

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność przekazać Państwu najnowszą edycję Raportu o stanie miasta Szczecin, opracowania przygotowywanego cyklicznie co dwa lata, które w możliwie najszerszy sposób prezentuje aktualny obraz naszego miasta, a także zmiany, jakie zaszły w latach 2008-2009.

Rzeczowy zakres Raportu obejmuje najważniejsze dziedziny z życia miasta w podziale na cztery sfery: ekologiczno-przestrzenną, gospodarczą i społeczną oraz system zarządzania strukturami samorządowymi. Podobnie jak w latach poprzednich podstawowym założeniem opracowania jest obiektywna prezentacja danych, wskazująca pozytywne i negatywne strony opisywanych zjawisk; szersza analiza i interpretacja przedstawionego materiału pozostaje w gestii czytelnika. W celu umożliwienia śledzenia rozwoju w poszczególnych dziedzinach poprzez analizę danych i informacji zawartych w kolejnych wydaniach zachowany został układ Raportu.

Jako miasto – społeczność i przestrzeń – jesteśmy częścią globalnej całości. Dotyczą nas – w różnym stopniu – te same problemy, które występują w całej Polsce, a nasz rozwój, jego tempo i kierunki zależą od ogromnej liczby różnych czynników zewnętrznych i wewnętrznych, ekonomicznych i pozaekonomicznych. Ostatnie dwa lata to okres zmagania się ze skutkami światowego kryzysu ekonomicznego. Mimo że nie miał on w Polsce tak drastycznego przebiegu, jak w innych krajach, był odczuwalny praktycznie we wszystkich dziedzinach życia. Większość szczecińskich przedsiębiorstw wyszła z niego obronną ręką – poprawiły się ogólne wyniki ekonomiczne ich działalności. Dużym zagrożeniem dla lokalnej gospodarki jest natomiast znikanie z mapy Szczecina największych pracodawców, w szczególności Stoczni Szczecińskiej Nowa, której upadek jest w dużej mierze efektem nierozwiązanych problemów ekonomicznych na szczeblu krajowym. Coraz większy wpływ na różne sfery naszego życia mają niekorzystne uwarunkowania demograficzne (m.in. spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa). Skutki tych przemian wyraźnie widać nie tylko w rozdziale poświęconym zagadnieniom opieki socjalnej, lecz także w częściach opisujących rynek pracy, oświatę czy szkolnictwo wyższe. Chciałbym jednak wyraźnie podkreślić, że poziom i tempo rozwoju miasta oraz poziom życia mieszkańców zależą, przede wszystkim, od samych szczecinian, ich talentów, wiedzy, przedsiębiorczości, inicjatywy i zaangażowania. Jako społeczność mamy ogromny potencjał, co niewątpliwie uwidocznił niniejszy Raport. Potrzebne jest jednak nieustanne pobudzanie pozytywnego myślenia i wiary w sens pracy na rzecz miasta.

Kierunki i dynamika zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej Szczecina, jego bliższego i dalszego otoczenia, wymusiły konieczność nowego spojrzenia na rozwój miasta, czego rezultatem jest podjęcie działań w kierunku aktualizacji Strategii rozwoju Szczecina. Ostatni rok to wspólna praca ekspertów i mieszkańców nad formułowaniem wyzwań i długoterminowych celów rozwoju.

Mam nadzieję, że tak jak poprzednie edycje, również najnowszy Raport o stanie miasta będzie dla Państwa cennym kompendium wiedzy o Szczecinie i jego mieszkańcach, ważnych wydarzeniach i życiu codziennym.

Prezydent Miasta Szczecin

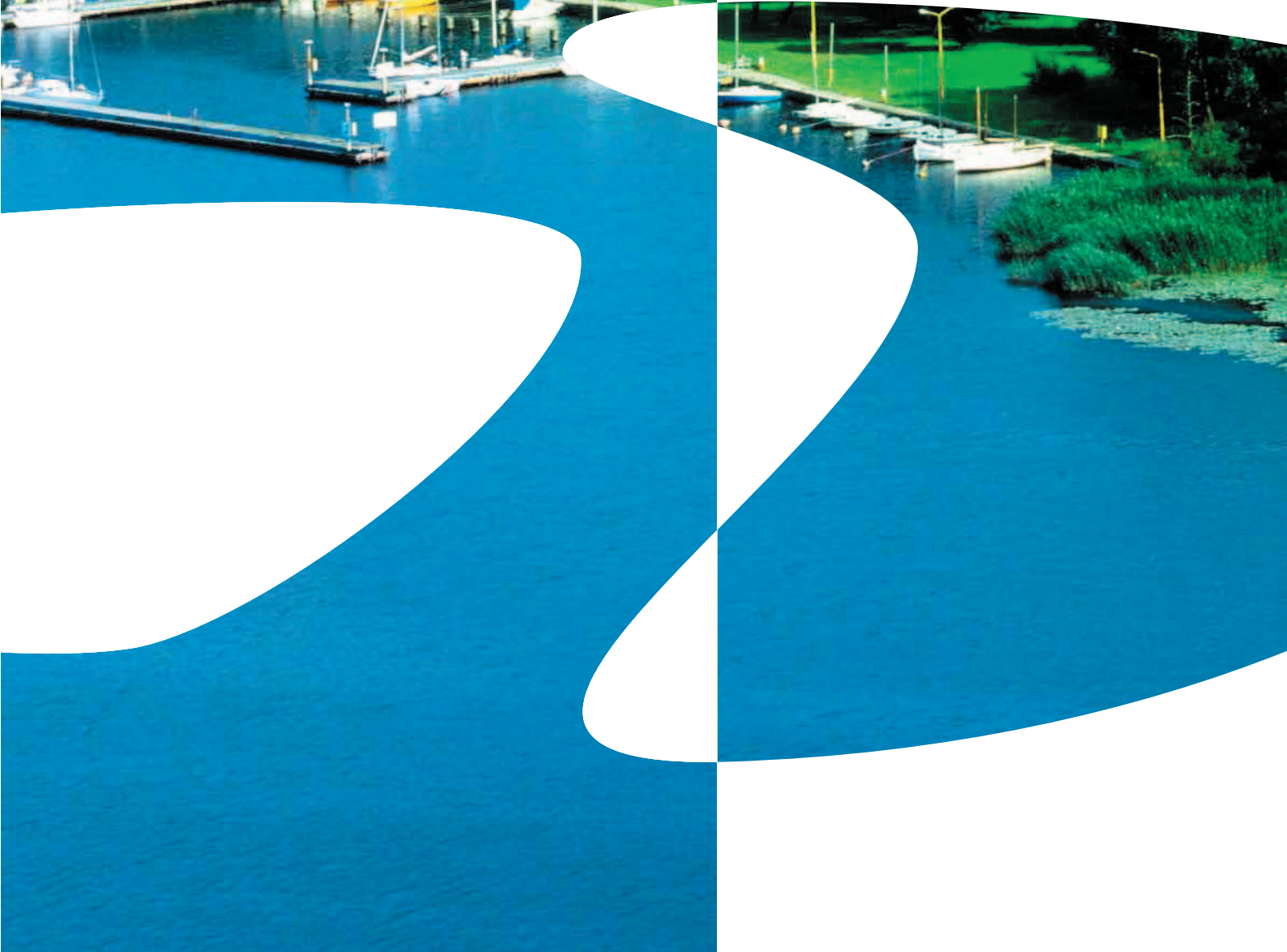
Piotr Krzystek

SFERA EKOLOGICZNO-PRZESTRZENNA	9
1. Położenie miasta i jego środowisko przyrodnicze	11
1.1. Geografia.....	11
1.2. Warunki klimatyczne.....	12
1.3. Flora i fauna Szczecina.....	12
1.4. Zagrożenia stanu środowiska.....	14
2. Transport	19
2.1. Infrastruktura drogowa.....	19
2.2. Komunikacja miejska.....	22
2.3. Wydatki miasta na transport i komunikację.....	23
2.4. Pozostałe rodzaje transportu.....	24
2.5. Dostępność komunikacyjna Szczecina.....	29
3. Infrastruktura techniczna	35
3.1. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.....	35
3.2. Ciepłownictwo.....	36
3.3. Gazownictwo.....	36
3.4. Elektroenergetyka.....	37
3.5. Gospodarka odpadami.....	38
3.6. Pozostałe.....	39
4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	47
4.1. Grunty w Szczecinie.....	47
4.2. Rozwój przestrzenny miasta.....	51
4.3. Rewitalizacja obszarów miejskich.....	55
5. Mieszkalnictwo	59
5.1. Zasoby mieszkaniowe Szczecina.....	59
5.2. Komunalne zasoby mieszkaniowe.....	60
5.3. Budownictwo mieszkaniowe.....	62
5.4. Transakcje na rynku mieszkaniowym.....	65
5.5. Finansowanie budownictwa mieszkaniowego.....	66
5.6. Koszty utrzymania mieszkań.....	68
SFERA GOSPODARCZA	75
6. Gospodarka	77
6.1. Majątek trwały i działalność inwestycyjna przedsiębiorstw.....	77
6.2. Jednostki zarejestrowane w systemie Regon.....	80
6.3. Wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw.....	82
6.4. Sytuacja w wybranych działach gospodarki.....	84
6.5. Gospodarka morska.....	87
6.6. Innowacyjność gospodarki Szczecina.....	89
6.7. Działania Miasta wspierające gospodarkę Szczecina.....	92
6.8. Rynek finansowy.....	95
7. Działalność inwestycyjna	101
7.1. Atrakcyjność inwestycyjna miasta.....	101
7.2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne.....	102
7.3. Inwestycje komercyjne.....	104
7.4. Działalność inwestycyjna Miasta.....	110
8. Turystyka	121
8.1. Zarządzanie turystyką.....	121
8.2. Podmioty działające w sferze turystyki.....	122
8.3. Wybrane atrakcje turystyczne Szczecina.....	124
8.4. Baza noclegowa turystyki.....	125
8.5. Ruch turystyczny.....	126
SFERA SPOŁECZNA	131
9. Demografia, rynek pracy	133
9.1. Liczba i struktura ludności.....	133
9.2. Sytuacja ekonomiczna ludności.....	134

9.3. Rynek pracy	139
9.4. Charakterystyka bezrobocia w mieście	140
10. Bezpieczeństwo publiczne	151
10.1. Zagrożenie przestępczością	151
10.2. Zagrożenie pożarami	152
10.3. Działalność Straży Miejskiej	153
10.4. Bezpieczeństwo na wodzie	154
10.5. Wypadki przy pracy	155
10.6. Przestępczość graniczno-celna	155
10.7. Wojsko	156
10.8. Działania Miasta w zakresie bezpieczeństwa publicznego	157
11. Ochrona zdrowia	161
11.1. System opieki zdrowotnej	161
11.2. Sytuacja zdrowotna mieszkańców Szczecina	161
11.3. Zasoby kadrowe służby zdrowia	162
11.4. Opieka zdrowotna	163
11.5. Profilaktyka i promocja zdrowia w mieście	166
11.6. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	167
11.7. Szczecińska ochrona zdrowia na tle innych miast	168
12. Pomoc społeczna	169
12.1. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych	169
12.2. System pomocy społecznej w mieście	169
12.3. Podstawowe formy pomocy	170
13. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	179
13.1. Działalność kulturalna Miasta	179
13.2. Charakterystyka szczecińskich instytucji kultury	179
13.3. Organizacje kulturalne w Szczecinie	185
13.4. Imprezy kulturalne	185
13.5. Zabytki i ochrona dóbr kultury	186
13.6. Edukacja kulturalna	188
13.7. Przemiany w sferze kultury	188
14. Kultura fizyczna	191
14.1. Zadania z zakresu kultury fizycznej	191
14.2. Działalność stowarzyszeń kultury fizycznej	192
14.3. Sport szkolny	196
14.4. Baza sportowo-rekreacyjna	197
14.5. Imprezy sportowe	199
15. Oświata i wychowanie	205
15.1. Organizacja szkół i placówek oświatowych w roku szkolnym 2008/2009	205
15.2. Kadra pedagogiczna	210
15.3. Działania jakościowe Miasta Szczecin, w kierunku poszerzenia oferty kształcenia i wychowania w szkołach i placówkach oświatowych	211
15.4. Wspieranie uczniów z różnego rodzaju niepełnosprawnościami	213
15.5. Inne działania związane z dydaktyką i opieką w szkołach i placówkach oświatowych	214
15.6. Zarządzanie szkołami i placówkami oświatowymi w roku szkolnym 2008/2009	215
16. Nauka i szkolnictwo wyższe	219
16.1. Uczelnie wyższe	219
16.2. Ocena szczecińskich uczelni	221
16.3. Współpraca Miasta z wyższymi uczelniami	223
SYSTEM ZARZĄDZANIA STRUKTURAMI SAMORZĄDU MIEJSKIEGO	225
17. Organizacja systemu zarządzania miastem	227
17.1. Administracja rządowa	227
17.2. Samorząd województwa zachodniopomorskiego	229
17.3. Samorząd gminny i powiatowy	231
17.4. Organy nadzoru i kontroli	237

18. Finanse samorządu miasta	239
18.1. Polityka finansowa miasta	239
18.2. Dochody miasta.....	239
18.3. Wydatki miasta.....	243
18.4. Wynik budżetowy, nadwyżka operacyjna.....	245
18.5. Prognoza kwoty długu	246
18.6. Rating – ocena wiarygodności kredytowej miasta.....	247
18.7. Fundusze pomocowe	248
19. Marketing miasta	251
19.1. Formy i zakres promocji.....	251
19.2. Marka Szczecina	253
19.3. Morski charakter miasta	254
19.4. Obsługa inwestorów.....	255
19.5. Promocja gospodarcza	257
19.6. Współpraca międzynarodowa	258
20. Strategia rozwoju Szczecina	261
20.1. Strategia rozwoju Szczecina 2015: cele, polityki, ocena	261
20.2. Aktualizacja Strategii Rozwoju Szczecina 2025	262
INDEKS TABEL, WYKRESÓW I MAP	265
Spis tabel	265
Spis wykresów	268
Spis map	269

Sfera ekologiczno - przestrzenna

1. POŁOŻENIE MIASTA I JEGO ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1.1. GEOGRAFIA

Szczecin położony jest w odległości około 60 km od morza i 30 km od Zalewu Szczecińskiego. Powierzchnia miasta wynosi 300,55 km².

Miasto Szczecin leży na terenie makroregionu Pobrzeże Szczecińskie, który składa się z 11 mezoregionów, w tym Szczecin położony jest na terenie 4 z nich: Doliny Dolnej Odry, Równiny Goleniowskiej, Wzniesień (Wzgórz) Szczecińskich (składających się ze Wzgórz Warszawskich i Wału Stobniańskiego) oraz Wzgórz Bukowych.

Naturalne walory przyrodnicze sprawiają, że rejon Szczecina należy do niezwykle interesujących obszarów Europy Środkowej. Do najważniejszych walorów środowiska naturalnego Szczecina można zaliczyć rzeźbę terenu, urozmaiconą sieć wodną, łagodne warunki klimatyczne oraz bogatą florę i faunę.

1.1.1. RZEŻBA TERENU

Specyficzne, bogate ukształtowanie rzeźby terenu miasta powstało na skutek ustępującego zlodowacenia. Wśród cech charakterystycznych Szczecina można wymienić znaczne różnice poziomów między najwyższą i najniższymi położonymi obszarami miasta. W zachodniej części miasta do najważniejszych form geomorfologicznych należą:

- Wzgórz Warszawskie wyniesione od około 35 do 132 m n.p.m. (najwyższe wzniesienie – Wielecka Góra),
- subglacialna rynna kopalna o przebiegu południkowym (Tanowo-Pilichowo-Szczecin), głęboko (lokalnie do 100 m) wcięta w starsze podłoże,
- Niecka Niebuszewska stanowiąca rozległe obniżenie na południowym wschodzie lewobrzeżnej części miasta.

We wschodniej części Szczecina wyróżnia się:

- Wzgórz Bukowe osiągające 148,4 m n.p.m. (najwyższe wzniesienie – Bukowiec),
- Równinę Goleniowską.

Średnie wzniesienie terenu Szczecina wynosi około 25 m n.p.m. Najniższym terenem w Szczecinie jest Międzyodrzie – od 0,5 do 0,1 m n.p.m., gdzie pojawiają się niewielkie powierzchnie depresyjne rzędu 0,1 m p.p.m.

1.1.2. WODY

Sieć wodną Szczecina tworzą wody powierzchniowe i podziemne oraz obszary podmokłe i zabagnione. W granicach miasta grunty pod wodami zajmują prawie 24% powierzchni. Głównym elementem systemu hydrograficz-

nego Szczecina jest Odra dopływająca do miasta dwoma nurtami:

- wschodnim: Odra Wschodnia (Regalica) średniej głębokości około 7 m i szerokości około 160 m (na odcinku od Widuchowej do jeziora Dąbie);
- zachodnim: Odra Zachodnia o głębokości od 5 do 10 m i szerokości od 140 do 200 m poniżej Widuchowej. Poniżej Mostu Długiego głębokość jest sztucznie utrzymywana ze względu na konieczność zachowania odpowiedniej głębokości toru wodnego Szczecin-Świnoujście.

Widok na rozlewiska Odry

Łączna długość cieków wodnych wynosi na lewobrzeżnej części miasta około 60 km, a na prawobrzeżu około 53 km. Największa sieć kanałów występuje na Międzyodrzu. Wśród zbiorników wód stojących, znajdujących się w granicach miasta, można wyróżnić: jezioro Dąbie o pow. 5060 ha (na 4. miejscu pod względem powierzchni w Polsce), Jezioro Głębokie o pow. 31 ha oraz jeziora: Szmaragdowe, Rusałka i Słoneczne.

Zasoby wód podziemnych miasta leżą na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Dolina kopalna Szczecin” (GZWP nr 122). Użytkowe poziomy wód słodkich na jego obszarze występują w utworach czwartorzędowych do głębokości 100-160 m, jednak miejscami wydziela się również poziomy: mioceńskie i oligoceńskie oraz piętro kredowe, które nie mają charakteru użytkowego ze względu na słabe parametry hydrauliczne budujących je warstw lub jakość występujących w ich obrębie wód podziemnych. Zasoby dyspozycyjne na obszarze GZWP nr 122 wynoszą: w rejonie B (zlewnia Gunicy) 12016 m³/d i w rejonie C (zlewnia Odry) 23796 m³/d. W obrębie struktury GZWP nr 122 zlokalizowane są 4 działające ujęcia wód podziemnych dla Szczecina – „Pilchowo”, „Arkonka”, „Świerczewo” i „1 Maja” (obecnie nieczynne).

Zarówno na zachód i południe od Szczecina, w obrębie Wału Stobniańskiego i Wzgórz Warszawskich, jak i na wschód od Odry, w obrębie Wzgórz Bukowych, parametry

hydrogeologiczne zaburzonych glacictektonicznie warstw wodonośnych są niesprzyjające dla budowy ujęć wód podziemnych.

Na znacznym obszarze miasta występują obszary podmokłe i bagienne, które wynikają z ukształtowania terenu, warunków gruntowo-wodnych, obecności cieków i zjawisk powodziowych. Część z nich to pozostałości po dawnych zbiornikach i oczkach wodnych, a pozostałe to obszary położone w dolinie Odry i wokół jeziora Dąbie oraz wzdłuż cieków. Do najcenniejszych z nich można zaliczyć ciąg wysp rozdzielających Odrę od jeziora Dąbie, tereny pomiędzy Stołczynem a Skolwinem, łąki nad jeziorem Dąbie, a przede wszystkim, obszar Międzyodrza. Pełnią one ważną rolę retencyjną, zmniejszają bowiem zagrożenie związane z gwałtownymi wezbrzeniami wód w ciekach. Obszary te charakteryzuje okresowe podtapianie. Są one także siedliskami cennych gatunków flory i fauny, w tym gatunków objętych ścisłą ochroną, takich jak orzeł bielik. Jezioro Dąbie w okresie zimowym stanowi jedno z nielicznych skupisk tego ptaka w kraju.

1.1.3. ZASOBY GEOLOGICZNE

Szczecin leży w strefie osiowej Niecki Szczecińskiej, o czym świadczą najwyższe miąższości utworów kredowych i stosunkowo niskie podłoże spągu kredy. Największą miąższość w najbliższym położonym utworze strukturalnym „Szczecin IG1” odwierconym do głębokości 1865,9 m osiągają: utwory kredy górnej (około 1254,5 m), osady trzeciorzędowe (około 304,0 m) oraz utwory jury (około 256,5 m).

Na terenie miasta występują ograniczone zasoby geologiczne w postaci kopalin głównie w dzielnicy Północ i Prawobrzeże. Należą do nich: węgiel brunatny, torfy, kreda jeziorna, gliny zwałowe, ily septariowe oraz piaski i żwiry. Złoża te są od lat nieeksploatowane (brak aktualnych koncesji na wydobywanie kopalin). Zasoby te znajdują się w większości w obszarach przyrodniczo cennych i są chronione przed zabudową.

1.2. WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat na terenie Szczecina kształtowany jest głównie przez bliskość morza, warunki fizjograficzne oraz obecność dużych zakładów produkcyjnych i przemysłowych – zarówno na terenie miasta – jak i w jego otoczeniu. W ostatnich latach odnotowano w Szczecinie również wpływy klimatu oceanicznego i kontynentalnego. Wpływ morza, usytuowania terenu, dużych zbiorników wodnych i kompleksów leśnych przejawia się w postaci stosunkowo łagodnej zimy oraz dość chłodnego, wilgotnego lata. Zanieczyszczanie powietrza przez zakłady przemysłowe przyczynia się do zwiększenia częstotliwości opadów.

Do najważniejszych elementów określających klimat należą: zachmurzenie, nasłonecznienie, temperatura powietrza, wilgotność, opady, ciśnienie atmosferyczne oraz wiatry. W 2008 r. warunki klimatyczne kształtowały się następująco:

- średnia temperatura powietrza wynosiła 10°C. Najzimniejszym miesiącem był styczeń z najniższą średniodobową temperaturą -12,1°C, a najcieplejszym – lipiec ze średniodobową temperaturą 24°C,
- nasłonecznienie wynosiło 1710 h. Największe nasłonecznienie występowało w miesiącach od maja do sierpnia. W porównaniu do 2007 r. nastąpiło zmniejszenie intensywności nasłonecznienia w okresie letnim o około 25%,
- średnie zachmurzenie wynosiło 5,1 oktanów,
- roczne sumy opadów wynosiły 574 mm. Maksymalne wartości opadu zarejestrowano w kwietniu i w październiku (około 80 mm), a minimalne w maju – około 10 mm,
- średnia prędkość wiatru wynosiła 4,1 m/s. W Szczecinie przeważają wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego występujące głównie w czerwcu, lipcu, wrześniu, listopadzie i grudniu. Dość znaczny jest też udział wiatrów z kierunków wschodnich i północno-wschodnich przeważających w kwietniu i maju. Wzgórza Warszawskie osłaniające miasto od północy powodują, że najmniej wiatrów wieje z kierunku północnego, co wpływa na złagodzenie klimatu,
- we wszystkich miesiącach wilgotność względna kształtowała się na poziomie co najmniej 70%, przy czym jesienią była ona prawie o 10% wyższa niż wiosną. Wilgotność w Szczecinie kształtują masy powietrza napływające z oceanu, duże zbiorniki wodne oraz kompleksy leśne.

1.3. FLORA I FAUNA SZCZECINA

Szczecin zaliczany jest do miast o wyjątkowo urozmaiconej i bogatej szacie roślinnej. Z punktu widzenia możliwości wypoczynkowych, rekreacyjnych, edukacyjnych największą wartość przedstawiają duże kompleksy zieleni, do których na terenie Szczecina należą: lasy miejskie i państwowe oraz parki.

Na podstawie danych GUS łączna powierzchnia gruntów leśnych w 2008 r. wynosiła 5 019,0 ha, w tym:

- 2 398,8 ha stanowiło własność Skarbu Państwa i wchodziło w skład trzech nadleśnictw: Trzebież, Kliniska i Gryfino,
- 2 555,6 ha było własnością gminy,
- 64,6 ha stanowiło własność innych podmiotów.

Lasy Miejskie położone są głównie w północnej i południowo-wschodniej części miasta. Lasy te to części trzech puszczy położonych w dolnym biegu Odry: lasy po zachodniej stronie Odry znajdują się w rejonie Puszczy Wkrzańskiej, południowo-wschodnia część związana jest z Puszczą Bukową, natomiast od wschodu i północnego wschodu są częścią Puszczy Goleniowskiej. Obszar Lasów Miejskich podzielony jest na dwa leśnictwa: Leśnictwo Głębokie (obejmujące lasy położone po zachodniej stronie Odry) oraz Leśnictwo Dąbie (obejmujące lasy położone po wschodniej stronie Odry).

Dziki w lasach miejskich

Głównymi gatunkami drzew rosnącymi w lasach są sosna i olsza. Obok nich spotyka się dęby, topole, brzozy, robinie, buki, kasztanowce, wierzby, świerki i jesiony. Na terenie Lasów Miejskich występują rośliny i zwierzęta objęte całkowitą lub częściową ochroną (ponad 30 gatunków roślin i ponad 150 gatunków zwierząt). Lasy są środowiskiem bytowania dzików, saren, jeleni, lisów, jenotów, borsuków, kun, tchórz, piżmaków oraz zajęcy.

Łączna powierzchnia zieleni miejskiej wynosi 530,5 ha, w tym: parki – 142,5 ha, zieleńce – 55,2 ha, zieleń uliczna – 138,9 ha, cmentarze – 185,64 ha.

Na terenie Szczecina znajduje się 16 parków. Są one miejscami spacerowo-wypoczynkowymi. Najpopularniejszymi i największymi parkami miasta są: Park Kasprzowicza (o powierzchni 27,03 ha) ze sztucznie utworzonym jeziorkiem Rusałka oraz Park Żeromskiego (o powierzchni 21,97 ha). Inne parki, usytuowane w różnych zakątkach miasta, są znacznie mniejsze, ale stanowią cenne miejsca rekreacyjne dla okolicznych mieszkańców (m.in. Park Dendrologiczny im. prof. St. Kownasa, Park Brodowski, Park Andersa, Park Powstańców, Park Arkoński, Park Nokowskiego, Park Jasne Błonia, park przy stawie Brodowskim, park przy ul. Sądzieckiej, park przy ul. Przędzowniców Pracy).

Jasne Błonia – aleja platanowa

Dużym i ciekawym skupiskiem zieleni są cmentarze. Największym z nich jest Cmentarz Centralny (168 ha) znajdujący się w lewobrzeżnej części miasta i spełniający jednocześnie funkcje cmentarne i parkowe. Na jego terenie występuje 360 gatunków i odmian drzew oraz krzewów. Bardzo dobrze zaaklimatyzowały się tu gatunki północnoamerykańskie. Na szczególną uwagę zasługują okazy rzadko występujące w Polsce, jak np. dąb zimnozielony.

Kaplica na Cmentarzu Centralnym

W granicach miasta znajduje się też wiele mniejszych elementów zieleni, do których należą zieleńce, w tym zieleń przy budynkach użyteczności publicznej, bulwarach, promenadach. W mieście istnieje 90 zieleńców (o powierzchni 55,2 ha). Zieleń uliczna zajmuje około 139 ha.

Ponadto na terenie miasta znajduje się ponad 1300 ha terenów, na których zlokalizowane są Rodzinne Ogrody Działkowe. W dzielnicy Zachód jest 40 zespołów ogrodów, w dzielnicy Śródmieście 14, w dzielnicy Północ 44,

a w dzielnicy Prawobrzeże 14 takich zespołów. Ogrody działkowe stanowią obszary zieleni rekreacyjnej o ograniczonej dostępności publicznej.

Na podstawie danych GUS w granicach Szczecina znajdują się użytki rolne, które zajmują około 6851 ha, tj. 22,69% ogólnej powierzchni miasta. Tworzą je, między innymi, trzy większe kompleksy: Sadlińskie Łąki nad jeziorem Dąbie (około 580 ha) stanowiące obszar chroniony przyrodniczo, rejon Skolwina (grunty orne o powierzchni około 160 ha, docelowo przeznaczone pod zabudowę) i rejon Wielgowa (użytki zielone i grunty orne o powierzchni około 200 ha).

Obiekty i obszary przyrody prawnie chronionej, znajdujące się w granicach administracyjnych Szczecina, zajmują powierzchnię 1 719,6 ha powierzchni miasta, w tym:

- rezerwat przyrody Zdroje (2,1 ha),
- Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa” (powierzchnia ogółem 9 096 ha, w tym 359,0 ha w granicach miasta). W obrębie parku wyróżniamy: obszar specjalnej ochrony ptaków – Natura 2000, 7 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 6 użytków ekologicznych,
- użytki ekologiczne 152,8 ha,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – 1 205,7 ha.

Ponadto na terenie miasta znajduje się 27 pomników przyrody.

1.4. ZAGROŻENIA STANU ŚRODOWISKA

Do głównych zagrożeń stanu środowiska należą: zanieczyszczenie wód, zanieczyszczenie atmosfery, hałas, zaśmiecanie ziemi i niewłaściwa gospodarka odpadami oraz inne nadzwyczajne zagrożenia.

Zanieczyszczenia wód, znacznie przekraczające dopuszczalne normy, obserwuje się w większości rzek oraz zbiorników wodnych na terenie Szczecina. Wody powierzchniowe płynące oraz stojące, zlokalizowane w Szczecinie, oceniane są odpowiednio jako trzeci i czwarty stopień zanieczyszczenia. Głównie jest to efekt spływających bezpośrednio do rzeki ścieków w jej górnym i środkowym biegu oraz chemizacji upraw rolnych. Obecnie, po uruchomieniu oczyszczalni „Pomorzański” i przyłączeniu całego terenu lewobrzeża do sieci kanalizacyjnej, nastąpiła natychmiastowa poprawa jakości wody.

Niska jakość wód Regalicy i Płoni oraz wynoszone tymi rzekami duże ładunki związków organicznych, biogenicznych związków fosforu i azotu wpływają negatywnie na wody jeziora Dąbie, którego czystość znajduje się poniżej klasy III. Stan wody Jeziora Głębokiego pod względem fizyko-chemicznym został zakwalifikowany do III klasy czystości, co było spowodowane głównie silnym wiosennym

zakwitaniem glonów. Wody zaś Jeziora Szmaragdowego odpowiadają II klasie czystości wód.

Różne są przyczyny zanieczyszczeń wód, lecz na terenie Szczecina są one głównie wynikiem działalności człowieka. Zanieczyszczenia te zagrażają egzystencji związanych z ich środowiskiem zwierząt, roślin oraz samemu człowiekowi. Obniżają wartość walorów rekreacyjnych, turystycznych i sportowych terenów wodnych i nadwodnych. W końcowym efekcie znacznie obniżają atrakcyjność turystyczną miasta, zmniejszają popyt turystyczny, a tym samym dochody mieszkańców działających w sferze szeroko pojętych usług turystycznych.

Na jakość powietrza na obszarze aglomeracji Szczecina wpływ mają lokalne źródła emisji: powierzchniowe, pochodzące ze źródeł punktowych (indywidualne ogrzewanie mieszkań) oraz ze źródeł liniowych (drogi będące źródłem zanieczyszczeń z transportu samochodowego), a także emisje transgraniczne (Niemcy) i z obszarów sąsiednich (powiat policki i gryfiński). W ostatnich latach na pogorszenie jakości powietrza znacznie wpływa transport (tendencja wzrostowa) i emisja niezorganizowana.

Ocena jakości powietrza strefy aglomeracji Szczecina za 2008 r. oraz za 2009 r. wykazała przekroczenie w standardzie jakości powietrza benzo(a)pirenu. Jako główne, potencjalne źródło przekroczeń wskazano emisję powierzchniową, pochodzącą z ogrzewania mieszkań, oraz niekorzystne warunki meteorologiczne związane z niskimi temperaturami powietrza w sezonie zimowym i towarzyszące im stany inwersyjne atmosfery. Wskazane obszary przekroczeń to dzielnice: Nowe Miasto, Stare Miasto, Śródmieście, Turzyn, Niebuszewo. Zarówno w 2008 r., jak i w 2009 r. rejestrowane stężenia dwutlenku siarki były niskie i nie stwierdzono przekroczeń określonych standardów jakości powietrza, a nawet odnotowano niewielką tendencję spadkową stężeń tego zanieczyszczenia w atmosferze. W latach 2008-2009 nie stwierdzono wzrostu poziomu dwutlenku azotu (NO₂) w powietrzu. Zarówno automatyczne, jak i wskaźnikowe pomiary, przeprowadzane na terenie miasta, wykazują wysokie, lecz mieszczące się w granicach normy, stężenia NO₂ w powietrzu. Jednak w pobliżu szlaków komunikacyjnych te stężenia są dość wysokie. Szczególnie zagrożonymi obszarami Szczecina pozostają rejony: Bramy Portowej, placu Rodła, Turzyna oraz ulicy Struga w prawobrzeżnej części miasta.

W 2009 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, jednak podobnie jak w poprzednich latach występowały potencjalne zagrożenia przekraczania poziomu dopuszczalnego przez 24-godzinne stężenia pyłu PM₁₀, szczególnie na obszarach, na których na jakość powietrza mają wpływ emisje z ogrze-

wania mieszkań oraz z transportu samochodowego. W 2009 r. zarówno pomiary, jak i obliczenia modelowe wykazały występowanie niskich stężeń benzenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu.

Tabela 1.1.

ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W 2008 R.				
Miasto	Emisja zanieczyszczeń [tony]		Zanieczyszczenia zatrzymywane w urządzeniach do redukcji [%]	
	pyłowych	gazowych	pyłowe	gazowe (bez CO ₂)
Szczecin	702	8 750	98,0	6,7
Koszalin	110	686	87,7	-
województwo zachodniopomorskie	5 061	42 909	99,4	43,8

Źródło: Powiaty w Polsce w 2008 r., Główny Urząd Statystyczny.

Na klimat akustyczny w mieście znaczący wpływ ma komunikacja drogowa, która jest dominującym źródłem hałasu. Jednak wpływ ten zmienia się w zależności od natężenia ruchu, liczby pasów, stanu nawierzchni i udziału procentowego pojazdów ciężkich. Najtrudniejsza sytuacja panuje na głównych trasach tranzytowych przechodzących przez miasto z nawierzchnią kostkową, posiadających torowisko tramwajowe. Hałas generowany przez przejeżdżające tramwaje w dużym stopniu zależy od rodzaju torowiska i jego stanu technicznego. Największe poziomy hałasu obserwuje się dla tramwajów przejeżdżających po starym torowisku nieposiadającym wydzielonego pasa ruchu, natomiast najniższe poziomy mierzone dla nowych torowisk biegnących w gumowych wibroizolatorach przez wydzielony pas ruchu. Wpływ linii kolejowych na klimat akustyczny jest ograniczony do bezpośredniego otoczenia.

Wpływ przemysłu na klimat akustyczny miasta ma charakter lokalny i ogranicza się jedynie do najbliższego otoczenia poszczególnych zakładów. Stopień uciążliwości akustycznej zależy od branży oraz wielkości zakładu. W rejonach miasta charakteryzujących się dużym zagęszczeniem obiektów przemysłowych hałas generowany przez przemysł ma decydujący wpływ na akustykę okolicznych terenów.

Wg danych GUS w 2008 r. na inwestycje na terenie Szczecina służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej poniesiono wydatki w kwocie 222 473,1 tys. zł, w tym na:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód – 187 317,3 tys. zł,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 13 922,4 tys. zł,
- gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb i wód podziemnych – 13 656,7 tys. zł,
- gospodarkę wodną – 86 398,8 tys. zł.

Środki z zagranicy to 108 543,3 tys. zł.

W województwie zachodniopomorskim natomiast na inwestycje ekologiczne poniesiono nakłady w kwocie 447 989,2 tys. zł, z czego 181 496,6 tys. zł to środki z zagranicy.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Główny Urząd Statystyczny.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Szczecina.
3. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
4. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin.
5. www.wios.szczecin.pl.

2. TRANSPORT

Układ komunikacyjny Szczecina jest mozaiką wszystkich możliwych elementów niezbędnych do stanowienia węzła komunikacyjnego północnej części Morza Bałtyckiego. To drogi wodne: śródlądowe i morskie, linie kolejowe, drogi kołowe oraz międzynarodowe lotnisko. Szczeciński Węzeł Komunikacyjny leży w podstawowej osi Europejskiego Korytarza Transportowego CETC RoutE 65, łączącego Skandynawię (port Ystad) z Morzem Adriatyckim (Rijeka). Położenie miasta przy rzece Odrze i jej rozlewiskach oraz nad jeziorem Dąbie, które jest jednym z największych jezior w Polsce, tworzy układ dróg komunikacyjnych uzależniony od przepraw wodnych.

2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

2.1.1. DROGI

Na obszarze miasta Szczecin przebiega 790,9 km dróg. Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1997 r. (Dz. U. 07.19.115) o drogach publicznych, ze względu na ich funkcję w sieci drogowej, drogi usystematyzowane są w kategoriach:

- krajowe 48,7 km,
- wojewódzkie 12,2 km,
- powiatowe 250,0 km,
- gminne 480,0 km.

Przez Szczecin przebiegają drogi:

a) krajowe (łącznie długość około 48,7 km):

- autostrada A6: (Berlin) Kołbaskowo-Szczecin (a następnie droga nr 6: Goleniów-Koszalin-Gdańsk) położona na południu Szczecina i będąca jego trasą obwodową, wykorzystywaną w celach tranzytowych,
- droga krajowa nr 3: z trasą przebiegającą od Świnoujścia przez Szczecin do Jakuszyca; przecina się z autostradą A6 w rejonie Kijewa; S3 od A6 w rejonie Klucza,
- droga krajowa nr 10: Szczecin-Bydgoszcz-Toruń-Płońsk, przebiegająca od przejścia granicznego w Lubieszynie przez ulice: Ku Słońcu, al. Piastów, Narutowicza, Kopernika, Wyszyńskiego, Energetyków, Gdańską, Eskadrową, Hangarową, Struga, Zwierzyniecką, Szosę Stargardzką, a następnie do granic miasta w kierunku na Stargard,
- droga krajowa nr 13: przebiegająca od przejścia granicznego Rosówek, a następnie Przeclaw i przez ulice: Cukrową, Autostradę Poznańską, Południową, Mieszka I, al. Piastów do skrzyżowania z drogą krajową nr 10,
- droga krajowa nr 31: przebiegająca przez ulice: Autostradę Poznańską, Granitową, Metalową, Przędzowników Pracy do granicy miasta;

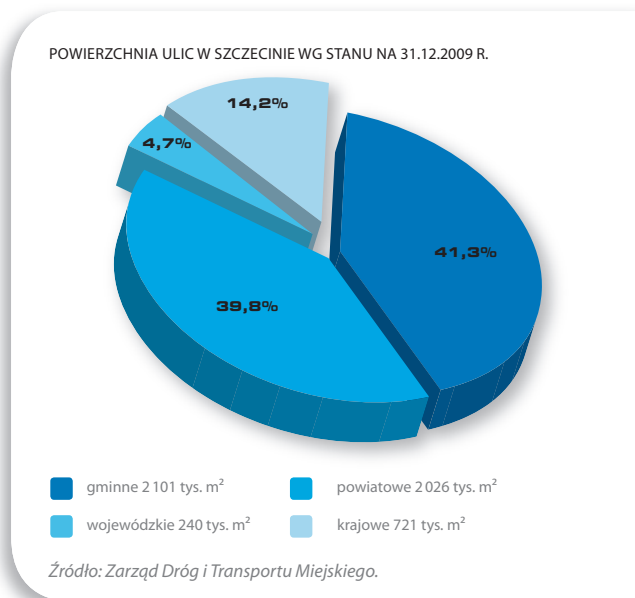
b) wojewódzkie (łącznie długość około 12,2 km):

- droga wojewódzka nr 115: od Dobieszczyna przez ul. Zegadłowicza, Wojska Polskiego, Piłsudskiego, Matejki, Trasę Zamkową do włączenia z drogą krajową nr 10.

Drogi krajowe: A6 i droga nr 6 (E28) oraz nr 3 (E65) mają jednocześnie charakter dróg międzynarodowych.

Zgodnie z ewidencją Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego na koniec 2009 r. Miasto Szczecin posiadało w swoim zarządzie około 790,9 km dróg o powierzchni 5043 tys. m².

Wykres 2.1.

W latach 2008-2009 zainicjowano działania zmierzające do realizacji kluczowych dla miasta inwestycji drogowych. Realizowane też były przedsięwzięcia inwestycyjne w dużym stopniu przyczyniające się do usprawnienia układu drogowego w mieście, poprawy komunikacji między prawą i lewobrzeżną częścią Szczecina oraz wyprowadzenia z miasta transportu materiałów niebezpiecznych i ładunków w kierunku Polic:

- przebudowa autostrady A6 stanowiącej obwodnicę miejską wraz z węzłem Tczewska i ułatwiającej dostęp do terenów inwestycyjnych Trzebusza i Dunikowa,
- modernizacja Autostrady Poznańskiej – dotychczas zrealizowany został etap I i II (dwie nowe przeprawy trzyprzęsłowe przez rzeki Odrę i Regalicę wraz z estakadami łączącymi mosty z funkcjonującym układem drogowym). W najbliższych latach przewidziano do realizacji: rozbiórkę i budowę dwóch nowych mostów, rozbiórkę wiaduktu w ciągu ul. Nasypowej, budowę drogi dwupasmowej między przeprawami, przebudowę istniejących drogowych i kolejowych 3 obiektów inżynierskich (etap III), budowę ronda w ciągu ul. Morwowej (etap IV), budowę węzła drogowego Batalionów Chłopskich oraz nowego układu drogowego do ronda z etapu IV (etap V),
- budowa Obwodnicy Śródmiejskiej – cała obwodnica podzielona jest na osiem etapów, z których cztery zrealizowano; docelowo długość obwodnicy wyniesie 9,2 km,

- decyzja o przystąpieniu do realizacji projektu „Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie” w ramach kontynuacji prac na miejskim odcinku drogi krajowej nr 10 (modernizacja ul. Struga i dróg wspomagających, budowa nowych skrzyżowań, estakad i łącznic, inne obiekty inżynierskie); inwestycja wpisana została na listę projektów indykatywnych dla „Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”;
- budowa Trasy Północnej (1 km), która docelowo połączy Niebuszewo z ul. Szosa Polska i odciąży drogę do Polic (zakres: przebudowa ul. Warcisława na odcinku od ul. Przyjaciół Żołnierza do ul. Bocianie, w kolejnych etapach na odcinku od ul. Orzeszkowej do Przyjaciół Żołnierza, przebudowa skrzyżowania ul. Warcisława z ul. Rostocką, modernizacja ul. Wkrzańskiej, dwupasmowe jezdnie w obu kierunkach, chodniki, ścieżka rowerowa, ekrany dźwiękochłonne, infrastruktura podziemna, sygnalizacja świetlna, środkowy pas przeznaczony na torowisko tramwajowe); realizacja inwestycji zakończy się w 2011 r.;
- budowa Zachodniego Drogowego Obejścia Szczecina wraz z przeprawą Police-Święta; planowana obwodnica będzie przebiegać wzdłuż granicy w kierunku północnym, od węzła na autostradzie A6 w pobliżu przejścia w Kołbaskowie, między Wołczkowem a Dobrą Szczecińską, skręcać na wschód do Polic i dalej na wysokości miejscowości Święta zbudowana zostanie przeprawa na drugi brzeg Odry, by ponownie włączyć się węzłem w drogę nr 6 na wysokości miejscowości Żdżary; budowa obwodnicy uruchomi nowe tereny inwestycyjne i usprawni ruch drogowy; Miasto partycypuje w kosztach przygotowania studium wykonalności wraz z raportem o oddziaływaniu na środowisko (2009 r. – 140 tys. zł).

2.1.2. OBIEKTY INŻYNIERSKIE

Na drogach publicznych zarządzanych przez Miasto Szczecin wg stanu na koniec 2009 r. znajdowało się 109 obiektów inżynierskich.

Tabela 2.1.

OBIEKTY INŻYNIERSKIE W SZCZECINIE (STAN NA 31.12.2009 R.)				
Obiekty	Drogi			
	krajowe [km]	wojewódzkie [km]	powiatowe i gminne [km]	razem [km]
mosty	14	4	25 (16/9)	43
wiadukty	19	1	11 (10/1)	31
estakady	6	18	-	24
kładki dla pieszych	1	1	8 (7/1)	10
przejścia podziemne	-	-	1	1
razem	40	24	45 (33/12)	109

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie.

Lokalizacja miasta oraz jego podział na część prawą i lewobrzeżną warunkuje konieczność ciągłego przemieszczania się mieszkańców (przejazdy do i z miejsc pracy, dojazdy do szkół itd.), co przy ograniczonej przepustowości jest czasochłonne i uciążliwe dla szczecinian.

2.1.3. STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA

Strefę Płatnego Parkowania (SPP) tworzy około 8500 płatnych miejsc postojowych w obrębie ścisłego centrum miasta podzielonych na trzy podstrefy zróżnicowane pod względem wysokości opłat: A, B, C. Strefa wyposażona jest w 336 parkometrów.

Tabela 2.2.

STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA (STAN NA 31.12.2009 R.)			
Podstrefa	Miejsca postojowe [%]	Miejsca dla niepełnosprawnych [%]	Maksymalna kumulacja [%]
A	1703 (20,0)	36 (2,1)	94,0
B	2644 (31,1)	56 (2,2)	89,8
C	4153 (48,9)	85 (2,0)	75,1

Źródło: Strefa Płatnego Parkowania w Szczecinie.

W każdej podstrefie (A,B,C) wyznaczone są miejsca do parkowania dla osób niepełnosprawnych (około 2%). Wg badań SPP w godzinach maksymalnej kumulacji parkowania, tj. 13:00-14:00, średnia liczba wszystkich pojazdów parkujących w strefie to 7091, co stanowi napełnienie w obszarze strefy miejsc parkingowych w 83,4%. Szczegółowe informacje na temat SPP, w tym plan podziału na podstrefy i wysokość opłat, dostępne są pod adresem www.um.szczecin.pl/spp.

2.1.4. DROGI ROWEROWE

Długość dróg rowerowych na terenie Szczecina wynosi 69,8 km, w tym: wydzielone drogi rowerowe – 52,2 km, drogi rowerowo-pieszce – 17,6 km (stan na koniec 2009 r.). Większość dróg rowerowych znajduje się w lewobrzeżnej części miasta (około 77% całości). Nawierzchnia w blisko 70% dróg wykonana jest z betonowej kostki. Drogi dla rowerów w większości przypadków są dwukierunkowe i wydzielone poza jezdnię. Pasy rowerowe na jezdni stanowią 0,5%.

Tabela 2.3.

DROGI ROWEROWE W SZCZECINIE (STAN NA 31.12.2009 R.)

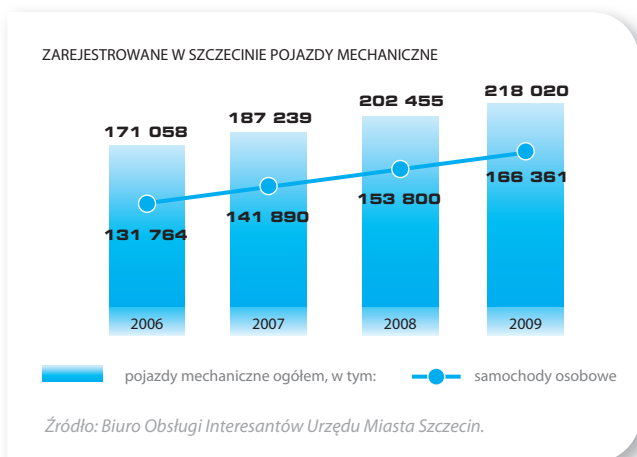
Rodzaj nawierzchni	Łączna długość [km]
bitumiczna	15,22
kostka betonowa niefazowana	10,54
kostka betonowa fazowana	38,2
kostka granitowa	0,3
płyty chodnikowe	1,85
szutrowa	3,68
razem	69,8

Źródło: Rowerowy Szczecin – WGKiOŚ Urząd Miasta Szczecin.

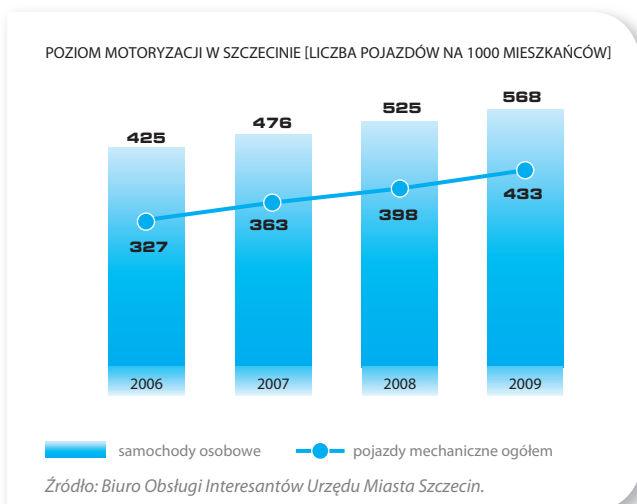
2.1.5. POZIOM MOTORYZACJI

W latach 2008-2009 w Szczecinie utrzymywała się tendencja wzrostowa poziomu motoryzacji. Wymaga ona dalszego usprawniania ruchu miejskiego oraz zmian w jego organizacji.

Wykres 2.2.

Wykres 2.3.

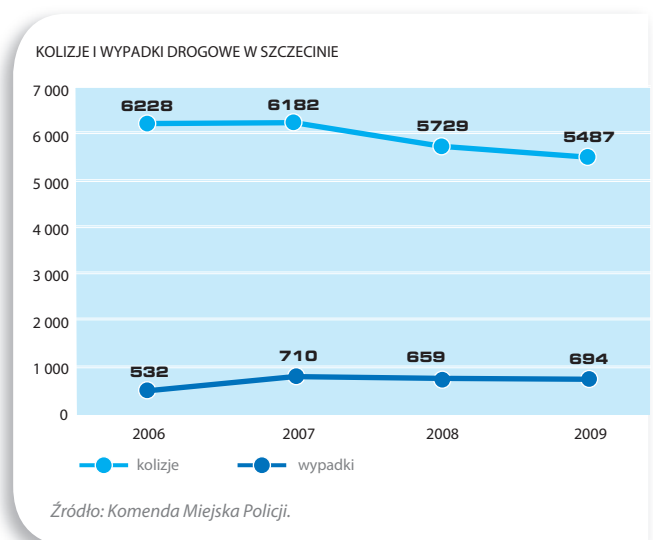

W 2009 r. wydano 72 decyzje o zatrzymaniu praw jazdy, natomiast w 2008 r. – 65. W zestawieniu z latami poprzednimi jest to dość duży spadek. Dla porównania w 2005 r. wydano 392 takie decyzje.

2.1.6. BEZPIECZEŃSTWO RUCHU

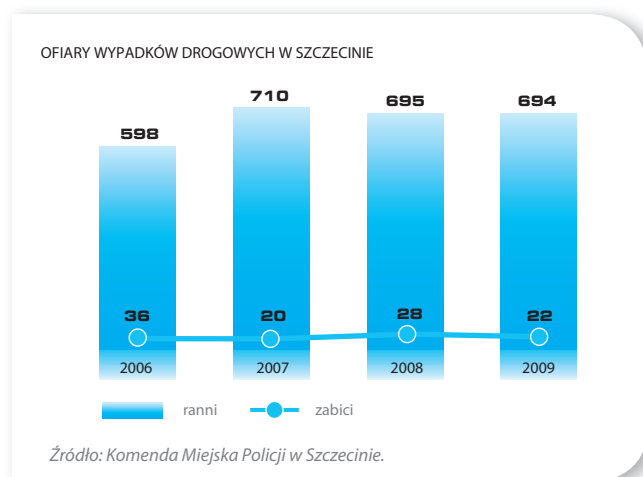
Według danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w 2009 r. na szczecińskich drogach odnotowano łącznie 6181 zdarzeń drogowych, w tym 5487 kolizji drogowych oraz 694 wypadki, w których 22 osoby poniosły śmierć, a 792 zostały ranne. W porównaniu z 2008 r. zanotowano wzrost liczby wypadków o 35 (5,3%↑), spadek liczby ofiar śmiertelnych o 6 (21,4%↓), wzrost liczby rannych o 30 (3,9%↑), spadek liczby kolizji o 2429 (4,2%↓). Statystykę danych dotyczących zdarzeń drogowych w kolejnych latach oraz wyraźny spadek liczby kolizji na szczecińskich drogach ilustruje wykres 2.4.

Wykres 2.4.

Najwięcej wypadków drogowych w 2009 r. powodowali kierujący pojazdami – razem 444, tj. 64% ogółu. W wypadkach tych 12 osób zginęło, a 519 zostało rannych. Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez kierujących było: nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu (29,7% ogółu spowodowanych przez kierujących), nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych (27,5%), niedostosowanie prędkości do warunków ruchu (16,9%), niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami (9,0%). Z kolei głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez pieszych było: nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem (51,2% ogółu spowodowanych przez pieszych), przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym (19,0%) i nieostrożne wejście na jezdnię zza pojazdu, przeszkody (13,1%).

Wykres 2.5.

Pomimo znacznego i stałego wzrostu zarejestrowanych pojazdów mechanicznych i poziomu motoryzacji, liczba wypadków i kolizji na szczecińskich drogach w latach 2007-2009 utrzymuje się na podobnym poziomie.

2.2. KOMUNIKACJA MIEJSKA

2.2.1. TRANSPORT ZBIOROWY

Komunikacja miejska (lokalny transport zbiorowy) organizowana jest w imieniu Gminy Miasto Szczecin przez miejski zakład budżetowy Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego. Usługi przewozowe realizowane są w wyniku zawartych umów między Gminą Miasto Szczecin (ZDiTM) a następującymi podmiotami:

- Tramwaje Szczecińskie sp. z o.o. (dawny Miejski Zakład Komunikacyjny, od 1 stycznia 2009 r. TS sp. z o.o.) – komunikacja tramwajowa,
- Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Klonowica” sp. z o.o.,
- Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Dąbie” sp. z o.o.,
- Szczecińsko-Polickie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej sp. z o.o. – nocna komunikacja autobusowa, linie podmiejskie.

Istnieją również bezpłatne połączenia łączące centra handlowe z głównymi punktami miasta. Komunikacja ta jest finansowana przez zainteresowane podmioty, takie jak np. Carrefour, REAL, CH Ster, CH Auchan, targowisko Manhattan.

W 2009 r. na terenie miasta funkcjonowało 75 linii tramwajowych i autobusowych o łącznej długości 910,25 km, obsługujących 330,8 km tras komunikacyjnych, w tym trakcja autobusowa to:

- 43 linie zwykłe i 7 linii pospiesznych o średniej długości 587,67 km obsługiwanych przez 200 autobusów w szczytach przewozowych, w tym:
 - 35 linii zwykłych o łącznej długości 351,55 km oraz 6 linii pospiesznych o łącznej długości 99,26 km obsługiwanych przez SPA „Klonowica” i SPA „Dąbie” (teren Szczecina oraz miejscowości Kołbaskowo i Przeclaw na terenie gminy Kołbaskowo),
 - 8 linii zwykłych o łącznej długości 120,08 km i linia pospieszna o długości 16,8 km obsługiwanych przez SPPK (połączenie Szczecina i Polic oraz wewnętrzna komunikacja w Policach),
 - 14 linii nocnych o łącznej długości 243,84 km obsługiwanych przez 20 autobusów SPA „Klonowica”, SPA „Dąbie”, PKS Szczecin oraz SPPK (w zakresie 2 linii o łącznej długości 54,26 km stanowiących połączenia Polic i Szczecina),
 - 3 linie komunikacji podmiejskiej regularnej PKS Szczecin obsługujące graniczące ze Szczecinem gminy Dobra Szczecińska, Gryfino, Lubieszyn (granica państwa);

oraz trakcja tramwajowa:

- 11 linii tramwajowych o łącznej długości 96,29 km obsługiwanych przez 86 pociągów, na których kursowało 153 wagony tramwajowe (produkcyjny polskiej typu: 105N i czeskiej typu T-6 i KT4) z dwóch zajezdni MZK – Pogodno i Gołęcín.

Zajezdnia „Pogodno” przy al. Wojska Polskiego

W 2008 r. z przewozów tramwajowych skorzystało 64 547,4 tys., a w 2009 r. – 64 666,4 tys. pasażerów. W zakresie przewozów autobusowych – 78 891,3 tys. w 2008 r., a w 2009 r. – 79 036,7 tys. pasażerów. Ogółem liczba przewiezionych osób komunikacją miejską to: w 2008 r. – 143 438,7 tys., a w 2009 r. – 143 703,1 tys. pasażerów.

Transport publiczny dotowany jest z budżetu Miasta. Wielkość dotacji w ostatnich dwóch latach wyniosła

odpowiednio: w 2008 r. ponad 64,84 mln zł, a w 2009 r. – 82,78 mln zł. Oznacza to, że z budżetu Szczecina w 2009 r. co miesiąc przeznaczano po około 17 zł na każdego mieszkańca.

Zarówno Miasto jak i przewoźnicy podejmują działania zmierzające do usprawnienia komunikacji zbiorowej w Szczecinie. Celowi temu służą z jednej strony wszystkie inwestycje drogowe realizowane przez Miasto, z drugiej zaś budowa i przebudowa torowisk, wymiana taboru czy też dbałość o właściwy poziom techniczny pojazdów komunikacji zbiorowej. Sytuację w znacznym stopniu poprawić może planowana budowa szybkiego tramwaju (działania w tym zakresie już podjęto) czy też budowa parkingów strategicznych.

Tabela 2.4.

CENY BILETÓW NORMALNYCH KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W SZCZECINIE
(BILET JEDNORAZOWY – CZASOWY)

Bilet na linie zwykle dzienne tramwajowe lub autobusowe, z możliwością przesiadek, ważny od momentu skasowania przez:	Cena biletu [zł]
20 minut	2,20
60 minut	3,40
120 minut	4,40

Źródło: Uchwała nr XXIX/736/08 Rady Miasta Szczecina z dnia 5 grudnia 2008 r.

Cena biletu na liniach pospiesznych i nocnych stanowi 200% kosztów przejazdu na liniach zwykłych dziennych, a koszt biletu ulgowego 50% ceny podstawowej.

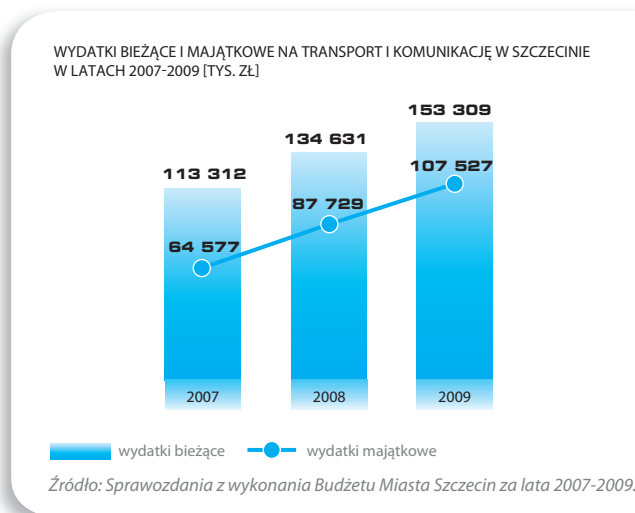
2.2.2. KOMUNIKACJA INDYWIDUALNA

Na liczbę ważnych uprawnień transportowych według stanu na koniec 2009 r. składało się:

- 2335 licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką (wydawane przedsiębiorcom bez względu na adres zamieszkania lub siedzibę firmy), które są limitowane – limit wynosi 2 335 licencji,
- 128 zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym na terenie Gminy Miasto Szczecin oraz na trasy przebiegające przez Szczecin i powiat sąsiadujący,
- 15 zezwoleń na przewozy regularne specjalne osób w krajowym transporcie drogowym na terenie Gminy Miasto Szczecin,
- 145 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego rzeczy.

2.3. WYDATKI MIASTA NA TRANSPORT I KOMUNIKACJĘ

Wykres 2.6.

W latach 2008-2009 wydatki majątkowe na transport i komunikację z budżetu Miasta wyniosły odpowiednio: 2008 r. – 134 631 tys. zł, 2009 r. – 153 309 tys. zł, z czego na infrastrukturę drogową 62 806 tys. zł w 2008 r. i 39 127 tys. zł w 2009 r. Wydatki na komunikację miejską (zakup taboru, torowiska, remonty zajezdni) wyniosły 53 360 tys. zł w 2008 r. i 100 690 tys. zł w 2009 r. Pozostałe środki przeznaczone zostały głównie na oświetlenie ulic, sygnalizację świetlną, parkingi, zakup parkometrów, dokumentację i pozyskanie terenów. Najważniejsze inwestycje w Szczecinie w dziedzinie transportu i komunikacji przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2.5.

WAŻNIEJSZE INWESTYCJE REALIZOWANE W LATACH 2008-2009

Nazwa inwestycji	Koszt inwestycji [tys. zł]	
	2008	2009
budowa ulicy Nowoszerokiej	7 225,3	-
przebudowa ulicy Autostrada Poznańska, etap I, II, III, IV, V budowa nowych mostów przez rz. Odre i Regalicę wraz z infrastrukturą podziemną, rondem w ciągu ulicy Morwowej i węzłem Batalionów Chłopskich z przedłużeniem do A-6	32 068,7	945,2
budowa łącznika ulic: Maciejewickiej i Struga	166,6	3 499,5
Obwodnica Śródmieścia Szczecina – etap IV, V, VI – budowa ulicy Przyjaciół Żołnierza od ulicy Warcisława do ulicy Krasińskiego; budowa ulicy od ulicy Duńskiej-Krasińskiego do ulicy Arkońskiej; budowa ulicy od ulicy Niemierzyńskiej do alei W. Polskiego wraz z przebudową węzła Łekno	17 556,0	2 197,0
Trasa Północna	117,0	1 025,5
przebudowa skrzyżowania ulic: Ku Stońcu i Sikorskiego	-	4 848,0
budowa ul. Łącznej od ulicy Hożej do ulicy Rostockiej	232,4	1 160,6
przebudowa ulicy Łukaszyńskiego na odcinku między ulicami Czorszyńska i Mickiewicza	992,2	-
przebudowa ulicy Bałtyckiej	2 859,8	-
przebudowa ulicy Chorzowskiej	-	2 083,7

C.D. TABELI 2.5.

Nazwa inwestycji	Koszt inwestycji [tys. zł]	
	2008	2009
przebudowa ulicy Podbórzeńskiej wraz z budową pętli autobusowej	-	2 698,7
przebudowa ulic: Niemierzyńskiej, Arkońskiej do alei Wojska Polskiego	-	1 654,8
modernizacja ulicy Balińskiego	-	5 610,7
przebudowa nawierzchni głównych ciągów komunikacyjnych miasta	-	3 237,9
wykonanie nawierzchni ulicy Dąbskiej i Zoologicznej	42,7	1 236,9
modernizacja nawierzchni jezdni i chodników przy ulicach objętych programem „Poprawy jakości wody w Szczecinie”	180,2	4 062,2
modernizacja infrastruktury torowej, energetycznej i obiektów zaplecza technicznego, zakup taboru tramwajowego, modernizacja taboru wraz z wykonaniem remontu torowiska na ulicy Ku Słońcu	53 791,7	100 689,8
budowa Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju – etap I	561,2	316,7
budowa i modernizacja ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych	1 906,4	5 314,3
program remontów i przebudowy chodników	5 704,7	3 609,6
Port Lotniczy Szczecin Goleniów sp. z o.o.	3 500,0	3 000,0

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009.

Nowy tabor autobusowy

Wydatki majątkowe budżetu Miasta obejmują podwyższenie kapitału w spółkach miejskich. W latach 2008-2009 dokapitalizowane zostały spółki miejskie realizujące przewozy publiczne: w 2008 r. spółki autobusowe na kwotę 13,5 mln zł, natomiast w 2009 r. Spółka Tramwaje Szczecińskie sp. z o.o. w kwocie 63,08 mln zł, spółki autobusowe – 36 mln zł. W większości środki te przeznaczone zostały na zakup taboru przez szczecińskich przewoźników.

Tabela 2.6.

WYDATKI BIEŻĄCE NA TRANSPORT I KOMUNIKACJĘ Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN		
Rodzaj wydatków	2008 [tys. zł]	2009 [tys. zł]
utrzymanie dróg	19 856,9	21 073,0
administrowanie drogami	2 860,0	3 500,0
organizacja i zarządzanie ruchem	171,8	179,3
dotacja dla komunikacji miejskiej	64 840,0	82 775,1
razem	87 728,7	107 527,4

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009.

Finansowanie wszelkich zadań z zakresu budowy, modernizacji i utrzymania dróg publicznych oraz obiektów inżynierskich odbywa się ze środków budżetu Miasta oraz ze środków zewnętrznych (fundusze Unii Europejskiej). Zrealizowane projekty w sposób znaczący poprawiły funkcjonalność układu drogowo-komunikacyjnego w mieście.

2.4. POZOSTAŁE RODZAJE TRANSPORTU

2.4.1. KOLEJ

Długość eksploatowanych linii kolejowych na terenie miasta wynosi 99,550 km, w tym: 65,652 km to odcinki dwutorowe, a 33,898 km – jednotorowe. Kolej obsługuje szczecińskich pasażerów w ruchu międzynarodowym, dalekobieżnym oraz regionalnym. W ruchu krajowym dalekobieżnym w latach 2008-2009 zapewnione były połączenia aglomeracji szczecińskiej z najważniejszymi polskimi ośrodkami miejskimi, m.in. Warszawą, Poznaniem, Gdynią, Toruniem, Krakowem, Wrocławiem, czy Katowicami. Znaczna część pociągów kursowała do wymienionych stacji w wydłużonych relacjach ze Świnoujścia lub Kołobrzegu. W 2009 r. ze Szczecina odjeżdżało 26 pociągów dalekobieżnych IC (Inter City) – 4, EX (Ekspres) – 4, TLK (Tanie Linie Kolejowe) – 18 pociągów (w tym 4 w sezonie letnim), niektóre wielorelacyjne (łączone składy z kilku kierunków).

Ze stacji Szczecin Główny pociągi odjeżdżają w następujących bezpośrednich relacjach: Szczecin Gł.-Świnoujście, Kamień Pomorski, Kołobrzeg, Gryfino, Kostrzyn, Zielona Góra, Wrocław, Stargard Szczeciński, Choszczno, Poznań, Kalisz Pomorski Miasto, Szczecinek, Koszalin, Słupsk.

Tabela 2.7.

LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE W GRANICACH SZCZECINA

Nr linii	Nazwa linii	Długość w granicach Szczecina [km]	Przeznaczenie linii
273	Wrocław Gł.-Szczecin Gł.	12,01	pasażerska i towarowa
351	Poznań Gł.-Szczecin Gł.	22,064	pasażerska i towarowa
401	Szczecin Dąbie SDB-Świnoujście Port	4,795	pasażerska i towarowa
		3,11	pasażerska i towarowa
406	Szczecin Gł.-Trzebież Szcz.	20,981	pasażerska i towarowa
		0,558	towarowa
408	Szczecin Gł.-Stobno Szcz.	5,908	pasażerska i towarowa
409	Szczecin Gumieńce-granica państwa (Tantow)	9,937	pasażerska i towarowa
417	granica PLK-Szczecin Dąbie	4,162	towarowa
428	Szczecin Dąbie SDB-Szczecin Podjuchy	7,008	pasażerska i towarowa
432	Szczecin Wstowo-Szczecin Gumieńce	4,308	towarowa
433	Szczecin Port Centralny SPB-Dziewoklicz	3,076	pasażerska i towarowa

2.4.2. TRANSPORT AUTOKAROWY I MIKROBUSOWY

Alternatywnym i uzupełniającym dla kolejowego rodzajem transportu są przejazdy świadczone przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie sp. z o.o. (PKS sp. z o.o.). Posiadane przez PKS sp. z o.o. autobusy przystosowane są do wykonywania przewozów na dalekie i bliskie odległości ze zróżnicowaną liczbą miejsc. Podstawową działalnością jest prowadzenie komunikacji autobusowej krajowej i zagranicznej. Wykonywane są przewozy na regularnych liniach w kilkunastu gminach sąsiadujących ze Szczecinem (m.in. Dobrej, Goleniowie, Kołbaskowie czy Stargardzie Szczecińskim). Linie regularne łączą Szczecin z miastami i innymi miejscowościami województwa zachodniopomorskiego, a linie dalekobieżne również z miastami w innych województwach, takimi jak: Toruń, Bydgoszcz, Warszawa, Lublin, Kielce, Łódź, Poznań, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Jelenia Góra oraz wiele innych miast i miejscowości na terenie kraju. Funkcjonuje stała, międzynarodowa linia autobusowa Szczecin-Schwedt (kursująca m.in. przez Gryfino, Widuchową i Krajnik Dolny) oraz Szczecin-Pasewalk.

Wzrasta liczba firm świadczących usługi transportowe z wykorzystaniem mikrobusów. Łączą one Szczecin z okolicznymi gminami (m.in. Goleniów, Kobyłanka, Stargard Szczeciński) oraz innymi miejscowościami województwa (m.in. Nowogard, Barlinek), również tymi nadmorskimi (m.in. Dziwnów, Dziwnówek, Międzywodzie, Pobierowo, Łukęcin, Rewal, Świnoujście czy Kołobrzeg). Transport mikrobusami ze Szczecina to także transfery na berlińskie lotniska (Schönefeld, Tegel) i dworce (Berlin Ostbahnhof, Zentraler Omnibusbahnhof Berlin) oraz do centrum Berlina.

2.4.3. TRANSPORT WODNY

Drogi wodne na terenie miasta to:

- droga wodna Szczecin-Świnoujście,
- jezioro Dąbie wraz z bocznymi akwenami: Iński Nurt, Babina, Czapina, Święta, Orli Przesmyk i Duńcyca, łączącymi jezioro z morskimi wodami wewnętrznymi oraz Dąbski Nurt i Dąbska Struga łączącymi jezioro z rzeką Regalicą,
- kanał Klucz-Ustowo (Skońnica),
- kanał Marwice-Gartz,
- rzeka Odra od ujścia Nysy Łużyckiej (642,4 km) do ujścia (rzeka Regalica) do jeziora Dąbie wraz z bocznymi kanałami: Klucz, Cegielinka i Odyńca (Leśny),
- rzeka Odra Zachodnia od jazu w miejscowości Widuchowa (704,1 km) do granicy wód morskich wraz z bocznym Kanałem Kurowskim,

- rzeka Parnica (od 4,0 do 5,6 km) do granicy z wewnętrznymi wodami morskimi wraz z bocznymi kanałami: Parnickim i Zielonym.

Tor wodny Szczecin-Świnoujście stanowi sztuczną drogę wodną. Prowadzi od pławy podejściowej na kotwiczowisku w Zatoce Pomorskiej przez Świnę w Świnoujściu, Kanał Mieliński, Kanał Piastowski, Zalew Szczeciński, Roztokę Odrzańską, Domiążę w Policach, Odrę Zachodnią do portu morskiego w Szczecinie.

Odrzańska droga wodna stanowi element ukształtowanego w procesie historycznym Odrzańskiego Korytarza Transportowego wiążącego porty przeładunkowe estuarium Odry z Polską i zachodnioeuropejską siecią dróg wodnych. W rejonie Szczecińskiego Węzła Wodnego przebiega granica wód śródlądowych i wewnętrznych wód morskich. Wody śródlądowe administrowane są przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Nadzór nad bezpieczeństwem żeglugi sprawuje Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie. Wewnętrzne wody morskie administruje Urząd Morski w Szczecinie. Problemy z głębokościami w obrębie śródlądowych wód estuarium Odry występują jedynie na przekopie Klucz-Usowo i na jeziorze Dąbie, które przy średnim stanie wody wahają się w granicach 2,5 m. Natomiast największym utrudnieniem dla żeglugi pozostają trzy mosty, z których dwa zlokalizowane są na Odrze Zachodniej (tj. most kolejowy i most drogowy „Długi”) oraz jeden na Regalicy (most kolejowy). Mosty te ograniczają statkom żeglugi śródlądowej dostęp do portu szczecińskiego oraz pozostałych portów ujścia Odry. Bezpieczeństwo ruchu żeglugowego na głównym torze wodnym oraz w samych portach gwarantuje zainstalowany System Kontroli i Zarządzania Statków (VTMS), wykorzystujący nawigację satelitarną, radarową i radiową. Odrzańska Droga Wodna w ocenie TINA jest najważniejszym szlakiem wodnym transportowym w Polsce i stanowi ważny składnik paneuropejskiej sieci transportowej.

Transport rzeczny po Odrze

Drogi wodne nie są w pełni wykorzystane przez transport śródlądowy zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym. Brak portu śródlądowego jako odrębnego obiektu administracyjnego powoduje, iż żegluga śródlądowa korzysta z urządzeń portu morskiego i nabrzeży zakładowych. Wieloletnie zaniedbania rzeki Odry skutkujące brakiem ciągłej żeglowności nie pozwalają na sprawne i pełne wykorzystanie jej potencjału transportowego. W rejonie ujścia Odry celowe jest dostosowanie portu Szczecin do obsługi żeglugi śródlądowej.

Szczeciński Port Morski usytuowany jest 65 km w głąb lądu. Przejście torem wodnym z redy w Świnoujściu do Szczecina trwa 4 godziny. Port ma dostęp do europejskiego systemu żeglugi śródlądowej poprzez kanał Odra-Havela. Należy on do kompleksu portowego Szczecin-Świnoujście administrowanego przez Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA. Miasto Szczecin jest udziałowcem tej spółki. Długość nabrzeży na koniec 2009 r. w porcie Szczecin wynosiła 23 680 m, z czego do eksploatacji nadawało się 21 133 m. Długość nabrzeży przeładunkowych wynosiła 14 936 m, a nabrzeży o głębokości powyżej 10,9 m nadających się do eksploatacji – 1 674 m.

Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA opracował program rozwojowy portów w Szczecinie i Świnoujściu na lata 2007-2015 mający na celu:

- dostosowanie infrastruktury obu portów do wymagań nowoczesnych systemów transportowych w obrocie lądowo-morskim,
- podniesienie konkurencyjności zespołu portowego na rynku usług portowych,
- przystosowanie zespołu portowego do przewidywanego intensywnego wzrostu obrotów w basenie Morza Bałtyckiego i przenoszenia ładunków „z dróg na morze”.

Działania te realizowane są według następujących projektów:

- przebudowa infrastruktury drogowej w porcie Szczecin (port uzyskał zgodę Ministerstwa Infrastruktury na realizację zadania, dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej działanie 7.2 –12 POIiŚ, rozpoczęcie I kwartał 2011 r.),
- przebudowa infrastruktury kolejowej w porcie Szczecin (port uzyskał zgodę Ministerstwa Infrastruktury na realizację zadania, dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej działanie 7.2 –12 POIiŚ, rozpoczęcie I kwartał 2011 r.),
- rozbudowa infrastruktury portowej w północnej części Półwyspu Ewa (port uzyskał zgodę Ministerstwa Infrastruktury na realizację zadania, rozpoczęcie wiosną 2012 r.),

- modernizacja infrastruktury portowej w Kanale Dębickim (przygotowanie wniosku na listopad 2010 r. na dofinansowanie inwestycji z działania POIiŚ 7.2 –14 – transport intermodalny, realizacja zadania 2011 r.),
- budowa infrastruktury portowej na Półwyspie Katowickim – wniosek na liście rezerwowej POIiŚ, realizacja 2014 r.

Tabela 2.8.

OBROT Y ŁADUNKOWE WG GRUP ŁADUNKOWYCH W PORCIE SZCZECIN*

Grupy ładunkowe	2008	2009**
	[tys. ton]	
OGÓŁEM, w tym:	7 787,2	6 991,6
Masowe ciekłe (niezjednostkowane), w tym:	817,8	736,5
produkty z ropy naftowej	281,2	237,3
inne ciekłe ładunki masowe	536,7	499,2
Masowe suche (niezjednostkowane), z tego:	4 678,2	4 488,9
rudy i złom	471,6	291,8
węgiel i koks	1 324,9	1 421,5
produkty rolnicze	1 142,9	1 553,0
inne suche ładunki masowe	1 738,8	1 207,3
nieznane masowe suche	-	15,3
Pozostałe ładunki drobnicowe (w tym małe kontenery), z tego:	1 770,8	1 272,3
produkty leśne	258,1	252,4
pozostałe ładunki drobnicowe	757,9	496,0
Wyroby z żelaza i stali	754,8	523,9
Kontenery duże	520,4	492,0
Ładunki toczne	0,1	1,8

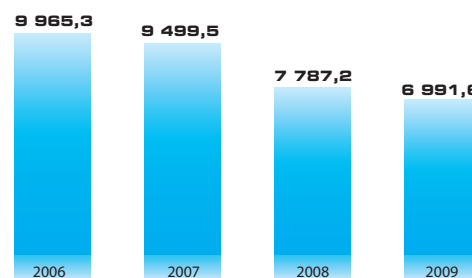
*ze względu na zaokrąglenia w niektórych tabelach prezentowanych przez Urząd Statystyczny, sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

**dane wstępne.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

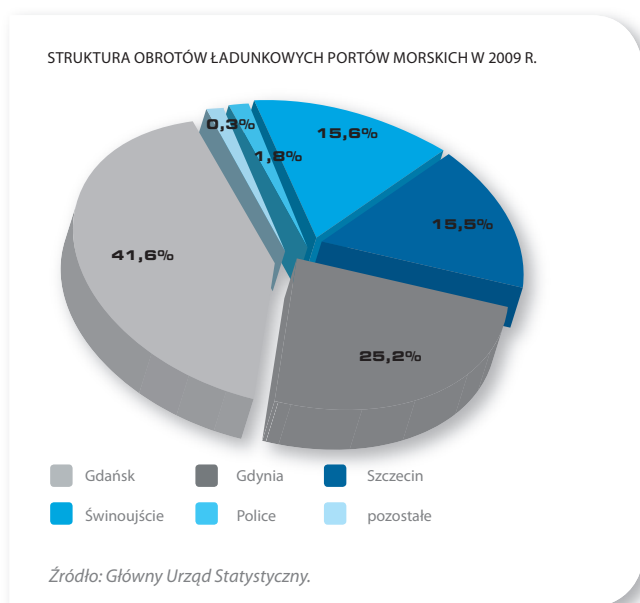
Wykres 2.7.

OBROT Y ŁADUNKOWE W PORCIE SZCZECIŃSKIM [TYS. TON]

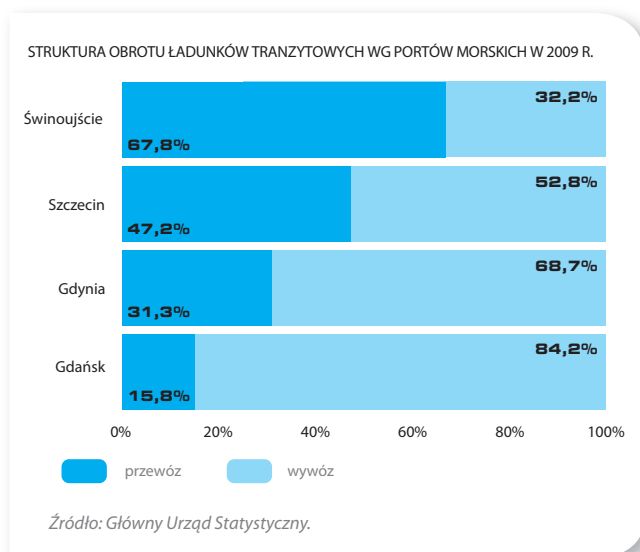

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Wykres 2.8.

Wykres 2.9.

W latach 2008-2009 nastąpił spadek obrotów szczecińskiego portu, spowodowany światowym kryzysem gospodarczym, w wyniku którego zmniejszyło się zapotrzebowanie na przewozy towarów drogą morską. Główną grupą przeładunków w porcie są towary masowe suche, w tym: węgiel i koks, produkty rolnicze oraz pozostałe suche ładunki masowe. Udział portu szczecińskiego w przeładunkach w stosunku do całkowitego obrotu polskich portów w 2009 r. to 15,5%. Struktura obrotu ładunków tranzytowych w tym porcie szczecińskim (wwóz i przywóz ładunków) jest najbardziej zrównoważona spośród polskich portów i utrzymuje tę relację.

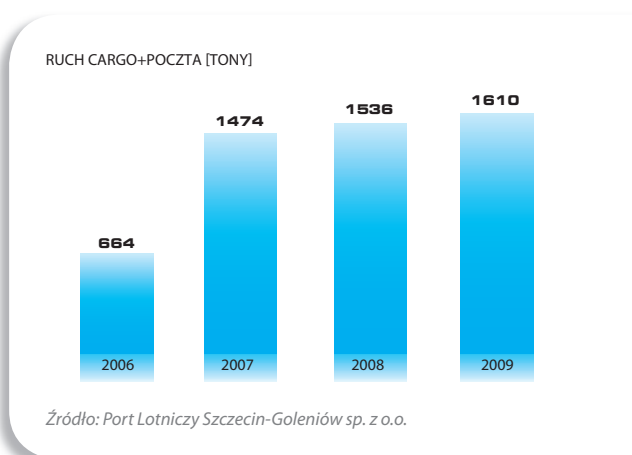
2.4.4. KOMUNIKACJA LOTNICZA

Komunikacja lotnicza obsługująca Szczecin realizowana jest z wykorzystaniem dwóch lotnisk:

- Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów,
- Lotniska sportowo-sanitarnego Szczecin Dąbie.

Lotnisko w Goleniowie położone 45 km na północny wschód od Szczecina stanowi główny port lotniczy zarówno dla miasta, jak i całego regionu Pomorza Zachodniego. Zarządzającym i operatorem lotniska jest Port Lotniczy Szczecin-Goleniów sp. z o.o., w której Miasto Szczecin ma udziały. Głównym użytkownikiem są Polskie Linie Lotnicze „LOT” SA – przewoźnik lotniczy wykonujący w Polsce najwięcej operacji i przewożący największą liczbę pasażerów oraz irlandzkie linie lotnicze Ryanair. Wielkość przewożonych ładunków po dynamicznym skoku w 2007 r. wykazuje tendencję wzrostową.

Wykres 2.10.

Ostatnie lata to proces inwestycyjny Spółki w nową infrastrukturę niezbędną do funkcjonowania lotniska na rynku usług lotniczych w Unii Europejskiej. Zakończona została realizacja zadania inwestycyjnego „Modernizacja i rozbudowa terminalu pasażerskiego w Porcie Lotniczym Szczecin-Goleniów”. Powstała nowa kubatura obiektów terminalu w części przyloty, odloty oraz pomieszczeń biurowych. W sąsiedztwie obiektu terminalu znajduje się parking dla pasażerów oraz na 235 samochodów ze stanowiskami dla wypożyczalni aut. W 2010 r. rozpoczęto rozbudowę płyt postojowych nr 1 i 2, remont istniejącej nawierzchni oraz budowę nowej drogi kołowania równoległej do startowej. Koszt inwestycji to około 100 mln zł.

Tabela 2.9.

LICZBA PASAŻERÓW PRZEWIEZIONYCH DROGĄ LOTNICZĄ

Połączenia	2005		2006		2007		2008		2009	
	odlot	przylot	odlot	przylot	odlot	przylot	odlot	przylot	odlot	przylot
Warszawa	40 432	41 544	41 652	43 135	37 136	37 515	44 032	43 452	41 178	40 376
Kraków	-	-	-	-	-	-	-	-	330	340
Londyn (STN)	6 782	7 535	41 598	38 393	26 512	24 700	42 570	40 793	28 310	28 131
Londyn (LTN)	-	-	-	-	-	-	2 508	2 808	5 248	4 873
Bristol	-	-	-	-	-	-	1 381	1 562	2 988	3 400
Birmingham	-	-	-	-	-	-	1 433	1 454	2 947	3 250
Dublin	-	-	-	-	14 777	15 055	23 186	22 649	18 533	18 100
Kopenhaga	102	81	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo	-	-	-	-	-	-	12 147	11 964	11 596	11 450
nieregularne	5 762	4 574	9 759	7 986	8 726	6 534	21 403	18 671	3 320	3 410
łącznie	106 812	106 812	182 523	182 523	170 955	170 955	295 118	295 118	296 436	296 436

Źródło: Port Lotniczy Szczecin-Goleniów sp. z o.o.

Lotnisko w Szczecinie Dąbju przylega bezpośrednio do głównej trasy wlotowej do miasta od strony wschodniej (nr 10) prowadzącej ulicami Struga, Hangarową i Gdańską. Teren lotniska oraz tereny położone w jego bezpośrednim sąsiedztwie to obszar o powierzchni około 200 ha. Główne atuty lotniska stanowią: bliska odległość od centrum miasta (około 7 km) oraz położenie przy głównej osi dróg łączącej Szczecin prawobrzeżny z lewobrzeżną częścią miasta. Obecnie w fazie końcowej jest zatwierdzenie planu zagospodarowania przestrzennego dla Lotniska Dąbju w Szczecinie. Przewiduje się na tym terenie realizację funkcji miejskich, między innymi takich, jak: transport lotniczy małych samolotów, funkcji rekreacyjno-sportowej, funkcji usługowej o znaczeniu ogólnomiejskim wraz z usługami handlu o powierzchni sprzedażowej przekraczającej 2000 m², działalność produkcyjna, magazynowo-składowa z wyłączeniem funkcji uciążliwych.

2.5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA SZCZECINA

Szczecin jako ważny węzeł komunikacji drogowej, kolejowej, morskiej, śródlądowej i lotniczej, ma wyróżniające go walory położenia i dostępności, jest znaczącym ośrodkiem współpracy międzynarodowej i przygranicznej. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, oceniając atrakcyjność inwestycyjną Szczecina, wskazuje dostępność komunikacyjną jako jeden z największych walorów miasta pełniąc go funkcję węzła transportowego rangi ponadregionalnej z dostępem do lotniska międzynarodowego i w pobliżu granicy zachodniej, co stwarza możliwość korzystania z rozbudowanej niemieckiej sieci autostrad (zwłaszcza

w kierunku południowym, jako alternatywa dla dróg polskich). Cecha ta może w przyszłości zaowocować przyciągnięciem znaczących inwestorów wpływając tym samym na rozwój gospodarczy miasta.

Najważniejszą inwestycją wpływającą na poprawę dostępności komunikacyjnej Szczecina jest realizowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad droga ekspresowa S3 ze Szczecina do Gorzowa Wielkopolskiego (81 km). Obecnie w województwie lubuskim między węzłami Myślibórz i Gorzów Wielkopolski realizowany jest ostatni odcinek drogi. Planuje się zakończenie inwestycji i oddanie do użytku drogi w drugiej połowie 2010 r. Droga ekspresowa S3 połączy pośrednio aglomerację szczecińską z poznańską (autostrada A2), wrocławską, GOP i krakowską (autostrada A4). Jednym z priorytetowych projektów dla Szczecina jest również realizacja drogi ekspresowej S6 (w kierunku wschodnim). Znajduje się ona jednak w odległych planach GDDKiA.

Duże znaczenie dla poprawy komunikacji w obrębie województwa zachodniopomorskiego mają realizowane (przez szczeciński oddział GDDKiA) inwestycje, m.in.: obwodnica Stargardu Szczecińskiego, obwodnica Nowogardu, Goleniowa, północny odcinek drogi nr 3 (węzła Parłówko oraz siedem kilometrów nowej dwujezdniowej drogi ekspresowej od Ostromic do Troszyna) czy przebudowa A6 na odcinku Kijewo-Rzęśnica.

Połączenie drogowe na północny wschód od Szczecina, tj. z Koszalinem, Słupskiem, Trójmiastem, Olsztynem i Białymstokiem, jest jednym z najgorszych w kraju. Sytuację poprawić może planowany rozwój sieci drogowej dwupasmowej na tym kierunku.

W ostatnich latach największy nacisk kładziony jest na rozbudowę systemu kolei dużych prędkości, która ma nie mieć wpływu na zwiększenie atrakcyjności regionów. Przygotowany przez PKP Polskie Linie Kolejowe i Ministerstwo Infrastruktury „Program rządowy budowy i uruchomienia przewozów kolejami dużych prędkości w Polsce” obejmuje stworzenie najszybszego połączenia między Warszawą, Poznaniem i Wrocławiem. Szczecin włączony będzie do tego układu poprzez połączenia z Poznaniem i Wrocławiem, co w efekcie pozwoli skrócić czas podróży ze Szczecina do Warszawy, Krakowa czy Lublina.

Łączność kolejową w ruchu międzynarodowym poprawi planowane przez Deutsche Bahn na jesień 2010 r. uruchomienie bezpośredniego połączenia Szczecina

z Pragą. Będzie to drugie dalekobieżne połączenie kolejowe, które oferuje Szczecinowi DB (od kilku lat Niemcy utrzymują połączenie Szczecin-Amsterdam ze stacją końcową na jednym z największych lotnisk w Europie – Schiphol).

Dostępność komunikacyjną transportem kolejowym w granicach województwa zachodniopomorskiego poprawi zakup 12 szynobusów (projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego), co może w konsekwencji doprowadzić do reaktywacji nieczynnych linii. Ważną inwestycją jest również budowa nowej linii Szczecin-Lotnisko Goleniów.

Do poprawy zaś dostępności miasta od strony wody może przyczynić się pogłębienie toru wodnego łączącego Szczecin z Bałtykiem. Ciągłe zamulanie dna Odry (sztormy, cofki, niekorzystne stany wód i prądy) wymusiło konieczność podjęcia działań doraźnych, zapewniających dalszą eksploatację toru: zmniejszenie prędkości dla statków, wprowadzenie ruchu jednokierunkowego (duże jednostki nie mogą się wymijać na torze wodnym).

W znacznym stopniu czas podróży drogą wodną w kierunku na północ i z północy skróciło wznowienie kursów wodolotem między Szczecinem a Świnoujściem.

Atutem Szczecina jest dogodne położenie w ramach polskiego i europejskiego układu żeglugi śródlądowej (za pomocą systemu kanałów łączących największe rzeki); jest ono jednak obecnie wykorzystane w znikomym stopniu.

Rośnie liczba pasażerów i lotów obsługiwanych przez Port Lotniczy Szczecin-Goleniów (w ruchu krajowym i międzynarodowym). Rośnie zwłaszcza liczba lotów czarterowych. Znacząco wzrosły również przewozy towarowe. Dalszemu rozwojowi transportu lotniczego sprzyjają inwestycje realizowane przy dofinansowaniu ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, ale również dzięki dofinansowaniu ze strony Miasta Szczecin, z przeznaczeniem pozyskanych środków na rozbudowę i modernizację płyty postojowej samolotów przy terminalu pasażerskim oraz remont drogi startowej i przebudowę drogi kołowania. Funkcją komplementarną do portu goleniowskiego pełnić będzie istniejące lotnisko sportowe Szczecin Dąbie. Po modernizacji wykorzystywane będzie do celów sportowych, sanitarnych, a także turystycznych i biznesowych, zarówno w ruchu krajowym, jak i międzynarodowym.

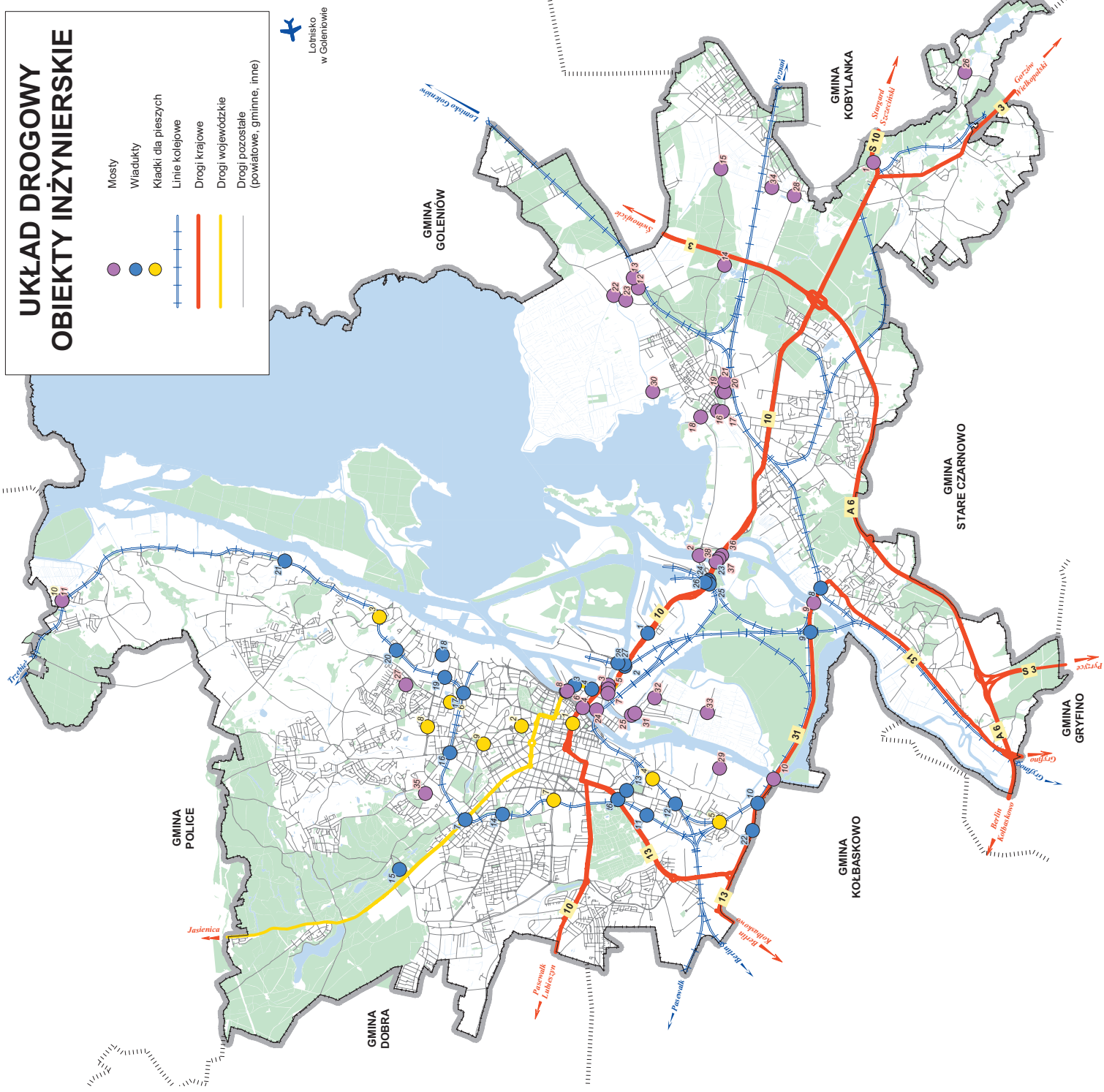
ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009 r. Raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.
2. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, www.bip.um.pl.
3. Biuro Obsługi Interesantów UM Szczecin.
4. Diagnoza społeczno-gospodarcza Szczecina – WYG International sp. z o.o., czerwiec 2010 r..
5. Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.
6. Gospodarka morską w Polsce w 2009 r. – Urząd Statystyczny w Szczecinie, kwiecień 2010 r..
7. Komenda Główna Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, www.policja.pl.
8. Komenda Miejska Policji.
9. Opracowanie wykonane na potrzeby Ministerstwa Infrastruktury: Analiza potrzeb inwestycyjnych w zakresie żeglugi śródlądowej na rzece Odrze w latach 2007-2013, Akademia Morska w Szczecinie, Instytut Inżynierii Transportu, Zakład Żeglugi Śródlądowej i Gospodarki Wodnej, Szczecin 2006, www.mt.gov.pl.
10. PKP CARGO SA, Zakład Przewozów Towarowych w Szczecinie.
11. PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Oddział Regionalny w Szczecinie.
12. PKP Przewozy Regionalne sp. z o.o., Zachodniopomorski Zakład Przewozów Regionalnych w Szczecinie.
13. Port Lotniczy Szczecin-Goleniów sp. z o.o..
14. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie sp. z o.o., www.pks.szczecin.pl.
15. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, www.rzgw.szczecin.pl.
16. Rocznik statystyczny gospodarki morskiej 2009 – Urząd Statystyczny w Szczecinie, styczeń 2010 r..
17. Rowerowy Szczecin, materiały UM Szczecin WGKiOS, www.roverowy.szczecin.pl.
18. Strategia Rozwoju Gospodarki Morskiej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2007 r..
19. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009.
20. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
21. Zachodniopomorska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, www.zwrbrd.pl.
22. Zachodniopomorski internetowy serwis krajowych prywatnych połączeń mikrobusowych, www.mikrobusy.szczecin.pl.
23. Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie.
24. Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA, www.port.szczecin.pl.

UKŁAD DROGOWY OBIEKTY INŻYNIERSKIE

- Mosty
- Wiaduki
- Kładki dla pieszych
- Linie kolejowe
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Drogi pozostałe (powiatowe, gminne, inne)

Lotnisko
w Goleniowie

Mosty

LP	NAZWA
1	MOST NAD RZĘKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL. SZOSA STARGARDZKA
2	MOST GŁOWY NAD RZĘKĄ REGALICĄ W CIĄGU UL. ESKAPROWEJ (GDANSKIEJ)
3	MOST PŁOTY NAD RZĘKĄ PARNICĄ W CIĄGU UL. ENERGETYKÓW (GDANSKIEJ)
4	MOST DŁUGI NAD RZĘKĄ ODRĄ W CIĄGU UL. ENERGETYKÓW (S. KARD. WYSZYŃSKIEGO)
5	MOST NAD RZĘKĄ PARNICĄ, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
7	MOST NAD RZĘKĄ PARNICĄ - JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
8	MOST NAD RZĘKĄ ODRĄ - JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
9	MOST M. K. ŚWIERCZEWSKIEGO NAD RZĘKĄ REGALICĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
10	MOST M. K. ŚWIERCZEWSKIEGO NAD RZĘKĄ ODRĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
11	MOST NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL. STOLCZYŃSKIEJ
12	MOST NAD RZĘKĄ ŻOŁNIERSKĄ STRUGĄ W CIĄGU UL. GOLEŃOWSKIEJ
13	MOST NAD RZĘKĄ CHEŁSZAĆĄ W CIĄGU UL. GOLEŃOWSKIEJ
14	MOST NAD RZĘKĄ ŻOŁNIERSKĄ STRUGĄ W CIĄGU UL. TCZEŃSKIEJ
15	MOST NAD RZĘKĄ CHEŁSZAĆĄ W CIĄGU UL. TCZEŃSKIEJ
16	MOST NAD RZĘKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL. KRZYWON
17	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL. GRZYŃSKIEJ
18	MOST NAD RZĘKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL. GIERZAK
19	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL. RAZŁAWICKIEJ
20	MOST NAD RZĘKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL. RAZŁAWICKIEJ
21	MOST NAD RZĘKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL. POKORSKIEJ
22	MOST NAD RZĘKĄ CHEŁSZAĆĄ W CIĄGU UL. LUBCZYŃSKIEJ
23	MOST NAD RZĘKĄ ŻOŁNIERSKĄ STRUGĄ W CIĄGU UL. LUBCZYŃSKIEJ
24	MOST NAD KANAŁEM ZIEŁONYM W CIĄGU UL. HEYKI
25	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. MARYNARSKIEJ
26	MOST NAD RZĘKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL. MOSTOWEJ
27	MOST NAD CIEKIEM WODNYM W CIĄGU UL. SEWICZEJ
28	MOST NAD RZĘKĄ CHEŁSZAĆĄ W CIĄGU UL. STARY SZLAK
29	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL. BYDGOŚKIEJ
30	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. JEZIORNEJ
31	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL. KANAŁOWEJ, MARYNARSKIEJ
32	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. MARYNARSKIEJ, OKRETOWEJ
33	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. KUTROWEJ, MARYNARSKIEJ
34	MOST NAD RZĘKĄ CHEŁSZAĆĄ W CIĄGU UL. OWSIANEJ
35	MOST NAD RZĘKĄ WARSZCIEC W CIĄGU UL. DOKTORA LUDYMA
36	NOWOCYFOWY (POLUDNIOWY) NAD RZĘKĄ REGALICĄ, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ OD UL. GDANSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ
37	NOWOCYFOWY (PÓŁNOCNY) NAD RZĘKĄ REGALICĄ, TOR TRAMWAJOWY OD UL. GDANSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ
38	NOWOCYFOWY M3 (PÓŁNOCNY) NAD RZĘKĄ REGALICĄ, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ OD UL. HANGAROWEJ DO GDANSKIEJ

Kładki dla pieszych

LP	NAZWA
1	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ KRAJOWĄ NAD UL. KS. KARD. WYSZYŃSKIEGO
2	PRZEJŚCIE PODZIEMNE POD AL. WYZWOLENIA
3	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL. BIAŁOGORSKIEJ
4	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL. SW. JÓZEFA
5	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. BUDZIŃSKIEJ, LISTOWSKEJ
6	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ WOJEWÓDZKĄ W CIĄGU UL. WILCZEJ, SZCZANIEKIEJ
7	KŁADKA DLA PIESZYCH PRZY STACJI TURZYN W CIĄGU UL. BOLESŁAWA KRZYWOUJSTEGO
8	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ POWIATOWĄ W CIĄGU UL. PRZYJACIÓŁ ŻOŁNIERZA
9	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ POWIATOWĄ W CIĄGU UL. WYZWOLENIA (podb. GIEDRZYCA)
10	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL. STOLCZYŃSKIEJ

Wiaduki

LP	NAZWA
1	WIADUK TESTAKADA POMORSKA W CIĄGU UL. GDANSKIEJ
2	WIADUK NAD BOZONICĄ, KOLEJOWĄ DO ELERTOWIA W CIĄGU UL. GDANSKIEJ
3	WIADUK TESTAKADA, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (SILOVIL)
4	WIADUK TESTAKADA, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GP-GVIP)
5	WIADUK DROGOWY PÓŁNOCNY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MIEJSZKA 1
6	WIADUK DROGOWY PÓŁNOCNY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MIEJSZKA 1
7	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. WOJSKA POLSKIEGO
8	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP LINA DABIE-PODULICHY W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
9	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP LINA SZCZERNAROCZY W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
10	WIADUK DROGOWY NAD UL. POTOCZNA W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
11	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MICZANISZEJ
12	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. POWSTANCÓW WLPK, BUDZIŃSKIEJ
13	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. POWSTANCÓW WLPK
14	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MICKIEWICZA
15	WIADUK DROGOWY NAD UL. WINCENTEGO POŁA W CIĄGU AL. SPAGEROWEJ
16	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. KRASINSKIEGO
17	WIADUK DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. WILCZEJ, SZCZANIEKIEJ
18	WIADUK NAD DOLINĄ ŚMIERCI W CIĄGU UL. DRUKIEGO-LUBCIEKIEGO
19	WIADUK NAD TORAMI KOLEJOWYMI, ZELECHOWO-GOLECIN W CIĄGU UL. HOZEJ
20	WIADUK NAD TORAMI KOLEJOWYMI, ZELECHOWO-GOLECIN W CIĄGU UL. RUGAŃSKIEJ
21	WIADUK NAD TORAMI KOLEJOWYMI - KŁADKA DLA PIESZYCH W CIĄGU UL. ŁOWIECKIEJ
22	WIADUK NAD AUTOSTRADĄ POZNAŃSKĄ - KŁADKA DLA PIESZYCH W CIĄGU UL. NASYPWIEJ
23	WDR-WDA, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ PRZEPRAWY NOWOCYFOWEJ
24	WDR-WDA, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ PRZEPRAWY NOWOCYFOWEJ
25	E1, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ W SPOMAGAJĄCA
26	E2, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ W SPOMAGAJĄCA
27	E3, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ PRZEPRAWY PRZEZ RZĘKĘ PARNICĘ, 7 ULICY GDANSKIEJ
28	E4, JEZDNIĄ WYJAZDOWĄ Z PRZEPRAWY PRZEZ RZĘKĘ PARNICĘ, W ULICY GDANSKIA

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

3.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Eksploatacją szczecińskiego systemu wodociągowego i kanalizacyjnego zajmuje się w imieniu gminy Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

Szczecin może być zasilany w wodę z 8 ujęć. Obecnie, ze względu na niższy niż w poprzednich latach pobór wody, miasto jest zasilane z 5 ujęć wody, w tym z trzech podstawowych: „Miedwie”, „Pilchowo” i „Skolwin”, natomiast 2 pozostałe są ujęciami rezerwowymi. Łącznie w 2008 r. wydobyto 27,41 mln m³ wody, a w 2009 r. – 26,17 mln m³.

Z sieci wodociągowej korzysta 96,2% mieszkańców. Obserwuje się od wielu lat spadek zużycia wody w mieście. W ciągu ostatnich 5 lat wyniósł on około 20%. Obecnie średnioroczne zużycie wody w Szczecinie wynosi 109 l/dobę/mieszkańca.

Tabela 3.1.

PRODUKCJA DOBOWA UJĘĆ WODY (WODA WYDOBYTA) [TYS. M ³ /D]		
Ujęcie wody	2008	2009
„Miedwie”	65,01	63,63
„Pilchowo”	8,92	7,87
„Świerczewo”	3,12	2,64
„Arkonka”	2,64	4,20
„Skolwin”	0,42	0,37

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

Ilość zużytej energii na wyprodukowanie wody dla potrzeb miasta wynosiła odpowiednio: w 2008 r. – 15 284,3 tys. kWh, a w 2009 r. – 15 339,8 tys. kWh.

Na koniec 2009 r. całkowita długość sieci wodociągowej wynosiła 1 189,34 km, w tym: magistrale – 192,1 km, sieć rozdzielcza – 689,3 km, przyłącza – 307,9 km.

W ostatnich 10 latach wymieniono: 1 663 szt. połączeń, 1 703 szt. zasuw, 1 815 szt. hydrantów.

Na terenie miasta funkcjonują 3 komunalne oczyszczalnie ścieków. W związku z realizacją „Programu poprawy jakości wody w Szczecinie” na koniec 2009 r. oczyszczalnia ścieków „Pomorzany” o planowanej przepustowości 66 tys. m³/dobę była poddana rozruchowi technologicznemu (w połowie 2010 r. przekazana do eksploatacji). Do oczyszczalni podłączone są pompownie ścieków dostarczające ścieki z części lewobrzeżnej miasta.

Tabela 3.2.

KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW (BIOLOGICZNE)			
Nazwa oczyszczalni	Przepustowość [mln m ³]	Przepływ dobowy [tys. m ³ /dobę]	
		2008	2009
„Pomorzany”	24,0	-	54,0
„Zdroje”	5,2	12,5	12,5
„Płonia”	0,1	0,29	0,30

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

W ramach „Programu poprawy jakości wody w Szczecinie” (realizowanego od 2000 r., planowane zakończenie w 2010 r.) zrealizowano 13 kontraktów, w tym:

- zbudowano pompownie „Białowieska” i „Górny Brzeg” wraz z rurociągami tłocznymi oraz „Grabów” i „Dolny Brzeg” z kolektorami tłocznymi,
- wykonano renowację systemu kanalizacyjnego,
- wykonano magistrale wodociągowe dostarczające wodę do miasta,
- zmodernizowano i rozbudowano oczyszczalnię ścieków „Zdroje”,
- ułożono nową sieć wodociągową i kanalizacyjną w lewobrzeżnej i prawobrzeżnej części miasta,
- zmodyfikowano proces oczyszczania wody na Stacji Uzdatniania Wody „Miedwie”.

Obecnie w trakcie zakończenia realizacji są dwa kontrakty: budowa systemu kanalizacyjnego i wodociągowego na terenie Lewobrzeża i oddanie do eksploatacji oczyszczalni ścieków „Pomorzany”.

Planowana wartość realizacji zadań wynikająca z „Programu poprawy jakości wody w Szczecinie” wynosi 282,24 mln euro, z tego do końca 2009 r. wydano około 251 mln euro (88,95%).

Nowa oczyszczalnia ścieków „Pomorzany”

Ścieki sanitarne z terenów przemysłowych oczyszczane są w 59 oczyszczalniach, w tym w 7 biologicznych.

W 2008 r. odprowadzono 22,6 mln m³ ścieków przemysłowych i komunalnych, z czego 14,3 mln m³ zostało odprowadzonych do odbiornika bez oczyszczania. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 14,9% ludności ogółem.

Długość sieci kanalizacyjnych w mieście na koniec 2009 r. wynosiła: kanalizacja ogólnospławna – 227 km, kanalizacja sanitarna – 260 km, przyłącza kanalizacyjne – 230 km, kanalizacja deszczowa – 350 km.

Z sieci kanalizacyjnej korzystało 87,5% mieszkańców. W ciągu ostatnich kilku lat na skutek wzrostu cen wody i coraz bardziej powszechnej rejestracji jej użycia wystąpił spadek ilości zużywanej wody i powstających ścieków.

3.2. CIEPŁOWNICTWO

Szczecin zaopatrywany jest w ciepło przez:

- miejski system ciepłowniczy zarządzany przez Szczecińską Energetykę Ciepłą sp. z o.o.,
- lokalne systemy osiedlowe skoncentrowane wokół swojego źródła ciepła,
- systemy będące własnością zakładów przemysłowych, szpitali i innych firm,
- indywidualne źródła ciepła.

Tabela 3.3.

CHARAKTERYSTYKA PODSTAWOWYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA			
Nazwa obiektu	Właściciel	Moc kotłowni [MW]*	Paliwo
EC Szczecin	ZE Dolna Odra SA	361,6	węgiel kamienny współpalany z biomasą
EC Pomorzany	ZE Dolna Odra SA	443	węgiel kamienny
CR Benesza	SEC sp. z o.o.	52/64*	olej opałowy EKOTERM/gaz ziemny GZ-50
CR Dąbska	SEC sp. z o.o.	122	węgiel kamienny
CR Sądziejka	SEC sp. z o.o.	7,92	gaz ziemny GZ-50
CR Gierczak	SEC sp. z o.o.	6,6	gaz ziemny GZ-50

* kotły wyposażone są w palniki gazowo-olejowe; moc kotłowni uzależniona jest od rodzaju stosowanego paliwa.

Źródło: Szczecińska Energetyka Ciepła sp. z o.o.

Ze względu na uwarunkowania geograficzne w Szczecinie funkcjonują dwa niezależne systemy ciepłownicze: lewobrzeżny i prawobrzeżny. System lewobrzeżny zasilany jest w ciepło z dwóch elektrociepłowni należących do Zespołu Elektrowni Dolna Odra SA: EC Szczecin (EC – I) i EC Pomorzany (EC – II) oraz w okresach szczytowych poborów energii cieplnej z CR Benesza. System prawobrzeżny zaś działa w oparciu o trzy ciepłownie rejonowe należące do SEC sp. z o.o. (CR przy ul. Dąbskiej, CR przy ul. Sądziejkiej oraz CR przy ul. E. Gierczak). Dodatkowo SEC sp. z o.o. eksploatuje w tej części miasta 4 własne kotłownie lokalne opalane gazem.

Ostateczna transformacja energii cieplnej odbywa się w węzłach cieplnych. W systemie ciepłowniczym miasta Szczecina SEC sp. z o.o. eksploatowała w 2008 r. – 2 189 węzłów cieplnych.

W ciągu ostatnich lat spadło zużycie energii cieplnej, co spowodowane było: wzrostem liczby obiektów poddanych termomodernizacji, zastosowaniem nowych technologii cieplnych oraz zredukowaniem przez odbiorców mocy ciepła.

Tabela 3.4.

RODZAJE SIĘCI CIEPLNEJ	
	2008
kanalowa	141,7 km
napowietrzana	28,7 km
preizolowana	103,7 km
razem	274,1 km

Źródło: Szczecińska Energetyka Ciepła sp. z o.o.

Stan techniczny sieci cieplnych jest zróżnicowany. Przeważający udział w systemie ciepłowniczym mają sieci kanałowe, których stan ulega stopniowemu pogorszeniu i wymagają one sukcesywnej naprawy. W związku z tym w 2008 r. poniesiono nakłady w wysokości 19 738,2 tys. zł, z czego:

- 5 316,7 tys. zł na podłączenie nowych odbiorców (67 szt. węzłów c.o. i wykonano 3 965,5 m nowych sieci i przyłączy),
- 716,2 tys. zł na wykonanie i modernizację sieci (952,8 mb),

W 2009 r. wydatkowano natomiast około 16 623,0 tys. zł, z czego:

- 5 763,0 tys. zł na wykonanie nowych podłączeń (wykonano 30 węzłów i 2 020 m nowych sieci i przyłączy),
- 3 741 tys. zł na wykonanie i modernizację nowych sieci (805,5 m).

3.3. GAZOWNICTWO

Na terenie miasta funkcjonują dwa przedsiębiorstwa gazownicze:

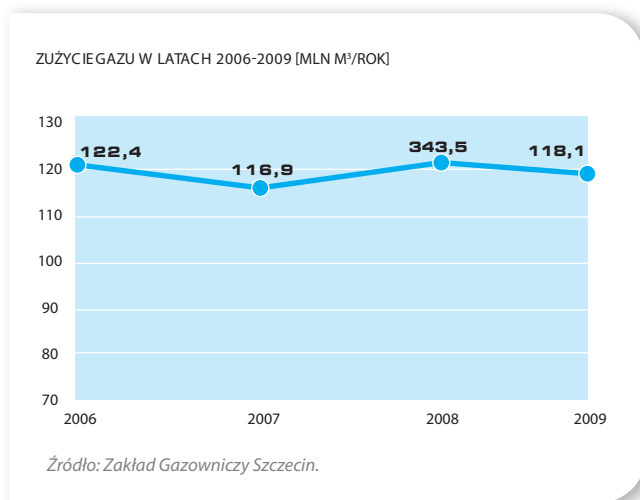
- Wielkopolska Spółka Gazownicza sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Szczecinie, będąca właścicielem sieci i zajmująca się dystrybucją gazu,
- PGNiG Wielkopolski Oddział Obrotu Gazem w Poznaniu Gazownia Szczecińska zajmująca się obrotem gazem.

Obszar miasta zasilany jest przez trzy stacje redukcyjno-pomiarowe wysokiego ciśnienia (Podjuchy, Warszewo, Płonia, ponadto jest możliwe zasilanie miasta przez stację

w Policach). Dystrybucja gazu na terenie miasta odbywa się przez gazociągi niskiego i średniego ciśnienia, a także 42 stacje redukcyjne, 5 stacji redukcyjno-pomiarowych i 2 stacje pomiarowe. Mieszkańcy otrzymują gaz wysokometanowy grupy E.

Ogółem z sieci gazowej korzysta 91,6% mieszkańców. Ceny gazu kształtują się w zależności od grupy taryfowej i wynoszą od 0,6716 zł/m³ w 2006 r. do 0,8253 zł/m³ w 2008 r. Zużycie gazu od kilku lat jest na podobnym poziomie.

Wykres 3.1.

- budowa sieci gazowej w rejonie ul. Podbórzeńskiej do nowo powstającego osiedla mieszkaniowego),
- przyłączenie nowych odbiorców zgodnie z podpisanymi umowami: 2008 r. – 1 326,7 tys. zł, 2009 r. – 1 600 tys. zł,
- poprawę systemu łączności: 2008 r. – 651,8 tys. zł, 2009 r. – 304 tys. zł,
- wymianę gazomierzy na nowe: 2008 r. – 5 144 tys. zł, 2009 r. – 7 284 tys. zł,
- wykupy sieci gazowej od odbiorców: 2008 r. – 129 tys. zł, 2009 r. – 253 tys. zł.

Wykres 3.2.

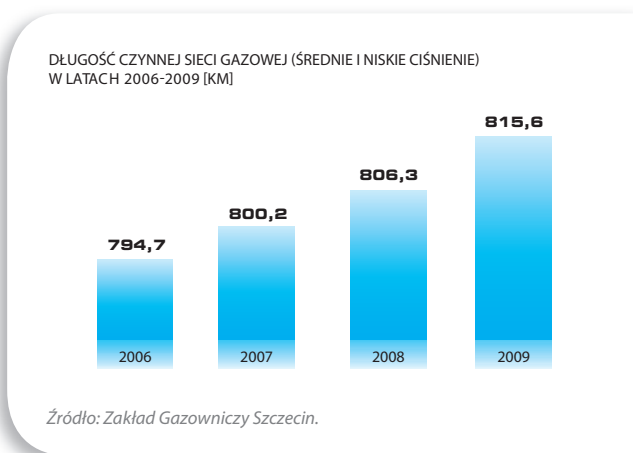

Tabela 3.5.

Wyszczególnienie	2008	2009
gospodarstwa domowe, w tym ogrzewanie mieszkań	138 910	139 744
zakłady produkcyjne	427	383
pozostali użytkownicy	2 217	1 925
ogółem	141 554	142 052

Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

Nakłady inwestycyjne na poprawę stanu infrastruktury gazowej wyniosły odpowiednio: w 2008 r. – około 8 461,4 tys. zł, w 2009 r. – 11 233,2 tys. zł, w tym na:

- modernizację: 2008 r. – 337,4 tys. zł (m.in. wymiana przyłączy gazowych na ul. Jaworowej); 2009 r. – 728,4 tys. zł (m.in. modernizacja sieci gaz. n/c wraz z przyłączami ul. Mariacka, Strzałowska oraz wymiana stacji gazowej w Szczecinie Płonia),
- rozbudowę sieci gazowej pod kątem przyszłych odbiorców gazu, którzy podpisali umowy o przyłączenie: 2008 r. – 872,7 tys. zł; 2009 r. – 1 063,8 tys. zł (m.in.

Szczecin wraz z okolicznymi gminami: Dobra Szczecińska, Gryfino, Kołbaskowo oraz miejscowościami: Police, Goleńców oraz Stargard Szczeciński stanowi jeden system dystrybucyjny gazu.

3.4. ELEKTROENERGETYKA

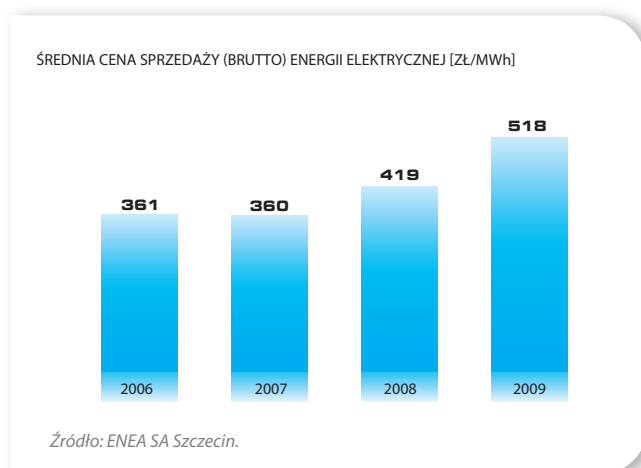
Zasilanie Szczecina w energię elektryczną odbywa się z sieci najwyższych napięć oraz sieci 110 kV i 15 kV z: Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie, Elektrociepłowni „Szczecin” oraz Elektrowni „Pomorzany”.

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie Szczecina zajmuje się ENEA Operator sp. z o. o. za pomocą sieci dystrybucyjnych o napięciu 110 kV, 40 kV, 30 kV, 20 kV, 15 kV, 10 kV, 6 kV i sieciami niskiego napięcia. Jednostką organizacyjną ENEA Operator sp. z o.o., działającą na terenie miasta Szczecina, jest Oddział Dystrybucji Szczecin.

Liczba klientów miasta obsługiwanych przez Oddział Dystrybucji Szczecin wynosiła odpowiednio: w 2008 r. – 188 482 tys. osób, w 2009 r. – 190 173 tys. osób.

Sprzedaż energii wynosiła: w 2008 r. – 1 075 847 MWh, w 2009 r. – 993 326 MWh. W ostatnich latach następuje zauważalny spadek zużycia energii elektrycznej.

Wykres 3.3.

Na terenie miasta znajdowało się 12 stacji WN/SN o łącznej mocy zainstalowanych transformatorów około 502 MVA, 886 szt. stacji transformatorowych i 6 szt. rozdzielni sieciowych. Długość linii SN i NN wynosi: linie napowietrzne SN – 102 km, linie kablowe SN – 1000 km, linie napowietrzne NN – 98 km, linie kablowe NN – 1274 km.

Miasto Szczecin zasilane jest z połączonego systemu linii przesyłowych 220 kV i 110 kV pracującego dla obszaru dawnego województwa szczecińskiego. Obecnie planowane jest wzmocnienie tego układu poprzez rozbudowę układu sieci 220 kV i 110 kV, które zwiększy niezawodność zasilania.

Inwestycje poprawiające stan infrastruktury przeprowadzone w latach 2008-2009 to:

- budowa dwutorowej napowietrznej linii 110 kV relacji Dolna Odra-Chlebowo. Wykonywany jest projekt przebudowy linii 110 kV wraz ze zmianą układu zasilania miasta. Zapewni to poprawę zasilania całego miasta. Planowane zakończenie budowy – do końca 2010 r.,
- modernizacja rozdzielni sieciowej 15 kV „Pomorzany”. Wymieniono aparaturę łączeniową, sterującą i zabezpieczeniową w celu zwiększenia mocy i niezawodności oraz przyłączenia do sieci oczyszczalni ścieków „Pomorzany”,
- rozbudowa stacji 110/15 kV „Niemierzyn”. Wykonywany jest projekt rozbudowy rozdzielni 110 kV i budowy nowego stanowiska transformatora 110/15 kV. Zapewni to zwiększenie zasilania dużego obszaru miasta, w tym obiektów o kluczowym dla mieszkańców znaczeniu, m.in. szpitali,
- modernizacja stacji 110/15 kV „Skolwin”. Wykonywany jest projekt budowy nowej rozdzielni 15 kV oraz aparatury sterującej i zabezpieczeniowej. Zapewni to zwiększenie niezawodności zasilania północnych dzielnic miasta. Planowane zakończenie budowy – 2011 r.,

- rozbudowa i modernizacja sieci SN i NN w ramach rozbudowy sieci i przyłączania nowych klientów. W latach 2007-2008 na terenie miasta wybudowano około 70 km linii średniego i niskiego napięcia, wybudowano 30 stacji transformatorowych, a 20 km linii przystosowano do większego obciążenia.

3.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Ilość wytworzonych i nagromadzonych odpadów w 2008 r. na terenie Szczecina wynosiła 208,6 tys. ton, w tym:

- poddane odzyskowi – 109,4 tys. ton,
- unieszkodliwione – 42,2 tys ton,
- magazynowane czasowo – 57,0 tys. ton.

Od wielu lat obserwuje się ciągły spadek ilości odpadów komunalnych, a zwłaszcza z gospodarstw domowych zebranych w ciągu roku; dla porównania w 2006 r. ilość odpadów zebranych z gospodarstw domowych wynosiła 105 tys. ton, natomiast w 2008 r. – 102 tys. ton.

Na terenie Gminy Miasto Szczecin brakuje czynnych składowisk odpadów komunalnych. Odpady za pośrednictwem stacji przeładunkowej wywożone są do Rymania (powiat kołobrzeski) odległego od Szczecina o około 120 km, do Dalsze (powiat myśliborski) i Leśna Górnego (powiat policki).

Aktualnie na terenie miasta zlokalizowane są 3 instalacje służące do przetwarzania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych: linia sortownicza – Remondis, stacja przeładunkowa odpadów F.U.H.P. Jantra oraz tymczasowy zakład termicznej obróbki odpadów BSC EKOPAL.

Tereny składowania odpadów niezrehabilitowanych wynoszą 39 ha. Obecnie planowane są inwestycje związane z ich rekultywacją. Na terenie składowiska Klucz zrehabilitowano płn.-wsch. część składowiska, rekultywacja w pozostałych kwartałach została zaplanowana na 2010 r. W przypadku składowiska w Sierakowie dwie kwatery zostały zrehabilitowane, a pozostałe dwie planuje się do rekultywacji w terminie późniejszym.

W 2008 r. usunięto około 1 524 ton odpadów, a w 2009 r. około 2 222 ton odpadów z tzw. dzikich wysypisk odpadów.

Na terenie miasta funkcjonuje 5 punktów zbiórki odpadów problemowych, które przyjęły około 90 ton odpadów (np. opony, akumulatory, baterie, elektronikę, świetlówki, itp.). Realizowany jest również program „Szczecin bez azbestu”, w którego ramach w 2008 r. zebrano około 155 ton azbestu.

Wg stanu na 30 czerwca 2009 r. udzielono zezwoleń na świadczenie usług odbierania odpadów komunalnych 25 przedsiębiorcom, z których największymi są: Remondis Szczecin sp. z o.o., MPO sp. z o.o., F.U.H.P. Jantra sp. z o.o., ZPHG Jumar sp. z o.o.

W 2006 r. Miasto rozpoczęło prace nad realizacją przedsięwzięcia „Budowa zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów”. Do tej pory zostały opracowane założenia techniczno-ekonomiczne oraz analiza strategiczna dotycząca wyboru miejsca pod lokalizację obiektu. Obecnie opracowywane jest studium wykonalności. Przyszły obiekt ma utylizować około 150 tys. ton odpadów rocznie.

Również ważnym problemem są odpady z sektora gospodarczego, w tym oleje odpadowe. Najwięcej ich wytwarza się w SSR Gryfia, spółce Międzyodrzie i Ship Service SA. Odpady z sektora gospodarczego składowane są na 7 czynnych zakładowych składowiskach (dane z 2008 r.).

3.6. POZOSTAŁE

3.6.1. SCHRONISKO DLA BEZDOMNYCH ZWIERZĄT

Działalność schroniska dla bezdomnych zwierząt w Szczecinie polegała przede wszystkim na przyjmowaniu i przetrzymywaniu zagubionych i porzuconych zwierząt, głównie kotów i psów, oraz poszukiwaniu dla nich nowych domów. Zwierzętom pozostającym w schronisku stworzono humanitarne warunki bytowania.

Konsekwentnie prowadzono masową sterylizację i kastrację psów i kotów, promocję adopcji w mediach oraz edukację ekologiczną.

Tabela 3.6.

STRUKTURA PRZYJĘTYCH DO SCHRONISKA ZWIERZĄT				
	2006	2007	2008	2009
szczenięta	276	581	501	336
psy zrzucone	338	344	409	36
psy bezpańskie	1 230	1 063	978	887
psy odebrane przez właścicieli	434	428	434	439
ogółem	2 278	2 416	2 322	1 698

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Szczecinie.

Liczba adopcji i przyjęć zwierząt do schroniska wynosiła odpowiednio: w 2008 r. – 1 387 adoptowanych i 2 322 przyjętych, w 2009 r. – 1 122 adoptowanych i 1 698 przyjętych. W 2009 r. przyjęto do schroniska o 27% mniej psów w porównaniu z danymi za 2008 r. Oceniając strukturę przyjętych zwierząt, można stwierdzić pozytywną zmianę w ilości przyjmowanych psów zrzuconych – liczba ta spada, co może świadczyć o większej odpowiedzialności osób decydujących się na posiadanie psa.

W latach 2008-2009 kontynuowano program trwałego znakowania i rejestracji psów z terenu Gminy Miasto Szczecin, a schronisko było instytucją odpowiedzialną za

jego prowadzenie. W bazie danych schroniska na dzień 31.12.2009 r. widniało 28 148 zarejestrowanych zwierząt.

W ostatnim roku dla psów agresywnych i starych wybudowano 8 nowych boksów. Obecnie schronisko wyposażone jest w 91 boksów i trzy wybiegi.

3.6.2. NABRZEŻA MIEJSKIE

W administracji Zakładu Usług Komunalnych znajdowało się około 5 km nabrzeży, w tym:

- Bulwar Elbląski – 253,5 mb – przeładunkowe,
- Bulwar Gdyński – 629 mb,
- Bulwar Piastowski – 920 mb,
- Bulwar Nadodrzański – 488 mb,
- Bulwar Gdański – 336 mb,
- Przyczółki Mostu Portowego – 178,82 mb: płn.-zach. – 65,2 mb (przedłużenie Bulwaru Gdańskiego), pld.-zach. – 43,60 mb (przy Nabrzeżu Kolejowym), pld.-wsch. – 70,02 mb (po przeciwnej stronie Zarządu Portu),
- Przyczółki Mostu Cłowego – 201,3 mb: płn.-wsch. – 58,1 mb, pld.-wsch. – 58,8 mb, pld.-zach. – 35,3 mb, płn.-zach. – 49,1 mb,
- Nabrzeże Regalica – 50,4 mb – przeładunkowe,
- Bulwar Beniowskiego – 538 mb,
- Bulwar Wyspy Puckiej – 154 mb (pozostała część dł. 382 mb w gestii PKP),
- Nabrzeże Kanału Zielonego I – 167,3 mb,
- Nabrzeże Kanału Zielonego II – 225 mb,
- Nabrzeże Kanału Zielonego III – 255 mb,
- Nabrzeże Kołobrzeskie – 10 mb,
- Cegielinka – 335 mb,
- Nabrzeże Starówka – port morski – 650 mb.

Nabrzeża leżące w centrum Szczecina (Nabrzeże Piastowskie, Bulwar Elbląski, Gdyński, Przyczółki Mostu Cłowego, Bulwar Gdański) objęte były stałą eksploatacją. Co roku wykonywane były drobne roboty naprawcze i estetyczne. Remontów, modernizacji, odbudowy bądź uporządkowania stanu władania wymaga większość szczecińskich nabrzeży.

W 2009 r. wykonano prace związane z oczyszczeniem dna z zalegających przedmiotów przy nabrzeżach. Naprawiono połączenia między sekcjami na nabrzeżu Regalica. Opracowana została ekspertyza wraz ze wskazaniem doraźnego zabezpieczenia nabrzeża Bulwar Wyspy Puckiej. Dokonano rozgraniczenia geodezyjnego po wykonanej przebudowie Nabrzeża Bulwar Nadodrzański.

3.6.3. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

Ochrona przeciwpowodziowa obejmuje każde działanie zmniejszające zagrożenie powodzią. W województwie zachodniopomorskim w dorzeczu dolnej Odry występują częste powodzie sztormowe (tzw. cofki morskie) oraz zimowe powodzie zatorowe. Dość częstym i bardzo groźnym zjawiskiem jest nakładanie się powodzi sztormowych z powodziami roztopowymi i opadowymi. W mniejszym natomiast stopniu rozpatrywany odcinek rzeki podlega letnim powodziom opadowym. O ile zapobieganie powodzi letniej obejmuje ochronę głównie przez właściwe utrzymanie wałów i koryta przepływu wielkiej wody, o tyle w przypadku powodzi zimowej największy wpływ na powstrzymanie powodzi mają działania polegające na lodołamaniu. Aktualny stan techniczny urządzeń ochrony przeciwpowodziowej wraz z korytem rzeczonym dla przeprowadzenia wielkiej wody wymaga modernizacji. Dla zapewnienia stateczności wałów nieodzowne jest zabezpieczenie brzegów rzeki za pomocą budowli regulacyjnych. Jednocześnie pojawiają się duże problemy z utrzymaniem odpowiednich głębokości tranzytowych w rzece, co ogranicza w dużym stopniu możliwość pracy lodołamaczy i może powodować nieskuteczność działań zmierzających do zapobiegania powodziom zatorowym.

W latach 2008-2009 przeprowadzono roboty konserwacyjno-eksploatacyjne na urządzeniach melioracyjnych. Wykonano:

- konserwację cieków i rowów melioracyjnych,
- przeprowadzono szereg przeglądów i odmulania przepustów, osadników oraz rurociągów,
- konserwację urządzeń wodno-melioracyjnych w lasach,
- remont kapitalny ciek Niedźwiedzianka (2009 r.).

3.6.4. KĄPIELISKA MIEJSKIE

W latach 2008-2009 Szczecin dysponował następującymi kąpieliskami miejskimi:

- 3 kąpieliskami opartymi na wodach śródlądowych: „Głębokie” o pow. 12 ha, „Dziewoklicz” o pow. 13,6 ha oraz „Dąbie” o pow. 12,8 ha,
- 2 basenami odkrytymi: „Arkonka” o pow. 6,8 ha oraz basenem osiedlowym „Paprotka” o pow. 0,2 ha.

Stan wody kąpielisk był na bieżąco kontrolowany przez powiatową Stację Sanitarно-Epidemiologiczną w Szczecinie. Próby wody pobierano co 2 tygodnie przez cały sezon letni, a wyniki wskazywały, że woda spełnia wymagania sanitarne.

Modernizacji wymaga infrastruktura większości szczecińskich kąpielisk. W latach 2008-2009 przeprowadzono bieżące remonty i naprawy na kąpieliskach „Arkonka”, „Dąbie”, „Głębokie” i „Dziewoklicz”. Zakupiono i zamontowano pomost na kąpielisku Głębokie w 2009 r.

3.6.5. FONTANNY

Według stanu na koniec 2009 r. w Szczecinie znajdowało się 11 fontann zlokalizowanych przy:

- ul. Szymanowskiego – 3 baseny połączone,
- jeziorze Rusalka – pływająca,
- pl. Zwycięstwa – w basenie p.poż.,
- „Labirynt” – rzeźba zraszana wodą (nieczynna),
- al. Papieża Jana Pawła II – 3 oddzielne baseny,
- Wałach Chrobrego,
- „Kotwicy”,
- Cmentarzu Centralnym – przed Kaplicą,
- Cmentarzu Centralnym – Lapidarium,
- pl. Orła Białego,
- Stawie Brodowskim – pływająca,
- skwerze im. J. Szczerskiej.

W 2009 r. zakupiono lub wymieniono nowe pompy w fontannach na Cmentarzu Centralnym przy ul. Szymanowskiego, Placu Zwycięstwa.

Nowa fontanna na zieleńcu im. J. Szczerskiej

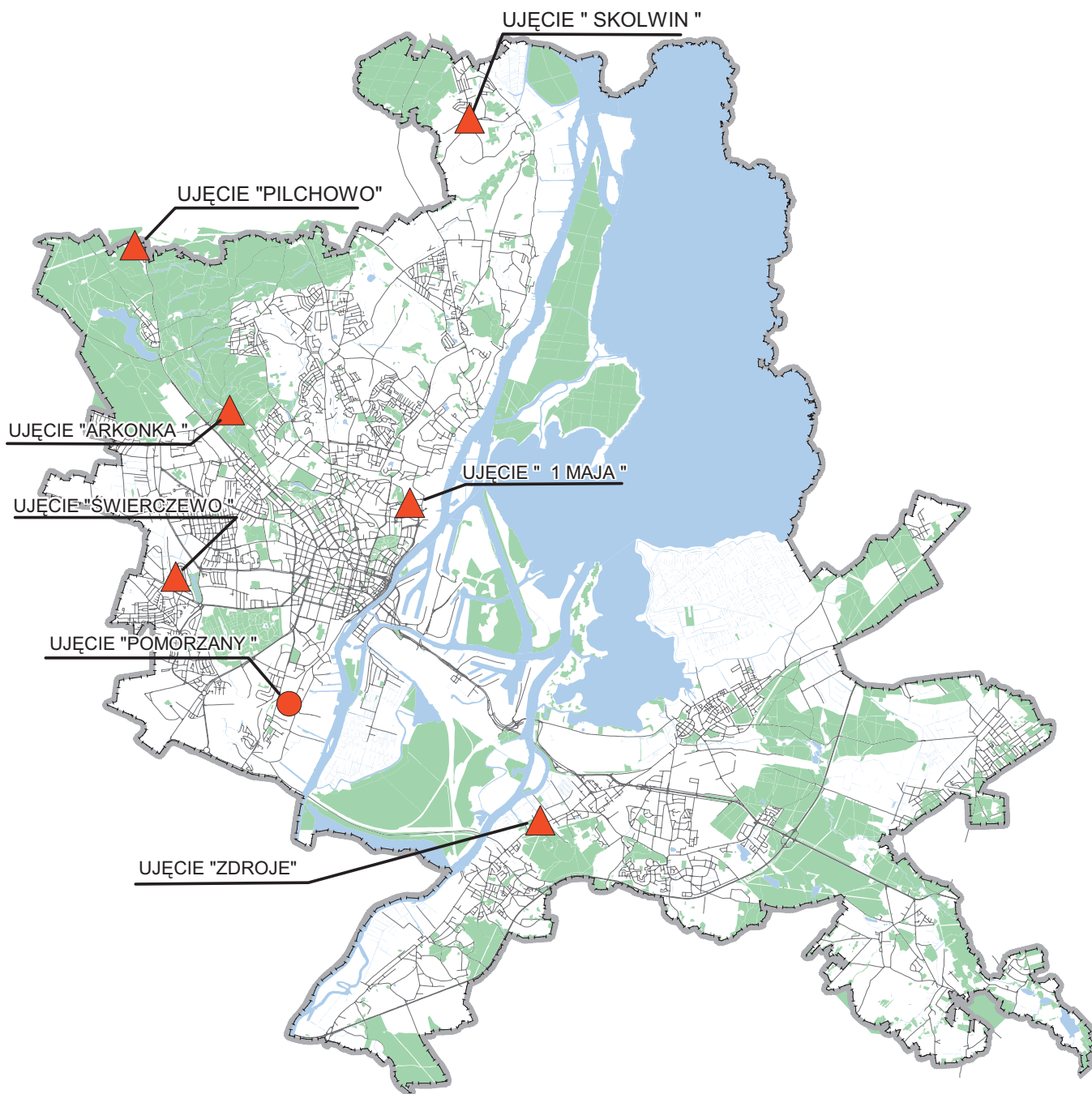
ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Główny Urząd Statystyczny.
2. Szczecińska Energetyka Ciepła sp. z o. o.
3. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
4. Wielkopolska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Zakład Gazowniczy Szczecin.
5. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin.
6. Zakład Usług Komunalnych.
7. Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

KOMUNALNE UJĘCIA WODY PITNEJ

● Ujęcia wód powierzchniowych

▲ Ujęcia wód głębinowych

KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW I SKŁADOWISKA ODPADÓW

- Składowiska odpadów
- ◆ Oczyszczalnie ścieków

CIEPŁOWNICTWO

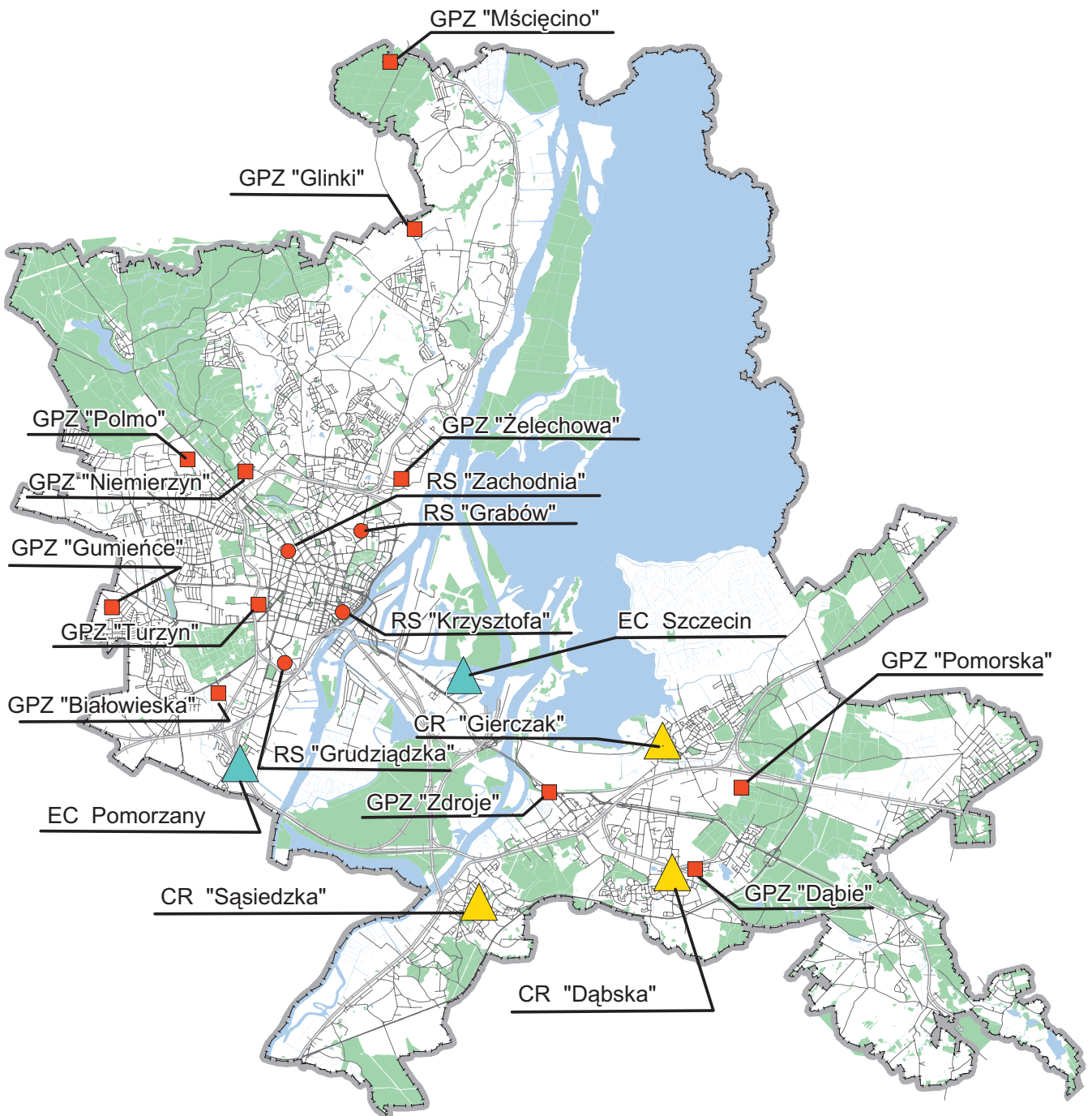
CENTRALNE ŹRÓDŁA CIEPŁA

- Elektrociepłownie
- Ciepłownie rejonowe

ENERGETYKA

ROZMIESZCZENIE GPZ I RS

- Stacje zasilające WN - GPZ
- Rozdzielnie sieciowe SN - RS

4. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

4.1. GRUNTY W SZCZECINIE

4.1.1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA I WŁASNOŚCI GRUNTÓW W MIEŚCIE

Z dniem 1 stycznia 2008 r. zmianie uległ przebieg granic Gminy Miasto Szczecin. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania miejscowościom statusu miasta, do Gminy Police został włączony obszar rzemieślniczego osiedla na północy Szczecina przy ul. Ofiar Stutthofu w Skolwinie. Tym samym powierzchnia miasta zmniejszyła się o 24,91 ha. Obecnie powierzchnia geodezyjna Szczecina wynosi 300,55 km².

Struktura użytkowania gruntów w latach 2008-2009 uległa niewielkim zmianom w stosunku do lat ubiegłych. Wody, użytki rolne i leśne, które odgrywają znaczącą rolę w obrazie miasta, stanowią łącznie 65% jego powierzchni, podczas gdy tereny zabudowane i zurbanizowane – około 30%.

Tabela 4.1.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W MIEŚCIE SZCZECIN W LATACH 2007–2010

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia ewidencyjna* gruntów w kolejnych latach wg stanu na dzień 1 stycznia danego roku [km ²]				Struktura użytkowania [%]
	2007	2008	2009	2010	2010
użytki rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska)	68,86	68,51	67,38	66,50	22,02
lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	57,39	57,19	56,84	57,66	19,09
wody	72,02	72,04	72,03	72,07	23,86
tereny zabudowane i zurbanizowane, w tym:	88,25	88,36	89,04	90,29	29,89
tereny mieszkaniowe	18,15	18,48	18,74	19,01	6,29
tereny przemysłowe	15,58	15,23	15,11	15,19	5,03
inne tereny zabudowane	11,76	11,95	12,41	12,82	4,24
zurbanizowane tereny niezabudowane	10,69	10,59	10,75	11,07	3,67
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	6,53	6,61	6,62	6,65	2,20
tereny komunikacyjne	25,11	25,07	25,05	25,19	8,34
użytki kopalne	0,43	0,43	0,36	0,36	0,12
użytki ekologiczne	0,34	0,35	1,53	1,53	0,51
nieużytki	8,11	8,11	7,99	8,04	2,66
tereny różne	7,37	7,42	7,13	5,94	1,97
ogółem	302,34	301,98	301,94	302,03	100,00

* Powierzchnię ewidencyjną stanowi suma powierzchni działek ujawnionych w ewidencji gruntów i budynków miasta Szczecin, w odróżnieniu od powierzchni geodezyjnej, obliczanej na podstawie współrzędnych geodezyjnych.

Źródło: Biuro Geodety Miasta, Urząd Miasta Szczecin.

Wśród użytków stanowiących duże kompleksy przyrodnicze (wody, użytki rolne i leśne) największą i stosunkowo stałą powierzchnię zajmują grunty pod wodami. Głównym elementem bogatej i urozmaiconej sieci wodnej jest Odra,

która kształtuje stosunki wodne na całym obszarze. Mniejszą powierzchnię zajmują zlewnie rzeki Płoni i jeziora Dąbie. Wszystkie ciek wodne, kanały i zbiorniki znajdujące się w granicach miasta lub z nim sąsiadujące mają ogromne znaczenie dla utrzymania zarówno jakości życia w mieście, jak i jego wizerunku. Tworząc sieć korytarzy ekologicznych stwarzają dogodne warunki pozwalające na zachowanie bioróżnorodności siedlisk i bytowanie występujących w mieście unikatowych gatunków fauny. Znaczenie ekologiczne i ogromny potencjał wód powierzchniowych dla rozwoju sportów i rekreacji kwalifikuje je do zasobów podlegających szczególnej ochronie.

Lasy w granicach Szczecina położone są głównie w północno-zachodniej, południowej i południowo-wschodniej części miasta. 51,2% powierzchni gruntów leśnych w Szczecinie stanowią Lasy Miejskie. Są one częścią trzech puszczy położonych w dolnym biegu Odry: Puszczy Wkrzańskiej, Puszczy Bukowej i Puszczy Goleniowskiej. Lasy Państwowe zajmują 47,4% powierzchni lasów w mieście i wchodzi w skład trzech nadleśnictw: Trzebież, Kliniska i Gryfino. Do innych osób prawnych należy 0,6% powierzchni gruntów leśnych, a pozostałe 0,9% jest własnością osób fizycznych.

Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne (64%). Większe kompleksy terenów rolniczych w Szczecinie stanowią między innymi Sadlińskie Łąki nad jeziorem Dąbie, grunty orne w rejonie Skolwina oraz użytki zielone i grunty orne w rejonie Wielgowa. Łączna powierzchnia użytków rolnych stopniowo maleje. Pod koniec 2009 r. zajmowały one 22,02% powierzchni miasta (dla porównania w 2003 r. udział ten wyniósł 23,17%).

Wraz z ograniczaniem działalności rolniczej przybywa gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. W największym tempie rozwijają się obszary zabudowy mieszkaniowej i inne tereny zabudowane. W latach 2007-2009 ich udział w łącznej powierzchni miasta wzrósł z 9,9% do 10,5%. Znaczną część obszarów zurbanizowanych (19%) zajmują tereny komunikacyjne, w tym przede wszystkim drogi.

W strukturze własnościowej gruntów w Szczecinie przeważają grunty Skarbu Państwa – 39,4% powierzchni miasta, grunty komunalne – 33,0% oraz grunty osób fizycznych – 11,7%.

Znaczną powierzchnię zajmują też grunty przekazane w użytkowanie wieczyste, w tym przez Skarb Państwa – 7,7% oraz Miasto Szczecin – 4,2%.

Tabela 4.2.

STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW W MIEŚCIE SZCZECIN W LATACH 2007-2010					
Rodzaj własności	Powierzchnia ewidencyjna gruntów wg stanu na dzień 1 stycznia danego roku [km ²]				Struktura własności [%]
	2007	2008	2009	2010	
grunty Skarbu Państwa wraz z gruntami przekazanymi w użytkowanie wieczyste oraz grunty państwowych osób prawnych	145,03	144,31	144,27	143,97	47,67
grunty Miasta wraz z gruntami przekazanymi w użytkowanie wieczyste oraz grunty komunalne osób prawnych	116,93	115,28	114,74	114,76	38,00
grunty osób fizycznych	34,39	34,62	34,79	35,28	11,68
grunty spółdzielni	1,62	2,99	2,87	2,75	0,91
grunty kościołów i związków wyznaniowych	0,77	0,77	0,76	0,77	0,25
grunty województwa	0,83	0,83	0,83	0,83	0,27
grunty inne	2,77	3,18	3,68	3,67	1,22
ogółem	302,34	301,98	301,94	302,03	100,00

Źródło: Biuro Geodety Miasta, Urząd Miasta Szczecin.

Największy udział w powierzchni gruntów Skarbu Państwa mają grunty pod rzekami oraz lasy. Wśród gruntów komunalnych przeważają lasy i grunty orne oraz drogi. Własność osób fizycznych stanowią przede wszystkim grunty orne i łąki oraz tereny mieszkaniowe.

4.1.2. GRUNTY KOMUNALNE

Łączna powierzchnia gruntów komunalnych w granicach miasta Szczecin wynosiła:

- pod koniec 2008 r. – 141 172 661 m²,
- pod koniec 2009 r. – 140 821 665 m².

W połowie 2009 r. największe powierzchnie gruntów komunalnych występowały w obrębie Nad Odrą – 35%, a najmniejsze w obrębie Śródmieścia – 14%.

Powierzchnia gruntów komunalnych w 2008 r. zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego o około 9 ha. Na zmianę zasobu gruntów stanowiących własność Gminy Miasto Szczecin wpłynęły:

- przyrost powierzchni gruntów ze względu na:
 - komunalizację mienia – 470 596 m²,
 - kupno, przeniesienie własności (akty notarialne, decyzje) – 17 788 m²,
- spadek powierzchni gruntów spowodowany:
 - przekształceniem prawa wieczystego użytkowania w prawo własności – 54 375 m²,
 - sprzedażą, przeniesieniem prawa własności (akty notarialne, decyzje) – 343 014 m².

W 2009 r. powierzchnia gruntów komunalnych zmniejszyła się o około 35 ha. Na zmianę tę wpływ miały:

- przyrost powierzchni gruntów ze względu na:
 - komunalizację mienia – 229 728 m²,
 - kupno, przeniesienie własności (akty notarialne, decyzje) – 21 854 m²,
- spadek powierzchni gruntów spowodowany:
 - przekształceniem prawa wieczystego użytkowania w prawo własności – 150 174 m²,
 - sprzedażą, przeniesieniem prawa własności (akty notarialne, decyzje) – 452 304 m².

W 2008 r. wojewoda zachodniopomorski przekazał z mocy prawa, na rzecz Gminy Miasto Szczecin, nieodpłatnie 51 działek o łącznej powierzchni 470 596 m², a w 2009 r. – 57 działek o łącznej powierzchni 229 728 m². W latach 2008-2009 na gruntach Miasta Szczecin przekształcono prawo użytkowania wieczystego w prawo własności osobom fizycznym, w tym: w 2008 r. na 112 działkach o łącznej powierzchni 54 375 m², w 2009 r. – na 308 działkach o łącznej powierzchni 150 174 m².

W 2008 r. wystąpiono do XII Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Szczecinie o założenie 705 ksiąg wieczystych dla gminnych nieruchomości, a w 2009 r. o założenie 7 590 ksiąg wieczystych – wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

Pod koniec 2009 r. struktura użytkowania gruntów komunalnych (bez gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste) przedstawiała się następująco: 35,2% stanowiły grunty zabudowane i zurbanizowane, 30,0% – lasy i grunty leśne, 28,1% – użytki rolne, 1,0% – grunty pod wodami, 5,9% – pozostałe użytki gruntowe.

Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni gruntów komunalnych jest stosunkowo stabilny. Zmieniają się jedynie proporcje między poszczególnymi rodzajami terenów w ramach tej grupy użytków. Łącznie tereny komunikacyjne (drogi, tereny kolejowe i inne) zajmują prawie połowę (44,5%) tej powierzchni, w tym powierzchnia dróg jest największa i stopniowo rośnie: w 2006 r. zajmowała 39,4%, a w 2009 r. – 40,1% powierzchni komunalnych gruntów zurbanizowanych. Wzrasta również udział terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych oraz terenów zabudowanych, z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej. Udział tych ostatnich w strukturze komunalnych gruntów zurbanizowanych systematycznie maleje, przy czym wyraźniej zmniejsza się udział terenów mieszkaniowych (spadek z 8,1% w 2006 r. do 7,6% w 2009 r.). Tendencję malejącą wykazuje również

udział zurbanizowanych terenów niezabudowanych (przeznaczonych pod zabudowę i wyłączonych z produkcji rolniczej i leśnej). W 2009 r. stanowiły one 19,5% powierzchni komunalnych gruntów zurbanizowanych. Nieznacznie maleje udział lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych w ogólnej powierzchni gruntów komunalnych: w 2009 r. wynosił 29,9%, w 2006 r. – 30,2%. W tej grupie użytków zdecydowanie przeważają lasy i to ich powierzchnia zmniejsza się przy stosunkowo stałej powierzchni pozostałych gruntów.

Najszybciej spada udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów komunalnych (z 28,44% w 2006 r. do 28,05% w 2009 r.). Dominują tu grunty orne, ale ubywa przede wszystkim powierzchni komunalnych łąk. Stały udział w strukturze mają natomiast wody (0,97% powierzchni gruntów komunalnych) – jeziora i inne zbiorniki wodne oraz rzeki i kanały. Do pozostałych komunalnych użytków gruntowych należą użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne. W latach 2006-2009 zmalała powierzchnia komunalnych nieużytków (z 427 ha do 407 ha), natomiast wzrosła powierzchnia użytków ekologicznych (z 24 ha do 121 ha).

Znaczącą pozycję w dochodach budżetowych Miasta stanowią wpływy z gospodarowania gruntami, na które składają się m.in. opłaty za wieczyste użytkowanie, dochody ze sprzedaży, dzierżawy, najmu, a także z tytułu przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności.

Tabela 4.3.

WYBRANE DOCHODY MIASTA SZCZECIN Z GOSPODAROWANIA GRUNTAMI KOMUNALNYMI		
Źródło dochodu	Dochody [tys. zł]	
	2008	2009
sprzedaż gruntów	24 690	4 930
oddanie w wieczyste użytkowanie (I opłata)	2 556	4 278
opłaty za użytkowanie wieczyste i zarząd gruntami	27 016	29 239
dzierżawa i najem	7 399	9 286
przekształcenie prawa wieczystego użytkowania w prawo własności	3 998	6 461

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008 i 2009.

W ostatnich latach istotną rolę w kreowaniu dochodów ze sprzedaży odgrywają pojedyncze nieruchomości o dużej wartości (kilkanaście mln zł). Niezrealizowanie zbycia takiej nieruchomości w wymierny sposób rzutuje na wykonanie budżetu na koniec roku i spadek dochodów, jak to miało miejsce w 2009 r. Bezpośredni wpływ na spadek dochodów mają też przedłużające się procesy uchwalania planów miejscowych oraz wyłączanie ze sprzedaży nieruchomości planowanych do zbycia w danym roku i inne ich zagospodarowanie (np. poprzez zamianę, wydzierżawienie, realizację zadań własnych gminy i potrzeb ogólnomiejskich).

Systematycznie wzrastają natomiast dochody z tytułu oddania gruntów w wieczyste użytkowanie. W 2009 r. w stosunku do roku poprzedniego zwiększyły się dochody z tytułu przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności.

Najwyższe ceny gruntów komunalnych w 2009 r. odnotowano w dzielnicy Śródmieście, w tym szczególnie w osiedlach: Centrum (490-3 270 zł/m²), Stare Miasto (620-1 530 zł/m²) i Śródmieście-Zachód (620-1 300 zł/m²). Wysokie ceny osiągnęły również grunty na osiedlu Śródmieście-Północ (maks. 1 300 zł/m²) oraz Nowe Miasto (maks. 1 000 zł/m²). Najniższą cenę w tej dzielnicy uzyskano za grunty komunalne na osiedlu Drzetowo (100-500 zł/m²) oraz Niebuszewo-Bolinko (330-600 zł/m²). W stosunku do roku poprzedniego największy wzrost uzyskanych cen maksymalnych gruntu nastąpił na osiedlu Śródmieście-Zachód – o 18%, natomiast największy spadek – na osiedlu Turzyn – o 27%, Centrum – o 14% i Drzetowo – o 11%.

W dzielnicy Zachód w 2009 r. minimalnie spadła średnia maksymalnych cen gruntu – o 1,6%. Najdroższe były grunty komunalne na osiedlu Arkońskim (350-1 500 zł/m²). Wyraźnie niższe ceny (200-520 zł/m²) odnotowano na pozostałych osiedlach. Największe zmiany w stosunku do roku poprzedniego wystąpiły na osiedlu Głębokim (wzrost maksymalnych cen gruntów o 33%) oraz na osiedlu Gumieńce – spadek o 18%.

Średnia maksymalnych cen uzyskanych za grunty komunalne w dzielnicy Północ wzrosła o 20%. Najwyższe stawki osiągnięto na osiedlu Niebuszewo (280-1 500 zł/m²), Żelechowa (240-600 zł/m²) i Warszewo (250-540 zł/m²). Natomiast najniższe ceny uzyskały grunty komunalne na osiedlu Skolwin (100-180 zł/m²).

W dzielnicy Prawobrzeże w 2009 r. średnia maksymalnych cen za grunty komunalne wzrosła o 8%. W żadnym osiedlu nie odnotowano spadku maksymalnych cen gruntów komunalnych. Największy wzrost – o 126% – odnotowano na osiedlu Kijewo, gdzie uzyskano stawki 160-340 zł/m², Majowym (wzrost o 33%, stawki 200-400 zł/m²), Bukowe-Kłęskowo (wzrost o 30%, stawki 180-300 zł/m²) i Żydowce-Klucz (wzrost o 19%, stawki 70-190 zł/m²). Najtańsze były grunty na osiedlu Załom (30-55 zł/m²).

Najniższą cenę w 2009 r. uzyskano na osiedlu Załom-Kasztanowe – 30 zł/m², najwyższą zaś w Centrum – 3 270 zł/m².

Duża rozpiętość uzyskanych cen gruntów wynika z faktu, iż na terenie osiedli podlegające sprzedaży nieruchomości różnią się indywidualnymi cechami, które w istotny sposób wpływają na cenę nieruchomości. Do cech tych należą: lokalizacja, przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego, sąsiedztwo, uzbrojenie, stan zagospodarowania, powierzchnia działki itp. Najwyżej cenione są nieruchomości o przeznaczeniu komercyjnym,

w atrakcyjnej śródmiejskiej lokalizacji, najniżej – peryferyjnie położone działki inwestycyjne, nieuzbrojone, z utrudnionym dojazdem. Te same cechy decydują o atrakcyjności poszczególnych osiedli w mieście – preferowane do zamieszkiwania są Pogodno i Warszewo, do lokowania uciążliwego przemysłu – tereny nadodrzańskie

Zasadą jest, iż nieruchomości stanowiące własność Miasta przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową czy też komercyjną zbywane są w drodze przetargu. Jednak istnieje katalog przypadków, w których Miasto sprzedaje lub oddaje w użytkowanie wieczyste nieruchomości w drodze bezprzetargowej, m.in.: na poprawienie warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej, sprzedaż nieruchomości na rzecz jej użytkownika wieczystego, sprzedaż na rzecz dzierżawcy gruntu, oddanie w użytkowanie nieruchomości na realizację urządzeń infrastruktury technicznej.

Tabela 4.4.

ZBYCIE NIERUCHOMOŚCI STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ MIASTA SZCZECIN W LATACH 2008-2009				
Forma zbycia i przeznaczenie nieruchomości	2008		2009	
	liczba	powierzchnia [m ²]	liczba	powierzchnia [m ²]
sprzedaż pod zabudowę jednorodziną	37	43 604	38	26 518
sprzedaż pod zabudowę komercyjną i usługową	2	23 908	-	-
oddanie w użytkowanie wieczyste na cele usługowe i komercyjne	5	7 971	7	46 381
sprzedaż na rzecz użytkownika wieczystego	84	214 804	42	168 134
sprzedaż na rzecz dzierżawcy gruntu	4	8 108	3	1 405
poszerzenie w celu poprawy warunków zagospodarowania, w tym:	27	5 208	38	8 923
sprzedaż	12	1 320	15	1 399
oddanie w użytkowanie wieczyste	15	3 888	23	7 524
oddanie w użytkowanie wieczyste pod budowę lub utrzymanie istniejących urządzeń infrastruktury technicznej (trafostacje)	29	3 807	13	1 211
oddanie w użytkowanie wieczyste na rzecz organizacji pożytku publicznego	-	-	1	9 627
inne (darowizna, nieodpłatne przeniesienie własności)	-	-	2	8 142
ogółem	183	299 439	144	270 341

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urząd Miasta Szczecin.

W latach 2007-2009 liczba zbytych nieruchomości komunalnych oraz ich powierzchnia podlegały wahaniom. Z jednej strony gmina realizuje wnioski osób uprawnionych o bezprzetargowe zbycie nieruchomości, z drugiej zaś planowo, w drodze przetargu, sprzedaje lub oddaje

w użytkowanie wieczyste nieruchomości do zagospodarowania zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego. Liczba i powierzchnia zbytych nieruchomości jest pochodną zakładanych i zrealizowanych dochodów. W zakresie gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości uwidaczniają się następujące trendy:

- spadek liczby i powierzchni nieruchomości zbywanych pod zabudowę wielorodzinną w związku z faktem, że na terenach, dla których sporządza się plany miejscowe, nie przewiduje się zabudowy wielorodzinnej,
- przeznaczanie części nieruchomości inwestycyjnych na realizację zadań własnych gminy i potrzeb ogólnomiejskich,
- oddawanie w użytkowanie wieczyste jedynie nieruchomości przeznaczonych na cele komercyjne.

Powierzchnia gruntów komunalnych dzierżawionych rosła systematycznie do 2008 r. W 2009 r. obniżyła się o 8,5% w stosunku do roku poprzedniego. Konieczność rozwiązania niektórych umów dzierżawy związana była z przygotowaniem gruntów komunalnych do zbycia celem zagospodarowania zgodnie z planami. W stosunku do roku poprzedniego w 2009 r. nastąpił wzrost terenów wydzierżawionych pod usługi, hodowlę i altanki. Najwięcej gruntów (56,8%) dzierżawiono pod uprawy rolne, łąki i pastwiska, przy czym ich powierzchnia zmalała o 7,0%. Obniżyła się również (o 5%) powierzchnia gruntów przeznaczonych pod uprawy warzywne (ogrody działkowe), które pod względem powierzchni zajmowały drugie miejsce wśród gruntów dzierżawionych – 19,3%. Udział pozostałych pozycji w ogólnej powierzchni gruntów w dzierżawie jest niewielki.

Tabela 4.5.

PRZEZNACZENIE GRUNTÓW KOMUNALNYCH W DZIERŻAWIE		
Sposób użytkowania	Powierzchnia [m ²]	
	stan na 30.06.2008 r.	stan na 30.06.2009 r.
handel i gastronomia	4 287	4 116
produkcja	550	490
usługi	2 625	2 723
magazyny i place składowe	23 380	20 313
funkcje administracyjno-socjalne	12 674	12 446
parkingi	26 279	21 509
drogi dojazdowe, dojścia, place manewrowe	101 605	78 842
składowanie materiałów budowlanych, zaplecze budów	85 103	74 169
pogotowia lokatorskie	2 000	2 000
trafostacje itp.	11 236	9 573
schody, wiatrolapy	749	719
zieleni ozdobna, trawniki	225 250	234 919

C.D. TABELI 4.5.

Sposób użytkowania	Powierzchnia [m ²]	
	stan na 30.06.2008 r.	stan na 30.06.2009 r.
rekreacja i wypoczynek	163 749	123 248
uprawy warzyw	1 117 252	1 061 129
uprawy rolne, łąki, pastwiska	3 357 188	3 122 630
hodowla	2 783	2 855
altanki	17 600	18 835
garażowiska	26 797	3 160
tereny po przetargu	406 484	444 557
inne	419 960	258 737
ogółem	6 007 551	5 496 969

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami, Urząd Miasta Szczecin.

4.2. ROZWÓJ PRZESTRZENNY MIASTA

4.2.1. NAJWAŻNIEJSZE TRENDY, UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO MIASTA

Historia Szczecina sięga wczesnego średniowiecza. Geograficzne, przyrodnicze, gospodarcze i obronne uwarunkowania sprawiły, że miasto szybko się rozwijało. Początkowo na Lewobrzeżu, w granicach murów obronnych, a po likwidacji twierdzy na terenach otaczających. Poza dzisiejszymi terenami śródmiejskimi powstawać zaczęły nowe dzielnice – Pogodno, Bolinko, Grabowo, Żelechowa. Motorem rozwoju Szczecina były „od zawsze” gospodarka morska oraz silne związki miasta z bliższym i dalszym otoczeniem. Do XIX wieku Szczecin, jako lokalna aglomeracja, obsługiwał pobliskie miejscowości, jak Police i Dąbie, wchłaniając Dąbie w miarę swojego rozwoju. Od XVIII wieku coraz większe znaczenie miały związki Szczecina z Berlinem. W historii miasta duże znaczenie ma także rozwój Prawobrzeża i powstanie tam dużych osiedli mieszkaniowych. Dzięki nim potencjał demograficzny Szczecina w końcu XX wieku przekroczył 400 tys. mieszkańców.

Po okresie rozwoju Szczecina, jako ośrodka przemysłowo-portowego nastąpił, liczony od 1989 r., okres transformacji gospodarczej trwający do dzisiaj. Miasto zachowało swój wielowiekowy charakter ośrodka portowego i usługowego o ponadregionalnym znaczeniu. Przemiany gospodarcze i polityczne przełomu wieków, jak wzrost znaczenia usług w nowoczesnych gospodarkach oraz przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, osłabiły znaczenie tradycyjnego przemysłu i stały się przyczyną daleko idącej transformacji w tej sferze. Przemianom tym towarzyszy aktywizacja obszarów podmiejskich oferujących

tereny pod zabudowę mieszkaniową i kilkusethektarowe parki przemysłowe. Ostatnie i najbliższe dziesięciolecia to okres krystalizowania się przestrzennej wizji rozwoju miasta i obszaru metropolitalnego oraz okres budowania głównych powiązań infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, umożliwiającej przekształcenia i otwieranie nowych terenów.

Wyrazem tej wizji jest uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wysp międzyodrza: Kępy Parnickiej i Wyspy Zielonej oraz Łasztowni i Wyspy Grodzkiej. Po raz pierwszy ekstensywnie wykorzystywane i zdegradowane tereny poprzemysłowe zostały objęte prawem miejscowym umożliwiającym ich rewitalizację i wprowadzenie funkcji wielkomiejskich, w tym przestrzeni publicznych, obiektów oraz infrastruktury społecznej.

Podstawowe powiązania przestrzenne Szczecina wyznacza dwubiegunowy układ ośrodków centralnych: Prawobrzeże – Lewobrzeże. W śródmiejskiej części Lewobrzeża koncentrują się usługi o znaczeniu ogólnomiejskim, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Na Prawobrzeżu zaś powstało centrum o znaczeniu lokalnym i podmiejskim, obsługujące bezpośrednie otoczenie miasta.

Gospodarczy wizerunek miasta kształtuje nadal funkcja portowa zlokalizowana na terenach Międzyodrza oraz na lewym brzegu Odry Zachodniej. Koncentracje przemysłu i składów w lewobrzeżnej części miasta występują wzdłuż Odry (Międzyodrze, osiedla: Drzetowo, Stołczyn, Skolwin), na osiedlach: Pomorzany i Gumieńce, a w prawobrzeżnej części miasta na osiedlach: Załom, Żydowce-Klucz, Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce w rejonie ulic: Struga, Wiosennej, Pomorskiej, Kniewskiej.

Widok na Szczecin i jego część przemysłową

Szczecin w ramach oferty dla swoich mieszkańców udostępnia również nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową głównie na północy (Osów, Warszewo) oraz w prawobrzeżnej części miasta na osiedlach: Wielgowo, Sławocieszce, Zdunowo. Promowany jest także rozwój wewnętrzny poprzez restrukturyzację i rewitalizację historycznej zabudowy, uzupełnianie zabudowy oraz udostępnianie przestrzeni publicznych, mające na celu podnoszenie jakości życia i kształtowanie tzw. serca miasta.

W celu poprawy użyteczności przestrzeni miejskiej oraz stworzenia warunków do przyszłego rozwoju realizowane są obecnie, przedstawiane w innych rozdziałach raportu, przedsięwzięcia ogólnomiejskie, takie jak: obwodnica śródmiejska, przeprawy mostowe i trasy wylotowe z miasta, Szczeciński Szybki Tramwaj, Oczyszczalnia „Pomorzany” i inne. Warunki tworzenia nowych miejsc pracy i wzmocnienia pozycji szczecińskich szkół wyższych powstaną w Parku Naukowo-Technologicznym „Pomerania” oraz dzięki udostępnieniu nowych powierzchni biurowych klasy A w centrum miasta. Utrwaleniu tradycji morskich oraz wykreowaniu nowego wizerunku Szczecina służyć będzie zagospodarowanie terenów Międzyodrza nowo projektowanymi śródmiejskimi strukturami wielofunkcyjnymi: Łasztowni, Kępy Parnickiej i Wyspy Zielonej. Wizja zagospodarowania terenów okołolotniskowych oraz nadwodnych w rejonie jeziora Małe Dąbie uzgodniona została z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Urzędem Lotnictwa Cywilnego. Przyjęty kierunek przekształceń, z utrzymaniem dotychczasowej funkcji lotniska w Dąbiu, jest akceptowany społecznie. Dokonane rozstrzygnięcia i uzgodnienia, których brak uniemożliwił dokończenie prac planistycznych, otwierają drogę do podjęcia działań inwestycyjnych w tym obszarze w 2011 r.

Szczecin terazniejszy to stolica obszaru metropolitalnego o potencjale około 670 tys. osób. Metropolitalny charakter Szczecina wzmocniany będzie poprzez przygotowywaną do realizacji przeprawę przez Odrę łączącą miejscowości Police-Święta oraz rozwój parków przemysłowych w Policach, Goleniowie i Gardnie. Parki te posiadają powierzchnie umożliwiające lokowanie tzw. wielkiego przemysłu na warunkach, jakich nie może zagwarantować miasto. Dzięki rozwijaniu w Szczecinie usług o znaczeniu ponadregionalnym i obsłudze gmin ościennych oraz ofercie szkół wszystkich szczebli, a także ofercie w zakresie kultury wysokiej, sportu i rekreacji stworzone zostaną warunki do zwiększenia potencjału demograficznego obszaru. Trend deglomeracji obserwowany we wszystkich dużych miastach jest charakterystyczny dla obecnych przemian gospodarczych i trendów demograficznych. Uznaje się jednak, że ma on charakter przejściowy, a dzięki wzmocnieniu współpracy i nowym, wspólnym przedsięwzięciom w obszarze metropolitalnym służyć będzie konsolidacji społeczno-gospodarczej i przyciągnięciu nowych mieszkańców.

Unikalne przygraniczne położenie czyni ze Szczecina ośrodek oddziałujący nie tylko w granicach państwa polskiego. Jego potencjał rozwojowy wynika z powiązań z innymi ośrodkami miejskimi w tej części Europy poprzez drogę wodną Odra-Bałtyk oraz powiązania drogowe z Berlinem, Pragą, Gdańskiem, Poznaniem i Warszawą. Miasto pełni funkcję stolicy Euroregionu Pomerania i zajmuje w nim pozycję lidera.

4.2.2. CHARAKTERYSTYKA DZIELNIC MIASTA

Przestrzeń miejska rozumiana, jako przestrzeń miasta ma w przypadku Szczecina bardzo wysoką wartość. Wyznacza ją wysoki udział terenów cennych przyrodniczo (także chronionych) i wód powierzchniowych. Na unikalny krajobraz składają się nie tylko bogactwa form ukształtowania powierzchni terenu, lecz także wybitne rozwiązania architektoniczne i historyczne założenia urbanistyczne. Miasto posiada przestrzenie rozwojowe dla funkcji nieuciążliwych, zgodnych z lokalnymi uwarunkowaniami, oczekiwaniami społecznymi i Strategią Rozwoju Szczecina. Dostępne są także tereny inwestycyjne umożliwiające niezbędne przekształcenia i zmianę funkcji w ramach tzw. rozwoju wewnętrznego. Rozwojowi zabudowy mieszkaniowej o coraz wyższym standardzie towarzyszy tworzenie nowych przestrzeni publicznych, lokalnych subcentrów i ośrodków usługowych.

Obok walorów architektoniczno-urbanistycznych i przyrodniczo-krajobrazowych istnieją także bardzo duże możliwości rozwoju kultury wysokiej, nauki, oświaty i szkolnictwa wyższego oraz sportu i rekreacji. Szczecin zmienił swój wizerunek miasta przemysłowo-portowego na wizerunek ponadregionalnego ośrodka usługowego o tradycjach morskich.

Na obecnym etapie rozwoju budowana jest w Szczecinie docelowa infrastruktura komunikacyjna. Wraz z przekształceniami i aktywizacją terenów nadwodnych i nadodrzańskich spowoduje to skokowy wzrost wartości przestrzeni miejskiej, a przez to wzrost atrakcyjności zamieszkiwania w Szczecinie i jego atrakcyjności inwestycyjnej.

Terytorialną strukturę miasta tworzą cztery dzielnice: Śródmieście (wraz z Międzyodrzem), Północ, Zachód oraz Prawobrzeże. Na ich terenie znajduje się 37 osiedli posiadających strukturę samorządową w postaci rad osiedlowych.

Dzielnica Śródmieście i Międzyodrze

W Śródmieściu znajduje się centrum całego miasta. Dominuje tu intensywna zabudowa mieszkaniowo-usługowa, zlokalizowane są także główne funkcje miejskie, w szczególności: administracja publiczna. Występuje też największa koncentracja miejsc pracy dla mieszkańców całego miasta. Zabudowę tworzą w głównej mierze budowle historyczne wpisane w XIX-wieczny układ urbanistyczny o wysokich walorach kompozycyjnych i dużej wartości kulturowej.

W obszarze Międzyodrza dominuje działalność związana z funkcjonowaniem portu i funkcjami transportowymi, łączącymi port z zapleczem lądowym, w tym tranzyt wewnątrzmięjski pomiędzy Lewo- i Prawobrzeżem. Ważnym elementem wspierającym funkcje portowe są współczesne układy komunikacji kolejowej, drogowej i wodnej. Jest to, po Śródmieściu, drugie ważne skupisko miejsc pracy. W krajobrazie Międzyodrza dominuje jednak przyroda, na

której obrzeżach występuje intensywny krajobraz przemysłowy. W części południowej Międzyodrza dominującym elementem zagospodarowania są, wymagające ochrony łąki, łągi i lasy wraz z systemem kanałów w obrębie Wyspy Puckiej i Ostrowa Bryneckiego.

W obrębie osiedla Drzetowo-Grabowo znajdują się obiekty związane z gospodarką morską, głównie przemysłem stoczniowym, stanowiące południowe ogniwo pasma przemysłowego sięgającego aż do Polic. W rejonie ulicy Kolumba, w dawnych obiektach poprzemysłowych, koncentruje się handel hurtowy i wielkogabarytowy. Znaczącą część obszaru południowego Śródmieścia zajmują koszary i tereny wojskowe w rejonach ulic Narutowicza, Potulickiej, Sowińskiego i Kusocińskiego, częściowo przejęte przez wyższe uczelnie.

Dzielnica Północ

Dzielnice Północ tworzą dawne wsie, powiązane wspólnymi ciągami komunikacyjnymi silnie zurbanizowane w obszarze nadodrzańskim. Obecna zabudowa dzielnicy ma charakter pasmowy z terenami węzłowymi stanowiącymi centra osiedli. Pasma nadodrzańskie zdominowane jest przez przemysł i funkcje portowe. Pasma krawędziowe ze względu na duże spadki terenu tworzy strefa zieleni zabezpieczającej i krajobrazu otwartego, wykorzystywana na zielen publiczną, ogrodnictwo, sady i ogrody działkowe. Pasma Wzgórz Warszawskich rozwija się jako tereny zabudowy mieszkaniowej i usług towarzyszących ze znacznymi obszarami ekstensywnie wykorzystywanych terenów rolnych.

W obszarze Wysoczyzny Warszawskiej rozlokowana jest głównie zabudowa mieszkaniowa. Jej część zlokalizowana w pobliżu dzielnicy śródmiejskiej charakteryzuje się wysoką intensywnością (osiedla wielorodzinne Książąt Pomorskich, Bandurskiego, Drzetowo); w miarę oddalania się od centrum intensywność zmniejsza się (osiedla jednorodzinne Żelechowa, Warszewo, Bukowo, Gołęcino-Goławy, Skolwin). Szczególną formę mają założenia urbanistyczne w rejonach ulicy: Inwalidzkiej (Skolwin), Kościelnej, Nehringa (Stołczyn) oraz Szczecińskiej, Poznańskiej (Warszewo), które zachowały swój wcześniejszy charakter zabudowy siedliskowej z charakterystycznym podziałem pól.

Dzielnica Zachód

Dzielnica Zachód, powstała na bazie dawnych samodzielnych ośrodków wiejskich, powiązanych ze śródmieściem strukturami o różnym poziomie urbanizacji. Podobnie jak w pasie nadodrzańskim, występuje tu strefa przemysłowa w trakcie restrukturyzacji oraz układ pasmowy ze strefą krawędziową.

W paśmie położonym najwyżej i stycznie do śródmieścia przeważa zabudowa mieszkaniowa, usługowa ogólnomiejaska i dzielnicowa z przewagą funkcji mieszkaniowej o średniej i dużej intensywności. Dalej występują tereny dawnych wsi z zachowanymi układami ruralistycznymi – Osów, Krzekowo, Gumieńce – obudowane tworzącymi miastogród wielkoobszarowymi osiedlami jednorodziennymi – Pogodno, Gumieńce, Niemierzyn, pomiędzy którymi znajdują się tereny wojskowe, osiedla wielorodzinne, tereny zieleni rekreacyjnej i resztki zdegradowanego przemysłu.

Północna część dzielnicy obejmuje obszary lasów, parków, ogrodów działkowych z enklawami jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych. Całą dzielnicę, od Puszczy Wkrzańskiej na północy do rzeki Odry na południu, charakteryzuje bogactwo zieleni przydomowej i wydzielonej, tworzącej system połączeń nawet z terenami zieleni na terenie Śródmieścia.

Struktura przestrzenna dzielnicy jest w zasadzie wypełniona. W strefie stycznej ze Śródmieściem jest przedłużeniem jego funkcji usługowych i komercyjnych. Istniejące rezerwy przeznaczone zostały pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną na terenie Nowego Krzekowa i Osowa Wschodniego oraz wielorodzinną na terenie osiedla Kapitanów.

Dzielnica Prawobrzeże

Dzielnica Prawobrzeże w wyniku postępującej urbanizacji wykształciła formę zabudowy „palczastej” na bazie dawnych samodzielnych wsi wokół miasta Dąbie, a obecnie także w kierunkach: Gryfino, Stargard Szczeciński, Pyrzyce i Goleniów. Ochronie konserwatorskiej podlega wartościowy układ urbanistyczny dawnego miasta Dąbie z wyodrębnionym zespołem historycznej zabudowy. Obszar centralny tworzy węzeł komunikacyjny pomiędzy osiedlami Zdroje, Słoneczne i Dąbie. Koncentruje on usługi dzielnicowe.

W dzielnicy Prawobrzeże zamieszkuje około 25% mieszkańców Szczecina. Dzielnica zapewnia dostępność wszystkich podstawowych funkcji: mieszkalnictwa, usług, produkcji i składowania. Dominuje funkcja mieszkaniowa i usługi z nią związane. Wzrasta koncentracja funkcji usługowych o charakterze ogólnomiejskim i dzielnicowym (głównie handel, administracja publiczna, instytucje finansowe, a także usługi oświaty i sportu oraz ochrony zdrowia).

Na obrzeżach dzielnicy znajdują się duże kompleksy leśne: Puszcza Goleniowska i Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”. Do dzielnicy należy ogromny akwen jeziora Dąbie z płaskim terenem na południe od jeziora Małe Dąbie i zespołem turystyczno-wypoczynkowym oraz lotniskiem sportowym. W dzielnicy planuje się rozwój funkcji rekreacyjno-sportowej oraz intensyfikację zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego brzegów jeziora Małe Dąbie.

Niewystarczająca sieć uliczna oraz braki infrastruktury technicznej uniemożliwiają zainwestowanie dużych obszarów dzielnicy, o potencjalnych możliwościach rozwojowych, w funkcji mieszkaniowej (osiedla Nad Rudzianką, Wielgowo, Żydowce i Śmierdnica) i komercyjnej: Trzebusz i Dunikowo.

Jednym z podstawowych problemów dzielnicy jest niewystarczająca liczba miejsc pracy i konieczność długich dojazdów do lewobrzeżnej części miasta i Śródmieścia. Szansą rozwojową jest, obok wzrostu znaczenia funkcji subcentrum, rozwijanie również funkcji ośrodka turystycznego.

4.2.3. STAN PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Polityka przestrzenna umożliwiająca realizację wizji rozwoju społeczno-gospodarczego Szczecina sformułowana została w uchwalonej przez Radę Miasta „Polityce przestrzennej” (Uchwała nr LVI/1053/06 RMS z dnia 15 maja 2006 r.) będącej dokumentem realizacyjnym „Strategii Rozwoju Szczecina do roku 2015” (Uchwała nr I/1155/02 RMS z dnia 6 maja 2002 r.) oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina” (Uchwała nr IX/278/07 z dnia 14 maja 2007 r.). W dokumentach tych określono podstawowe zasady kształtowania polityki przestrzennej oraz kierunki jej realizacji. Są one podstawą do wykonania przedsięwzięć architektonicznych, rewitalizacyjnych oraz podnoszących walory krajobrazowe i estetykę miasta. Dopelnieniem tych działań jest ustalanie: przeznaczenia terenu, rozmieszczenia inwestycji celu publicznego oraz określanie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Szczecina. Plan, po jego uchwaleniu przez Radę Miasta, staje się prawem lokalnym stanowiącym podstawę do wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę.

Przedstawione trendy i kierunki transformacji społeczno-gospodarczej stwarzają stałe zapotrzebowanie na zmianę planów miejscowych zgodnie z wnioskami oraz oczekiwaniami mieszkańców i inwestorów. Także gmina musi podejmować działania ochronne w interesie większości – w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju Szczecina. Aby uwzględnić te potrzeby i oczekiwania, proces planowania zagospodarowania przestrzennego miasta ma charakter ciągły. Wypadkową tych działań jest pokrycie na dzień 31 grudnia 2009 r. obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni 8 015,1 ha, co stanowi 26,67% powierzchni miasta. Na ukończeniu są prace nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, obejmującymi kolejnych 12% powierzchni miasta. W latach 2008-2009 na obszarze Szczecina uchwalono następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

Tabela 4.6.

WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO UCHWALONYCH NA OBSZARZE MIASTA SZCZECINA W LATACH 2008-2009

Lp.	Nazwa planu	Nr uchwały Rady miasta	Data uchwalenia planu
1.	ŚMIERDNICA - PYRZYCKA	XVII/446/08	2008-01-14
2.	OSÓW - MIODOWA	XVII/439/08	2008-01-14
3.	WIELGOWO - SZKOŁA	XX/541/08	2008-04-07
4.	WARSZEWO - DUŃSKA	XXI/561/08	2008-04-24
5.	ŻELECHOWA - ŁĄCZNA	XXI/560/08	2008-04-24
6.	OSÓW - ANDERSENA	XXII/571/08	2008-05-19
7.	NIEBUSZEWO	XXIII/597/08	2008-06-16
8.	CENTRUM - PLAC ODRODZENIA	XXIII/596/08	2008-06-16
9.	WARSZEWO - SZKOŁA	XXIV/616/08	2008-07-28
10.	NOWE MIASTO - POTULICKA 2	XXV/671/08	2008-09-08
11.	WYSPA PUCKA - PÓŁNOC 2	XXVI/680/08	2008-10-13
12.	CENTRUM - BRAMA PORTOWA	XXXI/773/09	2009-02-02
13.	ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC - ODZIEŻOWA	XXXI/771/09	2009-02-02
14.	K. 35 2	XXXI/779/09	2009-02-02
15.	GONTYNKA 2	XXXI/778/09	2009-02-02
16.	GOLĘCINO - GOCLAW	XXXI/772/09	2009-02-02
17.	ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC - SALOMEI	XXXIII/813/09	2009-03-23
18.	GOLĘCINO - GOCLAW PORT	XXXVI/890/09	2009-06-29
19.	MIĘDZYODRZE - KĘPA PARNICKA - WYSPA ZIELONA	XXXVI/889/09	2009-06-29
20.	ZAWADZKIEGO - KLONOWICA 2	XXXVIII/940/09	2009-09-07
21.	ŻELECHOWA - PARK BRODOWSKI	XXXVIII/944/09	2009-09-07
22.	BOLINKO - RYNKOWA 2	XXXVIII/941/09	2009-09-07
23.	WARSZEWO 3	XXXVIII/943/09	2009-09-07
24.	MIĘDZYODRZE - WYSPA GRODZKA - ŁASZTOWNIA	XL/994/09	2009-10-26
25.	STOŁCZYN PORT	XLII/1052/09	2009-12-14
26.	MIĘDZYODRZE PORT	XLII/1055/09	2009-12-14
27.	OS. NAD RUDZIANKĄ	XLII/1051/09	2009-12-14
28.	BUKOWE - BOISKO	XLII/1057/09	2009-12-14
29.	BOLINKO - NIEMIERZYŃSKA	XLII/1056/09	2009-12-14

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego Miasta Szczecin.

Nowy stan prawny, przy ustawowo narzuconej szczegółowości planów miejscowych, wydłuża wprawdzie czas ich opracowywania, jednak już posiadane pokrycie miasta stawia Szczecin na wysokiej pozycji wśród wielu dużych miast. Dla porównania Wrocław był pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 38,0%, Warszawa w 17,1%, Gdańsk w 60,0%, Poznań w 20,5%, Katowice w 15,8%, a Lublin w 43,1% powierzchni miasta.

4.3. REWITALIZACJA OBSZARÓW MIEJSKICH

Podstawą działań rewitalizacyjnych prowadzonych w latach 2008-2009 był „Lokalny Program Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych miasta Szczecina” – dokument opracowany zgodnie z wymogami ZPORR i uchwalony przez Radę Miasta w 2005 r. Obecnie Program ten jest aktualizowany w oparciu o wytyczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ) na lata 2007-2013, które w naszym regionie zostały przyjęte pod koniec 2009 r. „Lokalny Program Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych miasta Szczecina” z 2005 r. wskazał 8 obszarów rewitalizacji, przy czym za priorytetowy uznano obszar Śródmieście. Duża powierzchnia obszarów (łącznie około 16 km²), przy jednocześnie ograniczonych środkach finansowych, zarówno lokalnych, jak i zewnętrznych, spowodowała rozproszenie wielu projektów i nie pozwoliła na uzyskanie znaczących efektów w latach 2008-2009. Większość zaplanowanych i prowadzonych w tym czasie działań miała miejsce w Śródmieściu.

Obszar Śródmieście

W latach 2008-2009 gminne spółki kontynuowały tu prace nad powierzoną im przez Radę Miasta kompleksową renowacją wybranych kwartałów. Zakres tych prac przedstawiono w dalszej części rozdziału. Miasto w 2009 r. rozpoczęło realizację projektu zagospodarowania zieleni im. Janiny Szczerskiej przy pl. Kościuszki, ważnej przestrzeni publicznej wpisanej do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Oprócz budowy alejek, nowych latarni, dwóch placów zabaw, konserwacji istniejącej i nasadzenia nowej zieleni wyremontowany zostanie istniejący basen przeciwpożarowy, gdzie pojawi się podświetlana fontanna. Wszystkie prace zostaną ukończone w 2010 r. Koszt realizacji przedsięwzięcia wyniesie 4,5 mln zł. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków RPO WZ w wysokości 2,25 mln zł.

Rewitalizacja kwartału nr 27 – kamienica przy ul. B. Śmiałego 12

Kwartał nr 27 – między ulicami: Pocztową, Chodkiewicza, B. Śmiałego, ks. P. Ściegiennego.

Po wielu latach została ukończona kompleksowa renowacja tego kwartału. W 2008 r. Szczecińskie TBS przeprowadziło tu ostatnie prace nad modernizacją kamienicy przy ul. Bolesława Śmiałego 12. Inwestycja była finansowana ze środków własnych TBS, środków Miasta, kredytu oraz środków wspólnoty mieszkaniowej. Nakłady poniesione w 2008 r. wyniosły około 5,7 mln zł. Dysponentem zmodernizowanych mieszkań Szczecińskiego TBS jest miasto Szczecin. W 2009 r. zakończono zagospodarowanie dziedzińca B (jednego z dwóch dużych wewnątrz w kwartale). Podobnie jak w dziedzińcu A powstały tu zielone podwórza z miejscami zabaw dla dzieci i rekreacji dla starszych mieszkańców. Przez środek kwartału przebiega pasaż, którego obudowę tworzą dwa ciągi zmodernizowanych budynków oficynowych. Wszystkie mieszkania w kwartale są wyposażone w łazienki, centralne ogrzewanie i ciepłą wodę z sieci miejskiej oraz wentylację mechaniczną. W dwóch budynkach w ramach projektu współfinansowanego przez rząd holenderski wykonana jest kotłownia gazowa z piecem kondensacyjnym i podgrzewaniem c.w.u. wspomaganym przez kolektory słoneczne zainstalowane na dachu jednej z oficyn. Zużycie wody i energii służącej do jej podgrzewania jest obliczane na podstawie wskazań liczników, a wbudowane ocieplenie budynków oraz energooszczędne okna i szyby powodują dalsze obniżenie kosztów utrzymania mieszkań. Budynki oficynowe gruntownie przebudowano, aby uzyskać dobre nasłonecznienie oraz zlikwidować mieszkania z przejściowymi pokojami. Wszystkie strychy zostały zaadaptowane na mieszkania, co zrekompensowało konieczne wyburzenia części zabudowy oficynowej. Renowację tego kwartału przeprowadzono kompleksowo, wraz z infrastrukturą techniczną (nowy gazociąg, wodociąg przyłącza), zmodernizowano chodniki oraz przylegające przedogródki, część mieszkań parterowych przekształcono na lokale usługowe. Na podkreślenie zasługują nie tylko dobre warunki mieszkaniowe w starych budynkach, lecz także funkcjonalność i uroda zielonych wnętrz kwartału.

Rewitalizacja kwartału nr 27 – dziedzińiec A

Kwartał nr 33 – między ulicami: B. Krzywoustego, B. Śmiałego, Chodkiewicza i al. Piastów.

Prace nad kompleksową renowacją kwartału oparte na koncepcji zagospodarowania uzyskanej w drodze konkursu prowadzi Szczecińskie TBS. W 2008 r. wykonano dokumentację na przebudowę mieszkań stanowiących własność Szczecińskiego TBS i rozpoczęto modernizację budynku wspólnoty mieszkaniowej przy al. Piastów 1 – narożnej kamienicy u zbiegu z ul. Bolesława Krzywoustego – od przebudowy dużych lokali mieszkalnych stanowiących własność spółki na mniejsze lokale na wynajem. Łączna kwota nakładów w latach 2008-2009 wyniosła 834 tys. zł. W kwartale tym wyremontowane są już kamienice przy ul. Bolesława Krzywoustego 22 oraz 23. Wewnątrz kwartału rozebrano część oficyn mieszkalnych, obiekty przemysłowe, tymczasowe garaże i budynki gospodarcze. Wszystkie lokale mieszkalne uzyskane w wyniku modernizacji i stanowiące własność spółki przeznaczone były do dyspozycji gminy.

Kwartał nr 36 – między ulicami: Małkowskiego, Królowej Jadwigi, Boh. Getta Warszawskiego, Ks. Bogusława.

Szczecińskie TBS prowadzi tu kompleksową termomodernizację starej zabudowy, w której ramach adaptuje również powierzchnie strychowe na mieszkania. Po zrealizowaniu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej (5. Program Ramowy) projektu „Termopol”, którym objęto 11 budynków w kwartale, prace są kontynuowane sukcesywnie w następnych budynkach. Finansowane są ze środków własnych STBS, kredytów termomodernizacyjnych i środków właścicieli lokali we wspólnotach. W 2008 r. Szczecińskie TBS zakończyło termomodernizację oficyny przy ul. Bohaterów Getta Warszawskiego 5, stanowiącej jej własność. Łączna kwota nakładów wyniosła 1,57 mln zł, w tym w 2008 r. – 1,55 mln zł.

Kwartał nr 23 – między al. Wojska Polskiego, ul. Królowej Jadwigi i Bohaterów Getta Warszawskiego.

Szczecińskie TBS prowadziło przygotowania do rewitalizacji tego kwartału zgodnie z koncepcją zagospodarowania kwartału opracowaną w 2008 r. Część zaplanowanych działań Spółka oraz wspólnoty mieszkaniowe w kwartale chciałyby zrealizować z dofinansowaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013. Cały proces rewitalizacji podzielono na 3 etapy. W 2009 r. trwały prace nad dokumentacją projektową dla etapu pierwszego.

Kwartał nr 40 – między al. Wojska Polskiego, ul. Śląską i Obrońców Stalingradu.

Na podstawie koncepcji renowacji zabudowy i zagospodarowania terenu w kwartale nr 40 w śródmieściu Szczecina, pozyskanej w drodze konkursu architektonicznego, w latach 2008-2009 TBS „Prawobrzeże” rozpoczęło renowację zabudowy obejmującą termomodernizację, przebudowę, nadbudowę wraz ze zmianą sposobu użytkowania.

W 2008 r. ukończono modernizację kamienicy przy ul. Śląskiej 52, gdzie m.in. wykonano termomodernizację i powstały dodatkowe mieszkania na poddaszu oraz dwa lokale użytkowe w parterze budynku. Dalsza realizacja renowacji i modernizacji zabudowy będzie wykonywana etapami. W 2009 r. ukończono dokumentację projektową i uzyskano pozwolenie na budowę dla I i II etapu renowacji oraz modernizacji kamienicy przy ul. Śląskiej 53 wraz z oficynami przy ul. Śląskiej 52, 53, 54, a także kamienicy frontowej i oficyn przy ul. Śląskiej 51. Koszt tych przygotowań wyniósł 255 tys. zł. Część zaplanowanych działań TBS „Prawobrzeże” planuje zrealizować z dofinansowaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

Teren powojсковy w kwartale ulic: Kusocińskiego, Sowińskiego, Głowackiego.

W ramach rewitalizacji terenów i zabudowy powojсковej w 2009 r. TBS „Prawobrzeże” rozpoczęło realizację I etapu zabudowy mieszkalnej przy ul. Kusocińskiego, tj. zespołu B, gdzie po ukończeniu przedsięwzięcia w 2010 r. powstanie 99 mieszkań. Prace finansowane są ze środków własnych TBS i środków gminy, która będzie dysponentem 55 mieszkań o czynszu komunalnym. W dalszych etapach wybudowany zostanie zespół zabudowy mieszkalno-usługowej A, gdzie powstanie 95 mieszkań na wynajem, obejmujący częściową adaptację istniejących obiektów powojсковych na cele usługowe. TBS „Prawobrzeże” planuje sfinansować budowę mieszkań z udziałem preferencyjnych kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego, natomiast adaptację dawnych budynków koszarowych – z udziałem środków Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich, jaki powstanie w ramach wdrażanej w regionie Inicjatywy JESSICA.

Kwartały nr 21 i 22 – między ul. Jagiellońską, Śląską, Obrońców Stalingradu i al. Wojska Polskiego.

Przygotowywana od początku lat 90. kompleksowa renowacja tych kwartałów w modelu komercyjnym podejmowana była w różnych formułach organizacyjnych i – jak dotąd – wciąż nie doczekała się finału. Od 2000 r. jest zadaniem miejskiej spółki Szczecińskie Centrum Renowacyjne (SCR).

W **kwartale nr 22** większość planowanych działań jest zrealizowana. W 2008 r. SCR ukończyło zagospodarowanie części terenu wnętrza kwartału, stanowiącej własność Spółki, a w 2009 r. – rozbudowę i adaptację na lokal usługowy mieszkania i części piwnic w budynku przy ul. Jagiellońskiej 88. Opracowano też dokumentację projektową adaptacji położonego wewnątrz kwartału budynku przy alei Wojska Polskiego 41, gdzie zostanie przeniesiona siedziba Spółki obecnie znajdująca się w narożnej kamienicy przy ul. Bogusława 52. Od 2008 r. trwają też prace nad modernizacją reprezentacyjnej kamienicy narożnej przy ul. Bogusława 1-2 położonej tuż przy placu Zamenhofa. Prowadzi je inwestor prywatny, któremu w 2006 r. SCR sprzedało budynek.

Prace zostaną ukończone w 2010 r. Na wyższych kondygnacjach powstaną biura i apartamenty, a w odrestaurowanych piwnicach i na parterze – lokale handlowo-usługowe oraz podziemny garaż na 10 miejsc postojowych.

W **kwartale nr 21** trwa modernizacja kamienic przy ul. Bogusława 45 i 46 wraz z realizacją nowej zabudowy w miejscu wyburzonych oficyn. Inwestorem jest prywatny właściciel tych nieruchomości. SCR w latach 2008-2009 przede wszystkim prowadził przygotowania do modernizacji zabudowy przy ul. Jagiellońskiej i ul. Bogusława oraz zagospodarowania przyległego do niej terenu. Wyburzono oficyny przy ul. Bogusława 47-50, przeprowadzono prace projektowe i geodezyjne związane z zagospodarowaniem części wnętrza kwartału oraz opracowano projekty budowlano-wykonawcze przebudowy, rozbudowy i nadbudowy kamienic przy ul. Bogusława 47-52 oraz przy ul. Jagiellońskiej 91-94. Na część przygotowywanych działań SCR planuje pozyskać dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013. Modernizacja kamienicy przy ul. Jagiellońskiej 93 sfinansowana będzie w systemie deweloperskim. Modernizację kamienic i oficyn przy ul. Śląskiej oraz Obrońców Stalingradu, wraz z ich częściową adaptacją do nowych funkcji, SCR zamierza przeprowadzić, korzystając ze wsparcia środków Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich w ramach Inicjatywy JESSICA. Wciąż nierozstrzygnięta jest sprawa budowy parkingu podziemnego we wnętrzu kwartału. W 2007 r. opracowany został projekt takiego parkingu na 250 miejsc postojowych, natomiast zdaniem SCR powinien tu powstać dwukondygnacyjny parking podziemny na 500-600 miejsc.

Obszar Niebuszewo-Bolinko

Od 2009 r. prowadzone są tu prace nad adaptacją dawnej zajezdni tramwajowej przy ul. Niemierzyńskiej na potrzeby Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdnia Sztuki”. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Mechanizmu Norweskiego i prowadzony jest w partnerstwie z Muzeum Techniki w Oslo. Zakończenie realizacji przewidziano w II połowie 2010 r. W kolejnych latach (2010-2012) planowana jest adaptacja położonej tuż obok kamienicy frontowej na potrzeby Centrum Kultury Technicznej, które stanowi część Muzeum Techniki i Komunikacji. W 2009 r. podpisano umowę partnerską z niemieckim miastem Anklesem o współpracy przy realizacji Centrum oraz wspólnym aplikowaniu o środki pomocowe z programu INTERREG. Wniosek aplikacyjny został złożony. Przewidywany termin rozstrzygnięcia naboru – czerwiec 2010 r.

Obszar Stare Dąbie

Po ukończeniu w 2007 r. odnowy kwartału między ul. Koszarową i Dziennikarską TBS „Prawobrzeże” w latach 2008-2009 kontynuował prace nad powierzoną mu kompleksową renowacją XIX-wiecznej zabudowy terenu Starego Dąbia. W miejscu wyburzonej zdekapitalizowanej

zabudowy przy ul. Mierniczej 24-26 (róg ul. Mierniczej i Cichej) wybudował budynek mieszkalno-usługowy na 21 mieszkań. Nowe lokale przeznaczone są na sprzedaż na wolnym rynku. Podobne inwestycje zrealizowali deweloperzy na wolnych działkach przy ul. Lekarskiej oraz na rogu ul. Mierniczej i Oficerskiej. Miasto zmodernizowało fragment ul. Cichej na odcinku między ul. Mierniczą i ul. Emilii Gierczak oraz przygotowało do aplikowania o dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013 projekt budowy ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki Płoni wraz z zagospodarowaniem rekreacyjnym przybrzeżnych terenów zieleni.

Obszar Nad Odrą

Na terenie północnych osiedli Skolwin, Stołczyn i Gołębino-Goćław, gdzie funkcjonują zbiorniki bezodpływowe, Zakład Wodociągów i Kanalizacji, w ramach „Programu poprawy jakości wody w Szczecinie”, ukończył w 2009 r. budowę kolektorów kanalizacji sanitarnej i deszczowej lokalnych przepompowni oraz magistrali wodociągowej. Program zrealizowano z dofinansowaniem środków programu ISPA (obecnie Fundusz Spójności). Pozostałe z zaplanowanych prac dotyczyły zabudowy mieszkaniowej. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych (ZBiLK) ukończył remont kapitalny budynku komunalnego przy ul. Retry 6 i ul. Dąbrówki 1a-1g i kontynuował renowację zabytkowego zespołu mieszkalnego przy ul. Cegłówki (odwodnienie terenu, remont budynków przy ul. Cegłówki 1-2). Dokonał rozbiórki dziewięciu zdekapitalizowanych budynków przy ul. Stołczyńskiej, Starzałowskiej, Nad Odrą, Łowieckiej i Grobli. Szczecińskie TBS buduje dom mieszkalny przy ul. Światowida. Inwestycja zostanie ukończona w 2010 r. Powstanie tu 51 mieszkań o czynszu komunalnym zaplanowanych jako mieszkania zamienne.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Biuro Geodety Miasta Urzędu Miasta Szczecin.
2. Biuro Planowania Przestrzennego Miasta.
3. Informacja o stanie mienia komunalnego Miasta Szczecina 2009 r., 2010 r.
4. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009 r.
5. Serwis internetowy Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (www.stbs.pl).
6. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009.
7. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina.
8. Szczecińskie Centrum Renowacyjne sp. z o.o.
9. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.
10. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” sp. z o.o.
11. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych.

5. MIESZKALNICTWO

5.1. ZASOBY MIESZKANIOWE SZCZECINA

W 2008 r. Szczecin liczył 159 472 mieszkania, tj. o 3 774 więcej niż w 2006 r. – wzrost o 2,4%. Najwięcej mieszkań należało do spółdzielni mieszkaniowych – około 40%, osób fizycznych – około 38% oraz do Miasta – niecałe 15%.

W stosunku do lat poprzednich poprawiły się wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych. W 2008 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 2,55 osoby (2006 r. – 2,63) i taki wynik uplasował Szczecin na 11. pozycji wśród miast wojewódzkich (w 2006 r. – pozycja 9.). Obniżyła się liczba osób przypadających na izbę i wynosiła 0,74 (w 2006 r. – 0,76). Był to również 11. wynik wśród miast wojewódzkich, gdzie wskaźnik ten wahał się w granicach od 0,68 (Warszawa) do 0,79 (Kielce). Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania z 60,3 m² w 2006 r. do 60,7 m² w 2008 r. Pod tym względem lepsze warunki mieszkaniowe mieli mieszkańcy tylko czterech miast wojewódzkich. Natomiast powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w Szczecinie wynosiła 23,8 m² (w 2006 r. – 22,9 m²). W siedmiu miastach wojewódzkich była wyższa. Najniższy wskaźnik zanotowano w Bydgoszczy – 22,0 m², najwyższy w Warszawie – 26,8 m².

W 2008 r. w Szczecinie w wodociąg było wyposażonych 99,8% mieszkań. Oznacza to, że około 380 mieszkań na terenie miasta nie miało bieżącej wody. Ustępu brakowało w 5,6% mieszkań, łazienki – w 7,9%, natomiast gazu z sieci – w 8,3% mieszkań. Odsetek mieszkań wyposażonych w gaz z sieci maleje w ostatnich latach wskutek rozszerzenia opcji wykorzystywania prądu na potrzeby gospodarstwa domowego jako bezpieczniejszego źródła energii. W strukturze wieku zasobów mieszkaniowych w 2008 r. wciąż znaczny odsetek stanowiły mieszkania wybudowane przed 1945 r. – 32,1%. Udział mieszkań wybudowanych w latach 1945-1970 wynosił 17,2%, w latach 1971-1989 – 39,1%, natomiast mieszkań oddanych do użytku po 1989 r. – 18,8% zasobów mieszkaniowych miasta.

Najwięcej mieszkań zlokalizowanych było w dzielnicy Śródmieście – 59 528 (głównie w osiedlach: Niebuszewo-Bolinko – 10 848, Centrum – 9 999, Turzyn – 8 482 i Drzetowo-Grabowo – 7 942) oraz w dzielnicy Zachód – 48 485 (głównie w osiedlach: Pogodno – 10 598, Pomorzany – 10 244, Świerczewo – 7 704, Gumieńce – 7 177). Z kolei w dzielnicy Prawobrzeże usytuowanych było 30 358 mieszkań (głównie na osiedlach: Bukowe-Klęskowo – 5 763, Słoneczne – 5 259), a w dzielnicy Północ – 21 230 lokali mieszkalnych (najwięcej w osiedlach: Niebuszewo – 7 383 i Żelechowa – 5 485).

Tabela 5.1.

ZASOBY MIESZKANIOWE W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2008 R.

Miasta	Liczba		Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	Liczba izb w 1 mieszkaniu	Przeciętna			
	mieszkań	izb			liczba osób w 1 mieszkaniu	na 1 izbę	1 mieszkania	na 1 osobę
Warszawa	799 661	2 503 336	45 906 295	3,13	2,14	0,68	57,4	26,8
Łódź	336 104	1 033 521	17 905 157	3,08	2,22	0,72	53,3	24,0
Kraków	311 153	983 060	17 552 095	3,16	2,43	0,77	56,4	23,3
Wrocław	258 877	865 032	15 563 966	3,34	2,44	0,73	60,1	24,6
Poznań	231 380	801 390	14 851 288	3,46	2,41	0,70	64,2	26,7
Gdańsk	182 699	610 201	10 690 533	3,34	2,49	0,75	58,5	23,5
Szczecin	159 472	551 429	9 687 723	3,46	2,55	0,74	60,7	23,8
Bydgoszcz	138 456	474 828	7 914 252	3,43	2,59	0,76	57,2	22,0
Lublin	135 386	483 850	7 996 931	3,57	2,59	0,72	59,1	22,8
Katowice	134 798	444 128	7 883 320	3,29	2,30	0,70	58,5	25,5
Białystok	115 133	415 186	6 859 634	3,61	2,55	0,71	59,6	23,3
Toruń	80 901	279 787	4 649 562	3,46	2,55	0,74	57,5	22,6
Kielce	77 843	259 210	4 525 619	3,33	2,63	0,79	58,1	22,1
Olsztyn	69 704	243 436	4 057 260	3,49	2,53	0,72	58,2	23,0
Rzeszów	60 309	220 353	3 871 539	3,65	2,83	0,77	64,2	22,7
Gorzów Wlkp.	48 089	171 293	2 910 764	3,56	2,60	0,73	60,5	23,3
Opole	47 912	170 337	3 033 086	3,56	2,63	0,74	63,3	24,0
Zielona Góra	46 442	160 783	2 844 213	3,46	2,53	0,73	61,2	24,2

Źródło: Gospodarka mieszkaniowa w 2008 r. – Portal informacyjny Głównego Urzędu Statystycznego.

5.2. KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE

Mieszkania komunalne służą realizacji zadania własnego gminy, jakim jest zapewnienie lokali socjalnych i lokali zamiennych, a także zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Miasto realizuje ten ustawowy obowiązek m.in. poprzez:

- wynajmowanie lokali mieszkalnych w zamian za wykonanie remontu na własny koszt,
- dokonywanie zamian mieszkań z urzędu oraz pośredniczenie w zamianie mieszkań lokatorskich,
- stosowanie preferencji w stosunku do osób niepełnosprawnych,
- przeznaczanie lokali mieszkalnych dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych,
- udzielanie (od 2004 r.) wsparcia zapraszanym rodzinom narodowości polskiej – repatriantom z terenów azjatyckiej części byłego ZSRR, w tym m.in. zapewnianie każdej rodzinie repatriantów lokalu mieszkalnego na warunkach najmu na czas nieokreślony i zwalnianie ich z opłaty czynszu przez 3 miesiące od podpisania umowy najmu,
- współfinansowanie budowy mieszkań TBS w celu uzyskania prawa dysponowania tymi lokalami.

Pod koniec 2009 r. Miasto było właścicielem 22 639 mieszkań, z czego 745 było wynajętych na prawach lokalu socjalnego. W porównaniu ze stanem z końca 2008 r. (23 266 mieszkań) liczba lokali komunalnych zmniejszyła się o 2,7%, natomiast w stosunku do 1992 r. (51 523 mieszkania) – o 56,1%. Spadek liczby mieszkań komunalnych jest wynikiem prywatyzacji lokali, rozbiórek zdekapitalizowanych budynków lub zmiany sposobu użytkowania. Ponieważ zasób mieszkań komunalnych jest jednym z narzędzi realizacji zadań własnych gminy związanych z mieszkalnictwem, Miasto wyodrębniło w zasobach komunalnych 8 tys. lokali, które nie podlegają prywatyzacji i docelowo przeznaczone są na zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych poprzez wynajem osobom, które z różnych przyczyn nie są w stanie same sobie zapewnić mieszkania. Decyzja w tej sprawie ułatwiła również uporządkowanie struktury własnościowej w budynkach w celu bardziej efektywnego i tańszego zarządzania oraz stworzyła warunki do przyspieszenia poprawy stanu technicznego mieszkań i budynków komunalnych.

Większość – 84,0% mieszkań komunalnych – administrowana jest przez zakład budżetowy Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych (ZBiLK), 12,2% – przez TBS „Prawobrzeże” sp. z o.o. (TBSP), a 3,8% – przez Szczecińskie TBS sp. z o.o. (STBS).

Tabela 5.2.

KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE W LATACH 2008-2009

Mieszkania komunalne	2008		2009	
	liczba	pow. użytkowa [m ²]	liczba	pow. użytkowa [m ²]
ogółem, w tym:	23 266	1 239 513	22 639	1 131 932
w administracji ZBiLK	19 549	1 047 926	19 024	945 544
w administracji TBSP	2 823	142 197	2 745	138 276
w administracji STBS	894	49 390	870	48 112

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami, Urząd Miasta w Szczecinie.

W 2009 r. w lokalach komunalnych ogółem mieszkało 86,3 tys. osób. Przeciętna powierzchnia mieszkania komunalnego wynosiła 50,0 m² i była mniejsza o około 10 m² od przeciętnej powierzchni mieszkania w Szczecinie. Znacznie gorsze od średnich w mieście były też wskaźniki zagęszczenia lokali gminnych: na jedną osobę przypadało 13 m² powierzchni użytkowej lokalu, a na jeden lokal przypadało przeciętnie 3,8 osób. 90% lokali komunalnych znajduje się w lewobrzeżnej części Szczecina. Ich największa koncentracja występuje w centrum, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania jest większa i wynosi 54 m². Wyższa od średniej w zasobie jest też powierzchnia lokalu przypadająca na jednego mieszkańca (około 20 m²). Mieszkania komunalne na Prawobrzeżu (łącznie około 2,3 tys. lokali) są nieco mniejsze niż na Lewobrzeżu, a przeciętna powierzchnia tych mieszkań jest mniejsza i wynosi 49,6 m².

Część swoich zadań w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności Miasto realizuje, wykorzystując prawo dysponowania lokalami stanowiącymi własność Szczecińskiego TBS oraz TBS „Prawobrzeże”. Gmina jest dysponentem lokali TBS, których budowę współfinansowała, oraz tych, które przekazała aportem do spółek. Prawo dysponowania gmina realizuje, kierując do mieszkań TBS osoby oczekujące w gminnej kolejce na przydział mieszkania lub na lokal zamienny. Pod koniec 2009 r. dwa gminne TBS-y były właścicielem 6061 lokali, w których mieszkało około 15,6 tys. osób. Miasto dysponowało 5417 lokalami TBS, w tym 2638 mieszkań znajdowało się w budynkach wybudowanych przez TBS-y, a 2779 – w starych zasobach wniesionych przez Miasto aportem do spółek. Pod koniec 2009 r. w lokalach TBS będących w dyspozycji gminy mieszkało łącznie prawie 14 tys. osób uprawnionych do zamieszkania na podstawie wydanych przez Miasto decyzji o skierowaniu do zawarcia umowy najmu lub decyzji o przydziale mieszkania. W starych zasobach przekazanych do TBS większość najemców (90%) płaci czynsz komunalny, tj. liczony według zasad obowiązujących przy wynajmowaniu lokali komunalnych. Tak samo liczony jest czynsz dla najemców, którzy otrzymali nowo wybudowane

mieszkanie TBS jako lokal zamienny. Pod koniec 2009 r. stanowili oni 17% najemców skierowanych przez Miasto do zamieszkania w lokalach nowo wybudowanych. Lokatorzy, którzy wprowadzają się do zmodernizowanych starych zasobów TBS, płacą czynsz obowiązujący dla mieszkań TBS. W 2009 r. średnia stawka czynszu najmu lokalu komunalnego stanowiła około 60% średniej stawki czynszu najmu obowiązującej w lokalach TBS¹.

Pod koniec 2009 r. w kolejce osób zakwalifikowanych do wynajęcia lokalu socjalnego zarejestrowano 8884 gospodarstwa domowe o niskich dochodach. Na wynajęcie lokali mieszkalnych w zamian za wykonanie remontu gruntownego oczekiwało 4734 rodzin, 1026 rodzin – na lokal z zasobów Towarzystw Budownictwa Społecznego oraz 270 rodzin – na lokal zamienny. Obecnie realizowane są wnioski o wskazanie lokalu socjalnego złożone w 1994 r., o wskazaniu lokalu do remontu gruntownego złożone w 1995 r., natomiast o wskazanie lokalu z zasobów Towarzystw Budownictwa Społecznego – złożone do 1998 r. Miasto planuje weryfikację listy oczekujących na mieszkanie, polegającą na okresowym sprawdzaniu, kto z oczekujących spełnia jeszcze kryteria uprawniające do najmu lokalu komunalnego. Do kryteriów tych należy przede wszystkim brak tytułu prawnego (własność, najem) do jakiegokolwiek mieszkania oraz odpowiednio niski dochód wnioskodawcy.

Ze względu na narastającą liczbę zapadających wyroków eksmisyjnych coraz poważniejszy staje się problem zabezpieczenia przez Miasto odpowiedniej liczby lokali socjalnych oraz pomieszczeń tymczasowych mających służyć realizacji ww. wyroków. W 2009 r. w Zarządzie Budynków i Lokali Komunalnych zarejestrowanych było ponad 2500 wyroków eksmisyjnych, w większości z powództwa Gminy Miasto Szczecin, ale również wyroki z powództwa spółdzielni mieszkaniowych, osób fizycznych oraz innych podmiotów. Do zabezpieczenia wszystkich potrzeb lokali socjalnych (tj. realizacja kolejki i wyroków) brakuje około 11 859 mieszkań. Na prawach lokalu socjalnego Miasto zasiedla lokale komunalne o niskim standardzie, które pozyskuje m.in. w ramach programu zamiany mieszkań. Najemcy takich lokali, którzy regularnie płacą czynsz, mają możliwość przeprowadzki do mieszkań wybudowanych przez gminne Towarzystwa Budownictwa Społecznego, ale wg stawek najmu obowiązujących przy wynajmie mieszkań komunalnych. Miasto nie zrealizowało diskutowanego w 2009 r. kontrowersyjnego zamiaru budowy na peryferiach Szczecina lokali socjalnych dla najbardziej uciążliwych i niepłacących czynszu lokatorów z wyrokami eksmisyjnymi.

¹ Zasadnicza różnica między wysokością stawek czynszu w lokalach gminnych i lokalach TBS wynika z ustawowych progów określających wysokość stawki maksymalnej dopuszczalnej w tych dwóch rodzajach zasobów mieszkaniowych. W mieszkaniach gminnych stawka maksymalna nie może przekroczyć 3% wartości odtworzeniowej (potocznie: kosztu budowy) 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego (na koniec 2009 r. wielkość ta nie mogła przekroczyć 8,33 zł/m²), natomiast w mieszkaniach TBS – 4% tej wartości (11,59 zł/m²). Wysokość wskaźnika wartości odtworzeniowej ustalana jest co pół roku przez wojewodę. W IV kwartale 2009 r. wynosił 3478 zł/m².

Sprawy przydziałów oraz zamian mieszkań komunalnych prowadzi Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych. W latach 2008-2009 wydał 1 198 skierowań do zawarcia umowy najmu lokali komunalnych oraz lokali TBS będących w dyspozycji Miasta. Z tego w 812 przypadkach umowy najmu zawarte zostały na czas nieokreślony. Pozostałe skierowania dotyczyły zawarcia umów najmu na czas określony, które są zawierane w przypadku najmu lokalu socjalnego.

Tabela 5.3.

PRZYDZIAŁY MIESZKAŃ KOMUNALNYCH W LATACH 2008-2009

Wyszczególnienie	2008		2009	
	zasób Gminy	zasób TBS	zasób Gminy	zasób TBS
wnioski z kolejki o przydział mieszkania, w tym:	59	63	70	49
– do remontu	20	-	12	-
– TBS	-	63	-	49
– socjalne	39	-	58	-
mieszkania zamienne	91	12	95	-
mieszkania socjalne (z wyroków)	94	15	152	28
zamiany mieszkań z urzędu	62	28	38	38
mieszkania dla niepełnosprawnych	4	4	10	7
mieszkania na czas pracy	-	3	1	1
mieszkania dla wychowanków domów dziecka oraz rodzin zastępczych	12	-	17	-
mieszkania dla repatriantów	2	-	2	-
razem lokale	324	125	385	123
w tym: socjalne	133	15	210	28

Źródło: Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych w Szczecinie.

Udział mieszkań komunalnych wybudowanych po 1990 r. wynosi 1,6% zasobów gminnych. 78% wszystkich mieszkań komunalnych znajduje się w budynkach przedwojennych, których większość wymaga remontów. 65% takich lokali znajduje się w budynkach wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy. Stare, nieremontowane budynki wymagają dużych nakładów pieniężnych. Obowiązki związane z ich remontem i modernizacją ciąży na gminie i wspólnotach mieszkaniowych.

Mimo stopniowej poprawy warunki sanitarno-socjalne mieszkań komunalnych wciąż odbiegają od standardu zasobów mieszkaniowych innych właścicieli. Prawie 73% mieszkań gminnych ogrzewanych było piecami na paliwo stałe, a z sieci miejskiej tylko 19% lokali. 5,2% mieszkań nie posiadało ani łazienki, ani WC w obrębie lokalu. W tych przypadkach mieszkańcy korzystają z WC wybudowanych na klatkach schodowych, na strychach, w piwnicach lub w podwórzach. Około 6% najemców komunalnych zajmuje lokale wspólne, zamieszkiwane przez dwie lub trzy rodziny, korzystające ze wspólnego przedpokoju,

kuchni, albo WC lub łazienki. Najniższy standard mają gminne lokale położone w północnych osiedlach Szczecina, co odzwierciedlają również najniższe stawki komunalnego czynszu najmu w tym rejonie.

W celu aktywizacji najemców mieszkań komunalnych do podejmowania działań remontowych Miasto w latach 2008-2009 kontynuowało Program Małych Ulepszeń (realizowany od 1994 r.) polegający na refundacji przez gminę części kosztów ulepszeń podnoszących podstawowy standard lokalu, takich jak: zastąpienie ogrzewania piecowego przez czystszy system ogrzewania, utworzenie toalety, łazienki, kuchni, jeżeli dotąd brakowało w mieszkaniu tych pomieszczeń; ulepszenie części wspólnych budynku lub posesji. W 2008 r. w ramach Programu przeprowadzono ogółem 24 remonty. Wysokość dofinansowania wyniosła 78,4 tys. zł. W 2009 r. wykonano 15 remontów dofinansowanych kwotą 49,1 tys. zł. Ogółem od początku funkcjonowania do końca 2009 r. zrealizowano ulepszenia o łącznej wartości ponad 18 mln zł, w tym około 6,63 mln zł to dofinansowanie ze środków Miasta. Efektem rzeczowym Programu jest likwidacja ogrzewania piecowego w 3677 mieszkaniach, a w 147 – utworzenie łazienek.

Od 1997 r. do 2009 r. gmina realizowała Program „Nasz Dom”, którego celem była aktywizacja wspólnot mieszkaniowych z udziałami gminy do podejmowania remontów części wspólnych budynków. Większość spośród 2083 takich wspólnot funkcjonuje w przedwojennych budynkach wymagających wielkich nakładów na remonty, z reguły przekraczających możliwości finansowe właścicieli lokali. Dofinansowanie stanowiące częściowy zwrot kosztów całkowitych remontu wypłacano na konto wspólnoty mieszkaniowej po jego wykonaniu. W 2008 r. Miasto dofinansowało kwotą 4,75 mln zł 89 remontów części wspólnych budynków o łącznej wartości 13,86 mln zł. Od początku funkcjonowania do końca 2008 r. z dofinansowania Programu „Nasz Dom” skorzystało 750 wspólnot, które zrealizowały remonty o łącznej wartości około 76 mln zł. Udział środków gminy w tych kosztach wyniósł prawie 19,6 mln zł, a wysokość kredytów termomodernizacyjnych zaciągniętych przez wspólnoty – 14 mln zł. Niestety, realizacja Programu „Nasz Dom” została zawieszona w 2009 r. w związku z kwestionowaniem przez Regionalne Izby Obrachunkowe wielu miast uchwał w zakresie przekazywania z budżetów gmin dotacji na rzecz wspólnot mieszkaniowych na dofinansowanie remontów części wspólnych nieruchomości oraz wyrokami sądów administracyjnych dotyczącymi niezgodności ww. uchwał z ustawą o finansach publicznych. Obecnie Miasto prowadzi działania w celu przywrócenia możliwości wspierania przedsięwzięć remontowych wspólnot mieszkaniowych.

5.3. BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W latach 2004-2009 w Polsce nastąpił wzrost liczby budowanych mieszkań. W 2008 r. oddanych zostało do użytku 165,2 tys. mieszkań, tj. o 24% więcej niż w 2007 r., i był to najlepszy wynik od początku lat 90. W strukturze mieszkań oddawanych do użytku mieszkania deweloperskie stanowiły 40,9%, natomiast indywidualne – 49,8%. Przyczyną długookresowego wzrostu w budownictwie mieszkaniowym był ogólny wzrost gospodarczy i gwałtowne zwiększenie dostępności kredytów (spadek oprocentowania, złagodzenie wymogów dotyczących kredytobiorców, wydłużenie czasu spłaty kredytu i podwyższenie udziału kredytu w cenie zakupu mieszkania). Kryzys finansowy w USA, w pełni ujawniony w połowie 2007 r., a następnie w innych krajach, spowodował ograniczenie wzrostu gospodarczego i dostępności kredytów, a w efekcie zmniejszenie popytu na mieszkania i ograniczenie ich podaży. W Polsce skutki światowego kryzysu w gospodarce obserwujemy od drugiego półrocza 2008 r. Wyrazem tych tendencji w budownictwie mieszkaniowym jest zmniejszenie liczby wydanych pozwoleń na budowę, zapoczątkowane w 2008 r. i wyraźne w 2009 r.

Tabela 5.4.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE W SZCZECINIE W LATACH 2004-2009 NA TLE KRAJU I WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO						
Liczba mieszkań	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Szczecin						
oddanych do użytkowania ogółem	1 934	1 536	897	1 992	1 911	1 810
roczna dynamika zmian		79%	58%	222%	96%	95%
objętych wydanymi pozwoleniami na budowę	1 540	2 076	2 441	3 462	3 463	1 417
roczna dynamika zmian		135%	118%	142%	100%	41%
województwo zachodniopomorskie						
oddanych do użytkowania ogółem	2 197	2 423	1 916	2 229	2 673	2 957
roczna dynamika zmian		110%	79%	116%	120%	111%
objętych wydanymi pozwoleniami na budowę	4 951	5 227	7 797	11 653	10 185	7 142
roczna dynamika zmian		106%	149%	149%	87%	70%
Polska						
oddanych do użytkowania ogółem	108 117	114 066	115 353	133 698	165 189	160 002
roczna dynamika zmian		106%	101%	116%	124%	97%
objętych wydanymi pozwoleniami na budowę	105 952	115 862	160 545	236 731	220 372	168 440
roczna dynamika zmian		109%	139%	147%	93%	76%

Źródło: Bank Danych Regionalnych, GUS.

Dla budownictwa mieszkaniowego w Szczecinie najmniej efektywny był 2006 r., ale już w 2007 r. nastąpiło wyraźne ożywienie na rynku budowlanym. Podobnie jak w innych dużych miastach, stosunkowo nieduży jest udział budownictwa indywidualnego w ogólnej liczbie mieszkań oddawanych do użytkowania (12% w 2008 r. i 14% w 2009 r.). W województwie zachodniopomorskim udział ten jest znaczny i kształtuje się na poziomie 90%, natomiast w kraju budownictwo indywidualne stanowi średnio 50% ogółu mieszkań oddawanych do użytkowania.

W 2008 r. w Szczecinie oddano do użytkowania 1 911 lokali mieszkalnych. Najwięcej mieszkań wybudowano w dzielnicy Śródmieście – 699 i Zachód – 535. W dzielnicy Północ oddano do użytkowania 391 mieszkań, a na Prawobrzeżu – 286. Wśród osiedli wyróżniało się Drzetowo-Grabowo, gdzie wybudowano 332 mieszkania oraz Pogodno – 204, Warszewo – 167, Turzyn – 159 i Gumieńce – 149. Pod względem liczby pokoi dominowały mieszkania 3-poko-

jowe – 642 mieszkania, 2-pokojowe – 528 i 4-pokojowe – 318. Najwięcej dużych lokali mieszkalnych w Szczecinie: 5-, 6-, 7- i 8-pokojowych wybudowano w północnych i zachodnich osiedlach, gdzie dominowało budownictwo jednorodzinne: na Osowie, Warszewie, na osiedlu Bukowo, Gumieńce i Krzekowo-Bezrzecze.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w I połowie 2009 r. – 927 lokali – stawiała Szczecin na 6. miejscu wśród miast wojewódzkich, a w przeliczeniu na 100 zawartych małżeństw – na miejscu 7. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wybudowanego w tym czasie w Szczecinie wynosiła 90,1 m² (5. miejsce wśród miast wojewódzkich). Największe mieszkania w tym czasie budowano w Lublinie – 102,9 m² i Łodzi – 101,5 m², najmniejsze zaś w Krakowie – 60,5 m² i Wrocławiu – 59,5 m². Lokale oddane do użytkowania w 2009 r. były mniejsze (średnio o 2 m²) niż wybudowane rok wcześniej.

Tabela 5.5.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W I PÓŁROCZU 2009 R.

Miasta	Ogółem				W tym budownictwo indywidualne		
	w liczbach bezwzględnych	na 100 zawartych małżeństw	przeciętna		w liczbach bezwzględnych	przeciętna	
			liczba izb w mieszkaniu	powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]		liczba izb w mieszkaniu	powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]
Warszawa	10 052	2 480	2,90	72,8	531	5,26	164,0
Kraków	6 120	3 513	2,86	60,5	400	4,67	126,8
Wrocław	4 105	2 711	2,77	59,5	268	4,14	109,7
Poznań	2 175	1 620	2,97	63,0	226	4,80	131,3
Gdańsk	1 523	1 327	3,48	77,4	114	6,28	180,6
Szczecin	927	1 029	3,27	90,1	116	5,35	171,4
Łódź	660	405	4,12	101,5	240	5,42	151,3
Lublin	514	589	4,43	102,9	157	6,26	166,0
Rzeszów	487	1 176	4,00	77,2	230	5,13	102,4
Białystok	483	655	3,72	96,2	131	5,50	172,3
Toruń	447	834	3,77	77,6	98	6,18	147,9
Katowice	423	487	3,39	74,0	59	5,68	171,5
Olsztyn	313	760	3,40	69,9	62	5,16	155,6
Zielona Góra	307	1 023	3,97	83,9	67	5,48	138,2
Kielce	276	515	3,61	87,8	56	5,41	148,9
Bydgoszcz	237	260	3,70	76,5	44	5,89	167,2
Gorzów Wlkp.	220	726	3,16	92,2	18	6,28	164,6
Opole	158	511	3,54	79,3	26	7,81	166,2

Źródło: Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Warszawa, listopad 2009 r.

Mieszkania wybudowane przez STBS przy ul. Malczewskiego

Mieszkania budowane przez TBSP przy ul. Kusocińskiego

W 2009 r. w Szczecinie oddano do użytkowania 1810 mieszkań, wśród których zdecydowanie dominowały lokale przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (w 2009 r. – 75%, w 2008 r. – 66%). Udział tego budownictwa w ogólnej liczbie mieszkań budowanych w Szczecinie wyraźnie rośnie szczególnie od 2007 r. Na stosunkowo stałym poziomie jest budownictwo indywidualne, natomiast budownictwo spółdzielcze w latach 2004-2009 wykazuje lekką tendencję malejącą. Największym wahaniem ulega liczba oddawanych do użytkowania mieszkań społecznych czynszowych, czego przyczyną jest niewielka liczba TBS-ów na szczecińskim rynku budownictwa mieszkaniowego, przy jednoczesnym dwu- lub trzyletnim cyklu

budowy zespołów budynków wielorodzinnych. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. w latach 2008-2009 ukończyło budowę 261 mieszkań, w tym: 238 mieszkań w 7 budynkach przy ul. Malczewskiego/Chryzostoma Paska oraz 23 mieszkania w budynku przy ul. Krasieńskiego 71-72 (plomba). Te ostatnie można kupić od STBS na komercyjnych zasadach. Jednocześnie Spółka była w trakcie budowy 219 mieszkań: przy ul. Jana Kazimierza/Gontyny (osiedle Brzozowy Zakątek na 168 mieszkań) oraz w budynku przy ul. Światowida (51 mieszkań). Inwestycje zostaną ukończone w 2010 r. Wszystkie mieszkania przeznaczone są do dyspozycji Miasta. Z kolei Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” w latach 2008-2009 było w trakcie budowy 162 mieszkań na osiedlu Nad Rudzianką (łącznie 7 budynków) oraz 99 mieszkań przy ul. Kusocińskiego/Sowińskiego/Głowackiego (3 budynki).

Tabela 5.6.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W SZCZECINIE W LATACH 2006-2009

Rok	Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa [tys. m ²]	Przeciętna pow. użytkowa jednego mieszkania [m ²]
spółdzielcze				
2006	277	735	14,6	52,7
2007	276	772	15,6	56,6
2008	177	476	9,6	54,1
2009	185	573	10,8	58,2
społeczne czynszowe				
2006	-	-	-	-
2007	483	1511	25,8	53,3
2008	245	702	12,3	50,1
2009	21	70	1,2	56,3
na sprzedaż lub wynajem				
2006	367	1 246	28,4	77,4
2007	959	3 143	75,7	78,9
2008	1 264	3 834	100,3	79,3
2009	1 350	4 176	103,2	76,4
indywidualne				
2006	253	1 439	40,3	159,1
2007	274	1 587	44,1	160,9
2008	225	1 304	37,5	166,5
2009	254	1 295	41,3	162,4
razem				
2006	897	3 420	83,3	92,9
2007	1 992	7 013	161,2	80,9
2008	1 911	2 482	159,7	83,6
2009	1 810	6 114	156,4	86,4

Źródło: Bank Danych Regionalnych, GUS.

W 2008 r. w Szczecinie rozpoczęto budowę 2212 lokali mieszkalnych (spadek o 12% w stosunku do roku poprzedniego). W tej liczbie 71% stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, 12% – mieszkania inwestorów indywidualnych, a 11% – mieszkania społeczne czynszowe.

Liczba wydanych w 2008 r. pozwoleń na budowę mieszkań nieznacznie zmalała, natomiast w 2009 r. spadła gwałtownie w stosunku do roku poprzedniego o 59%. Wydane w tym czasie decyzje o pozwoleniu na budowę dotyczyły w większości budownictwa indywidualnego – 75%, podczas gdy przed 2008 r. przedmiotem decyzji było głównie budownictwo wielorodzinne (w latach 2004-2007 średnio 70% wydanych decyzji). Spadek liczby wydanych pozwoleń na budowę zanotowano w całym województwie (o 30%) i w kraju (o 24%). Wskutek kryzysu finansowego firmy w Szczecinie, podobnie jak w całym kraju, zwlekały z rozpoczynaniem nowych inwestycji, koncentrując się na ukończeniu rozpoczętych. Część firm (o nieugruntowanej pozycji na rynku) wycofała się z branży. Równoległe nastąpiło zjawisko konsolidacji na rynku pierwotnym – duzi inwestorzy przejmowali inwestycje mniejszych, niedoświadczonych. Pojawiły się nowe, silne firmy, co w bliskiej przyszłości może skutkować zwiększeniem liczby nowych mieszkań o wyższym standardzie, a zatem droższych.

5.4. TRANSAKcje NA RYNKU MIESZKANIOWYM

W 2008 r. na rynku nieruchomości w kraju notowano wahania oraz głównie spadki cen mieszkań o około 10%. W drugim i trzecim kwartale ceny mocno rosły, szczególnie na rynku pierwotnym. W ostatnim kwartale nastąpiła korekta cen. Największe obniżki nastąpiły na rynku wtórnym, gdzie bardzo staniały mieszkania w wielkiej płycie i w przedwojennym budownictwie, szczególnie tam, gdzie nie było żadnych remontów. Na spadki cen nieruchomości wpływ miało wiele czynników, w tym wzrost podaży mieszkań i „przeegrzanie” rynku oraz ograniczenia w dostępie do kredytów hipotecznych, co znacznie zredukowało popyt na mieszkania.

Kryzys w pełni ujawnił się w 2009 r., gdy na rynku nieruchomości zakończyła się przewaga popytu nad popytą. W I kwartale nastąpiło załamanie sprzedaży (znacznie spadła liczba zawieranych transakcji), a następnie poprawa w II kwartale i stabilizacja w kolejnym okresie.

Tabela 5.7.

TRANSAKcje KUPNA/SPRZEDAży LOKALI MIESZKALNYCH W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2008 R.

Miasta	Transakcje ogółem		
	liczba transakcji [szt.]	wartość transakcji [mln zł]	powierzchnia użytkowa [tys. m ²]
Warszawa	6 735	3 124,02	404,1
Lublin	2 814	635,77	160,6
Łódź	2 306	434,44	116,8
Kraków	2 298	727,73	120,4
Gdańsk	1 728	351,59	83,5
Poznań	1 460	306,09	77,5
Gorzów Wielkopolski	1 298	261,04	71,8
Bydgoszcz	1 235	176,99	66,4
Olsztyn	717	153,87	39,4
Zielona Góra	615	94,56	32,1
Katowice	430	92,80	26,9
Szczecin	430	92,33	24,9
Białystok	324	60,30	17,0
Opole	260	48,50	14,2
Toruń	252	58,85	12,6
Rzeszów	187	29,17	9,0
Wrocław	80	25,83	4,7
Kielce	67	16,02	4,1
ogółem w miastach	23 236	6 689,89	1 286,1

Źródło: Transakcje kupna/sprzedaży nieruchomości w 2008 r., Instytut Rozwoju Miast, Kraków, wrzesień 2009 r.

Zmiany cen w skali roku mieszkań oferowanych na rynku wtórnym w 16 dużych miastach ilustruje tabela 5.8. Pod koniec 2008 r. jedynie w Bydgoszczy odnotowano wzrost cen oferowanych na rynku wtórnym. Najmniejsze spadki cen ofertowych mieszkań odnotowano w Szczecinie, Gdyni i Sopocie, natomiast największe – w Łodzi, Gdańsku i Wrocławiu. W grudniu 2009 r. w siedmiu miastach nastąpił wzrost cen mieszkań (największy w Białymstoku), a największe spadki odnotowano w Sopocie, Gdyni i nieco mniejszy w Szczecinie.

W Szczecinie pod koniec 2009 r. ceny mieszkań kształtowały się średnio na poziomie 6 000 zł/m² w mieszkaniach deweloperskich, 4 000 zł/m² w mieszkaniach na rynku wtórnym i były stosunkowo wysokie w porównaniu z innymi dużymi miastami. Największą popularnością cieszyły się małe mieszkania z dużą liczbą pokoi o funkcjonalnym układzie. Domy we wszystkich miastach, poza Lublinem i Katowicami, zakończyły 2009 r. zauważalnym spadkiem średnich cen. W Szczecinie średnia cena domu o powierzchni do 200 m² w IV kwartale 2009 r. wynosiła 575 tys. zł, natomiast domu o powierzchni od 200 do 300 m² – 910 tys. zł.

Największym zainteresowaniem cieszyły się domy zlokalizowane w dzielnicach oddalonych od centrum miasta i w gminach satelickich.

Tabela 5.8.

ŚREDNIE CENY OFERTOWE MIESZKAŃ NA RYNKU WTÓRNYM W WYBRANYCH MIASTACH					
Miasto	Grudzień 2007 [zł/m ²]	Grudzień 2008 [zł/m ²]	Grudzień 2009 [zł/m ²]	Zmiana cen: grudzień 2008/ /grudzień 2007 [%]	Zmiana cen: grudzień 2009/ /grudzień 2008 [%]
Sopot	10 948	10 665	9 879	-2,6	-7,4
Warszawa	9 540	9 170	9 062	-3,9	-1,2
Kraków	8 051	7 374	7 483	-8,4	1,5
Wrocław	7 523	6 869	6 908	-8,7	0,6
Gdynia	7 199	7 052	6 630	-2,0	-6,0
Gdańsk	7 149	6 467	6 423	-9,5	-0,7
Poznań	6 249	5 816	5 924	-6,9	1,9
Lublin	5 348	5 125	5 047	-4,2	-1,5
Szczecin	5 087	5 015	4 857	-1,4	-3,2
Olsztyn	bd	4 972	4 853	bd	-2,4
Białystok	4 719	4 444	4 630	-5,8	4,2
Rzeszów	4 880	4 567	4 577	-6,4	0,2
Łódź	4 905	4 361	4 383	-11,1	0,5
Bydgoszcz	4 193	4 314	4 259	2,9	-1,3
Opole	bd	4 085	4 175	bd	2,2
Katowice	4 531	4 141	4 100	-8,6	-1,0

Źródło: Open Finance/oferty.net.

W województwie zachodniopomorskim rynek nieruchomości był stabilniejszy niż w innych regionach kraju. W Szczecinie zarówno spadki, jak i wzrosty cen też nie były gwałtowne. Mimo utrzymującego się zainteresowania klientów nabyciem mieszkania rzadziej dochodziło do transakcji. Kryzys gospodarczy zmniejszył siłę nabywczą rodzin, czego nie zrekompensowała poprawa dostępności kredytów hipotecznych w drugiej połowie 2009 r.

Utrzymującą się tendencją na rynku mieszkaniowym Szczecina było przechodzenie zasobu mieszkaniowego w ręce osób fizycznych – dotychczasowych najemców (wykup mieszkań od gminy, zakładów pracy czy spółdzielni mieszkaniowych). W latach 2008-2009 Miasto sprzedało najemcom 987 lokali mieszkalnych. Sprzedaż mieszkań komunalnych odbywa się przy znacznej bonifikacie, zwiększonej od 2006 r. do poziomu 95-97%.

Tabela 5.9.

SPRZEDAŻ MIESZKAŃ KOMUNALNYCH W LATACH 2008-2009

Wyszczególnienie	2008	2009
liczba sprzedanych lokali	441	546
kwota sprzedaży [zł]	4 786 229	5 693 559
wpływy do budżetu* ze sprzedaży lokali [zł]	5 060 176	5 915 685
średnia wartość 1 m ² wg operatorów szacunkowych [zł]	3 765	3 758
średnia cena sprzedaży 1 m ² [zł]	185	185

* wpływy ze sprzedaży uwzględniają również spłatę rat za lokale nabyte do 2004 r., tj. do czasu, kiedy funkcjonował jeszcze system sprzedaży ratalnej.

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urząd Miasta w Szczecinie.

Z tytułu prywatyzacji komunalnego zasobu mieszkaniowego do kasy miejskiej wpłynęło w latach 2008-2009 prawie 11 mln zł – znacznie więcej niż w latach 2006-2007, kiedy to dochody Miasta z tego tytułu wyniosły 7,1 mln zł.

Ogólne pogorszenie sytuacji gospodarczej objęło również rynek wynajmu mieszkań. W 2008 r. odnotowano generalnie tendencję wzrostową stawek ofertowych czynszu w miastach, gdzie rynek najmu jest stosunkowo duży. W 2009 r. dominowały spadki opłat za wynajem, a ich wzrost w okresie, kiedy popyt tradycyjnie zwiększa się (sierpień, wrzesień), był nieznaczny. Na rynku najmu, podobnie jak na rynku wtórnym, w obrębie miast występują ponad dziesięciokrotne różnice w cenach.

We wrześniu 2009 r. średni koszt wynajęcia mieszkania w Krakowie i Poznaniu wyniósł odpowiednio 36 i 34 zł/m², w Warszawie i Trójmieście odpowiednio 48 i 38 zł/m², we Wrocławiu natomiast – 38 zł/m². W Szczecinie w IV kwartale 2009 r. ceny ofertowe wynajmu mieszkań kształtowały się na poziomie średnio 30 zł/m² w centrum miasta, przy czym w nowym budownictwie na Podzamczu czy przy ul. Staromłyńskiej były wyraźnie wyższe (ponad 40 zł/m²). W osiedlach oddalonych od centrum ceny ofertowe były niższe (Gumieńce – średnio 24 zł/m², Żelechowa – 14 zł/m²). W IV kwartale 2009 r. w porównaniu do IV kwartału 2008 r. wyraźnie wzrosły ceny ofertowe wynajmu lokali 3- i 4-pokojowych, potaniał za to wynajem lokali 2-pokojowych. Wynajęcie mieszkania 3-pokojowego w Szczecinie w IV kwartale 2009 r. kosztowało średnio 1 750 zł miesięcznie (IV kwartał 2008 r. – 1 550), natomiast wynajęcie mieszkania 2-pokojowego kosztowało średnio niecałe 1 400 zł miesięcznie (rok wcześniej – około 1 490 zł).

5.5. FINANSOWANIE BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

Lata 2005-2008 w Polsce to okres dynamicznego rozwoju rynku kredytów mieszkaniowych. Szczytowa faza nastąpiła w połowie 2007 r. Druga połowa 2008 r. przyniosła pierwsze oznaki kryzysu na rynku nieruchomości mieszkalnych.

Część konsumentów, mimo spadku cen, wstrzymała się z kupnem mieszkania. Nastąpiło osłabienie rozwoju gospodarczego i stagnacja na rynku kredytów mieszkaniowych. Dynamika wzrostu cen mieszkań wyprzedzała znacznie dynamikę wzrostu wynagrodzeń Polaków. Banki zaostryły procedury kredytowe, podniosły marże, zwiększyły wymagania w zakresie minimalnego wkładu własnego oraz zabezpieczeń. Skróceniu uległ również okres kredytowania. Drastycznie wzrosły ceny (cieszących się dotychczas największym zainteresowaniem) kredytów we frankach szwajcarskich, a niektóre banki wycofały się z tej waluty. Kredyt mieszkaniowy stał się produktem trudno dostępnym dla gospodarstw domowych. Pewne ożywienie na rynku kredytów hipotecznych nastąpiło w drugiej połowie 2009 r. Niektóre banki znów zaczęły udzielać kredytów na 100% wartości nieruchomości, a pod koniec roku zaczęto zmniejszać również marże kredytów. Stopy procentowe w Polsce spadły z 6% na koniec III kwartału 2009 r. do 3,5% w końcu roku. Pod koniec 2009 r. udział zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych w zadłużeniu ludności ogółem wyniósł w Polsce prawie 60% (w rozwiniętych krajach UE zadłużenie na cele mieszkaniowe wynosi około 80% zadłużenia ludności ogółem). Prawie 25% osób biorących kredyty na zakup nieruchomości zadłuża się na kwotę do 200 tys. zł, natomiast kolejne 25% zaciąga kredyt na 200-350 tys. zł.

Skutki kryzysu na rynku kredytów mieszkaniowych zostały częściowo złagodzone interwencją państwa. Od początku 2008 r. dużą popularnością cieszył się bowiem program „Rodzina na swoim” wprowadzony na mocy Ustawy z 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania (Dz. U. Nr 183 z dnia 11 października 2006 r., poz. 1354). Dostępny w ramach tego programu preferencyjny kredyt mieszkaniowy z państwowymi dopłatami do oprocentowania był w tym czasie jedynym wyraźnym instrumentem finansowego wsparcia mieszkalnictwa ze środków budżetu państwa. Kredyt ten zaczął zyskiwać na popularności szczególnie po wprowadzonej w styczniu 2009 r. zmianie ustawy o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania. Zmiana złagodziła warunki uzyskania budżetowej dopłaty. Po kredyt mieszkaniowy z rządową dopłatą sięgnęło w 2009 r. ponad 30 tys. rodzin, które pożyczły łącznie przeszło 5,4 mld zł. Pod koniec roku kredyt ten oferowało 14 banków. Popularność kredytów z rządową dopłatą wykorzystują deweloperzy, którzy starają się dostosować swoją ofertę do warunków tego kredytu.

Innym instrumentem finansowym stosowanym przez państwo w latach 2008-2009 był program wsparcia budownictwa socjalnego. Jego celem jest zwiększenie zasobu lokali oraz pomieszczeń służących zaspokajaniu potrzeb osób najuboższych. Program wdrożony w 2006 r., od 2009 r. realizowany jest na podstawie Ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o zmianie ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych,

noclegowni i domów dla bezdomnych oraz ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz. U. Nr 39, poz. 309). Program adresowany jest głównie do gmin, związków międzygminnych, powiatów, organizacji pożytku publicznego i towarzystw budownictwa społecznego. Obsługa programu została powierzona Bankowi Gospodarstwa Krajowego. Środki na finansowe wsparcie tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych pochodzą z Funduszu Dopłat umiejscowionego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Miasto Szczecin skorzystało ze środków tego programu w 2006 r. (pozyskując dofinansowanie w kwocie 844 tys. zł do kosztów utworzenia 30 lokali socjalnych w budynku przy ul. Arkońskiej 17-18) i obecnie przygotowuje się do ponownych starań o wsparcie kosztów utworzenia kolejnych lokali socjalnych.

Do końca maja 2009 r. budownictwo TBS-owskie było preferencyjnie kredytowane ze środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego (KFM) wspomaganego dotacjami państwa oraz pożyczkami z międzynarodowych instytucji finansowych, poręczanymi i gwarantowanymi przez Skarb Państwa. Zdaniem Ministerstwa Infrastruktury w obecnej sytuacji finansów publicznych dotychczasowy model kredytowania tego typu budownictwa nie mógł zostać utrzymany. Z dniem 31 maja 2009 r. Krajowy Fundusz Mieszkaniowy został zlikwidowany. Zadania kredytowe KFM przejął Bank Gospodarstwa Krajowego, który udziela preferencyjnych kredytów i dokonuje wypłat na podstawie wniosków przyjętych do 30 września 2009 r. Zmiana wydłużyła czas oczekiwania na realizację wniosków, w tym złożonych przez dwa gminne TBS-y ze Szczecina. Jednocześnie w Ministerstwie Infrastruktury trwają prace nad nowymi regulacjami umożliwiającymi TBS-om dalszą aktywność inwestycyjną. Zakłada się, że w przyszłości finansowanie budownictwa na wynajem nie będzie mogło opierać się wyłącznie na środkach budżetu państwa, a w zmodyfikowanych ramach prawnych większą aktywność powinny przejąć samorządy gminne, traktując towarzystwa jako istotne narzędzie prowadzenia lokalnej polityki mieszkaniowej.

Generalnym kierunkiem rozważanych zmian w rządowych programach mieszkaniowych jest wzmocnienie wsparcia budowy mieszkań dla osób mniej zamożnych i biednych (mieszkania czynszowe, socjalne, chronione, domy dla bezdomnych). W tym kontekście brana jest też pod uwagę możliwość stopniowego wycofania programu „Rodzina na swoim”, z którego korzystają głównie osoby stosunkowo zamożne.

Dwa gminne Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Szczecinie (Szczecińskie TBS i TBS „Prawobrzeże”) w latach 2008-2009 kontynuowały budowę mieszkań na wynajem z udziałem preferencyjnych kredytów, środków własnych i środków gminy, która w ten sposób pozyskuje prawo dysponowania mieszkaniami TBS.

Tabela 5.10.

NAKLADY FINANSOWE NA BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE PONIESIONE W LATACH 2008-2009 PRZEZ GMINNE TBS-Y

Źródła finansowania	2008 [tys. zł]	2009 [tys. zł]
Szczecińskie TBS sp. z o.o.		
środki własne spółki	4 733,7	538,6
kredyt KFM	19 150,0	18 020,0
partycypacje osób fizycznych	7 305,9	-
środki Gminy	9 068,4	30 141,7
razem Szczecińskie TBS	40 258,0	48 700,3
TBS „Prawobrzeże” sp. z o.o.		
środki własne spółki	1 033,7	6 606,4
kredyt KFM	-	-
partycypacje osób fizycznych	-	-
środki Gminy	1 679,6	10 846,4
razem TBS „Prawobrzeże”	2 713,3	17 452,8

Źródło: STBS sp. z o.o., TBSP sp. z o.o.

W 2008 r. na budowę mieszkań na wynajem TBS-y wydatkowały łącznie 43 mln zł, a w 2009 r. – ponad 66 mln zł. W kosztach tych przedsięwzięć znaczny udział miały środki budżetu Miasta w dużej mierze przeznaczone na budowę mieszkań TBS o czynszu komunalnym (środki te są przekazywane do TBS, jako udziały Miasta w spółkach). W 2008 r. stanowiły one 45% wydatków majątkowych Miasta na gospodarkę mieszkaniową, a w 2009 r. – 39% tych wydatków.

Tabela 5.11.

WYDATKI MAJĄTKOWE MIASTA NA GOSPODARKĘ MIESZKANIOWĄ W LATACH 2008-2009

Lp.	Wyszczególnienie	2008 [tys. zł]	2009 [tys. zł]
1.	dokumentacja i pozyskanie terenów	242,7	289,9
2.	uzbrojenie gruntów pod budownictwo mieszkaniowe	15 692,6	10 021,3
3.	modernizacja lokali i budynków w zasobie docelowo-czynszowym	-	2 385,0
4.	pozyskiwanie, modernizacja budynków i wolnych lokali	9 648,2	6 644,7
5.	przyłączenie budynków do nowej sieci wodno-kanalizacyjnej w północnej części Szczecina	145,6	68,6
6.	program Nasz Dom	4 751,0	-
7.	udziały w spółce Szczecińskie TBS	15 899,7	11 217,0
8.	udziały w spółce TBS „Prawobrzeże”	10 349,6	4 000,0
9.	udziały w spółce Szczecińskie Centrum Renowacyjne	-	1 500,0
10.	inne	1 182,1	2 481,8
	ogółem	57 911,5	38 608,3

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za 2008 r. i 2009 r.

Na pozostałe wydatki majątkowe Miasta w sferze mieszkalnictwa w latach 2008-2009 składały się także środki na uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne. W rozpatrywanym okresie uzbrojenie pod zabudowę mieszkaniową realizowano głównie na osiedlach: Głębokie, Glinki, Warszewo, Osów oraz Sienno. Znaczącą pozycją były również wydatki na remonty i modernizację zasobu mieszkań komunalnych (pozycje 3 i 4 tabeli 5.11.).

5.6. KOSZTY UTRZYMANIA MIESZKAŃ

W latach 2008-2009 stawki za wynajem mieszkania komunalnego pozostały na niezmiennym poziomie. Minimalna stawka czynszu nadal wynosiła 1,52 zł/m², a czynsz za lokal socjalny stanowił połowę stawki minimalnej i wynosił 0,76 zł/m². Stawka średnia wynajmu mieszkania komunalnego wynosiła 3,96 zł/m², a stawka maksymalna – 7,83 zł/m².

Stawki czynszu najmu lokali komunalnych w Szczecinie rosły od 1995 r., tj. od czasu, gdy gminy same musiały ustalać czynsze za mieszkania jako określony procent wskaźnika wartości odtworzeniowej 1 m² mieszkania. Wskaźnik ten pośrednio odzwierciedla aktualne koszty budowy mieszkań. Czynsze rosły wraz ze wzrostem wskaźnika wartości odtworzeniowej. Od 2002 r., mimo wzrostu kosztów w budownictwie, wzrost czynszu komunalnego uległ zahamowaniu. Jedną z przyczyn było narastające zadłużenie najemców. Od 2002 r. miała miejsce tylko jedna podwyżka czynszu, obowiązująca od września 2007 r., z jednoczesnym wprowadzeniem możliwości stosowania obniżek czynszu dla najemców o niskich dochodach.

Koszty utrzymania mieszkań komunalnych pokrywane są z wpływów z czynszów najmu. Wpływy te nie pozwalają na szybką likwidację kilkudziesięcioletniej luki remontowej, ponieważ – zgodnie z ustawowymi wymogami – czynsze komunalne nie zależą od faktycznych kosztów utrzymania mieszkań, a ponadto wielu najemców zalega z opłatami za czynsz i media. Wydatki poniesione na remonty i konserwację zasobów komunalnych w 2008 r. wyniosły 38 384,0 tys. zł, natomiast w 2009 r. – 35 898,3 tys. zł. Koszty tych remontów zostały wsparte środkami budżetu Miasta (2008 r. – 9 793,8 tys. zł, 2009 r. – 9 098,4 tys. zł). Średnioroczne wydatki na remonty zasobu komunalnego w latach 2008-2009 wzrosły o 30% w stosunku do wydatków poniesionych na ten cel w latach 2006-2007 (średnio 28,6 mln zł rocznie).

Zadłużenie w opłatach lokatorów mieszkań komunalnych wynosiło w kolejnych latach: 2006 r. – 74 619,2 tys. zł, 2007 r. – 79 638,6 tys. zł, 2008 r. – 84 737,0 tys. zł, 2009 r. – 96 360,4 tys. zł.

Na koniec 2009 r. zadłużenie najemców lokali zarządzanych przez ZBiLK wynosiło 80,5 mln zł i stanowiło prawie 90% kwoty łącznej zadłużenia mieszkańców lokali komunalnych. W 2008 r. kwota długu liczona narastająco wzrosła o 5,2 mln zł, natomiast w 2009 r. – o 10,6 mln zł. Zmniejszyła się liczba dłużników (z 12,5 tys. w 2007 r. do 7,4 tys. w 2009 r.), ale wzrosła średnia kwota zadłużenia. Przyczyną niskiej skuteczności działań windykacyjnych jest m.in. brak lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych dla dłużników z wyrokami eksmisyjnymi. Podejmowane działania windykacyjne są skuteczne wobec lokatorów z małym zadłużeniem. Osoby, których status majątkowy nie rokuje szans na jednorazową spłatę zadłużenia, ale jest wystarczający do dokonywania bieżących opłat, mają możliwość skorzystania z umorzenia zaległości pod warunkiem systematycznego opłacania czynszu (co najmniej przez rok) po zatwierdzeniu wniosku o umorzenie.

Tabela 5.12.

UMORZENIA ZALEGŁOŚCI W OPŁATACH ZA MIESZKANIE KOMUNALNE		
Wyszczególnienie	2008 [tys. zł]	2009 [tys. zł]
kwota umorzenia	3 453,3	1 509,5
liczba najemców, którym umorzono zaległości	320	277

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urząd Miasta w Szczecinie.

W 2009 r. z umorzeń skorzystali przede wszystkim najemcy mieszkań komunalnych zarządzanych przez ZBiLK – 96%, ale też oni stanowią największą grupę najemców komunalnych – 84%. Lokatorzy chętnie korzystali z możliwości wyjścia z zadłużenia, jaką dał Program „Odpracuj dług” skierowany do zadłużonych bezrobotnych najemców mieszkań komunalnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.: długotrwale bezrobotnych, bezrobotnych w wieku powyżej 50. roku życia i bezrobotnych samotnie wychowujących dzieci do 7. roku życia. Uczestnicy Programu finansowanego ze środków Powiatowego Urzędu Pracy, mogli liczyć na zatrudnienie przy prostych pracach w Zakładzie Usług Komunalnych. Warunkiem przystąpienia do Programu było wyrażenie zgody na potrącenie 30% wynagrodzenia tytułem spłaty zadłużenia wobec ZBiLK.

W celu zapobiegania zadłużeniu najemcy w trudnej sytuacji materialnej mogą skorzystać też z innych form pomocy, tj.: zamiana mieszkania na mniejsze i tańsze w utrzymaniu, możliwość skorzystania z dodatków mieszkaniowych czy możliwość skorzystania z obniżek czynszu najmu lokalu komunalnego.

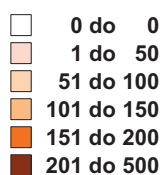
ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Bank Danych Regionalnych GUS.
2. Główny Urząd Statystyczny (www.stat.gov.pl).
3. Informacje Urzędu Statystycznego w Szczecinie.
4. Budownictwo mieszkaniowe I-IV kwartał 2009 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, marzec 2010 r..
5. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, Główny Urząd Statystyczny Urząd Statystyczny w Poznaniu, Warszawa, listopad 2009 r..
6. „Perspektywy rynku kredytów mieszkaniowych” Błażej Lepczyński, Pomorski Przegląd Gospodarczy, 2009-12-27.
7. „Przyszłość budownictwa mieszkaniowego w Polsce”, Ewa Bończak-Kucharczyk, Pomorski Przegląd Gospodarczy PPG 4/2009 (43).
8. „Raport z rynku nieruchomości Oferty.net i Open Finance”.
9. Serwis internetowy Banku Gospodarstwa Krajowego (www.bgk.com.pl).
10. Serwis internetowy Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (www.stbs.pl).
11. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za 2008 r., 2009 r..
12. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o..
13. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” sp. z o.o..
14. Transakcje kupna/sprzedazy nieruchomości w 2008 r., Instytut Rozwoju Miast, Kraków, wrzesień 2009 r..
15. „Polski rynek nieruchomości mieszkaniowych”, Raport Gratka.pl i Home Consulting.
16. <http://www.asm-poland.com.pl>.
17. <http://www.bankier.pl>.
18. <http://www.oferty.net>.
19. <http://dom.money.pl>.
20. <http://gazetadom.pl>.
21. <http://www.oferty.net>.
22. <http://www.open.pl>.
23. <http://www.skarbiec.biz>.
24. <http://mieszkam.gratka.pl>.
25. www.finamo.pl.
26. www.zarzaczy.com.pl.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU W 2008 ROKU

40 - Liczba mieszkań oddanych do użytku w osiedlu

Liczba mieszkań oddanych do użytku w osiedlach wg przedziałów

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓLNOC
SL - LĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓLNOC

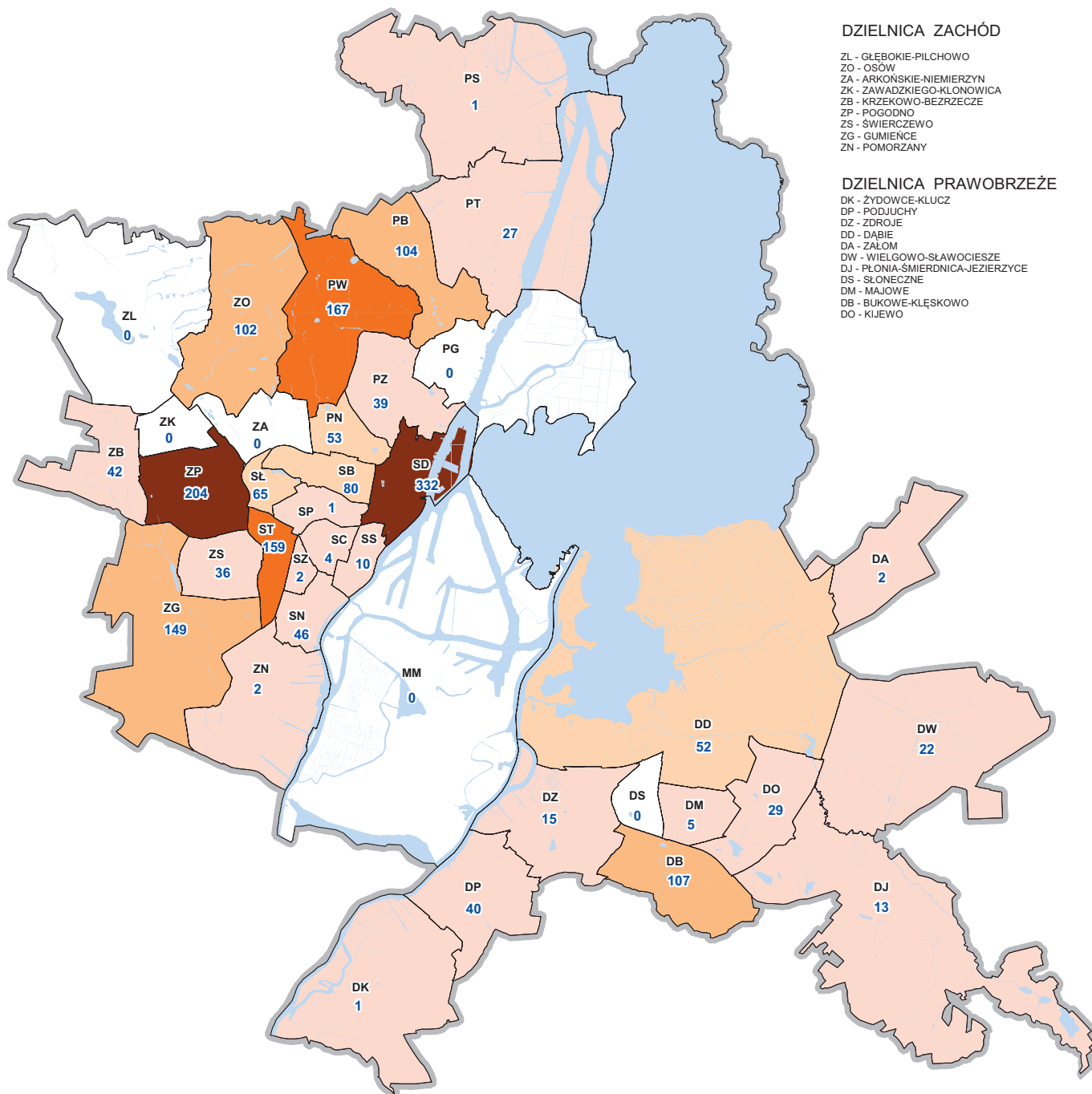
PS - SKOLWIN
PT - STÓLCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLECINO-GOCLAŃ
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKONSKIE-NIEMERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIENICE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

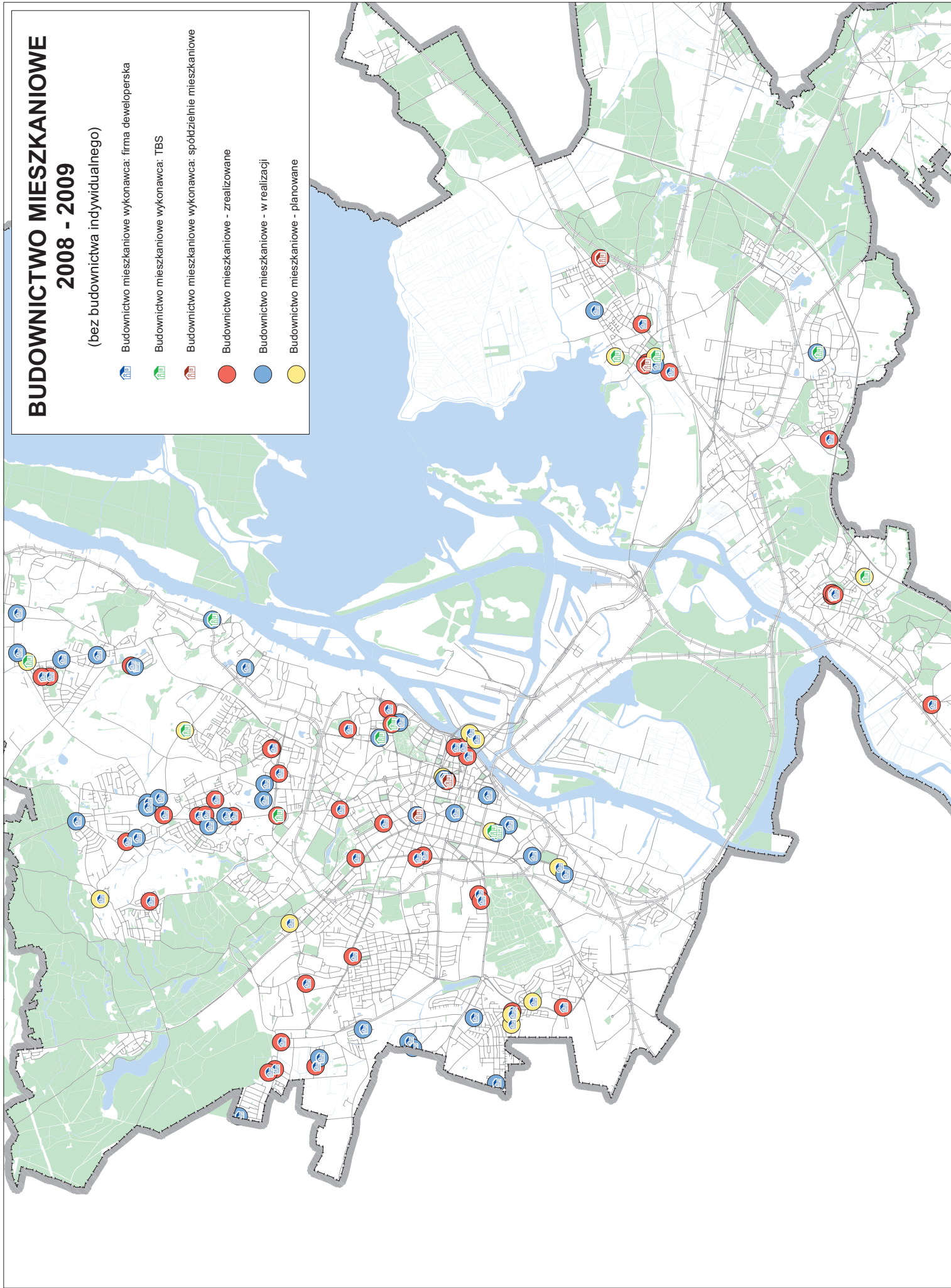
DK - ZYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDRÓJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁÓM
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE
DJ - PŁONIA-SMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KŁESKOWO
DO - KIJEWÓ

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE 2008 - 2009

(bez budownictwa indywidualnego)

- Budownictwo mieszkaniowe wykonawca: firma deweloperska
- Budownictwo mieszkaniowe wykonawca: TBS
- Budownictwo mieszkaniowe wykonawca: spółdzielnie mieszkaniowe
- Budownictwo mieszkaniowe - zrealizowane
- Budownictwo mieszkaniowe - w realizacji
- Budownictwo mieszkaniowe - planowane

Sfera gospodarcza

6. GOSPODARKA

6.1. MAJĄTEK TRWAŁY I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA PRZEDSIĘBIORSTW

Przedsiębiorstwo, aby prowadzić działalność gospodarczą, musi posiadać odpowiednią bazę materialną. Stanowią ją potencjał wytwórczy przedsiębiorstwa, składający się głównie ze środków produkcji, a więc środków pracy (budynki, maszyny i urządzenia) i przedmiotów pracy (surowce i materiały). Bazę materialną tworzą własne środki gospodarcze przedsiębiorstwa, stanowiące jego majątek, lub/i środki wypożyczone, będące majątkiem cudzym w dyspozycji przedsiębiorstwa. Oceny potencjału rozwojowego szczecińskich firm można dokonać, analizując właśnie strukturę majątku trwałego oraz stopień jego dekapitalizacji. Wartość brutto środków trwałych w zakładach szczecińskich na koniec 2008 r. wynosiła 16 308 mln zł, tj. 7,4% więcej niż w 2007 r. Tempo wzrostu wartości majątku w Szczecinie jest niższe niż w całej gospodarce narodowej, w której w tym samym okresie nastąpił wzrost o 8,1%, ale wyższe niż w województwie zachodniopomorskim (5,3%).

Tabela 6.1.

WARTOŚĆ ŚRODKÓW TRWAŁYCH I STOPIEŃ ICH ZUŻYCIA W LATACH 2007-2008				
Środki trwałe wg rodzaju	Środki trwałe brutto [tys. zł] wg stanu na 31.12.		Odpisy amortyzacyjne [tys. zł]	Stopień zużycia [%]
	2007	2008		
jednostki budżetowe				
budynki i budowle	3 560 695	3 698 345	1 947 179	52,7
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	961 578	1 063 760	840 713	79,0
środki transportu	323 759	368 806	226 910	61,5
pozostałe środki trwałe	541	517	7	1,4
razem jednostki budżetowe	4 846 573	5 131 428	3 014 809	58,8
przedsiębiorstwa średnie i duże (zatrudniające powyżej 9 pracowników)				
budynki i budowle	6 229 662	6 631 569	1 965 789	29,6
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	2 565 863	2 895 612	1 799 087	62,1
środki transportu	1 538 624	1 649 073	1 242 468	75,3
pozostałe środki trwałe	350	343	0	0,0
razem zakłady	10 334 499	11 176 597	5 007 344	44,8
ogółem	15 181 072	16 308 025	8 022 153	49,2

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Na koniec 2008 r. zużycie środków trwałych w podmiotach szczecińskich wynosiło 49,2% (2007 r. – 50,6%, 2006 r. – 50,6%), z czego w przedsiębiorstwach średnich i dużych 44,8% (2007 r. – 45,6%, 2006 r. – 47,14%), w jednostkach budżetowych 58,8% (2007 r. – 61,1%, 2006 r. – 58,0%). Zużycie majątku trwałego podmiotów szczecińskich przekracza wielkość charakteryzującą wszystkie polskie

podmioty o 3,8 pkt. proc. W największym stopniu zużyte są maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 66,7% (2006 r. – 71,0%) oraz środki transportu – 73,2% (2006 r. – 78,1%), a więc podstawowe środki niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej.

Wartość netto środków trwałych jednostek budżetowych i przedsiębiorstw z siedzibą w Szczecinie, zatrudniających powyżej 9 pracowników, wynosiła w 2008 r. – 8 285,9 mln zł (2007 r. – 7 501,5 mln zł, 2006 r. – 7 186,6 mln zł). 25,5% tej wielkości stanowi własność sektora publicznego (2006 r. – 27,0%). W strukturze środków trwałych, zarówno jednostek budżetowych, jak i przedsiębiorstw, nadal dominują budynki i budowle (63,3%). Warto zaznaczyć, że ich udział w porównaniu z 2006 r. obniżył się o 11,6%.

Tabela 6.2.

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W 2006 R. I 2008 R. WG SEKCJI PKD*				
Zakłady wg PKD	2006** [tys. zł]	2008** [tys. zł]	Odpisy amortyzacyjne 2008 [tys. zł]	Stopień zużycia 2008 [%]
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	9 005	x	x	x
przetwórstwo przemysłowe	1 654 792	1 782 211	881 162	49,4
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię	645 450	2 871 496	1 552 593	54,1
budownictwo	174 726	289 993	140 834	48,6
handel hurtowy i detaliczny, naprawy	720 284	738 643	310 318	42,0
hotele i restauracje	53 168	249 521	127 956	51,3
transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 946 964	2 061 949	1 303 688	63,2
pośrednictwo finansowe	31 692	15 927	7 631	47,3
obsługa nieruchomości, wynajem, nauka	3 810 813	3 972 736	1 351 677	34,0
administracja publiczna i obrona narodowa	1 735 833	1 963 032	1 068 645	54,4
edukacja	1 047 829	1 226 673	671 079	54,7
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	648 184	798 919	458 680	57,4
pozostała działalność usługowa, komunalna	319 364	336 925	147 890	43,9
ogółem	12 798 104	16 308 025	8 022 153	49,2

* jednostki budżetowe i zakłady zatrudniające powyżej 9 pracowników.
** stan na 31.12.
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Największy majątek (brutto) znajduje się w posiadaniu podmiotów z sekcji: obsługa nieruchomości, wynajem, nauka (24,4%), wytwarzanie i zaopatrzenie w energię, gaz i wodę (17,6%), transport, gospodarka magazynowa, łączność (12,6%), administracja publiczna i obrona narodowa (12,0%) oraz przetwórstwo przemysłowe (10,9%).

Największy stopień zużycia środków trwałych charakteryzuje sekcje: transport, gospodarka magazynowa, łączność; ochrona zdrowia i pomoc społeczna, edukacja, administracja publiczna i obrona narodowa oraz wytwarzanie i zaopatrzenie w energię, gaz i wodę.

Przedstawione wielkości nie pozwalają na jednoznaczną ocenę stopnia dekapitalizacji majątku w porównaniu z nakładami na jego odtworzenie. Nie uwzględniają one udziału różnych form leasingu i możliwości stosowania przez firmy przyspieszonej amortyzacji, co może zniekształcać cały obraz. Wartość środków trwałych brutto wg cen ewidencyjnych w przedsiębiorstwach szczecińskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest wyższa niż w województwie, ale niższa niż w kraju, natomiast wśród miast wojewódzkich Szczecin zajął odległą 12. lokatę (2006 r. – 10. miejsce).

Tabela 6.3.

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH* W 2008 R. W MIASTACH WOJEWÓDZKICH (BIEŻĄCE CENY EWIDENCYJNE)		
Miasto	Środki trwale brutto [mln zł]	Wartość środków trwałych na 1 mieszkańca [zł]
Warszawa	206 972	121 051
Zielona Góra	9 314	79 228
Poznań	42 686	76 600
Katowice	23 656	76 401
Olsztyn	10 784	61 225
Gdańsk	27 889	61 216
Kraków	41 370	54 822
Wrocław	34 353	54 342
Opole	5 415	42 906
Rzeszów	7 155	41 927
Bydgoszcz	13 788	38 413
Szczecin	15 370	37 770
Łódź	27 880	37 315
Kielce	7 367	35 920
Toruń	7 319	35 526
Białystok	10 373	35 263
Lublin	12 248	34 949
Gorzów Wielkopolski	4 116	32 888
Województwo zachodniopomorskie	44 652	26 375
Polska	2 227 406	58 407

* podmioty małe, średnie i duże bez jednostek budżetowych resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji.

Źródło: Bank Danych Regionalnych – www.stat.gov.pl, GUS.

Niewielka ilość środków własnych na rozwój powoduje konieczność korzystania z kredytów i pożyczek oraz powo-

duje zwiększenie rozmiarów zobowiązań wobec dostawców. Zasada ta odnosi się zarówno do podmiotów sektora publicznego, jak i prywatnego. Należy podkreślić, że niska wartość kapitałów własnych jest zjawiskiem powszechnym w firmach działających w branżach typowych dla szczecińskiej gospodarki: handel, usługi, transport i budownictwo.

Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie wzrosły w 2007 r. w stosunku do roku poprzedniego o 39,1%, osiągając poziom 2 029,0 mln zł. W 2008 r. zauważalne jest utrzymanie tej tendencji. Mimo globalnego kryzysu ekonomicznego odczuwalnego wyraźnie również w polskiej i szczecińskiej gospodarce kryzys spowodował obniżenie tempa wzrostu wartości przychodów z całości działalności przedsiębiorstw i wyniku finansowego, a w efekcie ograniczenie również środków na rozwój. Naturalną reakcją było wstrzymywanie się firm przed rozpoczęciem nowych (zaplanowanych wcześniej) inwestycji, skupiając się na ukończeniu rozpoczętych. Spadło zaufanie do rynków finansowych, spadła też zdolność kredytowa wielu inwestorów. Na rynku pozostały tylko najsilniejsze firmy z ugruntowaną przez lata pozycją. Nakłady inwestycyjne podmiotów szczecińskich w 2008 r. wyniosły 2 029,0 mln zł (1 793,1 mln zł na nowe obiekty i ulepszenia), tj. o 0,7% więcej niż w roku poprzednim.

Sytuacja w Szczecinie nie odbiega od tendencji ogólnopolskich. Największe zasoby środków, bo 56,0%, przeznaczone zostały na inwestycje w budynki i budowle (w Polsce 55,6%), w maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia za-inwestowano 27,2% zasobów (w Polsce 32,6%), a w środki transportowe 11,2% (w Polsce 10,8%).

Tabela 6.4.

NAKLADY INWESTYCYJNE PODMIOTÓW Z SIEDZIBĄ W SZCZECINIE W 2008 R.				
Środki trwale wg rodzaju	Jednostki budżetowe		Przedsiębiorstwa średnie i duże	
	wartość inwestycji [tys. zł]	w tym na nowe obiekty i ulepszenia [tys. zł]	wartość inwestycji [tys. zł]	w tym na nowe obiekty i ulepszenia [tys. zł]
grunty własne bez zasadzeń	209	0	99 988	0
budynki i budowle bez melioracji	489 806	476 814	647 235	613 001
maszyny, urz. techn. i narzędzia	109 815	109 698	442 913	402 350
środki transportu	47 532	34 599	180 664	145 800
pozostałe środki trwale	14	14	0	0
pozostałe nakłady	212	212	2 863	2 863
razem	647 588	621 337	1 381 456	1 171 807

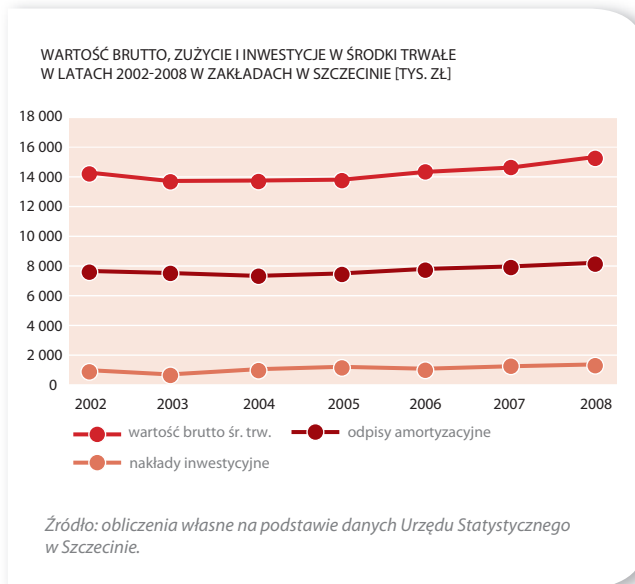
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Mimo podjętego wysiłku finansowego nakłady inwestycyjne przyczyniły się do poprawy stanu majątku trwałego

i spadku stopnia jego zużycia w przedsiębiorstwach szczecińskich jedynie w przypadku budynków i budowli. Stąd wniosek, że podjęte działania inwestycyjne nie nadążają za

wciąż rosnącymi odpisami amortyzacyjnymi, co widać na poniższym wykresie. Nakłady inwestycyjne stanowią zaledwie 25,3% wartości dekapitalizacji środków trwałych.

Wykres 6.1.

Najwyższą wartość inwestycji odnotowano w 2008 r. w sekcjach: administracja publiczna i obrona narodowa (22,4% wartości ogólnej), obsługa nieruchomości i firm (19,3%), wytwarzanie i zaopatrzenie w energię, gaz i wodę (13,9%) oraz przetwórstwo przemysłowe (12,6%). Dwie ostatnie sekcje reprezentowane są przez podmioty nastawione na odnowę parku maszynowego. Jednostki budżetowe nastawione są na poprawę stanu infrastruktury technicznej. Wymiernym efektem jest realizacja programu „Poprawa jakości wody w Szczecinie”.

Wartość nakładów inwestycyjnych w 2006 r. w przedsiębiorstwach szczecińskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca uplasowała Szczecin na 10. miejscu wśród miast wojewódzkich. Natomiast już w 2008 r. Szczecin obniżył swoją lokatę o 5 pozycji. Wielkość ta nie przekroczyła średniego poziomu wielkości krajowej. Była jednak wyższa od poziomu osiągniętego w całym województwie zachodniopomorskim.

Tabela 6.5.

NAKŁADY INWESTYCYJNE PODMIOTÓW* Z SIEDZIBĄ W SZCZECINIE W LATACH 2002-2008 WG SEKCJI PKD [TYS. ZŁ]

Zakłady wg PKD	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	16 915	4 851	769	1 371	2 123	2 050	469
górnictwo i kopalnictwo	592	33	3 632	1 968	7 316	10 332	9 849
przetwórstwo przemysłowe	178 535	151 234	488 206	178 667	220 566	426 069	255 636
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię	58 420	25 773	84 235	158 786	235 163	109 974	282 611
budownictwo	40 716	16 354	13 634	30 881	59 971	66 932	69 548
handel hurtowy i detaliczny, naprawy	176 869	43 126	98 017	97 499	99 194	236 144	147 577
hotele i restauracje	2 988	2 289	5 368	5 217	2 365	13 711	25 245
transport, gospodarka magazynowa i łączność	79 595	76 058	73 472	65 200	42 947	184 006	163 965
pośrednictwo finansowe	2 626	2 361	2 405	2 647	1 528	999	1 453
obsługa nieruchomości, wynajem, nauka	88 342	111 441	152 391	217 434	242 109	471 133	392 611
administracja publiczna i obrona narodowa	218 260	79 276	469 518	865 062	221 382	307 517	453 771
edukacja	30 309	4 646	30 144	47 699	102 367	98 540	110 036
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	54 258	30 419	62 277	65 439	55 212	70 103	85 665
pozostała działalność usługowa komunalna	15 484	11 077	6 755	7 077	34 041	17 840	30 338
ogółem	1 254 803	919 904	1 490 823	1 744 947	1 448 463	2 015 260	2 029 044

* przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 9 pracowników i jednostki budżetowe razem.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela 6.6.

NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH*
W 2006 R. I 2008 R. W MIASTACH WOJEWÓDZKICH

Miasto	Nakłady inwestycyjne [mln zł]		Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca [zł]	
	2006	2008	2006	2008
Warszawa	15 177,7	20 536,7	8 925	12 024
Gdańsk	2 053,6	4 776,5	4 487	10 482
Poznań	3 078,6	4 121,8	5 434	7 367
Katowice	1 557,0	2 088,6	4 927	6 711
Wrocław	3 291,3	3 558,0	5 181	5 622
Rzeszów	606,0	942,8	3 714	5 505
Kraków	3 447,7	4 163,1	4 556	5 503
Olsztyn	1 256,5	920,7	7 193	5 239
Bydgoszcz	875,8	1 664,4	2 400	4 622
Łódź	2 927,0	3 384,5	3 830	4 512
Zielona Góra	265,8	509,5	2 249	4 340
Kielce	520,9	870,3	2 507	4 231
Opole	314,7	505,4	2 458	3 998
Lublin	662,7	1 191,1	1 870	3 391
Szczecin	1 296,8	1 277,4	3 157	3 137
Toruń	654,2	634,0	3 154	3 071
Białystok	694,4	902,1	2 353	3 066
Gorzów Wielkopolski	204,9	349,7	1 636	2 785
Województwo zachodniopomorskie	6 495,0	4 821,6	3 837	2 849
Polska	154 880,3	217 260,0	4 062	5 697

* podmioty małe, średnie i duże bez jednostek budżetowych resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji.

Źródło: Bank Danych Regionalnych – www.stat.gov.pl, GUS.

Inwestycje odgrywają kluczową rolę we wzroście gospodarczym. Ich wpływ na rozwój przejawia się zarówno w sposób bezpośredni, poprzez zwiększenie zasobu kapitału, jak i w sposób pośredni, poprzez oddziaływanie na wzrost łącznej produktywności czynników wytwórczych (pracy i kapitału). Zarówno w Szczecinie, jak i w całej Polsce tempo wzrostu inwestycji było znacznie zróżnicowane w ostatnich latach. Po okresie wzrostu w latach 1994-1997 i jego obniżenia w latach 1998-2003, w 2004 r. nastąpił ponowny wzrost nakładów na inwestycje, wpływając w istotny sposób na wzrost PKB. Tendencja ta utrzymywała się w Polsce do połowy 2008 r., kiedy to na skutek kryzysu ekonomicznego w gospodarce światowej nastąpiło zahamowanie tempa wzrostu nakładów inwestycyjnych. Jak wynika z danych w tabeli 6.5., prawidłowość ta nie odnosi się do Szczecina, gdzie nakłady inwestycyjne od 2007 r. przejawiają stałą tendencję wzrostową.

6.2. JEDNOSTKI ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON

W Szczecinie w 2008 r. funkcjonowało 64 098 podmiotów, tj. o 0,5% mniej niż rok wcześniej. Jednak już na koniec 2009 r. ich liczba wzrosła o 275, osiągając poziom 64 373 podmiotów. Wzrost nastąpił w sekcjach: hotele i restauracje, przemysł, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm, edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna oraz działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała. Spadek odnotowano w sekcjach: budownictwo, transport, gospodarka magazynowa i łączność oraz handel i naprawy.

Należy jednak zwrócić uwagę, że dane statystyczne dotyczące przedsiębiorstw agregowane są według lokalizacji siedziby zarządu, a nie według rzeczywistej lokalizacji działalności przedsiębiorstw, stąd tak wysokie wyniki przedsiębiorstw warszawskich czy nawet poznańskich. W przypadku Szczecina, gdzie w ciągu ostatnich lat w wyniku przekształceń prawno-organizacyjnych główne siedziby wielu znaczących podmiotów przeniesiono do innych miast (m.in.: Enea, Zakład Gazowniczy), sposób prezentowania danych nie odzwierciedla faktycznego kierunku w jakim zmierza szczecińska gospodarka. Warto podkreślić, że takie działania skutkują również obniżeniem transferu środków z budżetu centralnego na finansowanie zadań samorządów (udział w podatku dochodowym od osób fizycznych), co daje się odczuć szczególnie w okresie dekonjunkury gospodarczej.

Tabela 6.7.

JEDNOSTKI ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON W SZCZECINIE WG SEKCJI PKD

Zakłady wg PKD	2005	2006	2007	2008	2009
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	384	403	457	428	431
przemysł	5 693	5 655	5 673	5 620	5 627
budownictwo	6 939	6 940	7 124	7 222	7 117
handel i naprawy	18 517	17 865	17 324	16 648	16 399
hotele i restauracje	1 755	1 731	1 727	1 736	1 814
transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 423	5 329	5 358	5 372	5 369
pośrednictwo finansowe	2 246	2 242	2 261	2 301	2 315
obsługa nieruchomości i firm	15 433	15 469	15 293	15 328	15 379
administracja publiczna i obrona narodowa	99	98	103	110	112
edukacja	1 346	1 357	1 331	1 357	1 431
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3 492	3 622	3 751	3 907	4 156
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	3 800	3 876	3 985	4 062	4 182
pozostałe sekcje	6	6	7	7	8
ogółem	65 133	64 593	64 394	64 098	64 373

Źródło: Bank Danych Regionalnych – www.stat.gov.pl, GUS.

Wśród podmiotów działających na rynku szczecińskim najwięcej, bo 25,5%, jest firm handlowych i usługowych (naprawy pojazdów oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego), a także firm z sekcji obsługa nieruchomości i firm (23,9%). W sekcji przemysł (8,7% podmiotów) przeważają zakłady zajmujące się produkcją metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń, produkcją pozostałego sprzętu transportowego, produkcją mebli, działalnością wydawniczą, poligrafia i produkcją zapisanych nośników informacji, produkcją odzieży i wyrobów futrzarskich, produkcją artykułów spożywczych oraz produkcją instrumentów medycznych.

Najbardziej sprywatyzowanymi dziedzinami gospodarki miasta (ponad 99% podmiotów sekcji) są: handel i naprawy, pośrednictwo finansowe, budownictwo, transport, gospodarka magazynowa i łączność, hotelarstwo i gastronomia, przetwórstwo przemysłowe oraz wytwarzanie i zaopatrzenie w energię, gaz i wodę. Podobne tendencje daje się zauważyć w całym kraju.

Na jeden zarejestrowany podmiot gospodarczy w Szczecinie w 2009 r. przypadało 6,3 osoby i taki stan utrzymuje się od 2005 r.

Na koniec 2009 r. zanotowano w Szczecinie 64 373 podmioty gospodarcze, z czego 62 589 (97,2%) to podmioty prywatne. Dominującą grupą były jednostki gospodarcze zatrudniające do 9 pracowników, czyli mikroprzedsiębiorstwa stanowiące ponad 96,2% (61 931) ogółu podmiotów gospodarczych. Jednak ich liczba w stosunku do 2006 r. zmniejszyła się o 260 podmiotów. 3% (1 955) to małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 50 pracowników i tu nastąpił wzrost o 36 jednostek. W Szczecinie zarejestrowanych było 418 przedsiębiorstw średnich (zatrudniających od 50 do 250 osób) oraz 57 (spadek o 12) przedsiębiorstw dużych, zatrudniających więcej niż 250 pracowników (w 12 z nich poziom zatrudnienia przekraczał 1 000 pracowników). W stosunku do 2006 r. liczba dużych przedsiębiorstw zmniejszyła się o 12, czego główną przyczyną była redukcja zatrudnienia oraz likwidacja zakładów (Stocznia Szczecińska Nowa, Fabryka Papieru Szczecin-Skolwin w upadłości, Porta Complex SA w upadłości, Porta Technik sp. z o.o. w upadłości). Struktura podmiotów gospodarczych według wielkości działających na terenie Szczecina podobna jest do struktury innych miast wojewódzkich w kraju.

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarczych 47 039 zarejestrowanych na koniec 2009 r. w systemie Regon (o 715 mniej niż w 2007 r.) to zakłady prowadzone przez osoby fizyczne, z których większość

działa w sektorze usług: handel i naprawy, obsługa nieruchomości i firm, budownictwo, transport, gospodarka magazynowa i łączność, pośrednictwo finansowe, działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała.

Spółek prawa handlowego na koniec 2009 r. było 6 273 (5 760 w 2007 r.), z czego 1 902 (30,3%) to spółki z udziałem kapitału zagranicznego. Oznacza to wzrost o 6,2% w stosunku do 2007 r. Dominują tu sekcje: handel i naprawy, działalność produkcyjna, obsługa nieruchomości oraz budownictwo. Ze względu na kraj pochodzenia większość stanowią spółki z udziałem kapitału niemieckiego oraz szwedzkiego. Jest to bardzo korzystny wyróżnik regionalny, wskazujący na współpracę międzynarodową na poziomie małych i średnich firm.

Rola i znaczenie spółek z udziałem kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce systematycznie rośnie. Ich przychody stanowią około 40% przychodów przedsiębiorstw. Spółki te finansują około 75% inwestycji w przetwórstwie przemysłowym, a ich udział w eksporcie stanowi około 50%.

Szczecin znajduje się w czołówce miast wojewódzkich pod względem liczby i przyrostu podmiotów gospodarczych. Na koniec 2009 r. w Szczecinie działało, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, 159,4 podmiotów i była to jedna z najwyższych wartości wskaźnika wśród miast wojewódzkich, po Warszawie (191,5), Poznaniu (171,3) i Opolu (162,1). Jednak pod względem udziału mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych Szczecin znajduje się na 8. miejscu wśród miast wojewódzkich. Stopień sprywatyzowania gospodarki jest jednym z najniższych (13. miejsce). Wyższe są też wskaźniki: wojewódzki i ogólnokrajowy. Szczecin wyróżnia się wyraźnie liczbą spółek z udziałem kapitału zagranicznego (piąta lokata wśród miast wojewódzkich, po Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu i Krakowie). Stanowią one 46,2% spółek z udziałem kapitału zagranicznego, zlokalizowanych w całym województwie zachodniopomorskim. Kapitał podstawowy dużych i średnich spółek z udziałem kapitału zagranicznego (486) na koniec 2008 r. wyniósł 513,9 mln zł, z tego najwięcej, bo 173,4 mln zł, odnotowano w przemyśle oraz w sekcji „handel i naprawy” – 150,4 mln zł.

Tabela 6.8.

Miasto	Ogółem	Na 1 000 mieszkańców	Sektor prywatny		Podmioty osób fizycznych		Spółki z udziałem kapitału zagranicznego
			w liczbach bezwzględnych	[%]	w liczbach bezwzględnych	[%]	
Warszawa	328 317	191,5	323 907	98,7	209 963	64,0	19 611
Poznań	94 948	171,3	93 401	98,3	67 402	71,0	2 719
Opole	19 738	162,1	19 107	96,8	13 416	68,0	520
Szczecin	64 373	159,4	62 589	97,2	47 039	73,1	1 906

C.D. TABELI 6.8.

Miasto	Ogółem	Na 1 000 mieszkańców	Sektor prywatny		Podmioty osób fizycznych		Spółki z udziałem kapitału zagranicznego
			w liczbach bezwzględnych	[%]	w liczbach bezwzględnych	[%]	
Wrocław	97 595	156,6	94 473	96,8	67 167	68,8	3 046
Kraków	110 170	149,7	108 711	98,7	75 445	68,5	2 547
Gorzów Wlkp.	17 660	141,2	16 930	95,9	12 984	73,5	485
Gdańsk	62 281	137,9	60 449	97,1	42 007	67,4	1 423
Kielce	28 009	137,4	27 536	98,3	21 020	75,0	248
Zielona Góra	15 444	134,2	15 196	98,4	11 255	72,9	465
Katowice	40 951	133,0	39 479	96,4	26 838	65,5	1 067
Olsztyn	21 218	124,9	20 656	97,4	14 883	70,1	243
Bydgoszcz	42 790	120,8	41 885	97,9	31 612	73,9	535
Rzeszów	19 775	118,4	19 250	97,3	14 060	71,1	214
Lublin	39 815	116,3	39 062	98,1	29 455	74,0	462
Łódź	84 443	114,5	82 607	97,8	62 607	74,1	1 667
Toruń	22 878	113,9	22 405	97,9	16 543	72,3	380
Białystok	30 008	102,7	29 421	98,0	23 549	78,5	259
Województwo zachodniopomorskie*	215 080	127,0	207 112	96,3	166 646	77,5	4 122
Polska**	3 742 673	98,1	3 725 191	99,5	2 815 617	75,2	65 831

* Biuletyn Statystyczny województwa zachodniopomorskiego I kwartał 2010, US Szczecin, maj 2010 r.

** Biuletyn Statystyczny nr 6/2010, Warszawa 2010, GUS.

Źródło: Bank Danych Regionalnych – www.stat.gov.pl, GUS.

6.3. WYNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW

Przychody z całokształtu działalności w 2008 r. w dużych i średnich zakładach z siedzibą w Szczecinie osiągnęły poziom 18 679 226 tys. zł i były o 18,9% wyższe niż w roku poprzednim. Dynamika wśród zakładów publicznych była niższa (90,7%) niż w zakładach prywatnych (128,7%). W strukturze przychodów z całokształtu działalności dominuje sektor prywatny (88,9%). Biorąc zaś pod uwagę strukturę branżową, największy udział ma przemysł (39,2%), handel i naprawy (31,5%) oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność (11,1%). Natomiast w 2009 r. przychody ogółem z całokształtu działalności wyniosły 20 201 440 tys. zł, tj. 103,4% wielkości roku poprzedniego. Największą dynamikę wykazały przedsiębiorstwa handlu i napraw (130,0%), zakłady prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną (129,3%) oraz działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (125,5%), a w sekcji przemysł zakłady zajmujące się produkcją

artykułów spożywczych (145,9%) oraz produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (160,4%). Należy jednak zwrócić uwagę, że wyniki za 2009 r. prezentowane przez Urząd Statystyczny są nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę sposobu agregowania danych (zmiana w PKD).

Wynik finansowy netto zakładów dużych i średnich z siedzibą w Szczecinie na koniec 2008 r. był dodatni: 116 566 tys. zł, i osiągnął poziom 21,78% stanu z roku poprzedniego, w tym sektor prywatny 589 679 tys. zł (dynamika – 92,0%), sektor publiczny 473 113 tys. zł. Największy wpływ na

wynik finansowy miała podsekcja produkcja pozostałego sprzętu transportowego (527 353 tys. zł). Najwyższa zaś dynamika wystąpiła w edukacji (31 razy więcej), budownictwie (16 razy), ochronie zdrowia i pomocy społecznej (298,7%), a wśród zakładów przemysłowych w podsekcjach: produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń (327,8%), produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków (278,2%) oraz produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nie sklasyfikowana (151,8%). Wynik finansowy na koniec 2009 r. w jednostkach dużych i średnich wyniósł 660 837 tys. zł, w tym sektor publiczny: 44 802 tys. zł, sektor prywatny: 616 035 tys. zł. Najwyższa dynamika dodatniego wyniku finansowego wystąpiła w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (294,4%).

Tabela 6.9.

Sekcja	PRZYCHODY Z CAŁOKSZTAŁTU DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW W JEDNOSTKACH DUŻYCH I ŚREDNICH [TYS. ZŁ]						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
						ogółem	sektor prywatny
przemysł	6 525 148	5 085 692	4 794 866	4 713 579	7 317 740	5 255 380	4 142 882
budownictwo	583 040	701 441	935 850	1 233 705	1 680 924	2 222 396	2 162 406
handel i naprawy	4 848 000	5 010 377	5 667 401	5 841 673	5 875 895	7 721 272	7 681 447

C.D. TABELI 6.9.

Sekcja	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
						ogółem	sektor prywatny
hotele i restauracje (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	42 108	39 616	41 266	111 926	111 222	139 113	69 363
transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 060 110	1 686 800	1 901 416	1 958 183	2 079 069	1 979 937	1 497 132
informacja i komunikacja	x	x	x	x	x	428 548	410 340
usługi niematerialne	899 127	979 023	1 186 893	1 328 042	1 614 376	1 888 405	1 711 123
pozostałe	x	x	x	337 862	x	258 402	258 402
Ogółem	14 957 533	14 442 515	14 998 463	15 713 819	18 679 226	20 201 440	18 266 755

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Zmieniał się udział poszczególnych sektorów gospodarki w tworzeniu wartości sprzedaży. Wzrosło znaczenie usług zarówno rynkowych, jak i nierynkowych, gdzie dominują małe firmy prowadzone przez osoby fizyczne. Nadal znacząca jest rola przemysłu, choć rolę dominującą straciły niemal wszystkie wiodące wcześniej branże i przedsiębiorstwa (zakłady odzieżowe Dana i Odra, Huta Szczecin, Unikon, Papiernia Skolwin, Polmo, Wiskord, Stocznia Szczecińska Nowa, Tele-Fonica). Rozwinęło się budownictwo. Tu funkcjonują małe lokalne przedsiębiorstwa. Wyraźnie jednak brakuje znaczących, wyspecjalizowanych firm, które mogłyby realizować duże inwestycje w sferze budownictwa przemysłowego. Brakuje też dużych biur projektowych.

Wartość przychodów z całokształtu działalności przypadająca na jednego mieszkańca uplasowała Szczecin na koniec czerwca 2009 r. na przedostatniej pozycji wśród miast wojewódzkich. Wyższe były wielkości ogólnokrajowe, niższe zaś wojewódzkie. Pod względem kształtowania się wskaźnika poziomu kosztów Szczecin zajął ostatnie miejsce wśród miast wojewódzkich na koniec czerwca 2009 r. Wskaźnik ten był równy wielkości wojewódzkiej i znacznie wyższy od poziomu wielkości krajowej. Zmiany wskaźnika poziomu kosztów wpływają bezpośrednio na wskaźnik rentowności obrotu brutto i obrotu netto. Szczecin jest jedynym miastem wojewódzkim w Polsce, w którym wskaźnik ten osiągnął wartość ujemną, plasując miasto na ostatnim miejscu.

W strukturze przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług według sektorów własnościowych nastąpiły znaczne zmiany. Dotyczy to zwłaszcza struktury przychodów w przemyśle, w której sektor publiczny dominował do 1996 r. (około 65% przychodów ogółem), natomiast na koniec 2009 r. przychody te stanowiły już tylko 20%, co w głównej mierze jest skutkiem prywatyzacji dużych przedsiębiorstw państwowych. Przychody sektora prywatnego przeważają również w budownictwie, a w hotelarstwie i gastronomii wyniosły 100%.

Większość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług (9722,8 mln zł w 2008 r., dynamika – 105,2%, w tym w sektorze publicznym – 745,4%, w sektorze prywatnym – 114,5%) wypracowały przedsiębiorstwa zgrupowane w sekcjach: przemysł – 4313,0 mln zł (udział sekcji w przychodach ogółem 44,4%), transport, gospodarka magazynowa i łączność – 1893,8 mln zł (19,5%), budownictwo – 1886,9 mln zł (19,4%), obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i działalność związana z prowadzeniem działalności gospodarczej – 994,2 mln zł (10,2%).

Tabela 6.10.

WSKAŹNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW W MIASTACH WOJEWÓDZKICH, STAN NA 30 VI

Miasto	Wskaźnik poziomu kosztów* [%]		Wskaźnik rentowności obrotu netto** [%]	
	2007	2009	2007	2009
Rzeszów	93,7	91,3	4,9	7,3
Lublin	96,0	91,7	4,4	6,6
Toruń	95,2	92,9	3,8	5,7
Poznań	94,2	93,8	4,9	5,0
Łódź	94,5	94,2	4,4	4,8
Opole	93,7	95,1	5,3	4,1
Warszawa	93,2	95,5	5,4	3,6
Katowice	91,0	95,7	7,2	3,2
Gorzów Wielkopolski	95,8	95,9	3,4	3,4
Bydgoszcz	93,4	95,9	5,6	3,2
Wrocław	95,3	96,1	3,8	3,3
Kraków	95,2	96,8	4,0	2,7
Białystok	95,4	96,9	3,6	2,6
Gdańsk	94,0	97,1	5,1	2,4
Zielona Góra	95,3	98,3	3,9	1,5
Olsztyn	98,9	98,4	0,4	1,5
Kielce	96,4	98,7	3,0	0,8
Szczecin	97,8	99,0	1,2	-0,3
Województwo zachodniopomorskie	95,8	99,0	3,4	0,2
Polska	93,5	95,2	5,3	3,9

* relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

** relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Źródło: Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, listopad 2009 r., GUS; Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, listopad 2007, GUS; Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I-VI 2009 r., Warszawa, październik 2009 r., GUS; Biuletyn Statystyczny Woj. Zachodniopomorskiego, II kwartał 2009 r., Szczecin, sierpień 2009 r., US w Szczecinie.

Na koniec 2009 r. przychody ze sprzedaży wyrobów i usług wyniosły 11 673,5 mln zł, z czego 85,8% w sektorze prywatnym. Zakłady z sekcji przetwórstwo przemysłowe wypracowały 4 372,9 mln przychodów ze sprzedaży, budownictwo 2 848,6 mln zł, transport, gospodarka magazynowa i łączność 1 644,6 mln zł. Dynamika w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego wyniosła 120,5% (sektor publiczny 104,6%, sektor prywatny 123,7%), w tym najwyższa była w sekcjach: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (536,8%) oraz budownictwo (146,8%).

Analiza danych statystycznych wskazuje na wzrost znaczenia usług zarówno rynkowych, jak i nierynkowych. W Szczecinie rozwija się budownictwo (dynamika 136,6%), ale również usługi wspomagające nowoczesną gospodarkę, takie jak: pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm, informatyka i działalność pokrewna, pozostała działalność związana z prowadzeniem biznesu, prowadzenie prac badawczo-rozwojowych itp. Usługi tego typu mają wyłącznie komercyjny charakter. Są one ważną i dynamicznie rozwijającą się dziedziną mającą znaczący udział w tworzeniu miejsc pracy, przynosząc jednocześnie dochody ich właścicielom oraz miastu.

Średnia roczna wydajność pracy mierzona wartością sprzedaży wyrobów i usług na jednego zatrudnionego wyniosła 192,7 tys. zł w 2008 r. (dynamika – 101,5%), a na koniec 2009 r. – 256,1 tys. zł. W przedsiębiorstwach sektora prywatnego wydajność pracy wyniosła w 2008 r. – 200,5 tys. zł, a w 2009 r. – 264,0 tys. zł, przewyższając poziom osiągnięty przez przedsiębiorstwa sektora publicznego: 2008 r. – 160,7 tys. zł; 2009 r. – 216,9 tys. zł. Analiza wydajności pracy w poszczególnych sekcjach wskazuje, że najwyższy poziom wskaźnika w 2009 r. osiągnęły przedsiębiorstwa budowlane (649,5 tys. zł), prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną (512,9 tys. zł), przedsiębiorstwa przemysłowe (319,9 tys. zł) oraz przedsiębiorstwa transportowe i gospodarki magazynowej (267,2 tys. zł).

W całej Polsce w 2009 r. zauważalny był spadek koniunktury przejawiający się spadkiem wartości przychodów z całokształtu działalności (o 0,2% na koniec II kw. 2009 r.), wzrostem kosztów ich uzyskania (o 0,9%). Większość przychodów (prawie 60%) wypracowały zakłady zatrudniające 50 i więcej pracowników. W podmiotach tych obniżył się poziom sprzedaży eksportowej (o 3,3%), wzrosła wartość zapasów (o 3,3%), nastąpił wzrost należności krótkoterminowych (o 3,8%) i inwestycji krótkoterminowych (o 14,2%). Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec czerwca 2009 r. były o 14,2% wyższe niż przed rokiem, a długoterminowe o 3,1%. Obniżyły się w konsekwencji podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe: wskaźnik poziomu kosztów, wskaźnik rentowności obrotu brutto, wskaźnik rentowności obrotu netto. Poprawa wyników wystąpiła głównie w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, handlu i naprawie pojazdów samochodowych, działalności związanej z kulturą, rozrywką

i rekreacją, w budownictwie oraz informacji i komunikacji. Obniżenie przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w przetwórstwie przemysłowym, górnictwie i wydobywaniu, transporcie i gospodarce magazynowej, dostawach wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji oraz edukacji. 85,6% stanowiły przychody uzyskane przez jednostki sektora prywatnego. Wynik finansowy netto obniżył się o 16,3%. Zysk netto wykazało 69,3% przedsiębiorstw, a uzyskane przez nie przychody z całokształtu działalności stanowiły 78,0% przychodów ogółem. Spadek koniunktury w jednostkach średnich był głębszy niż w zakładach dużych (spadek przychodów o 5,6%, wzrost kosztów o 4,4%, spadek wyniku finansowego netto o 30,1%). Niższy zysk oznacza spadek wartości zapłaconych podatków, zwłaszcza podatku dochodowego, którego wielkość jest istotna z punktu widzenia dochodów budżetu Miasta, stanowi bowiem znaczną jego część.

O kondycji szczecińskich przedsiębiorstw świadczy m.in. ich miejsce w rankingach największych firm w Polsce przygotowanych i publikowanych przez najbardziej znane dzienniki i tygodniki. Wyniki 2009 r. wpłynęły na brak na tych listach wielu firm polskich (i szczecińskich) z poprzednich edycji. Spośród firm szczecińskich np. na liście 500 największych firm wg „Rzeczpospolitej” (2010 r.) w Polsce są tylko dwie: Swedwood Poland SA (86. miejsce) i Vobis SA (307. miejsce).

6.4. SYTUACJA W WYBRANYCH DZIAŁACH GOSPODARKI

Na koniec 2009 r. w Polsce odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu, osłabienie wyników w budownictwie (w zakładach zajmujących się wznoszeniem budynków i robotami specjalistycznymi) oraz niektórych działach transportu (zwłaszcza w transporcie kolejowym), na co w końcu roku wpłynęły trudne warunki atmosferyczne (ostra zima). Osłabieniu uległo tempo wzrostu sprzedaży detalicznej. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw nadal obniżało się w ciągu roku, znacznie wzrosło bezrobocie rejestrowane. W niewielkim stopniu wzrosło przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, a utrzymujący się wzrost cen wpłynął na obniżenie siły nabywczej płac. Ogólny klimat koniunktury w przemyśle oceniany jest pozytywnie. Korzystne są prognozy dotyczące produkcji i portfela zamówień. Pesymistyczne są przewidywania dotyczące regulowania zobowiązań i zatrudnienia. W opinii przedsiębiorców utrzymuje się nadmierny stan zapasów, zwłaszcza w podsekcjach przemysłu: produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz produkcja mebli. Obniża się natomiast nadmierny stan zapasów m.in. w produkcji papieru i wyrobów z papieru, metali, urządzeń elektrycznych oraz maszyn i urządzeń.

6.4.1. PRZEMYSŁ

W przemyśle Szczecina dominuje przetwórstwo produkcyjne, a w jego ramach produkcja artykułów spożywczych i napojów: 24,8% w 2008 r. i 45,4% w 2009 r.

Sprzedaż z całokształtu działalności w 2008 r. wyniosła 7 317,7 mln zł, a w 2009 r. – 5 255,4 mln zł. W 2008 r. dynamika sprzedaży wynosiła 123,0%, a w 2009 r. – 79,6%. Korzystną dynamikę wartości przychodów z całokształtu działalności w 2009 r. odnotowano jedynie w podsekcjach: produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (160,4%), produkcja artykułów spożywczych (145,9%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (118,6%), produkcja wyrobów z drewna i korka z wyłączeniem mebli, produkcja wyrobów ze słomy (112,5%), naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn oraz urządzeń (110,1%).

Wynik finansowy netto osiągnięty przez zakłady przemysłowe w 2008 r. był ujemny: -374,9 tys. zł, z tego sektor prywatny +181,5 mln zł (dynamika – 104,5%). Najwyższy zysk wypracowały przedsiębiorstwa produkujące metalowe wyroby gotowe z wyłączeniem maszyn i urządzeń (124,4 mln zł) oraz produkujące artykuły spożywcze i napoje (26,6 mln zł). O ogólnym wyniku sekcji zdecydowały wyniki podsekcji produkcja pozostałego sprzętu transportowego (Stocznia Szczecińska Nowa), gdzie odnotowano stratę w wysokości 527,4 mln zł. Natomiast w 2009 r. wynik finansowy netto w zakładach przemysłowych wyniósł 175,6 mln zł, w tym w sektorze publicznym odnotowano stratę w wysokości 40,8 mln zł, a w sektorze prywatnym dodatni wynik finansowy w wysokości 216,4 mln zł (dynamika – 200,2%). 157 mln zł zysku wypracowały zakłady produkujące artykuły spożywcze.

Średnia wydajność w sekcji przemysł wyniosła w 2009 r. 319,9 tys. zł (2008 r. – 225,5 tys. zł), z tego najwyższy poziom osiągnięty został w sekcji przetwórstwo przemysłowe: 327,6 tys. zł, w tym w podsekcjach: produkcja artykułów spożywczych (655,8 tys. zł), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (515,3 tys. zł), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (393,4 tys. zł), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (312,4 tys. zł), oraz w sekcji górnictwo i wydobywanie: 311,1 tys. zł.

Wyniki uzyskane przez przedsiębiorstwa przemysłowe z siedzibą w Szczecinie wskazują, jak duży wpływ na osiągnięte wyniki miała upadłość Stoczni Szczecińskiej Nowa oraz na duże uzależnienie gospodarki miasta od gospodarki morskiej.

6.4.2. TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA, ŁĄCZNOŚĆ

W sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność przychody z całokształtu działalności wyniosły na koniec

2008 r. – 2 079,1 mln zł, tj. 106,2% wartości roku poprzedniego, z czego w sektorze prywatnym – 1 572,6 mln zł. Natomiast w 2009 r. zakłady sekcji transport i gospodarka magazynowa (bez łączności) wypracowały 1 979,9 mln zł przychodów (dynamika 102,4%), w tym sektor prywatny 1 497,1 mln zł. Najwyższe przychody z całokształtu działalności wystąpiły w podsekcjach: działalność wspomagająca transport, transport wodny i transport lądowy.

Wynik finansowy netto osiągnięty w 2008 r. na sprzedaży z całokształtu działalności to 80,9 mln zł, a więc 81,4% stanu z roku poprzedniego. Zysk w sektorze prywatnym wyniósł 13,8 mln zł, a w sektorze publicznym 67,1 mln zł. Na koniec 2009 r. wynik finansowy netto w transporcie i gospodarce magazynowej osiągnął poziom 45,6 mln zł (dynamika – 62,5%).

Wydajność pracy mierzona wartością sprzedaży wyrobów i usług, przypadająca na jednego pracownika w 2008 r. w sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność, wyniosła 334,8 tys. zł, natomiast w 2009 r. w sekcji transport i gospodarka magazynowa wydajność pracy osiągnęła poziom 267,2 tys. zł.

Od kilku lat w całej Polsce dynamicznie rozwija się branża TSL (transport, spedycja, logistyka, magazynowanie, usługi kurierskie, celne). Duże jest również zainteresowanie kapitału zagranicznego inwestowaniem w tej branży, nawet mimo braku dróg odpowiedniej jakości (jest to obok braków kadrowych, wysokich cen paliw i niskiego kursu euro największa bariera rozwoju sekcji). W ostatnich dwóch latach koniunktura firm z branży TSL nieco zwolniła. Problemy odczuwają zwłaszcza mniejsi przewoźnicy oferujący najprostsze usługi. Szansą rozwoju tej branży jest rosnąca świadomość logistyczna, a co za tym idzie coraz bardziej popularny trend outsourcingu logistycznego i przekazywania tego obszaru specjalistom. W utrzymaniu dość szybkiego tempa rozwoju rodzimym firmom może pomóc położenie Polski na szlakach tranzytowych wschód-zachód i północ-południe.

6.4.3. BUDOWNICTWO

W 2005 r. nastąpiło przełamanie negatywnych tendencji w budownictwie. Od tego czasu jego udział w strukturze dochodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw, mimo kryzysu, stale rośnie. Przedsiębiorstwa budowlane w Szczecinie osiągnęły w 2008 r. przychody z całokształtu działalności w wysokości 1 680,9 mln zł, tj. o 36,3% więcej niż rok wcześniej, a na koniec 2009 r. – 2 222,4 mln zł (dynamika – 91,4%), z tego najwięcej w 2008 r. w podsekcji wznoszenie budynków i budowli lub ich części, a w 2009 r. inżynieria lądowa i wodna oraz roboty budowlane specjalistyczne.

Większość przychodów wypracowuje sektor prywatny: w 2008 r. – 1 590,1 mln zł (94,6%), w 2009 r. – 2 162,4 mln zł (97,3%). Takie wyniki to efekt wzrostu koniunktury na rynku budowlanym (wskaźnik wzrostu cen produkcji budowlano-montażowej obniżył się w tym czasie o 0,7% w skali ogólnopolskiej).

Przedsiębiorstwa budowlane z siedzibą w Szczecinie osiągnęły w 2008 r. wynik finansowy netto w wysokości 119,9 mln zł, a w 2009 r. – 135,6 mln zł, z czego na sektor prywatny przypadło 108,8 mln zł w 2008 r. i 130,9 mln zł na koniec 2009 r. Największy udział w wyniku finansowym miały przedsiębiorstwa zajmujące się wznoszeniem budynków: 89,4 mln zł w 2008 r. i 95,7 mln zł w 2009 r.

Natomiast wydajność pracy w zakładach budowlanych wynosiła w 2008 r. – 337,3 tys. zł, a w 2009 r. – 649,5 tys. zł. Najwyższą wydajność pracy osiągnęły firmy, których przedmiotem działalności są roboty budowlane specjalistyczne – 1 144,0 tys. zł.

Największymi barierami w prowadzeniu działalności budowlanej były: niedobór pracowników, koszty zatrudnienia oraz w mniejszym stopniu koszty materiałów a także niedobór sprzętu i materiałów. Na znaczeniu straciła bariera związana z konkurencją ze strony innych firm oraz trudności w uzyskaniu kredytu.

6.4.4. HANDEL I USŁUGI

Na koniec 2009 r. działalność zaliczaną w statystyce do sekcji handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy prowadziło 16 399 jednostek (2008 r. – 16 648, 2007 r. – 17 324). Prawie 100% zarejestrowanych podmiotów należy do sektora prywatnego.

Liczba handlowych podmiotów średnich i dużych w 2008 r. wynosiła 939 (w 2006 r. – 822 jednostki) o ogólnej powierzchni sprzedażowej 335 131 m² (2006 r. – 257 126 m²). W tej liczbie 123 (2006 r. – 108) to sklepy wielkopowierzchniowe. Wśród nich znajdowało się m.in.: 14 hipermarketów, 55 supermarketów, 4 domy handlowe, 2 domy towarowe. 24 placówki to sklepy o powierzchni sprzedażowej większej niż 2000 m². Najwięcej sklepów wielkopowierzchniowych zlokalizowanych jest w dzielnicy Zachód. Liczba pracujących w sklepach i punktach sprzedaży paliw wynosiła 9 680 osób (w 2006 r. – 7 811 osób).

W 2008 r. wzrosła liczba sklepów oraz osób zatrudnionych, zwłaszcza w placówkach meblowych, odzieżowych i skórzanym. Obniżyła się liczba stacji benzynowych, liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, księgarni i sklepów z artykułami piśmiennymi. Jednocześnie nastąpił spadek powierzchni sprzedażowej w tych placówkach oraz osiągnięte wyniki finansowe. Zdecydowany rozwój widoczny jest w branżach: meblowej, oświetleniowej, RTV i AGD. W branży tej wzrosła liczba sklepów, zatrudnienie, powierzchnia sprzedażowa oraz obroty, co świadczy o rosnącym zapotrzebowaniu klientów na sprzedawane towary. Wyraźnie spadły wyniki w branży monopolowej. Nie należy jednak zapomnieć, że stoiska z napojami alkoholowymi uruchomiono niemal we wszystkich super- i hipermarketach.

Biorąc pod uwagę rozkład terytorialny, najwięcej placówek zlokalizowanych jest w dzielnicy Śródmieście, bo 438 (2006 r. – 411, 2007 r. – 389), w tym w osiedlu Centrum – 151 (2006 r. – 146, 2007 r. – 131). One również wypracowują 29,1% przychodów. Najbardziej uboga w obiekty handlowe jest dzielnica Północ (47 sklepów w 2008 r.), gdzie niewiele jest placówek (1-2 sklepy) wielu branż, zwłaszcza z artykułami przemysłowymi (meble, sprzęt oświetleniowy, książki, artykuły piśmienne, kosmetyki, wyroby włókiennicze, odzież i wyroby skórzanym). Nie ma zaś sklepów ze sprzętem RTV i AGD, warzywno-owocowych, rybnych i z napojami alkoholowymi.

Tabela 6.11.

SKLEPY, PUNKTY SPRZEDAŻY PALIW I PLACÓWKI GASTRONOMICZNE WG SPECJALIZACJI W LATACH 2007-2008 W SZCZECINIE

Specjalizacja branżowa	Liczba jednostek		Liczba pracujących		Powierzchnia [m ²]		Wartość sprzedaży detalicznej [mln zł]	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
spożywcza	282	288	2 701	3 242	66 499	79 689	1 034,0	1 167,8
z napojami alkoholowymi	12	7	34	26	1 052	849	19,7	11,8
kosmetyczno-toaletowa	25	29	197	227	2 948	3 707	88,7	100,3
tekstylno-skórzana	127	171	775	896	27 450	28 958	292,1	384,8
meblowo-oświetleniowa, RTV, AGD	57	65	443	517	39 833	42 126	346,5	426,8
księgarnie i artykuły piśmienne	13	9	40	32	1 555	890	9,9	6,8
z pojazdami mechanicznymi	38	39	247	247	11 507	11 280	714,9	676,3
pozostałe sklepy	228	276	3 480	4 153	129 045	167 632	1 521,3	1 795,8
stacje benzynowe	63	55	367	335	x	x	740,0	762,4
razem	845	939	8 289	9 680	275 917	335 131	4 767,1	5 332,8
placówki gastronomiczne	1 547	1 543	5 442	5 397	x	x	x	x

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Jednostki handlowe i usługowe mają bardzo duży wpływ na wyniki finansowe podmiotów gospodarczych w Szczecinie. Generują one 38,2% (w 2006 r. – 35,9%) przychodów z całości działalności. W 2008 r. wartość przychodów ze sprzedaży w sklepach i stacjach paliw zatrudniających powyżej

9 pracowników wyniosła 5 875,9 mln zł, a w 2009 r. – 7 721,3 mln zł. Tempo wzrostu wartości sprzedaży detalicznej stale rośnie. Dynamika w 2008 r. wyniosła 112,1%. Największy wpływ na wyniki osiągane przez zakłady tej sekcji ma handel hurtowy z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych i motocykli (58%).

Wynik finansowy netto w podmiotach handlowych i usługowych w 2008 r. wynosił 175,1 mln zł, a w 2009 r. – 185,7 mln zł. Największy zysk wypracowały jednostki handlu hurtowego i napraw, odpowiednio: 109,3 mln zł (2008 r.) i 161,5 mln zł (2009 r.).

W Szczecinie zlokalizowanych jest 16 targowisk stałych i 3 sezonowe. Przyniosły one w 2008 r. wpływy do budżetu Miasta (z tyt. opłaty targowej) w wysokości 3 542,5 tys. zł. Na targowiskach stałych, których powierzchnia ogółem wynosi 103,5 tys. m², znajduje się 1 509 punktów sprzedaży drobnodetalicznej, w tym 1 341 czynnych codziennie.

6.5. GOSPODARKA MORSKA

Położenie Szczecina oraz tradycyjne związki z morzem mają wpływ na to, że o poziomie całej jego gospodarki w dużym stopniu decydują główne dziedziny związane z gospodarką morską. Koniunktura w gospodarce morskiej jest w znacznej mierze uzależniona od wielu czynników zewnętrznych, do których należy zaliczyć: niedocenianie roli gospodarki morskiej dla rozwoju polskiej gospodarki, brak konsekwentnej polityki prorozwojowej państwa w stosunku do portów i ich zaplecza, niekorzystne z punktu widzenia gospodarki morskiej elementy polityki transportowej, ekonomicznej i fiskalnej państwa, destruktywna konkurencja na rynku krajowym i bardzo ostra konkurencja na rynkach międzynarodowych, trendy w handlu zagranicznym. Duży wpływ na koniunkturę, zwłaszcza w przemyśle stoczniowym, ma rosnąca konkurencja rynków azjatyckich.

Według stanu na 31.12.2008 r. funkcjonowało w Szczecinie 1 057 (2007 r. – 1 039) podmiotów gospodarki morskiej (bez podmiotów znajdujących się w stanie likwidacji, upadłości, z zawieszoną lub zakończoną działalnością, które nie prowadziły działalności eksploatacyjnej i bez jednostek lokalnych), z czego 1 040 (2007 r. – 1 021) to podmioty sektora prywatnego. Zatrudnienie w gospodarce morskiej wynosiło 14 604 osób (2007 r. – 13 266), co stanowiło 8,85% ogółu pracujących w mieście.

Podmioty gospodarki morskiej z siedzibą w Szczecinie stanowiły 9,7% (2007 r. – 9,5%) wszystkich podmiotów działających w Polsce, z czego morski i przybrzeżny transport wodny skupiał 10,1% ogółu podmiotów krajowej gospodarki morskiej, a produkcja oraz naprawa statków i łodzi 11,9%. Zatrudnieni natomiast stanowili 24,6% (2007 r. – 20,4%) pracujących w gospodarce morskiej w kraju. Najwięcej zatrudnionych było w zakładach zajmujących

się produkcją oraz naprawą statków i łodzi (24,6% ogółu zatrudnionych w gospodarce morskiej w kraju), a także przeładunkiem, magazynowaniem i przechowywaniem towarów w portach morskich (27,3%).

Podmioty gospodarki morskiej Szczecina stanowiły 37,2% (2007 r. – 36,1%) wszystkich podmiotów tej branży w województwie, z czego 84,8% to podmioty reprezentujące działalność morskich agencji transportowych, 65,3% – podmioty przeładunku, magazynowania i przechowywania towarów w portach morskich, a 52,5% – podmioty produkcji oraz naprawy statków i łodzi. W Szczecinie zatrudnionych jest 67,6% (2007 r. – 70,1%) pracowników gospodarki morskiej województwa, w tym najwięcej przy produkcji oraz naprawach statków i łodzi (86,0% wielkości wojewódzkiej) oraz przeładunku, magazynowaniu i przechowywaniu towarów w portach morskich (70,1%).

Przychody podmiotów gospodarki morskiej w Szczecinie wynosiły w 2007 r. – 4 140,7 mln zł, a w 2008 r. – 4 274,9 mln zł (dynamika – 103,2%), co stanowiło 70,7% wielkości wojewódzkiej. Największy udział w przychodach z całokształtu działalności podmiotów gospodarki morskiej miały szczecińskie stocznie (30,3%) i armatorzy (14,5%).

Wykazywany przez oficjalne statystyki ponad czterdziestopięcioprocentowy spadek zatrudnienia w gospodarce morskiej Szczecina od 1995 r. (1995 r. – 27 421, 2008 r. – 14 604) wynika, przede wszystkim z niedoskonałości tych statystyk nieuwzględniających wiele usług sektora morskiego wyprowadzonych poza jego struktury oraz nieuwzględnienia wśród osób pracujących załóg dwóch szczecińskich armatorów zatrudnionych na jednostkach zarejestrowanych w krajach tzw. tanich bander. Jednocześnie z roku na rok odnotowuje się wzrost wydajności pracy i poprawę organizacji pracy, skutkujące ograniczeniem zatrudnienia.

Port morski w Szczecinie

Transport morski ma zasadnicze znaczenie dla międzynarodowej wymiany handlowej: 90% towarów w handlu z portami spoza Unii jest transportowanych morzem, a w handlu wewnątrz Unii – 40%. Port morski w Szczecinie

cinie zaklasyfikowany został do portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Pod względem wielkości obrotów ładunkowych zajmował on w 2009 r. 4. miejsce w kraju (po Gdańsku, Gdyni i Świnoujściu) z udziałem w obrotach ładunkowych ogółem 15,5%. Wśród przeładowywanych towarów, których w 2009 r. było 6991,6 tys. ton, dominują masowe suche (64,2%) oraz pozostałe ładunki drobnicowe, w tym małe kontenery (18,2%). Obroty portowe w 2009 r. stanowiły 89,8% stanu roku poprzedniego (więcej informacji na temat obrotów ładunkowych znajduje się w rozdziale Transport). Najistotniejszymi barierami rozwoju portu jest niedostosowanie istniejącej zabudowy dróg wodnych do obecnych potrzeb transportowych, wysoki poziom konkurencji innych portów, zwłaszcza po stronie niemieckiej, szybszy rozwój infrastruktury drogowej (autostrady) w Niemczech. Port szczeciński łącznie z portem w Świnoujściu, zarządzane przez ZMPSiŚ, to jeden z największych na Bałtyku uniwersalnych kompleksów portowych. Porty te odgrywają pierwszoplanową rolę w polskiej gospodarce morskiej. Są też najbliższymi portami morskimi dla Czech, Słowacji i wschodnich Niemiec, a w szczególności dla rejonu Berlina, Brandenburgii i Meklemburgii. Znajdują się one na najkrótszej drodze łączącej Skandynawię ze środkową i południową Europą oraz na morskim szlaku, który poprzez Bałtyk łączy Rosję i Finlandię z Europą Zachodnią. Ważnym atutem portów jest doskonałe połączenie ich siecią wodnych dróg śródlądowych z Berlinem i dalej – z europejskim systemem dróg wodnych. Oba porty zapewniają kompleksową obsługę ładunków masowych i drobnicowych, a także pasażerów i środków transportu kołowego.

Liczba statków transportowych wchodzących do Szczecina w 2008 r. wyniosła 3 313 szt. (2007 r. – 2 901) o łącznej pojemności netto 4 222,5 tys. ton (2007 r. – 4 220,5), co stanowiło 14,9% statków, jakie zawinęły do Polski w 2008 r. Statki wpływające do portu w Szczecinie obsługiwane są przy nabrzeżach przeładunkowych o łącznej długości 7,7 km i na nabrzeżach postojowych o długości 1,1 km. Ogólna długość nabrzeży w Szczecinie wynosi 23,4 km, z tego 19,8 km nadających się do eksploatacji. Z tej liczby 14,6 km to nabrzeża przeładunkowe, w tym 1,4 km nabrzeża o głębokości powyżej 10,9 m. Port w Szczecinie, oddalony od morza o 65 km, może przyjmować statki o maksymalnym zanurzeniu 9,15 m. Jest to port uniwersalny, przystosowany do obsługi zarówno towarów masowych, jak i drobnicowych, w tym kontenerów i towarów przeładowywanych w systemie ro-ro.

Jednym z największych armatorów na rynku światowym i największym w Polsce jest Polska Żegluga Morska funkcjonująca od 1951 r. jako przedsiębiorstwo państwowe. Zajmuje się przewozem ładunków masowych, w tym fosforytów (m.in. dla Zakładów Chemicznych w Policach oraz firmy Ciech), węgla, zboża, koksu, stali, minerałów. Armator jest światowym liderem na niszowym rynku przewozów

płynnej siarki. Przedsiębiorstwo przewozi ładunki głównie między portami obu Ameryk i Europy. Firma zatrudnia około 3 tys. osób – ponad 2,3 tys. pracuje na morzu. Dysponuje 71 jednostkami pływającymi o łącznej nośności ponad 2 mln ton, w tym masowce, siarkowce oraz promy. PŻM nadal realizuje program odnowy tonażu zakładający wybudowanie 34 statków o nośności 38 tys. DWT każdy w stoczniach w Chinach i Japonii. Część floty zostanie wycofana. Docelowo armator chce dysponować w 2015 r. około 80 jednostkami.

Podstawową działalnością powstałego w 1991 r. jedyne-go polskiego prywatnego armatora Eurofrica Linie Żeglugowe są przewozy ładunków drogą morską. Armator obsługuje regularne linie europejskie i do Afryki Zachodniej. Łącznie we flocie armatora pływa 12 jednostek, w tym trzy promy kursujące ze Świnoujścia do Szwecji. Struktura floty pozwala na obsługę różnych ładunków drobnicowych: ładunków konwencjonalnych, kontenerów, samochodów ciężarowych, zestawów drogowych, wagonów kolejowych.

Stocznia Szczecińska Nowa Spółka z o.o. rozpoczęła działalność w lipcu 2002 r. po przejęciu firmy Stocznia Szczecińska SA przez Agencję Rozwoju Przemysłu SA i uruchomieniu rządowego programu wsparcia procesu wznowienia produkcji okrętowej w Szczecinie. Jednak już pod koniec 2008 r. Komisja Europejska uznała przyznaną stoczniom w Szczecinie i Gdyni pomoc publiczną za niedopuszczalną, a programy restrukturyzacji napisane przez zainteresowanych ich kupnem inwestorów za niegwarantujące wyjścia zakładów z kryzysu. Majątek stoczni został podzielony i wystawiony na sprzedaż, a pracownicy odeszli dobrowolnie lub zostali zwolnieni do końca maja 2009 r. Rozpoczął się też pilotowany przez firmę DGA cykl szkoleń pracowników nastawionych na zmianę kwalifikacji. Ogłoszone dwukrotnie przetargi na majątek Stoczni Szczecińskiej Nowa nie przyniosły spodziewanych rezultatów (nie znalazł się nabywca majątku zapewniający kontynuowanie produkcji stoczniowej). Zarządca kompensacji podjął decyzję o ogłoszeniu w 2010 r. kolejnego przetargu na dzierżawę majątku. Przeciwdziałając skutkom zaprzestania działalności przez tak duży zakład jak Stocznia Szczecińska Nowa, władze miasta popierane przez zachodniopomorskich parlamentarzystów wystąpiły do władz centralnych o wsparcie miasta poprzez realizację „Programu wsparcia dla aglomeracji”, którego jednym z działań będzie powołanie specjalnej strefy ekonomicznej, m.in. na byłych terenach SSN.

Szczecińska Stocznia Remontowa „Gryfia” SA ukierunkowana jest przede wszystkim na przeprowadzanie wszelkiego typu remontów statków, ale również w mniejszym zakresie ich budowę. W marcu 2005 r. Gryfia podpisała największy w swojej historii kontrakt na budowę pięciu fregat dla norweskiej straży przybrzeżnej, ratownictwa morskiego, służb celnych, inspekcji rybołówstwa i policji. Niestety Gryfia prze-

żywa obecnie trudności finansowe z powodu tych właśnie kontraktów, a bezpośrednią ich przyczyną jest spadek opłacalności wynikający z ujemnych różnic kursowych. Jest to stały problem podmiotów, w których występują odroczone w czasie płatności po stronie przychodów, którym towarzyszy wzrost cen materiałów i usług oraz równoczesne umacnianie się wartości złotego. Ponadto na skutek globalnego kryzysu ekonomicznego gwałtownie spadły frachty i armatorzy nie zlecają remontów na taką skalę, jak to było jeszcze niedawno.

Podobne problemy ma również Stocznia Pomerania (w upadłości), której zakres działalności obejmuje remonty statków, budowę nowych jednostek, takich jak holowniki, kutry rybackie i innych małych jednostek pływających, a także produkcję prostych i złożonych konstrukcji stalowych i aluminiowych.

Nakłady inwestycyjne podmiotów gospodarki morskiej w Szczecinie wyniosły w 2008 r. – 189 739 tys. zł (2007 r. – 205 007 tys. zł; 2006 r. – 168 497 tys. zł), co stanowiło 9,4% wartości nakładów inwestycyjnych wszystkich podmiotów gospodarczych w mieście (2007 r. – 10,2%, 2006 r. – 11,6%). Ich udział w nakładach inwestycyjnych podmiotów gospodarki morskiej województwa zachodniopomorskiego to 55,2% i 15,5% nakładów krajowych. Największy udział w wydatkach inwestycyjnych gospodarki morskiej jeszcze w 2007 r. miał Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście, który realizował infrastrukturę portową m.in.: dla Zachodniopomorskiego Centrum Logistycznego, terminalu kontenerowego oraz na Półwyspie Katowickim. W 2008 r. dominowały zakłady produkcji i naprawy statków i łodzi (11,2%). Przedsiębiorstwa przeładunku, magazynowania i przechowywania towarów w portach morskich zrealizowały 8,9% wszystkich inwestycji podmiotów gospodarki morskiej. W ogólnej wartości wydatków inwestycyjnych podmiotów gospodarki morskiej nie ujęto w oficjalnej statystyce zakupu przez PŻM pierwszych z 34 nowych jednostek zamówionych w stoczniach chińskich i japońskich.

Wpływu przedsiębiorstw gospodarki morskiej na funkcjonowanie miasta nie można rozpatrywać jedynie w kategorii oddziaływania gospodarczego. Przyrodne położenie nie pozostaje bez wpływu na sferę społeczną i kulturową aglomeracji portowej. Corocznie w Szczecinie odbywają się „Dni Morza” oraz konferencje naukowe „Porty Morskie”, i „Polska Żegluga Liniowa i Promowa”. W Szczecinie funkcjonuje Oddział Krajowej Izby Gospodarki Morskiej oraz Oddział Stowarzyszenia „Civitas Christiana” – głównego organizatora corocznych Sejmików Morskich. Ważną rolę w kształtowaniu świadomości morskiej Szczecina odgrywają imprezy nie mające charakteru cyklicznego, jak choćby regaty „The Tall Ships’ Races”. Innym przykładem pozytywnego wpływu działalności morskiej na sferę społeczną miasta było objęcie przez PŻM patronatu nad Technikum Morskim. Armator ten finansuje też stypendia

dla studentów Wydziałów Nawigacyjnego i Mechanicznego Akademii Morskiej w Szczecinie. W ten sposób zacieśnia się współpraca nauki z praktyką morską. Wskazuje to też na nadal duże zapotrzebowanie na pracowników tej sfery gospodarki. Nie bez znaczenia jest również podejmowanie działań wynikających z Polityki wspierania rozwoju turystyki, a nastawionych m.in. na kultywowanie tradycyjnych związków Szczecina z wodą, poprzez wspieranie rozwoju turystyki wodnej, w tym morskiej.

6.6. INNOWACYJNOŚĆ GOSPODARKI SZCZECINA

Innowacje pełnią wiele istotnych funkcji o charakterze ekonomicznym, społecznym, techniczno-produkcyjnym i ekologicznym w kształtowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego miast i regionów. Aktualnie funkcjonujący system innowacji w regionie zachodniopomorskim (brak danych statystycznych odnoszących się do miast) jest mało efektywny i niewystarczający do poprawy konkurencyjności regionu we współzawodnictwie na arenie krajowej i międzynarodowej. Słabość regionalnego systemu innowacji jest potęgowana uzależnieniem go od kilku tradycyjnych dziedzin przemysłowych silnie podatnych na zewnętrzne wahania koniunkturalne. Działalność ukierunkowana na wzrost skłonności do wprowadzania innowacji jest dzisiaj koniecznością ze względu na: rosnącą lukę technologiczną w odniesieniu do innych regionów w kraju i za granicą, zmian, jakie dokonywane są pod wpływem procesów innowacyjnych, wysokiego bezrobocia i stopnia dekapitalizacji majątku trwałego oraz konieczności poprawy efektywności gospodarowania przedsiębiorstw.

W Polsce nakłady na działalność B+R, w porównaniu z pozostałymi krajami zaliczanymi do grupy OECD, osiągają jeden z najniższych poziomów, a region Pomorza Zachodniego należy do grupy przeciętnych województw w Polsce zajmując 10. miejsce (w 2007 r. – 11. miejsce). Głównym źródłem zasilania tych nakładów jest budżet państwa, a tylko w niewielkim stopniu partycypuje w nich sektor biznesu.

Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w regionie zachodniopomorskim w 2008 r. wyniosły 125,2 mln zł (2007 r. – 111,0 mln zł), z czego 79,7 mln zł stanowiły wydatki bieżące, a 45,5 mln zł nakłady inwestycyjne. Największy udział w tych wydatkach przypada na szkoły wyższe – 108,3 mln zł. Mimo istotnego wzrostu (12,8%) ich wysokość nie zmienia pozycji regionu na tle kraju i potwierdza fakt niedofinansowania tej sfery w porównaniu z innymi województwami. Najwięcej środków finansowych przeznaczają się na badania stosowane (podejmowane w celu zdobycia wiedzy na temat konkretnych rozwiązań praktycznych) – 42%, na badania podstawowe (teoretyczne i eksperymentalne) – 37%, najmniej zaś na prace rozwojowe – 21%, a więc odmiennie niż w całej Polsce, gdzie zachowana jest względna równowaga

między poszczególnymi typami badań. Obserwowana struktura finansowania B+R w regionie jest konsekwencją struktury jednostek naukowych – w szkolnictwie wyższym regionu znaczna część prac ma właśnie charakter badań podstawowych i stosowanych. Zaobserwowana struktura finansowania badań dowodzi, że mają one mało implementacyjny charakter. Brak wymiernych efektów to również skutek niskiego poziomu finansowania nauki w ogóle oraz wysoki stopień zużycia fizycznego (74,8%) i moralnego aparatury naukowo-badawczej.

Na koniec 2008 r. zarejestrowano w regionie zachodniopomorskim 20 jednostek naukowo-badawczych (2007 r. – 16), w tym 12 komercyjnych. Zatrudnienie w tych jednostkach (przy wykorzystaniu ekwiwalentu pełnego czasu pracy) wyniosło 1947 osób, z tego 1762 pracowników naukowo-badawczych (327 profesorów, 384 doktorów habilitowanych, 1 585 doktorów). Z liczby tej 1 833 osoby reprezentują uczelnie wyższe. W regionie zlokalizowanych było najmniej placówek badawczych w kraju, a pod względem zatrudnienia zachodniopomorskie zajmuje 10. miejsce w rankingu. Biorąc pod uwagę tytuły i stopnie naukowe, struktura zatrudnienia nie odbiega zasadniczo od średniej dla kraju. Przeważająca liczba jednostek B+R skoncentrowana jest w Szczecinie. Tu też funkcjonują najważniejsze szkoły wyższe regionu, a tym samym główne ośrodki naukowo-badawcze.

Nakłady na prowadzenie działalności innowacyjnej w regionie zachodniopomorskim podlegają silnym wahaniom uzależnionym od zmian koniunktury gospodarczej kraju, regionu i w układzie międzynarodowym, a ich trend można określić jako subtelnie rosnący, jednak o niskim poziomie współczynnika dopasowania. Korzystne zmiany obserwowane w 2008 r. następują po trzyletnim cyklu spadkowym. Poziom wydatków w ostatnim okresie jest zbliżony do 2002 r., ale niższy niż osiągnięty w 1999 r.

Tabela 6.12.

STRUKTURA NAKŁADÓW NA INNOWACJE W REGIONIE ZACHODNIOPOMORSKIM W 2008 R.		
Specyfikacja	Nakłady [tys. zł]	Udział [%]
Nakłady ogółem, w tym na:	395 916,6	100,0
działalność badawczo-rozwojową	18 028,6	4,6
zakup gotowej technologii	1 567,1	0,4
oprogramowanie	3 930,1	1,0
inwestycje w budynki, budowlę i grunty	129 987,1	32,8
inwestycje w maszyny i urządzenia techniczne	230 509,7	58,2

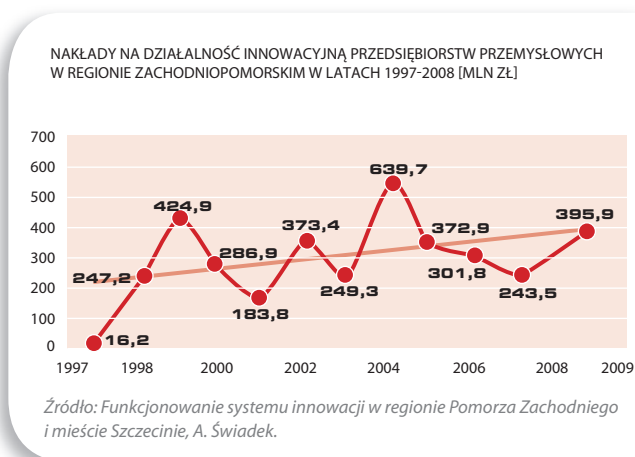
Źródło: Funkcjonowanie systemu innowacji w regionie Pomorza Zachodniego i mieście Szczecinie, A. Świadek.

W 2008 r. wzrósł nakład na badania i rozwój w przedsiębiorstwach przemysłowych, choć jego skala nie jest wysoka. Jego udział w łącznej wielkości nakładów na innowacje wynosi jedynie 4,6%, podczas gdy w krajach roz-

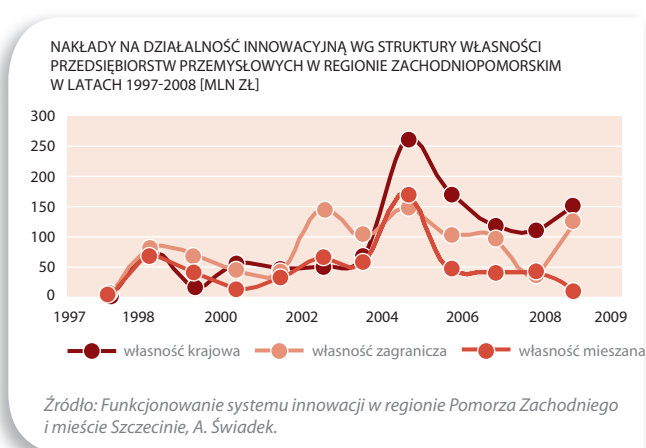
winiętych stanowi najczęściej 2/3 (Francja 75%, Niemcy 74%), a 1/3 to nakłady na transfer technologii (w krajach o potencjale gospodarczym zbliżonym do Polski relacje są odwrotne).

Biorąc pod uwagę wpływ światowego kryzysu finansowego na procesy realne w gospodarce, należy spodziewać się, że wyniki 2009 r. wykazą spadek nakładów na innowacje w regionie.

Wykres 6.2.

Wykres 6.3.

Jak wynika z wykresu 6.2., znaczny transfer technologii odbywa się do regionu dzięki międzynarodowym powiązaniom przemysłowym. Specyficzną cechą tej grupy przedsiębiorstw jest jednocześnie silna koncentracja nakładów na innowacje w regionie (12 przedsiębiorstw ma udział w 1/3 nakładów), która jednak w ostatnich latach spada, co oznacza wzrost znaczenia dywersyfikacji rozwoju działalności przemysłowej.

Jedynie w przedsiębiorstwach do 249 zatrudnionych obserwuje się tendencję wzrostową w nakładach ponoszonych na innowacje. Dotyczy to zarówno nakładów na B+R, jak i na maszyny oraz urządzenia techniczne. Udział

nakładów na B+R w wydatkach na innowacje w tej grupie przedsiębiorstw wynosi około 4,6% i rośnie. Na podmioty powyżej 249 zatrudnionych przypada ponad dwukrotnie więcej nakładów na innowacje niż w przedsiębiorstwach mniejszych, co świadczy o wysokiej koncentracji tych nakładów w regionie zachodniopomorskim w podmiotach dużych (zwłaszcza prywatnych). Jednocześnie systematycznie wzrasta wyposażenie przedsiębiorstw w linie produkcyjne i centra obróbkowe. Na przestrzeni ostatnich 11 lat odnotowano wzrost ponad trzykrotny liczby automatycznych linii produkcyjnych, ponad czterokrotny linii produkcyjnych sterowanych komputerem i ponad pięciokrotny liczby centrów obróbkowych. Uwzględniając ten trend, z wysokim prawdopodobieństwem można stwierdzić, że 2009 r. winien wykazać w regionie Pomorza Zachodniego około 533 zainstalowanych automatycznych linii produkcyjnych, 320 linii sterowanych komputerem i 150 centrów obróbkowych głównie w prywatnych przedsiębiorstwach średnich (zatrudniających od 50 do 249 pracowników), gdzie dynamika zmian wynosi odpowiednio: 482,3%, 1 417,4%, 811,8%. Wzrost dojrzałości zachowań innowacyjnych tej grupy przedsiębiorstw sugeruje, że decyzje tam podejmowane mają charakter antycypujący i strategiczny. Natomiast w zakładach dużych w 2008 r. zamówiony został rosnący dotąd trend wzrostowy.

Korzystne zmiany w środkach automatyzacji produkcji nie przekładają się na efekty innowacyjne, czyli sprzedaż i eksport wyrobów nowych i zmodernizowanych. Osiągnięte wartości współczynników były bliskie długookresowym minimom, co świadczy o niekorzystnych tendencjach w tym zakresie w przemyśle regionu. Dominującą rolę w sprzedaży i eksporcie wyrobów nowych i zmodernizowanych odgrywają przedsiębiorstwa produkujące: wyroby z drewna, jednostki pływające i artykuły spożywcze. Łącznie sprzedają one 56,3% i eksportują 62% nowych wyrobów.

Szczecińskie instytucje z otoczenia biznesu koncentrują się na usługach wspierających aktywność innowacyjną. Usługi te wykazują najwyższy popyt. Ich celem jest promocja oryginalnych idei, wspieranie rozwoju przedsięwzięć, zwłaszcza nowatorskich.

Wiodącymi branżami w regionie są: turystyka, transport, sektor chemiczny oraz przemysł drzewno-meblarski. W tych branżach największy jest także udział przedsiębiorstw małych i średnich. Coraz bardziej wyróżnia się branża IT, którą zalicza się obecnie do branż najbardziej produktywnych i chłonnych pod względem innowacyjności. W branżach tych występuje skłonność do tworzenia tzw. klastrów, tj. formalnego grupowania podmiotów będących ze sobą w stosunkach kooperacji, współpracujących w obszarach wymagających współdziałania dla wspólnego dobra. W regionie utworzony został Klaster Chemiczny „Zielona Chemia”, klaster przemysłu

rybnego, klaster drzewno-meblarski, klaster budowlany, zachodniopomorski Klaster Morski, Klaster ICT Pomorze Zachodnie.

Dla firm funkcjonujących w Szczecinie i regionie najistotniejszą barierą w rozwoju i aktywności innowacyjnej jest utrudniony dostęp do środków finansowych, wysoki koszt wdrażania innowacji, brak wykwalifikowanej kadry lub jej zbyt teoretyczna wiedza, słaba komunikacja pomiędzy podmiotami gospodarczymi, niskie zainteresowanie usługami wspierającymi działania innowacyjne i niewłaściwe dostosowanie tej oferty do potrzeb, niewielki zakres współpracy między nauką i praktyką, a co za tym idzie – słaby transfer nowych technologii i know-how do gospodarki (niewielka liczba wdrożeń oraz patentów i znaków ochronnych zgłaszanych w Szczecinie i regionie).

Na liście najbardziej innowacyjnych firm polskich w „Rzeczpospolitej” w 2009 r. figurują tylko dwie z województwa: Zakłady Chemiczne Police SA (56. miejsce) oraz Fosfan SA (59. miejsce).

Od 2004 r. w Szczecinie funkcjonuje Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii, które jest inicjatywą ówczesnych: Politechniki Szczecińskiej i Akademii Rolniczej oraz Pomorskiej Akademii Medycznej. Centrum specjalizuje się w szeroko pojętej technologii polimerowej. Poprzez działania na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw Centrum stało się ważnym partnerem dla gospodarki oraz coraz bardziej liczącą się jednostką naukowo-badawczą w kraju. Stosunkowo nowymi przedsięwzięciami są: Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii przy Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym (jedyna tego typu jednostka w Szczecinie) oraz Park Naukowo-Technologiczny POMERANIA przy ul. Niemierzyńskiej – inwestycja Szczecińskiego Parku Naukowo-Technologicznego sp. z o.o. Każda ze szczecińskich uczelni prowadzi badania naukowe, ale ich skala w porównaniu z innymi dużymi ośrodkami naukowymi jest mniejsza. Ze względu jednak na indywidualne osiągnięcia naukowców Szczecin jawi się jako silny ośrodek badań z zakresu nowoczesnych technologii. Przykładami w dziedzinie genetyki i biotechnologii są Międzynarodowe Centrum Nowotworów Dziedzicznych przy Pomorskiej Akademii Medycznej oraz osiągnięcia naukowców z Wydziału Biotechnologii i Hodowli Zwierząt ZUT w Szczecinie. Na Wydziale Technologii i Inżynierii Chemicznej ZUT prowadzone są, z dużymi sukcesami, zaawansowane badania nad zastosowaniem nanowłókien polimerowych – nanotechnologia jest jedną z najbardziej rozwojowych dziedzin nauki i może mieć zastosowanie we wszelkich dziedzinach codziennego życia (w 2009 r. wydane zostało pozwolenie na budowę Centrum Dydaktyczno-Badawczego Nanotechnologii ZUT).

Pomerania Technopark przy ul. Niemierzyńskiej – projekt

Wśród instytucji otoczenia biznesu dominują ośrodki nastawione na niefinansowe wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjności (usługi doradczo-informacyjne i szkoleniowe, wspieranie transferu technologii, inkubacja przedsiębiorczości), natomiast w zdecydowanie mniejszym zakresie świadczone są usługi finansowe w postaci pożyczek lub poręczeń kredytowych.

Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości to inkubator technologiczny nastawiony na wspieranie młodych bądź rozpoczynających działalność małych firm przez udostępnianie powierzchni na prowadzenie działalności po przystępnych cenach, przekazanie wiedzy na temat prowadzenia działalności gospodarczej (szkolenia, spotkania, dystrybucja i publikacja materiałów informacyjnych), organizowanie promocji, wystaw, giełd kooperacyjnych, pomoc w tworzeniu baz danych i źródeł informacji, umożliwienie korzystania z infrastruktury techniczno-serwisowej i usług sekretarskich. W 2009 r. w siedzibie ZSRG-SCP działało 38 firm. W ramach Stowarzyszenia działa m.in.: Studencki Klub Przedsiębiorcy, którego głównym celem jest wspomaganie rozwoju studentów i absolwentów (inspirowanie do prowadzenia działalności gospodarczej). Działalność ta była dofinansowana z budżetu Miasta.

W Szczecinie funkcjonują cztery akademickie inkubatory przedsiębiorczości nastawione na przygotowanie studentów i pracowników uczelni do utworzenia nowej firmy oraz próbę wstępnej oceny szans jej powodzenia w praktycznych działaniach rynkowych. Są to: Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Szczecińskim, Akademicki Preinkubator Przedsiębiorczości przy Akademickim Inkubatorze Przedsiębiorczości Uniwersytetu Szczecińskiego, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym, Dział Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Regionalnym Centrum Innowacji i Transferu Technologii. Ich oferta obejmuje m.in.: szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, akcje informacyjne i promocyjne w zakresie przedsiębiorczości, udostępnienie infrastruktury AIP dla początkujących przedsiębiorców, otwarte konkursy

na biznesplany, zajęcia dydaktyczne z przedsiębiorczości na miejscowych uczelniach, mentoring oraz pomoc w tworzeniu firmy, opracowaniu biznesplanu, wykonywaniu zadań księgowo-rachunkowych i podatkowo-finansowych, pomoc w pozyskiwaniu środków z funduszy europejskich i inne. Od strony infrastrukturalnej oferują one: obsługę sekretariatu, internet szerokopasmowy, salę seminaryjną i ewentualnie dostęp do bazy danych. Pomoc finansowa dotyczy głównie funduszy poręczeniowych, kapitału zaangażowanego, pośrednictwa kredytowego i współpracy z „aniołami biznesu”, aczkolwiek należy zauważyć, że jest ona wyraźnie zróżnicowana między poszczególnymi jednostkami.

W Szczecinie działa jedna sieć „aniołów biznesu” Amber, skupiająca pięć instytucji nastawionych na finansowanie lub dokapitalizowanie, przy wykorzystaniu własnych funduszy, projektów o dużym potencjale rozwoju o charakterze wysoce innowacyjnym. Zadania sieci Amber to: poszukiwanie inwestorów i przedsiębiorców, kojarzenie projektów z inwestorami, szkolenie „aniołów biznesu” i przedsiębiorców, ocena projektów inwestycyjnych, podnoszenie świadomości społecznej o tej formie finansowania, tworzenie konsorcjów na określone projekty.

Do instytucji otoczenia biznesu działających na terenie Szczecina zaliczane są ponadto: Centrum Euro Info, Północna Izba Gospodarcza, Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego SA, Centrum Rozwoju Biznesu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu, Biuro Programów Międzynarodowych ZUT, Polska Fundacja Przedsiębiorczości oraz fundusze doradczeniowe i pożyczkowe (więcej na ten temat w podrozdziale „Działania Miasta wspierające gospodarkę Szczecina”), a także ośrodki szkoleniowo-doradcze (Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, Enterprise Europe Network, Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości, Centrum Rozwoju Biznesu) i inne.

6.7. DZIAŁANIA MIASTA WSPIERAJĄCE GOSPODARKĘ SZCZECINA

W ramach „Strategii Rozwoju Szczecina” zdefiniowana została „Polityka wspierania rozwoju gospodarczego” skierowana do przedsiębiorców, zwłaszcza z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Większość działań prowadzonych przez władze miasta wynika z realizacji tej polityki i jest finansowana z budżetu Miasta. Zdefiniowany w polityce Program G1 „Rozwój infrastruktury gospodarczej” realizowany jest przez szczecińskie podmioty gospodarcze niezależnie od działań Miasta. W ramach programu G1 zrealizowane zostało m.in. przez ZPMSiŚ Zachodniopomorskie Centrum Logistyczne. Miasto z kolei podejmuje działania ułatwiające potencjalnym inwestorom realizację biurów klasy A (szerzej na ten temat w rozdziale „Działalność inwestycyjna”), a wspierając realizację projektu Parku Naukowo-Technologicznego POMERANIA, Miasto przeznaczyło na

dokapitalizowanie SPNT sp. z o.o. w 2009 r. – 4,5 mln zł (wydatkowano kwotę 2,5 ml zł) na adaptację budynku przy ul. Niemierzyńskiej na inkubator przedsiębiorczości.

Ważnym elementem wspierania działalności gospodarczej przez Miasto jest udzielanie przedsiębiorcom pomocy publicznej w różnych formach, z których najczęściej stosowane są ulgi wynikające z ustawy o Ordynacji podatkowej oraz zwolnienia podatkowe wynikające z prawa lokalnego uchwalanego przez Radę Miasta Szczecina, tj. uchwał, na mocy których przedsiębiorcy uzyskiwali zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* na szkolenia, na zatrudnienie, dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą oraz dokonujących nowych inwestycji lub tworzących nowe miejsca pracy związane z nową inwestycją. Obowiązujący od 2007 r. Szczeciński Program Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej w Podatku od Nieruchomości zwalnia przedsiębiorców dokonujących inwestycji początkowych z podatku od nieruchomości na okres pięciu lat. Inną formą wsparcia są odroczenia, dotacje, refundacje, rozłożenia na raty lub umorzenia różnego rodzaju zaległości wobec budżetu Miasta w sferze nieobjętej podatkami. Wszystkie te działania składają się na pomoc publiczną udzieloną przedsiębiorcom. W 2008 r. Miasto udzieliło 830 szczecińskim przedsiębiorcom pomocy publicznej w zróżnicowanych formach o łącznej wartości 13 338,3 tys. zł brutto, a w 2009 r. dla 805 przedsiębiorców przeznaczono 12 629,8 tys. zł. Najczęściej występującą przyczyną udzielonej pomocy był ważny interes podatnika.

Przedsiębiorcy działający w sferze pozarządowej mogą brać udział w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych w sferze gospodarki. W 2008 r. przyznano dwie dotacje w kwocie ogółem 79 tys. zł, a w 2009 r. pięć dotacji o łącznej wartości 107 tys. zł.

Jednym z elementów realizacji finansowego wspierania przez Miasto przedsiębiorczości jest powołana do życia w 2002 r. spółka Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o. udzielająca poręczeń kredytowych. Pozwala to na skupienie instrumentów wspierających przedsiębiorczość w jednym miejscu i wpływa na ich dostępność dla społeczności lokalnej. W 2008 r. Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o. udzielił 56 poręczeń kredytowych na kwotę 7 868,5 tys. zł, zabezpieczając udzielone kredyty bankowe o wartości 17 447,6 tys. zł. Natomiast w 2009 r. udzielono 68 poręczeń na łączną kwotę 50 152,8 tys. zł z przeznaczeniem na zabezpieczenie kredytów w wysokości 59 775,3 tys. zł. Z tej formy pomocy korzystają najczęściej mikroprzedsiębiorstwa (2008 r. – 35, 2009 r. – 30) i przedsiębiorstwa małe (2008 r. – 15, 2009 r. – 29) z branży budowlanej (2008 r. – 16, 2009 r. – 20) i handlowej (2008 r. – 21, 2009 r. – 19). Poręczenie o najwyższej wartości kredytu udzielone zostało w 2008 r. przedsiębiorcy z sektora przemysłu elektromaszynowego, a w 2009 r.

– zarządzania nieruchomościami. W siedzibie FWRGMS działa, utworzony w 2004 r., Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. udzielający pożyczek (o uproszczonej procedurze i korzystnym oprocentowaniu), będącym w początkowej fazie rozwoju, małym firmom, które nie mogą liczyć na finansowanie swojej działalności przy wsparciu sektora bankowego ze względu na brak historii finansowej, mały wkład własny w finansowanie przedsięwzięcia czy podwyższone ryzyko finansowania działalności. W 2008 r. SFP udzielił 53 pożyczek na łączną kwotę 3 943 tys. zł dla 45 przedsiębiorstw, a w 2009 r. – 43 pożyczek o wartości 3 229 tys. zł dla 36 podmiotów posiadających siedzibę lub/i prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Szczecina. Najczęściej wspierane są mikroprzedsiębiorstwa (2008 r. – 43, 2009 r. – 43) głównie z branży handlowej (2008 r. – 13, 2009 r. – 9) i usług pozostałych (2008 r. – 21, 2009 r. – 15). Realizując swoje zadania SFP korzystał z dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W mieście działają także inne fundusze:

- Polska Fundacja Przedsiębiorczości – instytucja ukierunkowana na pomoc w tworzeniu i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w całej Polsce ze szczególnym uwzględnieniem firm z obszaru Polski Północno-Zachodniej. Oferuje ona przedsiębiorstwom pomoc finansową i szkoleniowo-doradczą w ramach programów: Regionalne i Subregionalne Fundusze Pożyczkowe, Program Pożyczek Bezpośrednich PFP, Kanadyjski Program Pożyczkowy, Program Poręczeń Kredytowych, Program Szkoleniowo-Doradczy. Polska Fundacja Przedsiębiorczości utworzyła również Fundusz Innowacyjno-Inwestycyjny „Pomeranus II” sp. z o.o., którego głównym celem jest dostarczanie kapitału na inwestycje mikro, małym i średnim przedsiębiorcom mającym potencjał szybkiego wzrostu. Inwestycje Funduszu koncentrują się na wdrażaniu nowych technologii oraz wdrażaniu przemysłowych patentów i wzorów użytkowych w produkcji i w usługach.
- Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o., którego założycielem jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Jego głównym celem jest ułatwianie przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznego finansowania kredytów bankowych oraz pożyczek na prowadzenie działalności gospodarczej. Fundusz poręcza zobowiązania finansowe przedsiębiorcom mającym swoją siedzibę i/lub prowadzących działalność na terenie województwa zachodniopomorskiego, którzy mają wprawdzie zdolność kredytową, nie mają natomiast wymaganych przez instytucję finansową zabezpieczeń. Wysokość poręczenia wynosi do 70% kwoty kredytu. Fundusz w partnerstwie z Koszalińską Agencją Rozwoju Regionalnego SA realizuje (od 01.05.2009 r. do 30.04.2011 r.) projekt pt. „Ze Stoczni do własnej firmy”.

Działania Miasta w kierunku wspierania rozwoju technologicznego i innowacyjności prowadzi spółka miejska Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o. Podstawową ideą SPNT jest wspomaganie przedsiębiorstw opierających swoje działania na rozwiązaniach innowacyjnych. W 2008 r. dokonana została zmiana kierunków i priorytetów spółki. Poprzednio spółka koncentrowała się głównie na realizacji projektów „miękkich” współfinansowanych ze środków UE. Takie rozwiązanie obligowało do wniesienia wkładu własnego (dla INTERREG 25%) oraz ponoszenia kosztów niekwalifikowanych przy praktycznym braku przychodów z działalności komercyjnej. Od 2008 r. SPNT czyni intensywne starania w celu zapewnienia zwiększających się stopniowo przychodów z działalności komercyjnej przez świadczenie różnych usług informatycznych na rzecz administracji publicznej i podmiotów komercyjnych.

Priorytetowym działaniem SPNT realizowanym od 2007 r. jest budowa przy ul. Niemierzyńskiej Parku Naukowo-Technologicznego POMERANIA. Będzie to miejsce wymiany kontaktów, kojarzenia partnerów, praktycznego wymiaru nowych technologii, tworzenia efektu synergii biznesu. Budowa Parku Pomerania ma na celu ożywienie gospodarcze Szczecina, aktywizację ekonomiczną regionu oraz rozwój MŚP. Nowoczesne powierzchnie Parku oraz profesjonalne usługi przeznaczone będą nie tylko dla nowo powstających przedsiębiorców, ale również dla firm rozwiniętych, które chcą wdrażać najnowsze technologie i w tym obszarze zatrudniać pracowników. Głównym zadaniem Parku będzie skupienie na jednym terenie zarówno ośrodków badawczo-rozwojowych, jak i przedsiębiorstw zainteresowanych inwestowaniem w innowacyjne produkty i usługi. Planuje się zakończenie wszystkich etapów przedsięwzięcia do 2020 r. W 2008 r. rozpoczęły się prace nad przekształceniem budynku zlikwidowanej szkoły na Inkubator Przedsiębiorczości. Oddanie do użytku nowego budynku biurowego w klasie B+ zaplanowano na lipiec 2010 r. Inkubator będzie najlepszym miejscem na rozpoczęcie biznesu np. w branży IT w Szczecinie, m.in. ze względu na sąsiedztwo innych firm oraz oferowane zaplecze techniczne budynku. Na przyległym terenie do Inkubatora powstanie kompleks budynków Centrum Technologicznego Pomerania: Centrum Komputerowe oraz Centrum Innowacji, a także drugi budynek Inkubatora. Dla nich gotowy jest już projekt budowlany oraz złożony wniosek o pozwolenie na budowę (planowane rozpoczęcie – 2010r.).

Ważnym przedsięwzięciem ze strony Miasta jest utworzenie w październiku 2005 r. Centrum Obsługi Przedsiębiorców, w którym większość spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie Szczecina można załatwić na miejscu w ciągu jednego dnia. Powstanie Centrum Obsługi Przedsiębiorców przyczyniło się, przede wszystkim, do skrócenia czasu załatwiania spraw związanych z założeniem i prowadzeniem działalności. W 2009 r. dokonano 5 292 (2008 r. – 5 094) wpisów do ewidencji

działalności gospodarczej, 15 301 (2008 r. – 8 486) zmian we wpisie, 7 554 (2008 r. – 6 470) wykreśleń, wydano 5 690 (2008 r. – 4 524) zaświadczeń i ich duplikatów, dokonano 3 886 (2008 r. – 762) zawiesznień i 631 (2008 r. – 43) wznowień działalności. W lutym 2009 r. zainstalowano system zarządzania ruchem Q-matic, stworzono możliwość umawiania wizyt i składania wniosków drogą elektroniczną usprawniając tym samym obsługę przedsiębiorców. Na miejscu funkcjonują także punkty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Statystycznego w Szczecinie, gdzie można bezpośrednio dokonać zgłoszenia i wpisu. W Centrum dyżurują także pracownicy jednego ze szczecińskich urzędów skarbowych udzielających porad i informacji z zakresu prawa podatkowego. W czerwcu 2008 r. przeprowadzono badanie opinii interesantów na temat funkcjonowania COP, z którego wynika, że interesanci, w skali 1 do 5 ocenili pracę COP na 3,5, w tym m.in.: dostępność i łatwość kontaktu z urzędnikami na 4,2, szybkość załatwiania spraw na 3,6, skuteczność załatwiania spraw na 3,5, a wiarygodność i jakość uzyskanych informacji na 3,8.

W latach 2008-2009 prezydent miasta wręczył szczecińskim przedsiębiorcom ustanowione w 2006 r. Nagrody Gospodarcze. Celem przedsięwzięcia jest promowanie najlepszych firm Szczecina, inspirowanie rozwoju przedsiębiorstw oraz promowanie postaw proinwestycyjnych. Do nagrody nominuje corocznie przedsiębiorców kapituła złożona z przedstawicieli samorządu lokalnego, środowiska gospodarczego i naukowego. Nagrody przyznawane są w pięciu kategoriach – mikroprzedsiębiorca, mały przedsiębiorca, średni przedsiębiorca, duży przedsiębiorca oraz od 2007 r. przedsiębiorstwo innowacyjne.

W 2008 r. Nagrodę Gospodarczą otrzymały szczecińskie firmy:

- w kategorii mikroprzedsiębiorca – Probud Firma Projektowo Budowlana Tomasz Graf,
- w kategorii mały przedsiębiorca – Espol sp. z o.o.,
- w kategorii średni przedsiębiorca – Fosfan SA,
- w kategorii duży przedsiębiorca – TietoEnator Polska sp. z o.o.,
- w kategorii przedsiębiorstwo innowacyjne – BL Stream sp. z o.o.,
- nagrodę specjalną Prezydenta Miasta Szczecin – Sonion Polska sp. z o.o. ściśle związana z gospodarką miasta i mająca pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy tworzącej się metropolii szczecińskiej.

Natomiast w 2009 r. nagrodę otrzymali:

- w kategorii mikroprzedsiębiorca – spółka BTC, która zajmuje się audytem oprogramowania i sprzętu komputerowego,

- w kategorii mały przedsiębiorca – firma projektowo-budowlana Probud Tomasz Graf,
- w kategorii średni przedsiębiorca – produkująca nawozy spółka Fosfan SA,
- w kategorii duży przedsiębiorca – wieloprofilowa spółka z sektora IT Unizeto Technologies SA,
- w kategorii przedsiębiorstwo innowacyjne – Unizeto Technologies SA,
- nagrodę specjalną Prezydenta Miasta Szczecin – Polska Żegluga Morska.

6.8. RYNEK FINANSOWY

6.8.1. SYSTEM BANKOWY

Lata 2008-2009 to okres dużych zmian na rynku bankowym w Polsce. Wywołane kryzysem osłabienie złotego spowodowało groźbę niewypłacalności wielu firm. Doszło do skokowego wzrostu rat setek tysięcy kredytów hipotecznych, a banki miały poważne kłopoty z płynnością. Całkowitej katastrofy udało się jednak uniknąć, co było efektem niewielkiej zależności od kredytów, napływu funduszy europejskich i inwestycji zagranicznych, a także znacznej elastyczności rynku pracy. Pomocne okazały się działania NBP zapewniające płynność na rynku i Komisji Nadzoru Finansowego (przekonującej zagranicznych właścicieli banków do rezygnacji z transferu dywidend i zostawienia zysków za 2008 r. w Polsce). Aby uniknąć masowego wycofywania oszczędności, rząd (realizując „Plan stabilności i rozwoju” w ramach działań antykryzysowych) podniósł wysokość maksymalnych rekompensat z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do 50 tys. euro na osobę, a większość banków, zabiegając o klientów, rozpoczęła „wojnę depozytową” w wyniku czego oprocentowanie lokat, nawet po odliczeniu podatku Belki, niejednokrotnie znacznie przekraczało poziom inflacji. Brak zysków z lokat (a często nawet konieczność dopłat do depozytów) w połączeniu z niewypłacalnością wielu kredytobiorców (wzrost liczby i wartości przeterminowanych kredytów konsumpcyjnych udzielanych w czasach szybkiego wzrostu) spowodowały, że taka strategia dla większości banków okazała się kosztowna.

Duży wpływ światowego kryzysu finansowego na sytuację sektora bankowego w Polsce wynika przede wszystkim z faktu, że w sektorze bankowym w Polsce dominują banki kontrolowane przez inwestorów zagranicznych. Na koniec grudnia 2009 r. w Polsce działalność prowadziło 67 banków komercyjnych (o 3 mniej niż rok wcześniej), w tym 57 z przewagą kapitału zagranicznego lub całkowicie należących do zagranicznych akcjonariuszy (o 3 mniej niż przed rokiem); ponadto funkcjonowało 576 banków spółdzielczych (o 3 mniej niż rok wcześniej).

Na skutek wzrostu kosztów (głównie rezerw na kredyty zagrożone), przy niewielkim wzroście dochodów z działalności bankowej, wynik finansowy brutto w 2009 r. w sektorze bankowym obniżył się o 36,2%, a netto o 36,3%. Liczba banków, które poniosły stratę netto, zmniejszyła się o 3, tj. z 19 do 16 (w 2009 r. tylko banki komercyjne poniosły straty o 1 więcej niż w 2008 r.). Wobec takich wyników banki gwałtownie zaostrzyły kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych, jednak na koniec 2009 r. udział kredytów zagrożonych w kredytach konsumpcyjnych ogółem wzrósł do 10,8% z 6,6% w 2008 r. Banki znacznie ograniczyły również plany inwestowania w nowe placówki oraz zmniejszyły zatrudnienie.

Depozyty ogółem w 2009 r. wzrosły o 11,9%, w tym depozyty sektora niefinansowego o 13,4%. W portfelach banków komercyjnych depozyty gospodarstw domowych stanowiły 66,1% depozytów sektora niefinansowego, a banków spółdzielczych 87,2%.

94,1% kredytów zaciągniętych zostało w bankach komercyjnych. Znaczną ich część stanowiły kredyty mieszkaniowe (37,9%, tj. o 1,7 pkt. proc. więcej niż przed rokiem) udostępniane głównie na podstawie umów między bankami komercyjnymi a gospodarstwami domowymi (89,5%, tj. o 0,5 pkt. proc. więcej niż przed rokiem). W tej grupie klientów kredyty mieszkaniowe stanowiły 52,5% wszystkich kredytów (52,6% rok wcześniej). Występująca w poprzednich okresach sprawozdawczych tendencja do szybszego wzrostu akcji kredytowej niż bazy depozytowej w 2009 r. uległa odwróceniu. Przyrost wartości kredytów dla sektora niefinansowego (5,8%) był o 7,6 pkt. proc. niższy od wzrostu wartości depozytów (13,4%). Wzrost zadłużenia gospodarstw domowych o 11,9% był w głównej mierze generowany efektywnym popytem na kredyty mieszkaniowe (o 11,6% więcej niż przed rokiem). W badanym okresie wystąpił nieznaczny spadek kursów głównych walut obcych wobec złotego (m.in. franka szwajcarskiego o około 1,3%). Wartość kredytów ogółem dla przedsiębiorstw zmniejszyła się o 4,4%, obniżając udział tej grupy klientów w kredytach dla sektora niefinansowego do 33,9% (o 3,6 pkt. proc.).

Banki uzyskały w 2009 r. przychody z działalności operacyjnej o 0,9% mniejsze niż rok wcześniej. Na kwotę tę złożyły się głównie przychody z operacji finansowych i wymiany walut (o 9,5% mniej niż rok wcześniej), przychody odsetkowe (o 3,7% mniej) i prowizje (wzrost o 9,6%). Wynik finansowy banków na koniec 2009 r. stanowił 63,7% stanu z roku poprzedniego. Dodatni wynik finansowy osiągnęło 627 (w 2008 r. – 630) banków, z tego 51 komercyjnych (w 2008 r. – 55). Obniżyły się również wskaźniki rentowności: brutto o 3 pkt. proc., netto o 2,5 pkt. proc.

W reakcji na znaczące pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarczego w Polsce, związane ze światowym kryzysem finansowym i recesją u głównych partnerów han-

dlowych Polski, Rada Polityki Pieniężnej istotnie złagodziła politykę pieniężną, wielokrotnie obniżając stopy procentowe.

Tabela 6.13.

ŚREDNIE OPROCENTOWANIE NOWYCH UMÓW W BANKACH KOMERCYJNYCH			
Wyszczególnienie	Grudzień 2007 [%]	Grudzień 2008 [%]	Grudzień 2009 [%]
gospodarstwa domowe			
depozyty ogółem	4,2	6,0	4,8
kredyty ogółem	11,6	11,0	9,9
kredyty konsumpcyjne	13,7	14,5	14,5
kredyty mieszkaniowe w PLN	6,9	7,9	6,0
kredyty mieszkaniowe w CHF	4,6	4,6	4,2
przedsiębiorstwa			
depozyty ogółem	4,2	6,0	3,8
kredyty ogółem	7,2	7,7	8,4
stopy procentowe NBP			
stopa redyskonta weksli	5,25	5,25	3,75
stopa oprocentowania kredytu refinansowego na finansowanie inwestycji centralnych	5,50	6,50	5,00
stopa oprocentowania kredytu refinansowego na pozostałe cele	6,50	7,50	6,00
stopa oprocentowania kredytu lombardowego	6,50	6,50	5,00
stopa depozytowa	3,50	3,50	2,00

Źródło: NBP.

W Szczecinie w dniu 31.12.2009 r., oprócz Oddziału Okręgowego NBP, działalność prowadziło 27 banków komercyjnych i 2 banki spółdzielcze za pośrednictwem 127 oddziałów, 22 filii i 25 punktów obsługi.

W latach 2008-2009 w Szczecinie obserwowany był znaczny rozwój rynku bankowego. Pomimo centralizacji banków i przeniesienia większości oddziałów regionalnych ze Szczecina do innych większych miast, banki komercyjne otwierały nowe, mniejsze placówki nastawione na obsługę klientów zarówno detalicznych, jak i komercyjnych. Odnotowano przy tym szereg zmian organizacyjno-prawnych na szczecińskim rynku bankowym:

- w styczniu 2008 r. swój pierwszy oddział w Szczecinie otworzył Bank DnB NORD Polska SA dla klientów indywidualnych i firm,
- w maju 2008 r. Deutsche Bank PBC SA uruchomił pierwszą w Szczecinie placówkę db kredyt, specjalizującą się w udzielaniu szybkich kredytów konsumpcyjnych; do końca roku bank uruchomił dwie kolejne takie placówki,
- w listopadzie 2008 r. rozpoczął działalność w Szczecinie ALIOR Bank SA, należący do włoskiej grupy Carlo Tassara; w dwóch nowo otwartych oddziałach

bank oferuje pełną gamę produktów adresowanych do klientów indywidualnych, kooperacyjnych i instytucjonalnych,

- w czerwcu 2009 r. nowo powstały ALLIANZ Bank Polska SA uruchomił pierwszą w Szczecinie placówkę dla klientów indywidualnych; bank został utworzony przez TU Allianz Polska SA, które jest w 100% właścicielem spółki,
- nowe placówki w 2008 r. uruchomiły: Bank Millenium (6 oddziałów), Bank Zachodni WBK SA (2 oddziały), Euro Bank SA (3 placówki), Polbank EFG (4 oddziały), Getin Bank SA (2 placówki), BRE Bank SA (Centrum Kredytowe MultiBanku), Lukas Bank SA (POB), GE Money Bank SA (POB), Kredyt Bank SA (filia), Nordea Bank Polska SA (punkt bankowy),
- w 2009 r. uruchomiły nowe placówki: PKO Bank Polski SA (oddział), Bank Zachodni WBK SA (oddział), Getin Bank SA (2 placówki), Alior Bank SA (2 oddziały), Lukas Bank SA (POB),
- w 2008 r. zlikwidowano 2 punkty zajmujące się udzielaniem kredytów mieszkaniowych: Centrum Obsługi Hipotecznej Banku Millenium SA i Biuro Kredytów Hipotecznych GE Money Banku SA,
- w 2009 r. banki komercyjne zlikwidowały niektóre swoje placówki: Bank BPH SA (3 oddziały), Citibank (1 oddział), Kredyt Bank SA (filie), Bank Zachodni WBK SA (1 oddział),
- w 2009 r. doszło do 3 fuzji bankowych: Getin Banku SA z Noble Bankiem SA, Dominet Banu SA z Fortis Bankiem Polska SA i GE Money Banku SA z Bankiem BPH SA,
- włoski UniCredit Bank otworzył w Szczecinie centrum usług finansowych, zajmujące się częściową obsługą pożyczek i kredytów hipotecznych udzielanych przez banki w Austrii i Niemczech.

Z przeprowadzonej przez Oddział Okręgowy NBP w Szczecinie analizy funkcjonowania rynku finansowego w województwie zachodniopomorskim wynika, że na koniec 2009 r. stan należności złotych ogółem (bez odsetek) od sektora niefinansowego wyniósł 6041 mln zł i wzrósł w stosunku do stanu sprzed roku o 17,5%, a dewizowych obniżył się o 1,6%, osiągając poziom 2 162,6 mln zł. Towarzyszył temu spadek stóp procentowych. Większym zainteresowaniem cieszyły się kredyty złote (2009 r. – 73,6%, 2008 r. – 70,0%), zwłaszcza długoterminowe powyżej 5 lat (podobnie kredyty walutowe). Obniżyło się tempo wzrostu kredytów na okres powyżej 20 lat, których wzrost wyniósł 12,5% a jeszcze dwa lata temu wskaźnik wzrostu był niemal stu procentowy. Są to kredyty mieszkaniowe gospodarstw domowych. Kredyty gospodarstw domowych stanowią 70,9% wszystkich kredytów złotych i 70,4% kredytów dewizowych. Wśród należności przedsiębiorstw dominują kredyty krótkoterminowe (do 1 roku) na finansowanie bieżącej działalności (39,0%) i kredyty na okres powyżej 5 lat (28,8%) na finansowanie działalności inwestycyjnej.

Z kolei stan depozytów i innych zobowiązań złotych (7417,7 mln zł) mimo kryzysu gospodarczego wzrósł o 12,4%, a dewizowych (993,5 mln zł) o 14,2%. Depozyty złote przedsiębiorstw stanowią 20,9% (16,6% to depozyty przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni), a dewizowe 27,8%. Depozyty złote stanowią 88,2% ogólnej kwoty depozytów. Instytucje rządowe i samorządowe oszczędzały głównie w złotych (99,7%), a ich wzrost w stosunku do 2008 r. wyniósł 7,7%. Ogólna wartość depozytów złotych gospodarstw domowych w 2009 r. wyniosła 4657,9 mln zł i wzrosła o 10,2% w stosunku do 2008 r., podobnie jak depozytów dewizowych (10,4%). Najwięcej jest depozytów bieżących w złotych – 46,0% i depozytów dewizowych powyżej 3 do 6 miesięcy – 13,3%.

W Szczecinie brakuje siedzib instytucji finansowych, które byłyby związane z lokalną gospodarką. Oddziały regionalne przenoszone są do innych miast. Osłabia to pozycję Szczecina w stosunku do innych regionów. Polityka rozwojowa funkcjonujących na rynku szczecińskim oddziałów i filii banków oraz instytucji bankowych, podobnie jak ich polityka kredytowa, jest uzależniona od polityki i decyzji ich central nieznających lokalnej specyfiki oraz potrzeb rozwojowych i w związku z tym niezainteresowanych bezpośrednio rozwojem lokalnej gospodarki. Brakuje również lokalnych firm w zakresie obsługi ubezpieczeniowej i leasingowej.

Jedynym domem maklerskim działającym w Szczecinie jako wydzielona jednostka jest centralny Dom Maklerski Pekao SA. Pozostałe banki obsługują klientów poprzez Punkty Obsługi Klienta mieszczące się przy oddziałach banków: PKO BP SA, Pekao SA, BOŚ SA, BGŻ SA, Kredyt Banku SA, BPH SA, BRE Banku SA, Millenium SA, Banku DnB NORD Polska SA

W Polsce działa 367 funduszy inwestycyjnych (298 w 2007 r.), czyli instytucji zbiorowego inwestowania, które lokują powierzone im środki w różne instrumenty dostępne na rynku finansowym (akcje, obligacje, bony skarbowe). Po wielu miesiącach dodatnich napływów kapitału do funduszy wartość aktywów na koniec grudnia 2009 r. wyniosła 93 mld zł, z czego największa część, tj. 29,1%, przypadła na agresywne fundusze akcji.

Od dłuższego czasu towarzystwa funduszy inwestycyjnych notowały odpływ klientów oraz kapitału. W 2009 r. rozpoczęły się zmiany i odwrócenie tendencji. Wyjątkowo udany był on dla rynku akcji. Przeciętnie można było zarobić ponad 40% w skali całego roku (najlepszy zarobił 83%, najgorszy ponad 22%), w tym produkty akcji globalnych rynków wschodzących – 67,8%. Na plusach zakończyły rok fundusze akcji rynków rozwiniętych, w tym fundusze akcji amerykańskich, gdzie średnia wyniosła 35,4%, a 27,2% dla jednostek rozliczanych w PLN. Fundusze akcji europejskich wypadły słabiej: 32% w EUR i 18,4% w PLN. 2009 r. był też bardzo udany dla posiadaczy jednostek funduszy obligacji,

choć różnica pomiędzy najlepszym a najgorszym jest tu znacznie większa niż w przypadku funduszy akcji.

Polska ma największy, dynamicznie rozbudowywany, stabilny rynek finansowy w regionie Europy Środkowej, którego integralnym elementem, o wielkim potencjale rozwojowym, jest pośrednictwo kredytowe. Dzięki działalności brokerów kredytowych rosła wartość zaciąganych kredytów przy niższych kosztach marketingu i sprzedaży. Jednak już w końcu 2008 r. wystąpił spadek liczby umów na kredyty i pożyczki, zawartych przy udziale przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego o 8,5%. Wzrosła natomiast wartość tych kredytów (o 84,7%), zwłaszcza hipotecznych (o 180,8%). Na rynku szczecińskim działają oddziały regionalne pośredników finansowych: Ekspander, Fiolet, A-Z Finanse, emFinanse, Money Expert, Open Finance.

6.8.2. SEKTOR UBEZPIECZEŃ

W dniu 31 grudnia 2009 r. zezwolenie Ministra Finansów lub Komisji Nadzoru Finansowego na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce miało 66 zakładów ubezpieczeń (przed rokiem – 67); działalność w ubezpieczeniach na życie (dział I) prowadziło 30 towarzystw, pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe (dział II) obsługiwało 35 firm. Większość firm ubezpieczeniowych miała formę organizacyjną spółki akcyjnej (29 w dziale I i 28 w dziale II), w których dominował kapitał zagraniczny, natomiast towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych miały przewagę polskich udziałowców. Na towarzystwa ubezpieczeń na życie przypadało 63,2% aktywów ogółem (wzrost o 1,5 pkt. proc.), na towarzystwa ubezpieczeń majątkowych 36,8% (spadek o 1,5 pkt. proc.).

Za najważniejsze zjawiska zaobserwowane na rynku ubezpieczeń w 2009 r. można uznać:

- wycofywanie się klientów z ubezpieczeń na życie i prawie dwukrotny wzrost świadczeń w tej grupie,
- kilkunastoprocentowy spadek zebranych składek,
- wzrost o jedną trzecią odszkodowań i świadczeń,
- ujemny wynik techniczny działu II (głównie w ubezpieczeniach komunikacyjnych),
- bardzo dobre efekty działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń działu I.

Na koniec grudnia 2009 r. poziom kapitałów własnych zakładów ubezpieczeniowych obniżył się o 18,8%, w tym kapitał własny towarzystw na życie zwiększył się 17,7%, a w firmach chroniących pozostałe ryzyka osobowe i majątkowe zmniejszył się o 36,0%.

Składka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń w 2009 r. obniżyła się o 13,4%, z tego w ubezpieczeniach na życie o 22,3%, w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych wystąpił wzrost o 3,7%. Towarzystwa z przeważającym kapitałem zagranicznym zebrały łącznie 52,1% składki brutto (przed rokiem – 52,4%).

Odszkodowania i świadczenia brutto wypłacone w 2009 r. wzrosły o 35,8%, z tego w ubezpieczeniach na życie o 43,2%, a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych o 21,9%.

Zyski netto wygospodarowało 47 towarzystw (w dziale I – 22, w dziale II – 25), stratę poniosło 18 zakładów (w dziale I – 8, w dziale II – 10). Wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej na koniec 2009 r. były wysokie w stosunku do wymaganego ustawowego poziomu, chociaż niektóre obniżyły się w relacji do 2008 r. Niepokojące jest obniżenie poziomu (64,3%) współczynnika wypłacalności w dziale II, co jest spowodowane zbyt niską wartością środków własnych w relacji do przypisanej składki. W dziale I współczynnik wypłacalności wzrósł o 15,7 pkt. proc.

Jedynym szczecińskim towarzystwem ubezpieczeniowym jest Towarzystwo Ubezpieczeniowe Filar SA należące do Grupy Ubezpieczeniowej Uniqa. TU Filar SA prowadzi działalność ubezpieczeniową w zakresie wszystkich grup i rodzajów ubezpieczeń majątkowych i osobowych z działy II. Jest liderem na polskim rynku w zakresie ubezpieczenia majątku spółdzielni mieszkaniowych. Obsługuje również firmy reprezentujące całą infrastrukturę związaną z mieszkalnictwem – firmy budowlane, małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne, firmy usługowe i handlowe. Głównym udziałowcem TU Filar SA jest Uniqa Towarzystwo Ubezpieczeń SA (96,21%). Inwestorem strategicznym jest Grupa Uniqa Austria.

Na rynku szczecińskim prowadzi działalność 21 towarzystw ubezpieczeniowych działy I i 16 towarzystw ubezpieczeniowych działy II.

Działalnością z zakresu ubezpieczeń społecznych zajmuje się głównie Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Nowy system emerytalny obowiązujący w Polsce od początku 1999 r. założył możliwość zróżnicowania sposobu naliczania emerytury w zależności od wieku ubezpieczonego. Docelowo, przyszli emeryci mają otrzymywać emeryturę z co najmniej dwóch źródeł, tzn. ze zreformowanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (I filar) i otwartych funduszy emerytalnych (II filar). Ustawodawca przewidział również możliwość powołania Pracowniczych Programów Emerytalnych (III filar), które mają charakter dobrowolny i uzupełniający w stosunku do powszechnego systemu emerytalnego (zarejestrowanych jest ich obecnie 1103). Można również, za pośrednictwem Indywidualnych Kont Emerytalnych, oszczędzać na emeryturę w celu uzupełnienia w przyszłości dochodów z systemu powszechnego. Od 1999 r. do końca 2009 r. ZUS przekazał do OFE łącznie (z odsetkami) 139,3 mld zł, z czego na 2008 r. przypadło 20,5 mld zł, a na 2009 r. – 21,0 mld zł.

Obecnie z usług ZUS korzysta około 24 mln klientów, co stawia Zakład w czołówce największych instytucji finansowych w Polsce. Środki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, których dysponentem jest ZUS, stanowią około 50% zasobów pieniężnych państwa. Wpływy ze składek stano-

wią 60,8% dochodów ZUS (w 2008 r. obniżyły się o 7,6% w stosunku do roku poprzedniego). 24,2% to dotacje z budżetu państwa. ZUS nie musiał zaciągać w 2008 r. kredytów w bankach komercyjnych. 97,1% wydatków FUS w 2008 r. przeznaczonych było na świadczenia pieniężne (89,8% to emerytury i renty). Zakład nie może samodzielnie ustalać wysokości składek lub świadczeń, gdyż zgodnie z konstytucją pozostaje to w kompetencji parlamentu.

Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-rentowe wyniosło w 2008 r. 1 362,35 zł i wzrosło w porównaniu z 2007 r. o 9,6%. Przeciętny wiek emeryta w Polsce wynosi 68,0 lat, a w województwie zachodniopomorskim 68,1 lat. Polski rencista ma przeciętnie 56,1 lat, zachodniopomorski 56,4. W 2008 r. oddziały ZUS wypłacały średnio co miesiąc emerytury i renty finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla 7,4 mln osób (dynamika – 101,9%). W 2008 r. o 37% zmniejszyła się liczba osób pobierających świadczenia przedemerytalne, a o 23,4% pobierających zasiłki przedemerytalne.

W 2009 r. ZUS rozpoczął (w ramach realizacji II etapu reformy emerytalnej) wypłatę świadczeń emerytalnych z I i II filaru systemu emerytalnego, a także emerytur pomostowych.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość aktywów Funduszu Rezerwy Demograficznej wyniosła 4 444,7 mln zł. W porównaniu z końcem 2007 r. oznacza to wzrost wartości aktywów FRD o 974,3 mln zł.

ZUS zatrudnia ponad 47 tys. pracowników rozmieszczonych w 43 oddziałach, 217 inspektoratach i 64 biurach terenowych w miastach w całym kraju. Jeden z oddziałów znajduje się w Szczecinie i obejmuje swym zasięgiem 55% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Pod względem realizowanych zadań jednostka szczecińska zalicza się do grupy 8 największych w Polsce. Wydatki oddziału szczecińskiego na emerytury i renty stanowią ponad 4% wydatków ZUS w skali krajowej. Podobne tendencje, jak przedstawione powyżej, a odnoszące się do całego kraju, można zaobserwować również na terenie obsługiwanym przez oddział ZUS w Szczecinie.

Wyznaczone przez prezesa Zakładu jednostki organizacyjne funkcjonujące w Oddziałach ZUS realizują umowy międzynarodowe (JRUM). Wśród nich jest również Oddział w Szczecinie.

Istotą działalności otwartych funduszy emerytalnych jest gromadzenie i inwestowanie środków pieniężnych swoich członków. Politykę inwestycyjną OFE ograniczają limity określające rodzaj, ilość i minimalną akceptowaną zyskowość dopuszczalnych instrumentów finansowych. Rynek OFE nadzorowany jest przez KNUiFE, której głównym zadaniem w tym obszarze jest ochrona interesów funduszy emerytalnych. Wyniki i rentowność OFE zależą nie tylko od strumieni pieniężnych zasilających aktywa funduszy, lecz także od sytuacji na rynku finansowym. Utrzymująca się słaba koniunk-

tura na GPW przyczyniła się do znacznego obniżenia stopy zwrotu z inwestycji OFE, która w efekcie osiągnęła wartości ujemne. Początek 2008 r. to końcówka olbrzymiej hossy i załamanie na rynku funduszy emerytalnych. Średnia stopa zwrotu wyniosła: -13,8%, ryzyko przekroczyło 2,8%. Do końca I kwartału 2009 r. utrzymywała się tendencja spadkowa, po czym sytuacja zaczęła się stabilizować. W ostatnim rankingu Komisji Nadzoru Finansowego wyróżnione zostały fundusze emerytalne, które najlepiej (dobrze i stabilnie) inwestowały w okresie minionych 36 miesięcy: Generali (trzyletnia stopa zwrotu: 4,824), Allianz (4,780), Amplico (4,617), AXA (4,132). Dobrze wypadły również: Aegon (3,458), Pocztylion (3,051), PZU Złota Jesień (2,818), Nordea (2,373), ING (2,317), PKO PB Bankowy (2,299). Najgorzej wypadły: Pekao i Polsat. Minimalna stopa zwrotu wyniosła: -1,099, średnia zaś +2,901. W 2009 r. zysk wszystkich OFE był, wbrew prognozom, dwucyfrowy. Po pierwszym kwartale zaobserwowano wyższy zarobek zarówno na giełdzie, jak i w funduszach. Ostatecznie średnia stopa zwrotu w 2009 r. wyniosła 14,26%. Najlepiej wypadł Polsat (jedyny ponad 20%), następnie Generali (ponad 15%) i Bankowy. Powyżej średniej wypadł także Amplico.

W otwartych funduszach emerytalnych na przyszłe emerytury odkłada ponad 14 mln Polaków. Aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych wzrosły w 2009 r. (stan na 30.06.) o 12,1%. Udział portfela inwestycyjnego w aktywach ogółem wyniósł 99,9%. Największe zaangażowanie było w obligacjach; udział ich wzrósł z 63,3% do 71,7%. Wartość akcji spółek giełdowych zmniejszyła się o 5,1%, a udział tych walorów w portfelu inwestycyjnym OFE spadł z 28,9% do 24,6%. Spadła również wartość depozytów bankowych i bankowych papierów wartościowych o 40,7% oraz bonów skarbowych o 79,5%. Przychody operacyjne otwartych funduszy wzrosły w skali roku o 13,6%. Główną pozycją przychodów były odsetki od dłużnych papierów wartościowych, stanowiące 85,5% przychodów OFE (77,2% przed rokiem). Wynik finansowy otwartych funduszy emerytalnych był dodatni – osiągnął wartość 4 716,4 mln zł (wobec wykazanej przed rokiem straty – 12 997,0 mln zł).

Aktywa powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) na koniec czerwca 2009 r. wzrosły o 34,7% w skali roku, w tym przychody wynikające z zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi o 4,6%. Przychody z tytułu kwot pobieranych przez PTE od wpłacanych składek stanowiły 65,6% tej kwoty (wzrost udziału o 1,8 pkt proc. w skali roku). Zysk netto PTE na koniec I półrocza 2009 r. obniżył o 3,6% w skali roku.

Rok 2009 nie był najlepszy dla Indywidualnych Kont Emerytalnych, których liczba wg KNF zmniejszyła się w pierwszym półroczu o 39,8 tys. (4,6%) do 833 tys. Klienci mieli na kontach na koniec półrocza 1,82 mld zł, tj. o 200 mln zł więcej niż na koniec ubiegłego roku. Na spadek zainteresowania wpłynęło z jednej strony odłożenie w czasie możliwości skorzystania z zysku, z drugiej zaś wyniki inwestycyjne instytucji zarządzających (fundusze inwestycyjne,

towarzystwa ubezpieczeniowe, banki lub biura maklerskie). Nie bez znaczenia jest również brak edukacji ekonomicznej i świadomości wysokości przyszłych emerytur.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. bdr – www.stat.gov.pl.
2. Biuletyn informacyjny NBP – 12/2008.
3. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, II kwartał 2009 r., Szczecin, sierpień 2009 r., Urząd Statystyczny w Szczecinie.
4. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, I kwartał 2010 r., Szczecin, maj 2010 r., Urząd Statystyczny w Szczecinie.
5. Biuro ds. Organizacji Pozarządowych UM Szczecin.
6. Biuro Obsługi Interesantów UM Szczecin.
7. Działalność przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego w 2008 r. – Warszawa, lipiec 2009 r., GUS.
8. Funkcjonowanie systemu innowacji w regionie Pomorza Zachodniego i mieście Szczecin – Arkadiusz Świadek.
9. Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o.
10. Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju – styczeń 2010 r., GUS.
11. Informacje statystyczne – Urząd Statystyczny w Szczecinie.
12. Marian Pietraszewski – *Ekonomika przedsiębiorstw*, cz. 2.
13. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne – listopad 2007 r., GUS.
14. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne – listopad 2009 r., GUS.
15. NBP Oddział Okręgowy w Szczecinie.
16. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Szczecina oraz poszczególnych polityk branżowych za 2008 r.
17. Ranking funduszy inwestycyjnych – grudzień 2009 r.
18. Sprawozdanie merytoryczne Zachodniopomorskiego Stowarzyszenia Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości za okres 01.01.2009 r. – 31.12.2009 r.
19. Sprawozdanie z działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za 2008 r. – Warszawa, maj 2009 r., ZUS.
20. Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o..
21. Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o. Sprawozdanie Zarządu za 2008 r.
22. Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2008 r. – GUS, Warszawa 2009 r.
23. Ważniejsze informacje z zakresu ubezpieczeń społecznych, 2008 r., Departament Statystyki ZUS.
24. www.analazy.pl.
25. www.bip.um.szczecin.pl.
26. www.fundi.pl.
27. www.nbp.pl.
28. www.pfp.com.pl.
29. www.rankingofe.knuife.pl.
30. www.spnt.pl.
31. www.szczecin.pl.
32. www.ubezpieczenia.wp.pl.
33. www.zrfpk.pl.
34. www.zus.pl.
35. Wydział Podatków i Opłat Lokalnych UM Szczecin.
36. Wydział Rozwoju Miasta UM Szczecin.
37. Wyniki finansowe banków w 2009 r. – Warszawa, marzec 2009 r., GUS.
38. Wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych i powszechnych towarzystw emerytalnych w I półroczu 2009 r., Warszawa, wrzesień 2009 r., GUS.
39. Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I-VI 2009, Warszawa, październik 2009 r., GUS.
40. Wyniki finansowe towarzystw ubezpieczeniowych w 2009 r., Warszawa, kwiecień 2010 r., GUS.

7.1. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

Atrakcyjność inwestycyjna to zdolność skłonienia do inwestycji, stworzenie atrakcyjnych warunków funkcjonowania poprzez oferowanie konkretnych korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. W układzie przestrzennym zespół miejski Szczecina (miasto i jego strefa podmiejska) posiada wyróżniające się walory położenia, dostępności, zagospodarowania i środowiska, stwarzające wyjątkowo korzystne warunki do dynamizowania rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego. Miasto dysponuje szerokimi i stale rosnącymi powiązaniem z zagranicą, zróżnicowaną strukturą gospodarczą, wykwalifikowaną w pełnym przekroju zawodowym siłą roboczą, korzystnym środowiskiem dla działalności gospodarczej oraz dobrze ukształtowanym i rozwojowym zapleczem naukowo-badawczym i akademickim. Jako ważny węzeł komunikacji drogowej, kolejowej, morskiej i lotniczej Szczecin jest znaczącym ośrodkiem współpracy międzynarodowej oraz przygranicznej.

W 2009 r. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową ocenił, że Zachodniopomorskie jest województwem o wysokiej, ponadprzeciętnej atrakcyjności inwestycyjnej. Zajęło 6. miejsce w kraju (8. w latach poprzednich), co było wypadkową: bardzo wysoko ocenionej aktywności województwa wobec inwestorów (4. miejsce), dostępności komunikacyjnej (5. miejsce) i infrastruktury społecznej (6. miejsce), przeciętnej chłonności rynku zbytu (8. miejsce) oraz poziomu zasobów i kosztów pracy (9. miejsce). Najniżej oceniony został poziom bezpieczeństwa (13. miejsce) i poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej (11. miejsce). Zachodniopomorskie (i Szczecin) jako jeden z liderów dostępności komunikacyjnej korzysta pod tym względem z nadgranicznego położenia i dobrego dostępu do sieci autostrad Europy Zachodniej.

Dokonano również oceny atrakcyjności podregionów dla działalności przemysłowej, usługowej i zaawansowanej technologicznie. Podregion szczeciński zaliczony został do grupy o przeciętnej atrakcyjności dla działalności przemysłowej oraz dla działalności usługowej. Wysoko oceniona została atrakcyjność inwestycyjna dla działalności zaawansowanej technologicznie, czym charakteryzują się głównie ośrodki metropolitalne, bowiem w największych miastach skoncentrowana jest przeważająca część infrastruktury oraz kadry badawczo-rozwojowej. Duże ośrodki miejskie posiadają niezbędne zaplecze akademickie do kształcenia specjalistów zasilających lokalny rynek pracy, a dzięki rozbudowanej infrastrukturze czasu wolnego zapewniają dobre warunki życia i rozwój osobowości. Mocne strony podregionu szczecińskiego to: dostępność transportowa (węzeł transportowy rangi ponadregionalnej z dostępem do lotniska międzynarodowego, bliskość granicy zachodniej), jakość zasobów pracy (ponadprzeciętna liczba studentów, bardzo wysoki poziom aktywności gospodarczej, ponadprzeciętna sytuacja zdrowotna), infrastruktura go-

spodarcza (ponadprzeciętna gęstość instytucji otoczenia biznesu), infrastruktura społeczna (rozwinięta baza noclegowa i działalność hotelowo-restauracyjna), poziom rozwoju gospodarki (korzystna struktura gospodarki). Za słabą stronę podregionu uznano: poziom bezpieczeństwa powszechnego (wysoki poziom przestępczości, niski poziom wykrywalności przestępstw) i jakość środowiska przyrodniczego (wysoki poziom emisji ścieków nieczyszczonych oraz pyłów, niski odsetek powierzchni chronionych). Zaznaczyć jednak trzeba, że ocena ta dokonana została przed zakończeniem realizacji programu „Poprawy jakości wody w Szczecinie”, w tym budowy oczyszczalni ścieków na Pomorzanie, która to inwestycja znacznie wpłynęła na poprawę jakości środowiska naturalnego.

Publikowane przez różne międzynarodowe ośrodki badawcze rankingi dotyczące atrakcyjności inwestycyjnej wskazują, że Polska postrzegana jest jako interesujący kraj dla zagranicznych inwestorów. W 2009 r. Polska awansowała z 15. na 5. miejsce w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej PricewaterhouseCoopers (PwC). Według ekspertów PwC, jednej z największych w świecie firm audytorsko-doradczych, Polskę korzystnie wyróżniają m.in. duży rynek pracy, stabilna sytuacja polityczna i członkostwo w UE. Zdaniem PwC w Polsce będzie przybywać szczególnie dużo zakładów badawczych oraz fabryk motoryzacyjnych, biotechnologicznych i elektronicznych. Zachętą pozostaną niskie koszty. Jest to kolejny korzystny dla Polski ranking. W 2008 r. 834 menedżerów z 43 państw pytanych przez Ernst & Young (światowy lider w zakresie audytu, doradztwa podatkowego, biznesowego oraz transakcyjnego) wskazało Polskę jako najlepsze miejsce dla nowych inwestycji w Europie. W raporcie E&Y „Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2009” Polska obroniła 2. miejsce w Europie pod względem liczby nowych miejsc pracy utworzonych dzięki inwestycjom zagranicznym. W 2008 r. powstało ich w naszym kraju aż 15,5 tys. Pod względem liczby projektów inwestycyjnych zrealizowanych w 2008 r. Polska awansowała z 7. na 5. miejsce (176 projektów – o 21% więcej niż rok wcześniej).

Natomiast w rankingu krajów cieszących się największym zaufaniem światowych inwestorów Foreign Direct Investment (FDI) Confidence Index, opracowanym przez amerykańską firmę consultingową AT Kearney, Polska awansowała na 6. z 22. miejsca w 2007 r. Z kolei w rankingu Global Services Location Index Polska zajęła wśród 50 zbadanych krajów świata 38. pozycję (w 2007 r. – 18. miejsce) jako miejsce potencjalnych inwestycji usług biznesowych. Spadek ten nie jest jednak wynikiem znacznego pogorszenia się jakości parametrów Polski; to inne kraje rozwijają się o wiele szybciej.

Pozytywne oceny uzyskiwane przez Polskę w różnych międzynarodowych rankingach sprzyjają napływowi inwestycji również do województwa zachodniopomorskiego i Szczecina.

Szczecin jako miasto graniczne i największy ośrodek miejski w regionie (również po stronie niemieckiej) ma szansę stać się atrakcyjnym ośrodkiem gospodarczym dla północno – wschodniej części Niemiec. Jednak warunkiem wykorzystania tej szansy i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej miasta jest aktywna promocja i przyjazny klimat dla inwestorów, poprawa infrastruktury technicznej oraz budowanie więzi i współpracy w tym zakresie z innymi miastami w obszarze metropolitalnym Szczecina.

Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom władze miasta Szczecin wspierają przedsiębiorców zainteresowanych lokowaniem inwestycji na jego terenie. Inwestorzy otrzymują informacje oraz pomoc w realizacji obowiązujących procedur, mogą skorzystać z różnych form wsparcia (w tym różnych form pomocy publicznej), które ułatwiają rozpoczęcie lub rozwinięcie działalności gospodarczej. Szczególny nacisk kładzie się na stworzenie dogodnych warunków do lokowania firm oraz zaistnienia nowych przedsiębiorców z sektora IT i BPO. Miasto intensywnie współpracuje w tym zakresie z gminami sąsiednimi oraz prowadzi aktywną akcję promocyjną również poza granicami kraju.

7.2. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) są nie tylko źródłem kapitału inwestycyjnego uzupełniającego deficyt krajowych oszczędności, lecz przede wszystkim ważnym czynnikiem podnoszącym tempo rozwoju gospodarki. Przyczyniają się do tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu wydajności pracy, są źródłem napływu nowych technologii produkcji i technik zarządzania. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne odegrały ważną rolę w procesie prywatyzacji polskich przedsiębiorstw. Wraz z przystąpieniem Polski do UE wzrosła skłonność inwestorów zagranicznych do lokowania kapitału w naszym kraju.

Przystępując do inwestowania w Polsce, przedsiębiorcy biorą pod uwagę wiele czynników: wielkość rynku, stabilność polityczną, hipotetyczne koszty związane z eksportem produktów i usług oraz koszty produkcji. Niewątpliwym atutem jest położenie geograficzne (w samym centrum Europy) oraz zaplecze intelektualne. Powołanie specjalnych stref ekonomicznych, gdzie przedsiębiorcy mogą działać na preferencyjnych warunkach, zostaje też zachętą dla potencjalnych inwestorów. Nie bez znaczenia pozostaje obecność parków technologicznych.

Lata 2008 i 2009 przyniosły spadek zainteresowania inwestowaniem na rynkach wschodzących (w tym w Polsce), a nawet wycofywanie się z tych rynków. Saldo zagranicznych inwestycji bezpośrednich w 2008 r. wg danych NBP było ujemne i wyniosło 125 mln euro, a na koniec listopada 2009 r. – 372 mln euro, na co złożyły się: odpływ netto środków pomniejszających kapitały własne polskich przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania (wyplata

zysków zagranicznemu inwestorowi bezpośrednio), odpływ netto środków z tytułu kredytów otrzymanych od inwestorów bezpośrednich oraz dodatnie zyski reinwestowane.

Środki zainwestowane w 2008 r. przeznaczone były na zakup udziałów lub akcji (60,5%) i zakup nieruchomości. 91,1% inwestycji pochodziło z 25 krajów Unii Europejskiej, w tym m.in.: z Niemiec (16,2%), Holandii (16,1%), Luksemburga (13,4%), Szwecji (11,1%), Francji (5,7%). Najwięcej środków zostało ulokowanych w podmiotach zajmujących się pośrednictwem finansowym (30,2%), obsługą nieruchomości, informatyką, wynajmem maszyn i pozostałymi usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej (26,1%), handlem i naprawami (14,6%), przetwórstwem przemysłowym (14,5%) oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i wodę (10,5%).

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto Polski na koniec 2008 r. była ujemna, co oznacza, że Polska w stosunku do zagranicy była dłużnikiem netto. Jest to typowa sytuacja dla krajów o otwartej gospodarce, których szybki rozwój był w znacznej części finansowany importem kapitału z zagranicy. Również stan polskich inwestycji za granicą w 2008 r. obniżył się o 10,0%, co stanowiło 26,7% PKB.

Według informacji Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIIZ) wartość inwestycji zagranicznych w 2009 r. wyniosła około 8,4 mld euro (szacunek). To mniej o około 16% niż w 2008 r. Sektory najmocniej zasilone w nakłady zagraniczne w 2009 r. to pośrednictwo finansowe, nieruchomości, informatyka, wynajem maszyn, handel, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie energii elektrycznej, gazu i wody. Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2009 r. mogły wynieść (szacunek) 214,2 mld euro.

Zarówno w Szczecinie, jak i w województwie zachodniopomorskim dominuje kapitał niemiecki. W odróżnieniu od pozostałych inwestorów kapitał ten jest bardzo rozdrobniony (PAIIIZ uwzględnia tylko inwestycje powyżej 1 mln USD), a więc faktyczny jego poziom może być znacznie wyższy. Trudno jest określić globalną wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych skumulowanych w samym Szczecinie, ponieważ wiele działających na rynku szczecińskim jednostek to oddziały czy przedstawicielstwa podmiotów z siedzibą poza miastem, a zainwestowane środki powiększają wartość ogólną przypisaną do miasta ulokowania siedziby. Są to banki, firmy ubezpieczeniowe, hiper- i supermarkety, stacje benzynowe, hotele i restauracje, kina, firmy telekomunikacyjne.

Bezpośrednio na rynku szczecińskim zainwestowały zagraniczne firmy nastawione na: produkcję drewna i wyrobów z drewna, artykułów żywnościowych, metali i wyrobów z metali, urządzeń elektrycznych, wyrobów skórzanych i skóropodobnych, chemicznych, z tworzyw sztucznych, niemetalowych i ropopochodnych, maszyn i części do

maszyn, a także firmy budowlane, instytucje finansowe, firmy świadczące usługi materialne i niematerialne, handlowe, ale też zajmujące się dystrybucją i zaopatrzeniem w energię elektryczną, gaz i wodę (tabela nr 7.1.).

Tabela 7.1.

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE WG PKD W SZCZECINIE WG STANU NA 31.12.2009 R.

Sekcja PKD	Firma	Kraj kapitału	
P R Z E T W Ó R S T W O	produkcja drewna i wyrobów z drewna	IKEA (Szczeciński Przemysł Drzewny SA)	Szwecja
		Shiptrans Holding A/S (Scanwood sp. z o.o. - produkcja mebli)	Dania
		Carlsberg Breweries A/S (Bosman Browar Szczecin SA)	Dania
		Polish Bakery Investment BV (Elite Polska sp. z o.o.)	Holandia
	produkcja artykułów żywnościowych, napojów i wyrobów tytoniowych	Lohmann AG (Drobimex sp. z o.o.)	Niemcy
		Paul Wesjohann & Co. GmbH II (Drobimex sp. z o.o.)	Niemcy
		Natel Investment BV (Brothers Poland Sp. Z o.o. – przetwórstwo rybne)	Holandia
		Smith Fields Foods (Zakłady Mięsne Agryf SA)	USA
		Groupe CEMOI (PPC Gryf SA)	Francja
	produkcja metali i wyrobów z metali	JVP Steel (JVP Steel Poland sp. z o.o. – konstrukcje stalowe)	Dania
Muhlhan GmbH (MUHLHAN sp. z o.o. – konstrukcje stalowe)		Niemcy	
WALTER HORST KURT (SVM Stettiner Verkehrsleittechnik und Metallbau sp. z o.o.)		Niemcy	
produkcja urządzeń elektrycznych i optycznych	Sonion Microtronic A/S (Sonion Polska sp. z o.o.)	Dania	
	Altor Fund III (Pulse Polska Sp. z o.o.)	Szwecja	
produkcja skór i wyrobów ze skór	EMSOLD-GESELLSCHAFT GERT HELMERS GMBH&CO. (Emsold-Poland sp. z o.o.)	Niemcy	
produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	Gerhard Weber Kunststoff-Verarbeitung GmbH (KTS Kunststoff-Technik Szczecin sp. z o.o.)	Niemcy	
produkcja wyrobów chemicznych	VOSSCHEMIE GMBH (Chemical Alliance Poland sp. z o.o.)	Niemcy	
produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	Nynas AB (NYNAS sp. z o.o.)	Szwecja	
produkcja maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowana	WWINN B.V. (IMS sp. z o.o.)	Holandia	
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię, gaz i wodę	MVV Energir AG (Szczecińska Energetyka Ciepła sp. z o.o.)	Niemcy	
	E.ON. Ruhrgas A.G. (Szczecińska Energetyka Ciepła sp. z o.o.)	Niemcy	
	E.ON Sverige AB (Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.)	Szwecja	
	Elsam A/S (elektrownie wiatrowe)	Dania	
budownictwo	Altrad-Baumann GmbH (Pomorze Baumann Mostostal sp. z o.o.)	Niemcy	
pośrednictwo finansowe	Uniqa International (Towarzystwo Ubezpieczeń Filar)	Austria	
obsługa nieruchomości, wynajem i dział. związana z prowadzeniem interesów	Stream International INC (Call Center)	USA	
	BLStream (BLStream Sp. z o.o.)	Finlandia	
	GAVEKAL ANALYTICS HOLDING AB (Gavekal Analytics Polska sp. z o.o.)	Szwecja	
pozostała działalność usługowa komunalna indywidualna	Group 4 Falc A/S (Ratownictwo Falck sp. z o.o.)	Dania	
transport, gospodarka magazynowa i łączność	FAST LINES BELGIUM N.V. (Fast Baltic sp. z o.o. Grupa FAST)	Belgia	
	ELBE HOLDING (Germanischer Lloyd Polen sp. z o.o. Area Office Baltic Sea)	Niemcy	
handel i naprawy	EHRLE Reinigungstechnik GmbH (Ehrle Polska sp. z o.o.)	Niemcy	
	YARA NEDERLAND B.V. (Yara Poland sp. z o.o.)	Holandia	

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji PAIiIZ.

W stosunku do stanu z końca 2006 r. z listy PAIiIZ-u inwestujących w Szczecinie ubyłoby 16 podmiotów, jednak nie wszystkie zakończyły działalność na terenie miasta, przenieśli tylko siedziby do innych polskich ośrodków (Swedwood Poland SA, Altrad Baumann GmbH, Xella Polska sp. z o.o., PepsiCo, Optiroc Group AG, Thorkild Kristensen Polska sp. z o.o., Am-

Rest Holding N.V., Louvre Hotels SAS, Ecoconsult Szczecin, Remondis International GmbH). Inne zaprzestały działalności w Polsce, a tym samym i w Szczecinie (European Retail Enterprises, Enertrag, Norhaven Group, Overseas Enterprises Company Ltd., Pactiv Corp.). W tym samym czasie na terenie Szczecina zainwestowało 17 firm, m.in.: Groupe CEMOI (kupił Przedsiębiorstwo Przemysłu Cukierniczego Gryf), SVM Stettiner Verkehrsleittechnik und Metallbau sp. z o.o. (producent konstrukcji stalowych), Kunststoff-Technik Szczecin sp. z o.o. (producent zbiorników, aparatów i urządzeń z tworzyw sztucznych) czy Emsold-Poland sp. z o.o. (producent obuwia), BLStream (twórca systemów informatycznych) i inne. W kolejnych przypadkach pojawienie się nowych podmiotów na wykazie PAIiIZ-u spowodowane było zmianami organizacyjnymi, np. Pulse Polska sp. z o.o. (dawniej: Sonion Polska sp. z o.o., sieć sklepów Komfort przeszła na własność).

Z wykazu bezpośrednich inwestycji zagranicznych PAIiIZ, odnoszącego się do firm działających na rynku polskim, których siedziba znajduje się najczęściej w Warszawie, można wyodrębnić wielu inwestorów zainteresowanych również rynkiem szczecińskim. Są to:

– w sekcji „przetwórstwo przemysłowe”: Swedwood Poland SA, PepsiCo, Altrad Baumann GmbH, Xella Polska sp. z o.o., Optiroc Group AG;

- w sekcji „budownictwo”: TK Polska Operations SA;
- w sekcji „handel i naprawy”, gdzie reprezentowany był kapitał niemiecki, francuski, brytyjski, duński, portugalski, luksemburski, czeski, grecki, holenderski, norweski: Makro Cash&Carry (1 hala), Media Markt (1 sklep), Real (3 supermarkety), Tesco (4 supermarkety w Szczecinie), Carrefour (3 hipermarkety w Szczecinie), Castorama (3 placówki), Netto (sieć 13 sklepów w Szczecinie), Biedronka (sieć 17 supermarketów w Szczecinie), Jysk (2 punkty w Szczecinie), Leroy-Merlin (1 sklep), Empik sp. z o.o. (3 salony), Adidas Poland, Bata Poland (2 sklepy), Rossmann (sieć 10 drogerii w Szczecinie), Germanom (5 punktów sprzedaży akcesoriów telefonicznych w Szczecinie), Feu-Vert Polska sp. z o.o. (warsztat i sklep z akcesoriami samochodowym), Shell Polska (9 stacji), Statoil Polska (4 stacje), BP International B.V. (6 stacji gazu);
- w sekcji „hotele i restauracje”, w której dominuje kapitał amerykański i hiszpański: Radisson SAS, Louvre Hotels SAS – właściciel Hotel Campanile Szczecin, Am-Rest Holding N.V. – właściciel KFC (6 restauracji) i Pizza Hut (3 restauracje), sieć 4 restauracji McDonalds, Telepizza Poland (2 restauracje);
- w sekcji „transport, gospodarka magazynowa, łączność” reprezentowany był kapitał francuski, holenderski, niemiecki, duński i amerykański: Canal Plus Cyfrowy, Polkomtel SA – Plus GSM, Telekomunikacja Polska SA, Polskie Sieci Nadawcze, Polska Telefonía Cyfrowa, Polskie Książki Telefoniczne, Polska Telewizja Kablowa;
- w sekcji „pośrednictwo finansowe” ulokowali swoje kapitały inwestorzy z Niemiec, Portugalii, Austrii, Belgii, Francji, Irlandii, Włoch, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Holandii, USA, Szwajcarii, Danii, Austrii: Bank Pekao SA, Citibank Handlowy SA, Bank Millennium SA, Bank BPH SA, Kredyt Bank SA, Invest Bank SA, BRE Bank SA, ING Bank Śląski SA, Bank Zachodni WBK SA, Lukas Bank SA, Fortis Bank Polska SA, Raiffeisen Bank Polska SA, Nordea Bank Polska SA, Deutsche Bank PBC SA, AIG Bank Polska SA, Euro Bank SA, Getin Noble Bank SA, Santander Consumer Bank SA, Polbank EFG (EFG Eurobank Ergasias SA), Bank DnB NORD Polska SA, ALIOR Bank SA, ALLIANZ Bank Polska SA, TUnŻ Aegon SA, TU Allianz SA, Amplico Life SA, TUnŻ Aviva SA, AXA Życie TU SA, Benefita TU SA, Concordia Polska TUW, Generali TU SA, Generali Życie TU SA, HDI Asekuracja TU SA, HDI Samopomoc TU SA, HDI-Gerling Życie TU SA, InterRisk, Macif Życie TUW, TUnŻ Nordea Polska SA, STU Ergo Hestia SA, STU na Życie Ergo Hestia SA, TU Inter Polska SA, TU Inter-Życie Polska SA, TUnŻ Compensa SA, TUnŻ Uniqa SA, TU Uniqa SA, Universum Życie TU SA;
- w sekcji „pozostała działalność usługowa komunalna indywidualna” (kapitał niemiecki): REMONDIS International GmbH.

Szczecin wyróżnia się wśród miast wojewódzkich pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów zagranicznych. Na koniec 2009 r. w Szczecinie zarejestrowane były 1 902 spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (2007 r. – 1 771). Daje to Szczecinowi 5. pozycję w rankingu miast wojewódzkich po Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu i Krakowie.

Podstawowy kapitał zagraniczny w Szczecinie według kraju pochodzenia udziałowca reprezentowany jest przez inwestorów z 37 państw. Zaangażowanie kapitałowe o znaczącym udziale w ogólnej strukturze podstawowego kapitału zagranicznego w Szczecinie cechowało inwestorów z: Niemiec (26,9%), Luksemburga (20,1%), Cypru (16,1%), Danii (7,6%), Holandii (5,9%), Finlandii (5,4%), Hiszpanii (4,1%), Wielkiej Brytanii (3,8%). Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w Szczecinie zapewniają pracę około 13,2 tys. pracowników. Najwięcej jest firm przemysłowych (27,0%) oraz z sekcji: obsługa nieruchomości i firm (26,3%), handel i naprawy (17,5%) oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność (13,8%).

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje duże zróżnicowanie rozmieszczenia inwestycji zagranicznych. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego skoncentrowane są przede wszystkim na obszarze podregionu szczecińskiego. Tu działają parki przemysłowe: Goleniowski Park Przemysłowy, Policki Park Przemysłowy, Stargardzki Park Przemysłowy, a także Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny, oferujące atrakcyjne warunki realizacji inwestycji. Szczecin powinno się rozpatrywać w układzie metropolitalnym, a więc jako miasto wraz z przyległymi do niego obszarami stanowiącymi jego gospodarcze zaplecze. Dotychczasowa współpraca Szczecina i innych ośrodków podregionu szczecińskiego, w tym skupionych w Stowarzyszeniu Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, przejawia się nie tylko podejmowaniem wspólnych przedsięwzięć, lecz także wspieraniem rozwoju gospodarczego całego obszaru oraz wspólnej polityki gospodarczej, promocji osiągnięć i programów realizowanych przez pozostałe samorzady, w tym również w odniesieniu do działających w obszarze podregionu parków przemysłowych. Strategia Miasta w tym zakresie, polegająca na zachęcaniu potencjalnych inwestorów do lokowania działalności na terenie parków, przyczynia się do rozwoju nie tylko regionu, ale i samego Szczecina występującego tu w roli regionalnego centrum przedsiębiorczości.

7.3. INWESTYCJE KOMERCYJNE

Lata 2008-2009 to trudny okres dla rozwoju budownictwa również w Szczecinie. Kryzys finansowy spowodował drastyczny spadek kredytów przyznawanych na realizację często już rozpoczętych inwestycji. Banki zaostrzyły kryteria ich przyznawania oraz zwiększyły zakres wymaganych zabezpieczeń. Wielu deweloperów wstrzymało inwestycje

w oczekiwaniu na poprawę koniunktury w budownictwie, która zaczęła być odczuwalna już w 2009 r., jako skutek złagodzenia polityki kredytowej przez banki również w stosunku do rynku nieruchomości. Działania inwestorów w tym czasie ograniczały się jedynie do kontynuowania już rozpoczętych inwestycji.

Aktywność podmiotów reprezentujących kapitał zagraniczny obecnych w Szczecinie odzwierciedla dynamika podejmowanych przez te podmioty inwestycji. Na terenie Szczecina w latach 2008-2009 realizowano przedsięwzięcia z udziałem inwestorów zagranicznych:

- Centrum Handlowe „Stara Cegielnia” przy ul. Przyjaciół Żołnierza (inwestor: Caelum Development – Irlandia) o całkowitej powierzchni około 7,2 tys. m², które jest wierną rekonstrukcją obiektu cegielni z drugiej połowy XIX wieku. Wewnątrz znajdują się: delikatesy Bomi oraz kilkanaście sklepów i lokali użytkowych. Centrum otwarte w grudniu 2008 r. dysponuje parkingiem na 100 miejsc.
- Firma CURA Beteiligungsgesellschaft Polen GmbH. (ECE) z siedzibą w Hamburgu, lider na rynku europejskim w sektorze śródmiejskich centrów handlowych, po zakończeniu budowy nowego Teatru Lalek (01.06.2009 r.) rozpoczęła budowę „Galerii Kaskada” u zbiegu al. Niepodległości i ul. Obrońców Stalingradu. W galerii zlokalizowanych będzie około 140 sklepów, lokali i punktów usługowych. Budynek będzie miał 3 kondygnacje handlowe, w tym jedną pod ziemią oraz umieszczone nad nimi 3 piętra parkingowe z 1000 miejsc parkingowych. Galeria „wchłonie” też fragment ulicy Kaszubskiej, która stanie się wewnętrznym deptakiem centrum handlowego. Firma zrealizuje również przebudowę układu drogowego w obrębie galerii od ul. Obrońców Stalingradu aż po Bramę Portową.

CH Galeria Kaskada – projekt

- Osiedle mieszkaniowe „Pod Żaglami” w rejonie ulic: K. Królewicza, Cyryla i Metodego oraz 1 Maja (Coliseum 2101 – inwestor z udziałem kapitału hiszpańskiego), w którego skład weszły trzy 5-kondygnacyjne budynki, w każdym 34 mieszkania (1-, 4-pokojowe), garaże podziemne, komórki lokatorskie, „zielone tarasy” na parterze.
- Osiedle mieszkaniowe Warszewo przy ul. Kresowej (inwestor: Coliseum 2101) – ogrodzone kameralne osiedle domów jednorodzinnych w zabudowie wolnostojącej i bliźniaczej, obejmujące 15 segmentów po 2 mieszkania.
- Norweska firma Genfer Homes zrealizowała inwestycję przy ul. Wyzwolenia: 5-kondygnacyjny budynek wielorodzinny z parkingiem podziemnym (19 mieszkań 1-, 4-pokojowych).
- Osiedle mieszkaniowe na Warszewie przy ul. Duńskiej i Krasieńskiego (inwestor: Ronson Development Group) – projekt realizowany etapowo przewiduje budowę dwóch 4- i 5-kondygnacyjnych budynków w pierwszym etapie, którego efektem będą 82 mieszkania (na ostatnich kondygnacjach dwupoziomowe). W kolejnych etapach powstanie 7 kolejnych budynków. Osiedle będzie ogrodzone, a w ramach zagospodarowania terenu przewidziane zostały: alejki spacerowe, miejsca rekreacyjne oraz przyjazny plac zabaw dla najmłodszych mieszkańców.
- Osiedle mieszkaniowe przy ul. Szosa Polska zrealizuje Orco Property Group – czeski deweloper z siedzibą w Luksemburgu: 770 wysokiej jakości mieszkań w 3- i 4-kondygnacyjnych budynkach. W projekcie uwzględniono parkingi podziemne oraz punkty handlowe i usługowe. Inwestycja uznana została za przyjazną dla środowiska dzięki zastosowaniu energii słonecznej. Realizacja inwestycji została odsunięta w czasie ze względu na trudności finansowe spółki spowodowane kryzysem gospodarczym (2010 r. to czas wdrażania 10-letniego planu naprawczego zatwierdzonego przez sąd handlowy w Paryżu).

Spółka Raiffeisen Evolution Project Development należąca do banku Raiffeisen zamierza w pierwszej połowie 2012 r. otworzyć „CH Ferio Pogodno” na terenie dawnych Zakładów Polmo przy al. Wojska Polskiego. Firma posiada pozwolenie na budowę, podpisane listy intencyjne z najemcami zainteresowanymi wynajmem mniejszych powierzchni, a w fazie końcowej negocjacji znajdują się umowy z głównymi najemcami wielkopowierzchniowymi.

Firma Swede Center, spółka córka koncernu Inter Ikea planuje budowę dwóch biurowców przy Bramie Portowej. W fazie końcowej są procedury administracyjne związane z uzyskaniem pozwolenia na budowę. Inwestycja, której rozpoczęcie przewiduje się w sierpniu 2010 r., zostanie zakończona w 2012 r.

Norweski Realkapital kupił jesienią 2009 r. ziemię przy al. Piastów w Szczecinie, a już w 2010 r. zacznie tam stawiać biurowiec Piastów Office Park, który będzie się składał z trzech mniejszych budynków. Biurowiec zostanie wyposażony w 2-kondygnacyjny parking podziemny i 5-6 kondygnacji użytkowych ponad poziomem gruntu. Realizacja inwestycji (15-20 tys. m²) ma się zakończyć w 2015 r. Realkapital już inwestuje w Szczecinie. Przy ul. Ostrawskiej rozpoczął budowę osiedla mieszkaniowego dla około 2400 mieszkańców. Kompleks ma być w stylu skandynawskim z dużą ilością otwartej przestrzeni i zieleni.

Inwestowaniem na rynku szczecińskim zainteresowanych jest również szereg firm polskich z siedzibą poza Szczecinem:

- Orlen Gaz wybudował najnowocześniejszy w Polsce terminal gazu LPG. To trzeci tego typu po Porcie Północnym w Gdańsku i Gdyni obiekt w Polsce, drugi pod względem wielkości i możliwości przeładunkowych. W ciągu doby na terminalu będzie można załadować na cysterny kolejowe i autocysterny do 2 tys. ton gazu. „Terminal Morski LPG” Orlen Gaz powstał przy ul. Gdańskiej w portowo-przemysłowej części Szczecina przy rzece Parnica oddzielającej Łasztownię i Ostrów Grabowski. Jest on dostosowany do jednoczesnego rozładowywania tankowców oraz załadowywania cystern kolejowych i samochodowych. Terminal pozwala też magazynować gaz w trzech zbiornikach o łącznej pojemności 4500 m³ oraz załadunek na lądowe środki transportu.

Nowy terminal LPG

- Firma Katowickie Przedsiębiorstwo Meblowe AGATA zakończyła w 2009 r. prace budowlane związane z powstaniem salonu „Agata Meble” w Szczecinie przy ul. Wiosennej. W salonie zatrudnienie znalazło ponad 100 osób.
- Kielecka firma Echo Investment (właściciel Galaxy) u zbiegu ul. Malczewskiego i al. Wyzwolenia rozpoczęła budowę biurowca „Oxygen”. Budynek będzie liczył 9 kondygnacji naziemnych i jedną kondygnację podziemną (parking na 181 stanowisk), a jego

powierzchnia użytkowa wyniesie około 13 tys. m². Centrum Wysokich Technologii wyposażone będzie w specjalistyczne instalacje i oparte na najnowszym rozwiązaniach technologicznych. W gmachu będą miały siedzibę głównie firmy specjalizujące się w zaawansowanych technologiach informatycznych i telekomunikacyjnych ze specjalnym uwzględnieniem branży BPO. Centrum Usług Wspólnych otworzy tu duńska firma Coloplast – światowy lider na rynku produktów i usług medycznych. Pierwsi najemcy będą mogli wprowadzić się w połowie 2010 r. po przebudowaniu al. Wyzwolenia. Użytkownicy budynku będą mogli korzystać z dodatkowych usług, m.in.: przychodni medycznej, baru, saloniku prasowego i klubu fitness. W obiekcie przewidziano także powierzchnie dostosowane do potrzeb placówek bankowych. Firma rozpoczęła procedury administracyjne związane z powstaniem centrum handlowego „Astra” przy ul. Struga, którego budowa zakończy się pod koniec 2011 r. Centrum mieścić się będzie na miejscu sklepu budowlanego Nomi. Przebudowa obejmie budowę drogi, zagospodarowanie zieleni, modernizację istniejącego obiektu i miejsc parkingowych. W obiekcie, obok sklepu Nomi, działalność rozpocznie również około 70 sklepów i punktów usługowych. Centrum zostanie wyposażone w około 1000 miejsc parkingowych. Znajdzie się tu również dziewięciosalowe kino, które powstanie w późniejszym terminie.

- W 2009 r. polska firma Wojtrans W. Lipiński z siedzibą w Sierpcu zrealizowała na Prawobrzeżu kompleksowe magazyny logistyczne wraz z usługami załadunku i rozładunku. Obecnie hale, o łącznej powierzchni około 12 tys. m², dzierżawią duże firmy z branży piwowarskiej, spożywczej i meblarskiej. Inwestycja przyczyniła się do powstania około 100 nowych miejsc pracy.
- Koncepcję zagospodarowania terenu o powierzchni około 1 ha przy ul. H. Dąbrowskiego, al. Powstańców Wielkopolskich przygotowuje warszawska firma Eko Park planująca budowę 14-kondygnacyjnego kompleksu biurowo-handlowego Ornament Office Center o powierzchni 34 tys. m². Firma zabezpieczy również około 730 miejsc parkingowych. Rozpoczęcie budowy zaplanowano na 2010 r.
- Jeden z największych polskich deweloperów J.W. Construction planuje wybudowanie u zbiegu al. Wyzwolenia i ul. Odzieżowej wielofunkcyjnego budynku (23 kondygnacje o łącznej powierzchni użytkowej około 30 tys. m²) usługowo-biurowego „Nowa Dana”. Pierwszych pięć kondygnacji naziemnych stanowić ma „podstawę” o funkcji usługowo-biurowo-hotelowej. Na ostatnim piętrze znajduje się restauracja z widokiem na panoramę Szczecina. Na trzech kondygnacjach podziemnych przewidziano 480 miejsc parkingowych. Rozpoczęcie koniecznych prac rozbiórkowych planowane jest w drugiej połowie 2010 r. Deweloper nabył również udziały spółki Porta Transport oraz prawo użytkowania wieczystego działek Porty Trans-

port i Porty Holding o powierzchni około 20 ha. Na terenach nad Odrą w północnej części Szczecina (w pobliżu osiedla Drzetowo) J.W. Construction w okresie od 2010 r. do 2013 r. zamierza zbudować około 300 tys. m² powierzchni użytkowej mieszkań.

- Spółka Centrum Development & Investments Polska (właściciel Galerii Centrum) zamierza przeprowadzić rewitalizację budynku „Posejdon”, przywrócić mu pierwotny wygląd z 1928 r. oraz przekształcić w obiekt biurowy. Inwestor planuje lokalizację placówek handlowo-usługowych na parterze budynku. W budynku po przebudowie będzie 23 tys. m² nowoczesnej powierzchni biurowej i 3,3 tys. m² powierzchni handlowej. Inwestycja oddana zostanie do użytkownika na przełomie 2011 i 2012 r.
 - Warszawska firma Hirny BD wybudowała 13 domów czteropokojowych na „Osiedlu Villa Modra” przy ul. Modrej: 52 mieszkania 2-, 4-, 5-pokojowe 1- i 2-kondygnacyjne o powierzchni 48-98 m².
 - Warszawska firma Skarbiec Nieruchomości 6 zakończyła w lipcu 2009 r. budowę 18-kondygnacyjnego budynku mieszkalno-usługowego „Widok” przy ul. Bandurskiego (galeria usługowo-handlowa na parterze, garaż podziemny oraz 246 mieszkań).
 - Warszawska firma Sowińskiego 72, spółka-córka Rezydent SA, powołana została w celu realizacji w dwóch etapach projektu „Osiedle Pionierów” przy ulicy Sowińskiego w Szczecinie. W pierwszym etapie wybudowane zostaną 4 budynki o pięciu kondygnacjach naziemnych (251 mieszkań) i jednej podziemnej (garaże). Na terenie osiedla zaprojektowano miejsca parkingowe, tarasy ogrodowe oraz place zabaw.
 - Mak Dom z siedzibą w Piasecznie buduje „Osiedle Warszewo Przylesie” przy ul. Podburzańskiej: 32 budynki 3-kondygnacyjne, w których znajdować się będzie 439 mieszkań, w tym 76 apartamentów (termin realizacji – do 2011 r.) oraz „Dom nad Płonią” na Prawobrzeżu przy ulicach: Koszarowa i Weteranów (29 mieszkań, 2 lokale usługowe, garaż podziemny, ogródki przydomowe) z terminem realizacji: pierwsze półrocze 2010 r. W 2008 r. firma ukończyła realizację „Osiedla Czycibora”: 2 budynki o zróżnicowanej wysokości (5 i 8 pięter), garaż podziemny, parking zewnętrzny, pasaż pieszy, zieleńce, plac zabaw oraz pasaż handlowy na parterze budynku.
 - Łódzka firma Comfortime Developer zrealizowała w Szczecinie przy ul. Duńskiej na Warszawiu ogrodzony i monitorowany kompleks mieszkaniowy „Cztery Ogrody” (2 budynki: 5- i 6-kondygnacyjne), w którym znajdują się 222 mieszkania z dużymi tarasami na najwyższej kondygnacji i ogródkami przydomowymi przy mieszkaniach usytuowanych na parterze. Garaż podziemny zapewni 231 miejsc postojowych. W ramach zagospodarowania terenu przewidziano ogrodzony plac zabaw, zieleńce oraz 4 ogrody: różany, wiśniowy, iglasty i kamienny.
- Z kolei firmy reprezentujące wewnętrzny kapitał prywatny realizowały w tym czasie na terenie miasta projekty mieszkaniowe:
- W 2008 r. szczecińska firma Budowlano-Handlowo-Usługowa Modehpolmo zakończyła budowę budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Ku Słońcu (36 mieszkań i 2 lokale usługowe) oraz 4-kondygnacyjnego zespołu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przy ul. Wojska Polskiego. W grudniu 2008 r. deweloper rozpoczął realizację osiedla mieszkaniowego „Za Sterem”, przy ul. Polskich Marynarzy, którego termin zakończenia przewidziany został na 2011 r. Planuje również budowę Zespołu Zabudowy Jednorodzinnej przy ul. Chełmońskiego/Michałowskiego (6 budynków 3-kondygnacyjnych z boksami garażowymi w części podziemnej).
 - Firma Vastbouw Polska (jedna z 15 firm skupionych w Holdingu Vastbouw z Holandii) zakończyła realizację „Osiedla Duńskiego” na Warszawie (4 budynki wielorodzinne). W trakcie realizacji są osiedla mieszkaniowe: „Makowe Pola” na Bukowie (24 domy jednorodzinne w zabudowie szeregowej), „Nad Doliną Siedmiu Młynów” przy Puszczy Wkrzańskiej (190 domów w zabudowie wolnostojącej), „Maciejkowe Wzgórze” na Warszawie (kompleks 2- i 5-kondygnacyjnych budynków wielorodzinnych).
 - Na początku 2008 r. firma Szczecińska Grupa Inwestycyjna (SGI) Baltis oddała do użytku I etap kompleksu apartamentów „Garden House” (85 mieszkań w dwóch 3-kondygnacyjnych budynkach) zlokalizowanych na Wzgórzach Warszawskich. Oddane do użytku zostały również apartamentowce (53 mieszkania w 3 budynkach) na „Osiedlu Pogodno Park” przy ul. Mickiewicza. Firma rozpoczęła budowę „Garden House II”. Jego zakończenie planowane jest na 2010 r. Deweloper realizuje również apartamenty przy ul. Krakowskiej (8 dwu- i trzypiętrowych budynków), a także dwa kompleksy mieszkaniowe w 5-kondygnacyjnych budynkach na Warszawie: „Stara Cegielnia” (500 mieszkań) i „Nowa Cegielnia”. Inwestycję planuje się zakończyć w 2010 r. Ponadto SGI Baltis planuje budowę ekskluzywnych apartamentów oraz kompleksu hotelowego zlokalizowanego w prestiżowej części miasta – tuż nad Odrą, a także budowę 3 kompleksów mieszkaniowych zlokalizowanych przy ulicach: Gontyny, Krakowskiej oraz w Dąbiu. W ramach tych projektów powstanie blisko tysiąc wysokiej jakości mieszkań.
 - Firma Status Dom wybudowała apartamenty „Pod Zegarem” na Wzgórzach Warszawskich (apartamenty 1- lub 2-pokojowe w budynku wielorodzinnym, 3-kondygnacyjnym z poddaszem) oraz osiedle mieszkaniowe „Morena” na Osowie (domy jednorodzinne w zabudowie bliźniaczej, szeregowej oraz domy czteropokojowe, wszystkie parterowe z użytkowym poddaszem).

- Firma Techno Progres Polska wybudowała „Osiedle Powrotna” przy ul. Szosa Polska składające się z 73 domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej, zgrupowanych w 12 zespołach.
- Przedsiębiorstwo Budowlane Stanbud Jerzy Jagodziński zrealizowało budynek wielorodzinny (11 mieszkań) przy ul. Tokarskiej w Żydowcach (2008 r.), 2 budynki czterorodzinne z garażami przy ul. Zapiecek na „Osiedlu Panorama” w Podjuchach (2008 r.), dom jednorodzinny Zapiecek (2008 r.), 2 budynki wielorodzinne (8 mieszkań, 8 garaży) przy ul. Sąsiedzkiej (2009 r.) i budynek wielorodzinny (6 mieszkań) z dwoma lokalami użytkowymi przy ul. Gryfińskiej w Dąbiu (2009 r.).
- Soko – deweloper wybudował przy ulicach: Królowej Śniegu, Calineczki i św. Mikołaja na Warszawie zamknięte, dozorowane „Osiedle Nad Strumykiem II”, na którym zlokalizowane są domy jednorodzinne w zabudowie bliźniaczej i wolnostojące. Firma wybudowała również budynek magazynowo-biurowo-mieszkalny przy ul. Modrej.
- Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe Jedyńka SA zakończyła realizację trzykondygnacyjnego budynku przy ul. Akwarelowej, w którym zlokalizowane są 24 mieszkania 3-, 4-pokojowe o powierzchni 73-101 m².
- Eurocapital Developer zrealizował budynki mieszkalne przy ul. Europejskiej (20 mieszkań 3-pokojowych i miejscami postojowymi w garażu podziemnym oraz ogródkami przydomowymi przy mieszkaniach na parterze). Planowane są inwestycje przy ul. Harnasiów (10 domów czterorodzinnych z mieszkaniami czteropokojowymi) i ul. Europejskiej (12 mieszkań 3-pokojowych).
- Przedsiębiorstwo Budowlane Best Developer zrealizowało osiedle mieszkaniowe przy ul. Zbójnickiej na Gumieńcach (24 mieszkania w niskiej zabudowie szeregowej 2- i 5-kondygnacyjne, każde z niezależnym wejściem) oraz osiedle mieszkaniowe przy ul. Górnej na Bezrzeczu (3 budynki usługowo-mieszkaniowe: na parterze lokale usługowe i garaże, na I piętrze i na poddaszu 18 mieszkań 1-, 5- pokojowych). W trakcie realizacji jest osiedle 10 budynków mieszkalnych w zabudowie bliźniaczej i szeregowej na Gumieńcach przy ul. Bieszczadzkiej. Powstanie 40 mieszkań 3- i 4-pokojowych (w parterze jednopiętrowe z przynależnym ogródkiem, na I piętrze dwupiętrowe) oraz garaż i miejsca postojowe.
- Firma Artbud zakończyła realizację sześciokondygnacyjnego budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Boh. Warszawy (29 mieszkań, 3 lokale użytkowe, boksy garażowe). W trakcie realizacji jest budynek mieszkalny w Dąbiu u zbiegu ulic Lekarskiej i Anieli Krzywoń (4 mieszkania, 1 lokal użytkowy).
- Milden Deweloper zrealizował w 2008 r. osiedle domków (6) w zabudowie bliźniaczej na Krzekowie przy ul. Inspektowej.
- Firma MALBUD Paweł Maliński zrealizowała budowę 3-kondygnacyjnego domu wielorodzinnego na ul. Puckiej w Dąbiu (12 mieszkań z ogródkami przydomowymi na parterze) ogrodzonego i z miejscami parkingowymi dla każdego mieszkania oraz domu w zabudowie bliźniaczej przy ul. Średniej na Bukowie.
- Handwit ukończyła w 2009 r. realizację apartamentowca przy ul. Tkackiej 13 z lokalem użytkowym na parterze.
- W 2009 r. Soft Elektronik Michał Chrobrowski zakończył budowę „Osiedla Śródmiejskie Tarasy” przy ul. Ściegiennego dysponującego mieszkaniami 1-, 2-, 3-, i 4-pokojowymi.
- Totus Developer oddał do użytkowania w 2009 r. kompleks Villa Renata, na który składa się 36 mieszkań 1- i 2-pokojowych w Dąbiu przy ul. Mierniczej róg Oficerskiej.
- Firma Sanix-Tur Development realizowała budowę mieszkań 1- (19) i 2-poziomowych (18) w budynkach wielorodzinnych na „Osiedlu Kapitanów” (za CH Ster). Zakończenie inwestycji planuje się na wrzesień 2011 r.
- Przedsiębiorstwo Budowlane Tomaszewicz buduje w północnej części miasta (ul. Szosa Polska – Policka – Nehringa) osiedle mieszkaniowe „Glinki” z widokiem na jezioro Dąbie: siedemnaście 3-kondygnacyjnych budynków z miejscami postojowymi. Mieszkania na parterze posiadają ogródki. Osiedle jest ogrodzone i wyposażone w plac zabaw, tereny rekreacyjne, małą architekturę, parkingi, garaże i lokale usługowe. Całkowite zakończenie inwestycji nastąpi (zasiedlenie) zimą 2010 r.
- Zakład Budowlany Siemaszko realizuje wiele inwestycji mieszkaniowych: „Osiedle Polonia” przy ul. Powstańców Wlkp. (5-kondygnacyjne domy mieszkalne), osiedle domów jednorodzinnych przy ul. Górnej i Ogrodniczej (36 domów w zabudowie szeregowej, jednorodzinnej), „Osiedle Wzgórza Warszawskie” (5 budynków wielorodzinnych 3-piętrowych), lokale mieszkalne w domach o zabudowie jednorodzinnej przy ul. Okulickiego, budynek mieszkalny wielorodzinny (26 mieszkań) przy ul. Szybowcowej.
- Neptun Developer buduje „Osiedle Dolina Słońca” przy ul. Zaściankowej na Bezrzeczu: budynki wielorodzinne 2-piętrowe pomieszczą 28 mieszkań 1- i 2-poziomowych, piwnice, stanowiska postojowe w garażu podziemnym.
- Calbud Developer realizowała „Osiedle Magnolia Park” na Pogodnie przy ul. Klonowica, Janickiego, Wernyhoiry. Osiedle składa się z 5 budynków 3- i 4-kondygnacyjnych (mieszkania 1-, 4-pokojowe) podpiwniczo-nych z garażami wielostanowiskowymi dla 171 rodzin. Mieszkańcy mają do dyspozycji m.in. ogródki przydomowe na parterze oraz loggie lub tarasy na wyższych kondygnacjach; w kondygnacji podziemnej znajdują się garaże wielostanowiskowe i komórki lokatorskie.

- Firma Steed realizuje budowę osiedla mieszkaniowego „Cztery Pory Roku” u zbiegu ulic: Szosa Polska i Kolonistów. W skład osiedla wchodzi 9 budynków 3-kondygnacyjnych z „zielonymi tarasami”. Planowane zakończenie inwestycji – 2010 r. W trakcie realizacji (planowane zakończenie – 2011 r.) jest 5-kondygnacyjny budynek przy ul. 3-go Maja. Piwnicę i parter przeznaczono na 3 lokale usługowe typu banki, biura, inne usługi. Na wyższych kondygnacjach znajdować się będą mieszkania, a na najwyższym piętrze dwa zielone tarasy.
- W lipcu 2008 r. firma Lemark Developer rozpoczęła budowę przy ul. Pegaza, ul. Andersena na Warszawie „Osiedla Nad Strumieniem 1”, na które składa się 11 domów jednorodzinnych w zabudowie bliźniaczej.
- W lutym 2008 r. zawiązana została spółka celowa Polnord Szczecin I w celu realizacji projektu budowy osiedla mieszkaniowego (800 mieszkań w pięciu 6-kondygnacyjnych budynkach z garażami podziemnymi na 700 stanowisk) wraz z 30 lokalami usługowymi na gruncie położonym w kwartale ulic: Ku Słońcu, Kwiatowa, Kruszwicka i Lubelska na Gumieńcach w Szczecinie. 30% działki zajmą tereny zielone. Projekt realizowany będzie do 2012 r.

Osiedle POLNORD przy ul. Ku Słońcu – projekt

- Przedsiębiorstwo Budowlane CIROCO realizuje wielorodzinny budynek mieszkalny przy ul. Grzymańska-Robotnicza (termin zakończenia inwestycji – 2011 r.), w którym znajdzie się 135 mieszkań 1- i 2-piętrowych (6 kondygnacji naziemnych i 2 podziemne z garażami). Firma wybudowała wielorodzinny 5-kondygnacyjny budynek mieszkalny z nieuciążliwymi usługami na parterze oraz garażem podziemnym przy ul. Sławomira.
- W czerwcu 2009 r. firma Jan Kozłowski rozpoczęła budowę dwóch autoryzowanych stacji dealerskich przy ul. Mieszka I – Lexus i Toyota z planowanym terminem oddania do użytkowania w 2010 r. Oba salony będą oferowały pełną obsługę klientów w zakresie sprzedaży samochodów nowych i używanych, sprzedaży części i akcesoriów oraz serwisu gwarancyjnego i pogwarancyjnego.
- Spółka TURZYN (utworzona przez osoby prowadzące działalność gospodarczą na dotychczas zlokalizowanym przy ul. Boh. Warszawy targowisku) rozpoczęła w 2009 r. budowę „Galerii Handlowej Turzyn”. Planuje się zakończyć inwestycję w pierwszej połowie 2011 r. W galerii swoje pawilony będzie miało 170 kupców targowiska (50% stanu dotychczasowego). Będzie to obiekt 3-kondygnacyjny, z częścią handlową, gastronomiczną i usługową (z funkcją uzupełniającą w postaci pomieszczeń biurowych i centrum odnowy biologicznej). Obok budynku zlokalizowany będzie parking na 400 samochodów.
- Milden Deweloper zakończył w 2009 r. budowę nowoczesnego 4-kondygnacyjnego biurowca klasy A+ przy ul. Mazowieckiej o łącznej powierzchni biurowej 1 081,8 m². Użytkownikom zapewniono 25 miejsc postojowych, w tym 9 w garażu podziemnym.
- Z kolei SGI Baltis przystąpił do budowy nowoczesnego 6-piętrowego biurowca klasy A Łasztownia Office Building o powierzchni 10 000 m² przy ul. Zbożowej. Inwestycja wpisuje się w plany rozszerzenia centrum miasta o tereny Łasztowni oraz nawiązuje do przedwojennej zabudowy tej dzielnicy. Dla pracowników przewidziano 2 parkingi: na parterze i z tyłu budynku. Zakończenie prac planuje się w ostatnim kwartale 2011 r.

SGI Baltis – projekt

- Na nieruchomości o powierzchni 2,7 ha przy ul. 1 Maja szczecińska firma Koncepta przystąpiła do realizacji centrum biurowo-biznesowe „Baltic Business Park”, na które składają się cztery 6-kondygnacyjne budynki biurowe klasy B+ (40 tys. m² powierzchni biurowej), a do dyspozycji najemców i ich klientów oddanych będzie około 800 miejsc parkingowych usytuowanych w części podziemnej. W centrum planuje wynająć biura Unicredit, który obecnie ma siedzibę w postocznym biurowcu, również należącym do firmy Koncepta. Pierwszy budynek zostanie oddany do użytkowania w 2011r. Natomiast przy ul. Wojska Polskiego firma prowadzi prace renowacyjne willi pochodzącej z XIX wieku, w której na czterech kondygnacjach usytuowane będą biura o łącznej powierzchni 1,5 tys. m².

Za obsługę inwestorów z ramienia Miasta odpowiedzialny jest Wydział Rozwoju Miasta. Działania WRM obejmują: przygotowywanie ofert inwestycyjnych, współpracę z potencjalnymi inwestorami krajowymi i zagranicznymi oraz udzielanie im informacji o obowiązujących w mieście procedurach, prezentację miasta w kraju i poza jego granicami i współpracę w tym zakresie z mediami, udział w imprezach promocyjnych, prowadzenie banku danych o inwestorach, analizę ofert inwestycyjnych, współpracę z PAIILZ, gminami ościennymi i innymi instytucjami rządowymi, regionalnymi, firmami prywatnymi, parkami technologicznymi, klastrami, ale przede wszystkim z Centrum Obsługi Inwestorów Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie. Więcej informacji na temat działań Miasta związanych z promocją gospodarczą znajduje się w rozdziale 19. Marketing Miasta.

7.4. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

7.4.1. ZADANIA INWESTYCYJNE REALIZOWANE W LATACH 2008-2009

Realizacja konkretnych zadań inwestycyjnych przez Miasto odbywa się na podstawie określenia priorytetacji tych projektów przy uwzględnieniu możliwości ich finansowania. Ważność inwestycji może być wymuszana przez oczekiwania społeczne, postęp cywilizacyjny, starzenie i zużywanie się istniejącej infrastruktury, konieczność poprawy bezpieczeństwa, zmieniające się uwarunkowania prawne, a także wizję i strategię rozwoju. W ostatnich latach największe nakłady przeznaczane są na sfery transportu i komunikacji, gospodarki mieszkaniowej, komunalnej oraz nieruchomości. Ograniczone środki w znacznym stopniu uniemożliwiają podejmowanie większych przedsięwzięć rozwojowych. Niewielki jest wpływ Miasta na tak istotne dla jego rozwoju dziedziny, jak połączenia komunikacyjne z innymi miastami, utrzymanie budowli wodnych oraz toru wodnego Szczecin-Świnoujście. Mimo to Miasto stara się aktywnie uczestniczyć w inwestycjach wpływających bezpośrednio na różne obszary jego dzia-

łalności, czego przykładem może być aktywna partycypacja przy pracach dotyczących powstania Zachodniego Obejścia Szczecina, które w znacznym stopniu odciążą miasto z ciężkiego i niebezpiecznego transportu.

W strukturze wydatków Miasta Szczecin udział środków finansowych przeznaczonych na wydatki majątkowe w ogólnej kwocie wydatków w kolejnych latach przejawiał wyraźną tendencję rosnącą: 2004 r. (10%), 2005 r. (12%), 2006 r. (13%), 2007 r. (21%), 2008 r. (24%), 2009 r. (25%). Wraz ze zwiększającym się budżetem Miasta rokrocznie zwiększają się też nakłady finansowe na wydatki majątkowe. Mimo że wzrost stopy procentowej w latach 2008 i 2009 względem 2007 r. nie jest już tak znaczny, jak w przypadku budżetu 2007 r. w stosunku do 2006 r., to utrzymanie trendu wzrostu jest pozytywnym aspektem.

Tabela 7.2.

WYDATKI MAJĄTKOWE W LATACH 2007-2009 WEDŁUG SFER [TYS. ZŁ]

Lp.	Wydatki wg sfer	2007	2008	2009	Dynamika 2009:2008
1	ŁĄD PRZESTRZENNY I GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI	13 037	34 843	15 027	43,1
2	GOSPODARKA KOMUNALNA	12 356	15 505	10 241	66,0
3	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	38 062	57 911	38 608	66,7
4	TRANSPORT I KOMUNIKACJA	113 312	134 631	153 310	113,9
5	BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY W MIEŚCIE	5 901	4 919	5 251	106,7
6	EDUKACJA I NAUKA	9 011	12 589	34 031	270,3
7	OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	6 586	11 219	12 807	114,2
8	KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	1 638	5 093	8 172	160,5
9	KULTURA FIZYCZNA, TURYSTYKA I REKREACJA	12 899	10 320	54 037	523,6
10	ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO	2 030	2 376	1 571	66,1
11	WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	131	5 019	11 315	225,4
12	ZARZĄDZANIE STRUKTURAMI SAMORZĄDOWYMI	20 558*	7 916	6 607	83,5
Razem wydatki majątkowe		235 521	302 341	350 977	116,1

* łącznie z działalnością promocyjną i współpracą międzynarodową

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za 2007, 2008, 2009 r.

W strukturze wydatków budżetowych wg sfer dominują nakłady przewidziane na zadania inwestycyjne w obszarze transportu. Zarówno w 2008 r., jak i w 2009 r. stanowiły 44% wydatków majątkowych. Zainicjowane nowe inwestycje, kluczowe dla układu komunikacyjnego miasta, były realizowane równolegle z przebudową Autostrady Poznańskiej, a także planowaniem modernizacji miejskiego odcinka drogi krajowej nr 10 (dostępu do Portu w Szczecinie) czy Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju.

Podpisana w 2010 r. umowa na dofinansowanie projektu „Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie” pozwala na kontynuowanie prac na miejskim odcinku drogi krajowej nr 10. Przedsięwzięcie zostało wpisane na listę projektów indywidualnych dla „Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”, gdyż wpisuje się w cele Działania 7.2 Rozwój Transport Morskiego. Rozpoczęte zostaną prace na ul. Struga na odcinku od ul. Jasnej do ul. Botanicznej oraz od ul. Botanicznej do węzła Pomorska. W ramach zadania przebudowane zostaną obie jezdnie ul. Struga, zmodernizowane drogi wspomagające, zbudowane nowe skrzyżowania, estakady i łącznice, a także wykonane inne obiekty inżynierskie oraz niezbędna infrastruktura techniczna. Planowany całkowity koszt inwestycji to 200 370 tys. zł.

Ul. A. Struga

Rozpoczęta w kwietniu 2006 r. modernizacja Autostrady Poznańskiej została podzielona na etapy. Do 2009 r. zrealizowano dwie pierwsze fazy projektu. Wybudowano dwa nowe trzyprzęsłowe przeprawy (w sąsiedztwie istniejących) przez Odrę (dł. 206 m) i Regalicę (dł. 227,5 m) wraz z estakadami łączącymi mosty z funkcjonującym układem drogowym. W najbliższych latach inwestycja będzie kontynuowana i obejmie rozbiórkę i budowę dwóch nowych mostów (w miejscu istniejących starych), rozbiórkę wiaduktu w ciągu ul. Nasypowej, budowę drogi dwupasmowej między przeprawami, przebudowę istniejących drogowych i kolejowych 3 obiektów inżynierskich (etap III), budowę ronda w ciągu ul. Morwowej (etap IV), budowę węzła drogowego Batalionów Chłopskich oraz nowego układu drogowego do ronda z etapu IV (etap V). Całkowity koszt inwestycji przewiduje się na blisko 230 mln zł. Efektem końcowym przedsięwzięcia będzie usprawnienie komunikacji pomiędzy prawo- i lewobrzeżną częścią miasta, powodując tym samym skrócenie czasu przejazdu, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu, a także odciążenie strefy śródmiejskiej z ruchu tranzytowego. W 2009 r. realizowane były prace projektowe dalszych etapów, a kontynuowanie inwestycji uzależnione jest od pozyskania dofinansowania ze środków unijnych (z wyjątkiem IV etapu) oraz od postępu i harmonogramu prac przy modernizacji ul. Struga w celu zapewnienia płynności komunikacyjnej miasta.

Kontynuowana była również budowa Obwodnicy Śródmieścia Szczecina (2008 r. – 17 556 tys. zł, 2009 r. – 2 197 tys. zł), w ramach której w ostatnich dwóch latach zrealizowano nowy odcinek ul. Przyjaciół Żołnierza od ul. Ks. Warciśława do ul. Krasińskiego (dwie jezdnie o długości 480 m, po dwa pasy ruchu w każdym kierunku, oddzielone szerokim pasem trawnika z przeznaczeniem w przyszłości na cele tramwajowe, skrzyżowanie obwodnicy z ul. Krasińskiego oraz ul. Przyjaciół Żołnierza z ul. Warciśława oraz przebudowa infrastruktury technicznej). Równolegle projektowano i tworono dokumentację V etapu (obwodnica od ul. Duńskiej-Krasińskiego do ul. Arkońskiej), którego realizacja przewidziana jest na następne lata. W grudniu 2009 r. Prezydent Miasta Szczecin i Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego podpisali umowę na dofinansowanie realizacji V etapu Obwodnicy z RPO w wysokości 74 mln zł.

Poprawę komfortu jazdy i bezpieczeństwa oraz zwiększenie płynności ruchu spowodował zakończony w 2008 r. I etap budowy całkowicie nowego ciągu ul. Sosabowskiego (dawniej ul. Nowoszeroka) w ramach zachodniego połączenia międzydzielnicowego miasta. W ramach prac zbudowano dwie jezdnie, po dwa pasy ruchu w każdym kierunku, oddzielone szerokim pasem trawnika z przeznaczeniem w przyszłości na cele tramwajowe na odcinku od ul. Taczaka do skrzyżowania z ul. Szeroką i Żniwną, budowę nowego skrzyżowania z ul. Taczaka i Łukasieńskiego wraz z sygnalizacją świetlną, remont istniejącej ul. Brackiej oraz budowę infrastruktury technicznej. Koszt całkowity inwestycji wyniósł 7 554 tys. zł.

Kolejnymi inwestycjami drogowymi, które zostały zrealizowane w 2009 r., były modernizacje m.in. ulic: Balińskiego, Kusocińskiego, Dąbska-Zoologiczna, Chorzowska, Podbórsańska, Starkiewicza Grudziądzka, św. Józefa (łącznie wydatki wyniosły 13 938 tys. zł). Przebudowano także skrzyżowanie ulic Ku Słońcu i Sikorskiego za kwotę 4 948 tys. zł. Dodatkowo w omawianych latach duże nakłady finansowe zainwestowano w budowy i modernizację ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych (2008 r. – 1 906 tys. zł, a 2009 r. – 5 314 tys. zł) oraz w remonty chodników (łącznie 14 134 tys. zł), mając na celu poprawienie infrastruktury rowerowej i komunikacji pieszych w mieście.

Modernizacja infrastruktury torowej i sieciowej, podwyższenie kapitału spółek tramwajowych i autobusowych, remonty zajezdni tramwajowych, uzupełnienie wyposażenia MZK, zakup taboru dla komunikacji miejskiej w tym tramwajowego (42 szt. używanych tramwajów Tatra KT4Dt oraz 32 szt. używanych tramwajów Tatra T6) i wyposażenia technicznego kosztowały w 2008 r. – 53 360 tys. zł, a w 2009 r. – 100 690 tys. zł.

Ważną dziedziną w działalności inwestycyjnej Miasta jest gospodarka komunalna obejmująca: gospodarkę ściekową i ochronę wód, gospodarkę odpadami, ciepłownictwo, urządzenia komunalne, oświetlenie ulic i utrzymanie zieleni miejskiej. Wydatki inwestycyjne na

gospodarkę komunalną w 2008 r. stanowiły 5% wydatków majątkowych Miasta, a w 2009 r. – 3%. Dynamika wydatków z budżetu Miasta na tę sferę wynosiła w 2008 r. – 125%, natomiast w 2009 r. nastąpił spadek w stosunku do roku poprzedniego o 34%.

Najwięcej zainwestowanych pieniędzy przeznaczono na projekty związane z budową nowego cmentarza przy ul. Bronowickiej (2008 r. – 1 987 tys. zł, 2009 r. – 1 464 tys. zł) oraz budową zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (2008 r. – 918 tys. zł, 2009 r. – 1 662 tys. zł). Działania te mają na celu zabezpieczenie potrzeb komunalnych miasta w przyszłości. Oprócz tego prowadzono działania inwestycyjne wynikające z bieżących potrzeb miasta, wśród których należy wymienić modernizację i rozbudowę Cmentarza Centralnego, modernizację parków, skwerów i zieleńców oraz remonty pomników i fontan. Dodatkowo spółka miejska ZWiK ze środków własnych i kredytów (34% całości projektu) oraz z Funduszu Spójności Unii Europejskiej (66% wartości projektu) finansowała Program „Poprawa jakości wody w Szczecinie”, na który kulminacja nakładów przypadła na lata 2007-2009 (odpowiednio 63, 65 oraz 61 mln euro). W 2009 r. uruchomiono oczyszczalnię „Pomorzany”, jedną z największych tego typu inwestycji w Europie, która oczyszcza 99,9% ścieków z terenów miejskich najnowocześniejszą dostępną technologią. Ponadto wybudowano między innymi nowe magistrale wodociągowe (Warszewo-Mścięcino i Miedwie-Kijewo), rozbudowano oczyszczalnię ścieków „Zdroje”, odnowiono 57 km starych i wybudowano 200 km nowych sieci kanalizacyjnych oraz zmodernizowano i rozbudowano pozostałą niezbędną infrastrukturę.

W sferze mieszkalnictwa duży nacisk kładzie się na rozwój budownictwa mieszkaniowego, realizowanego przez podmioty z udziałem Miasta. Zgodnie z polityką mieszkaniową podstawowym celem jest zapewnienie gospodarstwu domowemu, o różnym poziomie dochodów, szans dostępu do mieszkań o odpowiednim standardzie. Wydatki inwestycyjne w tym dziale stanowiły 19% wydatków majątkowych ogółem w 2008 r. i 11% w 2009 r. W 2008 r. nastąpił wyraźny wzrost finansowania wydatków w sferze mieszkaniowej (dynamika wzrostu wyniosła 152%), natomiast w 2009 r. nastąpiło zmniejszenie wydatkowania (dynamika spadku wyniosła 34%), co wynikało z zamrożenia niektórych programów (np. „Nasz Dom”) oraz z cyklu prowadzenia inwestycji mieszkaniowych (uzbrojenie terenów i budownictwo TBS) przez miejskie spółki. Pozyskiwanie, modernizacja budynków i wolnych lokali mieszkalnych kosztowały w 2008 r. – 9 648 tys. zł, a w 2009 r. – 6 645 tys. zł. Dużą część środków budżetu sfery mieszkaniowej przeznaczają na udziały Miasta w spółkach: TBSP (2008 r. – 10 349 tys. zł, 2009 r. – 4 000 tys. zł) i STBS (2008 r. – 15 900 tys. zł, 2009 r. – 11 217 tys. zł).

W sferze ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomości zrealizowano inwestycje wynikające z Programu rewitalizacji obszarów miejskich, związane z ożywieniem obiektów niemieszkalnych oraz zieleni i ciągów pieszych, w tym m.in. budowy Muzeum Techniki i Komunikacji „Za-

jezdni Sztuki” oraz zagospodarowania terenu zieleńca im. J. Szczerskiej. Na omawianą sferę w 2008 r. wydano 34 843 tys. zł (13% wydatków majątkowych Miasta), a w 2009 r. – 15 027 tys. zł (4%), a najważniejsze wydatki obejmowały przygotowanie nieruchomości i ich adaptacje na późniejsze cele.

Znaczny wzrost dynamiki odnotowano w sferze edukacji i nauki. Porównując lata 2008 i 2007, wynosiła ona 140% (wydatki majątkowe odpowiednio 12 589 tys. zł i 9 011 tys. zł), natomiast w 2009 r. nastąpił znaczny wzrost wydatków na ten obszar (34 031 tys. zł) z dynamiką 270%. Wzrost ten przejawia się także w udziale wydatków na sferę edukacji i nauki w ogólnych wydatkach (4% w latach 2007-2008 i 10% w 2009 r.). Wzrost wydatków spowodowany był głównie modernizacją obiektów oświatowych i ich infrastruktury, a także budową nowej szkoły na terenie osiedla Warszewo, na którą przeznaczono 5 478 tys. zł w 2009 r.

Największy, bo ponad pięciokrotny (524%) wzrost wydatków nastąpił w sferze kultury fizycznej, turystyki i rekreacji. W latach 2008-2009 przeznaczono odpowiednio 10 320 tys. zł i 54 037 tys. zł na działania związane z realizacją takich zadań, jak np.: budowa hali widowiskowo-sportowej (2 093 tys. zł), przebudowa odkrytej pływalni na kryty basen 50 m (31 026 tys. zł), modernizacja Stadionu Miejskiego przy ul. Karłowicza (5 800 tys. zł) czy budowa boisk wynikająca z programu „Orlik 2012” (11 466 tys. zł). Nowe obiekty sportowe oraz modernizacje starych mają uzupełnić i dostosować do standardów istniejące zaplecze sportowo-turystyczno-rekreacyjne miasta. Równolegle rozpoczęto działania mające na celu budowę i modernizację osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji, modernizację kąpieliska „Arkonka”, budowę „Mariny miejskiej”, Aquaparku, Transgranicznej Bazy Turystyki Żeglarskiej i wielu innych obiektów, aby poprawić sytuację w zakresie zaspokajania potrzeb związanych z kulturą fizyczną oraz by zwiększyć ofertę turystyczną Szczecina. Jednocześnie, oprócz tworzenia infrastruktury, Miasto postawiło na inwestycje związane z organizacją przyszłych imprez na tych obiektach, np. najnowocześniejszy w Polsce basen olimpijski będzie areną Mistrzostw Europy w pływaniu w 2011 r.

W sferze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego w latach 2008-2009 największe wydatki majątkowe przeznaczono na budowę nowej siedziby Filharmonii Szczecińskiej (5 195 tys. zł), zakup wyposażenia do nowej siedziby Teatru Pleciuga (2 000 tys. zł), zakup kolekcji motoryzacji dla Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdnia Sztuki” oraz na remont Willi Lentza, modernizację bibliotek i budowę Trafostacji Sztuki. W powyższych latach wydatkowano na zadania tej sfery kolejno 5 093 tys. zł i 8 172 tys. zł (dynamika – 160%).

W sferze wspierania rozwoju gospodarczego wydatki majątkowe wyniosły 5 019 tys. zł (2008 r.) i 11 315 tys. zł (2009 r.), przy czym pieniądze te przeznaczono głównie na Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny „Pomerania” (12 600 tys. zł).

Tabela 7.3.

NAJWIĘKSZE ZADANIA INWESTYCYJNE REALIZOWANE PRZEZ MIASTO [TYS. ZŁ]

Nazwa zadania inwestycyjnego	2002 - 2005	2006	2007	2008	2009
Droga krajowa Nr 10	27 038	280	998	661	107
Modernizacja ul. Balińskiego	x	210	119	x	5 611
Obwodnica Śródmieścia Szczecina	x	9 541	6 176	17 556	2 197
Przebudowa ul. Autostrada Poznańska	x	1 002	57 454	32 068	945
Trasa Północna	181	x	x	117	1 025
Budowa ul. Sosabowskiego (dawniej ul. Nowoszeroka)	43	146	139	7 225	x
Przebudowa skrzyżowania ulic Ku Słońcu i Sikorskiego	x	x	181	24	4 948
Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych	x	1 983	176	1 906	5 314
Remonty chodników	1 807	402	201	6 462	7 672
Szczeciński Szybki Tramwaj	2 553	826	549	561	317
Podwyższenie kapitału spółek tramwajowych i autobusowych, zakup i remonty taboru dla komunikacji miejskiej, remonty i modernizacja infrastruktury tramwajowej MZK i zakup wyposażenia technicznego	30 012	7 448	24 770	53 792	100 690
Cmentarz komunalny ul. Bronowicka	9 301	974	1 156	1 987	1 464
Uzbrojenie terenów pod bud. jednorodzinne i wielorodzinne	32 498	3 418	12 038	15 693	8 191
Dofinansowanie Społecznych Inicjatyw Lokalnych	2 950	1 281	1 336	1 604	1 470
Program „Nasz Dom”	3 438	2 716	2 414	4 750	x
Udziały w spółkach TBSP i STBS	20 978	6 048	13 401	26 250	15 217
Lokalny Program Rewitalizacji	x	1 518	1 043	2 061	x
Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje (m.in. Lotnisko i Trzebusz-Dunikowo)	x	x	x	31 918	5 067
Zakupy inwestycyjne KM PSP	4 459	1 904	1 815	2 480	1 150
Modernizacja i wyposażenie Komisariatów Policji	698	1 750	2 350	1 494	3 500
Centrum Zarządzania Kryzysowego	50	1 863	400	176	200
Boisko i zaplecze ul. Witkiewicza	x	x	4 026	1 420	x
Budowa szkoły na terenie osiedla Warszewo	x	18	200	450	5 478
Stadion Miejski przy ul. Karłowicza	2 810	403	1 781	x	5 800
Budowa hali widowiskowo-sportowej	1 407	1 521	403	859	1 234
Przebudowa odkrytego basenu 50 m na krytą pływalnię 50 m	x	x	62	2 555	28 471
Moje Boisko - Orlik 2012	x	x	x	1 726	9 740
Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza	x	11	11	2 300	2 895
Muzeum Techniki i Komunikacji - Zajezdnia Sztuki	84	73	44	145	8 093
Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny Pomerania	x	x	x	4 600	8 000
Zagospodarowanie zieleńca im. J. Szczerskiej	x	x	51	91	3 165
Budowa zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów dla SOM	x	x	x	918	1 662

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 r.

W latach 2008-2009, podobnie jak w latach poprzednich, można zauważyć zwiększające się zaangażowanie Miasta w działalność inwestycyjną, wyrażające się większymi środkami finansowymi przeznaczanymi na wydatki majątkowe. Z pieniędzy tych realizowane są nowe, ważne dla

Szczecina inwestycje we wszystkich sferach. Pozytywnym aspektem jest fakt, że tendencja wzrostowa zostanie utrzymana również w następujących latach.

7.4.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

Ściśle określone i ograniczone środki finansowe, jakimi rokrocznie dysponuje Miasto, nie pozwalają na szybkie i ciągle realizowanie największych i najważniejszych inwestycji. Sytuację tę komplikuje fakt otrzymywania nowych zadań przenoszonych z administracji centralnej do katalogu zadań gminnych i powiatowych bez przydzielenia odpowiednich środków na ich realizację, co powoduje, że pochłaniają one część środków własnych Miasta. Dlatego tak ważne stało się dofinansowanie zewnętrzne, zwłaszcza z funduszy UE, dzięki czemu możliwa stała się realizacja dużych inwestycji szczególnie w sferze transportowej i komunalnej.

Nadwyżka operacyjna Szczecina, czyli różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, wyniosła w 2008 r. – 259 491 tys. zł, a w 2009 r. – 177 252 tys. zł. Procentowy udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących Miasta od 2004 r. miał charakter zwykły i osiągnął najwyższy poziom 21% w 2008 r., natomiast w 2009 r. odnotowano jego spadek do 15%, co miało związek z globalnym kryzysem finansowym. W 2009 r. zaciągnięto zobowiązania w wysokości 126 150 tys. zł (kredyt w Europejskim Banku Inwestycyjnym), które w większości zostały przeznaczone na nowe inwestycje z zaklasyfikowaniem budżetowym jako środki własne na ich finansowanie.

Ze środków własnych Miasto realizuje niektóre kluczowe inwestycje, przy czym ma podpisane umowy o dofinansowanie ze środków UE na te cele i zaplanowane dofinansowanie otrzyma po wykonaniu tych projektów. Planowane dofinansowanie na zadania realizowane przez Miasto, dla których podpisano umowy o dofinansowanie lub preumowę w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013”, wynosi 188 485 tys. zł. Miejskie działania są także dotowane w ramach „Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko” (677 560 tys. zł) oraz „Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej INTERREG IV A” (1 360 tys. zł).

Tabela 7.4.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W LATACH 2007-2009 [TYS. ZŁ]				
Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009
1.	środki budżetu państwa	1 377	x	17 364
2.	pożyczka na prefinansowanie	55 518	9 982	x
3.	środki własne (w tym kredyty)	177 175	291 336	328 252
4.	środki pomocowe UE*	1 451	776	5 361
5.	inne źródła	x	247	x
Wydatki majątkowe Miasta		235 521	302 341	350 977

* środki pozyskane z UE tytułem refundacji już poniesionych kosztów.
Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2007, 2008, 2009.

Największą inwestycją dotowaną ze środków zewnętrznych w latach 2008-2009 był program „Poprawa jakości wody w Szczecinie” realizowany przez spółkę miejską Zakład Wodociągów i Kanalizacji współfinansowany z Funduszu Spójności (ISPA). Ze środków UE na ten projekt przekazane zostało 186 300 tys. euro (66% kosztów przedsięwzięcia), kredyt konsorcjalny (Bank Ochrony Środowiska, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) pokrył kolejne 33%, pozostała zaś kwota pochodziła z budżetów ZWiK i Miasta. Inne główne inwestycje, o podobnym źródle finansowania (Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego) to zrealizowane w latach 2008-2009 zagospodarowanie terenu zieleńca im. J. Szczerskiej oraz planowane Obwodnica Śródmieścia Szczecina (V etap) i nowy budynek Filharmonii Szczecińskiej.

W 2008 r. 197 tys. zł z funduszu Phare przeznaczono na zadania z zakresu modernizacji ciągów drogowych, takich jak miejski odcinek drogi nr 13 oraz miejski odcinek drogi nr 10 – ul. Struga. Natomiast etap I i II przebudowy Autostrady Poznańskiej oraz zakup taboru tramwajowego wraz z wykonaniem remontu torowiska na ul. Ku Słońcu w Szczecinie wśród swych źródeł finansowania, oprócz środków własnych Miasta (28 594 tys. zł), miały także pożyczki na prefinansowanie projektu z funduszy strukturalnych UE (9 982 tys. zł).

Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (potocznie znany jako fundusze norweskie) były źródłami finansowania dla Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki w Szczecinie. W 2009 r. z EOG przekazano na ten cel 5 286 tys. zł, przy 2 807 tys. zł pochodzących ze środków własnych Miasta (razem 8 093 tys. zł).

W 2009 r. środki z dotacji rządowych przeznaczono w większości na takie inwestycje jak przebudowa skrzyżowania ulic Ku Słońcu i Sikorskiego (1 175 tys. zł z budżetu państwa, przy 3 773 tys. zł środków własnych), przebudowa odkrytego basenu na krytą pływalnię 50 m (11 200 tys. zł z budżetu

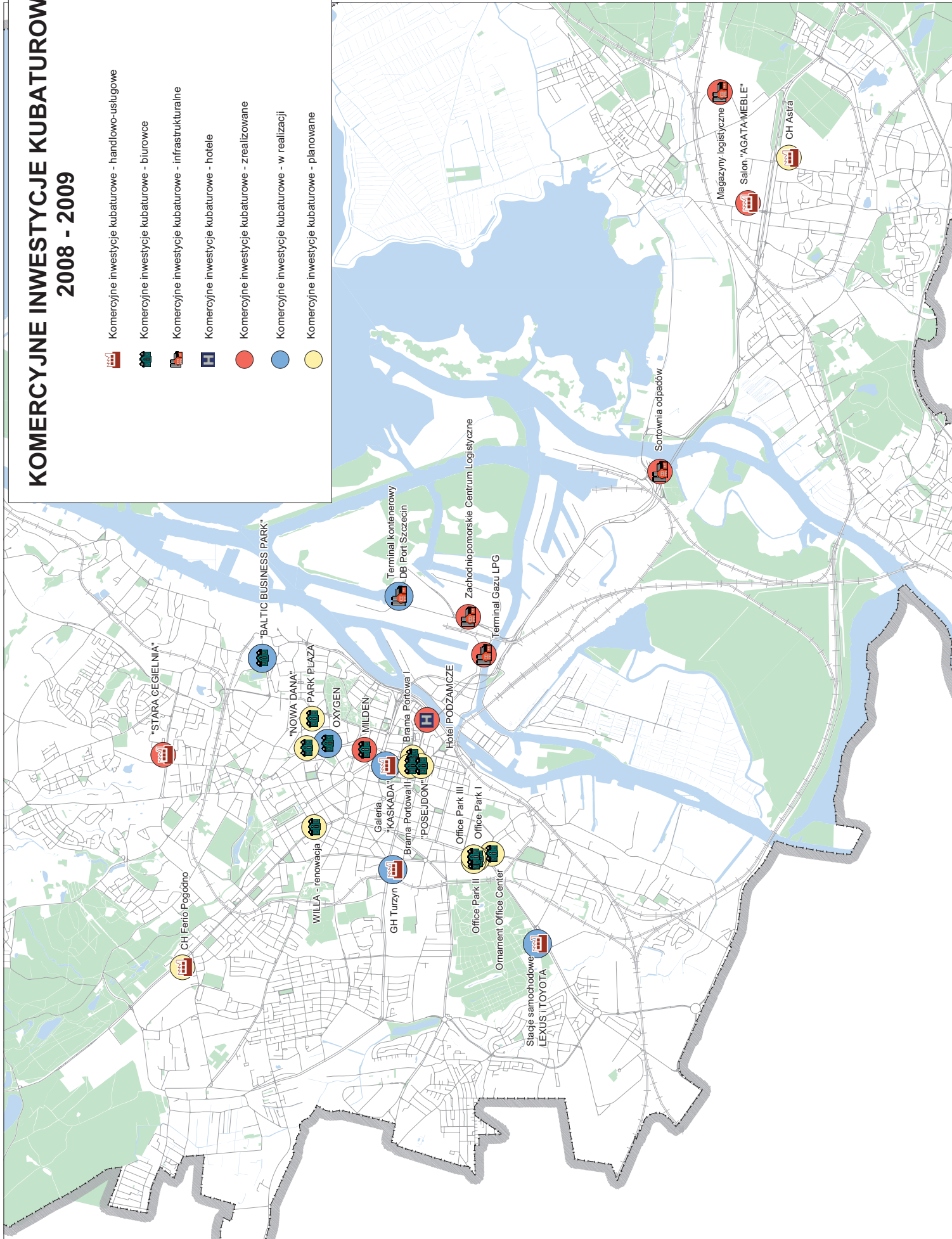
państwa, przy 17 272 tys. zł środków własnych) oraz budowa boisk piłkarskich wynikająca z programu „Orlik 2012” (4 329 tys. zł z budżetu państwa, 5 411 tys. zł środków własnych).

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2008. Raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.
2. Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009 r. Raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.
3. Biuletyn informacyjny NBP 11/2008, Warszawa marzec 2009 r.
4. Biuletyn informacyjny NBP 11/2009, Warszawa 2010 r.
5. Informacje Urzędu Statystycznego, Oddział w Szczecinie.
6. Memorandum Finansowe Miasta Szczecin 2010.
7. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski w 2008 r., NBP, Warszawa, wrzesień 2009 r.
8. Program „Poprawa jakości wody w Szczecinie” <http://www.zwik.szczecin.pl/fs/pliki/rama0.htm>.
9. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.
10. www.artbud.szczecin.pl.
11. www.atkearney.pl.
12. www.best-sa.com.pl.
13. www.budowlany.pl.
14. www.budownictwo.steed.pl.
15. www.buduj.szczecin.pl.
16. www.caelumdevelopment.eu.
17. www.calbud-developer.pl.
18. www.ciroco.com.pl.
19. www.coliseum.pl.
20. www.echo.com.pl.
21. www.eurocapital.szczecin.pl.
22. www.inwestycje.pl.
23. www.jwconstruction.com.pl.
24. www.makdom.com.pl.
25. www.milden.pl.
26. www.modehpolmo.pl.
27. www.money.pl.
28. www.nd.com.pl.
29. www.noweosiedla.pl.
30. www.orcogroup.pl.
31. www.osiedlepionierow.pl.
32. www.paiz.gov.pl.
33. www.ronson.pl.
34. www.sanix-tur.com.pl.
35. www.sgi.pl.
36. www.siemaszko.com.pl.
37. www.soko-developer.pl.
38. www.stara-cegielnia.pl.
39. www.statusdom.pl.
40. www.technoprogres.pl.
41. www.tomaszewicz.pl.
42. www.um.szczecin.pl.
43. www.urbanity.pl.
44. Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na wzrost polskiej gospodarki w okresie poakcesyjnym, GUS, maj 2009 r.
45. Wydział Inwestycji Miejskich Urzędu Miasta Szczecin.
46. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2008 r., NBP, Warszawa, styczeń 2010 r.

KOMERCYJNE INWESTYCJE KUBATUROWE 2008 - 2009

- Komercyjne inwestycje kubaturowe - handlowo-usługowe
- Komercyjne inwestycje kubaturowe - biurowce
- Komercyjne inwestycje kubaturowe - infrastrukturalne
- Komercyjne inwestycje kubaturowe - hotele
- Komercyjne inwestycje kubaturowe - zrealizowane
- Komercyjne inwestycje kubaturowe - w realizacji
- Komercyjne inwestycje kubaturowe - planowane

"STARA GEGIELNIA"

CH Ferio Pogodno

"BALTIC BUSINESS PARK"

"NOWA DANA"

PARK PLAZA

OXYGEN

MILDEN

Galeria "KASKADA"

Brama Portowa II

"POSEJIDON"

Hotel PODZAMCZE

Office Park III

Office Park I

Office Park II

Ornament Office Center

Stacje samochodowe LEXUS i TOYOTA

Sortownia odpadów

Magazyny logistyczne

Salon "AGATA-MEBLE"

CH Astra

WILLA - renowacja

GH Turzyn

Brama Portowa I

Zachodniopomorskie Centrum Logistyczne

Terminal Gazu LPG

Terminal kontenerowy DB Port Szczecin

WYBRANE INWESTYCJE MIEJSKIE MODERNIZUJĄCE LUB TWORZĄCE GŁÓWNE CIĄGI KOMUNIKACYJNE

Inwestycje zrealizowane do roku 2008

Inwestycje realizowane w latach 2008 - 2009

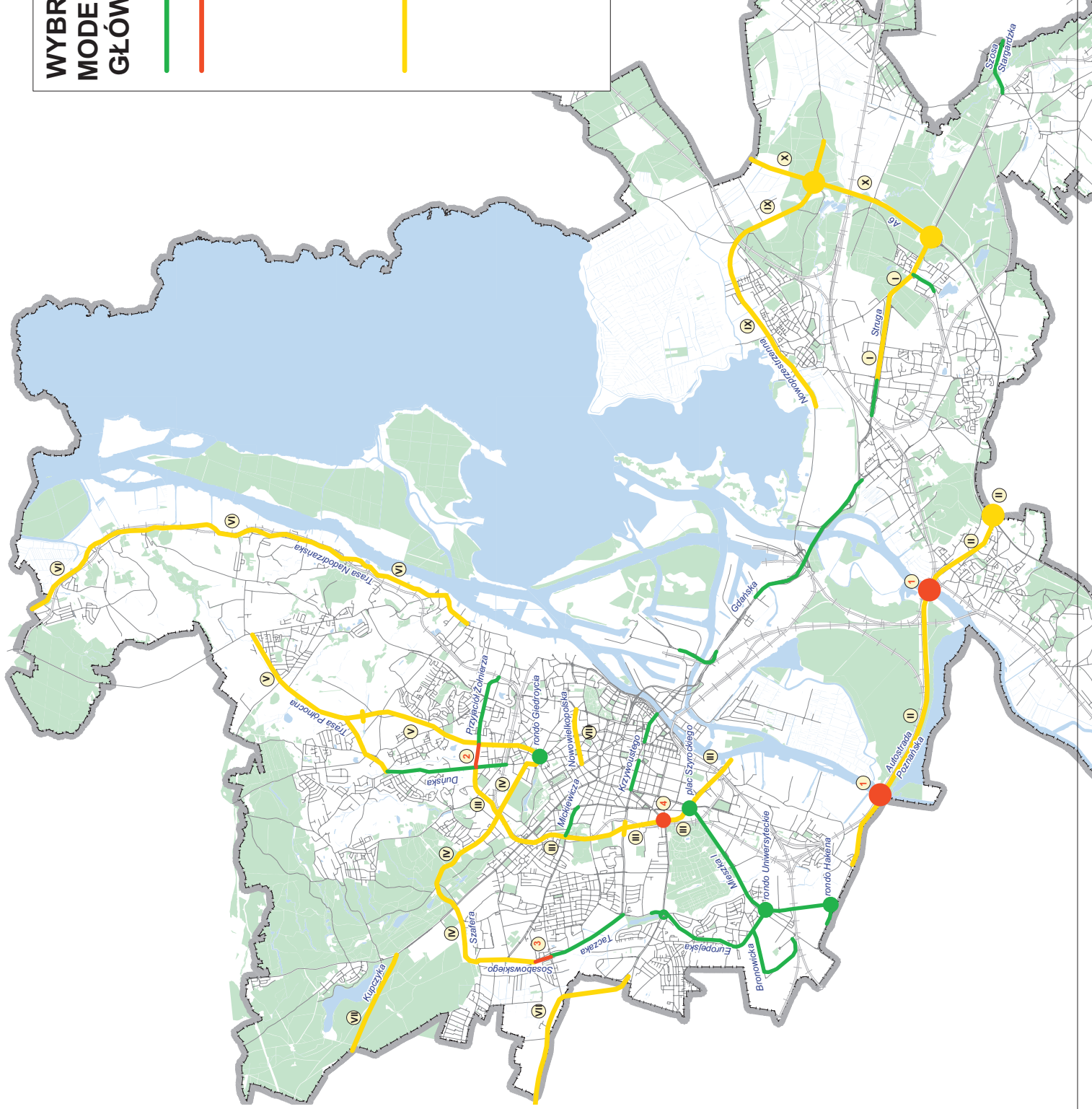

1. Przebudowa ul. Autostrada Poznańska - Etap I i II
 - Budowa nowych mostów przez rzekę i Regalicę
2. Obwodnica Śródmieścia Szczecina - Etap IV
 - Budowa ul. Przyjaciół Zolnierza od ul. Księcia Wacława do ul. Krasieńskiego
3. Budowa ul. Sosabowskiego (dawniej Nowoszeroka)
 - Etap I - Budowa ul. Sosabowskiego od ul. Łukasieńskiego do ul. Szerokiej
4. Budowa ronda na skrzyżowaniu ulic Ku Słońcu i Sikorskiego

Inwestycje planowane

- I. Ul. Struga (miejski odcinek drogi krajowej Nr 10)
- II. Autostrada Poznańska
- III. Obwodnica Śródmieścia Szczecina
- IV. Zachodnie połączenie międzydzielnicowe
- V. Trasa Północna
- VI. Trasa Nadodrzańska
- VII. Drogi dojazdowe do ZOS
- VIII. Ul. Nowowielkopolska
- IX. Ul. Nowoprzeźrenna
- X. Autostrada A6

Turystyka obejmuje ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, zawodowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem, z wyłączeniem wyjazdów, w których głównym celem jest działalność zarobkowa¹. Turystyka odgrywa dużą rolę w aktywizacji społeczno-gospodarczej miasta. Rozwój turystyki w danym regionie wpływa na poprawę życia mieszkańców, aktywizację lokalnej gospodarki i wzbogaca wizerunek miasta.

8.1. ZARZĄDZANIE TURYSTYKĄ

Na poziomie regionalnym Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składają się m.in. działania na rzecz rozwoju i promocji turystyki. Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w regionie została zawarta w „Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 r.” oraz w projekcie „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”. Władze samorządowe województwa zachodniopomorskiego wchodzi w skład zarządu Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej. W latach 2008-2009 województwo współpracowało z organizacjami mającymi siedzibę w Szczecinie, jak: Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych Zarząd Oddziału Wojewódzkiego, Forum Turystyki Regionów i inne.

Na poziomie lokalnym za działania w zakresie turystyki odpowiada Gmina Miasto Szczecin. Koncepcja rozwoju turystyki w mieście została określona w „Polityce wspierania rozwoju turystyki dla Miasta Szczecin” przyjętej Uchwałą Nr LVII/1064/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 12 czerwca 2006 r., której celem jest m.in.: poprawienie atrakcyjności turystycznej miasta poprzez wspieranie działań na rzecz tworzenia i podnoszenia jakości produktów turystycznych.

Za działania w zakresie promowania turystyki, kreowanie wizerunku miasta jako ośrodka turystycznego, tworzenia i podnoszenie jakości produktów turystycznych, wydawania folderów o produktach turystycznych, współpracę z krajowymi i zagranicznymi instytucjami turystycznymi odpowiada Referat ds. Turystyki w Wydziale Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Szczecin.

Gmina Miasto Szczecin zarządza i nadzoruje działalność Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji. Wszelkie zadania i działania MOSRiR w dziedzinie turystyki są realizowane poprzez Centrum Informacji Turystycznej, którego podstawowym zadaniem jest zbieranie, przetwarzanie i udzielanie kompleksowych informacji o mieście. MOSRiR ściśle współpracuje z Wydziałem Sportu i Turystyki w zakresie reprezentowania miasta podczas krajowych i międzynarodowych targów turystycznych. Współpracuje

także z Forum Informacji Turystycznej, biurami podróży, gestorami szczecińskiej bazy noclegowej oraz z placówkami oświatowymi w zakresie szkolenia młodzieży kształconej w obsłudze ruchu turystycznego.

Gmina Miasto Szczecin jest członkiem Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej. Współpracuje także z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym, Polskim Towarzystwem Schronisk Młodzieżowych oraz Polską Organizacją Turystyczną, za której pośrednictwem do Polskich Ośrodków Informacji Turystycznej za granicę przekazywane są materiały promocyjne dotyczące Szczecina. Miasto współpracuje także z innymi stowarzyszeniami, wspierając je ogłaszanymi rokrocznie konkursami.

W latach 2008-2009 Gmina Miasto Szczecin przeprowadziła szereg działań w dziedzinie turystyki i jej promocji:

- uruchomiono punkt informacji turystycznej na Wałach Chrobrego przy ul. Jana z Kolna,
- przygotowano dokumentację oznakowania Traktu historycznego i Traktu botanicznego na Cmentarzu Centralnym oraz zweryfikowano oznaczenia Złotego Szlaku Turystycznego; współorganizowano projekty, w których wyniku powstał szlak „Śladami Quistropów” oraz Ekspozycja doświadczenia Younga przy Szkolnym Schronisku Młodzieżowym „Cuma”, wspierano promocyjnie takie przedsięwzięcia, jak: „Podziemne Trasy Turystyczne” (we współpracy z firmą „Centrum Wynajmu i Turystyki”), Eksperymentarium Eureka,
- przeprowadzono akcję wspierania produktów turystycznych na rynku lokalnym, zachęcającą do aktywnego spędzenia czasu wolnego w Szczecinie – publikacja w gazecie „Moje Miasto” artykułów dotyczących szczecińskich atrakcji turystycznych, na podstawie których powstał przewodnik turystyczny dystrybuowany z gazetą MM i w punktach informacji turystycznej. W Polskim Radiu Szczecin znalazł się blok poświęcony atrakcjom turystycznym Szczecina,
- w zakresie upowszechniania krajowej turystyki młodzieżowej poprzez dofinansowanie szkolnych kół turystyczno-krajoznawczych, rajdów, zlotów, biwaków oraz innych przedsięwzięć organizowanych przez placówki oświatowe, wyposażenie szkolnych schronisk młodzieżowych. Te działania przyczyniły się pośrednio do upowszechniania krajowej turystyki młodzieżowej,
- w zakresie turystyki leśnej (silwaturystyki) utworzono i prowadzono interaktywną mapę przyrodniczo-turystyczną, wykonano nowe plansze informacyjno-turystyczne na ścieżce edukacyjno-przyrodniczej przy Leśniczówce Białej, wyposażono Edukacyjną Pracownię Przyrodniczą „Na Głębokim”, wykonano pieszo-rowerowy szlak turystyczny Głębokie-Osów,

¹ Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO, ONZ-WTO, UKFIT, Warszawa 1995 r., s. 5.

- wyznaczono i oznakowano miejsca parkingowe dla autokarów przy ul. Sambora, ul. Jarowita i ul. Jana z Kolna,
- prowadzono i aktualizowano internetowy serwis turystyczny Szczecina www.turystyka.szczecin.pl oraz aktualizowano kalendarz imprez w formie newslettera, a następnie zakładkę „Odwiedź Szczecin” na www.szczecin.eu,
- utworzono Szczecińską Kartę Turystyczną (upoważniającą do całodobowego korzystania z komunikacji miejskiej oraz zniżek w wybranych muzeach i restauracjach, dystrybuowaną w centrach informacji turystycznej wraz z bezpłatnym przewodnikiem po miejscach i atrakcjach),
- wydawane były następujące foldery tematyczne o Szczecinie: Miejskie szlaki turystyczne, W zieleni i nad wodą, Archipelag atrakcji, Turystyczna mapa rowerowa, Mapa centrum miasta wraz ze schematem komunikacyjnym. Materiały dystrybuowano podczas targów turystycznych i prezentacji plenerowych miasta, w szczecińskich punktach informacji turystycznej, punktach obsługi ruchu turystycznego; opracowano informator bazy noclegowej 2009/2010,
- udział w targach turystycznych: „Reiseliv” – Oslo, „Reisen” – Hamburg, „ITB” – Berlin, „TUR” – Goeteborg, „WTM” – Londyn, „Lato” – Warszawa, „Tour Salon” – Poznań, „Market Tour” – Szczecin.

W 2009 r. Gmina Miasto Szczecin przeznaczyła na turystykę ogółem 645,4 tys. zł., tj. o 20% mniej w stosunku do wydatków przeznaczonych w roku poprzednim. Należy zaznaczyć, że kwota dotyczy wyłącznie wydatków ujętych w klasyfikacji budżetowej 630 „Turystyka”. Ze względu na interdyscyplinarny charakter, turystyka jest powiązana z wieloma aspektami życia społeczno-gospodarczego, m.in.: edukacja, promocja, ochrona środowiska i wiele innych, co oznacza, że ogół wydatków na turystykę był w rzeczywistości większy.

8.2. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W SFERZE TURYSTYKI

8.2.1. STOWARZYSZENIA DZIAŁAJĄCE W SFERZE TURYSTYKI

Na terenie Szczecina, oprócz wymienionych wcześniej organów administracji rządowej i samorządowej, w dziedzinie turystyki działają organizacje realizujące politykę organów administracji i samorządów terytorialnych, jak Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (ZROT). ZROT działa jako związek stowarzyszeń. Członkami ZROT jest łącznie 87 podmiotów, w tym: województwo zachodniopomorskie, 19 gmin, 2 powiaty, 3 miasta (w tym Gmina Miasto Szczecin), izby turystyczne, firmy komercyj-

ne, instytucje okołobiznesowe (m.in. ZARR), stowarzyszenia i inne. Podstawowym celem działalności ZROT jest kreowanie wizerunku województwa zachodniopomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie. Wspólne działania promocyjne Gminy Miasto Szczecin i ZROT są związane głównie z uczestnictwem w targach turystycznych. Szczegółowe informacje dotyczące ZROT pod adresem: www.zrot.pl.

Organizacją samorządu gospodarczego branży turystycznej jest Zachodniopomorska Izba Turystyki (ZIT) skupiająca 50 podmiotów z terenu województwa zachodniopomorskiego takich jak: biura podróży, hotele i obiekty wczasowe, szkoły związane z kształceniem kadr turystyki, organizacje działające w turystyce. Aktywność ZIT koncentruje się m.in. na: ochronie praw zrzeszonych w niej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w turystyce, promocji członków ZIT jako wiarygodnych podmiotów gospodarczych poprzez Certyfikaty Rekomendacyjne, integracji środowiska turystycznego oraz organizacji szkoleń. Miasto Szczecin współpracuje z ZIT na zasadzie partnerstwa, korzysta z głosu doradczego Izby, interweniuje na prośbę Izby w sprawach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez ogół zrzeszonych podmiotów, np. dotyczących miejsc postojowych dla autokarów, oznakowania turystycznego itp. Szczegółowe informacje dotyczące ZIT pod adresem: www.zit.szczecin.pl.

Poza wymienionymi w sferze turystyki na terenie Szczecina działa wiele stowarzyszeń, m.in.:

- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Zachodniopomorski Oddział PTTK (OZ PTTK) jest organizacją społeczną zrzeszającą około 1 200 członków w kołach (w tym 104. szkolnych), klubach i komisjach. Zgodnie z celami statutowymi, zadaniem organizacji jest promocja szeroko pojętej zorganizowanej turystyki zbiorowej zarówno podstawowej, jak i kwalifikowanej. Co roku OZ PTTK organizuje rajdy, imprezy na orientację, zloty, spływy. W Szczecinie działa także Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, która m.in. prowadzi kursy młodzieżowych organizatorów turystyki, kursy przewodnickie, a także jest organizatorem Młodzieżowego Ogólnopolskiego Konkursu Krajoznawczo-Turystycznego. Szczegółowe informacje dotyczące PTTK oraz Regionalnej Pracowni Krajoznawczej pod adresem: szczecin.pttk.pl. Z kolei Regionalny Oddział Szczeciński im. Stefana Kaczmarka (PTTK ROS) zrzesza około 460 osób w kołach, klubach i komisjach. Zadaniem organizacji jest promocja zorganizowanej turystyki zbiorowej zarówno rekreacyjnej, jak i kwalifikowanej m.in. dla dzieci i młodzieży ze szkół całego Szczecina. W gestii Regionalnej Komisji Turystyki Kolarskiej, działającej przy PTTK ROS Szczecin, jest opracowywanie i znakowanie szlaków rowerowych wraz z opisem krajoznawczym w całym województwie. Szczegółowe informacje dotyczące ROS PTTK pod adresem: www.ros.pttk.pl,

- Oddział Zachodniopomorski Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych (OZ PTSM), który zrzeszał w 2009 r. – 1114 członków. Jest współzałożycielem Międzynarodowej Federacji Schronisk Młodzieżowych oraz Jednostką Centralną Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży PTSM. Działania OZ PTSM to m.in. rozwój i wspieranie bazy schronisk młodzieżowych (organizowanie, budowa, prowadzenie), wspieranie szkolnych schronisk młodzieżowych, organizacja kursów kierowników wycieczek, organizacja kursów kadry wypożyczalni dla wychowawców i kierowników oraz projekty w ramach Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieżowej (praktyki wakacyjne, szkolenia i wyjazdy edukacyjno-turystyczne). Szczegółowe informacje dotyczące OZ PTSM pod adresem: www.ptsm.szczecin.pl,
- Forum Turystyki Regionów (FTR) będące płaszczyzną współpracy i wymiany doświadczeń osób fizycznych oraz prawnych działających w szeroko pojętej branży turystycznej. FTR prowadzi aktywną działalność programową w regionie zachodniopomorskim, a także uczestniczy w działaniach ogólnopolskich. W ramach realizacji projektu (finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) „Razem można więcej – partnerstwa lokalne w turystyce narzędziem sukcesu zmian gospodarczych” Forum Turystyki Regionów utworzyło Instytut Wspierania Turystyki, którego celem jest podwyższanie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych kadr turystycznych w regionie. Szczegółowe informacje dotyczące FTR pod adresem: www.forumturystyki.pl, natomiast dotyczące IWT pod adresem: www.iwt.org.pl.

Wśród innych organizacji należy wymienić Zachodniopomorską Agencję Rozwoju Turystyki (ZART Spółka z o.o.), skupiająca się na działalności wydawniczej, organizacji szkoleń, organizacji targów, wystaw i konferencji oraz obsłudze i organizacji przedsięwzięć promujących turystykę na Pomorzu Zachodnim. ZART jest podmiotem działającym na zasadach komercyjnych. Szczegółowe informacje dotyczące ZART pod adresem: www.zart.com.pl.

8.2.2. DZIAŁALNOŚĆ BIUR TURYSTYCZNYCH

Oprócz wymienionych wyżej, na terenie miasta działają podmioty prowadzące działalność komercyjną w sferze usług turystycznych, głównie pośrednicy i agenci turystyczni, firmy hotelarskie, gastronomiczne oraz transportowe.

W rejestrze prowadzonym przez Marszałka Zachodniopomorskiego², wg stanu na dzień 3 marca 2010 r., zewidencjonowanych jest: 55 organizatorów turystyki

² Od 1 stycznia 2006 r. prowadzenie rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, nadawania uprawnień przewodników turystycznych i pilotów wycieczek należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wykonywanych przez Marszałka Województwa wynikających z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.).

(przedsiębiorców organizujących imprezę turystyczną), 4 pośredników turystycznych (przedsiębiorców, których działalność polega na wykonywaniu, na zlecenie klienta, czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych) oraz 68 podmiotów gospodarczych będących jednocześnie organizatorami turystyki i pośrednikami turystycznymi. Zgodnie z ustawą o usługach turystycznych agenci turystyczni (przedsiębiorcy, których działalność polega na stałym pośredniczeniu w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych na rzecz organizatorów turystyki posiadających zezwolenie w kraju lub na rzecz innych usługodawców posiadających siedzibę w kraju) nie podlegają wpisowi do rejestru działalności regulowanej i w tym zakresie prowadzą działalność na ogólnych zasadach wynikających z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

W Szczecinie działa 19 biur podróży (zrzeszonych w Zachodniopomorskiej Izbie Turystyki), które mają uprawnienia do prowadzenia turystyki przyjazdowej. Tylko trzy spośród nich mają w swojej ofercie propozycję dotyczącą Szczecina: „Focustour”, „Globtour” (oferta dla wycieczek szkolnych), „Mittelwest-Europa” (oferta dla turystów niemieckich, w języku niemieckim). Część biur z listy ZIT deklaruje chęć przygotowania oferty zwiedzania Szczecina na potrzeby grup, które się do nich zgłaszają. Dodatkowo program związany z turystyką przyjazdową oferuje „Centrum wynajmu i turystyki” (niezrzeszone w ZIT). Firma ma w swej ofercie zwiedzanie Szczecina z licencjonowanym przewodnikiem (m.in. „Historyczny Szczecin”, „Śladami XIX wieku”, „Szczecińskie Podziemne Trasy Turystyczne”).

8.2.3. INFORMACJA TURYSTYCZNA

Centrum Informacji Turystycznej (CIT) znajduje się w strukturach Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji. Podstawowym zadaniem CIT jest zbieranie, przetwarzanie i udzielanie kompleksowych informacji o Szczecinie, doradztwo z zakresu turystyki krajowej, sprzedaż wydawnictw turystycznych, Szczecińskiej Karty Turystycznej oraz karty Euro 26, współpraca z lokalnymi i krajowymi instytucjami turystycznymi i kulturalnymi oraz reprezentowanie Szczecina poprzez uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych przy ścisłej współpracy z Wydziałem Sportu i Turystyki w Urzędzie Miasta Szczecin. Centrum Informacji Turystycznej jest czynne przez cały rok, od piątku od soboty. Szczegółowe informacje dotyczące CIT pod adresem: <http://www.mosrir.szczecin.pl/cit/cit.php>. W ramach CIT w 2008 r. otwarto punkt informacji turystycznej przy ul. Jana z Kolna (czynny od kwietnia do końca września), w 2009 r. został otwarty sezonowy punkt informacji turystycznej na Dworcu PKP Szczecin Główny (czynny od lipca do końca września) przewidywano docelowo jako punkt całoroczny.

Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej (CIKiT) jest biurem informacji turystycznej czynnym przez 7 dni w ty-

godniu. Zakres działania biura obejmuje m.in. informację turystyczną, rezerwacje noclegów i przewodników, bilety na koncerty, wystawy i przedstawienia odbywające się w Szczecinie. Centrum prowadzi także księgarnię z przewodnikami i mapami oraz sprzedaż Szczecińskiej Karty Turystycznej. Szczegółowe informacje dotyczące CIKiT pod adresem: <http://zamek.szczecin.pl/cikit/index.php>.

8.3. WYBRANE ATRAKCJE TURYSTYCZNE SZCZECINA

Szczecin jako stolica i zarazem największe miasto województwa zachodniopomorskiego stanowi ośrodek turystyczny, który ma do zaoferowania wiele atrakcji i ciekawych miejsc. Wśród nich należy wymienić Miejski Szlak Turystyczny³. Podążając nim można prześledzić rozwój historyczny i architektoniczny Szczecina. Szlak oznaczony na chodniku czerwoną przerywaną linią liczy 7 km i prowadzi do 42 zabytków i obiektów. Punkty, których na szlaku nie można pominąć to przede wszystkim:

- Wały Chrobrego – zbudowane z inicjatywy ówczesnego nadburmistrza Hermana Hakena w latach 1902-1921 – stanowią dziś najbardziej reprezentacyjną część miasta. Tworzą je tarasy widokowe o długości 500 metrów, z których do brzegów Odry prowadzą szerokie schody. Po środku tarasu znajduje się pomnik Herkulesa walczącego z centaurem, u podnóża zaś fontanna zdobiona współcześnie figurami Jana z Kolna i Wyszaka oraz dwie wysokie kolumny stylizowane na latarnie morskie. Na Wałach zlokalizowany jest kompleks budynków Akademii Morskiej, Teatru Współczesnego i Muzeum Narodowego.

Wały Chrobrego

- Bazylika Archikatedralna pw. św. Jakuba – jeden z najstarszych szczecińskich kościołów, którego początki sięgają XII wieku. Na wieży katedry mającej 110 m wysokości udostępnione są tarasy widokowe, z których można obserwować panoramę Szczecina.

³ W załączeniu mapa opracowana na podstawie Miejskiego Szlaku Turystycznego.

- Stare Miasto, tzw. Szczecińska Starówka zniszczona w 90% podczas bombardowań z lat 40. zyskała z czasem nową stylistykę nawiązującą do historycznego wyglądu. Najbardziej wartościowe zabytki na Starym Mieście to Bazylika Archikatedralna pw. św. Jakuba, Zamek Książąt Pomorskich, Stary Ratusz, Baszta Siedmiu Płaszczy czy Kamienica Loitzów. W rejonie dolnego Starego Miasta od wielu lat trwają prace związane z ponowną zabudową Podzamcza, na ogół w nowoczesnym stylu, ale również polegające na odtwarzaniu historycznego wyglądu niektórych kamienic.
- Brama Królewska – wzniesiona w latach 1725-1727 należy do rzadkich zabytków architektury baroku – jest jedną z dwóch zachowanych bram miejskich obok Bramy Portowej. Obie bramy zamykały wjazdy do miasta.

Brama Królewska

- Zamek Książąt Pomorskich – dawna siedziba książąt z pomorskiej dynastii Gryfitów – to pięcioskrzydłowy gmach kształtowany od XIV do XVII wieku. Jego obecny wygląd ukształtował się przede wszystkim w czasach renesansu. Do najchętniej odwiedzanych zamkowych atrakcji należą szesnastowieczny zegar astronomiczny wykonany w 1693 r. oraz punkt widokowy na Wieży Dzwonów. Wewnątrz wieży znajduje się wahadło Foucaulta – doświadczenie udowadniające wirowy ruch Ziemi.
- Złoty Szlak – stuletni szlak spacerowy wiodący od Zamku Książąt Pomorskich do Parku Kasprowicz. Mimo długiego dystansu warto pokonać trasę w całości, łącząc pieszą wycieczkę z wyprawą rowe-

- rową. Po zwiedzeniu zabytkowej, miejskiej zabudowy, można rowerem przejechać przez Jasne Błonia obsadzone rozłożystymi platanami, Park Kasprowicza z urokliwym jeziorkiem Rusałka i Teatrem Letnim aż do Ogrodu Różanego – „Różanka”.
- Podziemne trasy Szczecina – „Podziemne trasy Szczecina” to rekonstrukcja schronu przeciwlotniczego z II wojny światowej (największy cywilny schron w Polsce z tamtego okresu) oraz przeciwatomowego z okresu Zimnej Wojny. Schron umieszczony jest na głębokości około 5 pięter w skarpię opasanej murem oporowym. Udostępnione są w nim dwie tematyczne trasy turystyczne: Trasa „II Wojna Światowa” (przedstawia rekonstrukcję życia w schronie podczas nalotów i omawiająca technikę budowania schronu) oraz Trasa „Zimna Wojna” (prezentuje historię schronu podczas Zimnej Wojny, techniki adaptacji na schron przeciwatomowy z przeciwlotniczego).
 - Statki wycieczkowe: Na nabrzeżu Wałów Chrobrego cumują statki białej floty: Odra Queen, Penne Queen oraz Dziewanna. Każdy z nich oferuje wycieczki jedno- i wielogodzinne, w trakcie których z pokładu statków można obejrzeć urządzenia portowe oraz nabrzeża z zabytkową zabudową, w tym liczącą 110 lat historyczną zabudową szczecińskiego portu wolnocłowego. Wycieczki statkami białej floty to także atrakcja dla obserwatorów dzikiej przyrody. Wpływając na teren jeziora Dąbie, oglądać można relikty II wojny światowej – kadłub zatopionego betonowca.
 - Kajakiem po Międzyodrze: Międzyodrzie to obszar położony w Dolinie Dolnej Odry pomiędzy dwiema odnogami rzeki Odry: Odrą Zachodnią i Odrą Wschodnią (Regalicą), na odcinku na północ od wsi Widuchowa do kanału Iński Nurt, obejmuje również wyspy położone pomiędzy Odrą a jeziorem Dąbie. Północny odcinek Międzyodrze poczynając od Kanału Leśnego, należy do Gminy Miasto Szczecin. Międzyodrzie jest miejscem bytowania około 200 gatunków ptaków, można tu znaleźć także pozostałości po pracach regulacyjnych z początku XIX wieku: zapomniane śluzy, przepompownie, wały itd. Wycieczki organizowane są przez Stację Wodną „Międzyodrzie”, gdzie można wypożyczyć kajak na wyprawy indywidualne lub zorganizowane.
 - Plac Jasne Błonia: Ulubione miejsce spacerowe szczecinian. Plac otaczają dwie aleje stuletnich platanów klonolistnych. W 1979 r. na Jasnych Błoniach postawiono Pomnik Czynu Polaków symbolizujący trzy pokolenia Polaków zaangażowanych w odbudowę Szczecina. W 1995 r. na placu stanął pomnik Jana Pawła II upamiętniający wizytę papieża w Szczecinie w dniu 11 czerwca 1987 r.
 - Cmentarz Centralny: Największy cmentarz w Polsce. Nekropolię zaprojektowano na założeniach parkowych, z dużą ilością różnorodnej, często egzotycznej roślinności, żywopłotami, interesującymi elementami małej architektury, fontannami, kamiennymi studniami i innymi elementami rzeźbiarskimi. Na terenie cmentarza (szczególnie na terenie odtworzonego lapidarium) można znaleźć przedwojenne pomniki, wśród których znajdują się nie tylko pojedyncze nagrobki, lecz stelle czy oryginalne kolumnady stanowiące wyjątkowe i interesujące przykłady sztuki kamieniarskiej.
 - „Pionier” – najstarsze kino na świecie: Pierwszy seans w kinie, pod ówczesną nazwą „Helios”, odbył się 26 września 1909 r. Obecnie w tzw. Kiniarni można obejrzeć film przy stoliku w kawiarnianej atmosferze. Kino „Pionier” zostało przyjęte do prestiżowej sieci Europa Cinemas oraz sieci Kin Studyjnych. W 2005 r. „Pionier” uzyskał tytuł najstarszego nieprzerwanie działającego kina na świecie.

8.4. BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, zgodnie ze stanem w dniu 31 lipca 2009 r., w Szczecinie były zarejestrowane 42 obiekty zbiorowego zakwaterowania, w tym 37 miało możliwość obsługi turystów przez cały rok. W 2009 r. w Szczecinie na turystów czekało 5 431 miejsc noclegowych, w tym 4 523 całorocznych. 66% spośród wszystkich miejsc noclegowych znajdowało się w hotelach. W stosunku do 2008 r. liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania ogółem nie zmieniła się, natomiast liczba miejsc noclegowych wzrosła o 8%.

Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, według stanu na koniec 2009 r., w Szczecinie znajdowało się 19 hoteli następującej kategorii: 4 hotele czterogwiazdkowe, 7 hoteli trzygwiazdkowych, 3 hotele dwugwiazdkowe, 5 hoteli jednogwiazdkowych. W 2008 r. jeden hotel kategorii dwugwiazdkowej został wykreślony z ewidencji obiektów hotelarskich, ponadto zmieniona została kategoria jednego hotelu dwugwiazdkowego na hotel trzygwiazdkowy; w 2009 r. otwarto kolejny hotel trzygwiazdkowy. W wyniku tych zmian na koniec 2009 r. liczba miejsc noclegowych w hotelach w stosunku do 2008 r. wzrosła o 11,6%.

Zarówno liczba szkolnych schronisk młodzieżowych, zespołu domków turystycznych, kempingów, jak i pozostałych obiektów niesklasyfikowanych (internaty, domy studenckie, hotele robotnicze itp.) w 2008 i 2009 r. pozostała taka sama.

Tabela 8.1.

8.5. RUCH TURYSTYCZNY

Według badań Instytutu Turystyki w 2008 r. do Szczecina przyjechało około 0,6 mln turystów krajowych i około 0,6 mln zagranicznych. W stosunku do roku poprzedniego liczba turystów krajowych pozostała na takim samym poziomie, a turystów zagranicznych wzrosła o 20%. Głównymi motywami wizyt turystów zagranicznych były: turystyka i wypoczynek (2007 r. – 29%, 2008 r. – 40%), odwiedziny u krewnych i znajomych (2007 r. – 26%, 2008 r. – 22%) oraz przyjazd w interesach (2007 r. – 27%, 2008 r. – 19%). Ze względu na sezonowość ruchu turystycznego, najwięcej turystów odwiedza Szczecin w okresie letnim. Sezon trwa średnio od maja do września.

Pod względem sposobu organizacji podróży, w 2008 r. – 51% z ogółu turystów odwiedzających Szczecin zorganizowało sobie przyjazd samodzielnie (2007 r. – 75%). 28% turystów skorzystało częściowo z usług biur podróży (2007 r. – 16% turystów), 21% turystów powierzyło całkowitą organizację przyjazdu do Szczecina biur podróży (2007 r. – 9%).

Na tle województwa zachodniopomorskiego w 2008 r. z bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie skorzystało 17% Polaków i 37% turystów zagranicznych, a w 2007 r. – analogicznie 17% i 40%. Liczba osób korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowanej bazy noclegowej w 2008 r. wynosiła ogółem 369,6 tys. i spadła nieznacznie, bo o 1,6% w stosunku do 2007 r. Średni czas pobytu się nie zmienił i wynosił 1,8 nocy. Jeśli chodzi o liczbę osób korzystających z obiektów noclegowych w 2008 r., to 80% turystów krajowych (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 4%) i 89% turystów zagranicznych (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1%) zatrzymało się w hotelach. Następne w kolejności były inne

OGÓLNE DANE O TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W SZCZECINIE W LATACH 2007-2009

Baza noclegowa	2007	2008	2009*
Obiekty zbiorowego zakwaterowania ogółem	46	42	42
w tym obiekty całoroczne	41	38	37
Miejsca noclegowe ogółem	5 642	5 024	5431
w tym miejsca noclegowe całoroczne	4 776	4 388	4523
Korzystający z noclegów ogółem	375 637	369 600	
w tym turyści zagraniczni	160 415	141 085	
Udzielone noclegi ogółem	669 445	659 604	
w tym turystom zagranicznym	303 714	267 222	
z tego:			
Hotele ogółem	18	18	19
w tym hotele całoroczne	18	18	19
Miejsca noclegowe ogółem	3 155	3 233	3608
w tym miejsca noclegowe całoroczne	3 155	3 233	3436
Korzystający z noclegów ogółem	305 131	306 672	
w tym turyści zagraniczni	141 820	124 858	
Udzielone noclegi ogółem	505 006	500 378	
w tym turystom zagranicznym	263 624	230 864	
Inne obiekty hotelowe ogółem	15	13	12
w tym obiekty hotelowe całoroczne	15	13	12
Miejsca noclegowe ogółem	690	607	608
w tym miejsca noclegowe całoroczne	690	607	608
Korzystający z noclegów ogółem	32 461	27 990	
w tym turyści zagraniczni	10 408	7 820	
Udzielone noclegi	70 386	72 699	
w tym turystom zagranicznym	23 244	18 361	
Szkolne schroniska młodzieżowe ogółem	4	4	4
w tym szkolne schroniska młodzieżowe całoroczne	2	2	2
Miejsca noclegowe ogółem	264	254	244
w tym miejsca noclegowe całoroczne	174	174	174
Korzystający z noclegów ogółem	12 242	9 488	
w tym turyści zagraniczni	1 775	1 829	
Udzielone noclegi	27 035	19 933	
w tym turystom zagranicznym	3 773	3 711	
Zespoły domków turystycznych ogółem	1	1	1
w tym zespoły domków turystycznych całoroczne	1	1	1
Miejsca noclegowe ogółem	66	66	66
w tym miejsca noclegowe całoroczne	66	66	66
Korzystający z noclegów ogółem	2 882	2 536	
w tym turyści zagraniczni	584	591	
Udzielone noclegi	6 485	5 498	
w tym turystom zagranicznym	1 287	1 324	
Kempingi ogółem	1	1	1
w tym kempingi całoroczne	1	1	1
Miejsca noclegowe ogółem	150	150	150
w tym miejsca noclegowe całoroczne	150	150	150
Korzystający z noclegów ogółem	4 552	4 200	
w tym turyści zagraniczni	3 975	3 942	
Udzielone noclegi	8 638	7 352	
w tym turystom zagranicznym	7 434	7 039	
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane ogółem	7	5	5
w tym pozostałe obiekty niesklasyfikowane całoroczne	4	3	2
Miejsca noclegowe ogółem	1 317	714	755
w tym miejsca noclegowe całoroczne	541	158	89
Korzystający z noclegów ogółem	18 369	15 933	
w tym turyści zagraniczni	1 853	1 597	
Udzielone noclegi	51 895	47 837	
w tym turystom zagranicznym	4 352	5 086	

* dla 2009 r. dostępne są tylko dane dotyczące liczby obiektów i miejsc noclegowych.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

obiekty hotelowe, czyli obiekty pełniące funkcję hoteli, moteli lub pensjonatów, ale bez nadanej kategorii.

W 2008 r., w stosunku do roku poprzedniego, liczba korzystających z noclegów zmalała o 1,6% przy jednoczesnym spadku miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania o 10,9%. Mimo że liczba hoteli pozostała na tym samym poziomie, w 2008 r. zanotowano wzrost liczby miejsc noclegowych w hotelach o 2,5%; przy niewielkim wzroście liczba turystów korzystających z noclegów wzrosła zaledwie o 0,5% i jednoczesnym spadku liczby turystów zagranicznych o 11,7%.

Należy zaznaczyć, że faktyczna liczba turystów jest wyższa niż wykazywana w statystykach, gdyż wielu turystów, szczególnie krajowych, korzysta z prywatnej bazy noclegowej, która nie jest rejestrowana w statystykach GUS.

Według badań przeprowadzonych przez Instytut Turystyki, w 2008 r. wśród turystów zagranicznych zarejestrowanych w bazie noclegowej zbiorowego zakwaterowania było 65,1 tys. turystów z Niemiec (o 11,5% mniej niż w roku poprzednim). Ten spadek może wiązać się z aprecjacją złotówki w 2008 r., a co za tym idzie – ze wzrostem kosztów pobytu w Polsce. Inne narodowości, które odwiedziły Szczecin pochodziły z następujących krajów: Dania – 30,5 tys. turystów (spadek o 18% w stosunku do 2007 r.), Szwecja – 8,5 tys. (spadek o 18,3% w stosunku do 2007 r.), Norwegia – 5,4 tys. turystów (wzrost prawie o 15% w porównaniu z rokiem poprzednim), Holandia – 5,1 tys. turystów (nieznaczny wzrost o 2% w stosunku do 2007 r.). Warto wspomnieć, że Szczecin posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z Amsterdamem. Szczecin odwiedzali także turyści z Wielkiej Brytanii – 3,7 tys. (spadek prawie o 14% w stosunku do 2007 r.) i z Włoch – 2,2 tys. (wzrost o 10% w stosunku do 2007 r.). Mniej licznie przyjeżdżali do Szczecina obywatele Francji, Rosji, Ukrainy i Belgii; liczba zarejestrowanych osób z każdego z wymienionych krajów wynosiła poniżej 2 tysięcy.

Spadek ogólnej liczby turystów zagranicznych w 2008 r. spowodowany był bardzo wysokim kursem PLN, co skutkowało wzrostem kosztów pobytu cudzoziemców w Szczecinie i całej Polsce. Na ruch turystyczny wpłynęły także zjawiska recesyjne w gospodarce światowej. Po wejściu Polski do Układu z Schengen (21 grudnia 2007 r.) zmieniły się reżimy wizowe dla obywateli państw spoza Unii Europejskiej, co zaowocowało wprowadzeniem wiz dla obywateli Rosji, Ukrainy i Białorusi, a to z kolei spowodowało spadek liczby przyjazdów tej grupy turystów. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2008 r. Szczecin odwiedziło o 30% mniej turystów z Rosji i o 22% mniej z Ukrainy w porównaniu z 2007 r.

Motywy przyjazdu znacznej grupy turystów niemieckich do Szczecina są zakupy, co spowodowane jest zarówno bliskością granicy państwowej z Niemcami, jak i niższymi cenami produktów w Polsce w stosunku do cen niemieckich. Obywatele Niemiec zaopatrują się głównie w produkty spożywcze, ale także korzystają ze szczecińskiej gastronomii. Tę grupę turystów przyciągają do Szczecina centra handlowe, relatywnie niskie ceny markowych ubrań oraz biżuterii, a także zakaz handlu w niedziele w Niemczech. Z badań przeprowadzonych przez Północną Izbę Gospodarczą wynika, że przeciętny Niemiec przyjeżdżający na zakupy do Szczecina i okolic w 2009 r. wydał średnio 216 euro, a w poprzednich latach było to około 150 euro. Należy zaznaczyć, że turyści jednodniowi (beznoclegowi) nie są ujmowani w statystykach Instytutu Turystyki. Wśród turystów zagranicznych z Niemiec, Szwecji, Norwegii, Danii, Włoch dużą popularnością cieszą się usługi medyczne (zwłaszcza stomatologiczne), szczególnie od czasu, gdy polskie przychodnie i kliniki zaczęły podpisywać kontrakty z kasami chorych wszystkich krajów należących do Unii Europejskiej. Na wielkość ruchu turystycznego wpłynęło także otwarcie nowych połączeń lotniczych na trasie Szczecin-Liverpool (obsługiwane przez Ryanair), Szczecin-Oslo (obsługiwane przez linie Norwegian) oraz Szczecin-Bristol, Szczecin-Birmingham, z czego dwa ostatnie działały tylko w latach 2008-2009.

Według badań przeprowadzonych przez Instytut Turystyki wydatki turystów pozostawione w Szczecinie w 2008 r., którzy mieli przynajmniej jeden nocleg, wynosiły odpowiednio: 69,7 mln zł – wydatki turystów krajowych, a 216 mln zł – wydatki turystów zagranicznych.

Średnia długość pobytu turysty zagranicznego korzystającego z rejestrowanej bazy noclegowej wynosiła 1,9 nocy. Położenie geograficzne Szczecina wpływa na tranzytowy charakter turystyki w mieście, która wraz z turystyką zakupowo-usługową decyduje o tym, że duża część pobytów ma charakter jednodniowy.

Mimo rocznego wzrostu liczby turystów, którzy odwiedzili Szczecin (0,8 mln w 2006 r., 1,1 mln w 2007 r., 1,2 mln w 2008 r.) na tle dużych miast Polski miasto w 2008 r. odwiedziła relatywnie mniejsza liczba turystów niż miało to miejsce w przypadku takich miast, jak: Warszawa (5,2 mln), Kraków (2,1 mln) czy Poznań (1,4 mln). O ilości odwiedzających decyduje nie tylko atrakcyjność miasta, lecz także jego dostępność komunikacyjna. Usytuowanie Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów w odległości około 30 kilometrów od Szczecina stanowi dość duży dystans w porównaniu z lokalizacją lotnisk w innych dużych miastach Polski. Najbliższy terminal promowy znajduje się w odległości około 100 km od Szczecina i pomimo bliskości wód, do Szczecina nie można dostać się bezpośrednio promem pasażerskim kursującym na regularnej trasie. Na poprawę dostępności komunikacyjnej miasta wpływa autostrada A6 przechodząca po stronie niemieckiej w A11.

Rozwój turystyki w mieście wpływa nie tylko na wzbogacenie wizerunku miasta, lecz także na poprawę jakości życia mieszkańców i aktywizację lokalnej gospodarki. Intensywność ruchu turystycznego wpływa częściowo na wielkość dochodu budżetu Miasta oraz generuje dodatkowe korzyści w innych sektorach gospodarki bezpośrednio i pośrednio związanych z turystyką. Aktywność władz miasta może mieć istotny wpływ na charakter i poziom rozwoju gospodarki turystycznej w mieście. Po stronie gminy leżą działania stymulujące rozwój obsługi ruchu turystycznego, jak np. badanie i monitoring lokalnego rynku turystycznego czy też współpraca z ościennymi gminami w celu stworzenia wspólnej oferty turystycznej.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

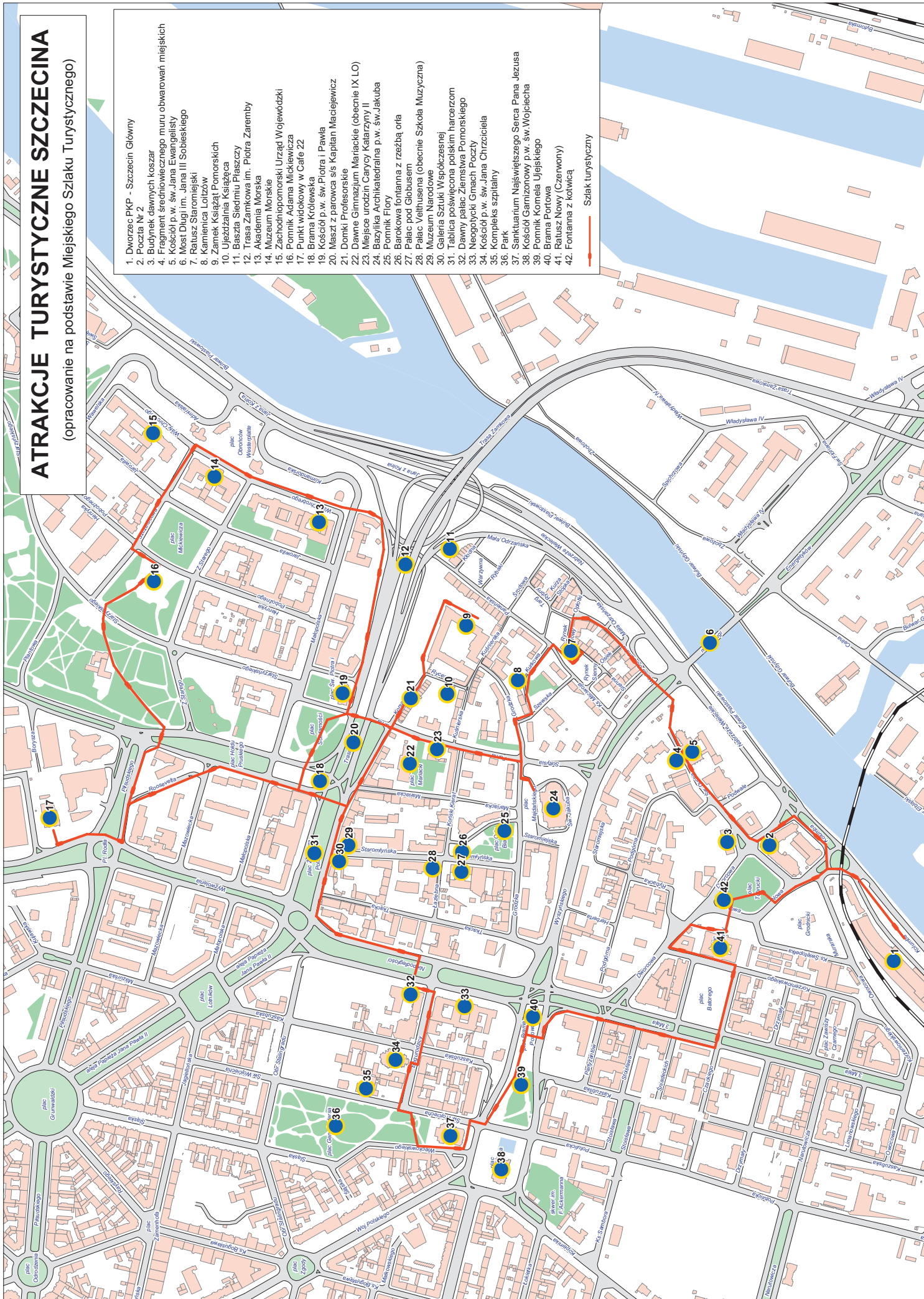
1. Centrum Informacji Turystycznej w Szczecinie.
2. Gospodarki Promocji, Biuro Turystyki.
3. Główny Urząd Statystyczny.
4. <http://zamek.szczecin.pl/cikit/index.php>.
5. Instytut Turystyki w Warszawie.
6. Lotnisko Goleniów.
7. Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji w Szczecinie.
8. Pomorski Oddział Straży Granicznej.
9. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Sportu i Turystyki.
10. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 12 września 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Polskiej Organizacji Turystycznej.
11. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009.
12. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 r.
13. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, projekt.
14. Szczecin Miejski Szlak Turystyczny, wydawca Oddział Zachodniopomorski PTTK.
15. szczecin.pttk.pl.
16. Uchwała Nr LVII/1064/06 w sprawie przyjęcia polityki wspierania rozwoju turystyki oraz zmieniająca Uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina.
17. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
18. Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO, ONZ-WTO, UKFIT, Warszawa 1995.
19. Turystyka polska w 2008 r. Wielkie Miasta, Bożena Radkowska, Instytut Turystyki sp. z o.o., Warszawa 2009 r.
20. Turystyka zakupowa niemieckich klientów (badanie ankietowe przeprowadzone w okresie 01-09.08.2009 r.), dr Joanna Markiewicz, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, Północna Izba Gospodarcza.
21. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych.
22. www.forumturystyki.pl.
23. www.iwt.org.pl.
24. www.ptsm.szczecin.pl.
25. www.ros.pttk.pl.
26. www.zart.com.pl.
27. www.zit.szczecin.pl.
28. www.zrot.pl.
29. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin.
30. Wydział Oświaty, Urząd Miasta Szczecin.
31. Wydział Sportu i Turystyki, Referat Turystyki, Urząd Miasta Szczecin.
32. Wydział Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

ATRAKcje TURYSTYCZNE SZCZECINA

(opracowanie na podstawie Miejskiego Szlaku Turystycznego)

1. Dworzec PKP - Szczecin Główny
2. Poczta Nr 2
3. Budynek dawnych koszar
4. Fragment średnio-wiecznego muru obwarowań miejskich
5. Kościół p.w. św. Jana Ewangelisty
6. Most Długi im. Jana III Sobieskiego
7. Ratusz Staromiejski
8. Kamienica Lotzów
9. Zamek Książąt Pomorskich
10. Ujeżdżalnia Książęca
11. Basza Siedmiu Płasczy
12. Trasa Zamkowa im. Piotra Zaremby
13. Akademia Morska
14. Muzeum Morskie
15. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki
16. Pomnik Adama Mickiewicza
17. Punkt widokowy w Cafe 22
18. Brama Królewska
19. Kościół p.w. św. Piotra i Pawła
20. Masz z parowca s/s Kapitan Maciejewicz
21. Domki Profesorskie
22. Dawne Gimnazjum Mianickie (obecnie IX LO)
23. Miejsce urodzin Carycy Katarzyny II
24. Bazylika Archikatedralna p.w. św. Jakuba
25. Pomnik Flory
26. Barokowa fontanna z rzeźbą orła
27. Pałac pod Globusem
28. Pałac Velhusena (obecnie Szkoła Muzyczna)
29. Muzeum Narodowe
30. Galeria Sztuki Współczesnej
31. Tablica poświęcona polskim harcerzom
32. Dawny pałac Ziemstwa Pomorskiego
33. Neopolski Gnach Poczty
34. Kościół p.w. św. Jana Chrzciela
35. Kompleks szpitalny
36. Park
37. Sanktuarium Najświętszego Serca Pana Jezusa
38. Kościół Garnizonowy p.w. św. Wojciecha
39. Pomnik Kornela Ujejskiego
40. Brama Portowa
41. Ratusz Nowy (Czerwonny)
42. Fontanna z kotwicą

— Szlak turystyczny

Sfera społeczna

FRIDERICVS WILHELMVS REX BORVN
CESSVM BRANDENBVRGENSE ELECTORIS
DVCHEVS REDDITVM POST FATO ALI
PERTIO AD PANIA VSQVE IEMIT
AC P
EDVCATVM STETINENSEM
ENTELAE FIDE POMERANIE
VM IN STILIS FACTIS IN STOOVE
ESTI ILLI ANNO MDCCXIX
RI IVSSIT

Cepelia

PKO

9.1. LICZBA I STRUKTURA LUDNOŚCI

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. ludność Szczecina liczyła 406 307 mieszkańców, co stanowiło około 24% mieszkańców województwa zachodniopomorskiego i około 1% mieszkańców kraju. Liczba ludności nieznacznie spadła w stosunku do poziomu w 2008 r., kiedy to wyniosła 406 941. Tendencja spadkowa ludności Szczecina utrzymuje się od 1995 r., w którym nastąpiło nieznaczne, lecz stałe obniżanie się poziomu przyrostu naturalnego, mimo zwiększenia liczby urodzin w 2008 r. Wg stanu na koniec 2008 r. Szczecin znalazł się na 7. miejscu pod względem liczby ludności wśród miast na prawach powiatu w Polsce (za Warszawą, Krakowem, Łodzią, Wrocławiem, Poznaniem i Gdańskiem). Województwo zachodniopomorskie znajduje się na 11. miejscu pod względem liczby ludności w kraju.

Tabela 9.1.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA SZCZECINA					
Lata	Przyrost naturalny	Saldo migracji	Liczba ludności stan na 31.12.*	Mężczyźni	Kobiety
1990	578	801	413 437	200 635	212 802
1995	-344	-53	418 156	201 128	217 028
2000	-662	515	416 485	199 243	217 242
2005	-525	58	411 119	195 433	215 686
2006	-683	-61	409 068	194 524	214 544
2007	-562	-676	407 811	193 744	214 067
2008	-204	-783	406 941	193 055	213 886
2009	-489	-365	406 307	192 666	213 641

* łącznie z zameldowanymi czasowo na okres powyżej dwóch miesięcy.
Źródło: GUS.

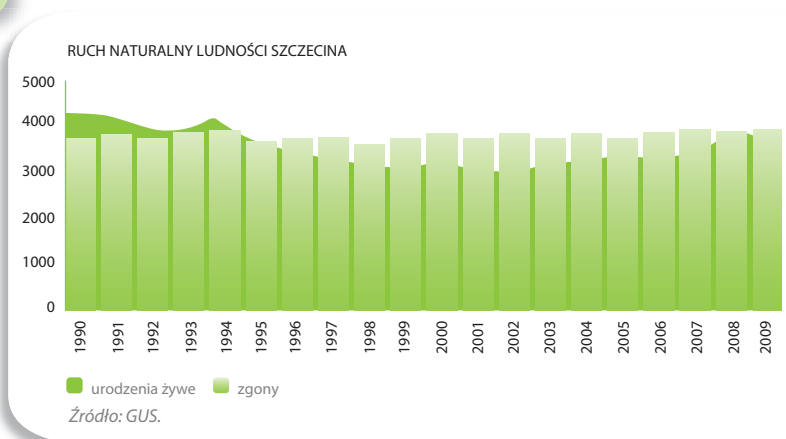
Utrzymuje się tendencja spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym¹. Spadła również liczba ludności w wieku produkcyjnym², a wzrosła jedynie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym³. Wskaźnik feminizacji wynosił 111. Jednak przewagę kobiet nad mężczyznami odnotowuje się dopiero w grupie wiekowej 25-34 lata i powyżej 45 roku życia. W grupie wiekowej 35-44 lata występuje nieznaczna przewaga liczby mężczyzn. Dzieci i młodzież to w większości mieszkańcy płci męskiej.

¹ Ludność, która nie osiągnęła wieku zdolności do pracy, tj. ludność w wieku 0-17 lat.

² Ludność w wieku zdolności do pracy, tj. mężczyźni w wieku 18-64 lat, kobiety w wieku 18-59.

³ Ludność w wieku: mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

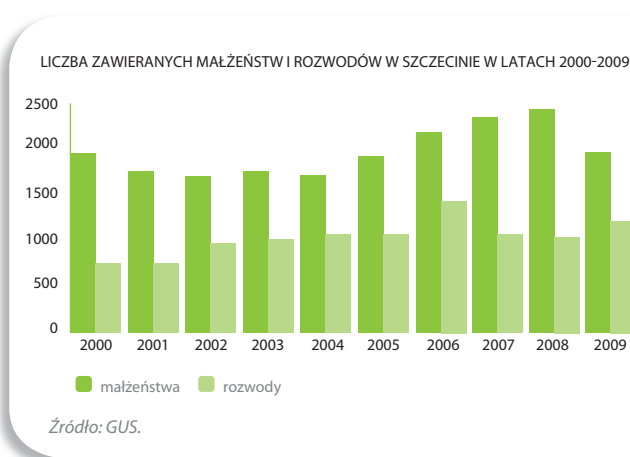
Wykres 9.1.

Od 1995 r. do 2009 r. liczba ludności Szczecina obniżyła się o 11 849 osób, czego główną przyczyną był ujemny przyrost naturalny (liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń) oraz ujemne saldo migracji. Od 2005 r. wzrasta liczba zawieranych małżeństw – od 1 997 do 2 469 w 2009 r. Jest ona wyższa od liczby małżeństw zawieranych przed 2000 r. W latach 2000-2006 rosła liczba rozwodów. Po tym okresie obserwuje się niewielką tendencję spadkową: w 2006 r. było 1 508, a w 2009 r. – 1 268 rozwodów.

Wskaźnik zawieranych małżeństw na 1 000 mieszkańców w kraju wynosił w grudniu 2008 r. – 6,76, w miastach był nieco niższy – 6,68. W województwie zachodniopomorskim wskaźnik ten wynosił 6,85. W Szczecinie, mimo wzrostu liczby zawieranych małżeństw, był on niższy od średniej krajowej i średniej w regionie i wynosił 6,25. W 2009 r. wskaźnik ten zmalał do 6,19.

Wykres 9.2.

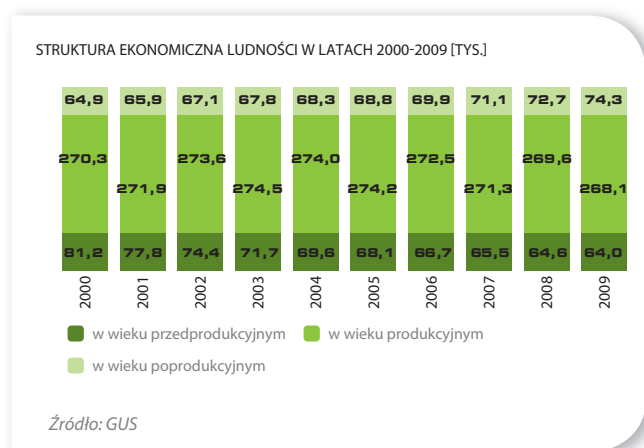
Średni wskaźnik gęstości zaludnienia dla całego miasta na koniec 2009 r. wynosił 1 351 osób na 1 km². Najliczniej zamieszkałymi dzielnicami Szczecina są Śródmieście i Zachód, z tego najwięcej mieszkańców zamieszkuje osiedla: Centrum, Niebuszewo-Bolinko, Pomorzany, Turzyn, Pogodno i Drzetowo-Grabowo.

Saldo migracji stałej na koniec 2009 r. zamknęło się liczbą -365 osób, w tym migracji zewnętrznej +95. Analiza ruchu wędrownego wskazuje na przemieszczenia ludności poza miasto do większych ośrodków miejskich i na wieś. Napływ migracyjny w większości dotyczy ludności z innych ośrodków miejskich, zwłaszcza ludzi młodych w wieku 25-29 lat. Przemieszczenia wewnątrz miasta polegają na odpływie mieszkańców Śródmieścia i osiedli ze starą zabudową do pozostałych dzielnic i osiedli⁴.

Wraz z obniżaniem się liczby ludności Szczecina następują niekorzystne zmiany w strukturze ludności wg wieku. Spadła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i na koniec 2009 r. wyniosła 63 967 osób, spadła również liczba ludności w wieku produkcyjnym do 268 076 osób, wzrosła jedynie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym do 74 264 osób. Wg stanu na koniec 2009 r. struktura ludności wg grup ekonomicznych w Szczecinie przedstawiała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 15,7% (Polska – 18,9%), ludność w wieku produkcyjnym – 65,9% (69,7%), ludność w wieku poprodukcyjnym – 18,2% (16,5%).

Analiza struktury ludności Szczecina ze względu na wiek ekonomiczny wskazuje na negatywne tendencje – następuje starzenie się ludności, co powoduje zwiększanie się odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym i zmniejszanie się odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym nieznacznie wzrósł, jednak zwiększa się liczba osób w wieku produkcyjnym niemobilnym⁵, co również jest tendencją negatywną. Na proces starzenia się społeczeństwa ma wpływ głównie rosnąca średnia długość życia, a także poziom urodzeń, który pomimo wzrostu swojej wartości nie jest w stanie doprowadzić do wyjścia z recesji demograficznej (pomija się tutaj okresowe skutki wyżu demograficznego).

Wykres 9.3.

⁴ Zmiany stanu liczby mieszkańców w latach 2001-2010 na obszarze Szczecina (w układzie jednostek planistycznych) prezentuje mapa zamieszczona na końcu rozdziału.

⁵ Mężczyźni w wieku od 45 do 64 lat (włącznie), kobiety od 45 do 59 lat (włącznie).

Od 2000 r. liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym obniżyła się o 20,4%. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym spadła o 0,3%. Jednocześnie nastąpił wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 17,4%, na co niemały wpływ miało wydłużenie średniej długości życia, która w 2007 r. wynosiła w województwie zachodniopomorskim 79,2 lat dla kobiet (w Polsce – 79,7) i 70,6 lat dla mężczyzn (w Polsce – 71,0). Przeciętna długość życia w Szczecinie zbliżona jest do wielkości ogólnopolskich. Proces starzenia jest bardziej zaawansowany wśród kobiet. Udział kobiet w wieku powyżej 65 lat wynosił w 2008 r. 17,6%, mężczyzn zaś 11,7%. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2008 r. wyniosła 50,9.

9.2. SYTUACJA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

9.2.1. DOCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Przeciętne wynagrodzenie brutto w dużych i średnich podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób wynosiło w Szczecinie: w 2007 r. – 2 975,73 zł, w 2008 r. – 3 290,65 zł. W I półroczu 2009 r. przeciętne wynagrodzenie w mieście wzrosło do 3 604,23 zł. W relacji do średniego krajowego wynagrodzenia brutto w 2008 r. przeciętne wynagrodzenie w Szczecinie jest wyższe o 4,2%, a w stosunku do wynagrodzenia w województwie zachodniopomorskim wyższe o 14,2%. W stosunku do 2007 r. wynagrodzenie w mieście wzrosło o 10,6%, podczas gdy w całym kraju odnotowano wzrost o 10,2%.

Najwyższe przeciętne wynagrodzenia były w 2008 r. w Warszawie (4 504,85 zł) oraz w Katowicach (4 150,44 zł) i w Gdańsku (3 847,90 zł). Szczecin znalazł się na 6. miejscu wśród miast wojewódzkich.

Tabela 9.2.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEDSIĘBIORSTWACH W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W LATACH 2007-2008

Miasto	2007	2008	Dynamika 2007 = 100%
	[zł]		
Warszawa	4 099,73	4 504,85	109,9
Katowice	3 727,38	4 150,44	111,4
Gdańsk	3 473,08	3 847,90	110,8
Poznań	3 156,71	3 517,34	111,4
Wrocław	3 048,98	3 415,39	112,0
Szczecin	2 975,73	3 290,65	110,6
Kraków	2 995,18	3 259,63	108,8
Opole	2 876,99	3 193,94	111,0
Olsztyn	2 931,15	3 132,80	106,9
Rzeszów	2 734,81	3 107,71	113,6
Lublin	2 762,84	3 076,91	111,4

C.D. TABELI 9.2.

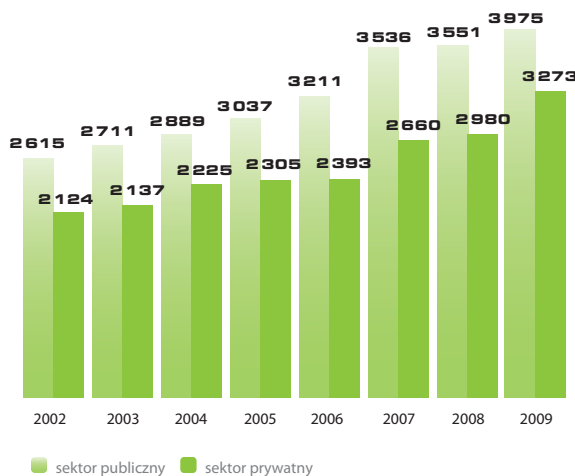
Miasto	2007	2008	Dynamika 2007 = 100%
	[zł]		
Łódź	2 698,09	3 002,12	111,3
Białystok	2 715,96	2 994,05	110,2
Bydgoszcz	2 690,84	2 973,85	110,5
Kielce	2 655,81	2 953,74	111,2
Zielona Góra	2 767,01	2 908,94	105,1
woj. zachodnio-pomorskie	2 615,83	2 881,10	110,1
Polska	2 866,04	3 158,48	110,2

Źródło: GUS.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, wyższe wynagrodzenia wypłacają podmioty sektora publicznego, jednak z roku na rok ta różnica ulega zmniejszeniu. W 2007 r. wynosiła ona 24,8%, w 2008 r. – 16,1%, a w I półroczu 2009 r. zmalała do 12,6%. W I półroczu 2009 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze prywatnym wzrosło o 687 zł w stosunku do grudnia 2007 r. (wzrost o 25,8%), podczas gdy płace w sektorze publicznym w tym samym okresie wzrosły o 294 zł (wzrost o 8,3%).

Wykres 9.4.

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W SEKTORZE PUBLICZNYM I PRYWATNYM W LATACH 2002-2009 [ZŁ]*

* w przedsiębiorstwach średnich i dużych zatrudniających powyżej 9 osób.

Źródło: GUS, US Szczecin.

W 2008 r. najwyższy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w Szczecinie w stosunku do 2007 r. nastąpił w sekcji obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem działalności gospodarczej – o 36,3% i budownictwo – o 29,8%. Najniższy wystąpił w sekcjach: pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna – o 3,5%, oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność – o 3,9%. W tej sekcji odnotowano także w 2008 r. najwyższe średnie wynagrodzenia miesięczne – 3 242,47 zł.

Tabela 9.3.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WG PKD W PRZEDSIĘBIORSTWACH W LATACH 2007-2008

Sekcja PKD	2007	2008	Dynamika 2007=100%
	[zł]		
Działalność produkcyjna	2 663,80	3 107,92	116,7
Budownictwo	2 454,30	3 184,52	129,8
Handel i naprawy	2 211,60	2 916,68	131,9
Hotele i restauracje	1 858,40	2 098,77	112,9
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3 120,20	3 242,47	103,9
Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem działalności gospodarczej	2 242,70	3 057,83	136,3
Pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna	2 669,50	2 764,07	103,5

Źródło: GUS, US Szczecin.

Postępujący proces starzenia się ludności Szczecina, a co za tym idzie zwiększanie się ludności w wieku poprodukcyjnym, wskazuje, jak duże znaczenie dla miasta mają dochody tej grupy mieszkańców. Liczba osób korzystających ze świadczeń emerytalno-rentowych też wykazuje tendencje wzrostowe. Liczba emerytów i rencistów w Polsce w 2009 r. wzrosła o blisko 1,6% w stosunku do 2007 r. i w kolejnych latach wynosiła: 2007 r. – 9 188 944 osoby, 2008 r. – 9 257 276, 2009 r. – 9 332 274.

Tabela 9.4.

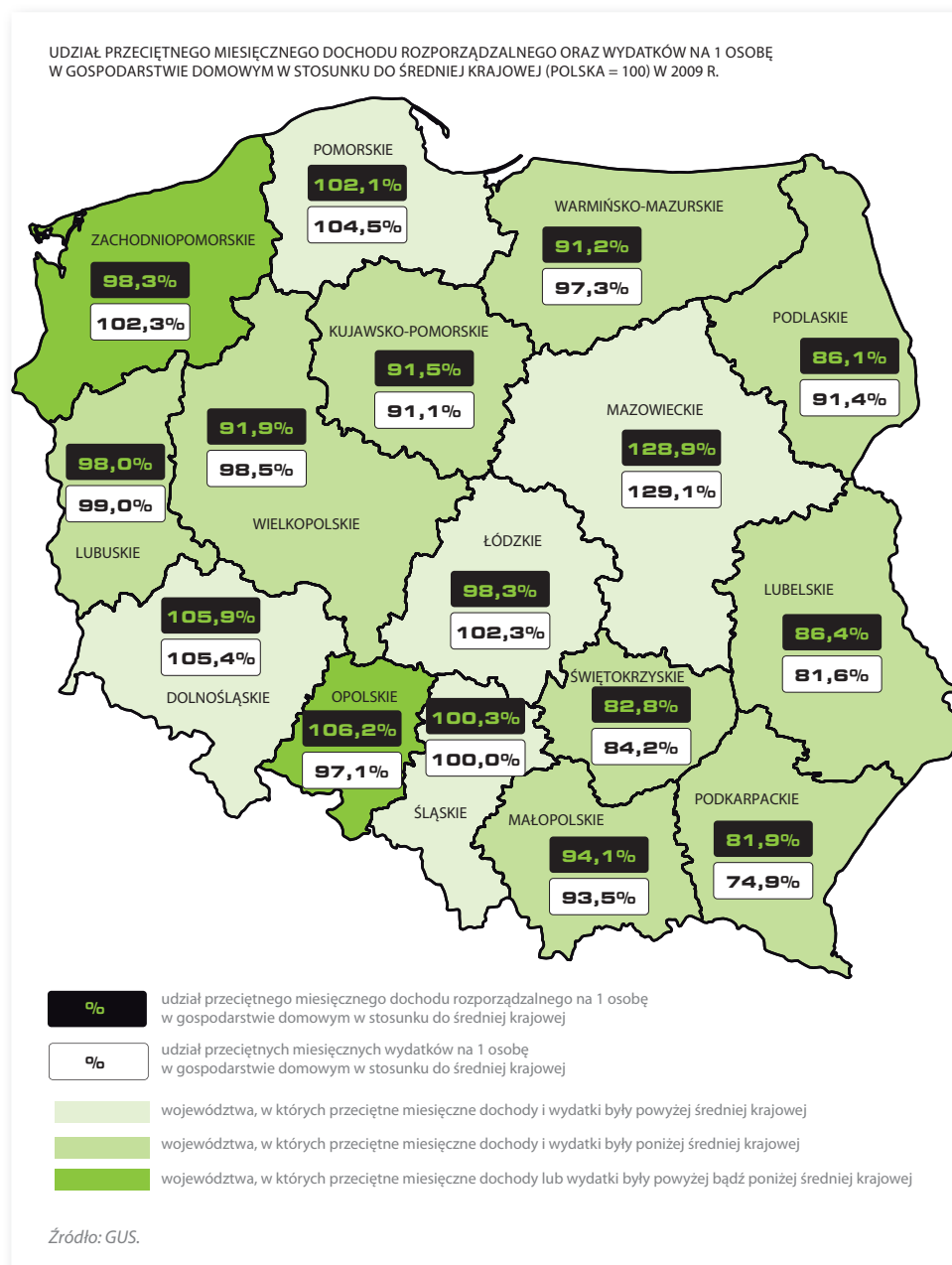
LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW ORAZ PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE ŚWIADCZENIA BRUTTO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM W LATACH 2007-2009

Wyszczególnienie	2007		2008		2009	
	liczba osób [tys.]	[zł]	liczba osób [tys.]	[zł]	liczba osób [tys.]	[zł]
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych ogółem:	327 830	1 212,57	334 650	1 323,76	342 948	1 443,33
- emerytury	202 946	1 303,45	213 512	1 424,50	225 954	1 552,30
- renty z tytułu niezdolności do pracy	70 698	1 012,60	66 972	1 078,62	62 870	1 154,24
- renty rodzinne	54 186	1 133,05	54 166	1 229,76	54 124	1 324,25
Emerytury i renty rolników indywidualnych	36 697	877,01	35 125	928,44	33 519	985,87

Źródło: GUS.

W województwie zachodniopomorskim liczba osób uprawnionych do pobierania rent i emerytur wzrosła w ciągu ostatnich dwóch lat o 3,3% i wynosiła w kolejnych latach: 2007 r. – 364 527, 2008 r. – 369 775, 2009 r. – 376 467. Przeciętne miesięczne świadczenie rentowe i emerytalne brutto pochodzące z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2009 r. w województwie zachodniopomorskim wynosiło 1 443,33 zł i było niższe od przeciętnego świadczenia w kraju (1 542,63 zł) o 6,4%.

Rys. 9.1.

W województwie zachodniopomorskim udział przeciętnego miesięcznego dochodu na 1 osobę w gospodarstwie domowym w stosunku do średniej krajowej w 2009 r. wynosił 102,3%, natomiast wydatków – 98,3%. Jest to

jedno z 5 województw (obok mazowieckiego, dolnośląskiego, pomorskiego i łódzkiego), w których gospodarstwa domowe dysponowały dochodami wyższymi od przeciętnej krajowej, a także jedyne województwo, w którym przeciętne miesięczne dochody były wyższe, a wydatki niższe od średniej krajowej.

W 2009 r. w Polsce przeciętny miesięczny dochód w gospodarstwach domowych na 1 osobę wyniósł około 1 114 zł i był wyższy o 3,0% od dochodu z 2008 r., podczas gdy w 2008 r. poziom wzrostu dochodów w stosunku

do roku poprzedniego wyniósł 8%. Do zahamowanie tempa wzrostu dochodów przyczynił się wzrost stopy bezrobocia w 2009 r. do 11,9%.

Wzrost realnego poziomu dochodów odnotowano we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem gospodarstw domowych rolników (spadek o 3,3%). W 2009 r. poziom przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach domowych na 1 osobę wyniósł około 957 zł, w tym na towary i usługi konsumpcyjne – około 914 zł. Wydatki ogółem wzrosły o 2,2% w stosunku do 2008 r., w tym wydatki na towary i usługi konsumpcyjne były wyższe o 2,0%. Wzrost wydatków na towary i usługi konsumpcyjne zanotowano we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek. Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2009 r. była o 1,1% wyższa niż w roku poprzednim.

Zwiększyła się też siła nabywcza płac w odniesieniu do części żywności, odzieży i obuwia, łączności, rekreacji i kultury, wyposażenia mieszkań, transportu, zdrowia oraz edukacji. Wzrosła też siła nabywcza przeciętnej

renty i emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych o 4,3%.

W województwie zachodniopomorskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosił w 2008 r. – 1048,91 zł i był wyższy o 16,1% od dochodu z 2007 r. Przeciętny miesięczny dochód na 1 gospodarstwo domowe wynosił 2986,42 zł. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2008 r. wynosiła 2,83, w tym osób pracujących – 1,05.

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 gospodarstwo domowe wynosiły w tym samym roku 2472,12 zł, w tym na towary i usługi konsumpcyjne – 2368,79 zł. Wzrosły one o 4,1% w stosunku do wydatków w 2007 r. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosiły 873,54 zł i wzrosły o 9,3%. Na towary i usługi konsumpcyjne wynosiły 837,03 zł.

9.2.2. KONDYCJA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Dochody w rodzinie mają decydujący wpływ na inne aspekty życia. Od możliwości finansowych zależy bowiem w dużej mierze nie tylko poziom konsumpcji dóbr i usług, lecz także poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. W 2008 r. wzrost cen w poszczególnych obszarach gospodarki narodowej kształtował się wolniej niż tempo wzrostu gospodarczego w 2007 r. Kumulacja niekorzystnych zjawisk na globalnych rynkach finansowych oraz pogarszająca się koniunktura w gospodarce światowej wpływały na stopniowe osłabienie dynamiki popytu zagranicznego oddziałując w ten sposób na sytuację gospodarczą w kraju. Znacznemu osłabieniu uległa również dynamika popytu krajowego. W konsekwencji od połowy 2008 r. obniżała się dynamika produkcji w przemyśle, a na koniec roku produkcja sprzedana ukształtowała się poniżej poziomu sprzed roku, odzwierciedlając pierwsze symptomy spowolnienia gospodarczego. Nastąpiło spowolnienie dynamiki sprzedaży detalicznej. Istotny wpływ na kształtowanie się cen w 2008 r. miała wartość złotego. Od sierpnia do grudnia 2008 r. złoty ulegał stopniowemu osłabieniu, wpływając na wzrost cen towarów, głównie importowanych, do celów konsumpcyjnych oraz zaopatrzeniowych dla przemysłu.

Wzrost cen towarów i usług ogółem w 2008 r. wynosił 5,2% i był wyższy niż w 2007 r. – 3,2%. Dynamika cen towarów i usług niekonsumpcyjnych – podobnie jak w poprzednich latach – była wyższa od dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych, wzrost ten wynosił w 2008 r. – 8,4%.

Średnioroczny wzrost cen konsumpcyjnych w 2008 r. – 4,2% był wyższy od notowanego w 2007 r. – 2,5%. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych miał wzrost cen towarów

i usług związanych z mieszkaniem oraz cen żywności i napojów bezalkoholowych. W 2009 r. wzrost cen był niższy i wynosił 3,5%, a największy wpływ na wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych miało podwyższenie cen żywności.

Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2008 r. był niższy niż wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Zwiększyła się siła nabywcza płac w odniesieniu do wielu artykułów żywnościowych, w tym zwłaszcza cukru, warzyw, ryb, mięsa oraz owoców, a także napojów bezalkoholowych. Relatywnie tańsza była odzież, obuwie, samochody osobowe, paliwa, towary i usługi w zakresie łączności, rekreacji i kultury. Niższe były wydatki na wyposażenie mieszkania, prowadzenie gospodarstwa domowego, zdrowie, edukację, a także rachunki płacone w restauracjach i hotelach. Zmniejszyła się siła nabywcza płac w odniesieniu do niektórych artykułów żywnościowych (m.in. mleka, pieczywa i produktów zbożowych oraz tłuszczów roślinnych). Droższy niż przed rokiem był m.in. wywóz nieczystości, opał, wyroby tytoniowe, energia elektryczna oraz gaz.

W naszym regionie średnioroczny wzrost cen towarów i usług wynosił w III kwartale 2009 r. – 3,7% i był niższy niż w 2008 r., który wyniósł 4,2%. W 2007 r. wskaźnik ten był zdecydowanie niższy i wyniósł 2,4%. Najwyższy wzrost cen towarów i usług wystąpił w 2008 r. w wydatkach związanych z mieszkaniem – 8,7%, napojami alkoholowymi i wyrobami tytoniowymi – 6,8% oraz żywnością i napojami bezalkoholowymi – 4,8% i jest to zgodne z tendencjami występującymi w tym okresie w całym kraju. Tendencje wzrostu cen potwierdzają średnie ceny z lat 2007-2009 niektórych artykułów i usług w województwie zachodniopomorskim przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 9.5.

CENY WYBRANYCH USŁUG I ARTYKUŁÓW KONSUMPCYJNYCH
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	Dynamika 2008=100%
	[zł]			
centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych za 1m ² pow. użyt.	3,88	3,84	3,98	103,6
zimna woda [za 1m ³]	2,26	2,40	2,62	109,2
benzyna – etylina 95 [za 1l]	4,28	4,37	4,20	96,1
energia elektryczna [za 1 kwh]	0,45	0,50	0,55	110,0
jabłka [za 1 kg]	2,94	3,16	2,44	77,2
chleb pszenno-żytni [za 0,5kg]	1,67	1,89	1,91	101,1
kurczęta patroszone [za 1kg]	6,20	6,27	6,90	110,0
szynka wieprzowa gotowana [za 1kg]	20,30	22,32	23,63	105,9
filety z morszczuka mrożone [za 1kg]	13,71	14,48	16,52	114,1

Źródło: GUS.

Przeciętny mieszkaniec województwa wydał w 2008 r. więcej na żywność i napoje bezalkoholowe – 234,42 zł oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii – 172,13 zł. Na rekreację i kulturę wydał 68,34 zł i na transport – 67,38 zł. Najmniejsze wydatki poniesione zostały na oświatę – 9,38 zł.

Przeciętne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w województwie zachodniopomorskim utrzymuje się na podobnym poziomie od 2000 r. W latach 2000-2008 zauważalnie spadło spożycie pieczywa i produktów zbożowych o 2,4 kg.

Tabela 9.6.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOSCIOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM			
Wyszczególnienie	2000	2007	2008
pieczywo i produkty zbożowe [kg]	9,03	7,42	7,07
mięso [kg]	5,62	5,54	5,96
ryby [kg]	0,42	0,45	0,48
mleko, napoje mleczne [l]	5,35	4,55	4,37
sery [kg]	0,73	0,83	0,84
jaja [szt.]	13,29	12,97	12,78
owoce [kg]	3,75	3,45	3,41
warzywa [kg]	13,93	11,47	10,88
cukier [kg]	1,53	1,26	1,18

Źródło: US Szczecin.

Tabela 9.7.

WYPOSAŻENIE W NIEKTÓRE ŚRODKI TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA GOSPODARSTW DOMOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM			
Wyszczególnienie	2000	2007	2008
	% ogółu gospodarstw domowych		
samochód osobowy	41,1	45,2	45,8
komputer osobisty	15,1	48,5	54,1
dostęp do internetu	X	35,6	46,4
telefon komórkowy	19,8	79,5	82,5
zmywarka do naczyń	2,3	9,3	9,1
drukarka	10,1	31,6	37,0
automat pralniczy	76,7	89,2	91,3

Źródło: US Szczecin.

Wyposażenie gospodarstw w środki trwałe stanowi wyznacznik zamożności mieszkańców – wzrost poziomu życia rośnie wraz ze wzrostem wyposażenia. Od 2000 r. w województwie zachodniopomorskim uległo zmianom wyposażenie gospodarstw domowych w środki trwałe użytkowania. Wzrosła liczba gospodarstw wyposażonych

w komputery osobiste, prawie połowa gospodarstw domowych ma dostęp do Internetu oraz samochód osobowy. Związane jest to ze zwiększoną siłą nabywczą oraz spadkiem cen, szczególnie w grupach towarów związanych z gospodarstwem domowym i elektroniką. W kraju występuje znaczne zróżnicowanie regionalne poziomu życia gospodarstw domowych w poszczególnych województwach. Województwo zachodniopomorskie reprezentuje średni poziom życia mieszkańców, co charakteryzuje jego potencjał społeczny i gospodarczy.

Przeciętne polskie gospodarstwo domowe w 2009 r. zajmowało mieszkanie o powierzchni 70,7 m², składające się z 2,7 pokoi. Przeciętnie na jedną osobę w gospodarstwie przypadało 25 m² powierzchni użytkowej oraz jeden pokój.

Od 2000 r. w całym kraju o 1/3, czyli do 32%, wzrósł odsetek gospodarstw, które mają oszczędności. Wśród posiadających oszczędności nie zmieniła się zasadniczo w tym okresie struktura wysokości oszczędności. W dalszym ciągu dominują gospodarstwa z oszczędnościami w wysokości do trzymiesięcznych dochodów. Wzrósł znacznie odsetek gospodarstw posiadających oszczędności w gotówce, a spadł udział gospodarstw lokujących oszczędności w bankach. Jednak w okresie ostatnich lat udział gospodarstw oszczędzających w bankach wzrósł kosztem funduszy inwestycyjnych i Indywidualnych Kont Emerytalnych. Przeciętna wielkość oszczędności w relacji do dochodu w polskich gospodarstwach domowych wzrosła z 4,51-krotności miesięcznych dochodów w 2007 r. do 4,86-krotności miesięcznych dochodów w 2009 r.

Przeciętna wielkość zobowiązań gospodarstw jest znacząco większa w 2009 r. niż przeciętna wielkość oszczędności w relacji do dochodu w obu porównywanych latach. W 2007 r. przeciętna wielkość zadłużenia równa była dochodom uzyskiwanym przez gospodarstwo w ciągu 6,6 miesiąca. W 2009 r. wzrosła ona o wielkość równą kwartalnym dochodom gospodarstwa. Prawie dwukrotnie wzrosły posiadane zobowiązania. Ta sytuacja została spowodowana głównie bardzo dynamicznym rozwojem segmentu kredytów hipotecznych. Jednak zakup nieruchomości na kredyt dotyczy wciąż stosunkowo niewielkiej grupy gospodarstw domowych. Wymusza to, na partycypujących w tym rynku, zaciągnięcie zobowiązania o wielkości znacząco powyżej średniej, a często równego nawet kilkuletnim dochodom całego gospodarstwa.

W Polsce w 2009 r. do 41% wzrosła liczba gospodarstw zadłużonych, przy czym spadł odsetek gospodarstw zadłużonych w wysokości do trzymiesięcznych dochodów, a wzrosła liczba gospodarstw zadłużonych w wysokości powyżej rocznych dochodów. Radykalnie i systematycznie rosło zadłużenie gospodarstw domowych w bankach od 73% w 2000 r. do 91% w 2009 r. kosztem zadłużenia w innych instytucjach finansowych.

9.3. RYNEK PRACY

W Szczecinie na koniec 2008 r. liczba pracujących wyniosła 164 963 osoby, w stosunku do 2007 r. nastąpił niewielki wzrost na poziomie 0,9%.

Tabela 9.8.

LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH* WG DZIAŁÓW GOSPODARKI W LATACH 2005-2008⁶

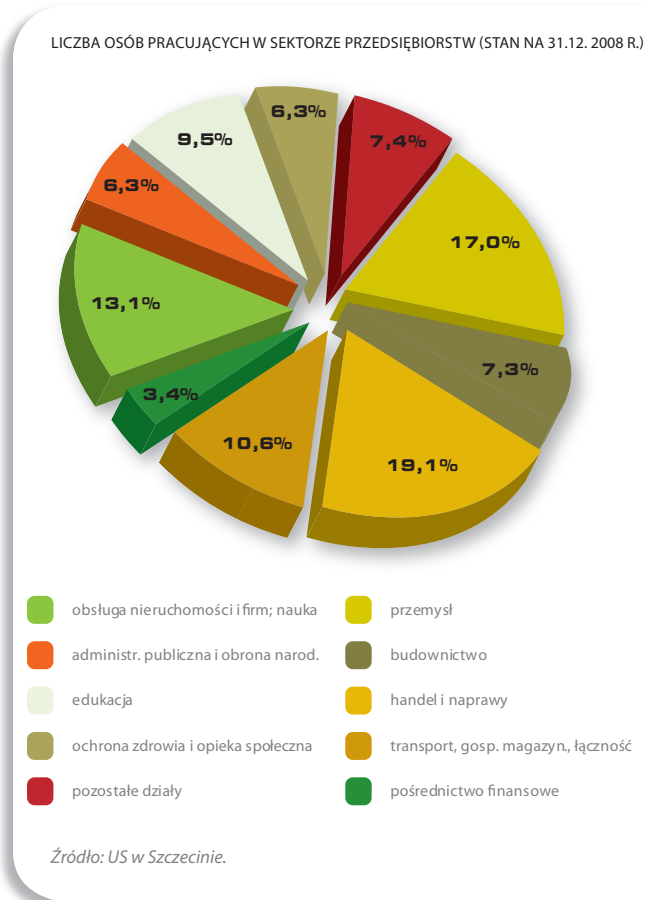
Branża	Lata				struktura [%]	dynamika 2007=100%
	2005	2006	2007	2008		
przemysł	28 615	29 138	29 372	27 995	17	95,3
budownictwo	9 214	10 628	11 446	12 003	7,3	104,9
handel i naprawy	30 706	30 923	31 362	31 570	19,1	100,7
hotele i restauracje	3 517	3 819	3 948	4 681	2,8	118,6
transport, gospodarka magazynowa, łączność	15 981	16 915	18 168	17 486	10,6	96,2
pozostałe działy sektora przedsiębiorstw	1 132	1 115	1 168	1 464	0,9	125,3
razem sektor przedsiębiorstw	89 165	92 538	95 464	95 199	57,7	99,7
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	10 074	9 958	10 390	10 436	6,3	100,4
edukacja	15 485	15 535	15 523	15 663	9,5	100,9
administracja publiczna i obrona narodowa	9 719	9 974	10 129	10 453	6,3	103,2
obsługa nieruchomości i firm	17 304	20 228	20 724	21 575	13,1	104,1
pośrednictwo finansowe	5 536	5 460	5 402	5 605	3,4	103,8
pozostałe działy	5 723	5 636	5 932	6 032	3,7	101,7
ogółem	153 006	159 329	163 564	164 963	100,0	100,9

* pełna zbiorowość (z tzw. jednostkami wewnętrznymi) wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
Źródło: US w Szczecinie.

Największy wzrost liczby pracujących nastąpił w tym okresie w branży hotelarskiej i gastronomicznej o 18,6% oraz pozostałych działach sektora przedsiębiorstw – o 25,3%. Niewielkie wzrosty zanotowały działy: budownictwo (4,9%), obsługa nieruchomości i firm (4,1%), pośrednictwo finansowe (3,7%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa (3,2%). Spadek zatrudnienia nastąpił w całym sektorze przedsiębiorstw o -0,3%, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu (-4,7%) oraz transportu, gospodarki magazynowej i łączności (-3,8%). Biorąc pod uwagę znaczenie przemysłu, spadek zatrudnienia w tym dziale jest znaczący.

⁶ Podział całokształtu działalności gospodarczej prowadzonej na terenie państwa.

Wykres 9.5.

Skala zmian w 2008 r. jest niewielka, ale wykazuje utrzymującą się od kilku lat tendencję niewielkiego, stopniowego przyrostu pracujących oraz utrwalenie pozycji sekcji gospodarki związanych z handlem i usługami, zatrudniających na koniec 2008 r. – 19,1% pracujących w mieście, oraz przemysłem – 17,0%.

Tabela 9.9.

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W SZCZECINIE WG SEKCJI EKD⁷ W LATACH 2005-2008^{*}

Sekcje EKD	Lata			2008		
	2005	2006	2007	zatrudnienie	struktura [%]	dynamika 2007=100%
przetwórstwo przemysłowe	18 890	18 270	18 098	17 698	35,1	97,8
zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 374	1 336	1 350	1 432	2,8	106,1
budownictwo	3 431	3 797	4 287	5 594	11,1	130,5
handel i naprawy	9 319	8 899	9 057	9 699	19,2	107,1
hotele i restauracje	1 010	934	1 408	1 343	2,7	95,4

⁷ Europejska Klasyfikacja Działalności opracowana na podstawie Biura Statystycznego Europejskiej Wspólnoty EUROSTAT.

C.D. TABELI 9.9.

Sekcje EKD	2005	2006	2007	2008		
				zatrudnienie	struktura [%]	dynamika 2007=100%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 030	4 978	5 444	5 657	11,2	103,9
obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem działalności gospodarczej	4 806	7 010	7 255	7 310	14,5	100,8
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	1 711	1 834	1 775	1 729	3,4	97,4
ogółem	45 600	47 058	48 672	50 462	100	103,7
sektor publiczny	10 892	11 164	10 673	9 898	19,6	92,7
sektor prywatny	34 708	35 894	37 999	40 564	80,4	106,8

* na podstawie sprawozdań DG1 (osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w wymiarze niepełnym po przeliczeniu pełnozatrudnionych w podmiotach dużych i średnich).

Źródło: US w Szczecinie.

Przeciętne zatrudnienie wzrosło w mieście w 2008 r. o 3,7% w stosunku do 2007 r. i wyniosło w grudniu 2008 r. – 50 462 osoby. Najwyższy przyrost przeciętnego zatrudnienia zanotowany został w sekcji budownictwo o 30,5%, natomiast najwyższy spadek odnotowano w sekcji hotele i restauracje o 4,6%. Przeciętne zatrudnienie w sektorze publicznym spadło o 7,3%, natomiast stale rośnie zatrudnienie w sektorze prywatnym – w 2008 r. wzrosło w stosunku do 2007 r. o 6,8%.

Jak wynika z badań przeprowadzonych w 2008 r. przez Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim przedsiębiorcy deklarują stabilność zatrudnienia. W 86% badanych przez ten ośrodek firm nie nastąpiła rotacja pracowników. Dużą stabilność zatrudnieniową utrzymują także urzędy. Zatrudnienie z powodu zwiększenia produkcji nastąpiło w 17% badanych firm. Szczecińscy przedsiębiorcy wskazali w trakcie badań trudności, jakie napotykają, prowadząc działalność gospodarczą: 47% nie wskazało żadnych trudności w prowadzeniu firmy, 27% uznało, że są to obciążenia podatkowo-socjalne, 21% uznało za takie utrudnienia konkurencję. Aktywność w poszukiwaniu pracowników zadeklarowało 28% szczecińskich pracodawców. Najczęściej poszukiwane zawody to górnicy i pracownicy budowlani – 54%. 12,5% szczecińskich badanych firm planuje prowadzić działania inwestycyjne.

9.4. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA W MIEŚCIE

Światowy kryzys gospodarczy, którego szczyt nastąpił w 2008 r., wpłynął na wzrost bezrobocia niemal we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Spowodował on również pogorszenie sytuacji na rynku pracy w Polsce. Pogorszenie to nie było aż tak znaczące, na co wpłynął niewątpliwie notowany w Polsce wzrost gospodarczy. Skutki kryzysu gospodarczego zaczęły być odczuwalne pod koniec 2008 r., ale liczba bezrobotnych w całym kraju była niższa niż w końcu 2007 r. Rynek pracy w Polsce odczuł skutki kryzysu w 2009 r., kiedy to po latach stopniowego spadku nastąpił wzrost bezrobocia we wszystkich województwach w kraju. W końcu 2008 r. w urzędach pracy w kraju zarejestrowanych było 1 473,8 tys. bezrobotnych, tj. o 272,8 tys. osób mniej niż w 2007 r. (spadek wyniósł 15,6%). W końcu 2009 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 418,9 tys., a zarejestrowanych było 1 892,7 tys. osób.

Tabela 9.10.

STOPA BEZROBOCIA W MIASTACH WOJEWÓDZKICH (STAN NA 31 XII) [%]

Miasto	2007	2008	2009	2010*
Wrocław	4,7	3,3	5,0	5,7
Opole	5,4	4,4	5,9	6,6
Łódź	8,7	6,8	9,5	10,3
Zielona Góra	7,2	4,9	7,5	8,5
Białystok	8,1	7,8	11,6	12,6
Gdańsk	3,7	2,6	4,9	5,9
Lublin	8,3	7,4	9,3	10
Olsztyn	4,5	4,3	7,1	7,5
Bydgoszcz	6,3	4,9	7,3	8,1
Poznań	2,9	1,8	3,2	3,7
Katowice	3,4	1,9	3,3	4,2
Kielce	10,2	9,6	10,3	11,1
Kraków	3,8	2,8	4,2	4,9
Warszawa	3	1,9	2,9	3,4
Rzeszów	7,4	5,9	7,2	7,8
Szczecin	6,5	4,3	8,1	9,4

* Stan na 30.04.2010 r.

Źródło: GUS.

Bezrobocie w Polsce jest bardzo zróżnicowane terytorialnie, co jest wynikiem nierównomiernego wzrostu gospodarczego poszczególnych regionów, położenia geograficznego oraz wcześniejszych tradycji gospodarczych.

Województwo zachodniopomorskie należy do regionów o najwyższej stopie bezrobocia w kraju; wg stanu na koniec 2009 r. zajmuje drugie miejsce ze stopą bezrobocia 16,5% za województwem warmińsko-mazurskim o stopie bezrobocia 20,2%. W Szczecinie odnotowano w tym samym okresie najniższą stopę bezrobocia w województwie zachodniopomorskim – 8,1%. Najwyższy wskaźnik – 30,3% wystąpił w powiecie łobeskim.

Do końca 2008 r. Szczecin notował jeden z najwyższych spadków bezrobocia w kraju z poziomu 14,1% na koniec 2005 r. do 4,3% na koniec 2008 r. W grudniu 2009 r. stopa bezrobocia wzrosła do 8,1%, osiągając 9,4% w kwietniu 2010 r. Wzrost nastąpił we wszystkich miastach wojewódzkich. Najniższą stopę bezrobocia zanotowano w kwietniu 2010 r. w Warszawie (3,4%). W trzech miastach wojewódzkich stopa bezrobocia przekroczyła 10% (Białystok – 12,6%, Kielce – 11,1%, Łódź – 10,3%). Szczecin znalazł się na piątym miejscu wśród miast wojewódzkich o najwyższej stopie bezrobocia.

Wskaźnik bezrobocia (udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym), podobnie jak stopa bezrobocia (stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych ekonomicznie), miał też dużą dynamikę spadku i w Szczecinie kształtował się na poziomie od 9,3% na koniec 2005 r. do 2,7% na koniec 2008 r. Poziom wskaźnika bezrobocia i stopy bezrobocia w mieście w latach 2005-2010 przedstawia tabela 9.11.

Tabela 9.11.

WSKAŹNIK I STOPA BEZROBOCIA W SZCZECINIE W LATACH 2005-2010 (STAN NA 31 XII)						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Wskaźnik bezrobocia [%]	9,3	7,9	4,2	2,7	5,3	6,2
Stopa bezrobocia [%]	14,1	11,8	6,5	4,3	8,1	9,4

* Stan na 30.04.2010 r.
Źródło: WUP Szczecin.

Sytuacja gospodarcza wpłynęła na zmiany w strukturze osób bezrobotnych. W 2006 r. najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni w wieku 45-54 lata (30,1% bezrobotnych), w 2009 r. – bezrobotni w wieku 25-34 lata – 4471 osób (31,2% wszystkich bezrobotnych), a największy wzrost w stosunku do 2008 r. miał miejsce w grupie wiekowej 35-44 lata – 121,1%. Przyrost liczby bezrobotnych nastąpił we wszystkich grupach wiekowych i wynosił minimum 84,8%.

Tabela 9.12.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ TYPU PŁCI							
Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych w latach 2006-2009						
	2006	2007	2008	2009			
				ogółem	struktura [%]	dynamika 2008=100%	
Wiek	18-24	2 656	1 265	996	1 841	12,8	184,8
	25-34	6 304	3 332	2 409	4 471	31,2	185,6
	35-44	3 953	1 945	1 207	2 669	18,6	221,1
	45-54	6 585	3 442	1 818	3 490	24,4	192,0
	55 i więcej	2 052	1 490	964	1 845	12,9	191,4
	wyższe	2 338	1 648	1 494	2 268	15,8	151,8
Wykształcenie	policealne i średnie zawodowe	3 987	2 333	1 506	2 822	19,7	187,4
	średnie ogólnokształcące	1 936	1 063	775	1 407	9,8	181,5
	zasadnicze zawodowe	4 834	2 352	1 299	3 264	22,8	251,3
	gimnazjalne i poniżej	8 455	4 078	2 320	4 555	31,8	196,3
Wg czasu pozostawania bez pracy	1-6 miesięcy	6 916	5 097	4 993	9 459	66,1	189,4
	6-12 miesięcy	3 177	1 538	956	3 078	21,5	322,0
	12-24 miesiące	3 786	1 486	563	1 170	8,2	207,8
	powyżej 24 miesięcy	7 671	3 353	882	609	4,3	69,0
Wg płci	kobiety	11 759	6 654	4 038	6 496	45,4	160,9
	mężczyźni	9 391	4 820	3 356	7 820	54,6	233,0
	Ogółem	21 550	11 474	7 394	14 316	x	193,6

Źródło: WUP Szczecin, PUP Szczecin.

Do 2008 r., przez wszystkie wcześniejsze lata, licznieszą grupę bezrobotnych stanowiły kobiety (2008 r. – 54,5%). W 2009 r. sytuacja uległa zmianie i to mężczyźni stanowili 54,6% ogółu bezrobotnych.

W 2009 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 4 555 oraz zasadniczym zawodowym – 3 264. Osoby te stanowią 54,6% bezrobotnych, co nadal potwierdza regułę, że największe problemy na rynku pracy mają osoby z niskimi kwalifikacjami. Wśród tej grupy istnieje też duża niechęć do podnoszenia kwalifikacji.

Nadal najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni pozostający bez pracy 1-6 miesięcy – 66,1% i 6-12 miesięcy – 21,5%. Zmalała o 31,0% liczba długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią 4,3% ogółu bezrobotnych.

Tabela 9.13.

PODZIAŁ BEZROBOTNYCH WG DUŻYCH GRUP ZAWODOWYCH
W LATACH 2008-2009 (STAN NA 31 XII)

Grupy zawodowe	2008	2009	dynamika 2008=100%
rolnictwo, łowiectwo i rybactwo	129	100	77,5
górnictwo	5	5	100,0
przetwórstwo przemysłowe	841	2 062	245,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	29	98	337,9
budownictwo	332	583	175,6
handel hurtowy i detaliczny; naprawa samochodów, motocykli oraz użytku osobistego i domowego	1 036	1 675	161,7
hotele i restauracje	146	280	191,8
transport, gospodarka magazynowa i łączność	412	894	217,0
pośrednictwo finansowe	119	197	165,5
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	502	103	20,5
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	288	379	131,6
edukacja	235	345	146,8
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	236	294	124,6
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	1 110	3 466	312,3
działalność niezidentyfikowana	248	733	295,6

Źródło: WUP Szczecin, PUP Szczecin.

Podobnie jak w latach poprzednich kształtuje się struktura bezrobotnych w układzie zawodowym. Nadal najliczniejszą grupą bezrobotnych to osoby związane z: działalnością usługową komunalną, społeczną, indywidualną, pozostałą – 30,9%, przetwórstwem przemysłowym – 18,4% oraz handlem hurtowym i detalicznym, naprawą samochodów, motocykli oraz użytkowaniem osobistym i domowym – 14,9%. W większości grup zawodowych nastąpił wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do 2008 r. Najwyższy wzrost nastąpił w grupie zawodowej wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę – 237,9%, działalności usługowej komunalnej, społecznej i indywidualnej, pozostałej – 212,3%, działalności niezidentyfikowanej – 195,6% oraz przetwórstwie przemysłowym – 145,2%.

W latach 2008-2009 zmalała chęć podejmowania pracy przez bezrobotnych, stanowiąca podstawę do wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie. W 2008 r. podjęto pracę 7 686 osób, a w 2009 r. – 7 276 osób.

Jedną z przyczyn negatywnych zmian zachodzących na szczecińskim rynku pracy w 2009 r. były zwolnienia grupowe w szczecińskich zakładach pracy. Powiatowy Urząd Pracy jest każdorazowo powiadamiany o fakcie dokonywania zwolnień grupowych w szczecińskich firmach,

co z kolei powoduje uruchamianie procedur umożliwiających realizację pakietu usług urzędu pracy. Mają one na celu wsparcie osób objętych zwolnieniami grupowymi oraz pomoc w jak najszybszym powrocie do aktywności zawodowej. Do najważniejszych działań należą: spotkania informacyjne z pracownikami, usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego realizowane w punktach konsultacyjno-informacyjnych organizowanych na terenie zakładów pracy, rejestracja bezrobotnych oraz szkolenia zawodowe. W 2008 r. zwolnienia grupowe 138 pracowników zgłosiło 9 firm: Telekomunikacja Polska SA, Centrala Ruch SA, PKO Bank Polski, Texas sp. z o.o., Gamelion Studios sp. z o.o., Porta Transport sp. z o.o., Cemex polska sp. z o.o., Galeria Centrum, Telefonika Kable sp. z o.o. W 2009 r. – 21 firm zgłosiło zwolnienie 451 osób: Heisterkamptrans Port sp. z o.o., Inocean Poland sp. z o.o., Bank BPH Warszawa O/Szczecin, Poczta Polska PPUP, FP KUCA, Telefonika Kable sp. z o.o., Santander Consumer Bank, GE Money Bank Gdańsk O/Szczecin, PKP Cargo Grupa PKP Szczecin, Profi Credit Poland sp. z o.o., DEDECO sp. z o.o., Dziewiarska Spółdzielnia Inwalidów Inotex Szczecin, SSW POLMOS SA, Jednostka Wojskowa 1749, HSBC Warszawa, Work Service SA, Genfer Lloyd sp. z o.o. Szczecin, RUCH SA, Pomorski Oddział Straży Granicznej Szczecin, CENTEL sp. z o.o. Wszystkie zgłoszone zwolnienia zostały zrealizowane.

Odrębną grupę wśród pracowników zagrożonych zwolnieniami grupowymi stanowili pracownicy Stoczni Szczecińskiej Nowa sp. z o.o. Zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego (Dz. U. Nr 233, poz. 1569) byli pracownicy stoczni zostali objęci Programem Dobrowolnych Odejść (PDO), w którego ramach otrzymali odszkodowanie pieniężne oraz zostali objęci Programem Zwolnień Monitorowanych (PZM) i przez 6 miesięcy otrzymywali świadczenia pieniężne. W grudniu 2009 r. w PUP w Szczecinie zostało zarejestrowanych 474 byłych pracowników stoczni, liczba ta wzrosła w styczniu 2010 r. do 921 osób. W stosunku do tej grupy pracowniczej zastosowane zostały wszystkie środki stosowane w przypadku zwolnień grupowych przez urzędy pracy. Od lutego 2009 r. do listopada 2009 r. działał przy Agencji Rozwoju Przemysłu punkt konsultacyjno-doradczy, który świadczył usługi pracownikom zamierzającym zarejestrować się w urzędzie pracy oraz objętych Programem Zwolnień Monitorowanych. Wiele instytucji szkoleniowych z terenu województwa zachodniopomorskiego podjęło się też realizacji projektów skierowanych do pracowników z branży okrętowej, szczególnie w zakresie założenia własnej firmy i zmiany kwalifikacji zawodowych.

Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie realizował i współrealizował w latach 2008-2009 programy i projekty finansowane z różnych środków, skierowane do wszystkich bezrobotnych lub określonych programami grup, m.in.: „Akcja dotacja 2008”, „Szkolenie na życzenie”, „Program

45/50 Plus”, „Szansa na pracę”, „Program zwiększający aktywność zawodową osób w wieku do 30 lat”, „Program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości”, „Program na rzecz obecnych i byłych pracowników stoczni, którzy zgłoszą swój udział w Programie Zwolnień Monitorowanych”.

Tabela 9.14.

DZIAŁANIA POŚREDNICTWA PRACY		
	2008	2009
liczba osób przyjętych do pracy za skierowaniem PUP	2 221	1 405
łączna liczba wolnych miejsc pracy, jakie wpłynęły do PUP	9 354	4 369
gieldy pracy zorganizowane na terenie PUP	21	8
- liczba osób uczestniczących w giełdach pracy	539	305
liczba wydanych informacji o realizacji ofert pracy w przypadku ubiegania się o zezwolenie na zatrudnienie obcokrajowców	122	132
liczba zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi – obywatelowi Białorusi, Rosji lub Ukrainy	1 228	1 067

Źródło: PUP Szczecin.

Pośrednictwo pracy działające w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie prowadzone jest zgodnie z zasadami dostępności usług, dobrowolności, równości i jawności uregulowanymi przepisami prawa⁸. Wszystkie oferty zgłaszane do urzędu są rejestrowane w komputerowej bazie danych i zamieszczane w gablotach informacyjnych, a także na stronie internetowej urzędu i stronie ministra właściwego ds. pracy. Oferty pracy zachowują swoją aktualność do czasu ustalonego z pracodawcą lub do chwili podjęcia pracy przez osobę skierowaną przez urząd, bądź wycofania przez pracodawcę. Usługi pośrednictwa pracy są poprzedzone szeregiem działań zmierzających do realizacji ofert pracy. Pośrednictwo pracy prowadzone jest przez urząd w formie indywidualnych kontaktów pośrednika pracy z bezrobotnym lub poszukującym pracy, targów pracy i giełdy pracy. Urząd pracy korzysta też z usług międzynarodowej sieci pośrednictwa pracy EURES.

Ze środków przeznaczonych na aktywizację zawodową korzystało w 2008 r. – 3 468 bezrobotnych, a w 2009 r. – 3 347. Ilość środków przeznaczonych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wzrosły o 16,07% w stosunku do 2008 r. W 2009 r. około 81,0% tych środków zostało przeznaczonych bezpośrednio na formy ułatwiające znalezienie się na rynku pracy (szkolenia, staże, dotacje, wyposażenie lub doposażenie stanowisk). Z części tych środków skorzystali przedsiębiorcy zatrudniający osoby bezrobotne.

⁸ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 marca 2007 r. w sprawie standardów usług rynku pracy i Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 marca 2007 r. w sprawie szczególnych warunków prowadzenia przez publiczne służby zatrudnienia usług rynku pracy.

Tabela 9.15.

ŚRODKI PRZEZNACZONE PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY W SZCZECINIE NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU [ZŁ]

Formy	2008	2009
prace interwencyjne	474 348,52	427 220,41
roboty publiczne	2 822 165,10	3 153 534,48
prace społecznie użyteczne	37 150,14	68 246,91
szkolenia	1 956 093,11	2 272 102,28
staż i przygotowanie zawodowe	3 843 284,02	4 779 007,16
jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	4 512 041,92	5 908 330,12
refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	2 649 571,96	2 307 787,34
badania lekarskie pod oferty pracy	23 262,94	4 963,20
refundacja opieki nad dzieckiem	-	18 245,65
Razem	16 317 917,71	18 939 437,55

Źródło: PUP Szczecin.

Na terenie miasta funkcjonuje wiele instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją rynku pracy. Podstawową jest Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, przy którym funkcjonuje Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, oferujące pomoc w planowaniu kariery zawodowej polegającą na informacji i poradnictwie zawodowym oraz otwartym pośrednictwem pracy.

Wiele działań jest prowadzonych w ramach odrębnych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe, instytucje lub w ramach programów obejmujących cały region. Organizacją pozarządową ściśle związaną od lat ze szczecińskimi inicjatywami związanymi z walką z bezrobociem jest Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości.

Przy szczecińskich wyższych uczelniach funkcjonują Biura Karier i Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. W tym zakresie mieszczą się też inicjatywy o charakterze cyklicznym szczecińskiej organizacji pozarządowej Stowarzyszenie Kreatywni dla Szczecina: Targi Pracy i Światowy Tydzień Przedsiębiorczości. Są one skierowane do młodych osób poszukujących pracy i zamierzających rozpocząć działalność na własny rachunek.

Od wielu lat działa w Szczecinie Polska Fundacja Przedsiębiorczości. Wśród wielu obszarów działalności fundacji oraz realizowanych przez nią projektów najważniejsze to: udzielanie pożyczek, poręczenia kredytowe, inwestycje kapitałowe, szkolenia i doradztwo. W ramach fundacji funkcjonuje też Sieć Aniołów Biznesu Amber, gdzie młode innowacyjne firmy z pomysłem na udany biznes mogą znaleźć inwestorów.

Nowe przedsięwzięcia innowacyjne i technologiczne to część szczecińskich inicjatyw z zakresu rozwoju innowacji i nowych technologii. Przy Zachodniopomorskim

Uniwersytecie Technologicznym funkcjonuje Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii wspierające innowacyjne firmy wprowadzające efekty badań naukowych na rynek (szerzej w rozdziale 6).

Od 2000 r. funkcjonuje w mieście Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o., działający na rzecz tworzenia lokalnego i regionalnego środowiska innowacyjnego, który w 2007 r. podjął inicjatywę rozbudowy własnej działalności i podjęcia inwestycji Park Naukowo-Technologiczny POMERANIA przy ul. Niemierzyńskiej (szerzej w rozdziale 6). W 2009 r. podjęty został pierwszy etap inwestycji. Działalność ta przyczynia się do tworzenia miejsc pracy i rozwoju gospodarczego opartych na relacjach naukowo-gospodarczych. Ważną przesłanką tych form działania jest także możliwość znalezienia drogi kariery dla uzdolnionych absolwentów szczecińskich wyższych uczelni i młodych pracowników naukowych.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. „Diagnoza społeczna 2009. Warunki życia i jakość życia Polaków. Raport”, red. J. Czapirski, T. Panek. Warszawa, Rada Monitoringu Społecznego 2009.
2. „Sytuacja gospodarstw domowych w 2009 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych”, GUS.
3. Główny Urząd Statystyczny.
4. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
5. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie.
6. Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie.
7. Wojewódzki Urząd Pracy Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy „Gminy województwa zachodniopomorskiego w świetle bezrobocia w latach 1999-2008”.
8. Wojewódzki Urząd Pracy, Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy „Sytuacja społeczno-zawodowa bezrobotnych w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2009 r. Raport badawczy”.

NIEKORZYSTNE TRENDY DEMOGRAFICZNE

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

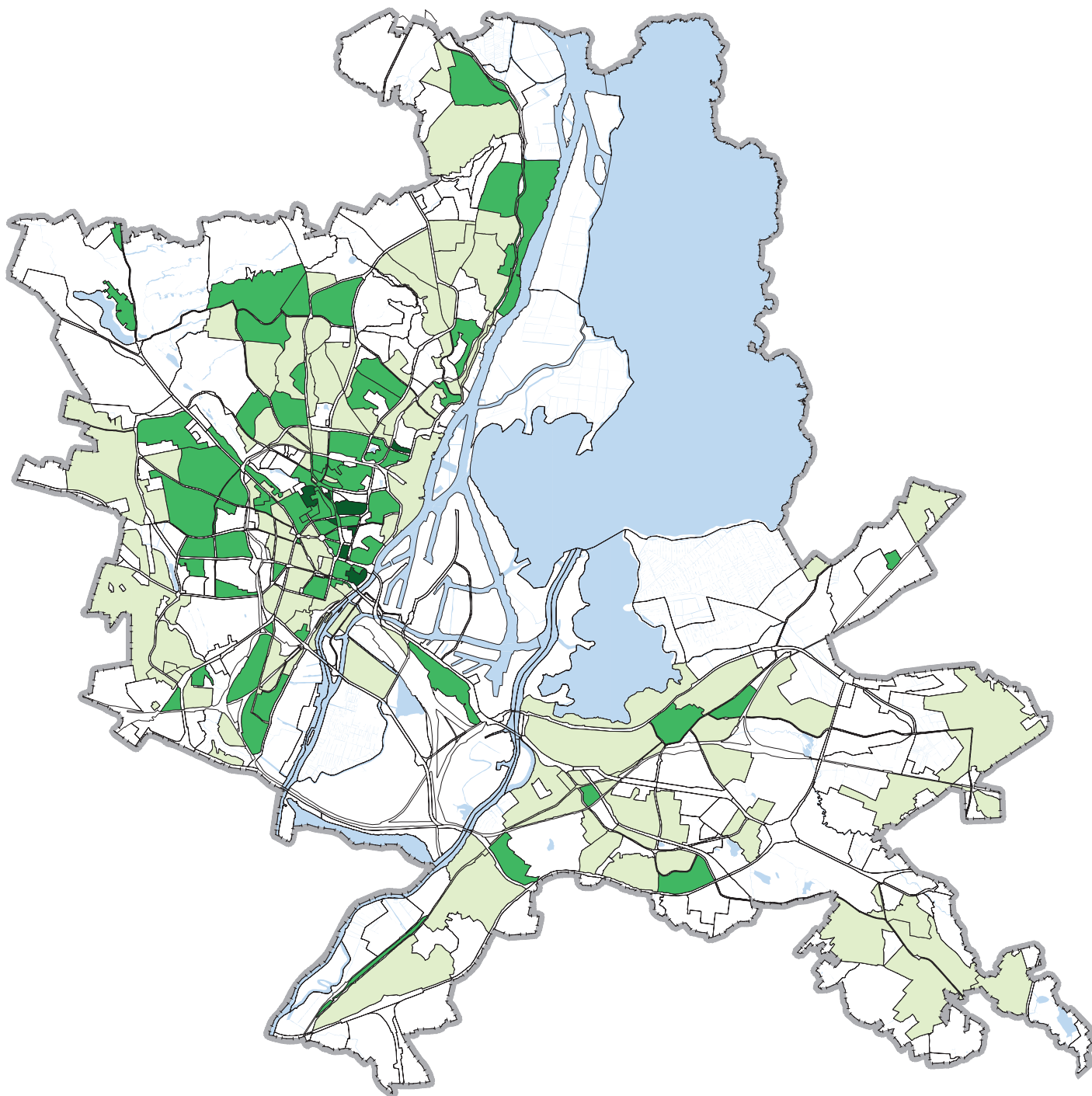
(w układzie jednostek planistycznych o liczbie mieszk. pow. 0,025%
ogólnej liczby mieszkańców)

Wskaźnik obciążenia demograficznego

Stopień nasilenia zjawiska

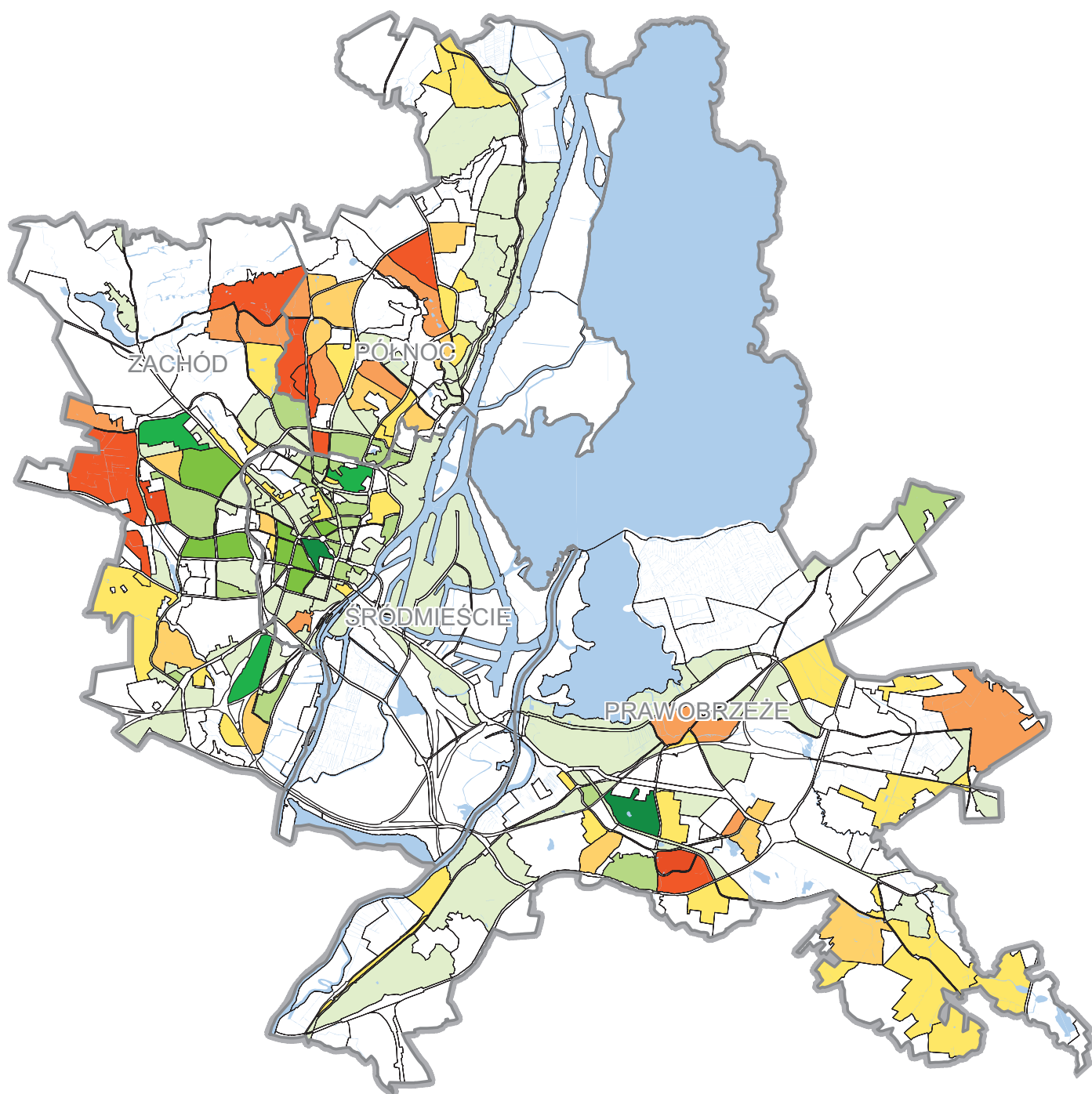
- bardzo wysoki powyżej 88 (max 120)
 - wysoki 55 - 87
 - niski 27 - 54
- średnia miasta 54 osoby na 100

Dane: UM Szczecin, 2009 r.

ZMIANY LICZBY MIESZKAŃCÓW W LATACH 2001 - 2010 W UKŁADZIE JEDNOSTEK PLANISTYCZNYCH

- przyrost powyżej 1000
- przyrost od 500 do 1000
- przyrost od 200 do 500
- przyrost od 100 do 200
- przyrost do 100
- bez zmian
- ubytek do 200
- ubytek od 200 do 500
- ubytek od 500 do 1000
- ubytek od 1000 do 2000
- ubytek powyżej 2000

STOPA DŁUGOTRWAŁEGO BEZROBOCIA

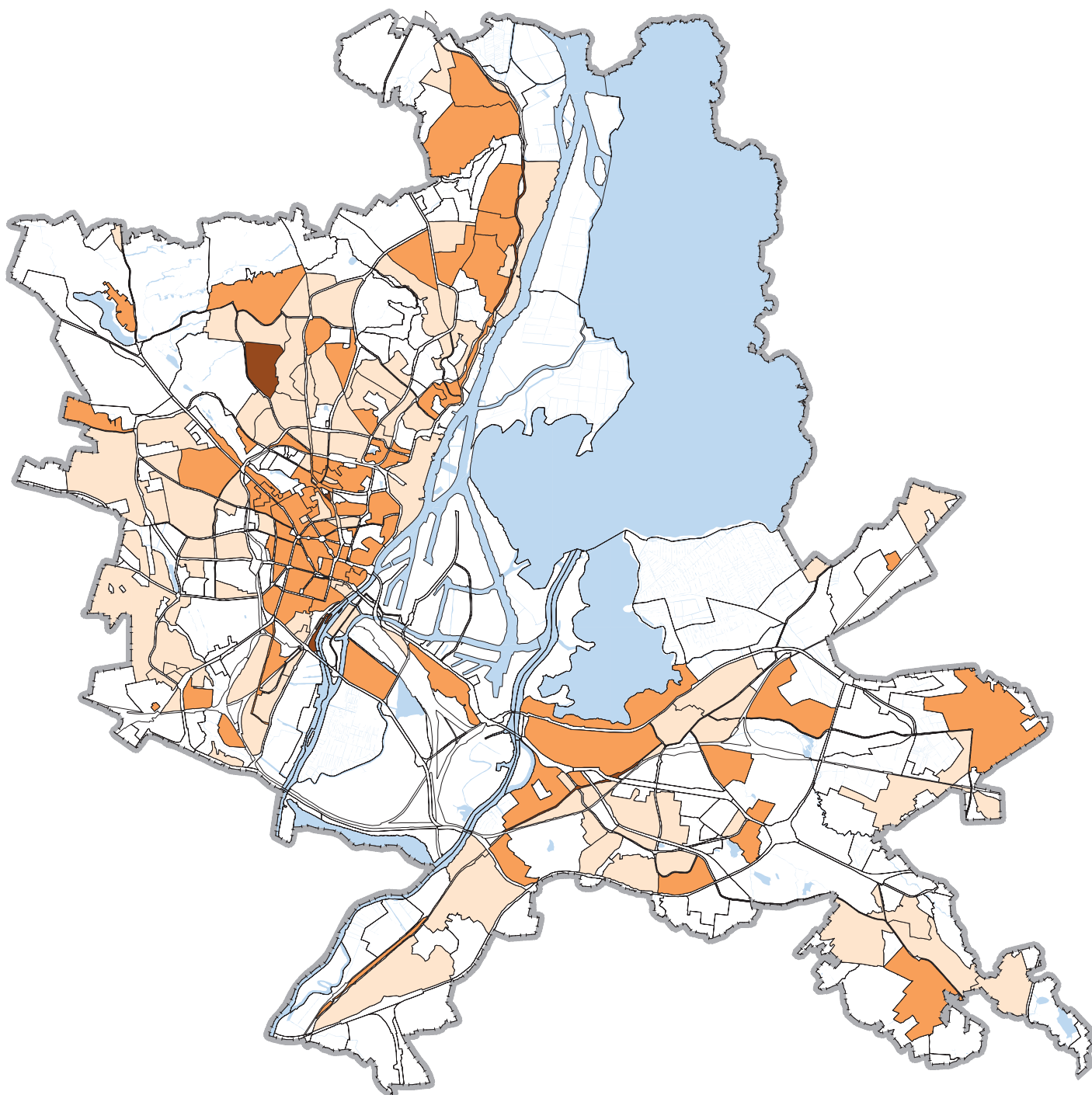
Liczba osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy
do liczby osób w wieku produkcyjnym
(w układzie jednostek planistycznych o liczbie mieszk. pow. 0,025%
ogólnej liczby mieszkańców)

Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia

Stopień nasilenia zjawiska

- bardzo wysoki powyżej 1,17 (max 2,97)
 - wysoki 0,65 - 1,17
 - niski 0,64
- średnia miasta 0,64 osoby na 1000

Dane: PUP 2009 r.

10.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Główną instytucją odpowiedzialną za rozpoznawanie i zwalczanie wszelkich form działalności przestępczej w Szczecinie jest Komenda Miejska Policji, działająca przy wsparciu 5 komisariatów: KP Śródmieście, KP Niebuszewo, KP Pogodno, KP Nad Odrą i KP Szczecin Dąbie. W KMP w Szczecinie zmniejszeniu o 131 w stosunku do 2007 r. uległa liczba etatów i wyniosła na koniec 2009 r. – 1 037. Redukcji uległy również w tym samym okresie wakaty – ze 159 do zaledwie 1.

W 2009 r. szczecińska Policja zanotowała 16 487 przestępstw (średnio 35 dziennie). Jest to więcej w stosunku do roku poprzedniego o 10,7%. Analizując jednak dane w perspektywie ostatnich kilku lat, odnoszące się zarówno do Szczecina, jak i do całej Polski, należy mówić o systematycznym spadku liczby popełnianych przestępstw. Od kilku lat utrzymuje się również pozytywny trend w zakresie zwalczania przestępczości – wzrasta wykrywalność przestępstw, choć na tle regionu pozostaje niska (2009 r.: Szczecin – 55,1%, województwo – 68,6%). Najwyższy wskaźnik wykrywalności zanotowano dla przestępstw o charakterze narkotykowym i gospodarczym.

Tabela 10.1.

LICZBA WYBRANYCH KATEGORII PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH NA TERENIE DZIAŁANIA KMP SZCZECIN W LATACH 2008-2009						
Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone		Wskaźnik zagrożenia na 10 tys. mieszkańców ¹		Wskaźnik wykrywalności	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
województwo zachodniopomorskie	53 318	58 358	315,1	344,8	66,3	68,6
m. Szczecin ogółem, w tym:	14 892	16 487	365,7	404,8	50,6	55,1
przestępstwa kryminalne, w tym:	11 751	12 935	288,5	318,3	39,6	44,5
zabójstwo	14	15	0,3	0,4	100,0	93,8
bójki i pobicia	127	87	3,1	2,1	65,4	71,6
rozbój, kradzieże rozbójnicze, wymuszenia	466	439	11,4	10,8	45,1	49,3
kradzieże cudzej rzeczy	3 782	4 045	92,9	99,3	23,6	31,5
kradzieże samochodów	279	299	6,9	7,3	12,9	23,3
kradzieże z włamaniem	3 118	3 653	76,6	89,9	25,1	28,5
przestępstwa narkotykowe	753	718	18,5	17,6	93,2	93,5
przestępstwa gospodarcze	1 340	1 661	33,0	40,9	89,0	92,9

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie.

¹ Liczba stwierdzonych przestępstw na każde 10 tys. mieszkańców.

Znacznie poprawiły się statystyki dotyczące zatrzymanych nietrzeźwych kierowców (2008 r. – 1 437 osób, 2009 r. – 1 539 osób). W 2009 r. przeprowadzono 61,6 tys. kontroli trzeźwości, tj. blisko dwukrotnie więcej niż w 2008 r. – około 33,0 tys. kontroli. Szczecińska Policja jako pierwsza w Polsce zakupiła w 2009 r. tester do wykrywania zawartości narkotyków w organizmie (dragtest) umożliwiający natychmiastowe przeprowadzenie badania. Dzięki niemu w 2009 r. zatrzymano 101 osób kierujących pojazdem pod wpływem narkotyków².

Przeważający rodzaj zanotowanych przestępstw to czyny pospolite przeciwko mieniu, tj. wszelkie kradzieże i rozboje. Te kategorie stanowiły razem w obu badanych latach ponad 65% przestępstw kryminalnych. Charakteryzowała je szczególnie niska wykrywalność na poziomie około 30%, choć należy zaznaczyć, że w 2009 r. zdołano ująć o 80% więcej złodziei samochodów niż w roku poprzedzającym.

Efekt działalności Policji w 2009 r. to 86 096 przeprowadzonych interwencji (2008 r. – 103 957), z czego 7 672 (2008 r. – 7 768) dotyczyło interwencji domowych, w wyniku których założono 363 (2008 r. – 428) „Niebieskie Karty”³ oraz skierowano 655 (2008 r. – 1 173) powiadomień do instytucji pomocowych. Na gorącym uczynku zatrzymanych zostało 2 325 przestępców (2008 r. – 2 153). Byli to głównie sprawcy kradzieży, bójek i pobić oraz przypadki uszkodzenia mienia. Ujawniono 82 470 sprawców wykroczeń (2008 r. – 67 210), najczęściej za spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych oraz za zakłócanie porządku publicznego i ciszy nocnej. Zatrzymano 2 252 osoby poszukiwane (2008 r. – 2 440) głównie na podstawie listów gończych i nakazów osadzenia. Na numer alarmowy 112 i 997 mieszkańcy dzwoniли 223 tys. razy (2008 r. – 248 tys. razy), czyli około 612 razy dziennie. Sprawdził się pomysł patroli w środkach komunikacji miejskiej: 464 policjantów w 2009 r. ujawniło 1 497 sprawców wykroczeń i zatrzymało 32 sprawców przestępstw na gorącym uczynku.

W celu ograniczenia oraz zapobiegania przestępczości Policja przeprowadziła w latach 2008-2009 szereg akcji profilaktycznych i edukacyjnych, skierowanych między innymi do uczniów klas podstawowych i gimnazjalnych („Odblaskowe misie”, „Trzeźwa młodość”, „Nieletni paragraf”, „Alfred radzi”, „Ciesz się słońcem”). Ponadto zrealizowano działania w obszarach związanych z bezpieczeństwem:

- w miejscach publicznych i miejscach zamieszkania (realizacja programów: „Cyberdżungla”, „Bezpieczne osiedle”, „Bezpieczna przestrzeń”, „Wakacyjna karta bezpieczeństwa”, „Moje miasto”, „Noc stop”, „Poznaj sąsiada swego”, „Świadomi i bezpieczni”, „Niezbędnik kierowcy”),

² Szczegółowe dane dot. stanu bezpieczeństwa na drogach przedstawiono w rozdziale poświęconemu transportowi.

³ Standard postępowania podczas interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie i ujednoczenie powstających przy tej okazji dokumentów.

- w środkach komunikacji publicznej (prewencja kryminalna, działania kontrolno-prewencyjne),
- uczestników ruchu drogowego (realizacja programów i akcji: „Trzeźwy poranek”, „Widoczni bezpieczni”, „Po imprezie nie prowadzę”, „Kaskadowy pomiar prędkości”, „Bezpieczny autokar”, „Bezpieczna droga do szkoły”).

W 2008 r. ze struktur KMP wyodrębniono patrol zmotoryzowany „Kobra”, którego zadaniem było podejmowanie interwencji szczególnie niebezpiecznych. Dzięki działalności patrolu w 2009 r. zatrzymano 208 sprawców przestępstw (2008 r. – 39), 32 osoby poszukiwane (2008 r. – 12), nałożono 318 mandatów karnych (2008 r. – 164). Należy również wspomnieć o współpracy Policji szczecińskiej i niemieckiej w ramach zawartej „Umowy Berlińskiej”, na mocy której odbywały się patrole w rejonach przygranicznych i na drogach dojazdowych do Szczecina.

Co roku portal internetowy Wirtualna Polska opracowuje ranking poziomu bezpieczeństwa w 17 największych miastach Polski, wyrażony liczbą popełnionych przestępstw na 100 tys. mieszkańców. W 2009 r. Szczecin uplasował się na 7. miejscu. Popełniono tu około dwukrotnie mniej przestępstw niż w Katowicach, Wrocławiu i Poznaniu. Warto zauważyć, że w porównaniu z 2000 r., kiedy odnotowano najwyższe zagrożenie przestępczością kryminalną w Polsce, w 2009 r. nastąpił jej spadek średnio o około 30%, w Szczecinie zaś o blisko 50%.

Tabela 10.2.

PRZESTĘPCZOŚĆ W MIASTACH WOJEWÓDZKICH				
Miasta	Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną na 10 tys. mieszkańców			
	2000	2007	2008	2009
Warszawa	554,8	318,4	278,0	285,0
Białystok	368,4	184,9	177,3	180,2
Bydgoszcz	452,5	269,9	280,3	253,1
Gdańsk	719,8	306,7	326,6	356,4
Gorzów Wlkp.	526,0	286,6	277,4	273,0
Katowice	572,1	522,9	525,6	512,4
Kielce	402,3	360,5	305,5	238,3
Kraków	552,7	390,2	348,9	364,8
Lublin	408,2	352,3	331,2	330,8
Łódź	448,0	344,5	320,5	295,4
Olsztyn	568,9	256,4	233,2	255,3
Opole	505,4	411,3	353,2	309,9
Poznań	645,6	374,4	381,5	426,3
Rzeszów	304,7	230,0	234,1	233,0
Szczecin	625,2	316,3	288,5	318,3
Wrocław	550,4	468,0	419,0	438,7

Źródło: www.policja.pl.

10.2. ZAGROŻENIE POŻARAMI

Ochrona przeciwpożarowa na terenie miasta Szczecin opiera się na strukturach Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczej Straży Pożarnej. W ramach KM PSP obszar miasta obsługuje 5 Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych. Ponadto na terenie miasta działa jedna Zakładowa Straż Pożarna w Stoczni Remontowej „Gryfia” SA oraz Portowa Służba Ratownicza Zarządu Portu Szczecin-Świnoujście.

Na koniec 2009 r. w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie zatrudnionych było 293 funkcjonariuszy oraz 8 pracowników cywilnych. Występują braki kadry oficerskiej oraz aspiranckiej. W korpusie oficerskim mogłoby (wg regulaminu organizacyjnego Komendy) docelowo pełnić służbę 71 oficerów i 111 aspirantów, a faktyczny stan zatrudnienia na koniec 2009 r. wynosił odpowiednio 28 i 67. Przyczyn jest kilka, między innymi brak możliwości zapewnienia absolwentom mieszkań w miejscu pełnienia służby.

Tabela 10.3.

LICZBA ZDARZEŃ, W KTÓRYCH UCZESTNICZYŁY JEDNOSTKI KM PSP NA TERENIE SZCZECINA

Rodzaj zdarzenia	2007	2008	2009
ogółem, w tym:	4 175	4 082	3 272
pożary	2 025	2 189	1 803
miejscowe zagrożenia	2 030	1 776	1 338
falszywe alarmy	120	117	131

Źródło: Komenda Miejska PSP.

W 2009 r. ogólna liczba zdarzeń w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 19,8%. Pożary stanowiły blisko 55% łącznej liczby zdarzeń (2008 r. – 54%), z czego najwięcej dotyczyło pożarów obiektów mieszkalnych (2009 r. – 431, 2008 r. – 481), pożarów traw (2009 r. – 324, 2008 r. – 390) oraz śmietników i zsyków (2009 r. – 617, 2008 r. – 902). W grupie miejscowych zagrożeń najwięcej zdarzeń wystąpiło w obiektach mieszkalnych (2009 r. – 571, 2008 r. – 820) oraz środkach transportu (2009 r. – 266, 2008 r. – 307). Ponadto usunięto 151 szkód powstałych w wyniku silnych wiatrów i gwałtownych opadów deszczu (2008 r. – 286), 80 wyjazdów związanych było z nietypowym zachowaniem się zwierząt i owadów (2008 r. – 392). Średnio w 2009 r. jednostki ochrony przeciwpożarowej interweniowały co 2 godziny i 41 minut.

Tabela 10.4.

SZACUNKOWE STRATY BĘDĄCE WYNIKIEM POŻARÓW I MIEJSCOWYCH ZAGROZEŃ ORAZ WARTOŚĆ URATOWANEGO MIENIA [TYS. ZŁ]

	2007	2008	2009
szacunkowe straty	14 754,0	12 764,2	8 233,6
szacunkowa wartość uratowanego mienia	193 227,0	166 970,0	316 674,0

Źródło: Komenda Miejska PSP.

Tabela 10.5.

OSOBY POSZKODOWANE W POŻARACH I MIEJSCOWYCH ZAGROZEŃNIACH

	2007	2008	2009
śmiertelnych	37	27	21
rannych	166	210	106

Źródło: Komenda Miejska PSP.

Działania ratowniczo-gaśnicze w Szczecinie prowadzone przez ratowników PSP wspierają członkowie działających 3 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych posiadających możliwości prowadzenia działań operacyjnych. Spośród nich jedyną funkcjonującą w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jest OSP Śmierdnica, która w 2009 r. brała udział w 48 zdarzeniach (2008 r. – 322) związanych głównie z usuwaniem gniazd niebezpiecznych owadów oraz gaszeniem traw.

W KM PSP od kilku lat funkcjonują dwie grupy specjalistyczne kierowane do działań w zależności od potrzeb zarówno na terenie powiatu, jak i poza jego obszarem. Grupa ratownictwa wysokościowego (22 strażaków oraz 6 po kursie wstępnym) brała udział w 2 akcjach w 2008 r., natomiast wodno-nurkowa (21 strażaków) była dysponowana w 2009 r. do 11 zdarzeń (w 2008 r. – 15 zdarzeń). W 2008 r. została powołana grupa ratownictwa chemiczno-ekologicznego (42 strażaków) kierowana do 10 zdarzeń w 2009 r. (w 2008 r. – 16 zdarzeń).

W ramach rozpoznawania zagrożeń, realizacji nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ppoż. oraz przygotowania do działań ratowniczych funkcjonariusze z KM PSP przeprowadzili 235 (2008 r. – 197) czynności kontrolno-rozpoznawczych, którymi objęto 338 obiektów (2008 r. – 257): użyteczności publicznej, produkcyjnych i magazynowych, mieszkalnych wielorodzinnych oraz zamieszkania zbiorowego. W wyniku przeprowadzonych czynności stwierdzono 536 (2008 r. – 540) nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów i wymagań ppoż. oraz innych miejscowych zagrożeń. Większość usterek związana była z niewłaściwymi warunkami ewakuacji, niesprawnymi

instalacjami użytkowymi, niewłaściwym stanem technicznym instalacji hydrantowych w budynkach bądź ich brakiem oraz nieprawidłowościami związanymi z obowiązkiem wyposażenia obiektu w instrukcję bezpieczeństwa pożarowego. Przeprowadzone kontrole wykazały, że najczęściej usterek stwierdzono w budynkach zamieszkania zbiorowego – 43%. W 14 budynkach wykryto nieprawidłowości mogące spowodować stan zagrożenia życia ludzi.

W 2009 r. funkcjonariusze z KM PSP przy współudziale inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego w Szczecinie i policjantów ruchu drogowego wzięli udział w akcji „Niebezpieczne przewozy” organizowanej przez Komendanta Wojewódzkiej Policji w Szczecinie. Celem działań było ujawnienie wszelkich nieprawidłowości oraz wyeliminowanie z ruchu pojazdów niespełniających wymaganych warunków technicznych. Spośród 29 pojazdów poddanych kontroli, w jednym przypadku stwierdzono brak wyposażenia w wymagany sprzęt gaśniczy, zatrzymano jeden dowód rejestracyjny za nieszczelny układ wydechowy oraz niesprawne oświetlenie. Nałożono 5 mandatów karnych za naruszenia przepisów dotyczących użytkowania tachografu oraz braku posiadania wymaganych dokumentów.

W ramach popularyzacji bezpieczeństwa pożarowego KM PSP przeprowadziła w 2009 r. szereg działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym, w tym 70 pogadarek, w których uczestniczyło ogółem 1 694 dzieci i młodzieży. W 16 szkołach przeprowadzono eliminacje miejskie Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pn. „Młodzież zapobiega pożarom”.

10.3. DZIAŁALNOŚĆ STRAŻY MIEJSKIEJ

Straż Miejska jest jednostką organizacyjną Gminy Miasto Szczecin i realizuje zadania związane głównie z przestrzeganiem przepisów prawa miejscowego w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Szczegółowe zasady oraz zadania Straży Miejskiej określa ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych ze zm. (Dz. U. z 1997 r., Nr 123, poz. 779). W swojej pracy strażnicy mogą udzielać pouczeń, legitymować osoby, nakładać mandaty, zakładać blokady na koła i usuwać pojazdy. Podczas wykonywania zadań mają obowiązek ujęcia sprawcy wykroczenia czy przestępstwa i przekazania go policji. Zgodnie z nowelizacją wskazanej wyżej ustawy z końcem 2009 r. funkcjonariuszom Straży Miejskiej rozszerzono uprawnienia: podobnie jak policjanci mogą dokonać rewizji osobistej i używać paralizatora, ale tylko w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że osoba popełniła przestępstwo lub wykroczenie.

Według stanu na koniec 2009 r. w Straży Miejskiej w Szczecinie zatrudnione były 132 osoby, z tego 115 w terenie. Na jednego strażnika w Szczecinie przypada 3 221 mieszkańców, podczas gdy w Bydgoszczy – 1 430,

a w Gdańsku – 1 459. Te dysproporcje są znaczące. W celu poprawy efektywności działań Straży Miejskiej konieczny jest wzrost zatrudnienia⁵.

W 2009 r. znacznie wzrosła, w odniesieniu do 2007 r., bo aż o 77%, liczba podjętych interwencji, z czego większość zakończyła się nałożeniem mandatu. Najczęściej mandatami karano kierowców naruszających przepisy bezpieczeństwa i ruchu drogowego. Nałożono z tego tytułu 14 571 mandatów na kwotę 3 065,9 tys. zł (2008 r. – 11 341 mandatów na sumę 1 798,3 tys. zł), w tym za przekroczenia prędkości zarejestrowane fotoradarem ukarano 6 770 sprawców na sumę 1 465,8 tys. zł (2008 r. – 6 931 sprawców na kwotę 1 298,6 tys. zł).

Poprawa efektywności Straży Miejskiej w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego jest głównie rezultatem zakupu i zainstalowania traffipaxu (urządzenia do rejestracji kierowców, którzy przejeżdżają skrzyżowania na czerwonym świetle). Montaż traffipaxu u zbiegu al. Piastów z ul. Ku Słońcu zdecydowanie ograniczył liczbę kolizji. Tylko w tym jednym punkcie liczba stłuczek sięgała około trzydziestu rocznie (28 w 2008 r.). Po zainstalowaniu urządzenia w 2009 r. było ich tylko 4, a za wykroczenie drogowe w tym miejscu ukaranych zostało 2 500 kierowców.

Tabela 10.6.

WYNIKI DZIAŁALNOŚCI STRAŻY MIEJSKIEJ W SZCZECINIE W LATACH 2007-2009			
Rodzaj sprawy	Liczba spraw		
	2007	2008	2009
przyjęte zgłoszenia	25 134	26 767	21 707
interwencje	15 810	18 666	27 896
skierowane wnioski do Sądu Grodzkiego	944	1 543	2 019
nałożone mandaty	12 429	15 250	19 917

Źródło: Straż Miejska Szczecin.

Tabela 10.7.

WPŁYWY STRAŻY MIEJSKIEJ W SZCZECINIE Z TYTUŁU NAŁOŻONYCH MANDATÓW W LATACH 2007-2009 [TYS. ZŁ]			
Wyszczególnienie	2007	2008	2009
nałożone mandaty	1 304,5	2 191,5	3 616,7
zapłacone mandaty*	1 059,7	1 815,7	2 514,0

* wpłaty tylko za mandaty wystawione w danym roku, które są na bieżąco uaktualniane.

Źródło: Straż Miejska Szczecin.

⁵ Zgodnie z zapisami przyjętej w 2010 r. Strategii Rozwoju Straży Miejskiej w latach 2010-2018 (Uchwała Nr XLIV/1120/10 Rady Miasta Szczecin) zakładany jest wzrost zatrudnienia co roku o 20-30 osób, zmierzający do stanu 298 etatów na koniec 2018 r.

Wśród najczęściej notowanych wykroczeń było picie alkoholu w miejscach publicznych. W tej sprawie interweniowano 3 237 razy (2008 r. – 1 572), mandatami ukarano 1 601 osób na sumę 162,0 tys. zł (2008 r. – 982 osoby na kwotę 100,7 tys. zł), pouczone 764 sprawców, skierowano 33 wnioski o ukaranie do Sądu Grodzkiego.

W sprawie przestrzegania ustawy o czystości i uchwały nr LXIII/1175/06 Rady Miasta Szczecin w sprawie wprowadzenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasto Szczecin (w tym w zakresie naruszenia zapisów zasad utrzymania zwierząt domowych) w 2009 r. przeprowadzono 6 331 działań (2008 r. – 2 288), mandatami ukarano 1 542 osoby na sumę 161,6 tys. zł (2008 r. – 1 688 osób na kwotę 160,2 tys. zł), skierowano 55 wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego (2008 r. – 62).

W różnego rodzaju zdarzeniach, do których zalicza się zabezpieczanie miejsca pożarów, wypadki drogowe, przestępstwa, znalezienia niewybuchów i niewypałów, awarie itp. interweniowano w 2009 r. – 120 razy (2008 r. – 237), w sprawie osób bezdomnych przeprowadzono 305 interwencji (2008 r. – 181). Ponadto Straż Miejska zabezpieczała w 2009 r. – 452 (2008 r. – 177) imprezy i uroczystości o różnym charakterze (koncerty, imprezy rekreacyjne, uroczystości patriotyczne i religijne itp.). Wspólnie z Policją w 2009 r. Straż Miejska odbyła 304 patrole (2008 r. – 533) podczas działań rutynowych oraz w ramach akcji „Bezpieczne osiedle” i „Znicz”.

W latach 2008-2009 kontynuowano realizację programu „Strażnicy szkolni”, mającego na celu poprawę bezpieczeństwa i eliminację zjawisk patologicznych w wytypowanych placówkach oświatowych. Straż Miejska realizowała ponadto w szkołach podstawowych i gimnazjach różnego rodzaju programy edukacyjne (m.in.: „Rozumiemy zwierzęta”, „Bezpieczne używanie galanterii pirotechnicznej”, „Na straży ekologii”, „Rola i zadania Straży Miejskiej”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne ferie”, „Rower i ja”, „Agresja w szkole”, „Nikotyna – legalny narkotyk”, „Cyberprzemoc”). Takich spotkań (zajęć tematycznych) w 2009 r. odbyło się 301 (2008 r. – 228), uczestniczyło w nich 17 332 dzieci i młodzieży (2008 r. – 19 212).

10. 4. BEZPIECZEŃSTWO NA WODZIE

Misją WOPR jest zmniejszenie liczby osób tonących, a celem strategicznym – organizowanie pomocy oraz ratowanie życia lub zdrowia osób na wodach. Zachodniopomorski WOPR realizował te zadania w oparciu o 52 drużyny (stan na koniec 2009 r.) liczące ogółem 4 281 członków, w tym 4 099 z uprawnieniami ratowniczymi. W samym Szczecinie liczba członków wynosiła 586 osób. Dzięki skutecznym interwencjom służb ratownictwa wodnego nie doszło w latach 2008-2009 do żadnego przypadku utonięcia na 4 szczecińskich kąpieliskach, na których strzegło bezpieczeństwa plażowiczów około 40 ratowników.

Aby skutecznie realizować wytyczone cele, WOPR uprawniony jest do prowadzenia szkoleń specjalistycznych z zakresu ratownictwa wodnego i doskonalenia umiejętności ratowniczych oraz nadawania stopni ratowniczych. W 2009 r. WOPR na terenie Szczecina przeprowadził 20 szkoleń (253 osoby) na młodszego ratownika oraz 10 (91 osób) na ratownika WOPR.

Poza ratownictwem (w tym również zabezpieczeniem ratowniczym strzeżonych kąpielisk miejskich oraz imprez publicznych organizowanych w Szczecinie nad wodami i na wodach) WOPR realizuje zadania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym. Do najważniejszych działań w tym zakresie należy realizowana od 2006 r. akcja „Błękitny Patrol”. Program ten, kierowany głównie do młodzieży uczącej się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, umożliwia zdobycie praktycznych umiejętności dotyczących: zasad bezpiecznego wycieczki nad wodą, podstawowych technik ratowniczych, udzielania pierwszej pomocy, w tym resuscytacji krążeniowo-oddechowej na fantomach. W 2009 r. programem objęto 1 386 uczniów ze Szczecina.

Jednostki pływające Policji

10.5. WYPADKI PRZY PRACY

W 2008 r. w firmach działających na terenie Szczecina doszło do 1 733 wypadków, z czego 55,8% w sektorze prywatnym. Ogółem poszkodowanych w wypadkach przy pracy zostało 1 741 osób (10,6 osób na 1 000 pracujących). Jest to o 5,5% mniej niż w 2006 r. Wśród przyczyn wypadków, od wielu lat, na pierwszym miejscu występują błędy organizacyjne popełniane w zakładach pracy. Dotyczą one zarówno ogólnej organizacji pracy, jak i organizacji samego stanowiska. Wśród przyczyn należy wymienić również tzw. przyczyny ludzkie, w tym przede wszystkim nieprawidłowe zachowanie się pracownika spowodowane zaskoczeniem, niespodziewanym zdarzeniem. Najmniej stwierdzonych przyczyn związanych było z wadami konstrukcyjnymi lub niewłaściwymi rozwiązaniami technicznymi.

Tabela 10.8.

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY

Wyszczególnienie	SZCZECIN		
	2006	2007	2008
ogółem, w tym:	1 817	1 843	1 741
liczba ofiar śmiertelnych	4	13	6
liczba osób, które doznały ciężkiego uszkodzenia ciała	10	6	13

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Od kilku lat dominujący odsetek poszkodowanych w wypadkach przypada na 3 sekcje gospodarki, tj. przetwórstwo przemysłowe, budownictwo i transport. Wśród pracowników budowlanych wzrosła liczba osób, które uległy wypadkom podczas prac wykończeniowych. Są to najczęściej pracownicy drobnych firm usługowych. Znamienny jest fakt, że około 40% poszkodowanych w wypadkach przy pracy posiadało krótki – do 1 roku – staż pracy. W 2008 r. wypadki stały się przyczyną średnio 35,9 dni niezdolności do pracy osób poszkodowanych.

10.6. PRZESTĘPCZOŚĆ GRANICZNO-CELNA

Pomorski Oddział Straży Granicznej z siedzibą w Szczecinie, jako terenowy organ administracji państwowej, realizował ustawowe zadania na terenie 13 powiatów województwa zachodniopomorskiego w oparciu o Komendę Oddziału i 5 Placówek Straży Granicznej (w Lubieszynie, w Gryfinie, w Osinowie Dolnym, w Szczecinie Goleniowie i w Szczecinie-Portcie). Po wejściu Polski do strefy Schengen w 2007 r. (i zniesieniu kontroli granicznej na tzw. granicy wewnętrznej UE) odstąpiono od realizacji zadań bezpośrednio na linii granicy państwowej, zwiększając aktywność działań mobilnych na odcinku granicy wewnętrznej UE. Głównymi zadaniami realizowanymi w strefie działania były: kontrola legalności zatrudnienia cudzoziemców (od 2009 r. w związku ze zmianami w ustawie o Straży Granicznej i ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), ochrona szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku na odcinku służbowej działalności oddziału.

Zadania w zakresie kontroli ruchu granicznego realizowały 2 placówki Straży Granicznej na 4 przejściach granicznych, tj. morskich przejściach granicznych w Szczecinie-Portcie, w Trzebieży i Nowym Warpnie oraz lotniczym przejściu granicznym w Szczecinie-Goleniowie. W 2009 r. funkcjonariusze POSG w Szczecinie odprawili na przejściach granicznych ogółem 1 917 433 osoby (2008 r. – 2 435 076) w tym: 1 440 076 obywateli Polski (2008 r. – 1 814 478) i 476 667 cudzoziemców (2008 r. – 620 299) oraz 5 803 środki transportu (2008 r. – 7 378). Czynniki

determinującym spadek ruchu granicznego osób i środków transportu w analizowanym okresie były przede wszystkim: ogólnoświatowy kryzys finansowy i znaczący wzrost bezrobocia w całej Europie, regres morskich przewozów towarów oraz ograniczenie liczby międzynarodowych połączeń lotniczych.

W 2009 r. nie zezwolono na wjazd do Polski 25 cudzoziemcom (2008 r. – 21), najczęstszą przyczyną niezezwolenia na wjazd do RP był wpis do celów odmowy wjazdu w Systemie Informacyjnym Schengen z art. 96 Konwencji Wykonawczej Schengen oraz brak ważnego dokumentu uprawniającego do wjazdu, pobytu i wyjazdu z terytorium RP.

Przesunięcie sił kontrolnych z linii granicy w głąb strefy działania spowodowało zauważalny wzrost zatrzymań w strefie działania oddziału. Ogółem w 2009 r. w strefie działania zatrzymano 264 osoby (2008 r. – 231), w tym 105 obywateli RP i 159 cudzoziemców (2008 r. – 116 obywateli RP i 115 cudzoziemców). Większość zatrzymanych obywateli RP to, podobnie jak w latach poprzednich, osoby poszukiwane przez organa ścigania oraz nietrzeźwi kierujący. Z kolei najczęstszą przyczyną zatrzymań cudzoziemców był pobyt na terytorium RP bez wymaganego zezwolenia oraz brak dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium naszego kraju.

W 2009 r. funkcjonariusze Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej (w przejściach granicznych i strefie działania) ujawnili 59 przypadków przemytu o łącznej wartości szacunkowej 1 836,7 tys. zł (2008 r. – 53 przypadki o wartości 1 171,8 tys. zł). Wśród ujawnionych towarów dominowały papierosy o ogólnej wartości szacunkowej 1 266,6 tys. zł, płyty CD/DVD – 51,0 tys. zł, narkotyki – 275,3 tys. zł (2008 r. – papierosy 870,1 tys. zł, płyty CD/DVD – 226,4 tys. zł, narkotyki – 590 tys. zł).

Mając na uwadze skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom w nowych realiach, Pomorski Oddział Straży Granicznej wprowadził do służby w 2009 r. wóz specjalistyczny, umożliwiający prześwietlenie przestrzeni technologicznych pojazdu w trakcie jazdy równoległej.

Zgodnie z „Załoženiami wieloletniej koncepcji funkcjonowania Straży Granicznej na lata 2009-2015” z dnia 16 lutego 2009 r. zatwierdzonej przez MSWiA z końcem 2009 r. rozformowano POSG w Szczecinie. Od 2010 r. Placówki Straży Granicznej w Szczecinie, w Szczecinie-Portcie i w Szczecinie-Goleniowie realizują swoje zadania w strukturach organizacyjnych Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej z siedzibą w Krośnie Odrzańskim. Po przeprowadzeniu reorganizacji miasto Szczecin znajduje się w terytorialnym zasięgu działania Placówki Straży Granicznej w Szczecinie.

10.7. WOJSKO

Garnizon Szczecin uznawany jest za jeden z najważniejszych w Polsce. Na terenie miasta funkcjonuje Kwatery Główna Wielonarodowego Korpusu NATO będąca elemen-

tem struktury wojskowej NATO. Formacja podlega bezpośrednio Komitetowi Korpusu składającemu się z przedstawicieli trzech krajów założycielskich – Danii, Niemiec i Polski. Służbę w Korpusie pełnią pracownicy cywilni oraz żołnierze z 11 krajów: Danii, Niemiec i Polski oraz z Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Słowacji, Stanów Zjednoczonych. a od 2008 r. także z Rumuni i od 2009 r. Słowenii.

Parada z okazji 10-lecia korpusu NATO

Kwaterna Główna Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego realizuje 3-letni cykl szkoleń i ćwiczeń, który gwarantuje wysokie standardy przygotowania oraz doskonali umiejętności personelu Kwatery, a także innych podległych formacji. Całość programu szkoleniowego koncentruje się na przygotowaniu personelu do udziału w misjach i operacjach, a po ich zakończeniu – do przekazania doświadczeń innym dowództwom. W 2008 r. żołnierze i pracownicy Korpusu brali udział w szeregu przedsięwzięć treningowych i doskonalących, z których największym było ćwiczenie Crystal Eagle, realizowane w niemieckim Wildflecken. Celem tego ćwiczenia było przekazanie doświadczeń z misji w Afganistanie w 2007 r. brygadam: estońskiej, niemieckiej, łotewskiej i polskiej, a także doskonalenie personelu i procedur Kwatery.

W skład korpusu wchodzi m.in. 12. Dywizja Zmechanizowana im. B. Krzywoustego, w tym jednostki: Dowództwo 12. SDZ, 12. Batalion Dowodzenia, 12. Batalion Rozpoznawczy Ułanów Podolskich i najbardziej utytułowana – 12. Brygada Zmechanizowana. Żołnierze 12. BZ w 2003 r. rozpoczęli, a w 2008 r. zakończyli misję stabilizacyjną w Republice Iraku oraz uczestniczyli w dwóch kolejnych zmianach (III i IV) Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie. Zgodnie z decyzją władz sił zbrojnych, stacjonującą w Szczecinie 12. BZ czeka częściowa dyslokacja wojsk. Zmiany wynikają z tendencji w całej armii, aby jednostki liniowe znajdowały się jak najbliżej poligonów, co oznacza wyprowadzanie ich z dużych ośrodków miejskich. Przewiduje się, że ponad 900 żołnierzy zostanie przeniesionych ze Szczecina do Choszczna lub Budowa, wstępując w szeregi 2. Brygady Zmechanizowanej.

W Szczecinie stacjonuje również jedna z ważniejszych jednostek inżynieryjnych Wojsk Lądowych – 5. Pułk Inżynieryjny im. gen. I. Prądzyńskiego. Pułk przeznaczony

jest do realizacji zadań inżynierskich Wojsk Lądowych we wszystkich rodzajach działań bojowych oraz realizacji zadań wsparcia sił międzynarodowych wypełniających misje pokojowe i stabilizacyjne w różnych częściach świata. W 2009 r. 85 żołnierzy 5. Pułku Inżynierskiego zapewniało wsparcie inżynierskie V zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie oraz I zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego MINURCAT w Czadzie.

10.8. DZIAŁANIA MIASTA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Zapewnienie porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli, ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska należy do zadań Miasta. Kierunek tych działań określony został w przyjętej w 2005 r. „Polityce poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście”⁶. Dzięki realizowanej strategii, zapisanej w tym dokumencie, stawiającej głównie nacisk na ścisłe współdziałanie wszystkich służb i instytucji, a także współpracę z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi, podejmującymi zadania w dziedzinie bezpieczeństwa, uzyskuje się systematyczną poprawę stanu bezpieczeństwa w mieście. Jedną z istotnych form współpracy są spotkania z mieszkańcami w ramach regularnych dyżurów pełnionych przez dzielnicowych i funkcjonariuszy Straży Miejskiej w siedzibach rad osiedlowych.

W latach 2008-2009 udział nakładów na realizację zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego wynosił, podobnie jak w latach ubiegłych, około 2% wydatków budżetu Miasta Szczecin. Większość, bo około 63%, stanowiły wydatki na Państwową Straż Pożarną, przeznaczone głównie na działalność bieżącą. Z dochodów własnych Miasta w latach sprawozdawczych dofinansowano zakup dwóch samochodów ratowniczych z drabinami o dużym zasięgu i ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego z funkcją ograniczenia strefy skażeń. Miasto finansowało również działalność wpisanej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego Ochotniczej Straży Pożarnej w Śmierdnicy.

W Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego, mieszczącym się w siedzibie Komendy Miejskiej PSP, w latach 2008-2009 prowadzono prace zwiększające jego możliwości operacyjne. Rozbudowano urządzenia służące do łączności, doposażono też serwerownię. Centrum jest kompleksowym systemem reagowania kryzysowego na zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, oraz indywidualnych obywateli. Podstawowym jego zadaniem jest koordynowanie działań służb i podmiotów systemu reagowania kryzysowego oraz usprawnienie działania i wymiany informacji między poszczególnymi służbami. Centrum posiada dziesięć stanowisk (w czasie codziennych dyżurów wykorzysty-

wane są trzy). Obecnie służbę pełnią w nim funkcjonariusze Straży Pożarnej, pracownicy Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta, a docelowo także pogotowia ratunkowego.

Mimo że finansowanie Policji jest zadaniem państwa, to władze miasta Szczecin corocznie przeznaczają znaczne środki mające zwiększyć możliwości działań policjantów na rzecz poprawy bezpieczeństwa w mieście. Ze środków Miasta sukcesywnie jest realizowany program modernizacji komisariatów Policji. Przebudowa ma na celu uzyskanie wysokiego standardu obsługi klientów, a także poprawę warunków pracy funkcjonariuszy. Ma to szczególne znaczenie wobec realizowania wizji miasta otwartego, przyjaznego dla odwiedzających nas gości. W ramach tego programu Miasto przekazało wyremontowany budynek dla jednego komisariatu (Szczecin-Pogodno), sfinansowało remont dwóch komisariatów (Szczecin-Śródmieście i Szczecin-Niebuszewo) oraz pierwszy etap remontu Komisariatu Szczecin-Dąbie. Dofinansowano też zakup 23 nieoznakowanych radiowozów oraz wsparło finansowo Policyjny Telefon Zaufania, który jest jednym z elementów systemu współpracy ze społecznością miasta. W latach 2008-2009 prawie połowa wydatków majątkowych w sferze bezpieczeństwa przeznaczona była na wsparcie Komendy Miejskiej Policji.

Całkowite koszty funkcjonowania Straży Miejskiej ponosi Miasto. Stanowią one około 23% wszystkich wydatków w sferze bezpieczeństwa. Większość to koszty bieżącej działalności (głównie wynagrodzenia – około 84%). W ramach wydatków majątkowych zakupiono 3 samochody, fotoradary (urządzenie traffipax, superradar) oraz sprzęt ochrony osobistej – 17 kamizelek. Na Straży Miejskiej spoczywa też główny ciężar prowadzenia programów profilaktycznych. W tym celu wyodrębniony został Referat Komunikacji Społecznej, który w 2009 r. został wzmocniony kolejnymi sześcioma osobami na stanowiskach aplikantów strażników szkolnych z przygotowaniem pedagogicznym oraz doświadczeniem w pracy z dziećmi i młodzieżą. Referat realizując swoje zadania ściśle współpracuje z Wydziałem Oświaty.

Ważną rolę w systemie zapewnienia bezpieczeństwa odgrywa powstałe w 2007 r. Centrum Zarządzania Bezpieczeństwem na Wyspie Bielawa. Koncepcja zarządzania z jednego miejsca wszystkimi służbami mundurowymi w trakcie przygotowań do Finału Regat The Tall Ships' Races sprawdziła się i jest do dziś realizowana przy okazji organizowania podobnych imprez na wodzie i nad wodą. Centrum służy też w sezonie letnim jako baza dla jednostki wodnej Policji, Straży Miejskiej i WOPR, realizujących służby patrolowe na akwenach miasta.

⁶ Uchwała Nr XXXVI/674/05 Rady Miasta Szczecin z dnia 30 marca 2005 r.

Tabela 10.9.

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN NA REALIZACJĘ ZADAŃ SFERY
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I OCHRONY PRZECIWOPOŻAROWEJ
W LATACH 2007-2009 [TYS. ZŁ]

Wyszczególnienie	Nakłady w latach		
	2007	2008	2009
Wydatki ogółem, w tym:	26 114,5	30 320,1	31 411,5
wydatki bieżące	20 213,3	25 401,5	26 160,2
wydatki majątkowe	5 901,2	4 918,6	5 251,3
Komenda Miejska Policji	2 395,1	2 936,5	3 630,3
wydatki bieżące	45,1	1 442,8	130,4
wydatki majątkowe	2 350,0	1 493,7	3 499,9
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej	16 979,5	19 468,3	19 733,2
wydatki bieżące	13 957,2	16 812,5	18 071,8
wydatki majątkowe	3 022,3	2 655,8	1 661,4
Ochotnicza Straż Pożarna	118,0	110,0	154,9
wydatki bieżące	118,0	110,0	154,9
wydatki majątkowe	-	-	-
Obrona cywilna	74,7	67,7	59,3
wydatki bieżące	52,7	67,7	59,3
wydatki majątkowe	22,0	-	-
Straż Miejska	6 404,0	7 319,1	7 319,8
wydatki bieżące	5 897,0	6 550,0	7 229,8
wydatki majątkowe	507,0	769,1	90,0
Zarządzanie Kryzysowe	-	382,5	481,2
wydatki bieżące	-	382,5	481,2
wydatki majątkowe	-	-	-
Pozostała działalność	143,3	36,0	32,8
wydatki bieżące	143,3	36,0	32,8
wydatki majątkowe	-	-	-

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2007-2009.

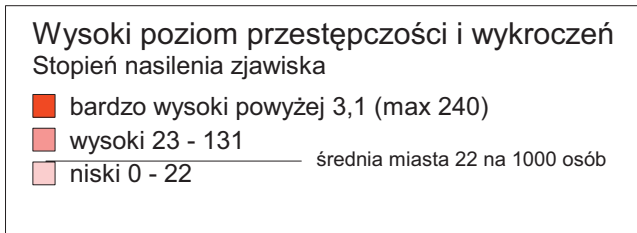
ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. „Dowódcy 12 Dywizji Piechoty/Zmechanizowanej 1919-2008”, autor: ppłk dr Dariusz Faszczka.
2. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.
3. Komenda Miejska Policji w Szczecinie.
4. Pomorski Oddział Straży Granicznej.
5. Sprawozdanie GIP z działalności PIP w 2008 r.
6. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2007-2009.
7. Strategia Rozwoju Szczecina 2025, diagnoza społeczno-gospodarcza, projekt.
8. Straż Miejska w Szczecinie.
9. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności.
10. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
11. www.gazeta.pl.
12. www.gs24.pl.
13. www.policja.pl.
14. www.portalbhp.pl.
15. www.szczecin.gazeta.pl.
16. www.szczecin.kwp.gov.pl.
17. www.wopr.pl.
18. www.wyborcza.pl.
19. Zachodniopomorskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

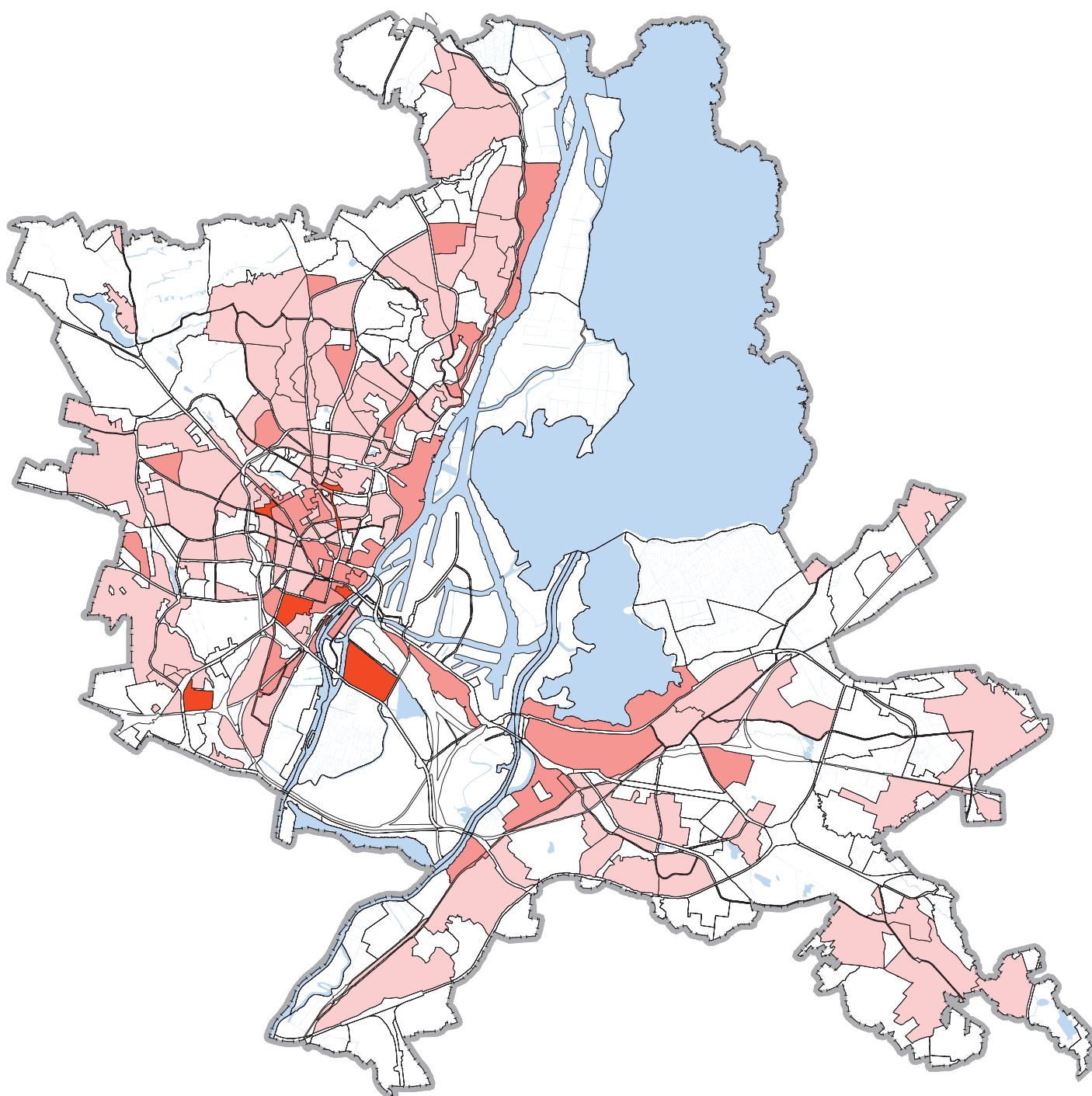
POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI I WYKROCZEŃ

Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

(w układzie jednostek planistycznych o liczbie mieszk. pow. 0,025%
ogólnej liczby mieszkańców)

Dane: KMP Szczecin 2009 r.

11.1. SYSTEM OPIEKI ZDROWOTNEJ

System opieki zdrowotnej tworzą:

- podmioty udzielające świadczenia opieki zdrowotnej (zakłady opieki zdrowotnej tzw. ZOZ, indywidualne lub grupowe praktyki lekarskie, pielęgniarskie i stomatologiczne),
- płatnik będący dysponentem środków publicznych z przeznaczeniem na opiekę zdrowotną (obecnie funkcję tę pełni Narodowy Fundusz Zdrowia, a w odniesieniu do finansowania procedur wysokospecjalistycznych – Ministerstwo Zdrowia),
- organy pośredniczące w gromadzeniu funduszy na opiekę zdrowotną (ZUS, KRUS),
- pacjenci.

O fundusze mieszkańców, którymi w przypadku Gminy Miasto Szczecin zarządza Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, mogą ubiegać się na mocy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zarówno podmioty publiczne, jak i niepubliczne. W 2009 r. ZOZ-y publiczne stanowiły 10,4%, a niepubliczne 89,6% wszystkich świadczeniodawców funkcjonujących w Szczecinie. W 2009 r. w stosunku do 2008 r. liczba zakładów publicznych nie uległa zmianie (28 ZOZ-ów), nieznacznie wzrosła natomiast liczba podmiotów niepublicznych (z 227 do 241). Wśród nich były zarówno ZOZ-y posiadające kontrakt z NFZ, jak i te działające na wolnym rynku bez kontraktu z publicznym płatnikiem. Zarówno zakłady opieki zdrowotnej, jak i podmioty w innych formach prawnych udzielają świadczeń medycznych na trzech poziomach:

- podstawowej opieki zdrowotnej (tzw. POZ) – przychodnie medycyny rodzinnej i ośrodki zdrowia;
- specjalistycznej opieki ambulatoryjnej – poradnie specjalistyczne przyszpitalne i przychodnie specjalistyczne,
- opieki szpitalnej – szpitale ogólne, szpitale specjalistyczne oraz sanatoria.

Opiekę doraźną sprawują, przede wszystkim, pogotowie ratunkowe oraz szpitalne oddziały ratunkowe.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych na opiekę zdrowotną na jednego ubezpieczonego w województwie zachodniopomorskim w 2009 r. wyniosła 1 450 zł.

11.2. SYTUACJA ZDROWOTNA MIESZKAŃCÓW SZCZECINA

Sytuację demograficzną w Szczecinie prezentuje tabela 11.1¹. Zanotowany w mieście wskaźnik zgonów na 1 000 osób w 2008 r. wyniósł 10,3‰ i był zbliżony do roku poprzedniego (2007 r. – 10,6‰) – w obu tych latach to jeden z najwyższych wskaźników wśród powiatów i miast naszego województwa. W dalszym ciągu obserwuje się większą umieralność mężczyzn niż kobiet: w 2008 r. wskaźnik zgonów na 1 000 mężczyzn wyniósł 11,7‰, a analogiczny wskaźnik dla populacji kobiet – 9,3‰.

Tabela 11.1.

Lata	Ludność ogółem	Z tego		Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Wskaźnik na 1000 ludności		
		mężczyźni	kobiety			urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny
2008	406 941	193 055	213 886	3 986	4 190	9,8	10,3	-0,5
2007	407 811	193 744	214 067	3 701	4 263	9,2	10,6	-1,4

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Główne przyczyny zgonów to choroby cywilizacyjne (choroby układu krążenia, choroby nowotworowe), a także zewnętrzne przyczyny (wypadki, zatrucia, urazy, samobójstwa i zabójstwa). Najczęstszą przyczyną zgonów były choroby układu krążenia (2007 r. – 44% wszystkich zgonów, 2006 r. – 42%) oraz choroby nowotworowe (2007 r. – 28% wszystkich zgonów, 2006 r. – 30%). Wskaźnik zgonów z powodu chorób nowotworowych utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat, a dominującą przyczyną zgonów w tej grupie są nowotwory narządów trawiennych oraz narządów oddechowych i klatki piersiowej. W przypadku zgonów z przyczyn zewnętrznych przeważają zgony mężczyzn (72%).

Szczególny niepokój budzi utrzymujący się na wysokim poziomie wskaźnik umieralności na choroby układu krążenia, gdzie pomimo wdrożenia programów profilaktycznych nie zanotowano poprawy. Wskaźnik ten w Szczecinie (46,0 zgonów na 10 tys. mieszkańców) był nieco wyższy niż w całym województwie zachodniopomorskim (41,3) i znacznie wyższy w porównaniu z danymi dla większych miast w regionie. Również wyższy w odniesieniu do populacji województwa, a także kraju, jest w Szczecinie wskaźnik umieralności na choroby nowotworowe (Szczecin – 29,7, województwo – 25,3, Polska – 19,8).

¹ Szczegółowe dane na temat sytuacji demograficznej w Szczecinie za prezentowane są w rozdziale 9. Demografia, rynek pracy.

Tabela 11.2.

Przyczyny zgonów	2006		2007	
	w liczbach bezwzględnych	na 10 tys. mieszkańców	w liczbach bezwzględnych	na 10 tys. mieszkańców
Zgony ogółem, w tym z powodu	4 096	100,1	4 264	104,6
chorób układu krążenia	1 723	42,1	1 876	46,0
nowotworów	1 224	29,9	1 211	29,7
przyczyn zewnętrznych	236	5,8	281	6,9
chorób układu trawiennego	227	5,5	200	4,9
chorób układu oddechowego	188	4,6	188	4,6
objaw, cech chorobowych i nieprawidłowych wyników badań laboratoryjnych i klinicznych	199	4,9	191	4,7
zaburzeń wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	71	1,7	81	2,0
pozostałe	226	5,5	236	5,8

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Higieny.

Liczba zgonów niemowląt w Szczecinie, tj. dzieci do 1 roku życia, w 2008 r. zmniejszyła się o ponad 30%, osiągając poziom 17 (2007 r. – 25 zgonów). Stąd współczynnik zgonów niemowląt liczony na 1 000 urodzeń żywych obniżył się do poziomu 4,3‰ (2007 r. – 6,8‰) i był znacznie niższy niż w województwie zachodniopomorskim (2008 r. – 5,1‰, 2007 r. – 7,4‰). Była to również jedna z niższych wartości wśród miast wojewódzkich.

Ważnym elementem oceny stanu epidemiologicznego miasta Szczecina jest zapadalność mieszkańców na choroby zakaźne (tabela 11.3.). Wciąż groźna pozostaje grypa. Szczepienia przeciwko tej chorobie należą do szczepień zalecanych – w 2007 r. poddano nim 18 810 osób, a w 2008 r. – 15 308 osób.

Tabela 11.3.

Nazwa choroby	2007		2008	
	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
ospa wietrzna	750	183,8	692	170
szkarlatyna	41	10,0	60	14,7
różyczka	20	4,9	23	5,6
świnka	2	0,49	77	19,0
odra i krztusiec	0	0	0	0
grypa i infekcje grypopochodne	3 442	843,6	2 922	717,6
zatrucia i zakażenia pokarmowe	422	103,4	290	71,2

Źródła: opracowanie własne na podstawie: Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego miasta Szczecina za 2007 r. i za 2008 r., Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie, Szczecin 2008/Szczecin 2009.

11.3. ZASOBY KADROWE SŁUŻBY ZDROWIA

O faktycznej liczbie pracującego personelu medycznego mówią dane dotyczące tylko zatrudnienia według podstawowego miejsca pracy (oznacza to, że dana jednostka sprawozdawcza jest dla danej grupy zawodowej głównym pracodawcą). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela 11.4. W 2008 r., podobnie jak w latach ubiegłych, najliczniejszą grupą wśród zawodów medycznych były pielęgniarki – 55% oraz lekarze – 33%. Wartość wskaźnika personelu lekarskiego na 10 tys. mieszkańców Szczecina wynosiła w 2008 r. – 40,9 i jest znacznie wyższa niż w odniesieniu do województwa – 20,6, podobnie jak wskaźnik lekarzy stomatologów na 10 tys. mieszkańców, który wyniósł 7,4 (województwo – 4,9). Wartość tych wskaźników dla miasta Szczecina można uznać za zadowalającą i odpowiadającą standardom UE. Natomiast wartość wskaźnika dla kadry pielęgniarskiej (Szczecin – 68,8, województwo zachodniopomorskie – 42,3) w odniesieniu do standardów unijnych wykazuje niedobór w tym zakresie (pożądany poziom nasycenia powinien oscylować w granicach 80-90 na 10 tys. populacji).

W 2008 r. w Szczecinie, w podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) pracowało ogółem 280 lekarzy, z czego 49% stanowili lekarze rodziny (szczegółowe dane prezentuje tabela 11.5.). Liczba pracujących lekarzy w POZ na 10 tys. mieszkańców miasta wynosiła 6,5 (wskaźniki dla poszczególnych specjalności lekarskich w ramach POZ kształtowały się na podobnym poziomie). Nasycenie kadrą lekarską w POZ jest

stosunkowo wysokie – analogiczny wskaźnik dla województwa wynosi 5,6. Niższy niż w województwie jest tylko wskaźnik mówiący o dostępności pediatrów (Szczecin – 0,6, województwo zachodniopomorskie – 1,2).

Tabela 11.4.

KADRA MEDYCZNA WEDŁUG GŁÓWNEGO MIEJSCA PRACY W SZCZECINIE					
Grupa zawodowa	Ogółem	Wskaźnik na 10 tys.	Pracujący w zakładach publicznych	Pracujący w zakładach niepublicznych	Pracujący w praktykach prywatnych
lekarze					
2008	1 665	40,9	1 261	345	59
2007	1 647	40,4	1 213	345	89
dentyści					
2008	301	7,4	31	217	53
2007	357	8,8	48	236	73
pielęgniarki					
2008	2 799	68,8	2 474	314	11
2007	3 003	73,6	2 675	319	9
położne					
2008	305	7,5	250	52	3
2007	345	8,5	293	48	4

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela 11.5.

KADRA MEDYCZNA ZATRUDNIONA W PLACÓWKACH PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W SZCZECINIE*		
Grupa zawodowa	Udzielający świadczeń ogółem **	Wskaźnik na 10 tys.
lekarze rodzinni		
2008	136	3,3
2007	143	3,5
pediatrzy		
2008	26	0,6
2007	39	1,0
inni specjaliści		
2008	91	2,2
2007	98	2,4
pielęgniarki		
2008	365	9,0
2007	392	9,6
położne		
2008	63	1,5
2007	72	1,8

*sprawozdawczością objęto placówki posiadające kontrakt z NFZ.
** zatrudnienie obejmuje również właścicieli prywatnych praktyk.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W 2008 r. w podstawowej opiece zdrowotnej w Szczecinie pracowało ogółem 365 pielęgniarek (w tym 198 w środowisku rodzinnym i 31 w środowisku nauczania i wychowania) oraz 63 położne (w tym 53 położne środowiskowe). W odniesieniu do stanu nasycenia kadrami pielęgniarską i położniczą wartości wskaźników w województwie i Szczecinie kształtują się na podobnym poziomie (nasycenie kadrami pielęgniarską: Szczecin – 9,0, województwo – 8,2; nasycenie kadrami położniczą: Szczecin – 1,5, województwo – 1,5).

Tabela 11.6.

PRACUJĄCY LEKARZE W PORADNIACH SPECJALISTYCZNYCH W SZCZECINIE*

Grupa zawodowa	Udzielający świadczeń ogółem **	Wskaźnik na 10 tys.
lekarze		
2008	834	20,5
2007	940	23,0
lekarze dentyści		
2008	478	11,7
2007	468	11,5

*sprawozdawczością objęto placówki posiadające kontrakt z NFZ.

** zatrudnienie obejmuje również właścicieli prywatnych praktyk.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W 2008 r. w poradniach specjalistycznych w Szczecinie pracowało ogółem 834 lekarzy i 478 lekarzy dentyistów (tabela 11.6.). Szczecin, na tle regionu, notuje relatywnie wysokie wskaźniki nasycenia kadrami w poradniach specjalistycznych – wartości te są blisko dwukrotnie wyższe niż dla całego województwa i zbliżone do wartości notowanych w innych miastach wojewódzkich.

W 2008 r. w szczecińskich szpitalach zatrudnione były 3 832 osoby personelu medycznego (2007 r. – 3 742 osoby), co stanowiło niemal 50% zatrudnionych w szpitalach w województwie. Na tę liczbę składało się 1 290 lekarzy (2007 r. – 1 223), 2 308 pielęgniarek (2007 r. – 2 250) oraz 234 położne (2007 r. – 269). Liczba personelu lekarskiego i pielęgniarskiego w zakładach opieki długoterminowej utrzymała się w 2008 r. na zbliżonym poziomie do lat poprzednich: 12 lekarzy (2007 r. – 13) i 32 pielęgniarki (2007 r. – 21).

11.4. OPIEKA ZDROWOTNA

11.4.1. OPIEKA AMBULATORYJNA

Opieka ambulatoryjna w Szczecinie świadczona jest na poziomie podstawowej opieki zdrowotnej (przychodnie medycyny rodzinnej i ośrodki zdrowia) oraz usług specjalistycznych (ambulatoria zatrudniające lekarzy specjalistów). W 2008 r. funkcjonowało ogółem 2 019 jednostek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (2007 r. – 2 256), z czego 13 to podmioty publiczne, 230 – niepubliczne i 1 776 – praktyki lekarskie, dentystryczne i pielęgniarskie (sprawozdawczością objęto podmioty posiadające kontrakt z NFZ).

W placówkach podstawowej opieki lekarskiej w Szczecinie w 2008 r. udzielono łącznie 27 232 porady profilaktyczne (2007 r. – 28 860), z czego 41% pacjentom do 1 roku życia (statystyką objęto usługi udzielone zdrowym pacjentom danych jednostek).

Szczecinianie zapadają najczęściej na choroby cywilizacyjne, wśród których najbardziej rozpowszechnione są

choroby układu krążenia, choroby nowotworowe oraz cukrzyca (szczegółowe dane prezentuje tabela 11.7.). Wskaźnik zapadalności na te choroby (liczba pacjentów, u których stwierdzono schorzenie na 10 tys. mieszkańców) w 2008 r. nieznacznie wzrósł w porównaniu z 2007 r. w każdym z wymienionych przypadków. Z kolei wskaźnik zachorowalności w odniesieniu do omawianych chorób (liczba pacjentów, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy na 10 tys. mieszkańców) nieco zmalał w każdym z wymienionych przypadków, co oznacza, że w 2008 r. odnotowano mniej w porównaniu z 2007 r. nowych przypadków chorób układu krążenia, nowotworów i cukrzycy.

Tabela 11.7.

OSOBY DOROSŁE LECZONE Z POWODU CHOROBY CYWILIZACYJNYCH W PORADNIACH POZ W SZCZECINIE

Rodzaj schorzenia	Pacjenci, u których stwierdzono schorzenia ogółem		Pacjenci, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	
	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik na 10 tys.*	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik na 10 tys.*
choroby układu krążenia				
2008	64 175	1 901,3	7 728	229,0
2007	64 828	1 920,5	7 397	219,1
nowotwory				
2008	4 811	142,5	1 165	34,5
2007	4 899	145,1	987	29,2
cukrzyca				
2008	15 521	459,8	1 735	51,4
2007	15 546	460,5	1 590	47,1

*wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w grupie wiekowej od 19 lat i więcej.

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Higieny.

Ponadto w 2008 r. w Szczecinie łącznie udzielono 39 525 porad profilaktycznych kobietom w ciąży (o 17% więcej niż w 2007 r.). Wskaźnik ciągłości opieki nad kobietą ciężarną (liczba porad udzielonych kobietom w ciąży w stosunku do liczby porad udzielonych po raz pierwszy) wyniósł w 2008 r. dla Szczecina 2,6 (2007 r. – 2,1). Z kolei wskaźnik wczesnego objęcia opieką kobiet ciężarnych (do 14. tygodnia ciąży) kształtuje się na poziomie 57,3% (2007 r. – 65,1%).

Jeżeli chodzi natomiast o usługi specjalistyczne w Szczecinie (szczegółowe dane prezentuje tabela 11.8.), to w 2008 r. udzielono w placówkach opieki ambulatoryjnej ogółem 1 596 365 specjalistycznych porad lekarskich (o 5,8% mniej niż w 2007 r.) i 442 909 porad stomatologicznych (o 7,8% mniej niż w 2007 r.). Liczba udzielonych porad lekarskich na mieszkańca miasta w 2008 r. wyniosła 3,9 (2007 r. – 4,1). Jest ona niższa od wartości dla kraju i województwa (województwo zachodniopomorskie – 4,16, Polska – 3,96) i jedna z najniższych wśród miast wojewódzkich. W odniesieniu do porad stomatologicznych wskaźnik ten dla Szczecina wyniósł 1,1 w 2008 r. (2007 r. – 1,2).

Tabela 11.8.

AMBULATORYJNE PORADY SPECJALISTYCZNE WEDŁUG SPECJALNOŚCI

Wyszczególnienie	2008	2007
specjalności chorób wewnętrznych	332 099	353 949
inne specjalności zachowawcze	378 022	363 844
opieka nad matką i dzieckiem	226 442	265 096
specjalności zabiegowe	570 139	621 883
specjalności chorób psychicznych i uzależnień	89 663	90 604
porady stomatologiczne	442 909	477 662

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, Państwowego Zakładu Higieny.

11.4.2. STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA

Według stanu na koniec 2009 r. na terenie Szczecina funkcjonowało 10 szpitali ogólnych, w tym 2 podległe Ministerstwu Zdrowia, 1 podległy MON i 2 podległe MSWiA (w tym ZOZ Aresztu Śledczego), 1 stacjonarny zakład psychiatryczny i 2 zakłady opieki długoterminowej². W stosunku do 2007 r. ubyło w mieście jedno prewentorium uzdrowiskowe, a trzy szpitale zostały połączone z innymi jednostkami (Samodzielny Publiczny Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc został włączony w strukturę Specjalistycznego Szpitala im. prof. A. Sokołowskiego w Szczecinie, a Szpital

Miejski im. św. K. Boromeusza oraz Szpital Dziecięcy przy ul. Wojciecha w strukturę Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje”).

Liczba łóżek w lecznictwie stacjonarnym w Szczecinie wynosiła ogółem w 2008 r. – 3 773 (2007 r. – 3 883), z czego 3 318 w szpitalach ogólnych (2007 r. – 3 426), 82 w zakładach opieki długoterminowej (2007 r. – 84) i 373 w zakładach psychiatrycznych (2007 r. – 373). W ciągu ostatnich lat liczba łóżek w przeliczeniu na mieszkańca nieznacznie spadła i kształtuje się na średnim poziomie względem innych miast.

Szczegółowe dane na temat działalności szpitali ogólnych w Szczecinie prezentuje tabela 11.9. W 2008 r. w porównaniu z latami ubiegłymi wzrósł wskaźnik wykorzystania łóżek w szpitalach ogólnych (264,7 dni, tj. 72,5%), skróceniu natomiast uległ średni czas pobytu pacjenta w szpitalach ogólnych (6,4 dni). Liczba miejsc na oddziałach dziennych (na których pacjenci przebywają tylko za dnia, a na noc wracają do swych domów) w szpitalach ogólnych w 2008 r. stosunku do 2007 r. nie uległa zmianie i wynosiła 50.

² Liczba szpitali wykazana zgodnie ze statystykami GUS.

Zwiększyła się natomiast o 10% liczba pacjentów leczonych na tych oddziałach (2007 r. – 31 451 osób, 2008 r. – 34 767 osób).

Tabela 11.9.

DZIAŁALNOŚĆ SZPITALI OGÓLNYCH W SZCZECINIE								
Lata	Liczba łóżek rzeczywistych			Średnie wykorzystanie łóżek		Liczba leczonych	Liczba leczonych na 1 łóżko	Średni czas pobytu chorego [dni]
	ogółem	na 10 tys. ludności	w tym niepubliczne	wskaźnik [dni]	wskaźnik [%]			
2008	3318	81,5	11	264,7	72,5	143 124	41,6	6,4
2007	3426	84,0	11	260,0	71,2	129 623	37,5	6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

W latach 2007-2008 najdłużej, powyżej 20 dni, przebywali pacjenci na oddziałach: dla przewlekle chorych, rehabilitacyjnych i psychiatrycznych, a najkrócej, do 5 dni, na oddziałach: pediatrycznych, ginekologiczno-położniczych, chirurgii ogólnej i kardiologicznych. Najwięcej pacjentów leczono na oddziałach: kardiologicznych (2007 r. – 8 830, 2008 r. – 8 127), chorób wewnętrznych (2007 r. – 4 502, 2008 r. – 5 084), onkologicznych (2007 r. – 9 390, 2008 r. – 9 593), pediatrycznych (2007 r. – 10 359, 2008 r. – 13 402), ginekologiczno-położniczych (2007 r. – 13 516, 2008 r. – 11 858) i chirurgii ogólnej (2007 r. – 9 765, 2008 r. – 9 489). Najwyższe uśrednione wykorzystane łóżek, powyżej 90%, odnotowano na oddziałach: geriatrycznych, onkologicznych, psychiatrycznych i leczenia uzależnień, a najniższe uśrednione, rzędu 60-65%, na oddziałach: anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii ogólnej, rehabilitacyjnych, pediatrycznych oraz ginekologiczno-położniczych.

Na podkreślenie zasługuje wysoka jakość opieki i leczenia oraz kondycja finansowa szczecińskich szpitali. W rankingu przygotowywanym corocznie przez dziennik „Rzeczpospolita” we współpracy z Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia podległym Ministerstwu Zdrowia w pierwszej setce szpitali wielospecjalistycznych i onkologicznych znajduje się 7 szczecińskich placówek.

Przykładem opieki stacjonarnej jest również zakład opieki długoterminowej świadczący usługi z zakresu pielęgnacji, rehabilitacji, terapii zajęciowej oraz opieki paliatywnej. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentu-

je tabela 11.10. Liczba szczecińskich zakładów tego typu (2 placówki) w stosunku do 2007 r. nie uległa zmianie.

W mieście Szczecinie niezmiennie działa hospicjum stacjonarne – Hospicjum Św. Jana Ewangelisty (23 miejsca) zapewniające również usługi w formie hospicjum domowego i poradni paliatywnej oraz Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci świadczące pomoc domową dla małych pacjentów oraz prowadzące Poradnię Paliatywną dla dorosłych. W 2009 r. Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci objęło opieką 60 dzieci (2007 r. – 33, 2008 r. – 48), a opieką paliatywną dla dorosłych 209 osób (2007 r. – 66, w 2008 r. – 128).

Ponadto w Szczecinie według stanu na koniec 2008 r. funkcjonowały 42 stanowiska dializacyjne (2007 r. – 36), na których obsłużono 535 pacjentów (2007 r. – 523) wykonując łącznie 26 888 dializ (o 5,5% więcej niż w 2007 r.).

11.4.3. OPIEKA DORAŻNA I FARMACEUTYCZNA

W Szczecinie w 2008 r. funkcjonował jeden zakład pomocy dorażnej, tj. Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego obejmująca łącznie 15 filii w powiatach województwa (2007 r. – 14 filii). Dane na temat działalności zespołów ratownictwa w Szczecinie prezentuje tabela 11.11. Zespoły ratownictwa medycznego udzieliły w 2008 r. łącznie 44 111 porad, w tym w 80% były to wyjazdy związane z zachorowaniem, 18% w związku z wypadkami, a w pozostałych związanych ze stwierdzeniem zgonu. Podobne proporcje między przyczynami wyjazdów były w 2007 r. Wskaźnik określający liczbę mieszkańców miasta przypadającą na 1 zespół ratownictwa na tle województwa w 2008 r. wypada satysfakcjonująco: Szczecin – 29,1, województwo – 21,4.

Pomoc dorażna świadczona jest również w ramach Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych. W Szczecinie funkcję tę niezmiennie pełnią trzy SOR-y dla dorosłych, zlokalizowane w: Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym (przy ul. Arkońskiej), Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 (przy ul. Unii Lubelskiej), Specjalistycznym Szpitalu im. prof. A. Sokołowskiego (w Zdunowie) oraz jeden SOR dla dzieci w szpitalu przy ul. św. Wojciecha będącego w strukturach Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego ZOZ „Zdroje”.

Tabela 11.10.

DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ W SZCZECINIE						
Lata	Liczba łóżek		Średnie wykorzystanie łóżek		Leczeni	Liczba leczonych na 1 łóżko
	ogółem	wskaźnik na 10 tys.	wskaźnik [dni]	wskaźnik [%]		
2008	82	2,0	361,3	99,0	400	4,9
2007	84	2,1	358,1	98,1	473	5,6

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela 11.11.

DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁÓW RATOWNICTWA MEDYCZNEGO NA TERENIE MIASTA SZCZECINA

Lata	Karetki		Zespoły wyjazdowe (zakontraktowane z NFZ)		Liczba ludności na 1 zespół ratownictwa [tys.]	Liczba interwencji ogółem	Liczba interwencji na 1 tys. ludności
	ogółem	w tym do przewozu chorych	specjalistyczne	podstawowe			
2008	18	4	5	9	29,1	44 111	108,3
2007	17	3	7	7	29,1	42 539	104,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

11.5. PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA W MIEŚCIE

Gmina Miasto Szczecin corocznie kieruje do mieszkańców szereg programów w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia, współpracując w tym zakresie m.in. z organizacjami pozarządowymi i jednostkami organizacyjnymi ochrony zdrowia. W latach 2008-2009 realizowano łącznie 14 programów zdrowotnych współfinansowanych

z budżetu Miasta. Wysokość środków przeznaczonych na ten cel wynosiła odpowiednio: w 2008 – 1 889,5 tys. zł, w 2009 r. – 1 836,4 tys. Szacuje się, że w ciągu ostatnich lat programy zdrowotne objęły około 28 tys. mieszkańców rocznie, a wśród najważniejszych należy wymienić te dotyczące: profilaktyki raka płuc, zapobiegania grypie i jej powikłaniom oraz szczepień profilaktycznych przeciw wirusowi HPV.

Centrum Diagnostyki i Leczenia Nowotworów Dziedzicznych Pomorskiej Akademii Medycznej przy Szpitalu Klinicznym Nr 1

W Szczecinie w 2008 r. zlokalizowanych było 148 aptek i 1 punkt apteczny (2007 r. – 135 aptek, 2 punkty apteczne), w których pracowało ogółem 827 osób (2007 r. – 707). Wskaźnik dostępności aptek wyrażający się liczbą mieszkańców Szczecina przypadającą na aptekę w 2008 r. wyniósł 2,7 tys. (2007 r. – 3,0 tys.).

11.4.4. ŻŁOBKI

W 2009 r. utrzymano w Szczecinie 680 miejsc limitowanych w 7 żłobkach³ (2008 r. – 630). Według stanu na koniec 2009 r. w placówkach przebywało 788 dzieci (2008 r. – 630), czyli o 108 dzieci więcej niż wykazuje limit, co świadczy o deficycie miejsc w placówkach sprawujących opiekę nad tą grupą wiekową (0-3 lat). Średnie miesięczne zatrudnienie w jednostce wyniosło 172 etaty. Wydatki z budżetu Miasta Szczecina na utrzymanie wszystkich oddziałów w 2009 r. wyniosły 7 248,9 tys. zł (2008 r. – 6 235,4 tys. zł). Dochody z tytułu wpłat rodziców stanowią około 24% ponoszonych wydatków. Miesięczny koszt utrzymania jednego miejsca limitowanego wynosi 969 zł.

³ Wszystkie placówki są oddziałami miejskiego zakładu budżetowego „Żłobki Miejskie”.

Główne działania profilaktyczne skierowane do pacjentów województwa prowadzi Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki NFZ. Są to programy adresowane do grup pacjentów wysokiego ryzyka zachorowalności na wybrane choroby i obejmują następujące badania: wczesne wykrywanie raka piersi, profilaktyka raka szyjki macicy, profilaktyka chorób układu krążenia, profilaktyka chorób odtytoniowych (w tym POCHP), profilaktyka gruźlicy, badania prenatalne, przesiewowe badania słuchu u noworodków oraz wczesne wykrywanie raka jelita grubego.

W latach 2008-2009, poprzez działalność Zachodniopomorskiego Centrum Organizacji i Promocji Zdrowia⁴, zadania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia realizował również wojewoda. Zadania te, skierowane do mieszkańców województwa, mają głównie charakter działań edukacyjnych, realizowanych m.in. przy współpracy ze szkołami, w tym wdrażany od połowy 2008 r. trzyletni program profilaktyczny „Aktywność ruchowa i racjonalne żywienie podstawą zdrowia i kondycji uczniów”, adresowany do uczniów klas pierwszych szkół podstawowych.

Istotnym elementem profilaktyki zdrowotnej jest zwalczanie problemu alkoholizmu. Zgodnie z wymogami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi Rada Miasta Szczecin corocznie uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem jego jest zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej,

⁴ Zachodniopomorskie Centrum Organizacji i Promocji Zdrowia, będące jednostką budżetową Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, zostało zlikwidowane z dniem 1 stycznia 2010 r., a jego zadania przejął Wydział Polityki Społecznej ZUW.

a w szczególności ochrony przed przemocą, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej głównie dla dzieci i młodzieży oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Wielkość wydatków z budżetu Miasta przeznaczonych na realizację Programu wynosiła odpowiednio: w 2008 r. – 6 731,7 tys. zł, w 2009 r. – 6 565,4 tys. zł. Środki przeznaczone na realizację Programu pochodzą z wpływów uzyskanych przez gminę z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na terenie miasta Szczecina działają 3 ośrodki terapii uzależnienia od alkoholu i leczenia uzależnień. Zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz profilaktyki w tym zakresie, a także działania skierowane bezpośrednio do osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, realizuje wiele organizacji pozarządowych, z czego 34 deklaruje w swojej działalności zadania bezpośrednio związane z problemami alkoholowymi (stowarzyszenia abstenckie, grupy AA, telefony zaufania itp.).

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd lokalny obowiązek uchwalania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz finansowania działań związanych z jego realizacją. Program określa politykę Miasta wobec problemu narkomanii i wdrażany jest m.in. we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wielkość wydatków z budżetu Miasta przeznaczonych na realizację Programu wynosiła odpowiednio: w 2008 r. – 418,6 tys. zł, w 2009 r. – 640,9 tys. zł.

11.6. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Szacuje się, że problem niepełnosprawności dotyczy bezpośrednio co najmniej 40 tys. mieszkańców naszego miasta, a pośrednio jeszcze dodatkowo kilkudziesięciu tysięcy członków ich rodzin. W 2009 r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie (organ właściwy do orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności) wydał 5 092 orzeczenia o niepełnosprawności, w 2008 r. – 5 699 orzeczeń. Około 30% orzeczeń jest wydawanych ze względu na znaczny stopień niepełnosprawności.

Na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane są działania w ramach Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych 2002-2015, którego celem jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym Szczecina. Źródła finansowania Programu w latach 2008-2009 to środki pochodzące z PFRON (2008 r. – 6 817,4 tys. zł, 2009 r. – 5 166,7 tys. zł) oraz środki pochodzące z budżetu Miasta (2008 r. – 2 482,8 tys. zł, 2009 r. – 2 506,7 tys. zł).

Główne kierunki wydatkowania środków na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2008-2009 przedstawia tabela 11.12.

Tabela 11.12.

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW Z PRZEZNACZENIEM DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (GŁÓWNE KIERUNKI WYDATKOWANIA ŚRODKÓW)

Działanie (w nawiasie liczba osób korzystających z danej formy pomocy)	2008	2009
transport osób niepełnosprawnych (środki z budżetu Miasta)	895 212 zł	1 267 299,38 zł
rehabilitacja zawodowa (środki PFRON):	1 676 358,85 zł	1 525 139,59 zł
– pożyczki na rozpoczęcie działalności (2008 r. – 25 osób, 2009 r. – 14 osób),		
– wydatki na instrumenty rynku pracy (2008 r. – 24 osoby, 2009 r. – 29 osób),		
– dofinansowanie do oprocentowania kredytów bankowych (2008 r. – 2 osoby, 2009 r. – 3 osoby),		
– wyposażenie stanowiska pracy (2008 r. – 19 osób, 2009 r. – 16 osób),		
– koszty szkolenia (2008 r. – 26, 2009 r. – 33 osoby),		
– zwrot kosztów wynagrodzenia oraz składek ZUS (2008 r. – 22 osoby, 2009 r. – 22 osoby);		
rehabilitacja społeczna (środki PFRON):	5 141 030,83 zł	3 641 605,49 zł
– uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych (2008 r. – 1 379 osób i 544 opiekunów, 2009 r. – 351 osób i 166 opiekunów),		
– likwidacja barier (architektonicznych, komunikacyjnych, itd.), (2008 r. – 108 osób, 2009 r. – 61 osób),		
– zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny (2008 r. – 1 207 osób i 3 organizacje, 2009 r. – 763 osoby i 2 organizacje),		
– dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki (2008 r. – odbyło się 41 imprez, w których uczestniczyło 3 066 osób, 2009 r. – odbyło się 30 imprez, w których uczestniczyło 2 812 osób),		
– dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej (2008 r. i 2009 r. – 2 warsztaty i 135 uczestników).		

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Szczecin.

Zadania dotyczące rehabilitacji zawodowej, polegającej na ułatwianiu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia oraz prowadzenie działalności gospodarczej, realizowane były ze środków PFRON przez Powiatowy Urząd Pracy. Główne rodzaje działań w tym zakresie i liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z poszczególnych form wsparcia prezentuje tabela 11.12. Na koniec 2009 r. było 527 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych, jako bezrobotnych (2008 r. – 395) oraz 188 osób poszukujących pracy (2008 r. – 241).

Główne działania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane ze środków PFRON oraz liczba osób niepełnosprawnych z nich korzystających prezentuje tabela 11.12. Dodatkowo zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, mające na celu integrację osób niepełnosprawnych, Miasto realizuje w ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi. Środki Miasta przeznaczone w 2009 r. na te działania wynosiły 716,4 tys. zł (2008 r. – 724,4 tys. zł).

Wśród pozostałych działań skierowanych do osób niepełnosprawnych należy wymienić kontynuowanie realizacji gminnego programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. W 2009 r. podobnie, jak w 2008 r., programem objęto około 250 osób niepełnosprawnych.

W 2009 r. Miasto Szczecin zostało laureatem VII edycji Ogólnopolskiego Konkursu na najlepszy projekt jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminy i powiatu na rzecz środowisk osób niepełnosprawnych „Równe szanse, równy dostęp”, pozyskując 120 tys. zł na zgłoszony projekt „Cafe-galeria Pod Fontanną” – integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnością psychiczną. Również w 2009 r. Rada Fundacji Instytutu Rozwoju Regionalnego w Krakowie przyznała Miastu Szczecin tytuł „Samorząd równych szans” oraz nagrodę okolicznościową za podejmowane działania na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych.

11.7. SZCZECIŃSKA OCHRONA ZDROWIA NA TLE INNYCH MIAST

Tabela 11.13.

WYBRANE WSKAŹNIKI DOSTĘPNOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH WG STANU NA 2008 R.

Kategoria	Szczecin	Wrocław	Bydgoszcz	Lublin	Łódź	Gdańsk	Poznań	Katowice	Polska
zakłady opieki zdrowotnej na 10 tys. mieszkańców	5,09	4,35	3,09	5,74	6,38	2,99	5,29	6,88	3,89
udział niepublicznych ZOZ w liczbie zakładów opieki zdrowotnej [%]	77,8	88,0	82,0	82,6	80,7	84,6	89,5	77,0	77,8
liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców	84,5	76,2	83,3	107,4	76,9	64,2	104,0	119,5	48,1
liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców	40,92	41,73	38,28	64,74	42,78	37,14	41,99	52,16	20,48
liczba dentystów na 10 tys. mieszkańców	7,40	6,88	3,71	10,04	3,36	3,75	8,51	4,68	3,35
liczba pielęgniarek na 10 tys. mieszkańców	68,71	71,69	72,27	109,4	71,03	67,43	72,87	127,25	47,93
liczba położnych na 10 tys. mieszkańców	7,49	8,23	10,06	13,75	8,77	8,80	13,28	11,85	5,72
porady lekarskie ogółem na mieszkańca	3,81	4,29	4,04	4,79	5,47	3,59	3,70	4,07	3,96

Źródło: opracowywanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Szczecina 2025, diagnoza społeczno-gospodarcza, projekt.

Liczba zakładów podstawowej opieki zdrowotnej w Szczecinie w stosunku do liczby mieszkańców była w 2008 r. na średnim poziomie w porównaniu z miastami o podobnej

wielkości. W przypadku szpitali w Szczecinie zanotowano dostępność na poziomie 84,5 miejsc/łóżek na 10 tys. mieszkańców, co jest dość dobrym wynikiem w porównaniu z innymi miastami (najgorzej wypadł Gdańsk z liczbą 64 łóżek/10 tys. mieszkańców). W przypadku dostępności do usług dentystycznych Szczecin z wielkością wskaźnika 7,4 dentystów na 10 tys. mieszkańców wypada znacznie lepiej od średniej dla podobnych miast (dla porównania Bydgoszcz – 3,71 lekarzy dentystów na 10 tys. mieszkańców). Znacznie gorsza jest sytuacja pod względem liczby położnych oraz pielęgniarek, co może niepokoić, jeśli chodzi o zapewnienie właściwego standardu opieki towarzyszącej zabiegom medycznym. Szczecin jest jednym z miast najbardziej dotkniętych emigracją tej grupy zawodowej do krajów UE zapewniających znacznie lepsze wynagrodzenie. Pod względem liczby porad lekarskich wskaźniki w wybranych miastach były na podobnym poziomie, również w zestawieniu ze średnią dla całej Polski.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych: www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks.
- Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny.
- Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego miasta Szczecina za 2007 r. i za 2008 r., Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie, Szczecin 2008/Szczecin 2009.
- Rejestr zakładów opieki zdrowotnej: www.rejestrzoz.gov.pl/RZOZ.
- Strategia Rozwoju Szczecina 2025, diagnoza społeczno-gospodarcza, projekt.
- Urząd Statystyczny w Szczecinie.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135).
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 j.t.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz. 1485).
- Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Szczecin.
- Wykonanie Budżetu Miasta Szczecin na 2008 r., 2009 r.
- Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci.
- Zachodniopomorski Fundusz Zdrowia: www.nfz-szczecin.pl.

12. POMOC SPOŁECZNA

12.1. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawowe rodzaje problemów społecznych i zjawisk patologicznych w Szczecinie od lat pozostają niezmiennie. Wśród najistotniejszych problemów w mieście należy wyróżnić następujące¹:

- ubóstwo i jego przestrzenna koncentracja w niektórych rejonach miasta,
- problemy rodzin i patologie życia rodzinnego: zła sytuacja ekonomiczna i bezradność (często wyuczona) rodziców przekłada się na problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- stan zdrowia mieszkańców oraz problemy ludzi starszych i niepełnosprawnych,
- bezrobocie: wg stanu na koniec 2009 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła w mieście 8,1% (w województwie – 16,5%), w ciągu ostatnich dwóch lat wartość tych wskaźników utrzymywała się jednak na niższym poziomie.

Problemy społeczne i zjawiska patologiczne są w Szczecinie silnie zróżnicowane przestrzennie. Inne problemy można zidentyfikować w Śródmieściu, gdzie gęstość zaludnienia jest większa (większe natężenie przestępczości, uzależnienia czy syndrom wyuczony bezradności), inne w osiedlach północnych (największe natężenie ubóstwa w mieście, silniejsze więzi sąsiedzkie i mniejsze natężenie przestępczości niż w obszarach centralnych miasta).

12.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE

Zasady ogólne pomocy społecznej w Polsce reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ze zm. oraz wynikające z niej akty wykonawcze. Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej spoczywa na organach administracji rządowej i samorządowej, które współpracują w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Podstawowym organizatorem pomocy społecznej na terenie Szczecina jest samorząd miejski. Wielkość wydatków z budżetu Miasta Szczecin na realizację zadań w sferze pomocy społecznej wynosiła w kolejnych latach²: 2008 r. – 166 624,8 tys. zł, 2009 r. – 173 432,4 tys. zł. Wydatki te od lat utrzymują się na zbliżonym poziomie, aczkolwiek systematycznie spada ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetowych (w 2007 r. stanowiły one 14,9%, a w 2009 r.

¹ Wiele problemów szerzej opisano w innej części Raportu: 9. Demografia, rynek pracy, sytuacja ekonomiczna ludności.

² Wydatki wykazane w kolejnych budżetach Szczecina w dziale 852 „pomoc społeczna”.

– 12,4%). Główne kierunki wydatkowania środków na działania w sferze pomocy społecznej przedstawia tabela 12.1.

Tabela 12.1.

GLÓWNE WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN NA ZADANIA W SFERZE POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2007-2009

Wyszczególnienie	Wydatki [tys. zł]		
	2007	2008	2009
wydatki bieżące			
świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego*	60 502,8	56 036,8	59 125,8
zapewnienie opieki dzieciom w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	10 474,2	13 151,4	14 182,9
opieka nad dziećmi w rodzinach zastępczych	8 084,1	8 350,3	8 110,6
dodatki mieszkaniowe	17 672,4	14 783,7	14 032,2
zasiłki i pomoc w naturze	22 185,5	21 652,3	19 781,6
program „Posiłek dla potrzebujących”	4 799,0	4 561,7	4 849,3
domy pomocy społecznej i ośrodki wsparcia**	14 699,7	22 692,2	24 975,3
świadczenie usług opiekuńczych	2 526,1	2 591,9	3 547,9
utrzymanie MOPR	10 809,5	13 081,6	14 606,9
wydatki majątkowe***	4 620,6	5 755,6	6 897,4

* łącznie z kosztami obsługi świadczeń rodzinnych.

** łącznie z zakupem usług w DPS i ośrodkach wsparcia przez Gminę Miasto Szczecin od innych j.s.t.

*** wydatki majątkowe wykonane w działach 852 i 853 budżetu.

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2007, 2008, 2009.

W imieniu Miasta Szczecin zadania w sferze pomocy społecznej (wynikające bezpośrednio z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw i mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin) koordynuje i realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie³. Wg stanu na koniec 2009 r. zatrudnionych w MOPR było ogółem 337 osób, w tym 194 pracowników socjalnych (2007 r. – 260 osób, w tym 161 pracowników socjalnych). Zgodnie z ustawowymi wymogami⁴ brakowało 10 pracowników socjalnych (2007 r. – 43), ale należy podkreślić znaczną poprawę sytuacji w tym zakresie w ciągu ostatnich dwóch lat, co ma bezpośrednie przełożenie na wzrost efektywności świadczonej pomocy. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach swoich zadań w 2009 r. udzielił pomocy około 18 tys. osób (2008 r. – 19,5 tys. osób), przy czym jedna osoba mogła korzystać z różnych form pomocy. Od kilku lat liczba ta systematycznie maleje (dla porównania w 2005 r. było to około 25 tys. osób).

³ Szczegółowe informacje na temat zadań i działalności MOPR, w tym oferowanych form pomocy i procedur, na stronie www.mopr.szczecin.pl.

⁴ Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej liczba pracowników socjalnych powinna być proporcjonalna do liczby ludności w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

W Szczecinie działa 200 organizacji pozarządowych, które deklarują, jako jedno z głównych pól aktywności pomoc społeczną (wg stanu na koniec 2007 r. było to 160 podmiotów)⁵. Organizacje pozarządowe oraz prowadzone przez nie placówki są ważnym ogniwem systemu pomocy społecznej w mieście i ważnym partnerem samorządu miasta i województwa w realizacji zadań publicznych. 73 organizacje pozarządowe otrzymały w 2009 r. od Miasta łącznie dotacje w wysokości 7 890,0 tys. zł na realizację zadań publicznych w obszarze pomocy społecznej (w 2008 r. odpowiednio 63 organizacje otrzymały 5 182,8 tys. zł).

W ciągu ostatnich dwóch lat Miasto Szczecin zlecało organizacjom pozarządowym m.in. takie zadania, jak: prowadzenie placówek świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży, zapewnienie bezpłatnych posiłków osobom potrzebującym, rehabilitację społeczną osób bezdomnych, prowadzenie Centrum Integracji Społecznej, noclegowni dla bezdomnych i ośrodka adopcyjno-opiekuńczego (w tym specjalistyczne szkolenia i poradnictwo). Do głównych partnerów Miasta w tym zakresie należą: „Caritas” Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie „Feniks” (pomoc osobom bezdomnym), Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Regionalny, ZHP Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Fundacja „Mam Dom” i Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” (oba podmioty oferujące pomoc rodzinom, w tym propagujące rodzinną opiekę zastępczą), Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Stowarzyszenie „Polites” (centrum wolontariatu, opieka nad dzieckiem – Program Starszy Brat Starsza Siostra), Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny”, PCK Zachodniopomorski Zarząd Okręgowy, Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego.

Aktywność oraz rola organizacji pozarządowych w realizacji zadań w sferze pomocy społecznej (w szczególności związanych ze zwalczaniem zjawisk wykluczenia społecznego) systematycznie wzrasta. Organizacje nie tylko realizują coraz więcej zadań w imieniu samorządu, ale skutecznie wdrażają własne programy stanowiące uzupełnienie dla zadań publicznych.

12.3. PODSTAWOWE FORMY POMOCY

Pomoc oferowana mieszkańcom, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, to zarówno liczne świadczenia pieniężne, jak i rozmaite formy wsparcia niefinansowego. Świadczenia pieniężne wypłacane są osobom i rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie o pomocy społecznej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej. Pomoc niefinansowa to głównie świadczenia

⁵ Wg danych z Biura ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.

rzeczowe (np. udzielenie schronienia czy posiłku), usługi pracowników socjalnych (m.in. poradnictwo specjalistyczne) oraz usługi realizowane w miejscu zamieszkania beneficjenta (m.in. usługi opiekuńcze). Osoby wymagające stałej opieki mogą korzystać ze wsparcia zapewnianego przez specjalne jednostki pomocy społecznej, takie jak: domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze czy ośrodki wsparcia.

System pomocy społecznej w ostatnich latach ulega intensywnym przeobrażeniom pod względem zadaniowym, jak i instytucjonalnym. Coraz mniejszą rolę w pomocy społecznej odgrywają świadczenia pieniężne, a coraz większą usługi aktywizujące. Osoby objęte pomocą społeczną korzystają nie tylko ze standardowych działań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej, lecz także z programów reintegracji społecznej i zawodowej. Znaczenie działań opartych na tego typu programach jest coraz większe, gdyż tradycyjne formy pomocy społecznej (tzw. formy opiekuńcze) oparte na transferach świadczeń finansowych nie rozwiązują kryzysów społecznych, a wręcz utrwalają społeczną niezaradność i uzależniają korzystających z zasiłków od otrzymywanej pomocy. Stąd konieczność implementowania nowych instrumentów opartych na pomocniczości i indywidualnej, aktywnej pomocy, ale także wymagających czynnego zaangażowania ze strony osoby objętej takim działaniem.

12.3.1. POMOC OSOBOM I RODZINOM W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ

Osoby i rodziny w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o wsparcie finansowe z pomocy społecznej w postaci zasiłków oraz pomocy w naturze⁶. W 2009 r. wysokość wypłat z tego tytułu wynosiła 19 781,6 tys. zł (2008 r. – 21 652,3 tys. zł). Wypłaty realizowane są przez MOPR. Główne przyczyny, dla których rodziny korzystają z pomocy to przede wszystkim: ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, wielodzietność, rodziny niepełne.

Tabela 12.2.

KORZYSTAJĄCY ORAZ WYSOKOŚĆ ZASIŁKÓW Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Rodzaj świadczenia	Kwota [tys. zł]	Liczba rodzin
zasiłki stałe		
2009	9 901,8	2 896
2008	10 014,3	2 939
zasiłki celowe, okresowe i pomoc w naturze		
2009	9 879,8	13 698
2008	11 638,0	12 729

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu MOPR w Szczecinie za 2008 r., 2009 r.

⁶ Świadczenie pieniężne z pomocy społecznej przysługuje: osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477 zł; osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 351 zł; rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Tabela 12.3.

UDZIELONE ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ
W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2008 R.

Miasto	Członkowie rodzin korzystających ze świadczeń na 1 000 ludności	Kwota świadczeń* [zł] w przeliczeniu na:	
		osobę w rodzinach korzystających ze świadczeń	mieszkańca miasta
Wrocław	Min 32	1 507	48
Opole	36	1 438	52
Gdańsk	38	1 725	66
Poznań	39	1 741	68
Kraków	39	1 780	70
m. st. Warszawa	46	1 488	69
Szczecin	48	1 544	74
Bydgoszcz	50	939	Min 47
Białystok	51	1 114	57
Rzeszów	59	1 568	93
Toruń	61	957	58
Łódź	65	1 401	91
Lublin	68	Max 2 055	139
Olsztyn	71	1 321	94
Zielona Góra	77	1 025	78
Katowice	83	1 150	96
Kielce	101	1 819	Max 184
Gorzów Wlkp.	Max 102	Min 868	88

* bez świadczeń realizowanych przez powiatowe centra pomocy.
Źródło: „Miasta wojewódzkie” Nr 17, GUS, Warszawa, sierpień 2009 r.

Dane porównawcze z innymi miastami wojewódzkimi w zakresie udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 2008 r. przedstawia tabela 12.3.

Obok świadczeń realizowanych na mocy ustawy o pomocy społecznej, przyznawane są także, na podstawie odrębnych przepisów, inne formy finansowego wspierania osób i rodzin. Dotyczą one osób, których dochód nie przekracza określonego progu: dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Realizacją tych świadczeń zajmuje się Szczecińskie Centrum Świadczeń⁷.

Szczegółowe zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje ustawa o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy ma umożliwić opłacenie czynszu oraz innych wydatków mieszkaniowych i przysługuje osobom

⁷ Szczecińskie Centrum Świadczeń jest jednostką budżetową Gminy Miasto Szczecin powołaną z dniem 1 maja 2009 r. w celu realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz dodatków mieszkaniowych. Szczegółowe informacje na temat zadań i działalności SCS na stronie www.swiadczenia.szczecin.pl.

(mającym tytuł prawny do lokalu), których dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie⁸. Wielkość wypłat z tego tytułu w 2009 r. wyniosła 14 032,2 tys. zł (2008 r. – 14 783,7 tys. zł), z tej formy wsparcia skorzystało 8 800 gospodarstw domowych (2008 r. – 11 075), a średnia wysokość dodatku wynosiła 176,6 zł (2008 r. – 152,3 zł).

Świadczenia rodzinne wiążą się z posiadaniem i wychowywaniem dzieci, a zasady ich przyznawania reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne to, przede wszystkim, zasiłek rodzinny oraz rozmaite dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze a także jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka⁹. Natomiast świadczenia z funduszu alimentacyjnego to kwota wypłacana osobie uprawnionej do otrzymania świadczenia alimentacyjnego, ustalonego na podstawie tytułu wykonawczego w sytuacji, gdy egzekucja tego świadczenia jest bezskuteczna¹⁰. Wypłatę tych świadczeń reguluje ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, jednak z powodu beneficjentów i procedur wypłat jest ona właściwie elementem systemu świadczeń rodzinnych.

Łączna wysokość świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych wyniosła w 2009 r. – 55 830,4 tys. zł (2008 r. – 53 471,6 tys. zł), jest to najpoważniejszy wydatek z budżetu Miasta w sferze pomocy społecznej (około 32%), ale w całości finansowany dotacją z budżetu państwa. W 2009 r. rodzice odebrali „becikowe” 3 938 dzieci (2008 r. – 4 159 dzieci).

Tabela 12.4.

ŚWIADCZENIA RODZINNE W LATACH 2008-2009

Wyszczególnienie	2008 [tys. zł]	2009 [tys. zł]
wysokość zrealizowanych świadczeń rodzinnych z dodatkami	44 058,1	43 295,7
wysokość świadczeń alimentacyjnych niezależnie od formy prawnej	9 413,5	12 537,5
odzyskane środki wypłacone w ramach świadczeń alimentacyjnych	599,1	1 388,8
liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	17 829	15 924
liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	2 146	2 848

* bez kosztów obsługi świadczeń rodzinnych.
Źródło: Szczecińskie Centrum Świadczeń.

⁸ Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku nie przekracza kwoty 1 236,01 zł w gospodarstwie jednoosobowym i 882,86 zł w gospodarstwie wieloosobowym.

⁹ Zasiłek rodzinny przysługuje, gdy dochód w rodzinie (na osobę) nie przekracza kwoty 504 zł lub 583 zł, gdy w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne. Z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje jednorazowa zapomoga w wysokości 1 000 zł na dziecko (tzw. becikowe).

¹⁰ Prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód netto na osobę w rodzinie w roku poprzedzającym okres świadczeniowy nie przekracza 725 zł. Świadczenia przysługują w kwocie bieżąco zasądzonych alimentów, ale nie mogą wynieść więcej niż po 500 zł na każde z uprawnionych do alimentów dzieci.

Ze względu na niezmienione kryteria dochodowe od kilku lat systematycznie zmniejsza się liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, wzrasta natomiast liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych oraz łączna wysokość wypłaconych środków z tego tytułu (zdecydowały o tym złagodzone warunki otrzymania takiej pomocy i wyższy maksymalny pułap tego świadczenia). Rośnie także wysokość odzyskiwanych świadczeń, których część zasila bezpośrednio budżet Miasta. Gmina Miasto Szczecin otrzymała w 2009 r. nagrodę za skuteczne działania wobec dłużników alimentacyjnych. Przygotowany został także program z wykorzystaniem środków PUP zatrudnienia subsydiowanego dla bezrobotnych dłużników alimentacyjnych.

12.3.2. WSPARCIE DZIECKA I RODZINY

Ważne miejsce w systemie pomocy społecznej zajmują działania związane z opieką nad rodziną i dzieckiem. Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny przysługuje z mocy prawa zarówno wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (omówionych szerzej w poprzednim podrozdziale) jak i w formie pracy socjalnej, poradnictwa i terapii rodzinnej, a w szczególnych przypadkach – zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

W 2009 r. udzielono pomocy w formie pracy socjalnej 2 915 rodzinom (2008 r. – 4 816 rodzinom). Szczególnym narzędziem wykorzystywanym w pracy socjalnej jest formuła kontraktu socjalnego (wdrażana w Szczecinie dopiero od 2007 r.). Kontrakt socjalny to pisemna umowa, którą pracownik socjalny zawiera z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. W 2009 r. MOPR zawarł 2 100 kontraktów, którymi objęto 4 620 osób. Około 5% zakończyło się niepowodzeniem (dla porównania w 2007 r. – 1 587 kontraktów, spośród których blisko 27% zakończyło się niepowodzeniem). Kontrakty socjalne nie prowadzą zwykle do radykalnych i szybkich zmian, ale stopniowo zmieniają strategię pomocy – odchodzenie od zasiłków w stronę aktywizacji świadczeniobiorców i pracy z rodziną. Przy takim podejściu zasadniczo zmienia się również rola pracownika socjalnego.

Pomoc na rzecz rodziny świadczona jest w jej środowisku lokalnym. Dzieci w pierwszej kolejności korzystają z pomocy placówek wsparcia dziennego przy równoczesnym współdziałaniu innych form wspomagających rodziców. Dopiero, gdy te formy zawodzą, zapewniana jest opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej, a gdy to jest niemożliwe – w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Koniecznością stało się zahamowanie rosnącej skali umieszczeń dzieci w zastępczych formach opieki

oraz podejmowanie działań zmierzających do wzrostu liczby powrotów dzieci do rodzin naturalnych, wzmocnienie funkcjonowania różnych form opieki zastępczej. Równocześnie istotne jest zapewnienie odpowiednich warunków dla młodzieży opuszczającej rodziny zastępcze i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego funkcjonowania w życiu społecznym¹¹.

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (światlicach środowiskowych): typowo opiekuńczych (pomagających dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego) lub też specjalistycznych (w których jest realizowana m.in. terapia pedagogiczna, psychologiczna). Wg stanu na koniec 2009 r. działało w Szczecinie 34 tego typu placówki (2008 r. – 36 placówek) prowadzonych przez 14 organizacji pozarządowych oraz kościelnych, w tym m.in. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, „Caritas” Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej czy ZHP Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej. Pod opiekę placówek trafiło w 2009 r. – 1 129 dzieci (2008 r. – 1 114 dzieci). Pobyt w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny. Ogólna wartość wsparcia przekazana na działalność świetlic środowiskowych z budżetu Miasta wyniosła w 2009 r. – 1 252, 6 tys. zł (2008 r. – 1 143, 3 tys. zł).

W Szczecinie, według stanu na koniec 2009 r., funkcjonowały 652 rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie w ciągu roku 896 dzieci (w 2008 r. w 734 rodzinach zastępczych przebywało 946 dzieci). 16 rodzin zastępczych to tzw. rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w których objęto opieką rotacyjnie 121 dzieci (2008 r. – 131), spośród tych rodzin 12 pełniło rolę pogotowia rodzinnego. Większość z dzieci żyjących w rodzinach zastępczych (niektóre szacunki mówią nawet o 95%) ma rodziców, którzy wykazywali się niewydolnością wychowawczą, nieumiejętnością pełnienia ról rodzicielskich. Pomoc wypłacana rodzinom zastępczym utrzymuje się od lat na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio: w 2009 r. – 8 110,6 tys. zł, 2008 r. – 8 350,3 tys. zł. Środki te przeznaczone są, przede wszystkim, na pokrycie kosztów utrzymania szczecińskich dzieci w rodzinach zastępczych (ponad 80%), ale także na kontynuację przez nie nauki i usamodzielnienie się, jak również na zagospodarowanie nowych rodzin.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie. Ze względu na specyfikę działań placówki te dzielą się na placówki typu: socjalizacyjnego (domy dziecka), rodzinnego

¹¹ Lokalny system wsparcia dziecka i rodziny Gminy Miasto Szczecin na lata 2009-2015, projekt.

(rodzinne domy dziecka) i interwencyjnego (pogotowia opiekuńcze). Placówki te mogą też łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, przyjmując formę placówki wielofunkcyjnej. Na koniec 2009 r. w Szczecinie funkcjonowały następujące całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- 3 placówki socjalizacyjne: 2 domy dziecka przeznaczone łącznie dla 145 wychowanków oraz Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Towarzystwa Salezjańskiego przeznaczona dla 38 chłopców, w tym 12 w opiece całodobowej,
- Specjalistyczna Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Pogotowie Opiekuńcze im. K. Maciejewicza”, które dysponuje 104 miejscami dla dzieci w wieku od 3 do 18 lat. Placówka powstała w 2009 r. z połączenia 3 dużych, całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w jedną wielofunkcyjną, realizuje zadania przewidziane dla placówki interwencyjnej, specjalistycznej oraz terapeutycznej wsparcia dziennego. Dla znaczącej liczby dzieci zapewnia ona opiekę w autonomicznych oddziałach, mieszkaniach usamodzielnienia i grupach rodzinkowych w zakupionych nieruchomościach mieszkalnych i wyremontowanych lokalach. Przy placówce funkcjonuje filia „Tęczowy Domek” (20 miejsc), zapewniająca specjalistyczną opiekę dzieciom w wieku od 0 do 3 lat,
- 11 rodzinnych domów dziecka, w których opiekę objęto 74 wychowanków (dla porównania w 2007 r. było 6 rodzinnych domów).

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinnych domach dziecka wyniósł w 2009 r. – 2226,5 zł (dla porównania 2007 r. – 1767,3 zł), natomiast w placówkach socjalizacyjnych i interwencyjnych 2868,3 zł (2007 r. – 2601,7 zł).

Od kilku lat trwa proces wdrażania programów naprawczych w prowadzonych placówkach w celu osiągnięcia wymaganych przepisami standardów opieki. Programy naprawcze mają na celu m.in. ograniczenie liczby dzieci przebywających w placówkach (poprzez rozwój innych, prorodzinnych form opieki), weryfikację struktury zatrudnienia kadry i poprawę stanu technicznego budynków. Mimo pozytywnie ocenianych zmian w kierunku osiągnięcia niezbędnych standardów opieki w SWPOW „Pogotowie Opiekuńcze im. K. Maciejewicza” w dalszym ciągu nie są dotrzymywane wymogi w zakresie liczby przyjmowanych interwencyjnie wychowanków oraz maksymalnego czasu przebywania dziecka w placówce. Jest to skutkiem niewystarczającej liczby miejsc w różnego rodzaju formach opieki zastępczej, szczególnie specjalistycznej, oraz wciąż dużej liczby rodzin niewydolnych wychowawczo i niedostatecznej skuteczności metod wsparcia rodzin w środowisku.

Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze prowadzą działalność diagnostyczno-konsultacyjną, której celem jest m.in.:

pozyskiwanie i szkolenie osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka, pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych, wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób prowadzących rodziny zastępcze i placówki rodzinne, a także rodziców naturalnych dzieci objętych tymi formami opieki, w tym również kobiet w ciąży. Na terenie Szczecina funkcjonują trzy ośrodki adopcyjno-opiekuńcze: publiczny (jednostka budżetowa Miasta Szczecin), który pełni rolę wojewódzkiego banku danych o dzieciach zgłoszonych do adopcji, oraz dwa niepubliczne.

W 2009 r. szkolenie dla rodzin zastępczych i dla osób prowadzących rodzinne placówki opiekuńczo-wychowawcze ukończyło 37 osób (w 2008 r. – 43), 99 dzieci umieszczono w rodzinach adopcyjnych (2008 r. – 115 dzieci).

W porównaniu z latami ubiegłymi w ostatnim roku wzrosła liczba rodzin zdecydowanych na rodzicielstwo zastępcze oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach – jest to w jakiejś części efekt realizowanego od początku 2007 r. Szczecińskiego Programu Wspierania Rodzicielstwa Zastępczego „Mam dom” oraz od 2009 r. programu „Mam rodzinę” (realizowanego w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi), który oprócz promocji i edukacji w zakresie tworzenia rodzinnych form opieki zastępczej oferuje wsparcie w postaci specjalistycznego poradnictwa dla rodzin naturalnych. Mimo to, liczba rodzin zastępczych jest wciąż za mała w stosunku do potrzeb, natomiast wydłuża się kolejka rodzin oczekujących na adopcję (wiele z dzieci mających szansę na adopcję nie ma uregulowanej sytuacji prawnej związanej z opieką rodziców biologicznych). Stąd w coraz większym stopniu aktywność ośrodków nakierowana jest właśnie na wspieranie rodzin zastępczych i naturalnych (warsztaty, szkolenia, poradnictwo, organizacja grup samopomocowych i terapeutycznych).

12.3.3. POMOC OSOBOM WYMAGAJĄCYM OPIEKI Z POWODU WIEKU, CHOROBY LUB NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione (lub też rodzina nie może takiej pomocy zapewnić) przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Świadczeniem usług opiekuńczych (w tym usług specjalistycznych dla osób chorych psychicznie) zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, a wykonują je wyspecjalizowane firmy wyłonione w drodze przetargu. W 2009 r. wydatkowano na ten cel 3547,9 tys. zł (2008 r. – 2591,9 tys. zł), a z tej formy pomocy korzystało 1387 osób (2008 r. – 1492 osób). Na jednego podopiecznego przypadło w 2009 r. średnio miesięcznie 28 godzin (2008 r. – 26 godzin).

Przewóz osób niepełnosprawnych

Osoby niewymagające indywidualnej opieki i zdolne do samoobsługi mogą korzystać z usług (opiekuńczych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych, rekreacyjno-kulturalnych oraz wyżywienia) świadczonych w ośrodkach wsparcia dziennego pobytu. Wszystkie formy świadczeń dostosowane są do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników. Ośrodkami wsparcia są środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy społecznej, kluby seniora. Na terenie Szczecina działają:

- Środowiskowy Dom Samopomocy (z filią) przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które po okresie specjalistycznego leczenia szpitalnego wymagają pomocy w przystosowaniu do samodzielnego funkcjonowania w środowisku – 60 miejsc,
- Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie – 38 miejsc),
- grupowe mieszkanie chronione dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną (prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie – 5 miejsc),
- Ośrodek Wsparcia dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych przeznaczony dla osób z głębszym i głębokim stopniem upośledzenia umysłowego i wadami sprzężonymi – 40 miejsc;

oraz przeznaczone dla osób starszych:

- 2 Dzielne Domy Pomocy Społecznej (działy całodobowego DPS – 115 miejsc),
- Dzienny Osiedlowy Ośrodek aktywizowania, integracji i wspierania osób starszych (prowadzony przez Stowarzyszenie „Razem Łatwiej”),
- Klub Seniora (prowadzony przez Fundację Kultury i Sportu „Prawobrzeże”),

- Dział Środowiskowych Form Pomocy Półstacjonarnej dla osób z chorobą Alzheimera „Jaskółka” – 20 miejsc.

Zgodnie ze stanem na koniec 2009 r. na miejsce oczekuje tylko w Dziale Środowiskowych Form Pomocy Półstacjonarnej dla osób z chorobą Alzheimera „Jaskółka” – 25 osób (dla porównania w 2008 r. – 31 osób), a czas oczekiwania wynosi około 12 miesięcy.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności mogą korzystać z usług (bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych) świadczonych w całodobowych domach pomocy społecznej. Na terenie miasta funkcjonują trzy takie ośrodki: jeden przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych – 68 miejsc, dwa pozostałe przeznaczone dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych (łącznie 473 miejsca). Niezależnie od podstawowej działalności, w ramach struktur jednego z nich działa Dział Środowiskowych Form Pomocy Półstacjonarnej dla osób z chorobą Alzheimera „Jaskółka” (wymieniony jako ośrodek wsparcia dziennego).

Uśredniony miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej w Szczecinie w 2009 r. to 2 872,68 zł (dla porównania w 2007 r. było to 2 324,15 zł). Obecnie czas oczekiwania na miejsce w DPS dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych wynosi powyżej 12 miesięcy, a na umieszczenie oczekuje 546 osób. Z kolei czas oczekiwania na miejsce w DPS przeznaczonym dla osób przewlekle psychicznie chorych wynosi powyżej 3 lat, a na umieszczenie oczekuje 71 osób.

Funkcjonujące całodobowe domy pomocy społecznej (zarówno dla osób starszych, jak i przewlekle psychicznie chorych) nie zabezpieczają w pełni potrzeb, o czym świadczy dłuższy, w porównaniu z latami ubiegłymi, czas oczekiwania na umieszczenie w domu i wzrastająca liczba osób oczekujących (mimo umieszczenia prawie 200 osób w domach poza terenem Szczecina). Problem ten niestety będzie narastał ze względu na niekorzystną tendencję demograficzną – rośnie liczba mieszkańców po 65. roku życia. Stąd grupa ta powinna być szczególnym adresem działań z zakresu pomocy społecznej i to zarówno w zakresie uruchamiania w środowisku lokalnym placówek umożliwiających aktywność społeczną i wspierających osoby w podeszłym wieku (kluby seniora, placówki dziennego pobytu, mieszkania chronione), jak i poprawy dostępności usług medycznych i opiekuńczych. Również problem zapewnienia odpowiedniej opieki osobom upośledzonym i chorym psychicznie należy rozpatrywać w szerszym kontekście – brak psychiatrii środowiskowej, niewystarczająca liczba mieszkań chronionych, zbyt mało miejsc w warsztatach terapii zajęciowej, brak ofert pracy dla absolwentów szkół specjalnych. Z dniem 1 maja 2010 r. na bazie istniejących jednostek zostanie

utworzona jednostka oferująca pełen pakiet usług całodobowych, dziennych i w miejscu zamieszkania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

12.3.4. POMOC OSOBOM BEZDOMNYM

Symptomatyczne dla Szczecina jest zjawisko wzrastającej liczby osób bezdomnych przybywających z innych gmin. Wśród bezdomnych obserwuje się wzrost liczby osób starszych i chorych oraz osób młodych w wieku 18-21 lat. Doraźna pomoc rzeczowo-finansowa świadczona w celu łagodzenia bieżących problemów osób bezdomnych, łącznie z zaspokajaniem elementarnych potrzeb bytowo-socjalnych to ustawowe zadanie Miasta. Głównymi formami oferowanej pomocy jest obok zapewnienia noclegu, wyżywienia oraz niezbędnej odzieży, także pomoc w odtworzeniu dokumentów tożsamości, w uzyskaniu konsultacji lekarskich oraz bezpośrednia pomoc finansowa. Miasto Szczecin nie posiada własnej placówki dla osób bezdomnych, ale od wielu lat współpracuje w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi zlecając im realizację zadania. Wysokość środków finansowych z budżetu Miasta przekazanych organizacjom pozarządowym z przeznaczeniem na zapewnienie schronienia i rehabilitację społeczną osób bezdomnych w 2009 r. wyniosła 900 tys. zł (2008 r. – 800 tys. zł). Na terenie Szczecina funkcjonują następujące schroniska i noclegownie dla osób bezdomnych prowadzone przez organizacje pozarządowe i otrzymujące dotację z budżetu Miasta:

- schroniska oferujące pomoc bezdomnym matkom i rodzinom z dziećmi (łącznie 3 placówki – około 100 miejsc),
- noclegowania i schroniska dla bezdomnych mężczyzn (łącznie 7 placówek – 240 miejsc oraz około 170 miejsc interwencyjnych w okresie zimowym).

Na cele związane z bezdomnością Miasto Szczecin zabezpieczyło w stacjonarnych schroniskach i noclegowniach w 2009 r. – 340 miejsc całorocznych oraz dodatkowo 170 w okresie zimowym (2008 r. – 307 miejsc oraz 170 w okresie zimowym). Baza ta w całości zabezpiecza potrzeby osób bezdomnych: maksymalne obłożenie we wszystkich schroniskach kształtowało się w 2009 r. w okresie zimy na poziomie 99% (2008 r. – 92%), a w okresie letnim 101% (2008 r. – 121%).

Ponadto bezdomnym oferowane są dodatkowe formy pomocy zmierzające do usamodzielnienia i wyprowadzenia z bezdomności (uzyskania pracy, nawiązania kontaktu z rodziną, wyjścia z nałogu). Ogółem różnymi formami pomocy objęto w 2009 r. – 1 345 osób (w tym 292 kobiety oraz 118 dzieci).

12.3.5. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Gmina Miasto Szczecin realizuje za pośrednictwem MOPR projekt pn. „Aktywna integracja w Szczecinie” (współfi-

nansowany z funduszy UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) mający na celu poprawę dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwój aktywnych form integracji społecznej, jak również poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej. W trakcie realizacji (lata 2008-2009) objęto projektem 366 uczestników (w tym: kobiety powracające na rynek pracy, rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, nałogów i pobytów w zakładzie karnym, młodzież w wieku 15-25 lat zagrożoną wykluczeniem społecznym, pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych oraz osoby niepełnosprawne). Koszty realizacji to odpowiednio: 2009 r. – 2 890,9 tys. zł i 2008 r. – 2 234,7 tys. zł. Projekt realizowany będzie do 2013 r.

Istotnym ogniwem w systemie pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym jest Centrum Integracji Społecznej działające od połowy 2006 r. dzięki wsparciu środków z funduszy strukturalnych budżetu państwa i budżetu Miasta. Główną ideą Centrum jest zwiększenie szans osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym (bezdomnym, również byłym więźniom i osobom uzależnionym), powrotu do życia zawodowego i w społeczeństwie.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Identyfikacja problemów społecznych i zjawisk patologicznych w Szczecinie, analiza potrzeb w zakresie pomocy społecznej i poziom ich zaspokojenia, J. Kowalewski, M. Kowalewski, Szczecin 2005 r.
2. Informator o instytucjach i organizacjach pozarządowych świadczących pomoc na terenie Gminy Miasto Szczecin, Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, 2007.
3. Lokalny system wsparcia dziecka i rodziny Gminy Miasto Szczecin na lata 2009-2015, projekt.
4. Miasta wojewódzkie Nr 17, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, sierpień 2009 r.
5. Miasta wojewódzkie Nr 18, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, listopad 2009 r.,
6. Ocena funkcjonowania systemu pomocy społecznej i wybrane problemy społeczne w Szczecinie, dr J. Kowalewski, mgr M. Kowalewski, dr R. Thurow, Szczecin 2007 r.
7. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.
8. Urząd Miasta Szczecin, Biuro ds. Organizacji Pozarządowych.
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ze zm..
10. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych ze zm.
11. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
12. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2006-2009.
13. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie za 2009 r., opr. Dział Metodyczny MOPR w Szczecinie.
14. www.mopr.szczecin.pl.

POZIOM UBÓSTWA I WYKLUCZENIA

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

(w układzie jednostek planistycznych o liczbie mieszk. pow. 0,025% ogólnej liczby mieszkańców)

Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

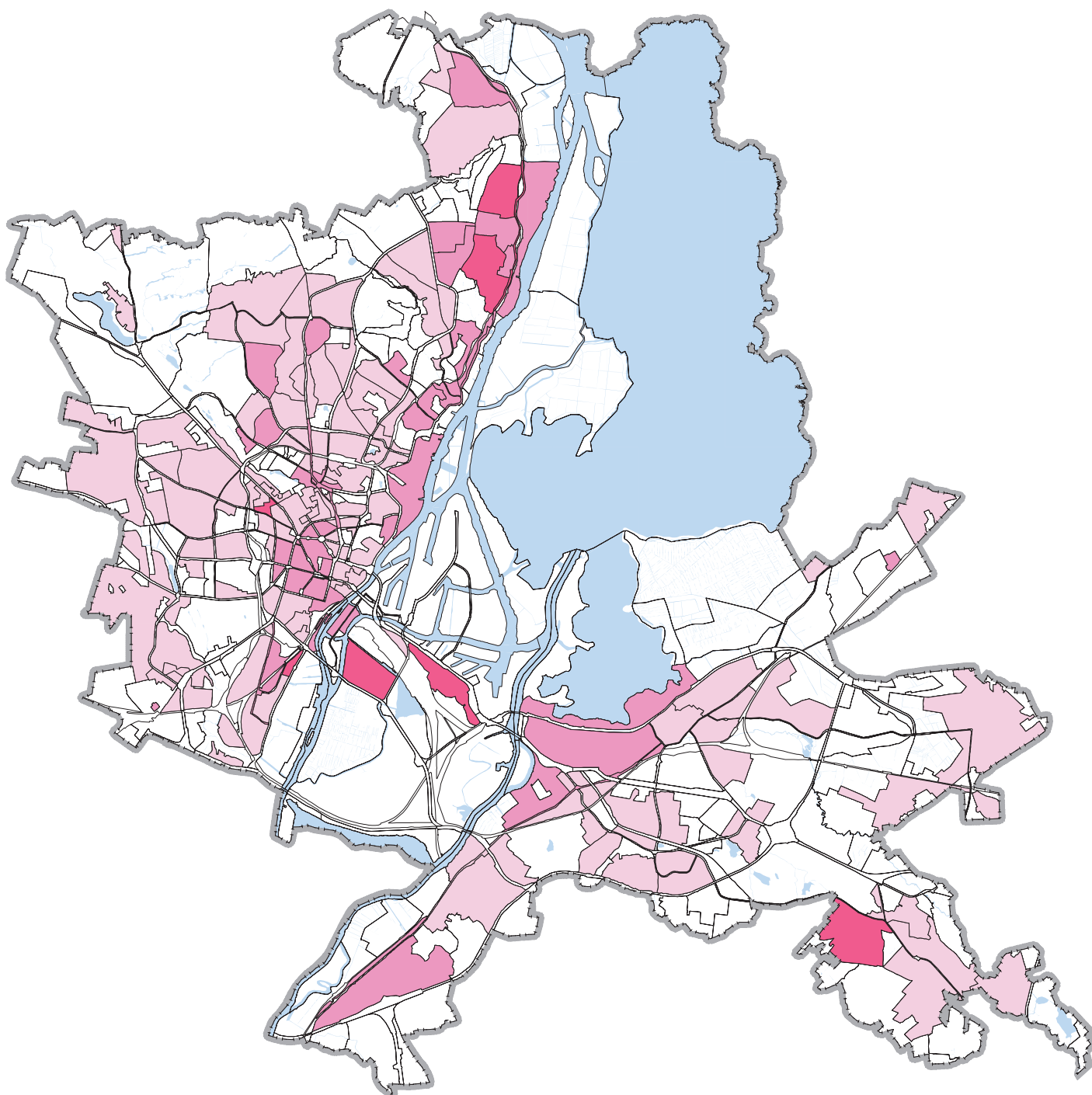
Stopień nasilenia zjawiska

■ bardzo wysoki powyżej 247 (max 442)

■ wysoki 54 - 247

■ niski 0 - 53

— średnia miasta 53 osoby / 1000

Dane: MOPR 2009 r.

13. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Szczecin to główny ośrodek kulturalny województwa zachodniopomorskiego. Oferta kulturalna miasta jest bogata i zróżnicowana; obok licznych instytucji kultury aktywnie działa wiele organizacji i stowarzyszeń podejmujących i promujących przedsięwzięcia o randze ogólnopolskiej, a nawet międzynarodowej. Na poziomie miasta działalność kulturalna należy do zasadniczych elementów promocji określających jego atrakcyjność dla turystów oraz inwestorów, a dla wszystkich mieszkańców stanowi ważny element tożsamości z miejscem zamieszkania.

13.1. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA MIASTA

Prowadzenie działalności kulturalnej należy do zadań własnych samorządów wszystkich szczebli. Za najważniejsze działania samorządu miejskiego w sferze kultury w ostatnich dwóch latach należy uznać tworzenie optymalnych warunków organizacyjno-prawnych do poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury oraz usprawnianie mecenatu nad pozostałymi dziedzinami aktywności twórczej, artystycznej i kulturalnej w Szczecinie. Z roku na rok zwiększają się nakłady na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w budżecie Miasta, czego wymiernym efektem jest m.in. rozwój bazy lokalowej instytucji kultury oraz coraz bogatsza i bardziej zróżnicowana oferta kulturalna. Podejmowane w tej dziedzinie działania przyczyniają się również do tworzenia pozytywnego wizerunku miasta w kraju i za granicą, i są potwierdzeniem znaczącej roli sfery kultury w budowaniu i umacnianiu metropolitarnej rangi Szczecina. Miasto Szczecin przeznaczyło w 2008 r. na cele związane z kulturą i ochroną dziedzictwa kulturowego 32 986,6 tys. zł, a w 2009 r. odpowiednio 38 572,4 tys. zł. Szczegółowy podział na główne kierunki wydatkowania środków prezentuje tabela 13.1. W wydatkach majątkowych uwzględniono budowę nowej siedziby Filharmonii im. M. Karłowicza, modernizację budynków instytucji kultury, renowację obiektów zabytkowych oraz wyposażanie jednostek w nowy sprzęt niezbędny do prowadzenia działalności¹. Znaczącą inwestycją jest również Muzeum Techniki i Komunikacji, inwestycja realizowana w ramach działań związanych z rewitalizacją obszaru Niebuszewo-Bolinko.

Tabela 13.1.

WIELKOŚĆ WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W LATACH 2008-2009		
Wyszczególnienie	Wydatki [tys. zł]	
	2008	2009
Wydatki bieżące, w tym:	27 893,1	30 401,1
Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	229,6	206,0
Domy i ośrodki kultury	3 064,0	5 422,4
Miejska Biblioteka Publiczna	5 800,0	5 850,0

¹ Dane dotyczą wydatków realizowanych przez Wydział Kultury i Ochrony Zabytków.

C.D. TABELI 13.1.

Wyszczególnienie	Wydatki [tys. zł]	
	2008	2009
Szczecińska Agencja Artystyczna	1 800,0	1 194,0
Muzeum Techniki i Komunikacji*	730,0	850,0
Mecenat Miasta nad Muzeum Narodowym	145,0	114,5
Teatry: Teatr Współczesny i Teatr Lalek „Pleciuga”	7 775,0	7 692,0
Filharmonia Szczecińska	4 700,0	5 200,0
Stowarzyszenia i fundacje	1 330,8	1 498,6
Pozostała działalność (m.in. projekt Szczecińską Stolicą Kultury; uczestnictwo w festiwalach, wystawach, koncertach oraz wydawnictwach kulturalnych; wspieranie szczecińskich twórców i animatorów kultury; edukacja kulturalna; podtrzymywanie tradycji narodowej; upowszechnianie i promocja twórczości artystycznej – projekt „Teatr w drodze”; utrzymanie i wznoszenie pomników, tablic pamiątkowych i akcentów rzeźbiarskich stanowiących powojenny dorobek Miasta)	2 318,7	2 373,5
Wydatki majątkowe	5 093,5	8 171,4
Wydatki ogółem	32 986,6	38 572,4

*bez wydatków na prace remontowe i adaptacyjne zajezdni tramwajowej Niemierzyn w Muzeum Techniki i Komunikacji w kwocie: 144,7 tys. w 2008 r. i 8 093,1 tys. zł w 2009 r.

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów Miasta Szczecina za lata 2008-2009.

Na terenie miasta funkcjonuje prawie 600 podmiotów świadczących usługi kulturalno-artystyczne². Należą do nich: instytucje kultury, organizacje pozarządowe, prywatne podmioty komercyjne oraz prywatne agencje koncertowo-artystyczne. Ich oferta artystyczna jest bardzo zróżnicowana i zaspokaja różnorodne gusta odbiorców. W dużej mierze skuteczność działania tych podmiotów opiera się na partnerstwie i współpracy z administracją samorządową. Poza prowadzeniem swej statutowej działalności wiele podmiotów ściśle współpracuje z podobnymi im ośrodkami kulturalnymi w regionie oraz poza granicami kraju. Współpraca regionalna, międzynarodowa i udział w programach unijnych podnosi atrakcyjność samych jednostek, lecz także imprez przez nie organizowanych.

13.2. CHARAKTERYSTYKA SZCZECIŃSKICH INSTYTUCJI KULTURY

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego, które organizują tę działalność, przede wszystkim, poprzez tworzenie samorządowych instytucji kultury. Zgodnie z ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r., Nr 12, poz. 123 ze zm.) instytucje kultury działają na podstawie aktu o ich utworzeniu oraz statutu nadanego przez organizatora. W Szczecinie działa 12 instytucji kultury prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin oraz 5 przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

² Strategia Rozwoju Szczecina 2025, diagnoza społeczno-gospodarcza, projekt.

Dom Kultury „Klub 13 Muz” – klub prowadzi działalność kulturalną ze szczególnym uwzględnieniem środowisk twórczych i artystycznych Szczecina. Zakres działalności obejmuje m.in. prezentację twórczości artystycznej (koncerty, spektakle teatralne, wystawy, wykłady) oraz organizację imprez artystycznych (szczegółowe dane prezentuje tabela 13.2.). Do początku 2010 r. Klub prowadził także wydawnictwo „13 Muz” wydające m.in. Szczeciński Dwumiesięcznik Kulturalny „Pogranicza” (obecnie wydawnictwo przeniesione do instytucji „Szczecin 2016”). Do sztandarowych imprez organizowanych przez instytucję należą m.in.: Międzynarodowy Festiwal Sztuki Wizualnej inSPIRACJE, Festiwal Sztuki Digitalnej DIGITAL.IA, „Sztuka Niepokorna”, „Kino Kultura”, „CONtemplacje Muzyki Novej”, „13 Sphere”. W ramach działalności instytucji funkcjonuje również „Galeria13 Muz”. DK „Klub 13 Muz” współpracuje ściśle z jego zagranicznymi odpowiednikami, a także prowadzi wymianę kulturalną. W 2009 r. instytucja otrzymała środki z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz z programu INTERREG IIIA na dofinansowanie realizacji imprez artystycznych, w tym m.in. „Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Wizualnej inSPIRACJE/Space”.

Dom Kultury „Słowianin” – podstawowy profil działalności „Słowianina” określa amatorski ruch artystyczny, organizacja koncertów oraz imprez cyklicznych (do najważniejszych należą: Festiwal Muzyki Bluesowej „Bluesada”, Festiwal Muzyki Okołomorskiej „Szan Trapa”) oraz realizacja imprez zleconych i okolicznościowych. Od 2008 r. „Słowianin” posiada filię – Klub „Jantar”, który prowadzi różne formy zajęć z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi: warsztaty plastyczne, wokalne, instrumentalne, klub akwarystów „Molinezja”, Klub Seniora, koło PTTK i zajęcia świetlicowe. Szczegółowe dane na temat działalności DK „Słowianin” prezentuje tabela 13.2.

Dom Kultury „Klub Skolwin” – klub realizuje zadania z zakresu upowszechniania kultury, edukacji kulturalnej, wspierania i rozwoju zainteresowań poznawczych i estetycznych, opieki nad amatorską twórczością artystyczną, rekreacji i aktywnych form wypoczynku, wspierania działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, profilaktyki uzależnień i promowania zdrowego stylu życia oraz promocji kultury zdrowotnej (dane prezentuje tabela 13.2.). Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych zainicjowanych i prowadzonych przez Klub należą m.in. artystyczna inscenizacja „Drogi Krzyżowej”, Miejski Konkurs Twórczości Plastycznej „Moje miasto-Szczecin”, Ogólnopolski Konkurs Poetycki „Refleksy”, Konkurs Twórczości Plastycznej „Trzeźwy umysł” oraz projekt „Scena na dachu”.

Miejski Ośrodek Kultury – terenem jego działania jest głównie prawobrzeżna część Szczecina. Placówka pełni

funkcję kulturalno-edukacyjną dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. MOK jest organizatorem takich imprez, jak: Ogólnopolski Turniej Recytatorski „Romantycznie”, Międzynarodowe Warsztaty Ceramiczne, Dąbskie Wieczory Filmowe. W filii MOK – Klubie „Delta” działa Klub Młodego Filmowca, Grupa Teatralna „Proscenium”, ponadto prowadzone są warsztaty recytatorskie oraz taneczne dla młodzieży. Dla dorosłych mieszkańców organizowane są kameralne spotkania muzyczne, warsztaty rękodzieła, spotkania Klubu Seniora oraz spotkania szachistów seniorów. W 2008 r. ze środków pozyskanych z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej MOK wydał album „Prawobrzeżne Letniska Szczecina”.

Tabela 13.2.

DZIAŁALNOŚĆ DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY W SZCZECINIE W LATACH 2008-2009

Domy i ośrodki kultury	2008		2009	
	liczba wydarzeń kulturalnych	liczba widzów, uczestników	liczba wydarzeń kulturalnych	liczba widzów, uczestników
Klub 13 Muz	382	113 224	349	302 745
Słowianin	173	45 766	143	42 591
Jantar	20	2 711	18	3 154
Klub Skolwin	70	20 869	80	10 936
Miejski Ośrodek Kultury	103	21 828	187	16 036
Razem	748	204 398	777	375 462

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza – jedna z największych i najstarszych instytucji kulturalnych w Szczecinie. Filharmonia organizuje i wykonuje koncerty zarówno w swojej siedzibie, jak i poza nią, z udziałem artystów z kraju i z zagranicy (tabela 13.3.). Celem działalności, obok upowszechniania kultury muzycznej polskiego i światowego repertuaru muzycznego, jest także edukacja muzyczna dzieci i młodzieży oraz promocja lokalnego środowiska muzycznego. W ramach międzynarodowej wymiany kulturalnej orkiestra Filharmonii uczestniczyła w 2008 r. w następujących wydarzeniach: Festiwal Dwóch Kultur „Pomerania Nostra”, „Neubrandenburskie Noce Koncertowe” oraz w koncercie będącym hołdem dla ofiar wypadku pod Grenoble i podziękowaniem dla mieszkańców tego miasta i okolic biorących udział w akcji ratunkowej.

Rada Miasta Szczecin podjęła w 2006 r. decyzję o budowie nowej siedziby Filharmonii wskazując lokalizację nowego budynku przy ul. Małopolskiej na miejscu przedwojennego Domu Koncertowego (Konzerthaus), dzięki czemu zachowana zostanie nie tylko tradycja kulturowa tego

miejsca, lecz także wzmocnieniu ulegnie koncentracja funkcji i usług kulturalnych tej części miasta. Decyzja ta stanowiła zwieńczenie kilkuletnich starań Obywatelskiego Komitetu na rzecz Budowy Filharmonii Szczecińskiej. W połowie 2007 r. rozstrzygnięto konkurs na projekt koncepcyjny budynku (zwycięzcą zostało Estudio Barozzi Veiga z Barcelony). Prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej zostały zakończone w połowie 2009 r. uzyskaniem pozwolenia na budowę, w połowie 2010 r. planowane jest rozstrzygnięcie przetargu na wykonawcę robót budowlanych, natomiast do końca 2011 r. – zakończenie budowy obiektu. Szacunkowy koszt realizacji inwestycji to około 130 mln zł, przewidywane jest dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 (inwestycja znajduje się na liście indykatywnej RPO WZ).

Tabela 13.3.

DZIAŁALNOŚĆ FILHARMONII IM. M. KARŁOWICZA W SZCZECINIE W LATACH 2008-2009						
Rodzaj działalności (koncerty)	2008			2009		
	liczba wydarzeń	liczba widzów	frekwencja [%]	liczba wydarzeń	liczba widzów	frekwencja [%]
symfoniczne otwarte, w tym we własnej sali koncertowej	33	13 166	89,7	38	12 994	81,1
symfoniczne szkolne	4	1 292	75,6	12	3 857	75,3
recitale i kameralne	2	322		5	948	
zagraniczne	3	800		0	0	
promenadowe	5	8 620		2	2 400	
zamknięte	1	-		4	1 936	
Razem	79	36 069		98	34 952	

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Szczecińska Agencja Artystyczna – instytucja specjalizuje się w organizacji imprez masowych, w tym przede wszystkim, plenerowych imprez artystycznych. Do najważniejszych organizowanych przez nią cyklicznych wydarzeń należą: Finał WOŚP, Szczecińska Majówka, Sylwester Miejski, projekty: Różany Ogród Sztuki (koncerty na Różance) oraz „Zakochani w Szczecinie”. W 2009 r. Agencja zorganizowała 125 imprez kulturalnych, w których uczestniczyło 165 tys. osób (odpowiednio w 2008 r. – 105 imprez z udziałem ponad 159 tys. osób).

Miejska Biblioteka Publiczna – obejmuje obecnie 35 filii, w których zarejestrowanych jest prawie 50 tys. czytelników wypożyczających rocznie 700-800 tys. książek. Szczegółowe dane na temat działalności MBP prezentuje tabela 13.4.

Tabela 13.4.

DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W SZCZECINIE W LATACH 2008-2009		
Wyszczególnienie	2008	2009
liczba zarejestrowanych czytelników	47 393	51 762
liczba wypożyczeń	778 315	852 070
stan księgozbioru (liczba woluminów)	516 026	541 934
liczba zakupionych woluminów	33 606	26 546
liczba ubytkowanych woluminów	15 097	4 786
środki na zakup nowości [zł]	687 275	570 254
liczba filii	35	35

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Teatr Lalek „Pleciuga” – jest to jedyna tego rodzaju placówka w regionie i na obszarze polsko-niemieckiego pogranicza, a zarazem jedna z czołowych scen dziecięcych w kraju. Dane na temat działalności „Pleciugi” prezentuje tabela 13.5. Osiągnięcia artystyczne ostatnich lat wiążą się z udziałem „Pleciugi” w najważniejszych przeglądach i festiwalach teatrów lokalnych w Polsce (występy w Teatrze „Guliwer” w Warszawie, w czasie Polkowniczych Dni Teatru, na XIII Międzynarodowym Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży Korczak 2009 w Warszawie oraz XVI Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek „Spotkania” w Toruniu) i za granicą (współpraca z Międzynarodowym Ośrodkiem Poszukiwań Teatralnych Schloss Bröllin oraz Volksbühne am Rosa-Luxembur, występy w Teatro dei Burattini Can Carlino w Rzymie, na Festiwalu Teatrów Lalek Krajów Nadbałtyckich w Northeim oraz podczas XII Polskich Dni Kultury „Polenmarkt 2009” w Greifswaldzie).

Nowa siedziba Teatru Lalek „Pleciuga”

W maju 2009 r. dokonano oficjalnego otwarcia nowej siedziby Teatru Lalek „Pleciuga”. Za realizację i pokrycie kosztów inwestycji odpowiedzialny był zewnętrzny inwestor – firma ECE.

Tabela 13.5.

DZIAŁALNOŚĆ TEATRU LALEK „PLECIUGA” W LATACH 2008-2009						
Rodzaj działalności (przedstawienia)	2008			2009		
	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]
sala widowiskowa	235	35 447	65	250	42 534	77
sala prób	40	1 730	87	12	450	75
poza siedzibą	5	1 150		11	1 430	
razem	280	38 327		273	44 414	
liczba premier			2			4

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Teatr Współczesny – teatr od wielu lat cieszy się opinią jednej z najlepszych i najciekawszych scen teatralnych w Polsce, specjalizującej się w dramaturgii współczesnej, zarówno polskiej, jak i światowej. W dużej mierze jest to zasługą autorskiej koncepcji i konsekwencji programowej dyrektorki artystycznej Anny Augustynowicz oraz bardzo wysokiego i wyrównanego poziomu zespołu aktorskiego. Teatr Współczesny regularnie bierze udział w najważniejszych ogólnopolskich przeglądach, konkursach i festiwalach teatralnych. Wystawia również sztuki za granicą (spektakl plenerowy „Idiotki” w Sienie oraz spektakl „Eine Kleine” w Teatrze Studio Am Salzfer w Berlinie w ramach XLIII Przeglądu Teatrów Małych Form Kontrapunkt).

Tabela 13.6.

DZIAŁALNOŚĆ TEATRU WSPÓŁCZESNEGO W SZCZECINIE W LATACH 2008-2009						
Rodzaj działalności (przedstawienia)	2008			2009		
	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]
Duża scena	153	31 463	71	146	30 067	72
Malarnia	49	2 259	82	71	2 358	73
Teatr Mały	106	5 089	81	65	3 092	89
poza siedzibą	20	3 498		57	8 362	
Razem	328	42 309	78	339	43 879	
liczba premier			6			7

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Ośrodek Teatralny Kana – instytucja kultury powołana wspólnie przez Gminę Miasto Szczecin oraz Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego, rozpoczęła swoją formalną działalność od 1 stycznia 2007 r. Jej powołanie stanowiło naturalną kontynuację i konsekwencję prawie trzydziestoletniej działalności zespołu artystycznego Teatru Kana. Ośrodek realizuje wiele znaczących i jedy-nych w swoim rodzaju projektów kulturalnych skierowa-

nych do mieszkańców Szczecina (Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy przekształcony w Festiwal „Spoiwa Kultury”, Międzynarodowe Spotkania Teatralne „Okno”, projekt „W poszukiwaniu tożsamości miejsca”). W ramach współpracy regionalnej Teatr Kana dokonywał prezentacji spektaklu „Geist” podczas: Olsztyńskich Spotkań Teatralnych, Alternatywnych Spotkań Teatralnych „Klamra” w Toruniu, Ogólnopolskiej Biesiady Teatralnej „Wejrzenia” w Maszewie, Fabryki Sztuki w Łodzi, Festiwalu „Apart” w Katowicach, festiwalu „Jasień Teatralna” w Jasieniu, Międzynarodowego Festiwalu „Konfrontacje Teatralne” w Lublinie, Teatrze Ósmego Dnia w Poznaniu. Ośrodek był również bardzo aktywny na polu współpracy międzynarodowej. Spektakl „Geist” wystawiono w 2008 r. na „360° Internationales Theaterfestival” w Bielefeld (Niemcy) oraz w 2009 r. na „Revolutions International Theatre Festival” w Albuquerque (New Mexico, USA). Dodatkowo w omawianym okresie Teatr Kana organizował lub uczestniczył w międzynarodowych wydarzeniach kulturalnych, takich jak: „X Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy – Spoiwa Kultury”, „XII Międzynarodowe Spotkania Teatralne OKNO 2008”, „XIII Międzynarodowe Spotkania Teatralne OKNO 2009” oraz „First Acts”. Ośrodek realizował także wspólnie z partnerami z Niemiec transgraniczne projekty, wśród których należy wymienić „KUNST:OFFEN” i „Transkultura”. Duża część projektów, w których uczestniczy Ośrodek wspólnie z partnerami z zagranicy, realizowana jest dzięki dofinansowaniu z funduszy zewnętrznych (Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, Nordisk Kulturfond czy Interreg IVA).

Tabela 13.7.

DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA TEATRALNEGO KANA W LATACH 2008-2009				
Rodzaj	2008		2009	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	29	10 100	17	8 200
wystawy, wernisaże, instalacje	12	850	6	450
spotkania, wykłady	14	750	16	950
spektakle	31	12 600	69	19 300
projekcje filmowe	9	750	9	750
warsztaty	18	250	14	300
inne formy działalności (w tym wyjazdy)	19	9 400	19	9 100
razem	132	34 700	150	39 050

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdnia Sztuki” – instytucja kultury powołana w 2005 r., swoją formalną działalność rozpoczęła w 2006 r. Muzeum pozyskało

w 2007 r. składającą się ze 118 obiektów okazała kolekcję polskiej motoryzacji, należącą wcześniej do prywatnego kolekcjonera Leszka Liszewskiego. Obecnie w Muzeum przeprowadzane są szeroko zakrojone prace remontowe i adaptacyjne, które przekształcą dawną zajezdnię tramwajową Niemierzyn w nowoczesną placówkę kulturalną i naukową. Należy podkreślić, że prace te dofinansowywane są ze środków zewnętrznych w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a szacunkowy koszt przedsięwzięcia to około 17 800 tys. zł (w tym kwota dofinansowania to około 9 220 tys. zł). Oficjalne otwarcie Muzeum dla publiczności planowane jest na październik 2010 r. Partnerem projektu jest Norsk Teknisk Museum (Muzeum Techniki) w Oslo. Nowe Muzeum, jako instytucja prezentująca i promująca techniczną i cywilizacyjną rolę Szczecina w przeszłości i obecnie, a także przybliżająca zagadnienia współczesnej komunikacji społecznej z wykorzystaniem najnowszej techniki w służbie sztuki, jest przykładem dbania o spuściznę historyczną, z jednoczesnym prezentowaniem współczesnej techniki i sztuki w jednym miejscu. Jest to zarazem jeden z najlepszych sposobów podkreślenia kulturotwórczej roli Szczecina zarówno jako ośrodka kulturalnego, naukowego, jak i przemysłowego.

Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdźnia Sztuki”

Na terenie Muzeum, w obiekcie położonym obok byłej zajezdni, prowadzone są prace związane z realizacją projektu pn. „Centrum Kultury Technicznej”. Centrum będzie miejscem uzupełniającym działalność statutową Muzeum, odbywać się tutaj będą pokazy, konkursy, prelekcje, wykłady, spotkania, warsztaty, wernisaże, konferencje i sympozja. Swoje siedziby znajdą tutaj stowarzyszenia i grupy nieformalne, które wpisują się w działalność statutową Muzeum. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na 2012 r., szacunkowy całkowity koszt projektu to około 9 600 tys. zł, planowane jest dofinansowanie przedsięwzięcia z programu Interreg IVA.

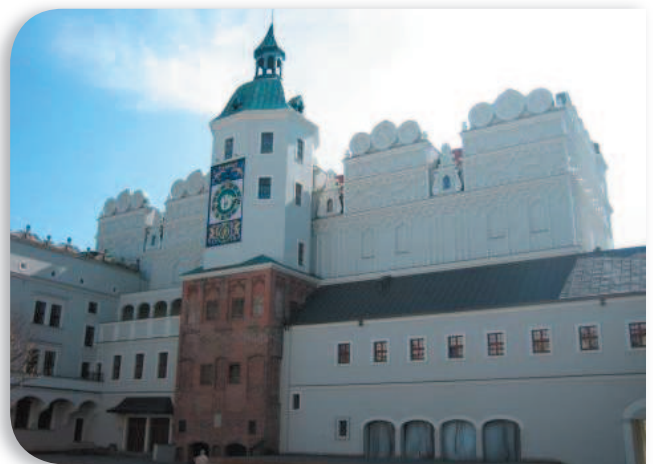
Tabela 13.8.

DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM TECHNIKI I KOMUNIKACJI
„ZAJEZDŹNIA SZTUKI” W LATACH 2008-2009

Rodzaj działalności	2008		2009	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
wystawy	4	830	2	10 950
inne formy działalności	2	1 300	9	b.d.
razem	6	2 130	11	10 950

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

Szczecin 2016 – instytucja „Szczecin 2016” swoją formalną działalność rozpoczęła 1 kwietnia 2009 r. Podstawowym zadaniem instytucji jest prowadzenie działalności kulturalnej oraz koordynacja starań Gminy Miasta Szczecin o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 r. Przykładowe projekty realizowane przez instytucję to: „Dni Informacyjne”, „Observatorium Kultury”, „Konsultanci – Szczecin 2016 – Kampania Społeczna”, „Aplikacja Szczecina do tytułu ESK”, „Strona internetowa projektu ESK Szczecin 2016”.

Zamek Książąt Pomorskich

Zamek Książąt Pomorskich – największa instytucja kulturalna Szczecina o ponadregionalnym znaczeniu, realizująca szeroki program upowszechniania kultury. Najważniejsze nurty działalności tej instytucji to: koncerty (około 400 rocznie), wystawy sztuki dawnej i współczesnej (około 40 rocznie), działalność teatralna, filmowa (kino Zamek, Diaporama), szeroka działalność edukacyjna, upowszechnianie wiedzy z zakresu: plastyki, historii, medycyny, zdrowia i literatury oraz obsługa ruchu turystycznego (Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej). Instytucja współpracuje z terenowymi ośrodkami kultury, promując amatorski ruch artystyczny, oraz prowadzi bogatą wymianę kulturalną, realizując szereg projektów międzynarodowych (warsztaty chóralskie i muzyczne, festiwal chóralski, widowiska

historyczne). Przy Zamku działa m.in.: profesjonalny Zespół Wokalistów i Instrumentalistów „Camerata Nova” (specjalizujący się w wykonawstwie utworów kantatowo-oratoryjnych), chór i klub Foto. Tutaj swoje sceny ma Teatr Kryпта (25 miejsc) i Piwnica przy Krypcie (50 miejsc). W Zamku znajduje się także pracownia konserwacji dzieł sztuki oraz prowadzona jest działalność wydawnicza. Dane na temat działalności instytucji prezentuje tabela 13.9.

Tabela 13.9.

DZIAŁALNOŚĆ ZAMKU KSIĄŻĄT POMORSKICH W LATACH 2008-2009					
Rodzaj działalności	2008			2009	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników	
koncerty	193	52 030	205	48 880	
wystawy	43	23 236	47	28 122	
spektakle	126	5 449	157	6 159	
seanse filmowe	430	6 679	332	10 914	
diaporama			130	7 849	
zajęcia edukacyjne, w tym:					
– audycje muzyczne	182	32 999	166	27 709	
– spotkania Od nauki do sztuki	147	6 269	142	7 580	
liczba zwiedzających (wieża zamkowa i muzeum)		28 456		26 000	

Źródło: Wydział Kultury, Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Opera na Zamku – instytucja składa się z różnorodnych zespołów artystycznych: orkiestry, baletu, solistów śpiewaków oraz aktorów. Prezentuje różne gatunki sceniczne: operę, operetkę, baśń muzyczną oraz formy koncertowe. Swoją działalność prowadzi we własnej siedzibie, a także poza nią. Od wielu lat Opera na Zamku organizuje cieszące się ogromnym zainteresowaniem publiczności spektakle typu open-air głównie na dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich (m.in. „Letnie Sezony Operowe”), ale także w amfiteatrach w Kołobrzegu, Koszalinie i Świnoujściu.

Tabela 13.10.

DZIAŁALNOŚĆ OPERY NA ZAMKU W LATACH 2008 - 2009						
Rodzaj działalności	2008			2009		
	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]
przedstawienia i koncerty	128	47 939	75,36	98	38 402	73,92

Źródło: Wydział Kultury, Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Teatr Polski – teatr ma w swoim repertuarze przedstawienia klasyczne i współczesne, prezentuje widowiska

muzyczno-poetyckie, a także cieszące się wielką popularnością komedie i farsy. W strukturze Teatru funkcjonuje kabaret „Czarny Kot Rudy”.

Tabela 13.11.

DZIAŁALNOŚĆ TEATRU POLSKIEGO W LATACH 2008-2009						
Rodzaj działalności (przedstawienia)	2008			2009		
	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]	liczba	liczba widzów	frekwencja [%]
Duża Scena	131	29 970	74%	135	28 430	68%
Mała Scena	87	9 177	74%	87	9 148	88%
Czarny Kot Rudy (scena kameralna)	59	4 319	88%	66	4 929	93%
poza siedzibą	15	4 129	92%	14	3 062	73%
razem	292			302	45,569	

Źródło: Wydział Kultury, Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Książnica Pomorska – obecnie jeden z najnowocześniejszych ośrodków bibliotecznych w kraju. Ma status biblioteki publiczno-naukowej. Gromadzi, archiwizuje i udostępnia książki, czasopisma, zbiory specjalne, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów regionalnych, spuścizn literackich (zwłaszcza pisarzy okresu międzywojennego i po 1945 r.). Wypożycza także oryginalne obrazy, grafikę i reprodukcje. Najstarsze i najcenniejsze zbiory Książnicy (rękopisy, stare druki, muzykalia, zbiory kartograficzne i regionalne, dokumenty życia społecznego) są obecnie systematycznie digitalizowane i udostępniane w ramach Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej „Pomerania”.

Tabela 13.12.

DZIAŁALNOŚĆ KSIĄŻNICY POMORSKIEJ W LATACH 2008-2009		
Wyszczególnienie	2008	2009
liczba zarejestrowanych czytelników	31 108	31 738
liczba wypożyczeń	1 055 554	1 131 481
stan księgozbioru (liczba woluminów)	1 561 225	1 588 239
liczba zakupionych woluminów	6 257	6 173
liczba ubytkowych woluminów	4 174	4 976
środki na zakup nowości [zł]	201 007,81	212 576,30

Źródło: Wydział Kultury, Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Muzeum Narodowe – swoje zbiory prezentuje w czterech gmachach na ponad 6 800 m² powierzchni ekspozycyjnej. MN ma trzy oddziały: Muzeum Morskie, Muzeum Historii Szczecina oraz Galerię Sztuki Współczesnej.

Tabela 13.13.

DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM NARODOWEGO W SZCZECINIE W LATACH 2008-2009

Rodzaj działalności	2008		2009	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
wystawy stałe	41	81 915	37	116 713
lekcje muzealne	618	15 180	603	14 711
inne formy działalności	140	5589	235	6 868

Źródło: Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie.

13.3. ORGANIZACJE KULTURALNE W SZCZECINIE

W Szczecinie działa ponad 230 organizacji, które wskazują kulturę i sztukę jako pole swojej działalności³. W 2009 r. Prezydent Miasta Szczecin ogłosił 3 otwarte konkursy ofert w sferze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji (2008 r. – 5 konkursów), na które wpłynęło 67 ofert organizacji pozarządowych (2008 r. – 89 ofert), z czego 39 otrzymało dotacje na realizację projektów (2008 r. – 42) na łączną kwotę 1 489,6 tys. zł (2008 r. – 1 330,8 tys. zł). Wybrane podmioty oraz realizowana przez nie działalność programowa, a także nazwy najbardziej znaczących projektów zostały przedstawione w tabeli 13.14.

Tabela 13.14.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI I STOWARZYSZEŃ KULTURALNYCH W SZCZECINIE W LATACH 2008-2009.

Nazwa organizacji kulturalnej	Program działalności oraz imprezy cykliczne
Fundacja Pogotowie Teatralne	Całoroczny program przedstawień teatralnych dla najmłodszych dzieci, dzieci przebywających w szpitalach oraz tych ze środowisk marginalizowanych
Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Szczecinie	– Uniwersytet Otwarty „Na Styku Kultur” – Festiwal „Spotkanie kultur” – Dni Kultury Ukraińskiej
Fundacja Balet	– Międzynarodowy Konkurs Baletowy „Złote Pointy 2009” – Międzynarodowa Gala Gwiazd Baletu
„Klub Storrady” Stowarzyszenie na rzecz Wzbogacania i Rozwoju Życia Kulturalno-Społecznego Szczecina	Aktywizacja kontaktów Szczecin-Berlin
Stowarzyszenie Twórców i Producentów Sztuki	Noce Europejskiej Kinematografii 2009 Filipinki 50
Szczecińskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuki	Teatr Kameralny z dwujęzycznymi przedstawieniami
Stowarzyszenie Teatralne „Nie Ma”	– Studencki teatr „Nie Ma” – Międzynarodowy Festiwal Teatrów Niezależnych „ProContra”

³ Wg stanu na dzień 17 lutego 2010 r. w bazie organizacji pozarządowych prowadzonej przez Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta w Szczecinie znalazły się 234 organizacje deklarujące działalność w sferze kultury i sztuki.

C.D. TABELI 13.14.

Nazwa organizacji kulturalnej	Program działalności oraz imprezy cykliczne
Stowarzyszenie Officyna	– IT Performance Intermedia Festival – dokumentART – Europejski Festiwal Filmów Dokumentalnych
Fundacja Kultury i Sportu „Prawobrzeże”	Ogólnopolski Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Wesołe piosenki”
Stowarzyszenie Zachęta Sztuki Współczesnej	Przeciąg. Festiwal Sztuki Młodych
Szczecińska Orkiestra Jazzowa	Międzynarodowy Festiwal „Zmagania Jazzowe”
Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Jazzowe	„Jazz na rogatkach”
Stowarzyszenie „Nasze Kino”	– „Festiwal 360 – człowiek na krawędzi” – „Nie przemienię z wiatrem...”
Gamba – Stowarzyszenie Aktywności Kulturalnej	Ulica Mandelsztama – historia, ludzie, tożsamość
Stowarzyszenie Make It Funky	„Peter Greenaway – No TV Tulse Luper”
Stowarzyszenie Przyjaciół Wilna, Ziemi Wileńskiej, Nowogrodzkiej i Polesia – Świtez	Kaziuk Wileński
Fundacja na rzecz Instrumentów Dętych	– VI Międzynarodowy Festiwal Saksofonowy – VII Międzynarodowy Festiwal Instrumentów Dętych „Etiuda 2009”
Stowarzyszenie Rewaloryzacji Zabytków Sakralnych i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Szczecinie „Katedra”	Międzynarodowy Festiwal Organowy
Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	Szczeciński Festiwal Muzyki Dawnej
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce, Oddział w Szczecinie	Polscy Sprawiedliwi – zapomniani bohaterowie żyją wśród nas
Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży	Salezjański Ogólnopolski Festiwal Teatralny SOFFT
Stowarzyszenie Akordeonistów Polskich	X Ogólnopolski Konkurs Akordeonowy
Stowarzyszenie Winda Kreatywnych	Szczeciński Przegląd Autorskich Kabaretów SZPAK
Pomorskie Stowarzyszenie Instrumentalistów „Academia”	Koncerty Uniwersyteckie – Przez muzykę do świata wartości
Stowarzyszenie Architektów Polskich	Westival – Sztuka Architektury
Stowarzyszenie Studentów Wyższych Uczelni Szczecina „Studentus”	Dni Kultury Akademickiej – Juwenalia
Stowarzyszenie Romów w Przyczach „Patra”	III Festiwal Piosenki i Kultury Romskiej
Fundacja Pod Sukniami	herbaciarnia „Pod Sukniami”, będąca jednocześnie galerią artystów sztuki naiwnej

Źródło: Wydział Kultury i Ochrony Zabytków, Urząd Miasta w Szczecinie.

13.4. IMPREZY KULTURALNE

Do najważniejszych imprez i wydarzeń kulturalnych w Szczecinie należą:

Międzynarodowy Festiwal „Zmagania Jazzowe” – organizowany w ciągu całego roku przez Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa. Projekt zakłada promocję i popularyzację muzyki

jazzowej w Szczecinie poprzez koncerty, warsztaty, wydarzenia kulturalne. Do udziału w przedsięwzięciu są zapraszani artyści ze ścisłej czołówki jazzowej w Polsce i na świecie. Festiwal ma swój finał w październiku, kiedy przyznawane są nagrody dla uczestniczących w konkursie młodych zespołów jazzowych z całej Europy. Stałym przewodniczącym komisji konkursowej Festiwalu jest Billy Harper – jeden z najlepszych muzyków jazzowych na świecie. W ramach festiwalu w latach 2008-2009 wystąpili m.in.: Billy Harper, Judy Bady, John Betsch, Steve Turre, Wallace Roney, Michael Donato, Samuel Blaser oraz Piotr Wojtasik.

Szczecin Music Fest – cykl koncertów największych światowych sław muzyki world, etno i jazzu. W latach 2008-2009 w ramach imprezy wystąpiło wiele gwiazd światowego formatu, m.in. Manhattan Transfer, Suzanne Vega, The Klezmatics, Lura, Chick Corea, Calexico, Kronos Quartet.

Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Boogie Brain” – organizowany od 2008 r., prezentuje czołówkę europejskiej klubowej sceny muzycznej, muzyki elektronicznej oraz jazzu. Na festiwalu wystąpili m.in. 4 Hero, Jazzsteppa, Mala, Sgt. Pokes, Mark De Clive-Lowe, LTJ Bukem, Scratch Perverts, Roy Ayers.

Szczecin Rock Festival – festiwal debiutował w 2009 r., a na scenie wystąpili m.in.: Manic Street Preachers, Limp Bizkit, Chris Cornell, Kaiser Chiefs.

Międzynarodowy Festiwal Sztuki Wizualnej inSPIRACJE – festiwal sztuk wizualnych organizowany w marcu przez Klub XIII Muz (wspomagany przez Stowarzyszenie Make It Funky). Impreza powstała w 2006 r. i już po 4 edycjach uznawana jest w Polsce za jedno z najważniejszych wydarzeń w sferze fotografii artystycznej i nowych mediów. Na festiwalu w 2008 r. pokazano 27 projektów artystycznych (w tym 17 premier), m.in. nowe projekty Łodzi Kaliskiej. Podczas edycji w 2009 r. odbyło się imponujące widowisko multimedialne w wykonaniu brytyjskiego reżysera światowej sławy – Petera Greeneway.

Festiwal „Spoiwa Kultury”. Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy – prezentacje teatrów plenerowych i indywidualnych artystów organizowane co roku w lipcu przez Ośrodek Teatralny Kana. Spektakle, koncerty, performance, happeningi, występy buskerów odbywają się w otwartych przestrzeniach publicznych. Dzięki swej formule impreza angażuje zarówno publiczność, która świadomie przychodzi na wydarzenia, jak i przypadkowych przechodniów. Rokrocznie na festiwal zapraszani są artyści z całego świata. W każdej edycji uczestniczy w nim ponad 150 artystów, odbywa się około 30 wydarzeń, które przyciągają około 10 tys. widzów.

Kontrapunkt – Przegląd Teatrów Małych Form – jeden z najstarszych, cyklicznych festiwali teatralnych w Polsce. W 2009 r. odbył się po raz 44. Konkurs festiwalowy prezentuje dwa nurty artystyczne – teatru instytucjonalnego

i nieinstytucjonalnego. W konkursach startują teatry z Polski i Niemiec – od 2007 r. część spektakli festiwalowych odbywa się w Berlinie. Poza nagrodami jury, główna nagroda festiwalu, Grand Prix, przyznawana jest przez publiczność. Festiwalowi towarzyszą koncerty, wystawy oraz panele dyskusyjne. Łącznie na spektakle festiwalowe uczęszcza po kilka tysięcy widzów. Organizatorami festiwalu są: Teatr Lalek „Pleciuga”, Teatr Współczesny i Ośrodek Teatralny Kana.

Dni Morza – coroczna, o wieloletniej tradycji, plenerowa impreza o charakterze festynowym, jedna z najważniejszych imprez masowych w Polsce. W swoim programie stara się łączyć elementy rekreacji, aktywnego wypoczynku, edukacji żeglarskiej i promocji żeglarstwa z wydarzeniami artystycznymi. Dniom Morza towarzyszą koncerty muzyki szantowej oraz występy gwiazd muzyki tanecznej i pop.

Dni Kultury Ukraińskiej – coroczna impreza organizowana w czerwcu przez Związek Ukraińców w Polsce, popularyzująca kulturę mniejszości ukraińskiej w Szczecinie. Prezentuje tradycje i obrzędy ludowe oraz promuje wśród mieszkańców Szczecina najnowszą twórczość artystów z Ukrainy.

Festiwal „Spotkanie Kultur” – impreza powstała w 2009 r. prezentuje kulturę mniejszości narodowych zamieszkujących Szczecin. W ramach festiwalu odbywają się koncerty, wystawy, pokazy rękodzieła, wykłady. Organizowana jest przez Związek Ukraińców w Polsce. Partnerami są inne związki mniejszości narodowych działające w Szczecinie.

Dąbskie wieczory filmowe

13.5. ZABYTKI I OCHRONA DÓBR KULTURY

Zniszczenia dokonane w wyniku działań II wojny światowej spowodowały, że miasto utraciło praktycznie w 90% najstarszą część swojej zabudowy, usytuowanej w granicach dawnych murów miejskich na obszarze Starego Miasta. Zniszczeniu uległy zarówno cenne obiekty architektury, jak i układ urbanistyczny historycznej siatki ulic i placów. Do najstarszych odbudowanych ze zniszczeń wojennych zachowanych budowli dawnego Starego

Miasta, należą: gotycki Ratusz Staromiejski, późnogotycka kamienica Loitzów, renesansowy Zamek Książąt Pomorskich, Baszta Panieńska (będąca pozostałością po średniowiecznym systemie umocnień miejskich) i gotyckie świątynie: katedra pw. św. Jakuba Apostoła oraz kościoły pofranciszkański pw. św. Jana Ewangelisty i parafialny pw. św. Piotra i Pawła. Najcenniejszymi zachowanymi obiektami z okresu nowożytnego są dwie barokowe Bramy: Królewska i Berlińska, będące pozostałościami po systemie umocnień opasujących miasto. Ze względu na zniszczenia wojenne, które pozbawiły miasto w dużej mierze wcześniejszej, historycznej zabudowy, niezwykle ważnym składnikiem dziedzictwa kulturowego Szczecina jest znakomicie zachowany historyczny układ przestrzenny miasta z przełomu XIX i XX wieku wraz z oryginalną zabudową kamienicową, która ma wysokie walory artystyczne i historyczne oraz dużą wartość użytkową i materialną. Układ ten obejmuje praktycznie całe centrum miasta i jest wielkim atutem Szczecina, który funkcjonuje na znacznej powierzchni jako miasto zabytkowe, nawiązujące w formie swoich obiektów do tradycji malowniczej, ceglanej architektury miast hanzeatyckich oraz rozwiązań architektury kamienicowej wielkich miast europejskich przełomu XIX i XX wieku. Warto również dodać, że pośród tej zabudowy znajdują się liczne, realizowane w formach historycznych (często w konwencji neogotyku), budowle sakralne i świeckie użyteczności publicznej (m.in. banki, poczty, szkoły, szpitale), które nadal znakomicie pełnią swoją funkcję, a prowadzone w nich modernizacje w znacznej mierze pozwalają na zachowanie walorów zabytkowych. Dzięki temu miasto zachowuje swój historyczny wizerunek, będąc jednocześnie żywo funkcjonującym organizmem spełniającym wymogi współczesnych standardów.

Zabytki archeologiczne chronione są na podstawie zapisów stref archeologicznych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz na terenach objętych wpisem do rejestru zabytków. Najcenniejsze architektoniczne obiekty Szczecina zostały wpisane do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego. Obecnie w rejestrze tym znajduje się: 188 obiektów architektury, 7 pomników, 2 fontanny, 7 obszarów zieleni komponowanej. Ponadto prowadzona jest gminna ewidencja zabytków, obejmująca obecnie ponad 3 200 historycznych obiektów użyteczności publicznej, sakralnych, architekturę przemysłową, obiekty techniki, kamienice, wille oraz nekropolie i parki.

Uchwałą nr XXII/581/08 Rady Miasta Szczecin z dnia 19 maja 2008 r. został przyjęty Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Miasto Szczecin na lata 2008-2012. Jest to dokument uwzględniający zadania z zakresu opieki nad zabytkami, będący uzupełnieniem dotychczas przyjętych aktów prawa miejscowego. Określa sposób ich realizacji poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe. Program ma również upowszechniać wiedzę o zabytkach oraz podnosić poziom edukacji związanej z opieką nad

dziedzictwem kulturowym Szczecina i budowaniem tożsamości mieszkańców.

Rekonstrukcja wieży katedry pw. św. Jakuba

W zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na bieżąco wykonywane są ekspertyzy oraz badania odkrywkowe, mające na celu rozpoznanie i zabezpieczenie oryginalnych fragmentów substancji zabytkowej, np. polichromii czy detalu architektonicznego. W latach 2008-2009 wykonano 6 ekspertyz dotyczących określenia pierwotnej kolorystyki oraz stanu technicznego zabytkowych obiektów (gmachu Komendy Miejskiej Policji przy al. Jana Pawła II 37, wewnątrz Urzędu Celnego przy ul. Energetyków 55 czy wieży Quistorpa). Ponadto zostały udzielone dotacje m.in. na: konserwację i zabezpieczenie średniowiecznego muru w Dąbiu, prace konserwatorskie przejazdu bramnego kamienicy przy ul. Podgórznej 62, elewacji gmachu Sądu Okręgowego przy ul. Kaszubskiej 42, prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne polichromii w holu Urzędu Wojewódzkiego, renowację kamiennych płyt nagrobnych w kościele pw. św. Piotra i Pawła, renowację barokowego ołtarza w kościele pw. Matki Boskiej Różańcowej, rekonstrukcję i renowację wieży katedry pw. św. Jakuba, remont dachu kościoła pw. św. Jana Ewangelisty, renowacja pomnika Chłopiec z harmonią oraz pomnika Bartolomeo Colleonego, prace zabezpieczające budynek dawnej olejarni przy ul. Dębogórskiej. Ogółem wysokość środków z budżetu Miasta przeznaczonych na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami wyniosła w 2008 r. – 1 690,8 tys. zł i w 2009 r. – 1 294,7 tys. zł.

13.6. EDUKACJA KULTURALNA

Gmina Miasto Szczecin wspiera edukację artystyczną na każdym poziomie kształcenia poprzez fundowanie stypendiów artystycznych dla najlepszych uczniów i studentów. Ponadto Miasto współfinansuje rozmaite projekty i imprezy kulturalne zgłaszane przez poszczególne szkoły.

Stypendia Artystyczne Miasta Szczecina przyznawane są od 1991 r. dla młodych szczecinian o wybitnych zdolnościach i osiągnięciach artystycznych: dla uczniów szkół kształcenia artystycznego (podstawowych, średnich, wyższych) oraz studentów kontynuujących naukę poza Szczecinem. W roku szkolnym 2007/2008 z grona 93 kandydatów dwie Komisje Stypendialne wybrały 84 laureatów; wysokość kwoty stypendium wynosiła od 400 zł do 2 100 zł. Stypendia muzyczne wyniosły 44,4 tys. zł, a w dziedzinie sztuk wizualnych – 25,6 tys. zł (łącznie 70 tys. zł). W roku szkolnym 2008/2009 zmianie uległy zasady przyznawania stypendiów, zgodnie z którymi w danym roku może być maksymalnie 30 stypendystów. Z grona 67 kandydatów dwie Komisje Stypendialne wybrały 30 laureatów rozdzielając stypendia na łączną kwotę 80 tys. zł, w tym stypendia muzyczne wyniosły 50 tys. zł, a w zakresie sztuk wizualnych 30 tys. zł. Znacznie wzrosła w stosunku do poprzedniego roku wysokość stypendium – najmniejsze wynosiło 1 600 zł, najwyższe 5 tys. zł.

Edukacja artystyczna na poziomie wyższym odbywała się na uczelni państwowej – szczecińskiej filii Akademii Muzycznej w Poznaniu oraz w niepublicznej Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej. Uzupełnieniem kierunków ogólnego kształcenia artystycznego jest oferta Katedry Edukacji Artystycznej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Katedry Rysunku, Malarstwa i Rzeźby na Wydziale Budownictwa i Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego.

Edukację artystyczną w szkołach policealnych zapewnia Zespół Szkół Artystycznych TOP-ART. Szkolnictwo artystyczne na poziomie średnim i ponadgimnazjalnym jest realizowane w placówkach państwowych nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Liceum Plastycznym i Zespole Szkół Muzycznych oraz Salezjańskiej Szkole Organowej im. Kardynała Augusta Hłonda.

Edukację muzyczną na poziomie szkoły państwowej II stopnia zapewnia Społeczna Szkoła Muzyczna, prowadzona przez Szczecińskie Towarzystwo Kształcenia Artystycznego. Najbogatszą sieć tworzą podstawowe szkoły muzyczne: liczne szkoły niepubliczne oraz dwie placówki państwowe – Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia i Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia (prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin na podstawie porozumienia zawartego z Ministrem Kultury i Dzie-

dzictwa Narodowego). Inną kategorię stanowią szkoły prywatne, które nie są objęte nadzorem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i nie figurują w jego rejestrze, ale organizując kursy muzyczne, przygotowują adeptów do egzaminów wstępnych na wyższe studia (np. Szkoła Muzyki Rozrywkowej). Placówki edukacji artystycznej pełnią również funkcję centrów kultury, organizując koncerty, konkursy, występy, wystawy i akcje plastyczne zarówno w swoich siedzibach, jak i poza nimi we współpracy z innymi podmiotami.

13.7. PRZEMIANY W SFERZE KULTURY

Oceniając funkcjonowanie i rozwój kultury w mieście Szczecin w ostatnich dwóch latach, obserwujemy wiele inicjatyw i przedsięwzięć, które miały wpływ na kształtowanie się nowego oblicza kultury w naszym mieście. Jednym ze sztandarowych projektów poprawiających infrastrukturę kulturalną, jaki udało się zrealizować jest Teatr Lalek „Pleciuga”, który został wybudowany w systemie quasi-partnerstwa publiczno-prywatnego i należy do najnowocześniejszych ośrodków tego typu w Polsce (jest pierwszym teatrem wybudowanym od podstaw w powojennej historii Szczecina). Również realizowanie projektu Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdnia Sztuki” pozwoli na dołączenie Szczecina do grona miast posiadających najnowocześniejsze obiekty tego typu. Powyższe inwestycje oraz prace związane z budową nowej Filharmonii Szczecińskiej, potwierdzają konsekwentną realizację programu rozwoju kultury w Szczecinie.

Ważnym elementem wpływającym na funkcjonowanie instytucji kultury i organizacji pozarządowych jest coraz częstsze pozyskiwanie przez te podmioty dodatkowych środków na funkcjonowanie ze źródeł zewnętrznych, takich jak Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego czy środki z funduszy europejskich. Działania te należy kontynuować, choć wymagają dalszego rozwoju i zaangażowania.

Nowa polityka promocji miasta związana z marką „Floating Garden” pozwoliła na wykorzystania kultury, jako elementu promocji miasta otwartego na świat. Do znaczących wydarzeń kulturalnych w ostatnim okresie należy zaliczyć powołanie w 2009 r. nowej samorządowej instytucji kultury Szczecin 2016, której działalność merytoryczna opiera się na przygotowaniu aplikacji do konkursu o miano Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Zabieganie o uzyskanie tego tytułu wyzwoliło pozytywną energię wśród mieszkańców Szczecina.

Sukcesywny wzrost nakładów na kulturę w budżecie Miasta pozwolił na realizację wielu projektów o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Miasto wspierało wiele inicjatyw lokalnych środowisk kultury oraz angażowało się aktywnie w realizację dużych przedsięwzięć festiwalowych.

Na szczególną uwagę zasługuje również zaangażowanie władz samorządowych (miejskich i wojewódzkich) w realizację projektu powołania Akademii Sztuki w Szczecinie. Zarówno zagwarantowanie w budżetach środków na przedsięwzięcie inwestycyjne, jak i działania merytoryczne oraz promocyjne związane z propagowaniem idei Akademii Sztuki pozytywnie wpłynęły na wzrost inicjatyw związanych ze szkolnictwem artystycznym w Szczecinie. Akademia rozpocznie działalność wraz z inauguracją roku akademickiego w październiku 2010 r.

Wszystkie przejawy aktywności kulturalnej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej jasno pokazują, że kultura stanowi istotne ogniwo w rozwoju współczesnego społeczeństwa.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta w Szczecinie.
2. Miejski Konserwator Zabytków.
3. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008 i 2009.
4. Strategia Rozwoju Szczecina 2025, diagnoza społeczno-gospodarcza, projekt.
5. Uchwała nr XXII/581/08 Rady Miasta Szczecin z dnia 19 maja 2008 r. w sprawie Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Miasto Szczecin na lata 2008-2012.
6. Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r., Nr 12, poz. 123 ze zm.).
7. Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie.
8. Wydział Kultury i Ochrony Zabytków Urzędu Miasta w Szczecinie.
9. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki.

14. KULTURA FIZYCZNA

14.1. ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY FIZYCZNEJ

Do zadań Miasta Szczecina należy zaspakajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców poprzez realizację m.in. spraw z zakresu kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Miasto zobowiązane jest – we współdziałaniu z organami administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego – do tworzenia warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych do rozwoju kultury fizycznej. We współdziałaniu z organami administracji rządowej, klubami sportowymi oraz stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami, zobowiązane jest do organizowania działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej oraz tworzenia odpowiednich warunków materialno-technicznych do jej rozwoju. W zakresie organizacji uprawiania sportu kwalifikowanego i współzawodnictwa sportowego Miasto wspiera jego rozwój, m.in. poprzez przyznawanie zawodnikom stypendiów sportowych za osiągnięcie wysokich wyników w międzynarodowym i krajowym współzawodnictwie oraz nagród i wyróżnień dla zawodników i trenerów oraz działaczy zasłużonych w osiąganiu tych wyników¹. Ponadto Miasto prowadzi ewidencję uczniowskich klubów sportowych i klubów sportowych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz sprawuje nadzór nad działalnością stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków².

W myśl powyższych zapisów, Miasto wypracowało Politykę kultury fizycznej (Uchwała Nr LII/989/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 14 marca 2006 r.) i konsekwentnie ją realizuje. Kieruje się przy tym zasadami: dbałości o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców, zaspokajania istniejących i pobudzania nowych potrzeb w zakresie kultury fizycznej, wspierania różnych form działalności sportowej dzieci i młodzieży, wspierania i pomocy środowiskom osób niepełnosprawnych, upowszechniania dostępu do terenów, obiektów, urządzeń sportowych i rekreacyjnych oraz promocji sportu wśród mieszkańców Szczecina oraz promocji miasta poprzez sport.

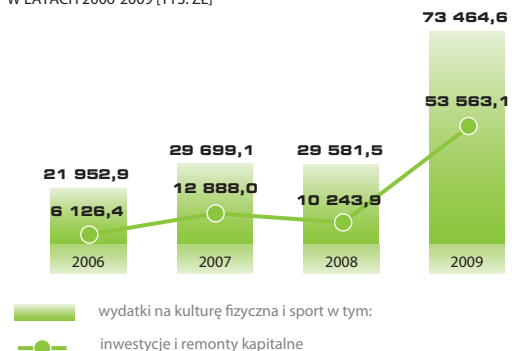
Zgodnie z zapisami Polityki kultury fizycznej sprawna i skuteczną realizację zadań w sferze kultury fizycznej gwarantuje utrzymanie finansowania działalności sportowej na poziomie 3% wydatków Miasta ogółem. Udział wydatków w budżecie Miasta na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem (bieżących i majątkowych) wynosił odpowiednio: 2006 r. – 2,2%, 2007 r. – 2,7%, 2008 r. – 2,3%, a w 2009 r. wzrósł do poziomu 5,2%, z uwagi na realizowane inwestycje.

¹ Na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie powiatowym, ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym.

² Na podstawie ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej oraz ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.

Wykres 14.1.

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA NA KULTURĘ FIZYCZNĄ I SPORT
W LATACH 2006-2009 [TYS. ZŁ]

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2006-2009.

Wśród wydatków bieżących z budżetu Miasta na kulturę fizyczną i sport podstawowe pozycje to:

- wydatki na utrzymanie Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (jednostki budżetowej Gminy Miasto Szczecin) zarządzającego wybranymi obiektami sportowymi: 2008 r. – 9 884,5 tys. zł, 2009 r. – 10 082,6 tys. zł,
- dotacje dla podmiotów wykonujących zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu m.in. wśród dzieci i młodzieży: 2008 r. – 7 288,3 tys. zł, 2009 r. – 7 842,6 tys. zł.

Ze środków bieżących (w drodze otwartych konkursów ofert) udzielane są, przede wszystkim, dotacje dla stowarzyszeń kultury fizycznej, realizujących zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu w ramach przygotowywanego rokrocznie „Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Kwoty te pokrywają tylko część przedsięwzięć wnioskowanych przez organizacje.

Najważniejsze wydatki majątkowe z budżetu Miasta w latach 2008-2009 to:

- budowa basenu olimpijskiego (przebudowa odkrytego basenu 50 m na krytą pływalnię 50 m) 2008 r. – 2 555,0 tys. zł; 2009 r. – 28 471,5 tys. zł, inwestycja zostanie zakończona w 2010 r., a jej całkowity koszt to 70 117,5 tys. zł,
- budowa kompleksu boisk w ramach Programu „Moje boisko – Orlik 2012” (2008 r. – 1 726,2 tys. zł; 2009 r. – 9 739,6 tys. zł),
- budowa i modernizacja osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji (2008 r. – 1 202,4 tys. zł; 2009 r. – 4 654,1 tys. zł),

- kontynuacja modernizacji Stadionu Miejskiego im. F. Krygiera (2009 r. – 5 799,5 tys. zł),
- przygotowanie dokumentacji projektowej ogólnomiejskiej hali widowiskowo-sportowej przy ul. Szafera (2008 r. – 859,3 tys. zł, 2009 r. – 1 234,0 tys. zł),
- modernizacja boisk, stadionów i obiektów sportowych (2008 r. – 932,6 tys. zł, 2009 r. – 635,6 tys. zł).

Szeroko rozumiane wsparcie działań z zakresu kultury fizycznej i sportu podejmuje również samorząd województwa, w tym m.in. w zakresie współzawodnictwa i szkolenia dzieci i młodzieży, upowszechniania sportu szkolnego i akademickiego, sportu osób niepełnosprawnych, sportu masowego i organizacji imprez sportowych. Przyznawane są również nagrody finansowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla sportowców i trenerów za wybitne osiągnięcia sportowe, a także dofinansowanie w zakresie rozwoju infrastruktury sportowej, m.in. w ramach Programu „Moje boisko – Orlik 2012”. Wysokość środków z budżetu województwa zachodniopomorskiego wydanych na realizację tych zadań wyniosła odpowiednio: w 2008 r. – 21 770,3 tys. zł, a w 2009 r. – 27 625,0 tys. zł. Z powyższych kwot wydatkowano na dotacje dla Gminy Miasto Szczecin oraz podmiotów zarejestrowanych na jej terenie na zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu 3 062,0 tys. zł w 2008 r. i 5 694,3 tys. zł w 2009 r.

Tabela 14.1.

PORÓWNANIE WYDATKÓW NA KULTURĘ FIZYCZNĄ I SPORT W WYBRANYCH MIASTACH [TYS. ZŁ]								
Miasto	2008			2009				
	wydatki na kulturę fizyczną ogółem	udział w wydatkach ogółem [%]	wydatki majątkowe	wydatki bieżące na 100 mieszkańców	wydatki na kulturę fizyczną ogółem	udział w wydatkach ogółem [%]	wydatki majątkowe	wydatki bieżące na 100 mieszkańców*
Katowice	55 791,6	4,8	36 983,7	6,1	113 703,5	8,6	90 682,7	7,4
Bydgoszcz	93 608,0	7,3	73 833,3	5,5	38 078,9	3,4	18 781,8	5,4
Lublin	22 721,5	1,8	10 735,6	3,4	32 982,6	2,4	18 823,2	4,0
Szczecin	29 581,5	2,3	10 243,9	4,7	73 464,6	5,2	53 563,1	4,9
Gdańsk	133 018,4	7,4	117 965,1	3,3	246 097,4	12,4	180 567,0	14,4
Poznań	93 311,7	4,0	72 692,0	3,7	353 659,5	1,3	327 795,1	4,6
Wrocław	140 775,7	4,4	107 902,6	5,2	171 782,7	4,7	139 822,5	5,0

*liczba mieszkańców wg stanu na koniec I półrocza 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wykonania budżetu poszczególnych miast za lata 2008-2009.

Według danych zawartych w tabeli 14.1., w 2009 r. Szczecin znajdował się w czołówce miast biorąc pod uwagę udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem. Gdańsk, Poznań i Wrocław przygotowują się do Euro 2012, natomiast w Szczecinie wzrost wydatków majątkowych w 2009 r. związany jest, przede wszystkim, z budową basenu

olimpijskiego. Z kolei wielkość wydatków bieżących kształtowała się na podobnym poziomie w większości miast. Wyjątkiem jest Gdańsk, gdzie w 2009 r. wydatkowano ponad 44 mln zł na pokrycie podatku VAT od aportu wniesionego do spółki odpowiedzialnej za budowę stadionu piłkarskiego (Baltic Areny) na Euro 2012.

14.2. DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ KULTURY FIZYCZNEJ

Partnerami Miasta w realizacji zadań z zakresu sportu, rekreacji oraz rehabilitacji ruchowej są stowarzyszenia kultury fizycznej. Ich działalność skierowana jest do różnych środowisk oraz grup wiekowych. Wg stanu na koniec 2009 r. działało 314 stowarzyszeń kultury fizycznej w tym: 194 kluby sportowe, 26 związków sportowych, 1 sportowa spółka akcyjna oraz 93 Uczniowskie Kluby Sportowe.

14.2.1. KLUBY SPORTOWE

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi cele i zadania w zakresie kultury fizycznej są kluby sportowe (tworzone w formie stowarzyszeń kultury fizycznej bądź sportowych spółek akcyjnych). Kluby sportowe realizują zadania z zakresu sportu wyczynowego oraz masowego, a także dbają o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie wszystkich obywateli, m.in. poprzez organizowanie zajęć sportowych, wychowanie fizyczne, rekreację i rehabilitację ruchową.

W klubach sportowych w latach 2008-2009 dominowały następujące sekcje sportowe: piłka nożna, piłka siatkowa, koszykówka, piłka ręczna, lekkoatletyka, wioślarstwo, pływanie, żeglarstwo (regatowe) oraz jeździectwo. Kluby sportowe województwa zachodniopomorskiego zrzeszone są w 27 okręgowych związkach sportowych poszczególnych dyscyplin sportowych. W celu koordynacji wszystkich zagadnień związanych z funkcjonowaniem sportu w Szczecinie i całym województwie związki sportowe zrzeszone są w Zachodniopo-

morskiej Federacji Sportu (dotyczy to również reprezentowania sportu zachodniopomorskiego w działaniach z Ministerstwem Sportu i Turystyki oraz innymi urzędami i instytucjami krajowymi i zagranicznymi).

W ramach sportu wyczynowego wyróżnić należy sport młodzieżowy, gdzie główny nacisk kładzie się na szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo. Jest to pierwszy etap na drodze do osiągnięcia mistrzostwa sportowego. Corocznie szkoleniem sportowym prowadzonym przez kluby objęta zostaje młodzież biorąca udział w rywalizacji sportowej prowadzonej i dofinansowywanej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki (w ramach „Systemu Sportu Młodzieżowego” obejmującego „Program szkolenia i współzawodnictwa młodzieży uzdolnionej sportowo”). Zawodnicy zrzeszeni w klubach sportowych biorą udział najpierw w eliminacjach wojewódzkich, międzywojewódzkich, a następnie walczą o medale i najlepsze wyniki sportowe we współzawodnictwie ogólnopolskim w różnych grupach wiekowych. W latach 2008-2009 dzieci i młodzież szczecińska uzaskała 9. lokatę w ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym w ramach „Systemu Sportu Młodzieżowego”. Wśród klubów sportowych w 2009 r. w pierwszej dziesiątce znalazły się: Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy”, Miejski Klub Pływacki, Klub Sportowy „Skorpion”, Miejski Klub Lekkoatletyczny, Miejski Klub Sportowy „Elektrobud-Bogo” Szczecin, Pałac Młodzieży Szczecin, Klub Sportowy SEJK Pogoń, Akademicki Związek Sportowy, Bokserski Klub Sportowy Olimp oraz Klub Sportowy „Wiskord”.

Działalność z zakresu sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych skupiła się w Centrum Sportu i Turystyki Osób Niepełnosprawnych przy Miejskim Stadionie Lekkoatletycznym w Szczecinie. Natomiast większość zadań była realizowana przez: Klub Sportowy Inwalidów „START”, KS „Bryza”, MKS „Fala” oraz UKS „Orliki”. Największą ofertę zajęć na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych ma KSI „START” liczący 350 członków skupionych w 12 sekcjach sportowych (lekkoatletyczna, tenisa stołowego, tańca towarzyskiego na wózkach, pływacka, żeglarska, wioślarska, siatkówki na siedząco, turystyczno-sportowa, strzelecka, szachowa, podnoszenia ciężarów oraz kolarska).

Szczecińskie kluby sportowe prowadzą swoją działalność, przede wszystkim, w obiektach udostępnianych przez Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji (należących do Gminy Miasto Szczecin) oraz obiektach dzierżawionych.

Środowisko akademickie swoją działalność sportową realizuje w oparciu o Akademicki Związek Sportowy, ukierunkowany m.in. na upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki oraz rozwijanie sportu wyczynowego w środowisku akademickim. AZS organizuje: Ligi Międzyuczelniane (w 16 dyscyplinach), Uniwersjady Lat Pierwszych (w 9 dyscyplinach) oraz realizuje Program Rozwoju Sportu Akademickiego. AZS w Szczecinie zrzesza (wg stanu na

dzień 20.10.2009 r.) 2223 członków uprawiających sport i rekreację w 21 dyscyplinach. Jednostkami organizacyjnymi AZS w Szczecinie są:

- kluby uczelniane, których działalność to, przede wszystkim, uczelniany sport masowy – udział w różnego rodzaju imprezach i studenckich rozgrywkach sportowych (łącznie 10 klubów, w tym 8 uczelni ze Szczecina),
- kluby środowiskowe i sekcje wyczynowe, których działalność skupia się, przede wszystkim, na sporcie wyczynowym: Jacht Klub AZS, Akademicki Klub Karate „Szogun”, Klub Sportowy Koszykówki oraz środowiskowa sekcja wioślarska.

Kluby AZS co roku rywalizują w Akademickich Mistrzostwach Polski. W 2009 r. na 223 uczelnie Klub AZS Uniwersytetu Szczecińskiego zajął 20. miejsce (w 2008 r. – 14.).

AZS swoją działalność prowadzi na bazie obiektów sportowych wyższych uczelni oraz szkół średnich i podstawowych na terenie Szczecina.

14.2.2. SPORT MASOWY I REKREACJA

Coraz większego znaczenia w dziedzinie upowszechniania sportu i kultury fizycznej nabierają Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS). UKS-y są stowarzyszeniami środowiskowymi działającymi w szkołach i zraszającymi uczniów, rodziców, nauczycieli i sympatyków upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. System uczniowskich klubów sportowych ma na celu wspomaganie realizacji szkolnego programu wychowania fizycznego, zachęcenie i zaangażowanie młodych ludzi do różnych form aktywności fizycznej, a także rozwój szczególnie uzdolnionych sportowo. Kluby te posiadają wszelkie uprawnienia i obowiązki klubów sportowych uczestniczących we współzawodnictwie sportowym, aczkolwiek w przypadku UKS-ów jest to współzawodnictwo i rywalizacja sportowa dla zabawy i wykształcenia nawyków ruchowych, a nie wyczyn sportowy i dążenie do uzyskiwania maksymalnych wyników. Realizując swoje zadania, UKS-y współpracują ściśle z klubami sportowymi, władzami samorządowymi i sportowymi. Na terenie Szczecina wg stanu na koniec 2009 r. zarejestrowanych było 98 uczniowskich klubów sportowych (w 2007 r. – 91) w 24 dyscyplinach sportowych, zrzeszających ponad 3800 członków (w 2007 r. – 3500).

Działalność w zakresie uprawiania sportu amatorskiego, oprócz klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, prowadzona jest w osiedlowych klubach sportowych (OKS) działających w miejscu zamieszkania i skupiających społeczność lokalną osiedla. Wg stanu na koniec 2009 r. na terenie Szczecina działało 10 OKS-ów,

a zdecydowana ich większość prowadzi zajęcia gry w piłkę nożną zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet.

Zorganizowana działalność rekreacyjna realizowana jest głównie przez Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej. Celem ZZ TKKF jest upowszechnianie rekreacji ruchowej i profilaktyki zdrowotnej, prowadzącej do utrzymania i podnoszenia sprawności psychofizycznej osób w każdym wieku. Jednostkami podstawowymi związku są ogniska, które mają osobowość prawną. Działalność ognisk obejmuje m.in.: organizowanie różnego rodzaju imprez rekreacyjnych (festyny, zawody biegowe, mecze itp.), regularne zajęcia ruchowe (fitness, gimnastyka korekcyjna, itp.) oraz kursy i szkolenia (nauka sztuk samoobrony, kursy masażu, kursy instruktorskie itp.). Wg stanu na koniec 2009 r. w strukturach ZZ TKKF na terenie Szczecina funkcjonowały 52 ogniska skupiające 2954 członków. Dzięki inicjatywie ZZ TKKF mieszkańcy miasta Szczecina mogą aktywnie i zdrowo wypoczywać podczas corocznych imprez. ZZ TKKF jest organizatorem na terenie województwa zachodniopomorskiego ogólnopolskiej, cyklicznej kampanii „Miesiąc dla zdrowia”, polegającej na prowadzeniu nieodpłatnych badań lekarskich oraz zajęć sportowo-rekreacyjnych na różnych obiektach sportowych. W 2008 r. w imprezie wzięło udział ponad 30 tys. osób.

Wyrazem rozwoju sportu masowego (rekreacyjnego), jako systematycznego uprawiania określonej formy aktywności według ustalonych reguł z elementami współzawodnictwa, są dynamicznie działające na terenie Szczecina ligi amatorskie: Amatorska Liga Squasha, Amatorska Liga Tenisa Ziemnego, Szczecińska Liga Amatorska Koszykówki, Szczecińska Amatorska Liga Piłki Siatkowej, Halowa Amatorska Liga Piłkarska (HALP) i Szczecińska Liga Szóstek (SLS). W HALP i w SLS zespoły grają aż w trzech ligach, w czterech grupach – łącznie około 2000 uczestników.

14.2.3. OSIĄGNIĘCIA SPORTOWE

Największym wydarzeniem sportowym w 2008 r. były Letnie Igrzyska Olimpijskie i Paraolimpijskie w Pekinie, na których szczecińscy sportowcy odnieśli znaczące sukcesy. Pierwszy historyczny złoty medal olimpijski dla miasta Szczecin i województwa zachodniopomorskiego wywalczyli wioślarze szczecińskiego AZS – Marek Kolbowicz i Konrad Wasielewski (złoty medal w czwórce podwójnej). W finałach swoich konkurencji znalazło się troje zawodników: tyczkarka Monika Pyrek (MKL Szczecin) zajmując 5. miejsce oraz pływaczka Katarzyna Baranowska (MKP Szczecin) – 8. miejsce i tenisista Marcin Matkowski (KT „MASTERS” Szczecin) – również 8. miejsce. Łącznie Szczecin reprezentowało 11 zawodników.

Złoci medaliści XXIX Letnich Igrzyskach Olimpijskich Pekin 2008
– Konrad Wasielewski, Marek Kolbowicz, Michał Jeliński i Adam Korol

W Igrzyskach Paraolimpijskich uczestniczyło 9 zawodników ze Szczecina. Paraolimpijczycy wywalczyli trzy medale: srebrny – pływaczka Paulina Woźniak oraz dwa brązowe – lekkoatletka Renata Chilewska w pchnięciu kulą i rzucie oszczepem. Wysokie lokaty zajęli: wioślarze Piotr Majka (4. miejsce) i Jolanta Pawlak (6. miejsce) oraz w strzelectwie Jolanta Szulc (10. miejsce).

W latach 2008-2009 zawodnicy szczecińskich klubów mogli poszczycić się szeregiem udanych startów w Mistrzostwach Polski (MP), Mistrzostwach Europy (ME) i Mistrzostwach Świata (MŚ). Warto wyróżnić wioślarzy szczecińskiego AZS. W 2009 r. na MŚ w Poznaniu czwórka podwójna ze szczecinianami Markiem Kolbowiczem oraz Konradem Wasielewskim po raz czwarty zdobyła tytuł Mistrzów Świata. Natomiast w konkurencji dwójka bez sternika Dawid Pacześ i Łukasz Kardas (Mistrzowie Świata z 2007 r.) w 2008 r. zdobyli złoto na MP, a w 2009 r. zajęli 4. miejsce na ME. W 2009 r. zawodnicy sekcji wioślarskiej AZS Szczecin zdobyli 5 medali (3 złote, srebrny i brązowy) na MP Seniorów.

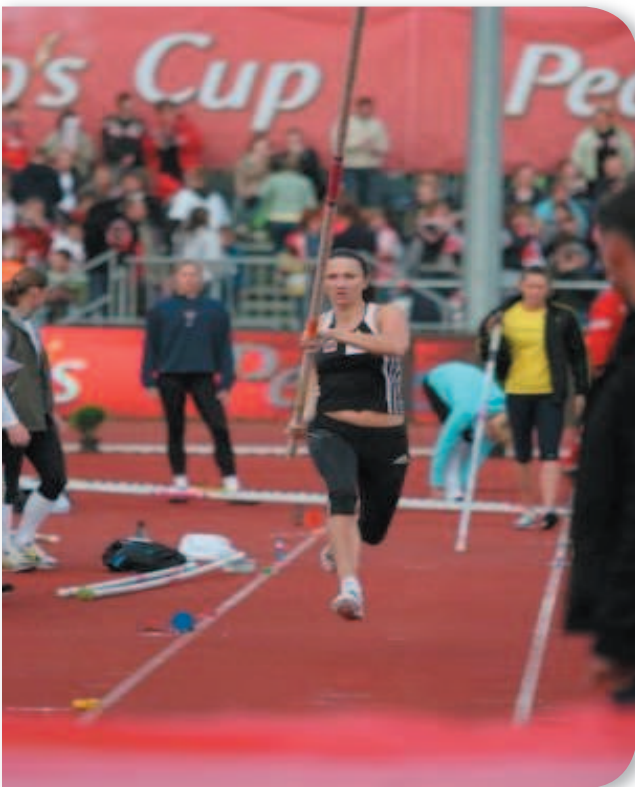
Mateusz Sawrymowicz (uznany za najlepszego pływaka Europy 2007 r.) wywalczył na ME w Eindhoven w 2008 r. brązowe medale na dystansie 1500 m stylem dowolnym (basen 25 m) oraz na ME w Manchester (basen 50 m). Do największych osiągnięć 2009 r. należy zaliczyć zdobycie przez pływaka Przemysława Stańczyka (MKP Szczecin) dwóch złotych medali na dystansie 1500 m i 400 m stylem dowolnym (Mistrz Świata na tym dystansie) oraz brązowego medalu na dystansie 800 m stylem dowolnym podczas XXV Uniwersjady w Belgradzie.

Obok wioślarzy i pływaków należy również wyróżnić gimnastyczkę sportową Martę Pihan-Kuleszę (MKS „Kusy”), zdobywczynią w 2009 r. pięciu medali, w tym dwóch złotych, w zawodach Pucharu Świata. Takiego wyniku nie osiągnął jeszcze żaden gimnastyk czy gimnastyczka z Polski w historii tej imprezy.

Medale w Młodzieżowych Mistrzostwach Europy w 2009 r. zdobyły: żeglarka SEJK Pogoń Szczecin Ewa Makowska –

brązowy medal w klasie Laser Radial (klasa olimpijska dla jednoosobowych łódek) oraz kolarka Elektrobudu Bo-Go Szczecin Małgorzata Wojtyra – srebrny medal w ME w scratchu.

Jedną z najpopularniejszych lekkoatletek na świecie jest tyczkarka Monika Pyrek (MKL Szczecin), która w 2008 r. została (po raz 9. w swojej karierze) Mistrzynią Polski, w latach 2008-2009 obroniła również tytuł halowej Mistrzyni Polski. W Światowych Finałach Lekkoatletycznych IAAF dwukrotnie stanęła na podium (w 2008 r. – 2. miejsce, w 2009 r. – 3. miejsce), a w 2009 r. zdobyła srebrny medal na MŚ w Berlinie.

Monika Pyrek podczas Pedro's Cup

Należy również wspomnieć o sukcesach zawodników Klubu Sportowego Inwalidów START, którzy w latach 2008-2009 reprezentowali Szczecin na MŚ i MP, zdobywając liczne medale oraz pobijając rekordy świata. Jolanta Pawlak i Piotr Majka (wioślarstwo w dwójce mieszanej) zdobyli w 2009 r. złoty medal na MŚ na ergometrze wioślarskim w Rzymie oraz brązowy medal na MŚ w Poznaniu (w 2008 r. w regatach kwalifikacyjnych Pre Paralympic – złoto). Do znaczących osiągnięć w 2009 r. należy zaliczyć ustanowienie rekordów świata: przez Renatę Chilewską w rzucie dyskiem na lekkoatletycznych Mistrzostwach Polski, gdzie zdobyła 3 złote medale w konkurencjach rzutowych (podobnie jak w 2008 r.), przez Arkadiusza Skrzypińskiego w maratonie na handbiku w Maxi Maratonie oraz przez Paulinę Woźniak w pływaniu na 100 m stylem klasycznym w Pekinie (również rekordzistkę Polski na 200 m stylem zmiennym z 4. wynikiem na świecie).

Miasto Szczecin stworzyło specjalne programy wspierające sportowców, m.in.: „System nagród i wyróżnień za wybitne osiągnięcia i wyniki sportowe zawodników, trenerów i działaczy, osób prawnych i fizycznych w dyscyplinach olimpijskich i paraolimpijskich”, doceniając tym samym znaczenie osiągnięć sportowców dla szerokiej promocji Szczecina w kraju i za granicą oraz dla mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych poszukujących wzorców. Na realizację tego programu przeznaczono w 2008 r. – 114 tys. zł (nagrodzono 74 zawodników i 30 trenerów), w 2009 r. – 200 tys. zł (58 zawodników, 22 trenerów); „Program wsparcia finansowego i organizacyjnego przygotowani szczecińskich członków kadry olimpijskiej i paraolimpijskiej” (w 2008 r. przeznaczono 1 mln zł, a w 2009 r. – 650 tys. zł). Miasto przyznaje również stypendia sportowe dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w dyscyplinach olimpijskich i paraolimpijskich. W 2009 r. na ten cel wydano 400 tys. zł dla 20 zawodników (w 2008 r. – 100 tys. zł dla 12 zawodników).

Znaczącymi sukcesami nie mogą, niestety, poszczycić się dyscypliny zespołowe. W latach 2008-2009 w rozgrywkach ekstraklasy I i II ligi zawodowej uczestniczyło 9 szczecińskich zespołów. W sezonie 2008/2009 jedynym klubem, który uczestniczył w rozgrywkach ekstraklasy, był Klub Sportowy Pogoń '04 (halowa piłka nożna mężczyzn). Po przejściowych kłopotach w sezonie 2008/2009, sezon 2009/2010 drużyna zakończyła na 5. miejscu. Siatkarze Klubu Sportowego Morze Bałtyk po sześciu latach występów w II lidze awansowali do I ligi, niestety, po zakończeniu sezonu 2009/2010 ponownie spadli do II ligi. Rozpadła się z powodów finansowych, biorąc udział w rozgrywkach I ligi, drużyna siatkarek Piasta Szczecin. Od III ligi próbują odbudować pozycję klubu młode zawodniczki grające pod szyldem UKS 18 Piast Szczecin. W sezonie 2008/2009, prócz wyżej wymienionych, w rozgrywkach I ligi rywalizowali: KS Pogoń Handball – drużyna piłki ręcznej kobiet i drużyna piłki ręcznej mężczyzn (sezon zakończył się spadkiem szczypiornistów do II ligi, ale już sezon 2009/2010 – ponownym awansem do I ligi), TKKF Gryf Szczecin oraz MKS Olimpia Szczecin (obydwa kluby w rozgrywkach piłki nożnej kobiet). W rozgrywkach II ligi uczestniczy drużyna koszykówki mężczyzn AZS Radex.

Najbardziej znany szczeciński klub, który w 2008 r. obchodził 60-lecie – Pogoń Szczecin SA (piłka nożna) – zakończył sezon 2008/2009 na 2. miejscu II ligi, awansując do rozgrywek I ligi. W kolejnym sezonie 2009/2010 drużyna uplasowała się na 5. miejscu i tym samym niestety nie udało się Portowcom awansować do ekstraklasy. Sukcesem był natomiast awans do finału Remes Pucharu Polski w 2010 r.

Kadra Pogoni Szczecin w Lidze

Na mecze Pogoni przychodzi średnio 6800 kibiców. Ten wynik nie zadowala do końca, gdyż za czasów gry w ekstraklasie widownia była dwukrotnie większa. Budżet klubu wynoszący 8 mln zł stawiał Pogoń w czołówce pierwszoligowców w Polsce za Widzewem Łódź (25 mln zł), Górnikiem Zabrze (15 mln zł) oraz ŁKS (10 mln zł). Warto dodać, że pierwsze dwie drużyny w sezonie 2009/2010 wywalczyły awans do ekstraklasy, a ŁKS boryka się z trudnościami finansowymi.

Fakt, iż piłkarska Pogoń jest uznawana za sportową wizytówkę Szczecina znajduje swoje odzwierciedlenie w polityce władz miasta, przejawiającej się dużo większym zaangażowaniem w sprawy klubu niż w przypadku innych szczecińskich zespołów i stosowaniem różnych form wsparcia, włączając finansowe.

14.3. SPORT SZKOLNY

Szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze oraz uczelnie wyższe działające w systemie dziennym obowiązane są do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W celu kształcenia młodzieży o szczególnych uzdolnieniach sportowych oraz odpowiednich warunkach zdrowotnych mogą być tworzone klasy, szkoły sportowe lub szkoły mistrzostwa sportowego.

W 70 szczecińskich szkołach (38 podstawowych, 16 gimnazjach i 16 ponadgimnazjalnych) w 81 klasach z rozszerzonym programem wychowania fizycznego (odpowiednio 41, 18 i 22 klasy) szkoleniem sportowym objęto 2291 uczniów (1111 dziewcząt i 1180 chłopców). Uczniowie trenują gimnastykę artystyczną, gimnastykę sportową, lekką atletykę, pływanie, szermierkę, siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną, piłkę nożną oraz uczestniczą w zajęciach rekreacyjno-żeglarskich.

W klasach i szkołach sportowych oraz mistrzostwa sportowego realizuje się ukierunkowany etap szkolenia sportowego (mający na celu ujawnienie predyspozycji i uzdolnień kwalifikujących do szkolenia w określonej dyscyplinie sportu) oraz specjalistyczny (związany z właściwym szkoleniem w określonej dyscyplinie sportowej we współdzia-

łaniu z klubem sportowym). W 71 szczecińskich szkołach (w tym 35 podstawowych, 31 gimnazjach oraz 5 ponadgimnazjalnych) w 159 klasach sportowych prowadzi się szkolenie sportowe, którym objętych jest 3 661 uczniów (1 708 dziewcząt i 1 953 chłopców) w takich dyscyplinach indywidualnych, jak: pływanie, gimnastyka sportowa, lekka atletyka, kajakarstwo, żeglarstwo, wioślarstwo oraz w grach zespołowych: piłka ręczna, piłka nożna, piłka siatkowa.

Patronat klubowy nad klasami sportowymi i klasami z rozszerzonym programem wychowania fizycznego objęło kilkadziesiąt szczecińskich klubów sportowych, m.in. Miejski Klub Lekkoatletyczny, Klub Sportowy „Piast” Szczecin, Klub Sportowy Morze Bałtyk, Klub Sportowy Pogoń SSA, Miejski Klub Pływakki, Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy”.

Rok szkolny 2008/2009 był pierwszym rokiem wprowadzania zmian jakościowych w szkoleniu sportowym, nastawionym na stworzenie warunków do powstawania klas sportowych. Realizacja szkolenia została oparta na utworzonym Centrum Kształcenia Sportowego (CKS), działającego na bazie dawnych szkół Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego (o profilu pływakkim) przy ul. Mazurskiej oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 8. Podjęte działania mają na celu stworzenie prawidłowej piramidy szkolenia dzieci i młodzieży w dyscyplinach, które w Szczecinie są tradycją i posiadają przygotowaną kadrę szkoleniową oraz warunki do prowadzenia szkolenia sportowego. Na terenie Szczecina (oprócz wymienionego CKS) funkcjonują dwie szkoły sportowe: Zespół Szkół Sportowych (o profilu gimnastycznym) oraz Gimnazjum Sportowe nr 1 przy Zachodniopomorskim Centrum Edukacji (piłka nożna chłopców). Patronat klubowy nad szkołami sportowymi sprawują: nad CKS – Miejski Klub Pływakki, nad ZSS – Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy”, natomiast nad Gimnazjum Sportowym – Zachodniopomorski Związek Piłki Nożnej (w ramach szkolenia regionalnego).

Międzyszkolny Ośrodek Sportowy (MOS) realizuje na terenie miasta system szkolnego współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży (zawody i rozgrywki sportowe dla szczecińskich szkół na szczeblu lokalnym). Najlepsze zespoły i zwycięzcy w konkurencjach indywidualnych reprezentują miasto Szczecin w dalszych rozgrywkach regionalnych prowadzonych przez Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy (WSZS). WSZS (stowarzyszenie szkolnych związków sportowych oraz międzyszkolnych i uczniowskich klubów sportowych ukierunkowanych na krzewienie kultury fizycznej i zdrowotnej wśród młodzieży szkolnej) organizuje, przede wszystkim, cykliczne zawody sportowe dla wszystkich typów szkół w województwie zachodniopomorskim: Wojewódzkie Igrzyska Młodzieży Szkolnej, Wojewódzką Gimnazjadę oraz Wojewódzką Licealiadę. Imprezy te organizowane są od szczebla szkoły poprzez gminę, powiat, rejon, aż do finału wojewódzkiego. W roku szkolnym 2008/2009 w rozgrywkach wszystkich

szczebli przeprowadzono łącznie 71 imprez (37 dla szkół podstawowych, 24 dla gimnazjów i 21 dla szkół ponadgimnazjalnych). Odbywały się one oddzielnie w kategorii dziewcząt i chłopców w następujących dyscyplinach: lekkoatletyka, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, tenis stołowy, badminton i unihokej. Łącznie ponad 11 tys. (w roku szkolnym 2007/2008 ponad 12 tys.) uczniów reprezentowało 115 szczecińskich szkół. W ramach organizowanego przez WSZS współzawodnictwa w klasyfikacji powiatów miasto Szczecin zajmuje od lat pierwsze miejsca w finałach wojewódzkich.

MOS zajmuje się również szkoleniem w dziedzinie sportu kwalifikowanego. W roku szkolnym 2008/2009 organizował szkolenie sportowe w ramach 50 sekcji sportowych zrzeszających 750 uczniów. Szkolenie prowadziło 48 instruktorów i trenerów w następujących dyscyplinach sportu: gimnastyka artystyczna, piłka ręczna, lekkoatletyka, koszykówka, gimnastyka artystyczna, szermierka.

Atrakcyjną propozycją rekreacji i wypoczynku dla dzieci szkół podstawowych (klasy I-IV) oraz placówek i ośrodków prowadzących zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży, w tym placówek specjalnych, jest realizowany od kilku lat Program Powszechnej Nauki Pływania. Jego celem jest umożliwienie jak największej grupie dzieci nabycia umiejętności pływania jako dodatkowej formy aktywności fizycznej. Dla uczniów klas IV prowadzone jest również szkolenie z zakresu zachowania się na otwartych akwenach. W latach 2008-2009 Programem objętych zostało 3 300 uczniów z 27 szkół i placówek oświatowych, uczestniczących w 20-, 15- i 10-godzinym programie nauki pływania prowadzonym przez 64 instruktorów.

W ramach popularyzacji edukacji wodnej i żeglarskiej wśród dzieci i młodzieży szkolnej realizowany jest Miejski Program Edukacji Morskiej. Dzieci brały udział w licznych konkursach, seminariach czy warsztatach z wykorzystaniem walorów żeglugowych Międzyodrza oraz szkoleniach żeglarskich kończących się uzyskaniem uprawnień żeglarskich.

14.4. BAZA SPORTOWO-REKREACYJNA

Jednym z podstawowych czynników decydujących o rozwoju sportu i rekreacji jest stan infrastruktury. Miejskimi obiektami zarządza Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (MOSRiR). Ośrodek udostępnia bazę sportową i rekreacyjną klubom i związkom sportowym, organizacjom kultury fizycznej, fundacjom, organizacjom sportowym i zawodowym, szkołom, uczelniom, zakładom pracy i osobom prywatnym. Obecnie MOSRiR zarządza następującymi obiektami:

- Stadion Miejski im. Floriana Krygiera, ul. Karłowicza 28,
- Szczeciński Dom Sportu (pływalnia sportowa kryta 25 m, sala gimnastyczna uniwersalna i bokserska, siłownia, wioślarski basen treningowy), ul. Wąska 16,

- Hotel Szczecińskiego Domu Sportu, ul. Unisławy 29,
- Hala Miejska, ul. Twardowskiego 12,
- Młodzieżowe Centrum Sportowe – Hala, ul. Narutowicza 17,
- Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Litewska 20,
- Zespół Obiektów Sportowych „Tor Kolarski”, al. Wojska Polskiego 246,
- Stadion Młodzieżowy, ul. Tenisowa 38,
- Kompleks Sportowo-Rekreacyjny (trzy boiska trawiaste, dwa korty tenisowe oraz budynek socjalny), ul. Nehringa 69,
- Miejskie Centrum Sportowo-Rekreacyjne (boisko trawiaste, plac zabaw), ul. Modra,
- Boisko sportowe, ul. Potulicka,
- Boisko ze sztuczną nawierzchnią, ul. Witkiewicza,
- Stadion Stal Stocznia, ul. Bandurskiego,
- Boisko sportowe w Załomiu, os. Kasztanowe.

Liczbę i rodzaje obiektów sportowych znajdujących się na terenie Szczecina przedstawia tabela 14.2.

Z analizy ogólnego stanu istniejącej, specjalistycznej bazy sportowej, wykorzystywanej na potrzeby sportu wyczynowego (stadiony piłkarskie, stadiony lekkoatletyczne, tory kolarskie, baseny itp.) wynika, że wiele obiektów na skutek wieloletniej eksploatacji jest w znacznym stopniu zdekaptalizowanych (nie spełniają aktualnie obowiązujących standardów w zakresie rozwiązań funkcjonalno-technicznych, zarówno w stosunku do wymagań polskich, jak i międzynarodowych federacji sportu). Miasto dysponuje zaledwie jednym obiektem specjalistycznym klasy międzynarodowej, a mianowicie Miejskim Stadionem Lekkoatletycznym im. Wiesława Maniaka (1 832 miejsc), mającym certyfikat drugiej klasy Międzynarodowego Stowarzyszenia Federacji Lekkoatletycznych (IAAF), uprawniającym do prowadzenia na nim zawodów międzynarodowych do rangi młodzieżowych mistrzostw Europy włącznie. Szczeciński stadion jest trzecim stadionem w Polsce, po Bydgoszczy i Warszawie, który ma taki certyfikat.

Szczecińskie stadiony piłkarskie nie odpowiadają podstawowym standardom, jakie powinny spełniać obiekty tego typu. Jedynym z liczbą miejsc na trybunach powyżej 3 000 jest Stadion Miejski im. Floriana Krygiera (na koniec 2009 r. – 17 783 miejsca)³. Obiekt objęty jest w całości systemem monitoringu oraz posiada elektroniczny system identyfikacji kibiców przyjezdnych. Mimo dużych kwot wydatkowanych rokrocznie na remonty i modernizacje obiekt jest przestarzały i nie odpowiada w pełni wymogom licencyjnym UEFA dla organizacji rozgrywek o Europejskie Puchary

³ W 2010 r. oddano do eksploatacji budynek z trybuną dla mediów i vipów, powiększono sektor dla gości i obecnie na stadionie znajduje się 18 027 krzesełek.

i oficjalnych meczów międzynarodowych. W planach jest budowa nowego stadionu piłkarskiego spełniającego ww. wymagania. Obiekt ma powstać do końca 2015 r. Stan techniczny pozostałych stadionów, mimo bieżących remontów, w większości można ocenić na dostateczny. Nie są one wyposażone w odpowiednie urządzenia sportowe, brakuje zespołów obiektów pomocniczych, bieżni oraz właściwej nawierzchni, a także odpowiedniej liczby miejsc dla widzów.

Tabela 14.2.

OBIEKTY SPORTOWE NA TERENIE MIASTA SZCZECINA (STAN NA 31.12.2009 R.)	
Rodzaj obiektu	Ogółem (w tym przyszkolne)
stadiony	12 (3)
boiska do gier wielkich	44 (27)
boiska do gier małych, w tym:	177 (131)
boiska do piłki koszykowej	35 (33)
boiska do piłki ręcznej	24 (24)
boiska do piłki siatkowej	20 (18)
boiska do tenisa ziemnego	40 (4)
boiska uniwersalne	58 (52)
hale sportowe, w tym:	10 (6)
hale wielofunkcyjne o wym. od 44x22 m	7 (3)
hale o wym. od 36x18 m do 44x22 m	3 (3)
sale gimnastyczne, w tym:	153 (138)
sale uniwersalne i pomocnicze	110 (102)
pawilony specjalistyczne, np. do gimnastyki korekcyjnej, sportów walki, szermiercze, bokserskie	43 (36)
strzelnice	1(-)
tory sportowe, w tym:	2 (-)
tory kolarskie	1 (-)
tory kartingowe	1 (-)
pływalnie sportowe kryte	8 (6)
kąpieliska	4 (-)
urządzenia do sportów lodziowych, w tym:	13 (1)
przystanie wodne	12 (1)
baseny treningowe	1 (-)
siłownie	27(20)
ściana wspinaczkowa	1 (-)
lodowiska sztuczne	2 (-)
lotniska sportowe	1(-)
kręgielnie	2(-)
skatepark	2(-)
park linowy	1 (-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Raportu – kultura fizyczna w latach 2008-2009”, Wydział Sportu i Turystyki oraz informacji pozyskanych od Wydziału Oświaty oraz Szczecińskich Uczelni Wyższych.

Przez pojęcie boiska do gier wielkich należy rozumieć boiska o nawierzchni i wymiarach odpowiednich do gry w piłkę nożną i hokeja na trawie z bieżnią okólną lub

prostą. Należy zauważyć, że 27 spośród 44 obiektów to obiekty przyszkolne i w zasadzie tylko te posiadają odpowiedni standard. W Szczecinie znajduje się 177 boisk do gier małych (w większości są to obiekty przyszkolne). Statystyka ta może być jednak myląca, ponieważ boiska do różnych gier zespołowych zazwyczaj występują na tym samym placu, a liczone są osobno. Na modernizację boisk, stadionów i obiektów sportowych w latach 2008-2009 wydatkowano łącznie z budżetu Miasta 1,6 mln zł. W ramach rządowego programu „Moje boisko – Orlik 2012” wybudowano w latach 2008-2009, w oparciu o obiekty oświatowe, 8 kompleksów oświetlonych boisk sportowych (boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią, boisko wielofunkcyjne do koszykówki i piłki siatkowej oraz budynek sanitarno-szatniowy ewentualnie plac zabaw). Łączny koszt inwestycji w analizowanym okresie wyniósł 11,5 mln zł. W 2010 r. ma powstać aż 11 nowych „orlików”. W ramach pozostałych programów rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej („Blisko Boisko”, „Budowa boisk wielofunkcyjnych”) powstało 5 nowych obiektów.

Spśród 13 hal sportowych żadna nie posiada widowni powyżej 2 tys. miejsc i odpowiedniej wysokości umożliwiającej prowadzenie rozgrywek międzynarodowych i krajowych. Blisko połowa obiektów wymaga pilnych remontów i modernizacji.

Wszystkie pływalnie sportowe kryte mają wymiary 25x12,5 m. Ze względu na wymiary na żadnym z obiektów nie można przeprowadzić imprezy rangi krajowej (poza pływalnię w Szczecińskim Domu Sportu) czy międzynarodowej. Od 2009 r. trwa budowa (w miejscu dotychczasowej otwartej pływalni SDS) basenu olimpijskiego. Nowy basen będzie miał osiem torów pływackich o długości 50 m i zadaszone trybuny dla 1750 osób. Zostanie on połączony łącznikiem z istniejącym już 25-metrowym basenem krytym, a cały kompleks będzie spełniał wszystkie wymogi Międzynarodowej Federacji Pływackiej do organizacji międzynarodowych zawodów. Otwarcie obiektu nastąpi jesienią 2010 r. Budowa tak dużej inwestycji sportowej (środki w połowie pochodzą z budżetu Miasta i w połowie z dotacji Ministerstwa Sportu i Turystyki) już okazała się sukcesem, ponieważ w 2011 r. Szczecin będzie gospodarzem pływackich Mistrzostw Europy seniorów na krótkim torze⁴.

Kąpieliska w mieście to pływalnie otwarte rekreacyjne, a ich powierzchnia i standard w dużym stopniu ograniczają możliwość wypoczynku i rekreacji. Również obiekty do sportów zimowych spełniają funkcję obiektów rekreacyjnych, a nie sportowych. W 2009 r. powstał w mieście drugi tor deskorolkowy (Skatepark). Koszt inwestycji oszacowano na 1 454 tys. zł, z czego 954 tys. zł to środki z budżetu Miasta, a 500 tys. zł z Fundacji Kultury i Sportu „Prawobrzeże”.

⁴ Decyzja o przyznaniu Mistrzostw Szczecinowi zapadła 27 marca 2010 r. podczas posiedzenia Europejskiej Ligi Pływania w Oslo, będącej organem zarządzającym narodowych federacji pływackich.

W mieście znajduje się 11 przystani wodnych. Większość szczecińskich obiektów wodnych wymaga dodatkowych nakładów w celu poprawy standardu infrastruktury. Dotyczy to budowy zaplecza technicznego (remonty i przechowywanie sprzętu pływającego), bazy noclegowej, sanitariatów oraz modernizacji nabrzeży. W 2009 r. wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową na budowę Euroregionalnego Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej. Wieloletnie zaniedbania w zakresie infrastruktury związanej z uprawianiem sportów i turystyki wodnej, ograniczają realizację wizji Szczecina, jako centrum jachtingu i ośrodka sportów wodnych.

Poza obiektami sportowo-rekreacyjnymi działalność rekreacyjna może być realizowana również na naturalnych obszarach wypoczynkowych, szlakach oraz ścieżkach rowerowych. W kompleksach leśnych w obrębie miasta znajduje się około 200 km pieszych znakowanych szlaków turystycznych. Tereny te w niewystarczającym stopniu są przystosowane (poprzez odpowiednie zagospodarowanie i infrastrukturę) do aktywnego spędzania czasu i wypoczynku. W Szczecinie (wg stanu na koniec 2009 r.) istnieje: 17,6 km dróg pieszo-rowerowych, 52,2 km ścieżek rowerowych i około 37 km szlaków rowerowo-piesznych w lasach komunalnych. Długość ścieżek systematycznie wzrasta przy okazji modernizacji i przebudowy ciągów komunikacyjnych na terenie miasta. Jest ich jednak wciąż za mało i nie tworzą spójnego systemu – są to w większości pojedyncze, krótkie odcinki.

W 2009 r. na terenie kąpieliska Głębokie otwarty został pierwszy w Szczecinie i okolicy park linowy. Na amatorów wspinaczki czekają trzy trasy o łącznej długości 500 m i o różnym stopniu trudności: 39 przeszkód, w tym m.in. pochylnie, most birmański, ścianka z bali, kładki czy most zwodzony. Inwestycja kosztowała 200 tys. zł. Jest to przedsięwzięcie prywatne.

Coraz bardziej popularną formą rekreacji i wypoczynku są tzw. siłownie pod chmurką. Pierwsza siłownia powstała na os. Arkońskie-Niemierzyn w Parku Chopina w 2005 r. (od tego czasu rozbudowana). W 2009 r. powstały kolejne siłownie na szczecińskich osiedlach (Łętko, Osowo, Wielgowo, Załom, Żydowce-Klucz, Bukowe-Kłęskowo oraz w 2010 r. – Zawadzkiego-Klonowica). Należy dodać, że siłownie powstają dzięki zaangażowaniu rad osiedlowych.

Rozmieszczenie obiektów kultury fizycznej na terenie Szczecina jest nierównomierne. Najwięcej zasobów mają osiedla: Arkońskie-Niemierzyn, Śródmieście-Północ, Turzyn, Nowe i Stare Miasto; najmniej – Bukowo, Gołębino-Goćław, Warszewo i Żelechowa. Brakuje obiektów na osiedlach: Głębokie-Pilchowo, Krzekowo-Bezrzecze, Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, Wielgowo-Sławocieszce i Kijewo.

Jeżeli chodzi o obiekty rekreacyjne na poziomie tzw. rekreacji osiedlowej, to Miasto w ramach programu „Popularyzacja sportu i rekreacji wśród mieszkańców Szczecina” realizuje projekt „Osiedlowe i Dzielnicowe Centra Sportu i Rekreacji”. W latach 2008-2009 powstało w ramach projektu, w oparciu o obiekty oświatowe i osiedlowe, 5 Osiedlowych Centrów Sportu i Rekreacji w poszczególnych dzielnicach miasta. Centra umożliwiają rekreację i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców osiedli oraz prowadzą i skupiają 15 Lokalnych Centrów Sportu i Rekreacji w poszczególnych osiedlach – z możliwością ewolucji programu i zwiększenia liczby Centrów.

Dla miasta aspirującego do roli ponadregionalnego ośrodka sportu i turystyki oraz centrum ważnych wydarzeń o zasięgu krajowym i zagranicznym, istniejąca infrastruktura jest niepełna ze względu na brak określonych typów obiektów. Brakuje bazy do prowadzenia imprez masowych. W związku z tym, w ciągu 4 lat ma powstać hala widowiskowo-sportowa przy ul. Szafera. Wstępnie koszt prac budowlanych wraz z nadzorem inwestorskim oszacowano na około 204 mln zł. Koszt wyposażenia hali to około 20 mln zł. Budowa hali widowiskowo-sportowej znajduje się w indywidualnym planie inwestycyjnym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego.

Basen Olimpijski – projekt

14.5. IMPREZY SPORTOWE

Na organizację imprez sportowo-rekreacyjnych z budżetu Miasta wydatkowano odpowiednio: w 2008 r. – 1 005 tys. zł, w 2009 r. – 3 350,1 tys. zł. Imprezy te promują powszechną kulturę fizyczną i zmierzają do zwiększenia aktywności sportowej mieszkańców oraz poprawy ich zdrowotności. Były to wydarzenia o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim i lokalnym reprezentujące różne dyscypliny sportowe. Najważniejsze imprezy sportowe i rekreacyjne organizowane w Szczecinie w latach 2008-2009 to imprezy cykliczne:

- Międzynarodowy Turniej Tenisowy PEKAO OPEN,
- Międzynarodowy Mikołajkowy Turniej Piłki Ręcznej Dziewcząt,
- Międzynarodowy Turniej Halowej Piłki Nożnej „DON BOSCO CUP”,
- Międzynarodowy Turniej Judo Dzieci i Młodzików z okazji Święta Niepodległości,

- Międzynarodowy Turniej Wiosny w Gimnastyce Artystycznej,
 - Międzynarodowy Turniej w gimnastyce artystycznej „Błękitna CUP”,
 - Międzynarodowy Bieg Uliczny „Szczeciński Półmaraton Gryfa”,
 - Europejska Liga Koszykówki Młodzieżowej (EYBL),
 - Ogólnopolski Turniej Siermierny – Puchar Ziem Północnych we Florencie,
 - Turniej Siermierny – Puchar Ziem Północnych w Szpadzie,
 - Grand Prix Polski w pływaniu,
 - Pedro’s Cup,
 - Szczeciński Bieg Sylwestrowy,
 - Bieg Noworoczny,
 - Cykl Biegów Grand Prix Szczecina,
 - Cykl Duathlonów,
 - Gryf Maraton MTB,
 - Szczecińska Liga Biegowa,
 - Triathlon Książąt Pomorskich,
 - Konkursowa Jazda Samochodowa,
 - Turniej szachowy 4 pory roku,
 - Imprezy sportowe w kolarstwie jako Wstęp do Wielkiej Kariery Kolarskiej,
 - Women’s Tennis Day z cyklu Baba Cup;
- oraz imprezy jednorazowe:
- Międzynarodowy Turniej Niepodległości w Piłce Nożnej Kobiet (2008 r.),
 - Międzynarodowy Młodzieżowy Turniej w Piłce Siatkowej SZCZECIN CUP 2009,
 - Międzynarodowy Turniej Rugby w odmianie 7-osobowej SZCZECIN SEVENS” (2009 r.),
 - Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej – Szczecin Cup (2009 r.),
 - Międzynarodowe Mistrzostwa Pomorza Zachodniego w Karate Dzieci i Młodzieży (2009 r.),
 - Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej – Gothia Cup 2009 Mistrzostwa Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce (2008 r.),
 - II Międzynarodowy Turniej Młodzików w boksie (2008 r.),
 - Otwarte Mistrzostwa Polski w Submission Fighting Juniorów i Seniorów, Międzynarodowy Turniej w Submission Fighting w kategorii open (2009 r.),

- Młodzieżowe Bokserskie Mistrzostwa Europy (2009 r.),
- Mistrzostwa Polski Seniorów w Kickboxingu i Puchar Polski Juniorów (2008 r.),
- Młodzieżowe Mistrzostwa Polski Halowej Piłki Nożnej (2008 r.),
- Puchar Polski Elity junior Open w kolarstwie na torze (2009 r.),
- Puchar Europy w Wielobojach – Super Liga (2009 r.),
- Wioślarskie Regaty Mistrzów (2009 r.).

Bez wątpienia największym wydarzeniem był Międzynarodowy Mityng Lekkoatletyczny Pedro’s Cup, który już dwukrotnie odbywał się w Szczecinie. 5 tys. ludzi na trybunach Miejskiego Stadionu Lekkoatletycznego oraz kilka milionów oglądających relację na żywo w TV było świadkiem w 2009 r. zawodów z udziałem kilkunastu rekordzistów Świata, Europy oraz Mistrzów Olimpijskich.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Akademia Morska.
2. Brzykcy M.: Polki najlepsze na świecie. Głos Szczeciński nr 192, 2009 r.
3. Brzykcy M.: Rok 2009 w sporcie – jest kilka życiowych sukcesów. <http://www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20091229/SPORT/242224211>.
4. Dla żądnych przygód. Kurier Szczeciński nr 79, 2009 r.
5. Dziedzic K.: Najważniejsze sportowe wydarzenia roku 2009: część 1. <http://www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20091230/SPORT/159688480>.
6. Dziedzic K.: Wydarzenia 2009 r., miesiąc po miesiącu, część 2. <http://www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20091231/SPORT/326793657>.
7. Kowalewska J.: Boje o halę, czyli jak powstał budżet Szczecina. Raport o Szczecinie, Gazeta Wyborcza, 20 lutego 2008 r.
8. Lisowski J.: Złoto do złota czwórki., Gazeta Wyborcza nr 12, 2008 r., <http://miasta.gazeta.pl/szczecin/1,34937,3941620.html>.
9. Lisowski J.: Kto wypromuje sportowy Szczecin? Gazeta Wyborcza, 21 stycznia 2009 r.
10. Lisowski J.: Ruszy basen, awansują portowcy. Raport o Szczecinie, Gazeta Wyborcza, 20 lutego 2008 r.
11. Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30.VI.2009, GUS, Warszawa 2009 r..
12. Morze Bałtyk w Lidze! Siatkówka. Awans przy związkowym stoliku. Kurier Szczeciński nr 23, 2009 r.
13. Nalewajko A.: Na szczecińskich osiedlach. Siła pod chmurką, Kurier Szczeciński nr 149, 2009 r.,
14. Pedros Cup ze Szczecinem, Kurier Szczeciński nr 170, 2009r..
15. Piaszczyński M.: Szczecin: Na prawobrzeżu otwarto skatepark. Po 8 latach. <http://www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20090916/SZCZECIN/134367933>.
16. Poczuc się jak Tarzan. Głos Szczeciński nr 95, 2009 r.
17. Pogorzelski Ł.: Powstaną kolejne boiska w województwie – prawie 5 milionów dla młodzieży, <http://www.mmszczecin>.

- pl/27227/2009/7/21/zeglarka-ze-szczecina-z-medalem-mistrzostw-europy?districtChanged=true.
18. Pomorska Akademia Medyczna.
 19. Raport kultura fizyczna w latach 2008-2009, Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta, Szczecin 2010.
 20. Ruszyła budowa basenu. Kurier Szczeciński nr 56, 2009 r.
 21. Sport wielkiego formatu. Kurier Szczeciński nr 18, 2009 r.
 22. Sprawozdania merytoryczne z działalności Wojewódzkiego Związku Sportowego w Szczecinie za lata 2008-2009.
 23. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Bydgoszcz za lata 2008-2009 r.
 24. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Gdańsk za lata 2008-2009 r.
 25. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Katowice za lata 2008-2009 r.
 26. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Lublin za lata 2008-2009 r.
 27. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Poznań za lata 2008-2009 r.
 28. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009 r.
 29. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Wrocław lata 2008-2009 r.
 30. Sprawozdania z wykonania budżetu województwa zachodniopomorskiego za lata 2008-2009 r.
 31. Ufland K.: Pogoń liczy na awans do Ekstraklasy. Będą transfery i nowy budżet. <http://www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20091109/SZCZECIN/202126613>.
 32. Uniwersytet Szczeciński.
 33. www.echo.szczecin.pl/wydarzenia-01-6092-szczecin_ma_mistrzostwa_europy_w_plywaniu.html.
 34. www.ligowiec.net/news/29898-pogon-szczecin-2009.html.
 35. www.orlik2012.pl.
 36. www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=48265865.
 37. www.szczecin.eu.
 38. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Szczecin.
 39. Wydział Kultury, Edukacji, i Sportu, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.
 40. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.
 41. Zachodniopomorska Federacja Sportu.
 42. Zachodniopomorska Szkoła Biznesu.
 43. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny.
 44. Zarząd Środowiskowego Akademickiego Związku Sportowego Szczecinie.

WYBRANE MIEJSKIE OBIEKTY SPORTOWE

Legenda:

I. OBIEKTY SPORTOWE ADMINISTROWANE I ZARZĄDZANE PRZEZ MOSRIR

1. Szczeciński Dom Sportu (Wąska 16); pływalnia, uniwersalna sala gimnastyczna, sala bokserska, basen, treningowy wólarzski
2. Młodzieżowe Centrum Sportowe (Narutowicza 17); uniwersalna sala gimnastyczna, sala szermiercza, sala specjalistyczna gimnastyczna
3. Boiska sportowe (Poulicka 20); boisko do piłki koszykowej, boisko do piłki siatkowej, boisko uniwersalne
4. Hala Miejska (Twardowskiego 12B); sala uniwersalna, siłownia,
5. Boisko ze sztuczną nawierzchnią (Wikiewicza); boisko do gier wielkich
6. Stadion Miejski (Twardowskiego 8); boisko do gier wielkich, boisko uniwersalne, Skate Park
7. Stadion Młodzieżowy (Tenisowa 38); stadion, boisko do gier wielkich, boisko do tenisa ziemnego, boisko uniwersalne
8. Miejskie Centrum Sportowo-Rekreacyjne (Modra); boisko do gier wielkich,
9. Stadion lekkoatletyczny (Litewska 20); stadion, sala uniwersalna, siłownia
10. Tor Kolarski (Wojska Polskiego 246); tor kolarski, boisko do tenisa ziemnego, sala do sportów walki, pływalnia sportowa kryta,
11. Stadion (Bandurskiego 35); stadion
12. Kompleks sportowo-rekreacyjny (Nehringa 69); stadion
13. Boiska sportowe (Osiedle Kaszabnowe); boisko do gier wielkich

II. OSIEDLOWE CENTRA SPORTU I REKREACJI

1. Kompleks boisk - ZSO Nr 4 ul. Romera
2. Boisko i bieżnia - ZS Nr 4 ul. Kusocińskiego
3. Piłka koszykowa - GM Nr 20 ul. Brodnicka
4. Boisko piłkarskie - SP Nr 74 ul. Seledynowa
5. Boisko wielofunkcyjne - SP Nr 1 aleja Piastów
6. Boisko wielofunkcyjne - ZS Nr 2 ul. Portowa

III. SZKOLNE KOMPLEKSY BOISK SPORTOWYCH

Boiska planowane do realizacji w 2010 r. w ramach programu "Moje Boisko - Orliki 2012"

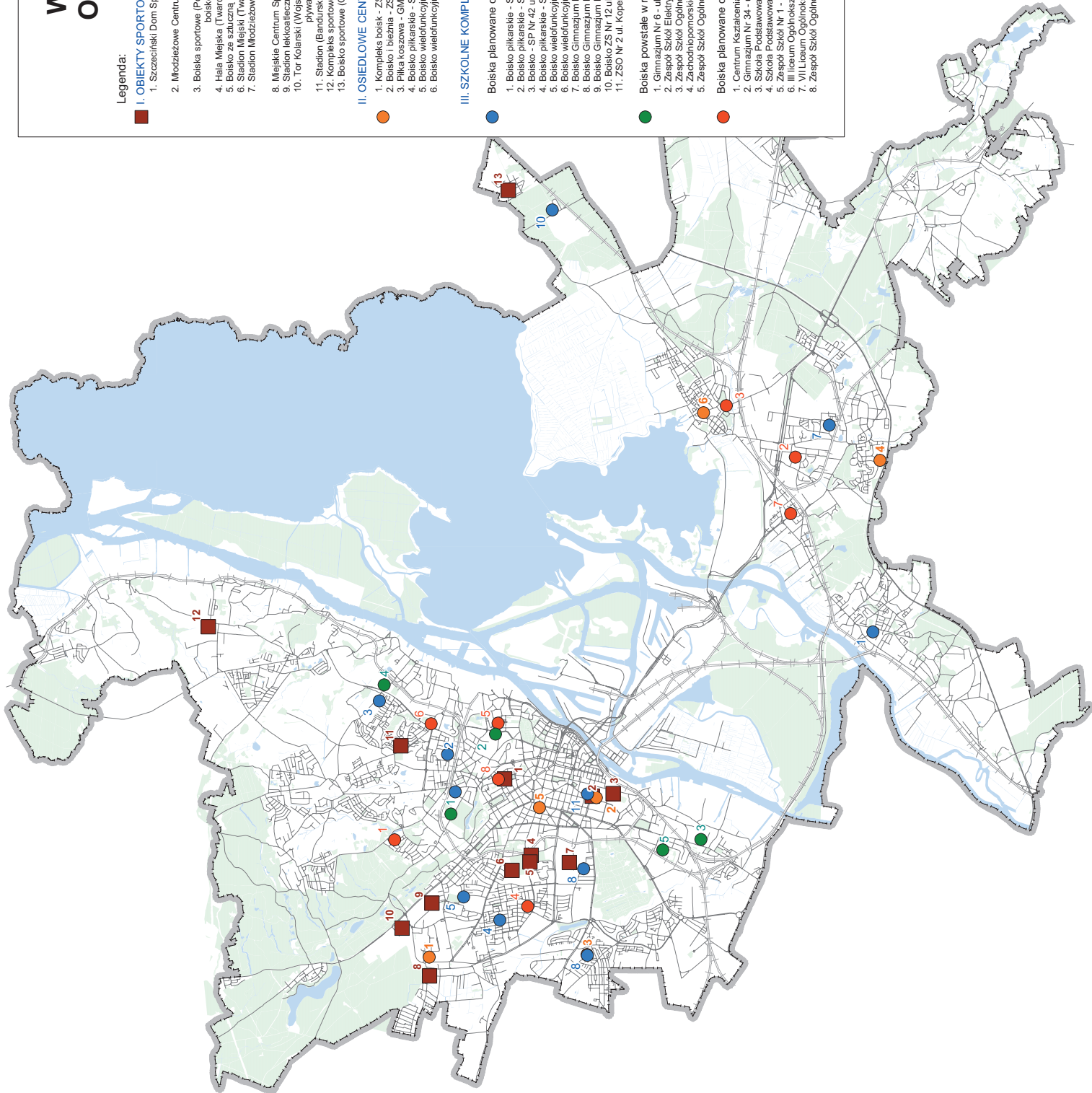
1. Boisko piłkarskie - SP Nr 12 ul. F Szarego 12
2. Boisko piłkarskie - SP Nr 35 ul. Świętobrzojów 40
3. Boisko - SP Nr 42 ul. Hoża 25
4. Boisko piłkarskie - SP Nr 48 ul. Czorsztyńska 35
5. Boisko wielofunkcyjne SP Nr 53 - ul. Budzysza Wojsa 8/9
6. Boisko wielofunkcyjne SP Nr 69 - ul. Zamojskiego 2
7. Boisko Gimnazjum Nr 7 ul. Nalkowskiej 33
8. Boisko Gimnazjum Nr 20 ul. Brodnicka 10
9. Boisko Gimnazjum Nr 27 ul. Mikołajczyka 20
10. Boisko ZS Nr 12 ul. Kąbłowa 14
11. ZSO Nr 2 ul. Kopemika 16

Boiska powstałe w ramach innych programów

1. Gimnazjum Nr 6 - ul. Niemierzyńska
2. Zespół Szkół Elektryczno-Energetycznych - ul. Racibora
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 - ul. Budzyszyńska
4. Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne - Hoża 6
5. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 - Orawska

Boiska planowane do realizacji w ramach programu "Moje Boisko - Orliki 2012"

1. Centrum Kształcenia Sportowego - ul. Rydla 49
- Gimnazjum Nr 34 - ul. Wojciechowskiego 50
- Szkoła Podstawowa Nr 11 - E. Piater 20
- Szkoła Podstawowa Nr 18 - ul. Komuny Paryskiej 20
- Zespół Szkół Nr 1 - Młodzieży Polskiej 9
- III Liceum Ogólnokształcące - ul. Pomorska 150
- VII Liceum Ogólnokształcące - ul. J. Szyki 13
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 7 - ul. Uniaśwy 26

15. OŚWIATA I WYCHOWANIE

15.1. ORGANIZACJA SZKOŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2008/2009

15.1.1. PRZEDSZKOLA

W roku szkolnym 2008/2009 w Szczecinie funkcjonowało 70 przedszkoli (w tym 6 filii) i 4 punkty przedszkolne dla 8 560 dzieci. Szczegóły prezentuje tabela 15.1.

Tabela 15.1.

PRZEDSZKOLA DZIAŁAJĄCE W SZCZECINIE W ROKU SZKOLNYM 2008/2009		
Rodzaje placówek	Liczba przedszkoli	Liczba dzieci
przedszkola publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin ogólnodostępne:	53	6 672
51 samodzielnych przedszkoli publicznych oraz 6 filii (w tym 3 przedszkola z oddziałami integracyjnymi)	51	6 627
samodzielne specjalne przedszkole publiczne	1	40
przedszkole publiczne wchodzące w skład specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego	1	5
przedszkola publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin – 4 punkty przedszkolne:	4	92
przedszkola niepubliczne (dotowane przez Miasto Szczecin)	17	1 796
razem		8 560

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

W roku szkolnym 2008/2009 Miasto Szczecin ze względu na rosnące wśród mieszkańców zainteresowanie różnego rodzaju formami opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym otworzyło w Pałacu Młodzieży – Pomorskim Centrum Edukacji „Pałacowe Przedszkole”, w którym 87 dzieci w wieku 3 i 4 lat realizowało zajęcia edukacyjne w oparciu o podstawę wychowania przedszkolnego wzbogaconą dodatkowo zajęciami z języka obcego oraz wychowania muzycznego i plastycznego. Przy 4 szkołach podstawowych uruchomiono w ramach eksperymentu pedagogicznego punkty przedszkolne dla 92 pięciolatków. Ponadto w 46. publicznych szkołach podstawowych zorganizowano oddziały rocznego przygotowania przedszkolnego (tzw. zerówki) dla 1 704 dzieci, co oznacza, że około 54% dzieci zameldowanych w Szczecinie realizuje roczne przygotowanie przedszkolne w szkołach podstawowych.

Wśród dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach publicznych prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin 262 (4%) to dzieci z innych gmin.

Nowa siedziba Pałacu Młodzieży

15.1.2. SZKOŁY PODSTAWOWE

W roku szkolnym 2008/2009 w Szczecinie funkcjonowało 67 szkół podstawowych, do których uczęszczało 21 889 dzieci. Szczegóły prezentuje tabela 15.2.

Tabela 15.2.

SZKOŁY PODSTAWOWE DZIAŁAJĄCE W SZCZECINIE W ROKU SZKOLNYM 2008/2009		
Rodzaje placówek	Liczba szkół	Liczba uczniów
publiczne szkoły podstawowe prowadzone przez Miasto Szczecin – ogólnodostępne*:	45	19 471
33 samodzielne szkoły podstawowe	33	
2 samodzielne szkoły podstawowe o statusie szkół integracyjnych	2	
szkoły podstawowe w zespołach szkół	10	
publiczne szkoły podstawowe prowadzone przez Miasto Szczecin – pozostałe:	11	755
samodzielna szkoła artystyczna*	1	313
specjalne szkoły podstawowe	5	172
szkoły podstawowe przy placówkach szkolno-wychowawczych	5	270
publiczne szkoły podstawowe prowadzone przez inny organ	1	195
niepubliczne szkoły podstawowe dotowane przez Miasto Szczecin	10	1 468
razem	67	21 889

*łącznie z dziećmi realizującymi obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w grupach „0”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

Średnia liczba uczniów w oddziale (klasie) w publicznych szkołach podstawowych ogólnodostępnych wynosiła 22, natomiast w szkołach niepublicznych – 20.

Analiza wyników ogólnopolskiego sprawdzianu umiejętności uczniów kończących naukę w sześcioletniej szkole podstawowej pozwala na sprawdzenie stopnia opanowania umiejętności w oparciu o krajowe standardy egzaminacyjne obejmujące: czytanie, pisanie, rozumowanie, korzystanie z informacji oraz wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Wyniki sprawdzianu w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin (3 272 uczniów z 48 szkół podstawowych, w tym 44 szkół ogólnodostępnych, 3 w placówkach szkolno-wychowawczych oraz szkoły artystycznej) w 2009 r. przedstawiają się następująco:

- 17 szkół uzyskało wynik w przedziałach wysokich (w tym m.in. SP nr 10, Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia, SP nr 3, SP nr 7, SP nr 16, SP nr 21, SP nr 35, SP nr 53, SP nr 55, SP nr 56, SP nr 62), 25 szkół uzyskało wynik w przedziałach średnich, natomiast 6 w przedziałach niskich (są to m.in. szkoły znajdujące się przy placówkach szkolno-wychowawczych, w których dochodzi do ciągłej rotacji uczniów),
- absolwenci szkół podstawowych najlepiej opanowali umiejętność czytania (79%) i korzystania z informacji (65%), najsłabiej opanowaną umiejętnością jest rozumowanie (51%). Wyniki uzyskane w Szczecinie są średnio o 5 punktów procentowych wyższe niż w województwie zachodniopomorskim.

Na podstawie średnich wyników punktowych osiąganych na ogólnopolskim sprawdzianie przez uczniów publicznych i niepublicznych szkół podstawowych Miasta Szczecin w latach 2002-2009 obserwuje się gwałtowny wzrost postępów absolwentów szkół podstawowych w zakresie osiągnięć dydaktycznych.

Szkoła na Warszawie – projekt

15.1.3. GIMNAZJA

W roku szkolnym 2008/2009 w Szczecinie funkcjonowało 61 gimnazjów, do których uczęszczało 12 521 dzieci. Szczegóły prezentuje tabela 15.3.

Tabela 15.3.

GIMNAZJA DZIAŁAJĄCE W SZCZECINIE W ROKU SZKOLNYM 2008/2009

Rodzaje placówek	Liczba szkół	Liczba uczniów
Gimnazja publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin – ogólnodostępne:	40	11 113
gimnazja samodzielne	19	
gimnazja w zespołach szkół	21	
Gimnazja publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin – pozostałe:	11	537
gimnazja specjalne	5	238
gimnazja przy ośrodkach szkolno-wychowawczych	6	299
Gimnazja publiczne prowadzone przez inny organ	1	230
Gimnazja niepubliczne dotowane przez Miasto Szczecin	9	641
razem	61	12 521

Źródło: Raportu o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

Średnia liczba uczniów w oddziale (klasie) w gimnazjach publicznych ogólnodostępnych wynosiła 26, natomiast w gimnazjach niepublicznych – 23.

Egzamin gimnazjalny sprawdza stopień opanowania umiejętności i wiadomości istotnych dla przedmiotów humanistycznych, matematyczno-przyrodniczych oraz od 2009 r. dla języka obcego nowożytnego nauczanego w szkole jako przedmiot obowiązkowy. Wyniki ogólnopolskiego sprawdzianu w 2009 r. w gimnazjach prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin (3 729 uczniów z 44 gimnazjów, w tym 4 w placówkach szkolno-wychowawczych oraz gimnazjum dla dorosłych) w 2009 r. przedstawiają się następująco:

- na egzaminie w części humanistycznej 12 gimnazjów uzyskało wynik w przedziałach wysokich (m.in. Gimnazjum nr 16, Gimnazjum nr 32 z Oddziałami Dwujęzycznymi, Gimnazjum nr 42 z Oddziałami Dwujęzycznymi, Gimnazjum nr 46 z Oddziałami Dwujęzycznymi, Gimnazjum nr 9, Gimnazjum nr 10, Gimnazjum nr 12, Gimnazjum nr 29), 20 w przedziałach średnich i 12 w przedziałach niskich. Absolwenci szczecińskich gimnazjów uzyskali wynik na poziomie 76% w zakresie umiejętności czytania i odbioru tekstów kultury oraz 57% w zakresie tworzenia własnego tekstu. Wyniki uzyskane w Szczecinie są średnio o 4 punkty procentowe wyższe niż w województwie zachodniopomorskim,
- na egzaminie w części matematyczno-przyrodniczej 9 gimnazjów uzyskało wynik w przedziałach wysokich (m.in. Gimnazjum nr 16, Gimnazjum nr 32 z Oddziałami Dwujęzycznymi, Gimnazjum nr 42 z Oddziałami Dwujęzycznymi, Gimnazjum nr 46 z Oddziałami Dwujęzycznymi, Gimnazjum nr 10, Gimnazjum nr 12, Gimnazjum nr 29), 18 w przedziałach średnich

i 9 w przedziałach niskich. Absolwenci gimnazjów najlepiej opanowali umiejętność wyszukiwania i stosowania informacji (wynik w Szczecinie – 71%), najslabiej zaś stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności (37%). Wyniki uzyskane w Szczecinie są średnio o 5 punktów procentowych wyższe niż w województwie zachodniopomorskim,

- na egzaminie w części sprawdzającej umiejętności z języka obcego nowożytnego uczniowie szczecińskich gimnazjów publicznych uzyskali z języka angielskiego wynik punktowy (69%) wyższy od krajowego oraz jeden z najwyższych w województwie, a z języka niemieckiego (67%) wynik wyższy od krajowego i wojewódzkiego.

Na podstawie średnich wyników punktowych osiągniętych na ogólnopolskim sprawdzianie przez uczniów absolwentów szczecińskich gimnazjów w latach 2002-2009 obserwuje się wzrost wyników w części matematyczno-przyrodniczej i spadek w części humanistycznej. W czołówce gimnazjów publicznych osiągających wysokie wyniki nauczania znajdują się gimnazja bezobwodowe, które przyjmują uczniów na podstawie egzaminów sprawdzających ich umiejętności kierunkowe oraz dodatkowych osiągnięć uzyskanych w trakcie nauki w szkole podstawowej.

15.1.4. SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Szczegółowe dane na temat szkół ponadgimnazjalnych działających w Szczecinie w roku szkolnym 2008/2009 prezentuje tabela 15.4.

Tabela 15.4.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE DZIAŁAJĄCE W SZCZECINIE W ROKU SZKOLNYM 2008/2009			
Typ szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów	
licea ogólnokształcące publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin:			
licea ogólnokształcące samodzielne	7	8 605	
liceum ogólnokształcące samodzielne o statusie szkoły integracyjnej	1		
licea ogólnokształcące w zespołach szkół	15		
licea ogólnokształcące przy placówce szkolno-wychowawczej i szpitalu	2	61	
licea profilowane (przy zespołach szkół)	6	254	
publiczne liceum ogólnokształcące prowadzone przez inny organ	1		
licea ogólnokształcące niepubliczne dotowane przez Miasto Szczecin	28		
technika publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin	17	4 705	
technika niepubliczne	9		
publiczne zasadnicze szkoły zawodowe prowadzone przez Miasto Szczecin:			
zasadnicze szkoły zawodowe (w zespołach szkół)	12	1 199*	

C.D. TABELI 15.4.

Typ szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów
zasadnicze szkoły zawodowe specjalne	2	297
zasadnicze szkoły zawodowe przy ośrodkach szkolno-wychowawczych	4	
publiczna zasadnicza szkoła zawodowa prowadzona przez inny organ	1	
zasadnicza szkoła zawodowa niepubliczna	1	63
szkoły policealne publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin	5	73**
szkoły policealne niepubliczne dotowane przez Miasto Szczecin	29	
inne placówki publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin:		
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	3	81
liceum ogólnokształcące uzupełniające (w zespole szkół)	1	-
liceum ogólnokształcące uzupełniające w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym	1	23
technika uzupełniające (w zespołach szkół)	4	77***
technikum uzupełniające w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym	1	10

* bez ZSZ nr 5 w ZSEE.

** bez: SPol nr 3 w ZS nr 3, SPol nr 6 w ZS nr 6, SPol nr 2 w ZCE, które ze względu na brak chętnych nie dokonały w roku szkolnym 2008/2009 naboru.

*** bez: TU nr 3 w ZS Budowlanych, TUŁ w ZS Łączności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

Od kilku lat obserwuje się spadek naboru do liceów profilowanych i ogólnokształcących przy jednoczesnym wzroście naboru do techników i zasadniczych szkół zawodowych, gdzie uczeń ma możliwość uzyskania kwalifikacji zawodowych, pozwalających na podjęcie pracy po ukończeniu szkoły bądź – w przypadku technikum – podjęcie studiów. Świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego lub profilowanego takich możliwości nie daje.

Regres przeżywają również szkoły policealne. Z założenia mają one umożliwić zdobycie zawodu przez uczniów liceów ogólnokształcących i uzupełniających lub – dla uczniów liceów profilowanych – poszerzenie zawodowych umiejętności. W praktyce ze względu na okres kształcenia (od 1,5 do 2,5 roku) coraz więcej młodzieży wybiera studia licencjackie, które w niewiele dłuższym cyklu dają szersze możliwości zawodowe.

Od kilku lat systematycznie wzrasta zdawalność egzaminu maturalnego przez szczecińskich absolwentów, osiągając w 2009 r. – 84% (po poprawkach – 90,8%). To wynik powyżej średniej krajowej i najwyższy – w województwie zachodniopomorskim. Wyniki egzaminu maturalnego w 2009 r. w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin (3 812 uczniów z 49 szkół, w tym 24 liceów ogólnokształcących, 6 liceów profilowanych, 16 techników, 3 techników uzupełniających i liceum uzupełniającego) przedstawia tabela 15.5.

Tabela 15.5.

ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO W SESJI 2009 R. (POZIOM PODSTAWOWY)

Przedmiot	Kraj [%]	Zachodniopomorskie [%]	Szczecin [%]
Język polski	52,2	51,7	54,6
Język angielski	59,5	62,1	69,0
Język niemiecki	56,4	56,6	62,7
Biologia	44,2	45,8	50,8
Chemia	60,3	59,2	55,5
Fizyka	50,6	55,8	59,5
Geografia	50,4	50,6	52,5
Historia	53,6	55,7	58,8
Matematyka	49,0	54,1	56,9
WOS	43,1	43,7	46,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

Kamienica Loitzów – siedziba Liceum Plastycznego

W roku szkolnym 2008/2009 ogromny sukces odniosły szczecińskie szkoły ponadgimnazjalne w XI edycji najbardziej prestiżowego rankingu szkół średnich, zorganizowanego przez miesięcznik „Perspektywy” i redakcję „Rzeczpospolitej”. XIII Liceum Ogólnokształcące już po raz szósty znalazło się na czele tego rankingu (najlepszy wynik w kraju). Po raz pierwszy w rankingu zostały wymienione szczecińskie szkoły zawodowe: Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych – 11. miejsce w województwie i 259. w kraju oraz Zespół Szkół Budowy Okrętów – 12. miejsce w województwie i 269. w kraju.

Osoby dorosłe mają możliwości uzupełnienia bądź kontynuowania edukacji na każdym poziomie kształcenia w szkołach dla osób dorosłych prowadzonych przez Miasto Szczecin: w szkole podstawowej, gimnazjum, 2 liceach ogólnokształcących, uzupełniającym liceum ogólnokształcącym, 3 technikach uzupełniających, 2 szkołach policealnych oraz zasadniczej szkole zawodowej. Technika uzupełniająca dla dorosłych, szkoły policealne oraz zasadnicza szkoła zawodowa dla dorosłych prowadziły kształcenia w następujących zawodach: technik handlowiec, technik usług fryzjerskich, mechanik, technik BHP. Do ewidencji szkół i placówek niepublicznych wpisanych jest ponadto 18 szkół policealnych dla dorosłych, bez uprawnień szkół publicznych, które nie wydają świadectw i dyplomów państwowych i którym Miasto Szczecin nie przekazuje dotacji.

15.1.5. POZOSTAŁE PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE

W roku szkolnym 2008/2009 na terenie Szczecina funkcjonowało 8 publicznych ośrodków kształcenia specjalnego oraz 3 zespoły szkół specjalnych. Szczegółowe dane na temat placówek oraz ich przeznaczenia prezentuje tabela 15.6.

Tabela 15.6.

OŚRODKI I PLACÓWKI KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO W SZCZECINIE W ROKU SZKOLNYM 2008/2009

Nazwa placówki	Liczba placówek	Liczba wychowanków	Liczba wychowawców	Placówki działające w strukturze placówki/placówek
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy (niedostosowanych społecznie (dla dziewcząt))	1	55	20	– Gimnazjum nr 53 – Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 14
młodzieżowe ośrodki socjoterapii (dla wychowanków zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zagrożonych uzależnieniem, z zaburzeniami zachowania)	2	122	35	– Szkoła Podstawowa nr 4, – Gimnazjum nr 52, – Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 15
specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (dla wychowanków z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, ze sprzężonymi niepełnosprawnościami)	3	140	47	– Szkoła Podstawowa Specjalna nr 31, – Gimnazjum Specjalne nr 51, – Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy nr 1, – Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 17, – Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy nr 2, – Szkoła Podstawowa Specjalna nr 40, – Gimnazjum Specjalne nr 54
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabo Słyszących	1	84	30	– Szkoła Podstawowa nr 30, – Gimnazjum nr 57, – XXVI Liceum Ogólnokształcące dla Słabo Słyszących, – Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dzieci Słabo Słyszących nr 19, – Technikum Uzupełniające nr 4

C.D. TABELI 15.6.

Nazwa placówki	Liczba placówek	Liczba wychowanków	Liczba wychowawców	Placówki działające w strukturze placówki/placówek
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niesłyszących	1	56	20	– Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dzieci Niesłyszących nr 18, – I Uzupełniająca Liceum Ogólnokształcące, – Szkoła Podstawowa nr 22 – Gimnazjum nr 56, – Przedszkole nr 6
zespoły szkół specjalnych	4	457	172	– Szkoła Podstawowa Specjalna nr 25, – Gimnazjum Specjalne nr 47, – Szkoła Podstawowa Specjalna nr 52, – Gimnazjum Specjalne nr 48, – Szkoła Podstawowa Specjalna nr 67, – Gimnazjum Specjalne nr 50 – Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 16, – Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy nr 3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań światowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne placówki specjalne wpisane do ewidencji prowadzonej przez Miasto Szczecin. Należy do nich: Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (77 podopiecznych), Specjalny Dzienny Ośrodek Terapeutyczno-Edukacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem „Razem” Szczecińskiego Stowarzyszenia Pomocy Autystom (43 podopiecznych), Dzienny Ośrodek Terapeutyczno-Edukacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem (30 podopiecznych) oraz Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. św. Brata Alberta (47 podopiecznych).

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Na terenie miasta Szczecin w roku szkolnym 2008/2009 funkcjonowało 5 publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym jedna specjalistyczna. Placówki te przyjęły łącznie 11 839 dzieci i młodzieży, które zostały poddane diagnozie oraz uzyskały bezpośrednią pomoc. Poradnie wydały 7290 opinii i 1 418 orzeczeń (w tym 823 orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, 565 orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania). Pomocy udzielono również rodzicom, nauczycielom i wychowawcom, w tym m.in. 166 rodzin objęto terapią rodzinną.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne wpisane do ewidencji prowadzonej przez Gminę Miasto Szczecin. Należą do nich: Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Ośrodek Terapii Dysleksji (240 podopiecznych), Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna AKADEMUS (500 podopiecznych), Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Tęcza” Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza” (100 podopiecznych).

Placówki oświatowo-wychowawcze prowadzące działalność pozaszkolną na terenie Szczecina to:

- Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji: w roku szkolnym 2008/2009 w placówce działały pracownie tematyczne (teatralna, wokalnno-estradowa, muzyczna, taneczna, jazzowa, muzyczno-ruchowa Akademia Przedszkolaka, klub prozy i poezji, klub redakcyjny „Vena”, Koło Młodych Naukowców, Klub Naukowca, fotografia cyfrowa, pracownia lingwistyczna, Multiteka, szachy, Plastyczna Akademia Przedszkolna, dziecięce warsztaty plastyczne, młodzieżowe warsztaty plastyczne, formy rzeźbiarskie i ceramiczne, studio nagrań i audiowizualizacji, wydawnictwo „Dialog”), a także Centrum Zasobów Dydaktycznych Języka Angielskiego oraz Pałacowe Przedszkole. W różnych formach zajęć uczestniczyło ogółem 2 165 uczestników.
- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy: działalność MOS to organizowanie współzawodnictwa sportowego szczecińskich szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2008/2009 przeprowadzono łącznie 71 imprez z udziałem 11 724 dziewcząt i chłopców w takich dyscyplinach, jak: lekkoatletyka, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, tenis stołowy, badminton i unihokej), ponadto MOS prowadził szkolenie sportowe w ramach 50 sekcji sportowych zrzeszających 750 uczniów; szkolenie prowadziło 48 instruktorów i trenerów w takich dyscyplinach sportu, jak: gimnastyka artystyczna, piłka ręczna dziewcząt i chłopców, lekkoatletyka, piłka koszykowa, gimnastyka artystycznej.
- Ognisko Pracy Pozaszkolnej Szczeciński Chór Chłopięcy „Słowiki”: światowej klasy chór skupiający utalentowanych muzycznie chłopców w wieku 6-16 lat, koncertuje w kraju i za granicą, odnosząc liczne sukcesy, uczestniczy w festiwalach i konkursach chóralnych, spektaklach teatralnych oraz koncertach w radiu i telewizji.

- Szkolne schroniska młodzieżowe: zadaniem placówek jest m.in. zapewnienie dzieciom i młodzieży taniego noclegu, wyżywienia, informacji krajoznawczo-turystycznej, oraz udzielenie pomocy przy organizowaniu pobytu i zwiedzaniu. Na terenie Szczecina działa 5 szkolnych schronisk młodzieżowych prowadzonych przez Miasto Szczecin: jedno stałe (130 miejsc), trzy sezonowe działające w okresie wakacji (120 miejsc) oraz schronisko młodzieżowe działające w okresie wakacji, ferii zimowych i we wszystkie dni wolne od nauki (44 miejsca).
- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej: powstał w wyniku przekształcenia z dniem 1 stycznia 2009 r. Ośrodka Morskiego wchodzącego w skład Pałacu Młodzieży – Pomorskiego Centrum Edukacji na samodzielny międzyszkolny ośrodek sportowy. W 2009 r. działało w nim 10 sekcji żeglarskich (turystyczna, regatowa, deskowa) zrzeszających łącznie 150 uczniów.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne placówki oświatowo-wychowawcze wpisane do ewidencji prowadzonej przez Gminę Miasto Szczecin. Należą do nich: Ognisko Pracy Pozaszkolnej „Serduszka” (255 podopiecznych) oraz Placówka Oświatowo-Wychowawcza „Dom Harcerza” (180 podopiecznych).

15.1.6. INNE FORMY KSZTAŁCENIA

Do publicznych placówek, które umożliwiają uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy ogólnej oraz umiejętności i kwalifikacji zawodowych, należą: Ośrodek Kształcenia Kurso-

wego w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym (ustawiczne kształcenie, doksztalcanie i doskonalenie osób dorosłych); 7 ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego w zespołach szkół zawodowych oraz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym (doksztalcanie młodocianych pracowników oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych); Centrum Kształcenia Praktycznego w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym (przygotowanie praktyczne uczniów, wynikające z programu nauczania dla danego zawodu). Do ewidencji szkół i placówek niepublicznych wpisane są ponadto 104 placówki prowadzące działalność oświatową w formie kursów i szkoleń.

W roku szkolnym 2008/2009 Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne zorganizowało kursy, szkolenia i seminaria podnoszące kwalifikacje, w tym: 42 kursy i szkolenia zawodowe dla 490 osób, 27 szkoleń BHP dla 894 osób oraz 27 seminariów dla 580 osób.

15.2. KADRA PEDAGOGICZNA

Według stanu na zakończenie roku szkolnego 2008/2009 w samodzielnych przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin zatrudnionych było 6 408 nauczycieli, prawie 4,7% tej wielkości to nauczyciele emerytowani. Ponadto w omawianych placówkach zatrudnionych było 2 693 pracowników niepedagogicznych. Liczbę nauczycieli w poszczególnych typach szkół i placówek oświatowych przedstawia tabela 15.7.

Tabela 15.7.

Typy szkół	LICZBA NAUCZYCIELI Z PODZIAŁEM NA STOPNIE AWANSU ZAWODOWEGO (STAN NA 19.06.2009 R.)					liczba nauczycieli razem
	stażysty	kontraktowi	mianowani	dyplomowani	bez kwalifikacji*	
przedszkola (51 przedszkoli, 6 filii, przedszkole specjalne)	55	124	294	110	2	585
szkoły podstawowe (35 samodzielnych szkół podstawowych)	110	341	654	578	5	1688
gimnazja (19 samodzielnych gimnazjów)	59	172	292	236	2	761
licea ogólnokształcące (7 samodzielnych liceów ogólnokształcących, samodzielne liceum ogólnokształcące z oddziałami integracyjnymi)	15	70	127	182	0	394
zespoły szkół (7 zespołów składających się ze szkoły podstawowej i gimnazjum: ZS nr 7, ZS nr 9, ZS nr 10, ZS nr 11, ZS nr 12, ZS nr 13, ZS nr 14 przy Pogotowiu Opiekuńczym)	29	60	99	79	0	267
zespoły szkół ogólnokształcących (9 zespołów: ZSO nr 1, ZSO nr 2, ZSO nr 3, ZSO nr 4, ZSO nr 5, ZSO nr 6, ZSO nr 7, Zespół Szkół Sportowych, Centrum Kształcenia Sportowego)	57	159	250	273	0	739
zespoły szkół zawodowych (14 zespołów: ZS nr 2, ZS nr 3, ZS nr 4, ZS nr 5, ZS nr 6, ZS nr 8, Zespół Szkół Budowlanych, Zespół Szkół Budowy Okrętów, Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych, Zespół Szkół Łączności, Zespół Szkół Ogrodniczych, Zespół Szkół Samochodowych, Zespół Szkół Rzemieślniczych, Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne)	94	291	343	318	0	1046
placówki szkolno-wychowawcze (8 placówek: SOSW nr 1, SOSW nr 2, SOSW nr 4, MOS nr 1, MOS nr 2, MOW, SOSWdDSS, SOSWdDN)	37	56	114	154	0	361
zespoły szkół specjalnych (5 zespołów: ZSS nr 9, ZSS nr 10, ZSS nr 12, ZSSZ nr 1, ZS Szpitalnych)	25	51	49	50	1	176
poradnie psychologiczno-pedagogiczne	6	6	16	80	2	110
szkoły i placówki artystyczne	19	23	57	67	0	166

C.D. TABELI 15.6.

Typy szkół	stażyści	kontraktowi	mianowani	dplomowani	bez kwalifikacji*	liczba nauczycieli razem
pozostałe placówki oświatowe (Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, Chór Chłopięcy „Słowiki”, Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Cuma”, Europejskie Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej, Bursa Szkolna Integracyjna)	13	23	36	39	4	115
razem	519	1376	2331	2166	16	6408

* zgoda na zatrudnienie wydana przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań światowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

W roku szkolnym 2008/2009 stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego otrzymało 151 nauczycieli szczecińskich szkół publicznych. Stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego uzyskało 230 nauczycieli szczecińskich szkół publicznych.

15.3. DZIAŁANIA JAKOŚCIOWE MIASTA SZCZECIN W KIERUNKU POSZERZENIA OFERTY KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

15.3.1. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Działania jakościowe w zakresie kształcenia językowego w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Szczecin to m.in. zapewnienie nauki dodatkowego języka na najwcześniejszym etapie edukacji. Od kilku lat w przedszkolu równoległe z podstawą programową wychowania przedszkolnego realizowane jest wczesne nauczanie języka obcego: w roku szkolnym 2008/2009 w 8 przedszkolach prowadzone były grupy dwujęzyczne z językiem angielskim, niemieckim oraz włoskim. W 10 szkołach podstawowych prowadzono nauczanie języka obcego na poziomie pierwszego etapu edukacyjnego (język angielski, niemiecki, hiszpański i włoski). Wprowadzony w mieście system daje możliwość absolwentom szczecińskich szkół podstawowych kontynuacji nauki języków obcych w oddziałach dwujęzycznych w 4 gimnazjach. Ponadto w 3 gimnazjach prowadzono rozszerzoną naukę języka obcego. Z kolei absolwenci gimnazjów mają możliwość kontynuacji kształcenia systemem dwujęzycznym w 4 liceach ogólnokształcących.

W 2009 r. w Pałacu Młodzieży – Pomorskim Centrum Edukacji w Szczecinie uruchomiono Centrum Zasobów Dydaktycznych Języka Angielskiego, którego celem jest merytoryczne wsparcie nauczycieli uczących języka angielskiego w kl. I-III szkoły podstawowej i w oddziałach przedszkolnych.

15.3.2. KSZTAŁCENIE ARTYSTYCZNE

Szczegółowe informacje na temat edukacji artystycznej różnego typu i na różnych poziomach prezentuje rozdział 13. Kultura niniejszego Raportu. Wśród działających w Szczecinie placówek kształcenia artystycznego Gmina Miasto Szczecin prowadzi następujące szkoły i placówki:

- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia (dająca podstawy wykształcenia muzycznego), w roku szkolnym 2008/2009 szkoła kształciła 222 uczniów w cyklu czteroletnim i 128 w cyklu sześcioletnim.
- Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia (dająca podstawy wykształcenia muzycznego oraz wykształcenia ogólnego w zakresie szkoły podstawowej), w roku szkolnym 2008/2009 szkoła kształciła 289 uczniów w sześcioletnim cyklu kształcenia. Od 2008 r. funkcjonuje jako samodzielna placówka (wydzielona ze struktury likwidowanego Zespołu Szkół Podstawowych nr 2), w ostatnich dwóch lat rozbudowano siedzibę szkoły, poszerzono ofertę kształcenia muzycznego oraz utworzono oddziały przedszkolne.
- Państwowe Ognisko Baletowe: placówka artystyczna prowadząca dwa działy nauczania w cyklach czteroletnich: dział dziecięcy (127 uczniów w roku szkolnym 2008/2009) i dział młodzieżowy (21 uczniów).

Zakończone sukcesem starania władz samorządowych dotyczące powołania Akademii Sztuki stwarzają szansę dla absolwentów szkół średnich, by kontynuować edukację artystyczną na odpowiednim poziomie na miejsku w Szczecinie, lecz jednocześnie wymagają odpowiedniego przygotowania przyszłych studentów od początku ich rozwoju. Stąd duże znaczenie mają działania jakościowe w szczecińskich szkołach oraz innowacje pedagogiczne związane z kształceniem artystycznym, w tym: zorganizowanie III edycji Wojewódzkiego Konkursu „Skrzypce dla najlepszych” dla uczniów szkół muzycznych I i II stopnia, poszerzenie oferty kształcenia baletowego, udział chórów szkolnych w III edycja Ogólnopolskiego Programu Rozwoju Chórów Szkolnych „Śpiewająca Polska” czy uruchomienie

w roku szkolnym 2010/2011 oddziałów z innowacją pedagogiczną, tzw. klas artystycznych w kilku publicznych szkołach podstawowych.

15.3.3. KSZTAŁCENIE SPORTOWE

System szkolenia sportowego w mieście Szczecin jest oparty na klasach i szkołach sportowych (w tym klasy i szkoły mistrzostwa sportowego) oraz klasach z rozszerzonym programem wychowania fizycznego, które zapewniają odpowiednie przygotowanie dzieci i młodzieży. Szkolnictwo sportowe w roku szkolnym 2008/2009 było realizowane w 17 szkołach podstawowych, 15 gimnazjach oraz 4 liceach ogólnokształcących w następujących dyscyplinach sportowych: pływanie, gimnastyka sportowa, piłka ręczna dziewcząt i chłopców, piłka nożna dziewcząt i chłopców, piłka siatkowa dziewcząt i chłopców, żeglarsstwo, kajakarstwo, koszykówka dziewcząt i chłopców, lekkoatletyka, piłka wodna, boks, karate, kolarstwo. Łącznie szkoleniem sportowym w szkołach i klasach sportowych w roku szkolnym 2008/2009 objęto 3661 dzieci. Natomiast w 54 szczecińskich szkołach, w klasach z rozszerzonym programem wychowania fizycznego, szkoleniem w roku szkolnym 2008/2009 objęto 3 213 uczniów (1 448 dziewcząt i 1 765 chłopców) w 145 klasach i 230 grupach. Uczniowie trenują: piłkę nożną, gimnastykę artystyczną, gimnastykę sportową, lekkoatletykę, pływanie, kajakarstwo, wioślarstwo, szermierkę, zapasy, siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną. W ramach realizacji systemu szkolenia sportowego główny nacisk położony jest na szkolenie prowadzone w systemie klas sportowych.

W ramach szkolenia sportowego od wielu lat w Szczecinie realizowany jest Program Powszechnej Nauki Pływania adresowany do najmłodszych uczniów. W roku szkolnym 2008/2009 programem objęto 3 300 uczniów z 27 szkół i placówek oświatowych.

15.3.4. MIEJSKIE PROGRAMY JAKOŚCIOWE I INNE DZIAŁANIA JAKOŚCIOWE PODEJMOWANE PRZEZ MIASTO SZCZECIN

Celem działań jakościowych jest wspieranie zdolności i talentów uczniów oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, stwarzanie im optymalnych warunków indywidualnego rozwoju. Cel ten realizowany jest, przede wszystkim, poprzez miejskie programy jakościowe. W roku szkolnym 2008/2009 na realizację miejskich programów jakościowych w szczecińskich szkołach przyznano ogółem 3056 godzin dydaktycznych tygodniowo. Główne rodzaje tych programów to:

- Miejski program pracy z uczniem zdolnym (w roku szkolnym 2008/2009 na realizację programu przyznano tygodniowo 597 godzin dydaktycznych), w tym:
 - Indywidualny tok nauki oraz Indywidualny program nauki (określone w przepisach ustawy o systemie oświaty),
 - Międzyszkolne koła przedmiotowe (zajęcia pozalekcyjne organizowane w szkole programowo wyższej dla uczniów szkoły programowo niższej),
 - Szkolne koła pracy z uczniem zdolnym,
 - Klub gimnazjalisty (system zajęć ukierunkowany na rozwój talentów i uzdolnień uczniów gimnazjum),
 - Program edukacji informatycznej: wprowadzony w roku szkolnym 2008/2009 program zakłada utworzenie sieci placówek oświatowych pełniących funkcję lidera w zakresie edukacji informatycznej, uczestniczą w nim 4 szkoły podstawowe.
- Program wspomagania edukacji uczniów z trudnościami w procesie uczenia się (w roku szkolnym 2008/2009 na realizację programu przyznano tygodniowo 271 godzin dydaktycznych), w tym:
 - Program poprawy efektywności kształcenia i wychowania w danej szkole (zalecany przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty),
 - Szkolne koła pracy z uczniem z trudnościami w procesie uczenia się (zajęcia kompensacyjno-korekcyjne, zajęcia logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze itp.),
 - Program wspierania edukacji zawodowej: wprowadzony w roku szkolnym 2008/2009 program, którego celem jest wyposażenie uczniów szkół zawodowych (zasadniczych bądź techników) w dodatkową wiedzę i umiejętności nabyte na kursach i szkoleniach poza godzinami lekcyjnymi, aby kończąc naukę w szkole byli bardziej konkurencyjni na rynku pracy; z programu skorzystało 6 szkół zawodowych, a na jego realizację przeznaczono 1 774 godzin dydaktycznych¹.

Oprócz wymienionych programów w roku szkolnym 2008/2009 prowadzone były także inne działania jakościowe, takie jak:

- dodatkowe zajęcia pozalekcyjne (adresowane do zróżnicowanej grupy uczniów zarówno zdolnych, jak i mających trudności w nauce) w ramach „Szczecińskiego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży – UCZEŃ 2008”; programem objęto 10 708 uczniów i zrealizowano 4 996 godz. zajęć (m.in. terapeutycznych, kompensacyjno-wyrównawczych, z zakresu edukacji przedmiotowej, wspierające naukę języków obcych, artystyczne),

¹ Godziny wykorzystywane były na organizację kursów trwających od kilku do kilkudziesięciu godzin, często realizowanych w kilku modułach.

- dodatkowe zajęcia pozalekcyjne (dydaktyczno-wyrównawcze oraz kursy w szczecińskich szkołach i placówkach oświatowych) w ramach projektu „Szansa na równy start”. W roku szkolnym 2008/2009 Miasto Szczecin pozyskało łącznie ponad 4 400 tys. zł na realizację projektu, którym objęto 38 placówek oświatowych o kształceniu ogólnym (przeprowadzono dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla 2 500 uczniów) oraz 7 szkół zawodowych,
- realizacja programu edukacyjnego dotyczącego współczesnej historii Szczecina, którego celem jest propagowanie wiedzy o historii miasta i regionu wśród uczniów szczecińskich szkół.

15.3.5. MAŁE PROJEKTY EDUKACYJNE WDRAŻANE W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

W latach 2008/2009 w szczecińskich szkołach i placówkach oświaty prowadzone były różnorodne małe projekty edukacyjne. Do najważniejszych należą przedsięwzięcia mające na celu pomoc obywatelom polskim zamieszkałym poza granicami kraju na Wschodzie czy program mający na celu ocalenie i propagowanie historii narodu polskiego. Dodatkowo wśród ponad 30 projektów znalazły się takie, które propagowały zdrowy styl życia, usportowienie, wrażliwość artystyczną, współpracę międzynarodową, postawy patriotyczne i ekologiczne oraz ogólny rozwój uczniów i podopiecznych, a także samych placówek.

15.4. WSPIERANIE UCZNIÓW Z RÓŻNEGO RODZAJU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Obok kształcenia specjalnego prowadzonego w ośrodkach i szkołach specjalnych (rozdział 1.5.) dzieci niepełnosprawne (w zależności od stopnia niepełnosprawności) uczęszczają do szkół ogólnodostępnych lub też objęte są innymi formami wsparcia w procesie edukacji. Liczbę uczniów niepełnosprawnych w przedszkolach i szkołach prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin w roku szkolnym 2008/2009 i realizowane formy zajęć szkolnych prezentuje tabela 15.8.

Kształcenie integracyjne jest formą organizacyjną wspólnej edukacji uczniów zdrowych i niepełnosprawnych, na wszystkich etapach edukacyjnych. Kształceniem specjalnym w oddziałach integracyjnych w roku szkolnym 2008/2009 objęto 253 uczniów w 69 oddziałach integracyjnych znajdujących się w przedszkolach i szkołach. Status szkół integracyjnych mają dwie szkoły podstawowe (SP 45 z Oddziałami Integracyjnymi, SP 63 z Oddziałami Integracyjnymi) oraz Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi. Oddziały integracyjne są mniej liczne (od 15 do 20 uczniów, w tym 3-5 uczniów niepełnosprawnych) i w każdym zatrudniony jest nauczyciel ze specjalnym przygotowaniem pedagogicznym, który wspomaga zajęcia edukacyjne i pracę wychowawczą. W roku szkolnym 2008/2009 zatrudnieni byli nauczyciele wspomagający na 55 etatach, w tym 5 w przedszkolach, 31 w szkołach podstawowych, 18 w gimnazjach i 1 w szkołach ponadgimnazjalnych.

Tabela 15.8.

LICZBA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH W PRZEDSZKOLACH I SZKOŁACH PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN W ROKU SZKOLNYM 2008/2009 (STAN NA 31.03.2009 R.)

Rodzaj niepełnosprawności	przedszkola i oddziały „0” w szkołach podstawowych	szkoły podstawowe	gimnazja	szkoły ponadgimnazjalne
uczniowie upośledzeni umysłowo w stanie lekkim, niedostosowani społecznie, z zaburzeniami zachowania, zagrożeni uzależnieniem, niedostosowaniem społecznym, z chorobami przewlekłymi – uczniowie objęci indywidualnym nauczaniem w szkołach ogólnodostępnych lub uczęszczający do szkół specjalnych	0	92	63	24
uczniowie niewidomi, słabo widzący z niepełnosprawnością ruchową, z zaburzeniami psychicznymi – objęci zajęciami rewalidacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych lub wychowankowie ośrodków szkolno-wychowawczych	0	48	30	52
uczniowie niesłyszący i słabo słyszący, z upośledzeniem umysłowym w stanie umiarkowanym i znacznym – objęci zajęciami rewalidacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych lub wychowankowie ośrodków szkolno-wychowawczych, szkół specjalnych	0	36	11	25
dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym w stanie głębokim; uczniowie z niepełnosprawnością sprzężoną oraz autyzmem – realizujący zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze w formie indywidualnego nauczania lub wychowankowie specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych	0	60	29	8
dzieci i uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w oddziałach integracyjnych	24	121	63	45
niepełnosprawni wychowankowie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych – objęci indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym	14	0	0	0
razem	27	357	196	154

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

W roku szkolnym 2008/2009 indywidualnym obowiązującym rocznym przygotowaniem przedszkolnym oraz indywidualnym nauczaniem objęto w szkołach i placówkach oświatowych 516 uczniów, przeznaczając na ten cel 5 780 godzin dydaktycznych, w tym: w 2 przedszkolach (12 godzin dydaktycznych), 185 uczniów w szkołach podstawowych (1 651 godzin), 216 uczniów w gimnazjach (2 558 godzin), 80 uczniów w liceach ogólnokształcących, profilowanych i technikach (1 230 godzin) i 33 uczniów w placówkach szkolno-wychowawczych oraz zespołach szkół specjalnych (329 godzin). Uczniowie objęci indywidualnym nauczaniem stanowią 1% wszystkich uczniów realizujących obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne oraz obowiązek szkolny lub nauki w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Szczecin.

W roku szkolnym 2008/2009 Miasto Szczecin zapewniało dowóz 160 niepełnosprawnym uczniom (wraz z opiekunami) do przedszkoli, szkół i placówek.

15.5. INNE DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z DYDAKTYKĄ, WYCHOWANIEM I OPIEKĄ W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

15.5.1. POMOC MATERIALNA, WYŻYWIENIE

Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikającej z trudnej sytuacji materialnej w rodzinie. Ma ona charakter socjalny; są to: stypendium szkolne i zasiłek szkolny. W roku szkolnym 2008/2009 pomocą objęto 2 184 uczniów w zakresie wypłat stypendiów szkolnych na łączną wartość 2 287,9 tys. zł (2007/2008 – 2 935 uczniów, kwota – 3 036,3 tys. zł), natomiast 38 uczniów otrzymało zasiłki szkolne na łączną kwotę 12,0 tys. zł (2007/2008 – 58 uczniów, kwota – 19,2 tys. zł).

Inną formą pomocy jest dofinansowanie do podręczników szkolnych dla uczniów najmłodszych klas szkół podstawowych („wyprawka szkolna”). W roku szkolnym 2008/2009 „wyprawkę szkolną” otrzymało 1075 uczniów.

Z posiłków refundowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w roku szkolnym 2008/2009 korzystało łącznie 2 670 uczniów (wychowanków) szkół i placówek oświatowo-wychowawczych.

15.5.2. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA UCZNIOM NA TERENIE SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

W celu wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa uczniów i ich świadomości w zakresie troski o własne bezpieczeństwo w roku szkolnym 2008/2009 podejmowanych

było szereg działań realizowanych w ramach miejskiego programu „Bezpieczne Miasto” przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta we współpracy ze Strażą Miejską, Policją, Centrum Psychologiczno-Pedagogicznym. W ramach programu podjęto następujące działania:

- realizacja przez Straż Miejską programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży (lekcje, pogadanki, dyskusje, a także festyny i pokazy prowadzone dla uczniów przez strażników miejskich) oraz zatrudnienie 8 strażników miejskich z wykształceniem pedagogicznym, których zadaniem jest współpraca z dyrektorami szkół w zakresie poprawy bezpieczeństwa i eliminowanie zjawisk patologicznych na terenie szkół i okolicy,
- realizacja we współpracy z Centrum Psychologiczno-Pedagogicznym warsztatów „Trening zastępowania agresji – ART” wyposażających dzieci i młodzież w umiejętność radzenia sobie z agresją (w 2008 r. warsztaty prowadzono w 50 placówkach, a w 2009 r. – w kolejnych piętnastu),
- wyposażanie i doposażanie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt monitoringu wizyjnego (wyposażono w nowoczesny sprzęt 44 placówki oświatowe: 12 szkół podstawowych, 6 gimnazjów, 4 licea, 16 zespołów szkół, 2 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, 4 placówki oświatowo-wychowawcze),
- realizacja ogólnopolskiego programu „Szkoła bez przemocy” – szkolenia dla uczniów i nauczycieli z mediacji rówieśniczych, łącznie zorganizowano 32 szkolenia dla rad pedagogicznych i 8 szkoleń dla liderów samorządów uczniowskich; realizowane od roku szkolnego 2007/2008 działania pozwoliły na uzyskanie w roku szkolnym 2008/2009 przez Miasto Szczecin tytułu Lokalnego Partnera Programu „Szkoła bez przemocy”,
- szkolenia dla szkolnych koordynatorów ds. bezpieczeństwa Miasta Szczecin z zakresu „Postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa placówek edukacyjnych Miasta Szczecin”. Przeprowadzono także ćwiczenia z symulacji ataku terrorystycznego. Szkoleniem objęto wszystkie szkoły w mieście,
- realizacja podprogramu „Bezpieczna droga do szkoły” – zatrudnienie w zależności od położenia szkół i natężenia ruchu (w roku szkolnym 2008/2009 zatrudnieni zostali – ogółem 20 etatów – w 18 szkołach, w tym w 16 szkołach podstawowych oraz 2 zespołach szkół specjalnych) nadzorców przejść dla pieszych. Głównym zadaniem tych osób jest bezpieczne przeprowadzenie dzieci przez ulicę. W zakresie ich obowiązków znajdują się również inne zadania związane z przekazywaniem dzieciom podstawowych zasad bezpieczeństwa w formie pogadarek i instruktażu.

15.5.3. POMOC DLA CUDZOZIEMCÓW, PRZEDSTAWICIELI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH ORAZ INNYCH WYZNAŃ

Uczniowie cudzoziemcy, którzy nie mówią lub w sposób ograniczony posługują się językiem polskim, objęci są programem nauki języka polskiego. Celem jego jest wprowadzenie cudzoziemców – w jak najkrótszym czasie – w praktyczne posługiwanie się językiem polskim. W roku szkolnym 2008/2009 uczestniczyli w nim uczniowie obco-krajowcy z 5 szkół podstawowych, 6 gimnazjów i 1 szkoły ponadgimnazjalnej.

W roku szkolnym 2008/2009 jedna szczecińska szkoła podstawowa realizowała naukę języka mniejszości narodowej – ukraińskiego (9 godzin tygodniowo), w innej z kolei zatrudniono asystenta romskiego, który prowadził dodatkowo zajęcia edukacyjne dla dzieci romskich (10 godzin tygodniowo). W kilku szczecińskich szkołach realizowana była również nauka religii innych wyznań – łącznie 52 godziny tygodniowo.

15.6. ZARZĄDZANIE SZKOŁAMI I PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI W ROKU SZKOLNYM 2008/2009

Zadania Miasta Szczecin w zakresie utrzymania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych wynikają z obowiązujących ustaw, rozporządzeń i porozumień. Miasto jest organem prowadzącym dla szkół i placówek oświatowych. Do jego zadań należy w szczególności:

- zapewnienie warunków działania szkoły/placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- wykonanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- zabezpieczenie obsługi administracyjnej i organizacyjnej szkoły/placówki.

Tabela 15.9.

WIELKOŚĆ WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN NA OŚWIATĘ W LATACH 2008-2009

Wydatki	2008 [tys.zł]	2009 [tys.zł]
Szkoły podstawowe	113 977,9	135 120,4
– wydatki bieżące	109 518,5	115 508,3
– wydatki majątkowe	4 459,4	19 612,1
Szkoły podstawowe specjalne	7 965,4	8 314,5
– wydatki bieżące	7 965,4	8 297,5
– wydatki majątkowe		17,0
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	3 550,6	3 911,6
– wydatki bieżące	3 550,6	3 911,6

C.D. TABELI 15.9.

Wydatki	2008 [tys.zł]	2009 [tys.zł]
Przedszkola	42 896,8	48 921,5
– wydatki bieżące	42 896,8	47 927,2
– wydatki majątkowe		994,3
Przedszkola specjalne	1 117,0	1 208,3
– wydatki bieżące	1 117,0	1 208,0
Gimnazja	65 679,3	72 172,3
– wydatki bieżące	64 762,7	69 931,5
– wydatki majątkowe	916,6	2 240,8
Gimnazja specjalne	8 237,4	9 121,7
– wydatki bieżące	8 237,4	9 121,7
Dowożenie uczniów do szkół	7,5	20,7
– wydatki bieżące	7,5	20,7
Licea ogólnokształcące	56 222,8	64 949,7
– wydatki bieżące	52 879,4	57 168,5
– wydatki majątkowe	3 343,4	7 781,2
Licea ogólnokształcące specjalne	1 438,3	1 591,0
– wydatki bieżące	1 438,3	1 591,0
Licea profilowane	3 689,7	1 908,5
– wydatki bieżące	3 689,7	1 908,5
Szkoły zawodowe	46 585,1	50 974,8
– wydatki bieżące	45 404,6	49 160,8
– wydatki majątkowe	1 180,5	1 814,0
Szkoły artystyczne	5 092,1	5 565,7
– wydatki bieżące	4 957,5	5 565,7
– wydatki majątkowe	134,6	
Szkoły zawodowe specjalne	6 687,4	6 647,9
– wydatki bieżące	6 627,4	6 647,9
– wydatki majątkowe	60,0	
Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego	1 269,7	1 512,6
– wydatki bieżące	1 269,7	1 512,6
Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	1 436,3	1 551,0
– wydatki bieżące	1 436,3	1 551,0
Stołówki szkolne	6 662,3	7 109,9
– wydatki bieżące	6 540,7	7 097,1
– wydatki majątkowe	121,6	12,8
Pozostała działalność	8 255,5	6 849,3
– wydatki bieżące	6 568,6	6 843,3
– wydatki majątkowe	1 686,9	6,0
Razem	380 771,1	427 451,1
– wydatki bieżące	368 868,1	394 972,9
– wydatki majątkowe	11 903,0	32 478,2

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2008 r. i 2009 r.

15.6.1. POPRAWA BAZY SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

W ramach poprawy bazy szkół i placówek oświatowych zrealizowano następujące działania:

- modernizacje i remonty szkolnych obiektów sportowych w ramach utworzenia 5 Osiedlowych Centrów Sportu i Rekreacji, umożliwiających mieszkańcom osiedli w czasie wolnym od zajęć szkolnych uprawianie sportu oraz rekreacji w obiektach szkolnych, wydatkowane na ten cel odpowiednio: 2008 r. – 1 202,87 tys. zł, 2009 r. – 4 654,11 tys. zł;
- budowa boisk sportowych w ramach programów: „Blisko boisko”, „Budowa boisk wielofunkcyjnych” oraz

rządowego programu „Moje boisko – Orlik 2012” (dofinansowywanego ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego), w którego ramach w latach 2008-2009 powstały dwa kompleksy sportowe (przy Gimnazjum nr 34 i Centrum Kształcenia Sportowego), a kolejne 6 jest w trakcie realizacji. Całkowity wstępny szacunkowy koszt programu „Moje boisko – Orlik 2012” wynosi 11 384,1 tys. zł (w tym 35% stanowi dofinansowanie);

„Orlik” przy ul. Witkiewicza

- remonty obiektów w ramach „Programu modernizacji basenów szkolnych”: przeprowadzono modernizację w 6 szkołach, wydatkowano na ten cel odpowiednio: 2008 r. – 1 186,3 tys. zł, 2009 r. – 7 373,38 tys. zł;
- dostosowanie szkół do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo w ramach „Programu likwidacji barier architektonicznych”. W 2008 r. przeprowadzono modernizację w 3 szkołach i wydatkowano na ten cel 714,3 tys. zł, a w 2009 r. wydatkowano 838 tys. zł;
- realizacja „Programu wymiany okien w obiektach oświatowych” – w 2008 r. przeprowadzono wymianę okien w 38 placówkach oświatowych i wydatkowano na ten cel 2 800,0 tys. zł, a w 2009 r. wydatkowano 4 089,99 tys. zł;
- realizacja „Programu likwidacji azbestu w szkołach i placówkach oświatowych” – 2008 r. azbest usunięto w 10 placówkach i wydatkowano na ten cel 1 437 tys. zł;
- realizacja „Programu termomodernizacji obiektów oświatowych” – w 2008 r. na realizację programu w 7 placówkach wydatkowano 95,9 tys. zł.

W 2008 r. dokonano modernizacji obiektów oświatowych na łączną kwotę 17 915,0 tys. zł, a w 2009 r. na 40 848 tys. zł.

Systematycznie zwiększa się wielkość środków zewnętrznych pozyskiwanych na realizację zadań oświatowych (w tym remontowo-inwestycyjnych): w 2007 r. było to 3 291,7 tys. zł, w 2008 r. – 6 231,3 tys. zł, a w 2009 r. – 16 327,4

tys. zł. Najwięcej środków pochodzi z funduszy UE, a także Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Urzędu Marszałkowskiego, Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń.

15.6.2. RESTRUKTURYZACJA SZCZECIŃSKIEJ OŚWIATY

Realizowana od trzech lat restrukturyzacja szczecińskiej oświaty ma na celu dostosowanie istniejącej sieci szkół i przedszkoli do skutków zmian demograficznych w mieście oraz jakościowy rozwój szkół. W roku szkolnym 2008/2009 przeprowadzono następujące zmiany organizacyjne:

- zakończenie likwidacji trzech liceów profilowanych (nr I, nr VIII, oraz nr XII),
- likwidacja publicznego Gimnazjum nr 44,
- utworzenie Centrum Kształcenia Sportowego w wyniku połączenia Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 8 oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego,
- przekształcenie dwóch szkół podstawowych (SP nr 45, SP nr 63) w publiczne szkoły z oddziałami integracyjnymi,
- stopniowa likwidacja SP nr 2 (zakończenie likwidacji w 2014 r.),
- likwidacja SP nr 21,
- połączenie w Zespół Szkół nr 13 SP nr 13 i Gimnazjum nr 31,
- połączenie w Zespół Szkół nr 14 SP nr 29 i Gimnazjum nr 55,
- połączenie w Zespół Szkół nr 1 SP nr 65 i Gimnazjum nr 23.

W wyniku działań restrukturyzacyjnych w roku szkolnym 2008/2009 zmianie uległa sieć szkół publicznych w stosunku do roku szkolnego 2006/2007, na które składa się obecnie: 58 publicznych przedszkoli (2006/2007 – 62 przedszkola), 43 publiczne szkoły podstawowe (48 szkół), 38 publicznych gimnazjów (44), 23 publiczne licea ogólnokształcące (24), 3 publiczne licea profilowane (15), 21 publicznych techników (25), 12 publicznych zasadniczych szkół zawodowych (13), 5 publicznych szkół policealnych (11).

Od kilku lat w Szczecinie wdrażany jest system elektronicznego naboru do szkół. Od trzech lat obejmuje on wszystkie szczeble edukacji. Podstawowe zalety tego systemu to m.in. brak możliwości blokowania miejsc przez uczniów przyjętych jednocześnie do kilku szkół lub przedszkoli oraz możliwość wprowadzania bieżącej korekty i dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów.

15.6.3. SYSTEM MOTYWOWANIA I NAGRADZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW I NAUCZYCIELI

Prezydent Miasta Szczecin corocznie przyznaje wybitnie zdolnym uczniom szczecińskich szkół nagrody za ich osiągnięcia w nauce. W roku szkolnym 2008/2009 Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin otrzymało 501 uczniów (2007/2008 – 526 uczniów), w tym 185 ze szkół podstawowych (najwięcej – 34 z SP nr 10) w wysokości 100-500 zł, 145 z gimnazjów (najwięcej – 51 z Gimnazjum nr 16) w wysokości 100 – 800 zł oraz 171 ze szkół ponadgimnazjalnych (61 z XIII LO) w wysokości 200 – 2 000 zł. Ogólna wartość nagród wynosiła 160 tys. zł (2007/2008 – 160 tys. zł).

Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin przyznawane są również nauczycielom za osiągnięcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze. W roku szkolnym 2008/2009 nagrody otrzymało 7 dyrektorów i 132 nauczycieli szkół i placówek oświatowych (2007/2008 – 106 nauczycieli i 19 dyrektorów), a ogólna wartość nagród wynosiła 347,5 tys. zł (2007/2008 – 312,5 tys. zł).

W 2008 r. po raz czwarty z okazji Dnia Edukacji Narodowej przyznano Nagrodę Oświatową Prezydenta Miasta Szczecin „Pierwszy wśród równych” dla najwybitniejszego nauczyciela czynnego zawodowo spośród szkół i placówek oświatowych. Nagrodę stanowi okolicznościowy dyplom, statuetka oraz 5 000 zł. Kandydaturę wyłania Kapituła, w skład której wchodzi z-ca Prezydenta Miasta Szczecin, przedstawiciele: środowiska oświatowego, dyrektorów szkół, Kolegium Rektorów, laureaci nagrody z ostatnich dwóch lat. W roku szkolnym 2007/2008 laureatem tej prestiżowej nagrody została Beata Bogdańska – nauczyciel matematyki w XIII LO (i Gimnazjum nr 16), natomiast w roku szkolnym 2008/2009 – nauczyciel matematyki w Gimnazjum nr 12 – Maria Maciejewska.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2008/2009, Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.
2. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2009.

16.1. UCZELNIE WYŻSZE

Szczecin jest największym ośrodkiem akademickim w województwie zachodniopomorskim. Spośród 29 uczelni w województwie, w Szczecinie działa 21 uczelni, w tym 4 publiczne (Akademia Morska z 3 wydziałami, Pomorska Akademia Medyczna z 4 wydziałami, Uniwersytet Szczeciński z 10 wydziałami i Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny również z 10 wydziałami) oraz 16 niepublicznych, w tym 5 filii uczelni z innych miast. Szczecińskie szkoły wyższe z kolei prowadzą 18 filii i punktów konsultacyjnych (dane według stanu na 30.11.2009 r.).

W ciągu dwóch ostatnich lat zaszły istotne zmiany związane z funkcjonowaniem uczelni wyższych:

- powstały filie poznańskich uczelni: Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu Zamiejscowy Wydział Ekonomiczny w Szczecinie oraz Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Szczecinie;
- w wyniku połączenia Akademii Rolniczej i Politechniki Szczecińskiej dnia 1 stycznia 2009 r. powstał Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie;
- dzięki wieloletnim staraniom środowisk twórczych i akademickich oraz znacznemu zaangażowaniu samorządu województwa i miasta z dniem 2 października 2010 r. zainauguruje działalność Akademia Sztuki w Szczecinie. Pierwsza szczecińska publiczna uczelnia artystyczna powstanie z Wydziału Edukacji Muzycznej Filii w Szczecinie Akademii Muzycznej w Poznaniu, Katedry Edukacji Artystycznej Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego (przy jednoczesnym zniesieniu tych jednostek)¹ oraz Wyższej Szkoły Sztuki Użytkowej w Szczecinie. Senat tej ostatniej uczelni podjął uchwałę o samorozwiązaniu szkoły i przekazaniu procesu dydaktycznego do utworzonej Akademii Sztuki w Szczecinie, co oznacza jednocześnie przejście kadry i studentów do nowo powstałej jednostki. Podstawowym kierunkiem działalności Akademii będzie kształcenie oraz prowadzenie badań naukowych w zakresie sztuk muzycznych, plastycznych, teatralnych i mieszczących się w nich dyscyplin artystycznych oraz w zakresie nauk humanistycznych.

¹ Ustawa z dnia 29 kwietnia 2010 r. o utworzeniu Akademii Sztuki w Szczecinie.

Pałac pod Globusem – siedziba Akademii Sztuki

Rektorat Uniwersytetu Szczecińskiego

Tym samym poszerza się oferta szkół wyższych, pokrywając większość potencjalnych kierunków rozwoju naukowego. Na uczelniach w Szczecinie (łącznie z filiami i punktami konsultacyjnymi uczelni z innych miast) studiuje 61 775

studentów (rok akademicki 2009/2010), to o 11,6% mniej w stosunku do roku akademickiego 2006/2007. Analogicznie spada również liczba absolwentów – w 2009 r. studia ukończyło 14 624 absolwentów, to o 3,4% mniej w porównaniu z 2006 r. Spadek liczby studentów jest bezpośrednim następstwem niekorzystnych tendencji demograficznych przejawiających się w ogólnym spadku liczby

ludności, w szczególności w grupie wiekowej potencjalnych studentów. Dla porównania – udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2000 r. wyniósł 19,4%, w 2006 r. – 16,3%, a w 2008 r. – 15,9%. Szczegółowe dane dotyczące liczby studentów i absolwentów prezentuje tabela 16.1

Tabela 16.1.

Uczelnia	2008/2009		2009/2010					
	studenci	absolwenci*	Studenci			Absolwenci**		
			z liczby ogółem			z liczby ogółem		
			ogółem	studia stacjonarne	cudzoziemcy	ogółem	studia dzienne	cudzoziemcy
Uniwersytet Szczeciński	30 079	7 307	28 426	16 113	44	7 173	2 994	8
Politechnika Szczecińska	9 306	1 777	-	-	-	-	-	-
Akademia Rolnicza	6 083	1 831	-	-	-	-	-	-
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	-	-	14 304	10 730	19	3 529	2 463	6
Pomorska Akademia Medyczna	3 187	564	3 741	2 428	463	513	348	15
Akademia Morska	3 417	571	3 234	2 115	76	685	430	3
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	2 586	692	2 067	62	71	606	58	3
Wyższa Szkoła Administracji Publicznej	1 090	307	948	102	-	330	49	-
Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej	235	17	238	238	-	44	44	-
Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej	2 262	687	2 242	82	-	627	64	-
Wyższa Szkoła Zawodowa „OECONOMICUS” Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego	280	49	194	2	1	80	21	1
Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej	712	182	686	102	-	217	48	-
Wyższa Szkoła Zarządzania	369	51	306	53	-	52	8	-
Wyższa Szkoła Zawodowa „Collegium Balticum”	1 171	84	1 515	147	8	121	26	-
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna	584	132	496	217	1	145	95	2
Wyższa Szkoła Języków Obcych	302	63	225	102	-	70	22	-
Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna	501	111	506	66	1	92	14	1
Wyższa Szkoła Kosmetologii i Promocji Zdrowia w Szczecinie	248	-	233	81	-	40	10	1
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu Zamiejscowy Wydział Ekonomiczny w Szczecinie	305	-	693	73	-	-	-	-
Akademia Muzyczna w Poznaniu Filia w Szczecinie	131	54	130	117	-	48	39	-
Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	768	115	642	-	-	150	-	-
Wyższa Szkoła Zawodowa Pielęgnacji Zdrowia i Urody w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	336	-	403	198	-	102	47	-
Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii w Poznaniu – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	389	-	546	115	-	-	-	-
Ogółem	64 341	14 594	61 775	33 143	684	14 624	780	40

*absolwenci z roku akademickiego 2007/2008.

** absolwenci z roku akademickiego 2008/2009.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W roku akademickim 2009/2010 (według stanu na 31.12.2009 r.) w szczecińskich szkołach wyższych było zatrudnionych 3454 nauczycieli akademickich, w tym 791 profesorów. W stosunku do roku akademickiego 2006/2007 liczba nauczycieli wzrosła o 1,6%, natomiast liczba profesorów o 12,8%.

Tabela 16.2.

NAUCZYCIELE AKADEMICY W SZKOŁACH WYŻSZYCH
W LATACH AKADEMICKICH 2008/2009 I 2009/2010*

Uczelnia**	2008/2009				2009/2010			
	ogółem	profesorowie	adiunkci i docenci	pozostali	ogółem	profesorowie	adiunkci i docenci	pozostali
Uniwersytet Szczeciński	1 180	275	541	364	1 230	287	551	392
Politechnika Szczecińska	708	123	384	201	-	-	-	-
Akademia Rolnicza	455	109	283	63	-	-	-	-
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	-	-	-	-	1 157	224	685	248
Pomorska Akademia Medyczna	498	80	194	224	495	86	200	209
Akademia Morska	244	52	79	113	249	53	86	110
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	84	25	43	16	77	26	40	11
Pozostałe	216	87	93	36	246	115	96	35
Ogółem	3 385	751	1 617	1 017	3 454	791	1 658	1 005

* pełnozatrudnieni nauczyciele.
**bez filii i punktów konsultacyjnych szkół wyższych innych miast.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W Szczecinie działają także filie Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku oraz 2 pracownie: Pracownia Archeologiczna w Szczecinie Instytutu Archeologii i Etnologii PAN oraz Pracownia Oceanotechniki w Szczecinie Instytutu Budownictwa Wodnego PAN. Profesorowie szczecińskich uczelni są członkami komitetów PAN.

Szczecin jest stosunkowo liczebnym ośrodkiem akademickim, jednak pod względem liczby studentów na 10 000 mieszkańców na tle innych dużych miast wojewódzkich (tabela 16.3.) nie wypadamy najlepiej. Dystans w stosunku do Poznania, Krakowa i Wrocławia jest duży, ale należy zaznaczyć, że są to ośrodki akademickie o wieloletnich tradycjach i ugruntowanej pozycji w kraju. W obliczu zachodzących zmian demograficznych, skutkujących spadkiem liczby studentów, Szczecin może konkurować z Gdańskiem i Łodzią. Obecnie te ośrodki wyprzedziły Szczecin pod względem wartości wskaźnika, podczas gdy w 2005 r. to Szczecin był liderem wśród tych

miast. Najmniejsza ogólna liczba studentów, absolwentów oraz obcokrajowców uczących się w szczecińskich szkołach wyższych nie świadczy bezpośrednio o słabości Szczecina jako ośrodka naukowego, gdyż zdecydowanie dużo ważniejsza od liczby studentów jest jakość nauczania, jednak powinna być sygnałem do bardziej wyęźzonych działań uczelni i władz miasta m.in. w kierunku podniesienia atrakcyjności oferty kształcenia, standardu bazy dydaktycznej i przyciągnięcia kandydatów.

Tabela 16.3

LICZBA STUDENTÓW I ABSOLWENTÓW (STAN NA 30.11.2008 R.)

Miasta	Ogółem	W tym		Na 10 000 mieszkańców		
		absolwenci	studenci cudzoziemcy	2008	2007	2005
Szczecin	61 196	13 370	563	1 504	1 502	1 594
Gdańsk	78 626	17 099	749	1 726	1 674	1 570
Poznań	141 356	29 283	1 718	2 537	2 524	2 341
Wrocław	144 531	27 829	1 126	2 286	2 238	2 152
Kraków	184 886	32 385	1 801	2 450	2 398	2 297
Łódź	127 259	24 956	1 532	1 703	1 629	1 483
Warszawa	285 403	54 991	3 744	1 669	1 672	1 636

Źródło: GUS, opracowanie własne pozycji „na 10 000 mieszkańców” na podstawie danych GUS.

16.2. OCENA SZCZECIŃSKICH UCZELNI

Zgodnie z obowiązującą oceną parametryczną jednostek naukowych, sporządzaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego², w której w roku akademickim 2006/2007 oceniono 34 podmioty z województwa zachodniopomorskiego, najwyższą kategorię uzyskało 7 z nich: Wydział Biotechnologii i Hodowli Zwierząt ówczesnej Akademii Rolniczej, Wydziały Elektryczny oraz Technologii i Inżynierii Chemicznej ówczesnej Politechniki Szczecińskiej, Wydział Lekarski Pomorskiej Akademii Medycznej, a także Wydziały Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Teologiczny oraz Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego. Ocena parametryczna przeprowadzana jest w trzech różnych zakresach. Pod względem aktywności naukowej (mierzonej m.in. uczestnictwem w projektach badawczych, posiadaniem

² Oceny parametrycznej jednostek naukowych dokonuje się nie rzadziej niż na 5 lat na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na działalność statutową ze zm. (Dz. U. z 2007 r., Nr 205, poz. 1489).

akredytowanych laboratoriów i wdrażaniem systemów jakości) najwięcej punktów otrzymał Wydział Lekarski PAM, Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa ówczesnej Akademii Rolniczej (obecnie ZUT) oraz Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego. Wyniki działalności naukowej (m.in. autorstwo publikacji, monografii naukowych i podręczników akademickich) również oceniono najwyżej na Wydziale Humanistycznym US i na Wydziale Technologii i Inżynierii Chemicznej Politechniki Szczecińskiej. Najaktywniejsze w dziedzinie zastosowań praktycznych osiągnięć naukowych, nowych technologii, opatentowanych wynalazków i sprzedaży licencji były wydziały Politechniki Szczecińskiej: Technologii i Inżynierii Chemicznej, Budownictwa i Architektury oraz Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego. Ocena parametryczna brana jest pod uwagę przy przyznawaniu środków finansowych jednostkom naukowym na działalność statutową.

W najnowszym ogólnopolskim rankingu uczelni akademickich, przeprowadzonym w 2010 r. przez dziennik „Rzeczpospolita” wraz z miesięcznikiem „Perspektywy”, najwyższe miejsce w rankingu uczelni ze Szczecina, podobnie jak w latach poprzednich, zajmuje Pomorska Akademia Medyczna. W rankingu tym brane były pod uwagę: prestiż szkoły, innowacyjność, siła naukowa, warunki studiowania oraz umiędzynarodowienie. W 2009 r. w kategorii uczelni akademickich Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie zajęła 12. miejsce (2007 r. – 14.). Pozostałe miejsca szczecińskich uczelni: Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie – 35., Uniwersytet Szczeciński – 53., Akademia Morska – 83. Wśród niepublicznych uczelni magisterskich Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie zajęła 31. miejsce, Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie – 78. Natomiast wśród niepublicznych uczelni licencjackich na miejscu 11. znalazła się Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, na 21. Wyższa Szkoła Zawodowa Oeconomicus PTE w Szczecinie, na 31. miejscu Wyższa Szkoła Zarządzania w Szczecinie. Według tego rankingu w kategorii uniwersytety Uniwersytet Szczeciński zajął miejsce 18., w kategorii uczelnie techniczne Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny zajął miejsce 9., a Akademia Morska w Szczecinie miejsce 23., w kategorii uczelnie medyczne Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie zajęła miejsce 3. Kapituła Rankingu przyznaje nagrody specjalne dla uczelni, które w analizowanym roku zanotowały szczególne osiągnięcia. Pomorska Akademia uzyskała nagrodę specjalną Kuźnia Kadr 2010, oznaczająca uczelnię, która zanotowała największe postępy w kształceniu kadr naukowych.

Rektorat Pomorskiej Akademii Medycznej

Wśród szczecińskich uczelni Pomorska Akademia Medyczna odnotowuje największe sukcesy w działalności badawczo-naukowej i innowacyjnej. Jej wszystkie jednostki organizacyjne prowadzą prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych, biologicznych i środowiska naturalnego. Międzynarodowe Centrum Nowotworów Dziedzicznych (MCND) w Szczecinie jest wiodącą placówką w kraju. MCND powstało w 1992 r. jako część Pomorskiej Akademii Medycznej. Kierownikiem MCND jest prof. Jan Lubiński. Badania prowadzone przez MCND doprowadziły do ważnych odkryć w zakresie wczesnego wykrywania najbardziej rozpowszechnionych form raka, jak rak piersi (BRCA1 i BRCA2) oraz rak jelita grubego (HNPCC). Odkrycia te zostały opublikowane w piśmiennictwie międzynarodowym oraz są przedmiotem zgłoszeń patentowych.

Tabela 16.4.

LICZBA STUDENTÓW (2008/2009) I ABSOLWENTÓW (2009) WYBRANYCH KIERUNKÓW STUDIÓW SZCZECIŃSKICH UCZELNI WYŻSZYCH

Kierunek	Liczba studentów	Liczba absolwentów
Ekonomia i administracja	8 795	2 607
Prawne	2 212	256
Informatyczne	2 094	401
Medyczne	4 303	631
Inżynieryjno-techniczne	4 335	912
Pedagogiczne	6 510	1 096
Humanistyczne	4 020	684
Architektura i budownictwo	3 083	338

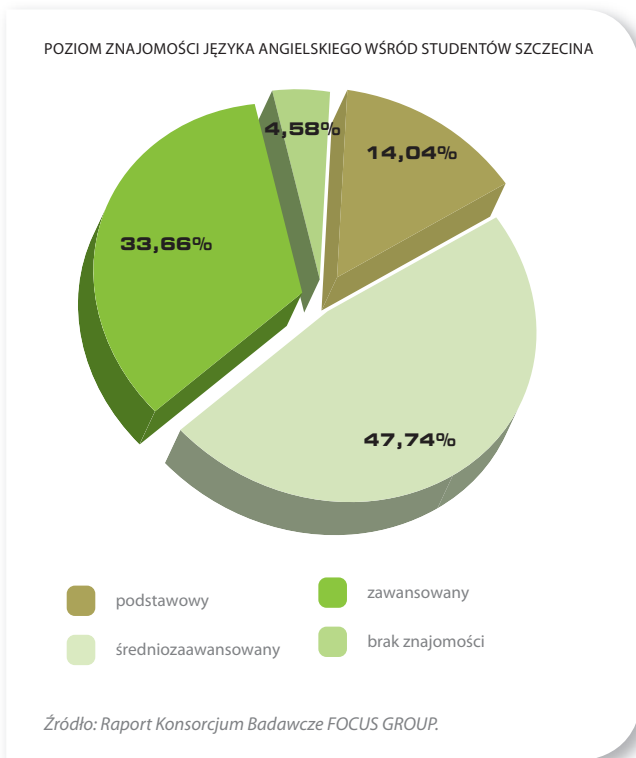
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Pomorska Akademia Medyczna i Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny kształcą absolwentów, którzy mają najmniejszy problem z podjęciem pracy, gdyż zgodnie z obecnymi tendencjami rynku najbardziej poszukiwani są absolwenci kierunków technicznych, me-

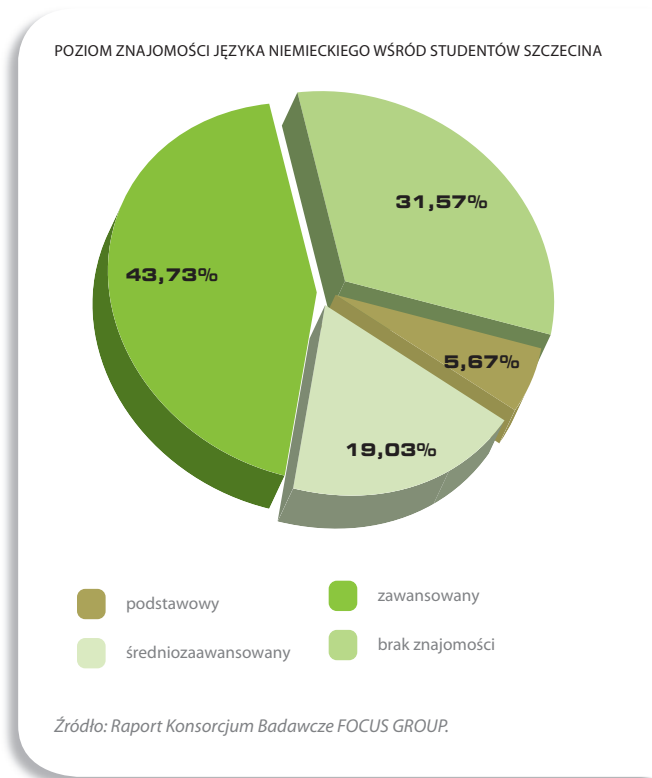
dycznych i ekonomicznych. Niestety wciąż związek między potrzebami dzisiejszego i przyszłego rynku pracy a ofertą szkół wyższych jest słaby. Ponadto należy podkreślić, że „poszukiwane przez pracodawców kierunki” wymagają bogatego zaplecza dydaktycznego, a w związku z tym nakładów finansowych.

Rankingi, mimo że często budzą wiele zastrzeżeń i wątpliwości i nie zawsze uwzględniają specyfikę uczelni, potrafią wskazać faktyczne mankamenty czy sygnalizować problemy. W Szczecinie – mieście położonym na styku Polski, Niemiec i Skandynawii jest problem z umiędzynarodowieniem uczelni. Studiuje u nas zbyt mało obcokrajowców, a uczelnie oferują swoim studentom słabą ofertę wymiany międzynarodowej. Jest również bardzo mało zajęć w językach obcych. W grudniu 2009 r. został opracowany raport badawczy określający poziom znajomości języków obcych mieszkańców Szczecina, w tym wśród studentów. Z badań wynika, że najpopularniejszymi językami są: angielski, niemiecki i rosyjski. Ponad 81% szczecińskich studentów deklaruje znajomość języka angielskiego, a blisko 25% języka niemieckiego, w stopniu średniozaawansowanym i zaawansowanym.

Wykres 16.1.

Wykres 16.2.

16.3. WSPÓŁPRACA MIASTA Z WYŻSZYMI UCZELNIAMI

Miasto Szczecin od lat aktywnie współpracuje ze środowiskiem naukowym Szczecina zarówno w realizacji zadań bieżących, jak i tworzeniu i wdrażaniu długookresowych dokumentów programowych. Jednym z najważniejszych obszarów współpracy jest wdrażanie, wypracowanej wspólnie ze szczecińskimi uczelniami, Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego (przyjętej Uchwałą Nr XXXII/620/05 Rada Miasta Szczecin). W 2007 r. Prezydent Miasta powołał Zespół ds. koordynowania realizacji Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego, w którego skład weszli przedstawiciele szczecińskich wyższych uczelni oraz Prezydenta Miasta Szczecin. Działania podejmowane w ramach tej Polityki skutecznie przyczyniły się do rozwiązania wielu problemów związanych z rozwojem bazy lokalowej uczelni. Zapisy zawarte w Polityce stały się podstawą do podjęcia formalnych działań, np. w zakresie wsparcia procesu utworzenia Akademii Sztuki w Szczecinie.

Wyrazem współpracy Miasta ze szczecińskimi uczelniami wyższymi są konkursy na prace dyplomowe. Corocznie organizowany jest konkurs dla absolwentów Wydziałów Budownictwa i Architektury oraz Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. W 2009 r., podobnie jak w 2008 r., przyznane zostały 2 nagrody główne oraz 8 wyróżnień.

Od 2008 r. organizowany jest konkurs na najlepszą pracę doktorską oraz magisterską i dyplomową ukierunkowaną na nowoczesne technologie i innowacje. W 2008 r. za prace napisane w 2007 r. Kapituła Konkursu przyznała 2 nagrody Prezydenta oraz 4 wyróżnienia, w 2009 r. – 5 nagród i nagrodę specjalną, a w 2010 r. – 2 nagrody i wyróżnienie. Wręczenie nagród odbywa się w trakcie gali wręczenia Nagród Gospodarczych Prezydenta Miasta Szczecin za dany rok.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Urząd Statystyczny w Szczecinie – Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2007/2008 i 2008/2009.
2. Ranking wyższych uczelni 2010 – Rzeczpospolita i Perspektywy;
3. Gazeta.pl 2010-05-1.
4. Serwis internetowy Pomorskiej Akademii Medycznej.

System zarządzania strukturami samorządu miejskiego

17. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Województwo zachodniopomorskie to jedno z szesnastu województw Rzeczypospolitej Polskiej. Podzielone jest na 21 powiatów i 114 gmin. Administracja publiczna w województwie wykonywana jest przez organy administracji rządowej (wojewoda sprawujący władzę administracji ogólnej, organy administracji zespolonej i organy administracji niezespolonej) oraz organy samorządu województwa. Siedzibą Wojewody Zachodniopomorskiego oraz Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego jest Gmina Miasto Szczecin.

17.1. ADMINISTRACJA RZĄDOWA

Administrację rządową na obszarze województwa wykonują:

- wojewoda;
- działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach (w imieniu wojewody, z ustawowego upoważnienia lub w imieniu własnym, jeżeli ustawy tak stanowią);
- organy administracji niezespolonej;
- organy samorządu terytorialnego, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej wynika z ustawy lub z zawartego porozumienia;
- działający pod zwierzchnictwem starosty kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach;
- organy innych samorządów, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej następuje na podstawie ustawy lub porozumienia.

17.1.1. WOJEWODA, WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA ZESPOLONA, WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA NIEZESPOLONA

Wojewoda sprawuje funkcje przedstawiciela Rady Ministrów w województwie, m.in. jako:

- zwierzchnik zespolonej administracji rządowej;
- organ nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego;
- organ wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego;
- reprezentant Skarbu Państwa.

Wojewoda wykonuje zadania przy pomocy wicewojewody, kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, dyrektora generalnego oraz dyrektorów Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. W latach 2008-2009 funkcję Wojewody Zachodniopomorskiego pełnił Marcin Zydorowicz.

Urząd Wojewódzki w Szczecinie

Administracja zespolona jest elementem rządowej administracji terenowej. Organizację zespolonej administracji rządowej w województwie określa statut urzędu wojewódzkiego nadawany przez wojewodę i zatwierdzany przez Prezesa Rady Ministrów. Wojewoda jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej: kieruje nią, koordynuje jej działalność, zapewnia warunki do skutecznego działania oraz ponosi odpowiedzialność związaną z rezultatami jej funkcjonowania.

Tabela 17.1.

WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA ZESPOLONA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO (STANU NA 31.12.2009)

Jednostka organizacyjna	Kierownik jednostki wg stanu na dzień 31.12.2009
Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie	nadinsp. Wojciech Olbryś
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	st. bryg. Henryk Cegielka
Kuratorium Oświaty w Szczecinie	Artur Gałęski
Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Szczecinie	Andrzej Romaniuk
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie	p.o. Zbigniew Sawicki
Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny w Szczecinie	Ewa Proch-Brudnowska
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie	Andrzej Miluch
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Szczecinie	Maciej Buczek
Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Szczecinie	Tomasz Grupiński
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie	Ewa Stanecka
Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Szczecinie	Ryszard Kabat
Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Szczecinie	Marek Rupental
Wojewódzka Inspekcja Nadzoru Geodezyjno-Kartograficznego w Szczecinie	Regina Zagala

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.

Administracja niezespolona, określana czasem jako specjalna, to część administracji rządowej w terenie działającej jako organy podporządkowane właściwym ministrom

bądź kierownikom państwowych osób prawnych i kierownikom innych państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu administracji rządowej na obszarze województwa. Wobec niej wojewoda posiada uprawnienia opiniodawcze, koordynacyjne oraz kontrolne (w pewnym zakresie).

Tabela 17.2.

WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA NIEZESPOLONA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	
Jednostka organizacyjna	Kierownik jednostki wg stanu na dzień 31.12.2009
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	p.o. Przemysław Łagodzki
Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie	prof.zw.dr hab.n.med. Marian Sygit
Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego	Paweł Sokołowski
Urząd Statystyczny w Szczecinie	Dominik Rozkrut
Urząd Morski w Szczecinie	Andrzej Borowiec
Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie	kpt. żs Krzysztof Woś
Wojewódzki Sztab Wojskowy w Szczecinie	płk mgr Adam Kalczyński
Wojewódzka Komenda Uzupelnień w Szczecinie	ppłk mgr Wojciech Kordański
Wojewódzka Komenda Uzupelnień w Szczecinie Podjuchach	ppłk dypl. Zbigniew Jarosiewicz
Urząd Kontroli Skarbowej w Szczecinie	Grzegorz Banaszek
Izba Celna w Szczecinie	Lidia Mołodecka
Urząd Celny w Szczecinie	p.o. Wojciech Styłski
Izba Skarbowa w Szczecinie	p.o. Janusz Janowski
Pierwszy Urząd Skarbowy w Szczecinie	p.o. Wojciech Madera
Drugi Urząd Skarbowy w Szczecinie	Jarosław Jarmużewski
Trzeci Urząd Skarbowy w Szczecinie	Gabriela Wojszwiłło-Piszczek
Zachodniopomorski Urząd Skarbowy w Szczecinie	Andrzej Tyrcha
Okręgowy Urząd Miar w Szczecinie	Stanisław Lipski
Obwodowy Urząd Miar w Szczecinie	Kazimierz Witkowski
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie	dr inż. Andrzej Kreft
Pomorski Oddział Straży Granicznej w Szczecinie	ppłk Mikołaj Gruszczyński
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Rybackiej w Szczecinie	Zbigniew Gąsowski

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.

17.1.2. ZMIANY W STRUKTURZE ADMINISTRACYJNEJ ORAZ KOMPETENCJACH

W 2009 r. Zachodniopomorskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu nadany został nowy statut, na podstawie którego wprowadzone zostały zmiany w strukturze urzędu:

- zlikwidowano Biuro ds. Ochrony Informacji Niejawnych, a jego zadania przejął Zespół ds. Ochrony Informacji Niejawnych;

- Wydział Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego oraz Gospodarki Nieruchomościami przekształcony został w Wydział Geodezji i Nieruchomości, Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi w Wydział Certyfikacji i Funduszy Europejskich, Wydział Środowiska i Rolnictwa w Wydział Środowiska i Łowiectwa, a Wydział Zarządzania Kryzysowego w Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego;
- Wydział Organizacyjno-Administracyjny przekształcony został w Biuro Organizacji i Kadr,
- powstało Biuro Wojewody.

W latach 2008-2009, na podstawie ustaw wskazanych poniżej, nastąpiło przekazanie zadań z kompetencji wojewody do obowiązków Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego.

W 2008 r., na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz. U. z 2005 r., Nr 175, poz. 1462 ze zm.) oraz ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 ze zm.), do kompetencji samorządu województwa przekazano zadania z zakresu ustaw: Prawo ochrony środowiska, o odpadach oraz Prawo wodne. Do obowiązków sejmiku województwa przekazano m.in.: uchwalanie programów ochrony powietrza; określenia rodzajów lub jakości paliw dopuszczonych do stosowania dla terenu województwa; uchwalanie programów ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami będącymi drogami, liniami kolejowymi lub lotniskami; wyznaczanie aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2 000, które powinny być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych zakończone oczyszczalniami ścieków. Z kolei do kompetencji marszałka województwa przekazano zadania dotyczące m.in.: określania ryzyka przekroczeń poziomów substancji w powietrzu, określania dopuszczalnego poziomu hałasu, wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, powoływania Wojewódzkiej Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko, jak również liczne uprawnienia z zakresu gospodarki odpadami, a także ustalanie linii brzegu dla wód granicznych oraz dróg śródlądowych i wydawanie decyzji w sprawie pozwoleń wodno-prawnych.

W 2008 r., na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r., Nr 1, poz. 7 ze zm.) do kompetencji samorządu, w szczególności marszałka województwa, przekazano zadania związane z pomocą osobom uprawnionym do alimentów w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

Z kolei w 2009 r. ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009 r., Nr 92, poz. 753 ze zm.) przeniosła do samorządów województw będące dotychczas w gestii wojewodów istotne zadania i kompetencje z zakresu:

- ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880) w obszarze parków krajobrazowych: sejmik województwa uzyskał kompetencje w zakresie tworzenia oraz likwidacji parków krajobrazowych, zarząd województwa w zakresie powoływania dyrektora parku krajobrazowego;
- ustawy z 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2004 r., Nr 251, poz. 2507) w obszarze wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego: samorząd województwa uzyskał nadzór nad wojewódzkimi ośrodkami (Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach stał się wojewódzką osobą prawną);
- ustawy z 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2005 r., Nr 25, poz. 202): marszałek województwa przejął dotychczasowe kompetencje wojewody w zakresie szczegółowo określonym w ustawie;
- ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz. 1485): do kompetencji sejmiku województwa przekazano ustalanie ogólnej powierzchni przeznaczanej corocznie pod uprawy maku lub konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw; do kompetencji marszałka województwa – wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie skupu maku i konopi włóknistych, wydawanie zakładom opieki zdrowotnej zezwoleń na prowadzenie leczenia substytucyjnego;
- ustawy z 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r., Nr 42, poz. 371): do kompetencji samorządu województwa przekazano zadania związane z integracją środowisk kombatanckich i koordynacją ich działań;
- ustawy z 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2001 r., Nr 73, poz. 763 i Dz. U. z 2001 r., Nr 154, poz. 1798): do kompetencji marszałka województwa przekazano udzielanie zezwoleń na prowadzenie prywatnej praktyki psychologicznej i nadzór nad zgodnym z zezwoleniem wykonywaniem tych praktyk;
- ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908): do kompetencji sejmiku wojewódzkiego przekazano tworzenia wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego oraz nadawania im statutu.

Ustawa z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. z 2009 r., Nr 125, poz. 1035) do kompetencji marszałka województwa dodała wydawanie zaświadczeń potwierdzających spełnianie przez przedsiębiorców (mikroprzedsiębiorców, małych albo średnich) warunków wymaganych do uzyskania statusu „przedsiębiorcy w przejściowych trudnościach finansowych”.

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009 r., Nr 92, poz. 753 ze zm.) dokonała również zmian w kilku ustawach, które mają swoje skutki dla gmin oraz starosty i samorządowych kolegiów odwoławczych, w tym:

- przeniesienie kompetencji wójta (burmistrza, prezydenta) na radę gminy w zakresie określania wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schronisk, spalarni i grzebowisk zwierzęcych;
- dodanie do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym przyznawania i wypłacania zasiłków stałych oraz opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; (Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367 i Nr 220, poz. 1431)); wcześniej było to zadanie zleczone z zakresu administracji rządowej;
- przeniesienie kompetencji wojewody na samorządowe kolegium odwoławcze w zakresie rozpatrywania odwołań od decyzji starosty dotyczącej postępowania scaleniowego, które reguluje ustawa z 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2003 r., Nr 178, poz. 1749).

17.2. SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo samorządowe to jednostka o charakterze korporacyjnym, wyposażona w osobowość prawną o charakterze publicznym i prywatnym, wypełniająca, poprzez wyłonione w drodze wyborów organy, zadania administracji publicznej na zasadach określonej prawnie niezależności, podlegająca przy tym nadzorowi państwowemu, sprawowanemu na podstawie kryterium legalności, której samodzielność podlega ochronie sądowej¹. Zakres działania samorządu województwa nie narusza samodzielności jednostek samorządu terytorialnego – powiatu i gminy.

¹ Dolnicki Bogdan artykuł ST.1999.6.15 Koncepcja, województwa samorządowego. Teza nr 2 19929/2 – System informacji prawnej LEX dla samorządu terytorialnego.

Samorząd województwa wykonuje zadania publiczne określone ustawami w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, w szczególności w zakresie określonym w art. 14, ust. 1 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz.1590). Dysponuje mieniem wojewódzkim oraz prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową na podstawie budżetu. Organami samorządu województwa są: sejmik i zarząd województwa.

17.2.1. SEJMIK WOJEWÓDZTWA

Sejmik jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa, jego kadencja trwa cztery lata. Do wyłącznej właściwości sejmiku należą zadania określone w art. 18 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590). Na podstawie ustawy o samorządzie województwa oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach sejmik stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa.

W skład Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wchodzi 30 radnych wybranych w wyborach bezpośrednich. Spośród radnych wybierany jest przewodniczący sejmiku, który organizuje prace tego organu oraz prowadzi jego obrady. Obecnie trwająca III kadencja Sejmiku rozpoczęła się w listopadzie 2006 r. Pierwsza sesja Sejmiku III kadencji (2006-2010) odbyła się 27 listopada 2006 r. Przewodniczącym wybrany został Michał Łuczak, zastąpiony w dniu 2 grudnia 2008 r. przez Olgierda Geblewicza.

Tabela 17.3.

WŁADZE SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	
Stanowisko	Stan na dzień 31.12.2009
Przewodniczący Sejmiku	Olgierd Geblewicz
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Lech Bartnik
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Zygmunt Dziewguć
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Tomasz Wywiół

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego powołał ze swojego grona komisje stałe, t.j.: Komisja Rewizyjna, Komisja Zdrowia, Opieki Społecznej i Bezpieczeństwa Publicznego, Komisja Oświaty, Kultury i Sportu, Komisja Gospodarki, Infrastruktury i Ochrony Środowiska, Komisja Rozwoju, Promocji i Współpracy Międzynarodowej, Komisja Budżetu i Spraw Samorządowych, Komisja Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich i jedną doraźną komisję do spraw Statutu Województwa Zachodniopomorskiego. Sejmik kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

17.2.2. ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

Zarząd województwa wybierany jest przez sejmik województwa. Członkostwa w zarządzie województwa nie można łączyć z członkostwem w organie innej jednostki samorządu terytorialnego oraz z zatrudnieniem w administracji rządowej, a także z mandatem posła i senatora. Marszałek, wicemarszałkowie i pozostali członkowie zarządu województwa mogą być wybrani spoza składu sejmiku województwa.

Zarząd województwa wykonuje zadania należące do samorządu województwa, niezastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich jednostek organizacyjnych, w szczególności określone w art. 41, ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590). Zasady i tryb działania zarządu województwa określa statut województwa. Po upływie kadencji sejmiku województwa zarząd działa do dnia wyboru nowego zarządu województwa. Zarząd wykonuje zadania województwa przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

Marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz. Pełni funkcję kierownika urzędu marszałkowskiego oraz zwierzchnika służbowego pracowników urzędu oraz kierowników samorządowych jednostek organizacyjnych. Status prawny pracowników urzędu marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych określa ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1593 ze zm.).

18 grudnia 2006 r. na posiedzeniu drugiej sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego na Marszałka i Przewodniczącego Zarządu Województwa został wybrany Norbert Obrycki, którego po rezygnacji 22 kwietnia 2008 r. zastąpił Władysław Husejko.

Tabela 17.4.

WŁADZE ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	
Zarząd województwa zachodniopomorskiego	
Funkcja	Stan na dzień 31.12.2009
Marszałek (Przewodniczący Zarządu)	Władysław Husejko
Wicemarszałek	Witold Jabłoński
Wicemarszałek	Jan Krawczuk
Członek Zarządu	Marek Hok
Członek Zarządu	Wojciech Drożdż

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

17.2.3. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ WOJEWÓDZTWA

W celu wykonywania swych zadań województwo tworzy wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne. Czynności nadzorcze nad tymi podmiotami, m.in. kierowanie, koordynowanie ich działalnością oraz powoływanie i odwoływanie ich kierowników, należą do kompetencji Zarządu Województwa.

Wojewódzkie osoby prawne z siedzibą na terenie Gminy Miasto Szczecin:

- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy – Zachodniopomorskie Centrum Leczenia i Profilaktyki w Szczecinie,
- Portowy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szczecinie,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie,
- Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc w Szczecinie,
- Specjalistyczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej nad Dzieckiem i Młodzieżą w Szczecinie,
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie,
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie,
- Specjalistyczny Szpital im. Prof. Alfreda Sokołowskiego w Szczecinie,
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Szczecinie,
- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie,
- Muzeum Narodowe w Szczecinie,
- Opera na Zamku w Szczecinie,
- Teatr Polski w Szczecinie,
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie,
- Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Inne jednostki nieposiadające osobowości prawnej podległe samorządowi województwa zachodniopomorskiego z siedzibą na terenie Gminy Miasto Szczecin:

- Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie,
- Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Szczecinie,
- Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie,

- Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie,
- Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie,
- Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych organów, ich zadań oraz bieżącej działalności samorządu województwa zachodniopomorskiego znajdują się pod adresami: www.sejmik-zachodniopomorskie.pl oraz www.wzp.pl.

17.3. SAMORZĄD GMINNY I POWIATOWY

Gmina Miasto Szczecin jest jednym z trzech miast w województwie zachodniopomorskim na prawach powiatu.

Do zakresu działań Miasta Szczecin (gminy i powiatu) należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym i ponadgminnym. Gmina Miasto Szczecin realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 ze zm.), a także niektóre zadania niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania te obejmują w szczególności sprawy z zakresu:

- ładu przestrzennego; geodezji, kartografii i katastru; administracji architektoniczno-budowlanej; gospodarki nieruchomościami; ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej; rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- transportu zbiorowego i dróg publicznych, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- promocji i ochrony zdrowia; pomocy społecznej (w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych); polityki prorodzinnej (w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej); wspierania osób niepełnosprawnych;
- gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- edukacji publicznej;
- kultury (w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury) oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- kultury fizycznej i turystyki (w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych);

- targowisk i hal targowych;
- zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych;
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpowodziowej (w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego); ochrony przeciwpożarowej i zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska; obronności;
- przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- ochrony praw konsumenta;
- utrzymania gminnych i powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej, współpracy z organizacjami pozarządowymi, współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw;
- promocji miasta.

Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, ma osobowość prawną, a jego samodzielność podlega ochronie sądowej. Organami Gminy Miasta Szczecin jest Rada Miasta Szczecin i Prezydent Miasta Szczecin.

17.3.1. RADA MIASTA SZCZECIN

Rada gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym. Kadencja rady gminy trwa 4 lata, licząc od dnia wyboru. Rada gminy podejmuje uchwały w zakresie swojej właściwości oraz kontroluje działalność prezydenta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy. Obecnie trwająca V kadencja Rady Miasta Szczecin (2006-2010) rozpoczęła się w listopadzie 2006 r. W Radzie Miasta Szczecin zasiada 31 radnych z 3 ugrupowań politycznych i 1 radny niezrzeszony.

Tabela 17.5.

PREZYDIUM RADY MIASTA SZCZECIN	
Stanowisko	Stan na dzień 31.12.2009
Przewodniczący Rady Miasta	Bazyli Baran
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Władysław Dzikowski
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Jan Stopyra
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Artur Szałabawka

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 17.6.

KLUBY RADNYCH RADY MIASTA SZCZECIN (STAN NA DZIEŃ 31.12.2009 R.)		
Klub radnych	Liczba radnych	Przewodniczący klubu
Platforma Obywatelska	16	Tomasz Grodzki
Prawo i Sprawiedliwość	9	Leszek Duklanowski
Sojusz Lewicy Demokratycznej	5	Jędrzej Wijas
Radni niezrzeszeni	1	-

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

W 2008 r. odbyło się 14 sesji zwyczajnych i jedna sesja uroczysta, Rada Miasta podjęła 333 uchwały. W 2009 r. odbyło się 12 sesji zwyczajnych, jedna sesja uroczysta i 4 sesje nadzwyczajne, Rada Miasta podjęła 309 uchwał.

Rada Miasta ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając działania oraz skład osobowy komisji. Komisje pełnią funkcje o charakterze opiniodawczo-doradczym i podlegają Radzie Miasta. Przedkładają jej plan pracy oraz sprawozdanie z działalności. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć radni niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu. W 2008 r. komisje stałe Rady Miasta Szczecin odbyły 351 posiedzeń, podjęły: 141 stanowisk, 115 wniosków, 33 dezyderaty, 28 razy wystąpiły z inicjatywą uchwałodawczą. W 2009 r. komisje stałe Rady Miasta odbyły 339 posiedzeń, podjęły: 131 stanowisk, 82 wnioski, 35 dezyderatów oraz 28 razy wystąpiły z inicjatywą uchwałodawczą.

Tabela 17.7.

KOMISJE STAŁE RADY MIASTA SZCZECIN WG STANU NA DZIEŃ 31.12.2009	
Komisja	Przewodniczący komisji
ds. Budżetu i Finansów	Judyta Lemm
ds. Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej	Arkadiusz Pawlak
ds. Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Mienia	Leszek Duklanowski
ds. Budownictwa i Mieszkalnictwa	Piotr Kęsik
ds. Edukacji i Kultury	Paweł Bartnik
ds. Zdrowia i Pomocy Społecznej	Tomasz Grodzki
ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności	Tomasz Hinc
ds. Sportu	Andrzej Mickiewicz
Rewizyjna	Marzena Kopacka

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

W ciągu lat 2008-2009 nie nastąpiły zmiany na stanowiskach przewodniczących Komisji Stałych Rady Miasta Szczecin.

Przy Radzie Miasta działała również Miejska Komisja Wyborcza powołana w celu m.in. przeprowadzenia wyborów do rad osiedli Gminy Miasto Szczecin. W 2008 r. Komisja odbyła 5 posiedzeń, na których podjęła 25 uchwał i rozpatrzyła 33 pisma różne, natomiast w 2009 r. odbyła 7 posiedzeń, na których podjęła 23 uchwały i rozpatrzyła 23 pisma różne.

17.3.2. JEDNOSTKI POMOCNICZE

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym daje gminie możliwość tworzenia jednostek pomocniczych: sołectw oraz dzielnic, osiedli i innych. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz zniesienia jednostki pomocniczej określa statut gminy.

Jednostkami pomocniczymi na terenie Gminy Miasto Szczecin jest 37 osiedli.

Tabela 17.8.

WYKAZ RAD OSIEDLI NA TERENIE MIASTA GMINY MIASTO SZCZECIN (STAN NA 31.12.2009)	
Dzielnica	Rady osiedli
Śródmieście	Centrum, Drzetowo-Grabowo, Łęčno, Międzyodrze-Wyspa Pucka, Niebuszewo-Bolinko, Nowe Miasto, Stare Miasto, Śródmieście-Północ, Śródmieście-Zachód, Turzyn
Północ	Bukowo, Gołęcino-Goćław, Niebuszewo, Skolwin, Stołczyn, Warszewo, Zelechowo
Zachód	Arkońskie-Niemierzyn, Gumieńce, Głębokie-Piłchowo, Osów, Pogodno, Krzekowo-Bezrzecze, Pomorzany, Świerczewo, Zawadzkiego-Klonowica
Prawobrzeże	Bukowe-Kłeskowo, Dąbie, Kijewo, Majowe, Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, Podjuchy, Słoneczne, Wielgowo-Sławocieszce, Załom, Zdroje, Żydowce-Klucz

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Organem uchwałodawczym osiedla jest rada, a organem wykonawczym zarząd. Głównym zadaniem rady osiedla jest reprezentowanie interesów mieszkańców osiedla wobec organów miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji i organizacji działających na terenie osiedla. Rady mogą zgłaszać wnioski i opiniują projekty planu budżetu Miasta, wieloletnie programy inwestycyjne, plany, projekty, zabudowy i zagospodarowania terenu oraz realizację zadań w odniesieniu do terenu osiedla.

W 2008 r. w radach osiedli działało 546 osób, a w 2009 r. – 536 osób. Rady osiedli złożyły w 2008 r. 233 wnioski inwestycyjne, natomiast w 2009 r. – 196 wniosków, dotyczących głównie uzbrajania terenów, budowy i remontów dróg i budynków komunalnych, budowy i remontów placówek oświatowych, inwestycji o charakterze rekreacyjno-sportowym.

17.3.3. PREZYDENT MIASTA SZCZECIN

Prezydent wybierany jest bezpośrednio w wyborach powszechnych. Jest organem wykonawczym Miasta. Kadencja prezydenta trwa 4 lata. Funkcji tej nie może pełnić osoba, która nie jest obywatelem polskim. Nie można jej (podobnie jak funkcji zastępców prezydenta) łączyć z:

- funkcją wójta, burmistrza, prezydenta lub ich zastępców w innej gminie,
- członkostwem w organach jednostek samorządu terytorialnego,
- zatrudnieniem w administracji rządowej,
- mandatem posła lub senatora.

Zadania prezydenta wynikają z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Statutu Miasta oraz zapisów Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta.

W dniu 26 listopada 2006 r. został wybrany na Urząd Prezydenta Miasta Szczecin w drugiej turze wyborów samorządowych 2006 r. obecny prezydent Piotr Krzystek.

Prezydent Miasta Piotr Krzystek pełni funkcję Kierownika Urzędu Miasta, zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników Urzędu, kierowników miejskich jednostek organizacyjnych, zwierzchnika w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, pełni funkcję organu samorządu terytorialnego przy rozstrzyganiu indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, kieruje realizacją zadań Urzędu Miasta Szczecin, określa kierunki polityki zagranicznej Miasta, sprawuje nadzór nad zapewnieniem porządku publicznego, promocją i komunikacją społeczną, kontrolą i audytem wewnętrznym, zapewnieniem ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych, odpowiada za sprawy związane z obronnością kraju oraz obroną cywilną Miasta. Od początku kadencji Prezydent Miasta Szczecin wydał 1 946 zarządzeń, w tym w 2008 r. – 598, a w 2009 r. – 628.

Prezydent na podstawie art. 26a ustawy z dnia 8 marca 1999 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.) w drodze zarządzenia powołuje oraz odwołuje swojego zastępcę lub zastępców, określa ich liczbę i wskazuje imiennie pierwszego i kolejnych zastępców. Liczba zastępców wójta nie może być większa niż czterech w gminach powyżej 200 000 mieszkańców. Prezydent Miasta Szczecin, Piotr Krzystek, powołał swoich zastępców i powierzył im prowadzenie określonych spraw w swoim imieniu. Zmiany na stanowiskach zastępców Prezydenta Miasta w okresie sprawowania urzędu przez Prezydenta Miasta Piotra Krzystka oraz stan aktualny przedstawia tabela 17.9.

Tabela 17.9.

ZMIANY NA STANOWISKACH ZASTĘPCÓW PREZYDENTA MIASTA SZCZECIN DO DNIA 20.04. 2010 R.

Sprawy oświaty, aktów stanu cywilnego, ochrony praw konsumenckich, współpracy z radami osiedli	Sprawy społeczne, kultury i ochrony konserwatorskiej, zabytków, kultury fizycznej, sportu i turystyki, współpracy z organizacjami pozarządowymi	Sprawy rozwoju, inwestycji, pozyskiwania inwestorów, współpracy regionalnej, przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji gospodarczej, ładu budowlanego, zagospodarowania przestrzennego miasta	Sprawy bieżącego funkcjonowania miasta, gospodarowania mieniem, polityki mieszkaniowej, ochrony środowiska oraz przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych
Elżbieta Masojć	Tomasz Jarmoliński (do dnia 26.08.2009 r.)	Krzysztof Nowak (do dnia 04.03.2010 r.)	Beniamin Chochulski
Elżbieta Masojć		Aleksander Buwelski (od dnia 04.03.2010 r.)	Beniamin Chochulski
Elżbieta Masojć	Krzysztof Soska (od dnia 20.04.2010 r.)	Aleksander Buwelski	Beniamin Chochulski

Źródło: Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin

Sekretarz oraz skarbnik powoływani są na wniosek prezydenta uchwałą Rady Miasta. Z dniem 1 stycznia 2007 r. na stanowisko Sekretarza Miasta Szczecin został powołany Ryszard Słoka. Natomiast nieprzerwanie od dnia 1 marca 2004 r. funkcję Skarbnika Miasta Szczecin pełni Stanisław Lipiński. Zakres działania Zastępców Prezydenta Miasta, Sekretarza Miasta oraz Skarbnika Miasta określa Zarządzenie Nr 175/10 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 21 kwietnia 2010 r. w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin.

17.3.4. URZĄD MIASTA SZCZECIN

Urząd Miasta Szczecin jest jednostką budżetową i organizacyjną Miasta, przy pomocy której prezydent wykonuje zadania z zakresu administracji publicznej, wynikające z zadań własnych Miasta, zadań zleconych z mocy ustaw lub przejętych przez Miasto w wyniku porozumień z organami administracji rządowej i samorządowej. Urząd Miasta działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa, Statutu Miasta, Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin oraz aktów prawnych wydawanych przez Radę oraz Prezydenta. Urząd Miasta jest pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy.

Budynek Urzędu Miejskiego – widok od Jasnych Blonii

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który dokonuje czynności z zakresu prawa pracy na zasadach określonych odrębnymi przepisami. Prezydent kieruje Urzędem poprzez wydawanie zarządzeń i pism okólnych oraz poleceń służbowych. Nadzór nad jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Szczecin oraz spółkami z udziałem Miasta sprawowany jest przez prezydenta przy pomocy zastępców prezydenta oraz właściwych wydziałów i biur Urzędu. W celu zapewnienia realizacji przez Urząd zadań o szczególnym znaczeniu dla miasta, prezydent może w drodze zarządzenia powołać zespół zadaniowy lub pełnomocnika. W skład zespołów mogą wchodzić pracownicy oraz osoby spoza Urzędu.

Struktura wewnętrzna Urzędu Miasta Szczecin wynika z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin stanowiącego Załącznik do Zarządzenia Nr 195/09 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin z późn. zm. W skład Urzędu wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. wchodzi następujące wydziały i biura na prawach wydziałów oznaczone odpowiednio symbolami:

- Biuro Prezydenta Miasta – BPM,
- Biuro Rady Miasta – BRM,
- Wydział Kontroli i Audytu Wewnętrzznego – WKiAW,
- Wydział Organizacyjny – WO,
- Biuro Obsługi Interesantów – BOI,
- Urząd Stanu Cywilnego – USC,
- Wydział Oświaty – WOŚ,
- Biuro Promocji i Informacji – BPiI,
- Wydział Kultury i Ochrony Zabytków – WKiOZ,
- Wydział Sportu i Turystyki – WSiT,
- Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej – WZiPS,
- Wydział Rozwoju Miasta – WRM,
- Wydział Inwestycji Miejskich – WIM,

- Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej – WUiAB,
 - Biuro Geodety Miasta – BGM,
 - Wydział Gospodarki Nieruchomościami – WGN,
 - Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska – WGKiOŚ,
 - Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych – BBiFP,
 - Wydział Księgowości – WKS,
 - Wydział Podatków i Opłat Lokalnych – WPOiE,
 - Wydział Egzekucji Administracyjnej – WEA,
 - Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności – WZKiOL,
 - Wydział Informatyki – WInf,
 - Wydział Obsługi Urzędu – WOU,
 - Biuro ds. Zamówień Publicznych – BZP,
- oraz biura na prawach samodzielnych referatów:
- Biuro Prawne – BP,
 - Biuro ds. Organizacji Pozarządowych – BOP,
 - Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów – BMRK,
 - Biuro ds. Ochrony Informacji Niejawnych – BOIN,
 - Biuro ds. Morskich – BM.

Filia Urzędu Miasta znajduje się na Prawobrzeżu Szczecina. Do zadań filii należy m.in.: rejestracja pojazdów, przyjmowanie wniosków i wydawanie praw jazdy, załatwianie spraw z zakresu ewidencji ludności i dowodów osobistych, przyjmowanie opłat z tytułu podatków wnoszonych przez mieszkańców, sprawy załatwiane przez Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów.

W latach 2008-2009 nastąpiły zmiany w organizacji pracy Biura Obsługi Interesantów, mające na celu ulepszenie oraz rozszerzenie zakresu świadczonych usług i związane m.in. z obsługą przedsiębiorców (uruchomienie dodatkowego stanowiska dla przedsiębiorców rejestrujących pojazdy, umożliwienie umawiania wizyt w Centrum Obsługi Przedsiębiorców poprzez Internet), ewidencją ludności (wprowadzenie programu „Mieszkańcy”, wdrożenie programu okołowidencyjnego) oraz usprawniające pracę w Referacie Spraw Obywatelskich i na stanowiskach ds. informacji adresowej. Uruchomiono punkt informacyjny dla interesantów, w którym udzielane są informacje o tematyce wykraczającej poza zakres zadań Urzędu Miasta (m.in. w sprawach związanych z działalnością takich instytucji, jak: Urząd Wojewódzki, Zakład Usług Komunalnych, Strefa Płatnego Parkowania, Izba Celna, Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych). Od 2008 r. w nowej formule ukazuje się poradnik dla interesantów „Gazetka. Informator Urzędu Miasta Szczecin”, w Sali Biura Obsługi Interesantów na telebimach wyświetlane są serwisy informacyjne, prezentacje multimedialne oraz zdjęcia z kamer internetowych.

Szczegółowe informacje na temat funkcjonowania Urzędu Miasta Szczecin oraz działalności samorządu miejskiego znajdują się na stronie www.szczecin.pl.

17.3.5. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ MIASTA, WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. W celu wykonywania tych zadań może tworzyć jednostki organizacyjne, zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi, oraz współdziałać z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin to jednostki utworzone do realizacji zadań Miasta, których celem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków do racjonalnego i harmonijnego rozwoju miasta oraz warunków pełnego uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty. Wykazy jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin i jednostek współpracujących dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin pod adresem: www.bip.um.szczecin.pl.

Wg stanu na koniec 2008 r. na terenie miasta Szczecin zarejestrowano 1 884 organizacje pozarządowe, natomiast obecnie (stan na 19 marca 2010 r.) funkcjonuje już 2 030 organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. Przeważającą grupę stanowią stowarzyszenia zarejestrowane w sądzie, następnie stowarzyszenia zwykłe, jednostki terenowe stowarzyszeń, fundacje, stowarzyszenia kultury fizycznej zarejestrowane w sądzie, uczniowskie kluby sportowe, stowarzyszenia kultury fizycznej nieprowadzące działalności gospodarczej i inne podmioty zaliczane do sektora pozarządowego.

Współpraca Gminy Miasto Szczecin jako jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi opiera się głównie na zasadach uregulowanych ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873 ze zm.). Ustawa reguluje również sferę zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, z których może korzystać organ administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych. Zasady współdziałania Miasta Szczecin i organizacji pozarządowych określone są również w przyjętej Uchwałą Nr XIV/458/99 Rady Miasta Szczecina z dnia 11 października 1999 r. Szczecińskiej Karcie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi, określającej formy wsparcia i współdziałania tych podmiotów z Miastem. Głównymi formami pomocy udzielanej przez Miasto organizacjom pozarządowym są dotacje oraz przyznanie lokalu na działalność statutową. Zestawienie dotacji oraz umów pozadotacyjnych udzielonych organizacjom pozarządowym za lata 2007-2009 zawiera tabela 17.10.

Tabela 17.10.

ZESTAWIENIE DOTACJI UDZIELONYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM ZA LATA 2007-2009

rok	Zestawienie dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym			Zestawienie umów pozadotacyjnych zawieranych z organizacjami pozarządowymi	
	liczba zawartych umów dotacyjnych	liczba otwartych konkursów ofert	kwota dotacji [tys. zł]	liczba zawartych umów	kwota umów [tys. zł]
2007	350	68	11 010,19	112	1 754,87
2008	361	76	12 454,53	162	3 516,27
2009	422	86	14 940,47	115	2 697,40

Źródło: Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.

Liczba lokali komunalnych na terenie Gminy Miasta Szczecin użytkowanych przez organizacje pozarządowe w ramach prowadzonej działalności pożytku publicznego w 2008 r. wyniosła 173, natomiast w 2009 r. – 170.

Ponadto Gmina Miasto Szczecin praktykowała następujące formy współpracy z organizacjami pozarządowymi w latach 2008-2009:

- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków poprzez publikowanie istotnych dla organizacji informacji w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronach internetowych Miasta, a także rozsyłanie newslettera (cyklicznie co tydzień);
- organizacja szkoleń dla przedstawicieli organizacji pozarządowych;
- partycypacja przedstawicieli organizacji w działaniach programowych Miasta;
- koordynacja działań i realizacja wspólnych przedsięwzięć i imprez na terenie Szczecina, w tym m.in: kolejne edycje akcji „Zostaw 1% w Szczecinie”, kolejne edycje Szczecińskiego Spotkania Organizacji Pozarządowych POD PLATANAMI, Dni Otwarte Organizacji Pozarządowych, konferencje i debaty w ramach II i III Tygodnia Inicjatyw Pozarządowych;

- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym (Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Szczecin, Prezydencka Rada Kultury w Szczecinie, Komisja ds. Przydziału Pracowni Artystycznych, oraz Prezydencka Rada Organizacji Pozarządowych w Szczecinie, której kontynuatorem jest obecna Szczecińska Rada Działalności Pożytku Publicznego).

Gmina Miasto Szczecin zaangażowała organizacje pozarządowe do wymiany doświadczeń i prezentacji swoich osiągnięć podczas V Ogólnopolskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych w Warszawie (2008 r.). W 2009 r. wydano „Informator o organizacjach prowadzących działalność pożytku publicznego na terenie Miasta Szczecin”.

17.3.6. ZWIĄZKI MIĘDZYGMINNE I STOWARZYSZENIA

Gmina Miasto Szczecin należy do ośmiu krajowych organizacji, związków międzygminnych i stowarzyszeń gmin (tabela 17.11.), w których opłaca coroczną składkę członkowską. Wydatki z tytułu składek członkowskich w 2008 r. wyniosły 515 352 zł, a w 2009 r. – 524 537 zł. O przystąpieniu do większości z nich zdecydowano poprzez przyjęcie odpowiednich uchwał Rady Miasta Szczecin bądź zarządzeń Prezydenta Miasta Szczecin. Przedstawicielem Miasta w części związków i stowarzyszeń jest Prezydent Miasta Szczecin Piotr Krzystek, w pozostałych – delegowani przez Radę Miasta Szczecin radni Rady Miasta Szczecin oraz pracownicy Urzędu Miasta Szczecin.

Działania organizacji, stowarzyszeń i związków międzygminnych związane są m.in. ze wspieraniem rozwoju samorządności terytorialnej i gospodarczej, tworzeniem podstaw społeczeństwa obywatelskiego, wspólnym rozwiązywaniem specyficznych problemów i wymianą doświadczeń na różnych polach działalności, organizacją wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi samorządów (gospodarczych, kulturalnych i innych) oraz współpracą z organami państwa, organizacjami ogólnopolskimi, zagranicznymi i międzynarodowymi w celu zwiększania roli metropolii.

Tabela 17.11.

PRZEDSTAWICIELE GMINY MIASTO SZCZECIN W ZWIĄZKACH I STOWARZYSZENIACH

Organizacja	Dziedziny działalności	Przedstawiciel
Unia Metropolii Polskich	Działalność fundacji opiera się na pracach w tematycznych komisjach i zespołach: ds. integracji europejskiej i spójności Polski z UE, ds. finansów, majątku i inwestycji publicznych, ds. edukacji i sportu oraz kultury i mediów, ds. ochrony zdrowia oraz polityki społecznej, ds. administracji miejskiej oraz bezpieczeństwa obywateli, ds. infrastruktury, rozwoju przestrzennego, polityki regionalnej oraz środowiska, ds. obszarów metropolitalnych, miast i dzielnic oraz Zespole ds. ochrony zdrowia i polityki społecznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego	Piotr Krzystek
Związek Miast Polskich	Działalność związku opiera się na pracach w następujących tematycznych komisjach: finansów, kultury, bezpieczeństwa i porządku publicznego, gospodarki komunalnej, integracji europejskiej, polityki mieszkaniowej i przestrzennej, polityki społecznej, promocji i ochrony zdrowia, edukacji, kultury fizycznej, polityki gospodarczej i promocji miasta, ochrony środowiska, komisji ustrojowej, turystyki oraz powiatowej	Judyta Lemm

C.D. TABELI 17.11.

Organizacja	Dziedziny działalności	Przedstawiciel
Związek Miast i Gmin Morskich	Działalność związku opiera się na dążeniu do gospodarczego i kulturowego rozwoju regionu nadmorskiego	Piotr Jania
Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich	Działalność związku opiera się na wdrażaniu zasad i strategii polityki zdrowia w kraju, regionie i gminach	Marta Giezek
Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	Działalność stowarzyszenia polega na podejmowaniu inicjatyw, promowaniu oraz aktywnym popieraniu wszelkich działań mających na celu rozwój przedsiębiorczości samorządów w oparciu o środki Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych	Beniamin Chochulski Stefania Biernat Tomasz Jarmoliński Urszula Pańska Michał Marcinkiewicz Teresa Kalina
Stowarzyszenie na rzecz Gmin Miast Nadodrzańskich	Statutowymi celami stowarzyszenia są m.in.: wspieranie rozwoju gospodarczego miast nadodrzańskich, kształtowanie świadomości ekologicznej, propagowanie walorów turystycznych regionów nadodrzańskich, podejmowanie działań skierowanych na rozwój korytarza transportowego północ – południe Europy, którego osią jest Odra, wspieranie rozwoju portów i żeglugi towarowo-pasażerskiej	Piotr Krzystek
Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	Działania organizacji skupiają się na upowszechnianiu idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju	Piotr Krzystek Zbigniew Stasiów
Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna	Celem działalności organizacji jest kreowanie wizerunku województwa zachodniopomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie, integrowanie środowisk samorządu terytorialnego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji, zainteresowanych rozwojem turystycznym województwa, zwiększenie liczby turystów odwiedzających województwo zachodniopomorskie, działanie na rzecz wzrostu wpływów z turystyki	Arkadiusz Pawlak

Źródło: Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin.

17.4. ORGANY NADZORU I KONTROLI

Nadzór nad działalnością samorządu gminnego sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

17.4.1. REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA

Zgodnie z ustawą z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 55, poz. 577 ze zm.) regionalne izby obrachunkowe są państwowymi organami nadzoru i kontroli gospodarki finansowej takich podmiotów, jak: jednostki samorządu terytorialnego, związki międzygminne, stowarzyszenia gmin oraz stowarzyszenia gmin i powiatów, związki powiatów, stowarzyszenia powiatów, samorządowe jednostki organizacyjne (w tym samorządowe osoby prawne) oraz inne podmioty (w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego). Izby sprawują nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych oraz dokonują kontroli gospodarki finansowej, a także zamówień publicznych.

Od 2000 r. jedną z 16 regionalnych izb obrachunkowych działających w Polsce jest Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie. Jej działania obejmują województwo zachodniopomorskie.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie przeprowadzi-

ła w 2008 r. kontrolę kompleksową gospodarki finansowej Gminy Miasto Szczecin za lata 2004-2007. Wyniki kontroli potwierdziły wyeliminowanie części uchybień i nieprawidłowości wykazanych w poprzedniej kontroli w 2004 r. W trakcie kontroli nie stwierdzono rażących nieprawidłowości, które w sposób zasadniczy naruszałyby podstawowe zasady opracowywania budżetu oraz jego wykonanie.

Szczegółowe informacje na temat organizacji pracy i działalności Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie znajduje się na stronie www.szczecin.rio.gov.pl.

17.4.2. SAMORZĄDOWE KOLEGIUM ODWOŁAWCZE

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Szczecinie jest państwową jednostką budżetową. Działa głównie na podstawie ustawy z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 856 ze zm.) oraz na podstawie innych ustaw zawierających przepisy prawa administracyjnego materialnego. Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest właściwe w szczególności do rozpatrywania odwołań od decyzji, zażeń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji wydanych w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej, należących do właściwości organów jednostek samorządu terytorialnego. Kolegium orzeka także w sprawach aktualizacji opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości.

Obszar właściwości miejscowej Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie obejmuje powiaty: choszczeński, goleniowski, gryficki, gryfiński, kamieński,

łobeski, myśliborski, policki, pyrzycki i stargardzki oraz miasta na prawach powiatu: Szczecin i Świnoujście. Nadto Kolegium – ze względu na swoją siedzibę – jest organem wyższego stopnia w stosunku do organów samorządu województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 17.12.

STAN SPRAW SAMORZĄDOWEGO KOLEGIUM ODWOŁAWCZEGO W SZCZECINIE	
Rok 2008	
Wpływ spraw do Kolegium	7 049
Liczba spraw zakończonych	4 961
Rok 2009	
Wpływ spraw do Kolegium	5 439
Liczba spraw zakończonych	5 768

Źródło: BIP Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie.

Szczegółowe informacje na temat organizacji pracy i działalności Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie znajdują się na stronie www.sko.szczecin.pl.

17.4.3. WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY

Sądy administracyjne, zgodnie z ustawą z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269 ze zm.), sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej. Sądami administracyjnymi są Naczelny Sąd Administracyjny (sąd II instancji) oraz wojewódzkie sądy administracyjne (sądy I instancji). Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie jest jednostką budżetową, obszarem właściwości obejmuje województwo zachodniopomorskie.

Szczegółowe informacje na temat organizacji pracy i działalności Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie znajdują się na stronie www.szczecin.wsa.gov.pl

17.4.4. NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej podległym Sejmowi. Działa na podstawie przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli. Działalność NIK w szczególności obejmuje kontrole działalności organów administracji rządowej i samorządu, NBP a także innych jednostek organizacyjnych wykorzystujących majątek oraz wywiązujących się ze zobowiązań finansowych wobec państwa. Podmiot zorganizowany

jest w 16 delegaturach regionalnych. Jedną z delegatur Najwyższej Izby Kontroli Delegatura w Szczecinie ma swoją siedzibę w Szczecinie w gmachu Urzędu Miasta.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. BIP Najwyższej Izby Kontroli.
2. BIP Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie.
3. BIP Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie.
4. Biuro Obsługi Interesantów Urzędu Miasta Szczecin.
5. Biuro Rady Miasta Szczecin.
6. Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.
7. Raport ze współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2006. Sprawozdania przesyłane przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin.
8. System informacji prawnej LEX dla Samorządu Terytorialnego.
9. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.
10. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1990 r., Nr 16, poz. 95 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2010. 28. 146 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 1998 r., Nr 91, poz. 578 ze zm.).
13. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590).
14. Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. z 1998 r., Nr 96, poz. 603 ze zm.).
15. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 ze zm.).
16. Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 55, poz. 577 ze zm.).
17. Ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 856 ze zm.).
18. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r., Nr 80, poz. 876 ze zm.).
19. www.szczecin.pl.
20. www.bip.um.szczecin.pl.
21. www.bip.um-zachodniopomorskie.pl.
22. www.wspolnota.org.pl/content/view/7577/57/.
23. Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin.
24. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.
25. Zarządzenie nr 246/07 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin.

18.1. POLITYKA FINANSOWA MIASTA

Finanse Miasta są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem. Gospodarka finansowa Miasta Szczecin oparta jest na corocznie opracowywanym i uchwalanym przez Radę Miasta budżecie zawierającym zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi – przede wszystkim uchwałami Rady Miasta w sprawie kierunkowych założeń polityki budżetowej Miasta oraz procedury tworzenia i uchwalania budżetu. Podstawowym aktem prawnym określającym zasady opracowania budżetu, jego uchwalanie oraz wykonywanie, jest ustawa o finansach publicznych¹.

Od 2005 r. Szczecin pracuje nad budżetem zadaniowym. Takie ujęcie czyni budżet bardziej zrozumiałym dla mieszkańców, ponieważ u podstaw podejścia zadaniowego leży powiązanie konkretnego wydatku z zadaniem, które Miasto realizuje na ich rzecz. Budżet w ujęciu zadaniowym ma umożliwić wybór optymalnego sposobu realizacji zadań Miasta poprzez określenie jasnych celów i wskaźników efektywności ich realizacji, a także wskazanie odpowiedzialności za wykonanie konkretnego zadania.

Budżet zadaniowy stanowi, obok wieloletniego planowania finansowego, wieloletniego programu inwestycyjnego, długu publicznego oraz oceny ratingowej, istotne narzędzie polityki finansowej prowadzonej przez Miasto. Z jej zasadami, narzędziami i celami można się zapoznać na stronach Biuletynu Informacji Publicznej, gdzie zamieszczany jest, weryfikowany rokrocznie, dokument o nazwie „Polityka finansowa Miasta Szczecin”². Celem strategicznym polityki finansowej Miasta jest zabezpieczenie środków finansowych na realizację zadań bieżących Miasta przy jednoczesnym utrzymaniu wzrostu poziomu wydatków inwestycyjnych. Równorzędnym zadaniem na najbliższe lata jest łagodzenie konsekwencji światowego kryzysu gospodarczego, którego skutki odczuły samorzady w Polsce.

W 2009 r. budżet Miasta Szczecin zamknął się kwotami:

- po stronie dochodów kwotą 1 297 310 625 zł,
- po stronie wydatków kwotą 1 396 920 146 zł,

natomiast deficyt budżetowy wyniósł 99 609 521 zł.

¹ 27 sierpnia 2009 r. Sejm uchwalił nową ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240). Większość jej przepisów weszła w życie 1 stycznia 2010 r. Przepisy wchodzące w życie w innym terminie opisano w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1241).

² Na stronie www.bip.um.szczecin.pl, zakładka Finanse/Finanse i majątek Miasta można zapoznać się również z budżetem Miasta, sprawozdaniem z jego wykonania, oceną wiarygodności kredytowej Miasta oraz memorandum finansowym i informacją o stanie mienia komunalnego.

W latach budżetowych 2005-2008 budżet Miasta zamykał się nadwyżką. Niewątpliwie wynik budżetowy 2009 r. jest w pewnej mierze efektem kryzysu gospodarczego. Odnotowano, przede wszystkim, niższe wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych oraz podatku od czynności cywilnoprawnych, czyli w tych pozycjach dochodowych, które charakteryzują się wysoką wrażliwością na zmiany koniunkturalne.

18.2. DOCHODY MIASTA

Miasto w celu realizacji zadań gromadzi dochody. Według zapisów ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2008 r., Nr 88, poz. 539 j.t.) na dochody tych jednostek składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencja ogólna, dotacje z budżetu państwa. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być także: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Na wielkość dochodów budżetowych Gminy Miasto Szczecin w latach 2008 i 2009 znaczący wpływ miały następujące źródła:

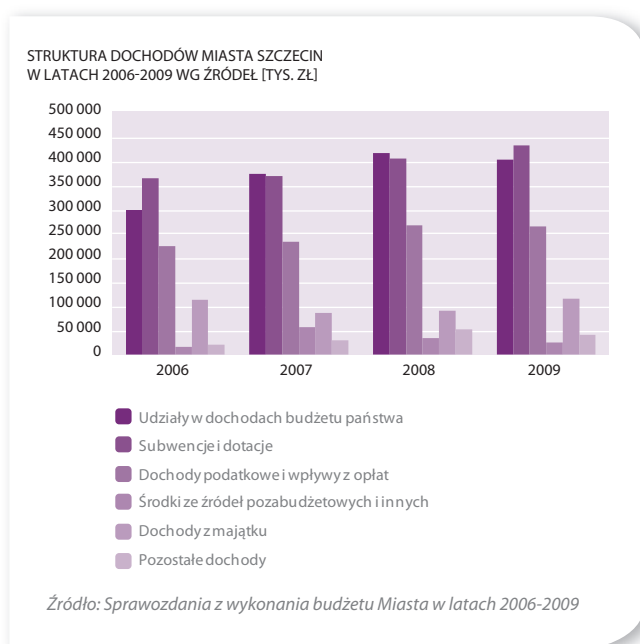
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych: w 2008 r. – 32,9%, w 2009 r. – 31,4%,
- subwencje i dotacje na działalność związaną z realizacją zadań własnych i zleconych: w 2008 r. – 32,0%, w 2009 r. – 33,7 %,
- podatki i opłaty lokalne: w 2008 r. – 21,1%, w 2009 r. – 20,7%,
- dochody z majątku Miasta: w 2008 r. – 7,1%, w 2009 r. – 9,0 %.

Od 2007 r. dochody w budżecie Miasta są podzielone na bieżące i majątkowe. Do dochodów majątkowych zalicza się: dotacje i środki otrzymane na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. W strukturze dochodów Miasta Szczecin dominują dochody bieżące. Stanowiły one w 2008 r. – 94,4%, a w 2009 r. – 93,3% całkowitych dochodów Miasta. Dochody te według źródeł przedstawia tabela i wykres.

Tabela 18.1.

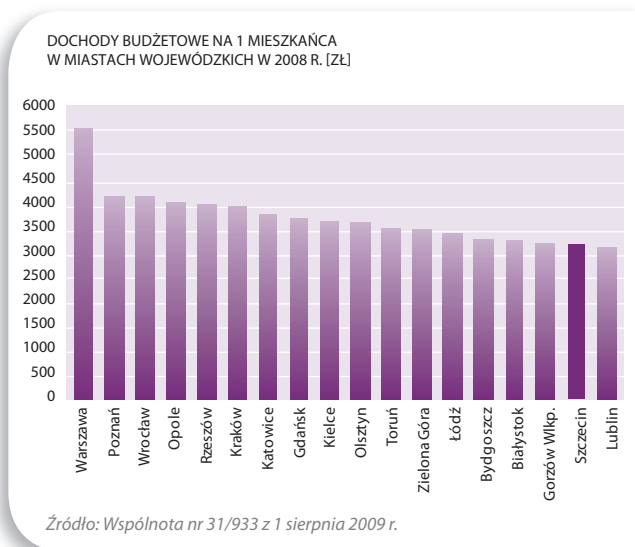
DOCHODY MIASTA SZCZECIN W LATACH 2008-2009 WEDŁUG ŹRÓDEŁ				
Wyszczególnienie	2008		2009	
	wykonanie [tys. zł]	struktura [%]	wykonanie [tys. zł]	struktura [%]
I. Dochody bieżące	1 211 035,3	94,4	1 210 357,9	93,3
1. Udziały w dochodach budżetu państwa (PIT, CIT)	422 087,7	32,9	407 120,1	31,4
2. Subwencje i dotacje, w tym:	402 743,0	31,4	431 822,6	33,3
- subwencje	282 109,4	22,0	307 935,8	23,7
- dotacje	120 633,6	9,4	123 886,8	9,5
3. Dochody podatkowe i wpływy z opłat, w tym:	271 105,0	21,1	268 029,9	20,7
- dochody podatkowe	217 152,9	16,9	204 568,2	15,8
- wpływy z opłat	53 952,1	4,2	63 461,7	4,9
4. Dochody z majątku	53 990,4	4,2	52 730,1	4,1
5. Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	7 713,0	0,6	8 229,4	0,6
6. Pozostałe dochody	53 396,2	4,2	42 425,8	3,3
II. Dochody majątkowe	71 367,2	5,6	86 952,7	6,7
1. Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	26 889,5	2,1	17 575,3	1,4
2. Dochody z majątku (sprzedaż majątku, przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności)	37 198,2	2,9	63 393,3	4,9
3. Dotacje	7 279,5	0,6	5 984,1	0,5
III. Dochody ogółem (I+II)	1 282 402,5	100,0	1 297 310,6	100,0

Wykres 18.1.

Poniżej przedstawiono dochody na jednego mieszkańca w miastach wojewódzkich w 2008 r. Należy jednak pamiętać, że porównywanie dochodów czy wydatków zapisanych w budżetach miast jest obarczone błędem systemowym. Miasta mają bowiem dowolność w wyborze formy realizacji zadań i tak np. wpływy z biletów komunikacji miejskiej i wydatki z tym związane są integralną częścią budżetów takich miast, jak Kraków czy Wrocław, natomiast w Szczecinie ich realizacja przypisana jest zakładowi budżetowemu.

Wykres 18.2.

18.2.1. DOCHODY PODATKOWE I WPŁYWY Z OPŁAT

Podatki i opłaty lokalne (2008 r. – 271 105,0 tys. zł, 2009 r. – 268 029,9 tys. zł) to znaczące i zarazem stabilne źródło dochodów Miasta. Dochody z podatków i opłat kształtowały się w latach 2008 i 2009 na poziomie 21,1% i 20,7% wszystkich wpływów do budżetu Miasta. Największy udział w tej grupie dochodów ma podatek od nieruchomości, który jest najważniejszym z podatków lokalnych. Dochody z tego podatku stanowiły w 2008 r. i 2009 r. odpowiednio 59,7% i 60,0% wszystkich wpływów z podatków i opłat lokalnych.

Inną znaczącą pozycją w grupie dochodów podatkowych są wpływy z podatków od czynności cywilnoprawnych. Po okresie wzrostu wpływów z tytułu podatku w latach 2006-2008, spowodowanym ożywieniem na rynku nieruchomości (wzrost cen nieruchomości oraz liczby zawieranych transakcji), w 2009 r. nastąpił spadek wpływów.

Znaczne kwoty wpływają do budżetu Miasta z tytułu opłat za parkowanie i zajęcie pasa drogowego. Pozycje te zostały włączone do budżetu Miasta w 2008 r. po likwidacji rachunku dochodów własnych „Remonty i utrzymanie dróg”, na którym były wcześniej gromadzone.

Do ważniejszych źródeł dochodów z tytułu opłat należą wpływy z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu, które w całości przeznaczone są na realizację „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych” oraz „Programu przeciwdziałania narkomanii” zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 j.t.). Do budżetu Miasta wpływają również znaczne kwoty z tytułu opłaty skarbowej, komunikacyjnej oraz z podatku od środków transportowych.

Tabela 18.2.

DOCHODY Z PODATKÓW I WPŁYWY Z OPŁAT W LATACH 2008-2009 [TYS. ZŁ.]		
Wyszczególnienie	2008	2009
Podatek od nieruchomości	161 934,8	160 949,2
Opłaty za parkowanie	17 191,6	25 817,8
Podatek od czynności cywilnoprawnych	38 403,4	25 230,4
Opłaty za zajęcie pasa drogowego	9 787,5	10 957,7
Wpływy z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu	7 593,5	8 167,0
Opłata skarbową	8 172,5	7 396,9
Podatek od środków transportowych	6 227,7	7 034,8
Wpływy z opłaty komunikacyjnej i innych opłat związanych z ruchem pojazdów	8 105,9	6 975,5
Podatek od spadków i darowizn	4 273,8	3 646,9
Wpływy z karty podatkowej	2 250,3	1 997,6
Opłata targowa	1 703,6	1 512,6
Pozostałe	5 460,3	8 343,5
Dochody z podatków i opłat ogółem	271 105,0	268 029,9

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta w latach 2008-2009.

W określonych ustawowo granicach Miasto samo ustala stawki poszczególnych podatków i opłat, stosuje indywidualne ulgi, zwolnienia i umorzenia, jak też podejmuje działania windykacyjne. Wielkość wybranych stawek podatków w Gminie Miasto Szczecin w ostatnich dwóch latach przedstawia tabela 18.3.

Stawki podatku od środków transportowych w latach 2008-2009 zostały przeszacowane o wskaźnik inflacji i ich wielkości kształtowały się w granicach od 120 zł do 2460 zł. Jeżeli chodzi natomiast o opłatę targową, to w mieście od wielu lat realizowana jest polityka różnicowania wysokości opłaty w zależności od strefy; dzienna stawka wynosi od 0,20 zł do 500 zł za 1 m² powierzchni zajętej pod sprzedaż. Stawki opłaty skarbowej wynikają wprost z przepisów i nie zmieniły się od 2007 r.

Realizując swoje uprawnienia, Miasto może udzielić ulg w formie umorzeń, odroczeń i rozłożenia na raty. Podstawą prawną do ich zastosowania jest ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ordynacji podatkowej (j.t. Dz. U. z 2005 r., Nr 8, poz. 60 z późn. zm.).

Tabela 18.3.

WIELKOŚCI STAWEK WYBRANYCH PODATKÓW W GMINIE MIASTO SZCZECIN W LATACH 2008-2009			
Rodzaj podatku	2008 [zł]	2009 [zł]	Dynamika [%]
Podatek od nieruchomości (od 1 m²):			
od budynków mieszkalnych lub ich części	0,57	0,6	105,3
od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej	18,59	19,5	104,9
od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, na powierzchni przekraczającej 4300 m ² w obiektach handlowych lub usługowych	19,01	-	-
od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	0,7	0,74	105,7
od gruntów pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizację pożytku publicznego	0,29	0,32	110,3
Podatek rolny:			
od gruntów rolnych (za 1 ha przeliczeniowy)	145,7	139,5	95,7
od pozostałych gruntów (za 1 ha fizyczny)	291,4	279,0	95,7
Podatek leśny (od 1 ha)			
	32,4	33,5	103,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Podatków i Opłat Lokalnych Urzędu Miasta Szczecin.

Ogółem w 2008 r. udzielono ulg w formie umorzeń, odroczeń i rozłożenia na raty 85 podmiotom (zarówno osobom fizycznym, jak i prawnym), w 2009 r. – 53 podmiotom. Przeważającą formą udzielanych ulg są umorzenia. Stanowią one w omawianych latach blisko 70% wszystkich ulg. Zdecydowanie najwięcej ulg odnosi się do płatników podatku od nieruchomości: w 2008 r. udzielono ulg 72 podmiotom (zarówno osobom fizycznym, jak i prawnym), a w 2009 r. – 48.

W celu przeciwdziałania i łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizowania rynku pracy Gmina Miasto Szczecin wprowadziła tzw. programy pomocowe, umożliwiając przedsiębiorcom uzyskanie zwolnienia z podatku od nieruchomości po spełnieniu określonych warunków.

Tabela 18.4.

SKUTKI UDZIELONYCH PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN ZWOLNIEŃ Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI W LATACH 2008-2009 W RAMACH PROGRAMÓW POMOCOWYCH				
Rodzaj programu	2008		2009	
	liczba zwolnień	kwota [zł]	liczba zwolnień	kwota [zł]
Szczeciński Program Pomocy Przedsiębiorcom	20	2 771 028	14	727 134
pomoc de minimis na zatrudnienie (tworzenie nowych miejsc pracy)	6	205 706	4	190 674
Szczeciński Program Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej	1	247	1	3 118
Zwolnienia ogółem	27	2 976 981	19	920 926

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Podatków i Opłat Lokalnych Urzędu Miasta Szczecin

łącznie ze zwolnienia z podatku od nieruchomości skorzystało w 2008 r. 27 przedsiębiorców na kwotę 2 977,0 tys. zł, a w 2009 r. – 19 przedsiębiorców na kwotę w wysokości 920,9 tys. zł.

18.2.2. SUBWENCJE I DOTACJE

Subwencje i dotacje (2008 r. – 410022,5 tys. zł, 2009 r. – 437806,7 tys. zł) stanowiące dochód budżetu Miasta obejmują: subwencje, dotacje celowe na zadania własne, dotacje na zdania zlecone z mocy ustaw i porozumień oraz dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST. Najwyższe dochody w tej grupie stanowią subwencje, w tym subwencja na zadania oświatowe. W 2008 r. wyniosła ona 268 461,5 tys. zł, w 2009 r. – 292 072,1 tys. zł.

Ciągłe zmiany w zakresie realizowanych przez samorządy terytorialne zadań znalazły swoje odzwierciedlenie w systematycznie malejącym udziale subwencji i dotacji w dochodach budżetowych Miasta (w 2009 r. udział ten kształtował się na poziomie 33,7%). Bezpośrednią przyczyną tego jest wprowadzenie systemowych zmian, których wymiernym efektem było ograniczenie dotacji i subwencji i jednoczesne zwiększenie udziałów Miasta w dochodach budżetu państwa (wpływach z podatków od osób fizycznych i prawnych).

18.2.3. UDZIAŁY W DOCHODACH BUDŻETU PAŃSTWA

Udziały w dochodach budżetu państwa (2008 r. – 422 087,7 tys. zł, 2009 r. – 407 120,1 tys. zł) obejmują:

- udział w dochodach z tytułu podatku od osób prawnych (CIT): 6,71% wpływów z tego tytułu od osób prawnych posiadających siedzibę na terenie gminy i 1,40% od posiadających siedzibę na terenie powiatu;
- udział w dochodach z tytułu podatku od osób fizycznych (PIT): 36,49% w 2008 r. i 36,72% w 2009 r. wpływów z tego tytułu od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy oraz 10,25% od osób fizycznych zamieszkałych na terenie powiatu.

Wprowadzone w 2004 r. zmiany w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dla budżetu Miasta Szczecin oznaczały wzrost wpływów z udziałów w wyżej wymienionych podatkach. W 2003 r. wpływy te stanowiły 19,6% wszystkich dochodów

budżetowych, podczas gdy w 2009 r. – 31,4%. Wpływy z tytułu udziałów w PIT i CIT należą do tych dochodów budżetu Miasta, które charakteryzują się wysoką wrażliwością na zmiany koniunkturalne. Wspomniane zmiany ustawowe a także korzystna sytuacja na rynku gospodarczym przyczyniały się do systematycznego wzrostu wpływów z tego źródła. W 2008 r. po raz kolejny zanotowano wysokie wpływy z PIT mimo kontynuacji ulgi prorodzinnej. Wpływ na taką sytuację miała również kontynuacja obniżenia składki rentowej o kolejne 4% (po 2% po stronie pracodawcy i pracownika).

W 2009 r. do budżetu Miasta z tytułu udziału w PIT wpłynęło o 13 516,8 tys. zł mniej niż w roku poprzednim, co w głównej mierze wiązać można z kryzysem gospodarczym, a także wprowadzeniem dwóch stawek podatkowych (18% i 32%). W 2009 r. zanotowano też niższe niż w 2008 r. wpływy z tytułu udziałów w podatku od osób prawnych (CIT).

Tabela 18.5.

DOCHODY MIASTA Z TYTUŁU UDZIAŁU W PODATKU OD OSÓB FIZYCZNYCH I PRAWNYCH W LATACH 2005-2009

	2005 [tys. zł]	2006 [tys. zł]	Dynamika 2006/2005 [%]	2007 [tys. zł]	Dynamika 2007/2006 [%]	2008 [tys. zł]	Dynamika 2008/2007 [%]	2009 [tys. zł]	Dynamika 2009/2008 [%]
Udziały w PIT	233 058,2	278 265,7	119,4	345 942,1	124,3	385 319,7	111,4	371 802,9	96,5
Udziały w CIT	21 335,6	23 421,9	109,8	32 250,4	137,7	36 768,0	114,0	35 317,2	96,1
Razem	254 393,8	301 687,6	118,6	378 192,5	125,4	422 087,7	111,6	407 120,1	96,5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta w latach 2005-2009

18.2.4. DOCHODY Z MAJĄTKU MIASTA

Łączna wartość mienia komunalnego według stanu na dzień 30 czerwca 2009 r. wyniosła 19 558 715,9 tys. zł, co oznacza przyrost majątku o 87 896,7 tys. zł, tj. o 0,5 % w stosunku do analogicznego okresu 2008 r. Przyrost wartości majątku nastąpił w aktywach trwałych o kwotę 159 145,6 tys. zł (tj. o 0,8%), z czego rzeczowe aktywa trwałe zwiększyły się o kwotę 38 572,1 tys. zł, a pozostałe aktywa trwałe wzrosły o 120 573,4 tys. zł, tj. o 13,2%, głównie w wyniku zwiększenia wartości należności długoterminowych oraz udziałów w spółkach prawa handlowego stanowiących długoterminowe aktywa finansowe. Z kolei w aktywach obrotowych nastąpił spadek o 71 248 913 zł, tj. o 14,4 %.

Tabela 18.6.

ZMIANY WARTOŚCI MAJĄTKU MIASTA SZCZECIN W LATACH 2007-2009 [TYS. ZŁ]

Wyszczególnienie	Stan na 30.06.07	Stan na 30.06.08	Zmiana wartości 2008/2007	Stan na 30.06.09	Zmiana wartości 2009/2008
Rzeczowe aktywa trwałe	18 049 085,8	18 059 708,4	10 622,6	18 098 280,5	38 572,1
Pozostałe aktywa trwałe	813 828,6	916 260,0	102 431,4	1 036 833,4	120 573,4
Aktywa obrotowe*	496 164,3	494 850,8	- 1 313,5	423 601,9	- 71 248,9
Majątek ogółem	19 359 078,7	19 470 819,2	111 740,5	19 558 715,9	87 896,7

* w tym należności niewymagalne stanowiące przypis roczny, np. podatku od nieruchomości.

Źródło: Informacje o stanie mienia komunalnego (edycja 2009 i 2010)

Dochody, jakie Miasto Szczecin uzyskuje z tytułu gospodarowania majątkiem (2008 r. – 91 188,6 tys. zł, 2009 r. – 116 123,4 tys. zł), w 2008 r. stanowiły 7,1% całkowitych dochodów Miasta, a w 2009 r. - 9,0%.

Tabela 18.7.

DOCHODY Z GOSPODAROWANIA MAJĄTKIEM MIASTA SZCZECIN W LATACH 2008-2009 [TYS. ZŁ]		
Wyszczególnienie	2008	2009
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	8,7	42 009,2
Oplaty roczne za użytkowanie wieczyste i zarząd	27 015,7	29 239,2
Dzierżawa i najem składników majątkowych	9 605,7	9 286,3
Sprzedaż mieszkań	5 060,2	6 521,0
Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	3 998,1	6 461,2
Sprzedaż gruntów	24 689,7	4 929,8
Oddanie gruntów w wieczyste użytkowanie (I opłata)	2 555,7	4 278,1
Pozostałe	18 254,8	13 398,6
Dochody z majątku ogółem	91 188,6	116 123,4
Udział dochodów z majątku w dochodach budżetu Miasta [%]	7,1	9,0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta w latach 2008-2009.

Zauważalny wzrost dochodów z gospodarowania majątkiem w 2009 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym dotyczy wpływów ze sprzedaży składników majątkowych 42 006,9 tys. zł i związany jest z umową o współpracy zawartą między Gminą Miasto Szczecin a spółką CURA Beteiligungsgesellschaft Polen m.b.h. W dniu 8 września 2008 r. Rada Miasta Szczecin podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zbycie na rzecz spółki wszystkich udziałów przysługujących Gminie Miasto Szczecin w Centrum Handlowe Polska 1 sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

18.2.5. ŚRODKI ZE ŹRÓDEŁ POZABUDŻETOWYCH I INNYCH

W tej grupie dochodów (2008 r. – 34 602,5 tys. zł, 2009 r. – 25 804,7 tys. zł) znajdują się środki uzyskiwane z funduszy międzynarodowych, a także pochodzące z innych źródeł, tj. z różnego rodzaju funduszy krajowych, np. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej czy Funduszu Pracy. Większość środków przeznaczana jest na dofinansowanie zadań inwestycyjnych.

18.2.6. POZOSTAŁE DOCHODY

Grupa pozostałych dochodów (2008 r. – 53 396,2 tys. zł, 2009 r. – 42 425,8 tys. zł) obejmuje wszystkie inne wpływy niekwalifikujące się do wymienionych wcześniej grup. Są to dochody z różnych tytułów realizowane zarówno przez

Urząd Miasta, jak i pozostałe jednostki budżetowe, np. odpłatność za pobyt dzieci w przedszkolach i żłobkach, wpływy z tytułu odpłatności za pobyt w placówkach opieki społecznej, wpływy z grzywien i kar nakładanych przez Straż Miejską, różne dochody realizowane przez szkoły czy placówki oświatowe, dochody realizowane przez Miejską Izbę Wyrzeźwien. Ponadto do grupy tej zaliczane są również różne rozliczenia i nadwyżki zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych czy rachunków dochodów własnych. Ujmuje się tutaj również udział w dochodach uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa (np. z tytułu wydawania dowodów osobistych, gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa). Duży wzrost wpływów w tej grupie (o 23 979,8 tys. zł) nastąpił w 2008 r. i związany był głównie z rozliczeniem likwidowanego rachunku dochodów własnych „Remonty i utrzymanie dróg” (18 122,7 tys. zł).

18.3. WYDATKI MIASTA

Szczecin ponosi wydatki na realizację zadań własnych, które określone są w ustawach: z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 01.142.1591 j.t.) i z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 01.142.1592 j.t.) Ponadto wykonuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, których obowiązek realizacji wynika z obowiązujących ustaw. Zadania z zakresu administracji rządowej Miasto wykonuje również na podstawie porozumień zawieranych z organami tej administracji. Szczecin ponosi również wydatki na zadania realizowane na mocy porozumień zawieranych między jednostkami samorządu terytorialnego, a także na zadania realizowane przez inne jednostki samorządu terytorialnego, którym udziela pomocy finansowej. Szczegółowe zestawienie wydatków z podziałem kompetencji przedstawia tabela 18.8.

Tabela 18.8.

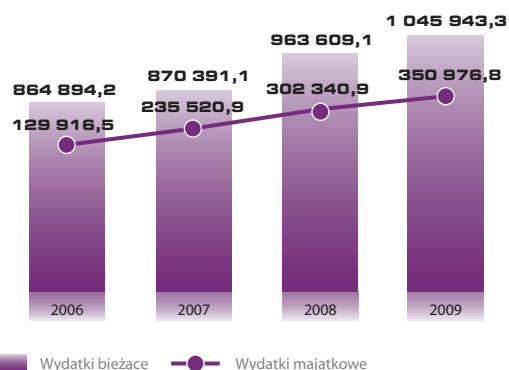
STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA SZCZECIN W LATACH 2008-2009 [TYS. ZŁ]		
Wyszczególnienie	2008	2009
Wydatki na zadania własne	1 166 939,4	1 295 602,7
Wydatki na zadania zlecone z mocy ustaw	95 353,8	96 540,4
Wydatki na zadania zlecone z mocy porozumień	405,2	1 774,6
Wydatki realizowane na mocy porozumień między JST	3 251,6	3 002,4
Wydatki ogółem	1 265 950,0	1 396 920,1

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta w latach 2008 i 2009.

Zadania realizowane przez Miasto mają charakter bieżący (związane z bieżącym funkcjonowaniem miasta) oraz majątkowy (związane ze zwiększeniem czy odtworzeniem majątku).

Wykres 18.3.

STRUKTURA WYDATKÓW MIASTA SZCZECIN W LATACH 2006-2009 WG ŹRÓDEŁ [TYS. ZŁ]

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta w latach 2006-2009.

Tabela 18.9.

WYDATKI MIASTA SZCZECIN WEDŁUG SFER WYDATKOWANIA W LATACH 2008-2009

Wyszczególnienie	2008		2009	
	wykonanie [tys. zł]	struktura [%]	wykonanie [tys. zł]	struktura [%]
Ład przestrzenny i gospodarka nieruchomości	46 060,2	3,6	27 402,0	2,0
wydatki bieżące	11 858,8	0,9	12 374,9	0,9
wydatki majątkowe	34 201,4	2,7	15 027,1	1,1
Gospodarka komunalna	58 368,6	4,6	62 037,1	4,4
wydatki bieżące	42 863,7	3,4	51 796,0	3,7
wydatki majątkowe	15 504,9	1,2	10 241,1	0,7
Gospodarka mieszkaniowa	59 682,4	4,7	40 185,0	2,9
wydatki bieżące	1 771,1	0,1	1 576,6	0,1
wydatki majątkowe	57 911,3	4,6	38 608,4	2,8
Transport i komunikacja	222 365,7	17,6	260 836,8	18,7
wydatki bieżące	87 728,7	6,9	107 527,4	7,7
wydatki majątkowe	134 637,0	10,6	153 309,4	11,0
Bezpieczeństwo i porządek publiczny w mieście	30 477,1	2,4	31 536,5	2,3
wydatki bieżące	25 558,5	2,0	26 285,2	1,9
wydatki majątkowe	4 918,6	0,4	5 251,3	0,4
Edukacja i nauka	434 226,6	34,3	484 745,8	34,7
wydatki bieżące	421 637,8	33,3	450 715,0	32,3
wydatki majątkowe	12 588,8	1,0	34 030,8	2,4
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	199 709,2	15,8	210 088,4	15,0
wydatki bieżące	188 490,3	14,9	197 281,3	14,1
wydatki majątkowe	11 218,9	0,9	12 807,1	0,9
Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	32 986,5	2,6	38 572,5	2,8
wydatki bieżące	27 893,1	2,2	30 401,1	2,2
wydatki majątkowe	5 093,4	0,4	8 171,4	0,6
Kultura fizyczna, turystyka i rekreacja	32 444,6	2,6	76 114,7	5,4
wydatki bieżące	22 082,9	1,7	22 077,5	1,6
wydatki majątkowe	10 361,7	0,8	54 037,2	3,9

C.D. TABELI 18.9.

Wyszczególnienie	2008		2009	
	wykonanie [tys. zł]	struktura [%]	wykonanie [tys. zł]	struktura [%]
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	6 481,0	0,5	6 016,8	0,4
wydatki bieżące	4 104,7	0,3	4 446,4	0,3
wydatki majątkowe	2 376,3	0,2	1 570,4	0,1
Wspieranie rozwoju gospodarczego	12 985,9	1,0	19 687,3	1,4
wydatki bieżące	7 330,8	0,6	8 372,0	0,6
wydatki majątkowe	5 655,1	0,4	11 315,3	0,8
Działalność promocyjna i współpraca międzynarodowa	10 639,9	0,8	13 649,8	1,0
wydatki bieżące	10 639,9	0,8	13 649,8	1,0
Zarządzanie strukturami samorządowymi	87 324,8	6,9	88 474,1	6,3
wydatki bieżące	79 451,3	6,3	81 866,8	5,9
wydatki majątkowe	7 873,5	0,6	6 607,3	0,5
Finanse i różne rozliczenia	32 197,5	2,5	37 573,3	2,7
wydatki bieżące	32 197,5	2,5	37 573,3	2,7
Wydatki ogółem, w tym:	1 265 950,0	100,0	1 396 920,1	100,0
wydatki bieżące	963 609,1	76,1	1 045 943,3	74,9
wydatki majątkowe	302 340,9	23,9	350 976,8	25,1

18.3.1. WYDATKI BIEŻĄCE

W strukturze wydatków bieżących Miasta największą część stanowią wydatki na finansowanie sfery edukacji i nauki. W 2008 r. wydatki na tę sferę wyniosły 421 637,8 tys. zł (43,8% wydatków bieżących), w 2009 r. – 450 715,0 tys. zł (43,1% wydatków bieżących). Wzrost wydatków w tej dziedzinie nie jest rekompensowany wystarczającym wzrostem subwencji na zadania oświatowe, Miasto finansuje znaczną część wydatków na edukację dochodami własnymi; w latach 2008 i 2009 było to odpowiednio około 139 mln zł i około 145 mln zł.

Poważny udział w wydatkach budżetu Miasta mają wydatki związane z ochroną zdrowia i pomocą społeczną. W 2008 r. wydatki bieżące w tej sferze wyniosły 188 490,3 tys. zł, a w 2009 r. – 197 281,3 tys. zł, stanowiąc kolejno 19,6% i 18,9% wydatków bieżących. W około 50% wydatki w tej sferze finansowane są dotacjami z budżetu państwa.

Miasto ponosi również wysokie wydatki bieżące w zakresie gospodarki komunalnej, która obejmuje m.in. ochronę środowiska, utrzymanie zieleni, utrzymanie dróg, oświetlenie ulic, gospodarowanie odpadami, utrzymanie urządzeń komunalnych, gospodarkę mieszkaniową, a także komunikację zbiorową. Wydatki bieżące w tej dziedzinie wyniosły w 2008 r. – 144 222,2 tys. zł (15,0% wydatków bieżących), w 2009 r. – 173 274,9 tys. zł (16,6%). W stosunku do 2008 r. wzrosły, przede wszystkim, wydatki związane z dofinansowaniem kosztów zakupu usług regularnej komunikacji miejskiej (dotacja dla Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego) oraz oświetleniem ulic.

18.3.2. WYDATKI MAJĄTKOWE

Tabela 18.10.

RANKING MIAST WOJEWÓDZKICH POD WZGLĘDEM INWESTYCJI W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ		
Miasto wojewódzkie	Miejsce w rankingu w 2008 r.	Inwestycje w infrastrukturę techniczną* w latach 2006-2008 [zł/osobę]
Poznań	1	1 423,56
Opole	2	1 415,31
Kraków	3	1 024,56
Szczecin	4	992,24
Wrocław	5	971,82
Toruń	6	913,30
Rzeszów	7	840,86
Warszawa	8	836,71
Gdańsk	9	803,54
Katowice	10	779,05
Bydgoszcz	11	763,76
Zielona Góra	12	758,51
Łódź	13	684,93
Lublin	14	623,09
Olsztyn	15	536,84
Gorzów Wlkp.	16	494,46
Białystok	17	476,35
Kielce	18	388,79

*Wydatki obejmują środki własne i dotacje na inwestycje JST, a także spółek komunalnych, w których Miasto ma przynajmniej 50% udziałów oraz funduszy celowych i zakładów budżetowych. W przypadku takich miast jak Wrocław i Białystok dane za 2006 r. oparto wyłącznie na sprawozdaniach z wykonania budżetu.

Źródło: Wspólnota nr 43/945 z 24 października 2009 r.

Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetowych Miasta ogółem w ostatnich dwóch latach wynosił odpowiednio w 2008 r. – 23,9% i w 2009 r. 25,1%.

W finansowaniu zadań majątkowych największą rolę odgrywają środki własne Miasta. W latach 2006-2008 Miasto nie korzystało z kredytów bankowych w celu wspierania inwestycji. Wyższy udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków Szczecina jest efektem między innymi dostępu do środków pomocowych z Unii Europejskiej. Korzystanie z nich wymaga jednak posiadania w określonych rozmiarach własnych środków finansowych na realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego. Od 2005 r. znaczące miejsce w finansowaniu inwestycji w mieście odgrywały pożyczki na prefinansowanie zadań realizowanych przy udziale środków z Unii Europejskiej. Pożyczki takie są zaciągane, ponieważ środki z Unii Europejskiej związane z realizacją danego przedsięwzięcia wpływają do budżetu Miasta w formie refundacji. Dlatego też Miasto zaciąga pożyczkę na sfinansowanie tej części wydatków, która będzie

w przyszłości refundowana ze środków UE. W latach 2005-2008 przychody z tytułu pożyczek na prefinansowanie wyniosły: w 2005 r. – 10 000,0 tys. zł, w 2006 r. – 11 603,7 tys. zł, w 2007 r. – 54 881,4 tys. zł, w 2008 r. – 9 982,0 tys. zł. Miasto wykorzystywało również nadwyżkę budżetową, którą generowało w latach 2005-2008.

W rankingu Wspólnoty (nr 43/945 z 24 października 2009 r.) Szczecin znalazł się na czwartym miejscu wśród miast wojewódzkich pod względem inwestycji w infrastrukturę techniczną.

18.4. WYNIK BUDŻETOWY, NADWYŻKA OPERACYJNA

W zależności od relacji między poziomem dochodów a poziomem wydatków mówimy o deficycie budżetowym bądź nadwyżce budżetowej.

W latach 1997-1998 Miasto zaciągnęło na sfinansowanie istniejących deficytów budżetowych kredyty komercyjne. Od 2000 r. źródłami finansowania deficytu stały się, oprócz kredytów i nadwyżek z lat ubiegłych, także pożyczki i przychody z prywatyzacji majątku Miasta. W 2001 r. i 2003 r. Miasto wyemitowało obligacje na łączną kwotę 97 200 tys. zł. Cztery kolejne lata – 2005-2008 – zamknęły się nadwyżką. Natomiast w 2009 r. poziom wydatków przewyższył poziom dochodów. Wynik finansowy w latach 2006-2009 przedstawia tabela.

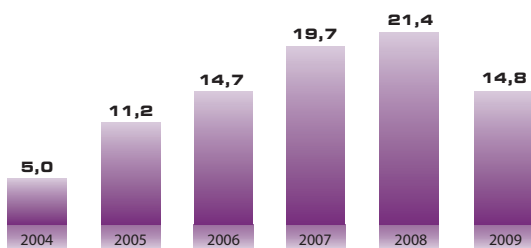
Tabela 18.11.

WYNIK FINANSOWY MIASTA SZCZECIN W LATACH 2006-2009 [TYS. ZŁ]				
Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
Dochody ogółem	1 047 982	1 161 296	1 282 402	1 297 311
Wydatki ogółem	994 810	1 105 912	1 265 950	1 396 920
Wynik finansowy	53 172	55 384	16 452	- 99 609

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta w latach 2006-2009.

Wyodrębnienie w budżecie dochodów i wydatków bieżących pozwala na obliczenie nadwyżki operacyjnej. Jest to najbardziej syntetyczna (w krótkiej perspektywie) ocena kondycji finansowej samorządu, potencjału inwestycyjnego oraz zdolności kredytowej, informująca o tym, jakimi środkami dysponuje jednostka po pokryciu najbardziej podstawowych potrzeb bieżących. Odwrotnością nadwyżki operacyjnej jest deficyt operacyjny, czyli sytuacja, kiedy np. jednostka jest zmuszona do zaciągania kredytów na pokrycie bieżących potrzeb. Nadwyżka operacyjna Szczecina wyniosła w 2008 r. – 259 491,0 tys. zł, w 2009 r. – 177 251,8 tys. zł. Procentowy udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących Miasta kształtował się na poziomie 21% w 2008 i na poziomie 15% w 2009 r.

Wykres 18.4.

UDZIAŁ NADWYŻKI OPERACYJNEJ W DOCHODACH BIEŻĄCYCH
MIASTA SZCZECIN W LATACH 2004-2009 [W %]

Źródło: obliczenia własne BBiFP

W rankingu miast wojewódzkich (Wspólnota nr 5/959 z 30 stycznia 2010 r.) Szczecin znalazł się na 4. miejscu pod względem wysokości nadwyżki operacyjnej na 1 mieszkańca w 2008 r., dla porównania – w 2007 r. plasował się dopiero na 11. miejscu.

Tabela 18.12.

RANKING MIAST WOJEWÓDZKICH POD WZGLĘDEM WYSOKOŚCI
NADWYŻKI OPERACYJNEJ NA 1 MIESZKAŃCA

Miasto	2005	2006	2007	2008
Katowice	1	3	2	1
Poznań	3	4	5	2
Warszawa	2	2	1	3
Szczecin	14	8	11	4
Gdańsk	4	12	6	5
Toruń	8	6	7	6
Kraków	10	7	8	7
Kielce	11	13	14	8
Białystok	17	11	13	9
Rzeszów	12	9	10	10
Lublin	15	14	18	11
Olsztyn	9	5	9	12
Opole	13	18	15	13
Łódź	16	15	12	14
Bydgoszcz	18	16	17	15
Gorzów Wlkp.	6	17	16	16
Wrocław	5	1	3	17
Zielona Góra	7	10	4	18

Źródło: Wspólnota nr 5/959 z 30 stycznia 2010 r.

Pomimo że w 2009 r. wskaźnik nadwyżki operacyjnej uległ obniżeniu, pozytywny jest fakt, iż w obliczu zagrożeń związanych z kryzysem finansowo-gospodarczym nie spadł on do poziomu jednocyfrowego.

18.5. PROGNOZA KWOTY DŁUGU

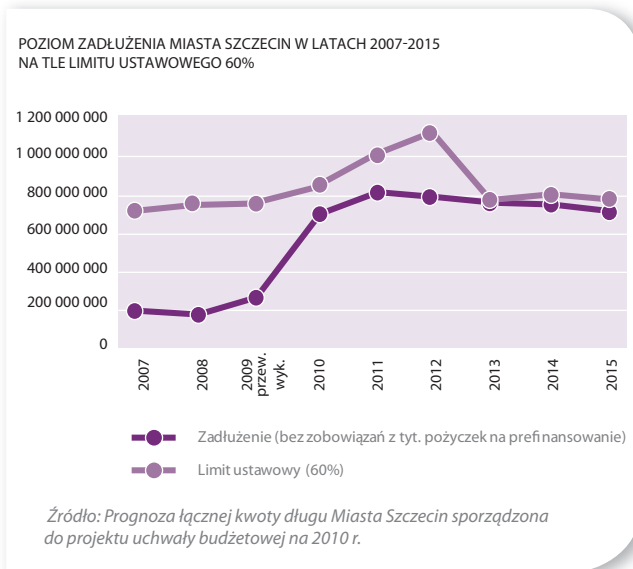
Od 1997 r. corocznie opracowywana jest w mieście analiza zdolności kredytowej (od 2003 r. przedstawiana w formie prognozy długu), mająca na celu między innymi określenie możliwości inwestycyjnych, a także dająca obraz zdolności kredytowej Szczecina. Analiza wskazuje przewidywane maksymalne pułapy zadłużenia, prognozuje koszty uzyskania i obsługi zewnętrznych, zwrotnych źródeł finansowania.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wprowadza pojęcie wieloletniej prognozy finansowej, która obejmuje prognozę kwoty długu. Wieloletnia prognoza finansowa po raz pierwszy sporządzana będzie do roku budżetowego 2011 i będzie miała formę odrębnej uchwały Rady Miasta.

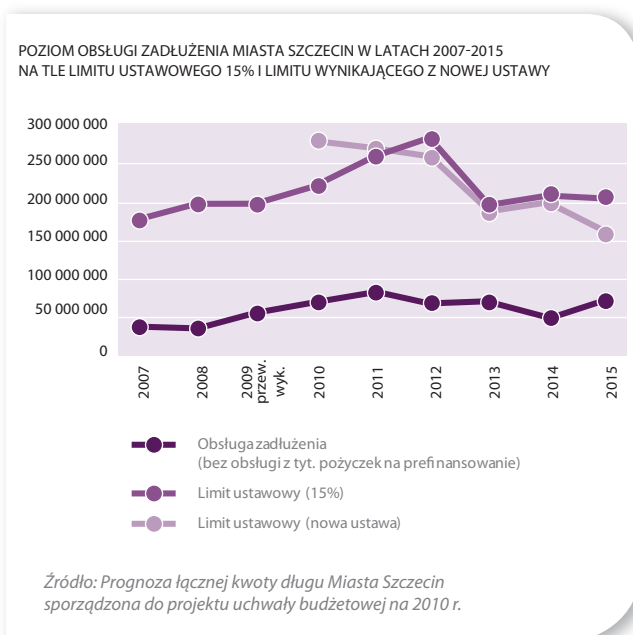
Zgodnie z zapisami przedmiotowej ustawy podstawą zadłużania się Miasta w latach 2010-2013 pozostają zapisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, która określa maksymalny poziom zadłużenia i jego obsługi – ustalając te dwie wielkości jako % ogółu dochodów budżetowych danego roku – odpowiednio na 60% i 15% dochodów.

Począwszy od 2014 r. zaczną obowiązywać nowe reguły. Podstawą ich jest założenie, iż każdy samorząd gospodaruje w odmiennych warunkach, a każdy budżet charakteryzuje znaczny indywidualizm, stąd wyznaczenie jednolitych, sprawdzających się w każdej sytuacji zasad nie jest możliwe. Odchodzi się zatem od limitu odnoszącego się do wielkości dochodów budżetowych, a zdolność kredytową wiąże się z wielkością nadwyżki operacyjnej. Formuła nowego wskaźnika oparta będzie na wyniku części bieżącej budżetu danej jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo będą brane pod uwagę dochody ze sprzedaży majątku, co ma wpłynąć na prowadzenie przez samorządy aktywnej polityki w zakresie gospodarowania majątkiem. Zaletą nowego rozwiązania jest to, iż samorząd, poprzez odpowiednią politykę finansową, może wpływać na wysokość nadwyżki budżetowej, co z kolei przekłada się na możliwości zadłużania się. Im wyższa nadwyżka, tym zdolność do spłaty zadłużenia wyższa. Wadą formuły jest jednak to, iż dane przyjmowane do analizy stanowią średnią trzech lat poprzedzających rok planowania. Ze względu na historyczny charakter oraz zjawisko opóźnienia występujące między stanem gospodarki a sytuacją finansową samorządów nowy wskaźnik będzie bardziej wrażliwy na cykl koniunkturalny. Pomimo że nowe zasady zaczną obowiązywać dopiero w przypadku budżetów uchwalanych na 2014 r. Miasto już teraz dokonuje analiz opartych na tych zasadach, zestawiając obydwie metody.

Wykres 18.5.

Wykres 18.6.

Wskaźnik pokazujący wielkość zadłużenia do dochodów w 2008 r. dla Szczecina kształtował się na poziomie około 15%. W rankingu Wspólnoty (nr 49/951 z 5 grudnia 2009 r.) w grupie miast wojewódzkich Szczecin uplasował się na trzecim miejscu zaraz po Olsztynie (12,37%) i Kielcach (12,46%) – miastach o najniższym wskaźniku zadłużenia do dochodów. Niezmiennie wysoki wskaźnik (w 2008 r. – 54,95%) utrzymuje Kraków – we wspomnianym rankingu miasto o najwyższym wskaźniku zadłużenia do dochodów. Do miast o stosunkowo wysokim wskaźniku należą również Toruń (2008 r. – 48,78%) i Bydgoszcz (w 2008 r. – 44,02%).

W 2009 r. Miasto zaciągnęło zobowiązania w wysokości 126 150 000 zł – kredyt w Europejskim Banku Inwestycyjnym. Tym samym stan zobowiązań na dzień 31.12.2009 r. wyniósł 272 990 885 zł, w tym:

- z tytułu zaciągniętych kredytów – 190 790 885 zł,
- z tytułu emisji obligacji – 82 200 000 zł.

18.6. RATING – OCENA WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ MIASTA

Głównym zadaniem ratingu jest poinformowanie obecnych i przyszłych inwestorów, krajowych i zagranicznych, o wiarygodności i wypłacalności Miasta. Ocena ta jest wystawiana przez specjalistyczne agencje ratingowe. Miasto Szczecin poddawane jest ocenie od 1998 r. Od 2005 r. oceniane jest przez jedną agencję Fitch Ratings, wybraną w drodze przetargu. Wcześniej oceny dokonywały dwie agencje – oprócz Fitch również agencja Standard & Poor's.

Agencja bada zdolność Miasta do regulowania zobowiązań (długo- i krótkoterminowych), biorąc pod uwagę szereg czynników mających lub mogących mieć wpływ na tę zdolność. Dokonywana jest np. analiza stanu gospodarki w mieście i regionie na tle kraju, środowiska politycznego czy administracyjnego.

W czerwcu 2008 r. Agencja Fitch podwyższyła ocenę z BBB /perspektywa pozytywna/ i F3 do BBB+ /perspektywa stabilna/ i F2. Komunikaty z 9 lipca 2009 r. i 23 lipca 2010 r. potwierdziły utrzymanie oceny. Zatem aktualna ocena dla Miasta Szczecin wynosi:

- BBB + /stabilna/ – dla długoterminowego długu w walucie obcej,
- BBB + /stabilna/ – dla długoterminowego długu w walucie krajowej,
- F2 – dla krótkoterminowego długu w walucie obcej.

W ocenie Fitch, pomimo spowolnienia gospodarczego oraz obniżenia się marży operacyjnej, wyniki operacyjne Szczecina w 2009 r. były w dalszym ciągu dobre. Stabilna perspektywa ocen odzwierciedla oczekiwania Agencji, że Miasto utrzyma dobre wyniki operacyjne w latach 2010-2012, a wskaźnik spłaty zadłużenia i ryzyko pośrednie dotyczące sektora spółek komunalnych pozostaną umiarkowane. Zadłużenie Miasta jest umiarkowane, wskaźniki zadłużenia bezpieczne.

Agencje Fitch Ratings oraz Standard & Poor's przyznały także ocenę BBB obligacjom Miasta wyemitowanym w 2003 r., a Standard & Poor's również obligacjom z 2001 r.

18.7. FUNDUSZE POMOCOWE

Fundusze strukturalne (Structural Funds) to fundusze tworzone w budżecie Wspólnoty Europejskiej (Rozporządzenie Rady Nr 1260 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych, Dz. U. WE nr OJ L 161 z 1999 r.), umożliwiające pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony funduszy strukturalnych na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strate-

gia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia). Narodowa Strategia Spójności do końca 2013 r. będzie realizowana za pomocą następujących programów operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki, Innowacyjna Gospodarka, Pomoc Techniczna, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz 16 regionalnych programów (1 dla każdego z województw). W województwie zachodniopomorskim jest to Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego.

Poniżej zaprezentowano wybrane projekty realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2008-2009 w okresie programowania na lata 2007-2013.

Tabela 18.13.

ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN W LATACH 2008-2009, DLA KTÓRYCH PODPISANO UMOWĘ O DOFINANSOWANIE LUB PREUMOWĘ – REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2007-2013

Lp.	Przewidywany termin realizacji	Nazwa projektu (zadania)	Planowany koszt całkowity	Planowane dofinansowanie
1	2009-2011	Szczecin – infrastruktura społeczeństwa informacyjnego – etap I Infrastruktura	10 000 000	7 500 000
2	2007-2012	Obwodnica Śródmieścia Szczecina – etap V – budowa ulicy od ul. Duńskiej – Krasieńskiego do ul. Arkońskiej	111 835 824	74 145 827
3	2007-2012	Filharmonia Szczecińska im. M. Karłowicza w Szczecinie	130 387 236	44 906 625
4	2006-2012	Promenada z widokiem na Odrę – przebudowa szczecińskich bulwarów (modernizacja Bulwaru Gdyńskiego, Piastowskiego, Elbląskiego)	44 200 000	22 100 000
5	2009-2012	Przebudowa kąpieliska Arkonka w Szczecinie na potrzeby sportu i rekreacji	30 000 000	15 000 000
6	2009-2011	Budowa Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej	36 200 000	14 154 355
7	2008-2011	Program profilaktyki diabetologiczno-kardiologicznej w Szczecinie wraz z zakupem sprzętu.	428 126	222 049
8	2009-2010	Poprawa jakości kształcenia szczecińskich szkół ponadgimnazjalnych poprzez zakup wyposażenia i środków dydaktycznych oraz modernizację pracowni zgodnie z potrzebami rynku pracy	8 872 830	4 636 415
9	2008-2010	Modernizacja publicznej infrastruktury turystycznej – przebudowa Teatru Letniego w Szczecinie	7 095 624	2 720 000
10	2009-2010	Oznakowanie i zagospodarowanie ścieżek zdrowia w Puszczy Wkrzańskiej i Bukowej	660 000	330 000
11	2009	Pieszko-rowerowy szlak turystyczny „Głębokie-Osów”	340 000	170 000
12	2009-2010	Rekreacja, sport i wypoczynek w Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej	700 000	350 000
13	2009	Szczecin miastem zieleni – zagospodarowanie terenu zieleńca im. Janiny Szczerskiej	4 500 000	2 250 000

Źródło: Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 18.14.

ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN W LATACH 2008-2009, DLA KTÓRYCH PODPISANO UMOWĘ O DOFINANSOWANIE LUB PREUMOWĘ – KRAJOWY PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Lp.	Przewidywany termin realizacji	Nazwa projektu (zadania)	Planowany koszt całkowity	Planowane dofinansowanie
1	2006-2012	Modernizacja dostępu drogowego do portu w Szczecinie	200 370 063	79 090 000
2	2008-2012	Budowa zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	300 000 000	255 000 000
3	2007-2013	Budowa i przebudowa torowisk w Szczecinie	222 300 000	111 160 000
4	2009-2013	Budowa Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju – I etap	223 270 000	111 160 000
5	2012-2013	Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w Szczecinie	242 290 000	121 150 000

Źródło: Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin

Tabela 18.15.

ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN W LATACH 2008-2009, DLA KTÓRYCH PODPISANO UMOWĘ O DOFINANSOWANIE
– KRAJOWY PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

L.p.	Przewidywany termin realizacji	Nazwa projektu (zadania)	Planowany koszt całkowity	Planowane dofinansowanie
1	2009-2010	Doradca zawodowy i pośrednik pracy w standartach unijnych	237 416	237 416
2	2009-2010	Szansa na lepsze jutro	410 046	348 538
3	2009-2010	Ster na pracę	315 580	315 580
4	2009-2011	Moja szkoła moją szansą	2 068 900	1 758 565
5	2009	Rozwój zainteresowań młodzieży w kierunku zawodów elektryczno-elektronicznych	930 852	811 608

Źródło: Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin

Tabela 18.16.

ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN W LATACH 2008-2009, DLA KTÓRYCH PODPISANO UMOWĘ O DOFINANSOWANIE
– EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA INTERREG IV A

L.p.	Przewidywany termin realizacji	Nazwa projektu (zadania)	Planowany koszt całkowity	Planowane dofinansowanie
1	2009-2013	Ekologiczna Gospodarka Odpadami dla Szczecina	1 600 000	1 360 000

Źródło: Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego to instrumenty finansowe przeznaczone dla nowych państw członkowskich Unii Europejskiej (członków EOG, którzy przystąpili do UE w 2004 r. i w 2007 r. oraz Hiszpanii, Grecji i Portugalii). Są to dodatkowe, obok funduszy

Beneficjentami funduszy strukturalnych są także poza Gminą Miasto Szczecin inne podmioty. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 dofinansowanie uzyskało 136 projektów zlokalizowanych na terenie

Tabela 18.17.

ZADANIA REALIZOWANE W LATACH 2008-2009, DLA KTÓRYCH PODPISANO UMOWĘ O DOFINANSOWANIE
– EUROPEJSKA OBSZAR GOSPODARCZY I NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY

L.p.	Przewidywany termin realizacji	Nazwa projektu (zadania)	Planowany koszt całkowity	Planowane dofinansowanie
1	2009-2010	Szczecińska sieć edukacji ekologicznej na rzecz środowiska	808 807	637 448
2	2009-2010	Muzeum Techniki i Komunikacji w Szczecinie – Zajezdnia Sztuki	17 802 000	9 221 000

Źródło: Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin

strukturalnych i Funduszu Spójności, źródła bezzwrotnej pomocy zagranicznej, pochodzące z trzech krajów EFTA (Europejskiego Stowarzyszenie Wolnego Handlu), będących zarazem członkami EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego), tj. Norwegii, Islandii i Liechtensteinu.

Szczecina (lub realizowanych przez podmioty mające siedzibę na terenie miasta) na łączną kwotę 375 335 623 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 177 581 594 zł. Poniżej zaprezentowano wybrane projekty (o wartości powyżej 3 mln zł) realizowane w ramach RPO WZ 2007-2013.

Tabela 18.18.

PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2007-2013 ZLOKALIZOWANE LUB MAJĄCE SIEDZIBĘ NA TERENIE GMINY MIASTA SZCZECIN

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Całkowita wartość projektu	Dofinansowanie
1	SPEC-GLAS Sp. z o.o.	Budowa nowoczesnego, sterowanego elektronicznie magazynu szkła w Szczecinie	3 599 000	1 000 000
2	Rex-Druk Remigiusz Kowalski Roman Kowalewski	Wzrost konkurencyjności na rynku międzynarodowym drukarni Rex-Druk poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań procesowych w zakresie druku offsetowego	3 004 860	1 000 000
3	TOTEM Kamiński, Szuliński, Snarski, Kamiński spółka jawna	Wprowadzenie nowej oferty przez firmę TOTEM poprzez inwestycje w nowoczesne maszyny introligatorskie	4 596 716	2 000 000
4	Fosfan S.A.	Podniesienie konkurencyjności FOSFAN S.A. w wyniku instalacji automatycznego węzła dozowania i mieszania składników sypkich nawozów mineralnych	5 617 585	2 000 000
5	TOTEM Kamiński, Szuliński, Snarski, Kamiński s. j.	Wprowadzenie nowej oferty przez firmę TOTEM poprzez inwestycje w maszynę do wielkoformatowego druku offsetowego wysokiej jakości	4 596 716	2 000 000
6	UNIZETO TECHNOLOGIES Spółka Akcyjna	System on-line zarządzania zintegrowanym procesem obsługującym nowoczesne i tradycyjne kanały wymiany informacji i dokumentów	6 189 865	2 000 000
7	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDITEST. Diagnostyka Medyczna” Jacek Podolski	Innowacyjne laboratorium patologii molekularnej – rozszerzenie działalności NZOZ „MEDITEST. Diagnostyka Medyczna” w Szczecinie o najnowsze metody diagnostyki cytologicznej i molekularno-genetycznej	4 193 102	2 515 861
8	„GP” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Wdrożenie innowacyjnej technologii przetwórstwa tworzyw sztucznych do wytwarzania nowoczesnych systemów Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego	5 929 920	2 877 845
9	Espol Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Inwestycja w innowacyjną sieć transmisji danych opartą na technologii światłowodowej CWDM/DWDM na potrzeby rozwoju Multimedialnej Platformy Telewizyjnej HDTV i usług telekomunikacyjnych firmy Espol	4 063 088	1 998 240
10	Megaron Spółka Akcyjna	Wzrost konkurencyjności MEGARON S.A. na krajowym rynku chemii budowlanej poprzez inwestycje w nowe technologie	12 509 270	4 000 000
11	TweeTop Sp. z o.o.	Zwiększenie potencjału produkcyjnego firmy TweeTop Sp. z o.o. przez wdrożenie innowacyjnej technologii do produkcji rur wielowarstwowych	6 244 000	3 720 000
12	ARNO-EKO S.A.	Zakup i uruchomienie innowacyjnej linii do uniwersalnej produkcji biopaliw stałych	4 062 112	1 997 760
13	„Czyszoch” Jerzy Ładniak	Wdrożenie nowatorskiej technologii oczyszczania wód zaolejonych powstałych w wyniku czyszczenia i konserwacji zbiorników po produktach płynnych	6 022 610	2 961 939
14	TOTEM Kamiński, Szuliński, Snarski, Kamiński spółka jawna	Wprowadzenie nowej oferty przez firmę TOTEM poprzez inwestycje w nowoczesne maszyny postpressowe	15 198 513	4 000 000
15	KJB KRZYSZTOF BAŁAMĄCEK	implementacja innowacji przemysłu przetwórstwa drzewnego w przedsiębiorstwie KIB Krzysztof Bałamącek w zakładzie Radowo Małe	7 992 088	3 945 584
16	Województwo Zachodniopomorskie	Przebudowa wiaduktu w m. Białogard w ciągu drogi wojewódzkiej nr 163	8 664 295	6 477 634
17	Województwo Zachodniopomorskie	Przebudowa przejścia przez m. Połczyn Zdrój w ciągu drogi wojewódzkiej nr 163	7 212 561	5 409 421
18	Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica	Modernizacja budynku Książnicy Pomorskiej przy ul. Dworcowej – Muzeum Literatury	7 158 800	4 050 000
19	Specjalistyczny Szpital im. prof. Alfreda Sokołowskiego w Szczecinie – Zduńowie	Rozbudowa części środkowej budynku głównego wraz z dostosowaniem oddziałów chirurgicznych do wymogów fachowo-sanitarnych w Specjalistycznym Szpitalu im. prof. A. Sokołowskiego w Szczecinie - Zduńowie	80 780 000	33 114 567,00
20	Zachodniopomorskie Centrum Onkologii	Budowa i wyposażenie Centrum Diagnostyki i Terapii Nowotworów Piersi	44 500 000	24 469 121,00
21	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje”	Kompleksowa poprawa dostępności i jakości usług medycznych dla matki i dziecka – zmiana funkcji Pawilonu 2B – Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie	44 048 600	21 395 512,00

Źródło: Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

- Budżet Miasta Szczecin 2008.
- Budżet Miasta Szczecin 2009.
- Biuro Budżetu i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin.
- Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2008 i 2009.
- Wspólnota nr 31/933 z 1 sierpnia 2009 r.
- Wspólnota nr 43/945 z 24 października 2009 r.
- Wspólnota nr 5/959 z 30 stycznia 2010 r.
- Wydział Podatków i Opłat Lokalnych Urzędu Miasta Szczecin
- <http://www.eog.gov.pl/>
- <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>

19.1. FORMY I ZAKRES PROMOCJI

Miasto Szczecin należy do liderów strategicznego zarządzania obszarem komunikacji marketingowej w Polsce, co potwierdzają m.in. wyróżnienia w ogólnopolskich konkursach w kategorii marketingu terytorialnego. Zadania promocyjne realizowane są z wykorzystaniem całej palety narzędzi i metod marketingu terytorialnego, takich jak:

- Internet, outdoor, plakaty, ulotki, foldery o mieście, informatory gospodarcze dla przedsiębiorców, katalogi ofert inwestycyjnych, reklama medialna (media ogólnopolskie, regionalne, lokalne, branżowe, tematyczne, takie jak: prasa, radio, telewizja, redakcje internetowe), prezentacje multimedialne, public relations i publicity, organizacja konferencji prasowych, briefingów, indywidualnych spotkań i wywiadów;
- udział w targach i konferencjach;
- przyznawanie patronatów Prezydenta Miasta Szczecin przedsięwzięciom, których charakter, ranga i zasięg stwarzały możliwość kreowania pożądanego wizerunku Szczecina oraz wspieranie finansowe lub organizacyjne imprez i konferencji;
- promocja Szczecina poprzez partnerską współpracę z innymi miastami oraz umacnianie roli Szczecina w strukturach Euroregionu Pomerania, Związku Miast Bałtyckich, Sieci METREX oraz innych organizacji międzynarodowych, których członkiem jest Miasto.

Na szczególną uwagę zasługują działania związane z budowaniem relacji Miasta Szczecin z mediami, oparte na strategii stałej obecności w mediach i oficjalnych kontaktach z mediami wspomaganymi spotkaniami informacyjnymi. Od 2008 r. Biuro Prasowe Urzędu Miasta posługuje się informacją na portalach społecznościowych (Youtube, Twitter, Blip, Facebook, 360cities). W 2009 r. przeprowadzono analizę jakościową i ilościową współpracy Biura Prasowego z lokalnymi mediami, z której wynika m.in., że najskuteczniejszymi narzędziami komunikacji są konferencje prasowe, briefingi dla mediów, codzienne informacje prasowe, współpraca z rzecznikiem prasowym. Ponadto we współpracy Szczecina z mediami wykorzystywane były także inne narzędzia: wywiady, indywidualne spotkania, seminaria i warsztaty, notatki prasowe, notatki informacyjne, reportaże problemowe, filmy i klipy na wideo, poczta mailowa, blog i czat, „wydarzenia” (events), strony internetowe, monitoring prasy. W 2009 r. Biuro Prasowe wysłało 717 komunikatów prasowych (2008 r. – 634 komunikaty) i udzieliło 2 152 odpowiedzi na zapytania dziennikarzy (2008 r. – 1 849 odpowiedzi) oraz przygotowało 87 konferencji prasowych (2008 r. – 78 konferencji). Na bieżąco umieszczane są komunikaty i informacje na stronach internetowych: www.szczecin.pl, www.szczecin.pl/wydarzenia, www.szczecin.eu/aktualnosci, www.szczecin.eu/zyciewmieście, www.szczecin.eu/BalticNeopolis, www.szczecin.eu/Jachtingiekologia, www.szczecin.eu/miastopoleca.

Biuro Promocji i Informacji Urzędu Miasta Szczecin co roku współpracuje przy organizacji, realizuje samodzielnie bądź koordynuje działania promocyjne podczas kilkunastu wydarzeń i przedsięwzięć, prowadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin lub jednostki zewnętrzne. W zakresie organizacji akcji społeczno-promocyjnych w latach 2008-2009 Biuro współpracowało między innymi z Uniwersytetem Szczecińskim, Politechniką Szczecińską (obecnie Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny), Stowarzyszeniem Studentów Uczelni Wyższych Szczecina „Studentus”, Międzynarodowymi Targami Szczecińskimi sp. z o.o., Zakładem Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o., Szczecińskim Centrum Renowacyjnym sp. z o.o., Polskim Radiem Szczecin, Wydawnictwem Media Regionalne sp. z o.o. Miasto realizowało także działania promocyjne we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego, Stowarzyszeniem Architektów Polskich, Federacją Zielonych „Gaja”, Stowarzyszeniem Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych, Teatrem Lalek „Pleciuga”, Ośrodkiem Teatralnym Kana, Miejskim Ośrodkiem Kultury, Domem Kultury „Klub 13 Muz”, Domem Kultury „Słowianin”, Szczecińską Agencją Artystyczną, Impresariatem „Oprócz”, Stowarzyszeniem Twórców Producentów Sztuki Stowarzyszenie OFFicyna, Fundacją SKT na rzecz Promocji i Rozwoju Tenisa Ziemnego, Fundacją na rzecz Promocji Sportu „PROMASTERS”, Binowo Park.

Działania promocyjne obejmowały różne rodzaje imprez (kulturalne, sportowe, rekreacyjne) zarówno masowe i ogólnodostępne, jak i adresowane do określonych grup (np. młodzieżowe). W latach 2008-2009 odbyły się m.in. takie imprezy, jak: Sylwester Miejski, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Szczecińska Majówka, Piknik nad Odrą, Dni Morza (Start Lata) - Sail Szczecin, 5 Lipca Urodziny Miasta Szczecin, Dni Rzeki Odry, Międzynarodowy Festiwal Ognia Sztucznych, Międzynarodowy Dzień Dziecka Brzdąc, Juwenalia, Ogólnopolski Studencki projekt „Drogowskazy kariery”, Diecezjalny Dzień Młodzieży, Międzyszkolny Konkurs „Szczecin – wczoraj i dziś”, Szczeciński Festiwal Młodych Talentów GRAMY, Konkurs dla młodych projektantów mody „Weekend Mody Gryf Fashion”, Międzynarodowy Konkurs Baletowy „Złote Pointy”, Ogólnopolski Konkurs Florystyczny i Kiermasz Ogrodniczy, „Dzień Wody, Dzień Ziemi”, Festiwal SPOIWA KULTURY, Lato na deptaku Bogusława, Dąbskie Wieczory Filmowe, 100 lat kina Pionier, Szczecin Unplugged, Muzyka na Wodzie, Finał Międzynarodowego Festiwalu „Zmagania Jazzowe”, Europejska Noc Muzeów, LOMO Szczecin, „Wiersze chodnikowe”, Międzynarodowy Mityng Lekkoatletyczny Pedro’s Cup, Bieg Noworoczny o Puchar Prezydenta Szczecina, Szczeciński Półmaraton Gryfa, Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemnego Kobiet Szczecin Open, Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemnego Mężczyzn Pekao Szczecin Open, Rajd Magnolii, Szczecin Miasto Mistrzów Świata, Szczecin Binowo Park, Turniej golfowy Floating Garden SZCZECIN OPEN, Szczecińskie Spotkanie Organizacji Pozarządowych

„Pod Platanami”, Konferencja Public Relations dla Pomorza Zachodniego, Młodzieżowy Dzień Samorządności, Forum Samorządowe oraz imprezę „Lecim na Szczecin”, która odbyła się w Warszawie.

Wały Chrobrego podczas Dni Morza

Niezależny nurt aktywności promocyjnej stanowiły działania związane z przystąpieniem Miasta Szczecin do konkursu Europejska Stolica Kultury 2016. Zwycięskie miasto na rok stanie się jednym z dwóch kulturalnych centrów Europy. Ten czas wypełniony będzie festiwalami, koncertami, konferencjami i innymi przedsięwzięciami artystyczno-kulturalnymi, skupiającymi uwagę odbiorców całego kontynentu. Dla miasta to szansa nie tylko na zaprezentowanie Europie i światu swojego potencjału kulturalnego, lecz także okazja do pozyskania funduszy na dalszy dynamiczny rozwój. W ramach projektu ESK 2016 zostały zorganizowane w Szczecinie m.in. następujące imprezy: Akustyczeń, Międzynarodowy Festiwal Sztuk Wizualnych - Inspiracje, Przegląd Teatrów Małych Form „Kontrapunkt”, Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy, Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Boogie Brain”, koncerty w ramach cyklu Szczecin Music Fest, Spektakl Wesele, Europejski Festiwal Filmów Dokumentalnych dokumentArt, Zmagania Jazzowe, Westival – sztuka architektury, Spotkania Młodego Teatru OKNO.

W latach 2008-2009 kontynuowano budowanie tożsamości wewnętrznej i wizerunku miasta. Cała sfera aktywności promocyjnych podporządkowana była strategii marki Szczecin Floating Garden 2050. Poprzez liczne imprezy starano się pokazać, że Szczecin jest wyjątkowy. Realizowane projekty i kampanie (lokalne, ogólnokrajowe, a także na terenie Niemiec i Skandynawii) miały na celu zaproszenie do udziału w wydarzeniach oraz prezentację miasta i jego bogatej oferty. W ramach działań wizerunkowych miasta Szczecin przeprowadzono m.in. następujące kampanie: „Szczecin wita”, „Studiuj na zachodzie”, „Wyskocz z cynków” oraz związane z udziałem Szczecina w Dniach Województwa (Wrocław – 2008 r. i Katowice – 2009 r.). Kampanie w mediach lokalnych (Kurier Szczeciński, Głos Szczeciński, Gazeta Wyborcza, MM Moje Miasta, Polskie

Radio Szczecin, TVP Polska) oraz ogólnopolskich (Radio Żółte Przeboje, Radio Zet, dodatek Rzeczpospolita, What's up In Szczecin – dodatek do What's up In Warsaw). Kampanie promocyjne wspierane były również narzędziami marketingu internetowego.

Stoisko Miasta podczas Dni Województwa we Wrocławiu

W ramach działań promocyjnych istotne znaczenie miało budowanie tożsamości wewnętrznej oraz dialogu i zaangażowanie mieszkańców w promocję Miasta Szczecin poprzez uczestnictwo w wydarzeniach, przedsięwzięciach, projektach i kampaniach. Miasto w dialogu z mieszkańcami wykorzystywało również formę otwartych debat. W latach 2008-2009 przeprowadzono kilkanaście spotkań, podczas których prezentowano najistotniejsze tematy dotyczące Szczecina, m.in. projekty wieloletnich programów inwestycyjnych, miejskie programy rozwoju (np. program dla aglomeracji szczecińskiej), inwestycje miejskie, markę Miasta, założenia reformy oświaty oraz inne projekty i przedsięwzięcia ujęte w budżecie Miasta i powodujące zmianę warunków życia mieszkańców. Celem prowadzenia konsultacji społecznych było stworzenie płaszczyzny partycypacji społecznej w sprawach ważnych dla miasta i mieszkańców, dotyczących m.in. następujących tematów: budowy Stadionu Miejskiego, budowy Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, rozszerzenia godzin urzędowania magistratu, udziału w konkursie Europejska Stolica Kultury 2016, aktualizacji Strategii Rozwoju Szczecina. Przykładem budowania relacji z mieszkańcami jest też kampania stworzona w nawiązaniu do nadawanego corocznie tytułu Ambasadora Szczecina, której celem było zachęcenie mieszkańców do tworzenia społeczności internetowej z poczuciem więzi z miastem oraz przedstawienie Szczecina widzianego oczami „zwykłych ludzi”. Działania podjęte w ramach tego projektu to: czasowe umieszczenie baneru na głównej stronie portalu www.szczecin.eu pt. „Zostań ambasadorem Szczecina!” zachęcającego do nadsyłania autorskich tekstów o mieście i stworzenie w tym portalu dedykowanego rozdziału „Mój Szczecin”, gdzie gromadzone są nadesłane teksty, a ponadto stworzenie bloku na głównej stronie portalu

miasta z fragmentami nadsyłanych tekstów i fotografiami przesłanymi przez autorów. Działaniem wspierającym było umieszczenie informacji o kampanii na portalach społecznościowych Facebook, Blip, Twitter.

Szczególnie ważną rolę w promocji miasta Szczecin odgrywa Internet wykorzystywany zarówno, jako narzędzie wsparcia strategii promocji miasta Szczecin, jak i do codziennej komunikacji z mieszkańcami. Miasto utworzyło dwa portale: www.szczecin.pl (działający od wielu lat typowy portal Urzędu Miasta, z naciskiem na komunikację urzędową) oraz www.szczecin.eu (uruchomiony w listopadzie 2008 r. promocyjny portal Miasta Szczecin zbudowany zgodnie z wdrażaną strategią marki Szczecin Floating Garden). Działanie to miało na celu oddzielenie treści stricte urzędowych od informacji dotyczących życia miasta i jego oferty (dla mieszkańców, turystów i potencjalnych inwestorów) oraz pozwoliło na stworzenie nowego kanału komunikacji o dużo szerszym zakresie oddziaływania niż dotychczasowy. Promocyjny portal Miasta Szczecin w 2009 r. zwyciężył w prestiżowym konkursie na najlepsze strony w polskim Internecie – Webstar Festiwal (Miasto Szczecin zostało laureatem w kategorii administracja publiczna – zarówno w ocenie jury, jak i w ocenie internautów). Aktualizacja wiadomości na portalach odbywa się każdego dnia. Dodatkowo do kontaktu z mieszkańcami wykorzystywane są inne narzędzia internetowe (radio, telewizja, sondy), a także powszechne portale społecznościowe. W chwili obecnej Miasto Szczecin obecne jest na następujących portalach: Youtube, gdzie prowadzi kanał informacji Video „Otwarta TV”, Twitter (międzynarodowy kanał krótkich informacji tekstowych) oraz Blip (źródło informacji i rozrywki, polski odpowiednik kanału Twitter), Facebook (gdzie konsoliduje społeczność „Fanów” Szczecina) oraz 360cities (gdzie można oglądać zdjęcia panoramiczne Szczecina). Poza standardowymi działaniami związanymi z promocją Szczecina i komunikacją z mieszkańcami poprzez media, Biuro Promocji i Informacji Urzędu Miasta uruchomiło w 2009 r. nowy kanał informacyjny, jakim jest prezentacja aktualnych informacji za pośrednictwem sieci ekranów montowanych w środkach komunikacji miejskiej.

19.2. MARKA SZCZECINA

Szczecin Floating Garden 2050 jest symbolem wizji miasta. To komunikat, który Szczecin wysłała w świat o tym, że jest miastem: otwartym, transgranicznym, innowacyjnym, wizjonerskim, wielokulturowym, wielojęzycznym, a jednocześnie wyobrażenie jak miasto może i chce wyglądać, jeśli wykorzysta swoje atuty geograficzne, lokalizacyjne i geopolityczne. Na tej wizji oparta została wizja miasta przyszłości i marka Szczecina – Project Floating Garden 2050. Szczecin ma cel: zbudować do 2050 r. wyjątkowe miasto – „pływający ogród” – oferujące mieszkańcom zalety metropolii, jednocześnie zachowując atmosferę spokoju poprzez zieleni i wodę. Data i określenie „project”

podkreślają zadaniowe nastawienie Miasta do jego rozwoju. Użycie języka angielskiego w nazwie oraz logo projektu zainspirowane zapisem nazwy miasta w międzynarodowym alfabecie fonetycznym (IPA) zwracają uwagę na fakt, że Szczecin chce komunikować się ze społecznością międzynarodową. Floating Garden to także nazwa dla całego systemu identyfikacji wizualnej miasta.

Balon Floating Garden

Oficjalna prezentacja wizji Szczecin Floating Garden 2050 odbyła się na początku 2008 r., a od kwietnia 2008 r. rozpoczęło się wdrażanie strategii marki (zgodnie z założeniami dla I etapu na lata 2008-2009 – „Poznaj wizję”). Dotychczas przeprowadzono następujące działania:

- wydano ponad 300 pozwoleń na stosowanie elementów Systemu Identyfikacji Marki (w 2008 r. ponad 100, a w 2009 r. ponad 200);
- zaprojektowano i oznakowano inwestycje (w 2008 r.: Areator pływający po jeziorze Głębokim, mosty Gryfów i Pomorzana na Autostradzie Poznańskiej; w 2009 r. m.in.: Basen Olimpijski, szkoły na Warszawie); rozpoczęto i kontynuowano znakowanie środków komunikacji miejskiej, w tym zakup oznakowanych 22 nowych autobusów, wprowadzono nowe wiaty przystankowe, nowe wzory biletów komunikacji miejskiej; w ramach nadzoru brandingowego zaprojektowano stoiska miasta na targach inwestycyjnych w Cannes i Monachium (2008);
- w 2009 r. przeprowadzono konkurs fotograficzny na Kalendarz Szczecina 2010 r. oraz międzynarodowy

konkurs Tkanina dla Szczecina na projekt tkaniny miasta (której wzór jest stosowany m.in. w środkach komunikacji miejskiej od 2010 r.), który rozpoczął cykl „Design dla Szczecina” realizujący kreatywne rozwinięcia Systemu Identyfikacji Miasta, a zaplanowane projekty mają na celu wzmacnianie obrazu Szczecina jako twórczej przestrzeni do realizacji nowatorskich przedsięwzięć;

- opracowano katalog Systemu Identyfikacji Wizualnej dla spółki Tramwaje Szczecińskie, a także przeprowadzono konsultacje z innymi jednostkami organizacyjnymi Miasta odnośnie stosowania zasad identyfikacji grupowej (2009);
- przeprowadzono i rozstrzygnięto przetarg na wybór projektanta Systemu Identyfikacji Miejskiej – kolejnego z rozwiązań spójnych ze strategią marki Szczecin Floating Garden 2050, który wyznacza najważniejsze trendy w zakresie opisu przestrzeni miasta (2009).

W ramach działań komunikacyjnych nowej marki główny nacisk położono na rozwój działań w Internecie. Powstał spójny ze strategią marki portal miasta www.szczecin.eu (szerzej w podrozdziale 1), a na potrzeby portalu przygotowano i uruchomiono aplikację pt. Wirtualny Spacer po Szczecinie.

Działania związane z wdrażaniem marki Szczecin zostały także docenione na Festiwalu Promocji Miast i Regionów w 2009 r. podczas prestiżowego konkursu Złote Formaty (organizowanego przez Grupę Ströer), na którym Szczecin, zajął II miejsce w kategoriach: „Działalność promocyjna” – dla projektu „Floating Garden 2050” i „Event” – wydarzenie prezentujące nową markę miasta. Urząd Miasta Szczecin otrzymał także wyróżnienie specjalne ELLE za projekt FG_2050. Ponadto w 2009 r. w konkursie Machina Design Awards (plebiscycie, w którym projektanci oraz twórcy nagradzani są za najciekawsze produkty, przedmioty, obiekty miejsca i usługi dostępne na polskim rynku) Miasto Szczecin otrzymało nagrodę Rdzeń dla Szczecina za kampanię Floating Garden 2050 w kategorii Miasto.

W 2009 r. przeprowadzono badania opinii publicznej dotyczące zakresu działań promocyjnych miasta oraz postrzegania marki Szczecin Floating Garden 2050. Na podstawie wyników, można stwierdzić, że blisko połowa mieszkańców Szczecina pozytywnie ocenia działania promocyjne realizowane przez Miasto i trafnie rozpoznaje symbol wizji FG_2050.

19.3. MORSKI CHARAKTER MIASTA

Zwiedzając Szczecin można zobaczyć malownicze akweny wodne – jeziora Dąbie i Głębokie, rzeki: Odra, Regalica, Parnica, Płonia, liczne kanały z wieloma ośrodkami sportów wodnych i turystyki wodnej oraz kąpieliskami. Na turystów czekają szlaki kajakowe, tor regatowy i przystanie żeglarskie. Istniejące w Urzędzie Miasta Szczecin Biuro ds. Morskich zajmuje się m.in. organizacją imprez o charakterze morskim, promocją kultury i tradycji morskich, przygotowaniem do finału regat The Tall Ships'

Races 2013, a także udziałem w rozbudowie bazy żeglarskiej w mieście. W latach 2008-2009 Biuro zorganizowało szereg imprez o charakterze morskim:

– Dni Morza

W trakcie organizowanych corocznie w drugi weekend czerwca Dni Morza – Sail Szczecin odbywają się: liczne koncerty (m.in. najlepszych polskich zespołów szantowych, koncert „Sail Szczecin, czyli Płynmy do Szczecina”); turnieje zespołów polskich i zagranicznych grających ten sam rodzaj muzyki; przedstawienia o charakterze morskim (np. bitwa morska); warsztaty marynistyczne z pokazami sztuki szkutniczej i taklerskiej, a także pokaz sztucznych ogni. Tradycją stał się Korowód Morski i Złot Oldtimerów. Wśród jednostek cumujących po obu stronach rzeki Odry (przy Wałach Chrobrego i Łasztowni) były żaglowce: Dar Młodzieży, Zawisza Czarny, Mir, Kruzensztern, Loth Lorien, Shtandart, Baltic Beauty, Joanna Saturna oraz okręty 8. Flotyli Obrony Wybrzeża ze Świnoujścia i 3. Flotyli Okrętów z Gdyni, a także oldtimery i jachty z Niemiec, Holandii, Danii i Polski. Wszystkie jednostki udostępniają swoje pokłady zwiedzającym.

– Dni Odry

Impreza wodna organizowana wspólnie z Ligą Morską i Rzeczną, w której ramach odbywa się coroczny finał Flisu Odrzańskiego. Uczestnicy Flisu pokonują trasę od Brzegu do Szczecina (ponad 540 km), zawijając do kilkunastu portów, w tym także niemieckich. W 2009 r. zakończeniu Flisu towarzyszyły historyczne jednostki śródlądowe udostępnione do zwiedzania i organizujące krótkie rejsy wycieczkowe; dodatkowo odbyły się regaty Match Racing i Kajakowy Rajd na Orientację na Międzyodrzu. Imprezie towarzyszyły także występy artystyczne, w tym Koncert Jazzowy na Betonowcu. Dni Odry poprzedziła konferencja „Inland Shipping” poświęcona debacie o problemach żeglugi śródlądowej na Odrze oraz gospodarczym i turystycznym wykorzystaniu rzeki (2008, 2009).

– Międzynarodowy Festiwal Sztucznych Ogni PYROMAGIC

Impreza z udziałem renomowanych firm nagradzanych na podobnych festiwalach na całym świecie, oceniana przez publiczność, uczestników oraz media, jako wspaniałe i bardzo dobrze zorganizowane widowisko, o czym świadczy również zdobyta nagroda Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w konkursie „Wydarzenie Turystyczne promujące Województwo Zachodniopomorskie 2009” (2008, 2009);

– Festiwal Muzyki Elektronicznej pt. „Music Wave – Szczecin Live 2009” towarzyszący Międzynarodowemu Festiwalowi Ogni Sztucznych;

– Festiwal Baltic Folk & Roots: występy zespołów folkowych i rockowych z Polski, Finlandii, Niemiec oraz Czech, debata o źródłach kultury narodów basenu Morza Bałtyckiego (zorganizowany po raz pierwszy w 2009 r.);

- Wyścigi katamaranów na Odrze z udziałem aktualnych mistrzów świata (2008);
- „Sail Szczecin – Płynmy do Szczecina”: cykl koncertów z udziałem najlepszych polskich zespołów szantowych organizowany wspólnie przez Miasto Szczecin i Polskie Radio Szczecin SA (2008 i 2009);
- Noworoczny Morski Koncert Prezydenta Miasta: multimedialne widowisko artystyczne, które było również okazją do spotkania przedstawicieli samorządu i szczecińskich przedsiębiorców związanych z branżą morską (2009).

Łasztownia podczas Dni Morza

PYROMAGIC

W ramach przygotowań do finału regat The Tall Ships' Races 2013 w Szczecinie, Miasto Szczecin będzie głównym sponsorem regat The Tall Ships' Races – tak jak niegdyś słynna Cutty Sark. Obecnie trwają prace nad programem tej prestiżowej imprezy, określeniem niezbędnych inwestycji i remontów w Szczecinie.

Biuro ds. Morskich zaangażowane jest również w działania związane z budową Portu Jachtowego Szczecin, który ożywi dawne tereny portowe Łasztowni i Wyspy Grodzkiej w Szczecinie. Partnerem Miasta Szczecin przy realizacji inwestycji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej (program Interreg) jest Powiat Uecker Randow (Niemcy).

W 2009 r. został wyłoniony wykonawca na opracowanie „Koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Portu Jachtowego Szczecin zlokalizowanego na Wyspie Grodzkiej i przy Nabrzeżu Starówka na Łasztowni”. Oczekuje się, że budowa Portu Jachtowego Szczecin dla około 125 jachtów przyciągnie w to miejsce kolejne inwestycje (m.in. pod funkcje mieszkaniowe, hotelowe, rekreacyjno-sportowe, handlowe, usługowe), a zagospodarowanie powyższego terenu wpłynie pozytywnie na strukturę gospodarki i turystyczny rozwój obszaru. Powstanie mariny planuje się najpóźniej w pierwszym półroczu 2013 r., czyli przed finałem regat The Tall Ships' Races w Szczecinie.

19.4. OBSŁUGA INWESTORÓW

Miejszem pierwszego kontaktu dla zainteresowanych procesem inwestycyjnym w Szczecinie jest Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta w Szczecinie zajmujący się bezpośrednią obsługą inwestora i podejmujący szereg działań wspierających przedsiębiorców zainteresowanych lokowaniem kapitału w mieście i regionie.

W celu stworzenia właściwego środowiska biznesowego oraz jak najlepszego rozwoju firm Miasto koncentruje się na zapewnieniu efektywnego lokalnego systemu obsługi inwestorów, współpracującego operacyjnie i merytorycznie z instytucjami rządowymi, instytucjami regionalnymi, samorządami lokalnymi województwa zachodniopomorskiego (m.in. Ministerstwem Gospodarki, Agencją Rozwoju Regionalnego, Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Kostrzyńsko-Słubicką Specjalną Strefą Ekonomiczną SA) oraz firmami prywatnymi, w tym firmami konsultingowymi (m.in. Ernst & Young sp. z o.o., Grupą Deloitte, Cushman & Wakefield sp. z o.o., Colliers International sp. z o.o., DTZ sp. z o.o., Randstadt sp. z o.o., Adecco Poland sp. z o.o., Manpower Polska sp. z o.o., Poland Street Stowarzyszeniem Polaków w Wielkiej Brytanii), a także parkami technologicznymi oraz klastrami. Oferta inwestycyjna Miasta Szczecin prezentowana jest także w placówkach dyplomatycznych państw, z którymi Polska utrzymuje stosunki dyplomatyczne oraz w polskich placówkach dyplomatycznych poza granicami kraju (np. Wielka Brytania, Niemcy, Szwecja, Indie).

Szczególnie istotna dla Miasta jest także współpraca z powołanym w 2005 r. Centrum Obsługi Inwestorów (COI) Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie (partnerem regionalnych PALIZ), którego celem jest zapewnienie kompleksowej obsługi przedsiębiorcom zagranicznym zainteresowanym bezpośrednimi inwestycjami w regionie szczecińskim, a także obsługa projektów inwestycyjnych, promocja potencjału inwestycyjnego regionu, aktualizacja oferty inwestycyjnej województwa. W I kwartale 2010 r. w Bazie Danych Ofert Inwestycyjnych Centrum Obsługi Inwestora znajdowało się 295 ofert inwestycyjnych, z czego 32 oferty to tereny inwestycyjne położone w obrębie miasta Szczecin. Szczegółowa informacja

na temat powyższych ofert inwestycyjnych jest dostępna na stronie internetowej: www.coi.wzp.pl. Wśród zainteresowanych ofertami inwestycyjnymi Miasta Szczecin i regionu szczecińskiego są potencjalni inwestorzy m.in. z Polski, Wielkiej Brytanii, Holandii, Francji, Finlandii, Norwegii, Włoch, Hiszpanii, Belgii i Irlandii, a także USA, Indii, Brazylii, Korei. Niezmiennie od lat w czołówce są przedsiębiorca niemieckie, duńskie i szwedzkie, a więc krajów położonych najbliżej województwa zachodniopomorskiego. W najbliższym czasie, na mocy porozumienia z grudnia 2009 r. pomiędzy Ministrem Gospodarki a województwem zachodniopomorskim w ramach istniejącego COI powstanie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE), co ma na celu m.in. wzmocnienie dotychczasowych działań zmierzających do przyciągnięcia inwestorów zagranicznych do regionu, ale też ułatwienia dla przedsiębiorców związane z wejściem na rynki zagraniczne.

Szczególnie znacznie, w ramach działań związanych z przyciągnięciem do Szczecina i regionu inwestorów, ma współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Dzięki prezentacjom oferty Szczecina w Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, wydawanych przez nią raportach oraz zaproszeniu Szczecina do udziału w misjach gospodarczych (Wielka Brytania, Indie) zostały nawiązane nowe kontakty z potencjalnymi inwestorami zagranicznymi zainteresowanymi lokalizacją inwestycji w naszym mieście. Warto dodać, że powyższe kontakty zaowocowały utworzeniem w Szczecinie centrum kompetencyjnego międzynarodowego banku UniCredit Group (ośrodka wsparcia biznesowego dla austriackich, niemieckich i polskich banków), który docelowo planuje zatrudnić ponad 450 osób. Firma również uzyskała wsparcie z Ministerstwa Gospodarki.

W maju 2009 r. w siedzibie PALiZ odbyła się konferencja, na której zaprezentowano wyniki raportu „Poland as the destination for Shared Services Centres” („Polska – atrakcyjne miejsce dla lokalizacji Centrów Usług Wspólnych”) przygotowanego przez firmę doradczą KPMG sp. z o.o. we współpracy z PALiZ. Szczecin znalazł się wśród ośmiu dużych ośrodków miejskich (obok Krakowa, Lublina, Łodzi, Poznania, Warszawy, Wrocławia i Trójmiasta) uznanych jako atrakcyjne do lokowania centrów usług – obsługi księgowej, informatycznej czy obsługi wszystkich klientów dla międzynarodowych firm. Należy dodać, że jest to kolejny raport, w którym Szczecin wymieniony jest jako dobre miejsce do lokowania centrów usług – w grudniu 2008 r. firma Colliers International uznała Szczecin „wschodzącą gwiazdą sektora BPO”. Obecnie w mieście działa już kilka firm z sektora BPO (np. Tieto Enator Polska, Stream International, Arvato Service Polska), rozpoczęła się budowa nowych obiektów biurowych i planowane są kolejne inwestycje. Pozyskiwanie i rozwój firm specjalizujących się w nowoczesnych usługach uznane zostało przez władze miasta za jeden z priorytetów rozwoju gospodarczego.

W latach 2008-2009 nawiązano szereg kontaktów z inwestorami krajowymi i zagranicznymi, zainteresowanymi realizacją w Szczecinie i regionie zachodniopomorskim różnorodnych przedsięwzięć przemysłowych, budowlanych, handlowych, turystyczno-rekreacyjnych oraz wielu innych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom inwestorów Miasto przygotowuje i publikuje tematyczne materiały informacyjne:

- oferty inwestycyjne, w tym foldery na temat propozycji lokalizacyjnych (oraz sposobu zagospodarowania) pod funkcje mieszkaniowe, hotelowe, biurowe (np. Centra Wysokich Technologii BPO), rekreacyjno-sportowe (np. budowa Parku Wodnego „Gontynka”), produkcyjno-składowe, usługowe (np. budowa nowoczesnego Centrum Wystawienniczo-Konferencyjnego), parkingi, Lotnisko Szczecin – Dąbie, Międzyodrze oraz terenów inwestycyjnych w gminach ościennych w ramach projektowanego obszaru metropolitalnego; oferta inwestycyjna Miasta Szczecin jest systematycznie aktualizowana i dostosowywana do istniejącej sytuacji na szczecińskim rynku inwestycyjnym;
- foldery: „Zestawienie nieruchomości gruntowych przygotowywanych do zbycia” (informacje o terenach inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe i komercyjne na dany rok kalendarzowy), „Szczecin Centrum Usług” (informacje na temat możliwości rozwoju nowoczesnych technologii w Szczecinie na 2009 r.) oraz folder „Szczecińsko-Gryfiński Park Regionalny” (dane dotyczące województwa zachodniopomorskiego, Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, terenów przemysłowych w obszarze Szczecińskiego-Gryfińskiego Parku Regionalnego położonego w gminie Gryfino oraz Szczecina jako miasta usług na 2009 r.);
- broszurę „Szczecin w liczbach” (coroczne, aktualne dane statystyczne o mieście).

Poza powyższymi publikacjami oraz bieżącą aktualizacją zawartych w nich danych, Miasto przygotowuje we współpracy z instytucjami zajmującymi się tematyką społeczno-gospodarczą analizy, opracowania oraz ekspertyzy dotyczące sytuacji ekonomicznej i kierunków rozwoju gospodarczego Szczecina, wykorzystywane w pracy związanej z obsługą inwestorów m.in. przy udzielaniu informacji o możliwościach i warunkach realizacji inwestycji w mieście. Ogólnie dostępnym źródłem danych dla inwestorów są także informacje publikowane na stronach Urzędu Miasta Szczecin: investor@um.szczecin.pl, www.szczecin.eu oraz na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego www.coi.wzp.pl.

Podjęte działania związane z obsługą inwestorów i przygotowaniem atrakcyjnych oferty inwestycyjnych zaowocowały wieloma sukcesami. W latach 2008-2009 Szczecin wielokrotnie był wyróżniany i nagradzany w różnego rodzaju konkursach i plebiscytach, takich jak: tytuł i certy-

fikat Laureata III edycji ogólnopolskiego konkursu organizowanego przez PAlilZ „Grunt na medal 2008 r.” (za teren inwestycyjny przy ul. Południowej o powierzchni 6,07 ha w Szczecinie); certyfikat Gmina Fair Play 2009 – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji przyznany przez Krajową Izbę Gospodarczą; wyróżnienie dla Szczecina w rankingu „Miast atrakcyjnych dla biznesu” organizowanym przez miesięcznik Forbes w 2009 r. Należy również wspomnieć o awansie województwa zachodniopomorskiego w rankingu „Atrakcyjności Inwestycyjnej Województw i Podregionów Polski” opracowanym przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Klasyfikowane regularnie jako ósme województwo w Polsce, w 2009 r. awansowało na szóstą pozycję. Awans w rankingu o dwa miejsca (największy spośród regionów) oznacza stworzenie dobrego klimatu dla inwestycji w województwie i jest efektem wspólnych działań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego, Centrum Obsługi Inwestora i samorządów lokalnych.

19.5. PROMOCJA GOSPODARCZA

Celem promocji gospodarczej jest, przede wszystkim, tworzenie pozytywnego wizerunku miasta i informowanie o działaniach Miasta w zakresie jego rozwoju, informowanie zainteresowanych inwestorów o możliwościach i warunkach inwestowania w naszym mieście, a także poznawanie potencjalnych inwestorów m.in. poprzez udział w targach i konferencjach. W latach 2008-2009 Miasto Szczecin uczestniczyło w wielu imprezach, konferencjach i targach ukierunkowanych na promocję gospodarczą. Były to wydarzenia krajowe:

- Międzynarodowe Targi Budowlane BUDGRYF (Szczecin),
- Targi Dużych Inwestycji – Szczecin,
- Zachodniopomorskie Targi Nieruchomości i Inwestycji (Szczecin),
- Forum Outsourcingu Roadshow (Warszawa),
- Baltic Business Forum (Świnoujście);

oraz wydarzenia zagraniczne:

- Międzynarodowe Targi Nieruchomości MIPIM w Cannes (Francja),
- Międzynarodowe Targi Nieruchomości EXPOREAL (Monachium),
- Targi Gospodarcze w Torgelow (Niemcy),
- Wirtschaftstage Berlin Treptow-Köpenick (Niemcy),
- International Outsourcingu Forum – Hiszpania (Barcelona),
- Unrenehmer und Ausbildungstage Sued-Ost – Dni przedsiębiorców (Berlin),
- Dni gospodarcze w Passewalku (Niemcy),

- Prezentacja Województwa Zachodniopomorskiego w Londynie,
- Międzynarodowe Targi Nieruchomości Urbi Invest (Brno, Czechy),
- Międzynarodowe Targi Nieruchomości Real Vienna (Wiedeń),
- Konferencja GOLSS – dotycząca sektora BPO (Praga, Czechy),
- Investors’Café w ramach Open Days 2008 (Bruksela),
- Forum Regionów Polska – Japonia (Tokio),
- Konferencja Gospodarcza pt. „Europejskie środki finansowe dla przedsiębiorców w Polsce, nowy okres finansowy – nowe możliwości” (Berlin),
- Polsko-Szwedzkie Seminarium Gospodarcze pt. „Business Possibilities In Poland” (Kalmar i Linkoping, Szwecja),
- Misja gospodarcza do Indii,
- Misja gospodarcza do Londynu – Wielka Brytania.

Promocja gospodarcza była realizowana również poprzez publikacje i artykuły promocyjne zamieszczone w wydawnictwach własnych oraz prestiżowych wydawnictwach zewnętrznych krajowych i zagranicznych. Obejmowała ona takie środki przekazu, jak: katalogi, foldery, informatory, artykuły prasowe, Internet. Artykuły promocyjne ukazały się m.in. w takich wydawnictwach, jak: Rzeczpospolita, Gazeta Wyborcza, Puls Biznesu, Poland Business Network, Nowyadres.pl, FDI, Newsletter WPHI Londyn, Warsaw Business Journal, Poland Business Media, Forbes, Financial Times, Polish Business Magazine, Katalog na targi Bud-Gryf w Szczecinie, Katalog na targi MIPIM w Cannes, Katalog na Szczyt GOLSS 2008 w Pradze, RNW – Miesięcznik Rynku Nieruchomości, Regiony, Eurostyl, strona internetowa wydawnictwa Murator (www.informatoryonline.pl), strona internetowa www.tabelaofert.pl RedNet.

W 2009 r. odbyły się wizyty studyjne dziennikarzy z Niemiec i Danii. Celem wizyt było spotkanie przedstawicieli mediów obu państw z władzami samorządu regionalnego oraz samorządów lokalnych, a także zapoznanie się z ofertą inwestycyjną Szczecina i regionu Pomorza Zachodniego. Dziennikarze odwiedzili ponadto kilka przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym.

Szczególnie ważną formą promocji gospodarczej jest także planowane utworzenie strefy współpracy gospodarczej pomiędzy Pasewalk, Anklam, Prenzlau (Niemcy) wraz ze Szczecinem i Stowarzyszeniem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego.

19.6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Współpraca międzynarodowa Miasta Szczecin odbywa się na trzech zasadniczych polach: transgranicznym, międzyregionalnym i europejskim, w szczególności poprzez: współpracę z organizacjami pozarządowymi, siecią akademii europejskich, fundacjami zagranicznymi i krajowymi, realizującymi projekty współfinansowane ze środków europejskich lub zewnętrznych; współpracę ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi państw europejskich na forum organizacji międzynarodowych, w obszarze transgranicznym oraz z miastami partnerskimi na bazie podpisanych porozumień lub umów; ze środowiskami i organizacjami polonijnymi oraz placówkami dyplomatycznymi.

Miasto Szczecin podejmuje działania promocyjne na forach międzynarodowych o różnym profilu (kulturalne, gospodarcze), w tym tych adresowanych specjalnie do zagranicznych mediów i dziennikarzy. Miasto wspiera międzynarodową współpracę europejską szczecińskich organizacji, instytucji i uczelni wyższych, np. w zakresie organizowania konferencji naukowych, animowania środowisk zawodowych i wymiany młodzieży w ramach współpracy transgranicznej. We współpracy z władzami województwa promowane są zagadnienia rozwoju miasta w instytucjach europejskich oraz na forum organizacji międzynarodowych. W mieście organizowane są konferencje międzynarodowe, seminaria, imprezy, wizyty studyjne, itp. Rozwijane są również kontakty z miastami partnerskimi poprzez uczestnictwo w różnych projektach i wydarzeniach międzynarodowych. Miasto Szczecin zaznacza swoją obecność na forum organizacji międzynarodowych, tj. Związku Miast Bałtyckich (UBC) oraz Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX, prowadząc aktywny lobbing interesów regionalnych.

W okresie 2008-2009 współpraca międzynarodowa Miasta koncentrowała się na 3 priorytetowych wymiarach: transgranicznym, międzyregionalnym i europejskim, przy czym podjęte działania charakteryzowała zróżnicowana dynamika.

W wymiarze transgranicznym zrealizowano liczne spotkania branżowe z partnerami niemieckimi (m.in. z miastami Greifswald, Prenzlau, Pasewalk, Neunbrandenburg, Torgelow). W ramach spotkań polsko-niemieckich dominowała tematyka dotycząca: współpracy w zakresie edukacji (wczesnoszkolne kształcenie językowe) i kultury (np. projekt Transformatorownia), współpracy w wymiarze społecznym (organizacja targów PolenMarkt) oraz planowania przestrzennego. Przedstawiciele Urzędu ds. Młodzieży w Pasewalk nawiązali kontakty robocze z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Szczecinie, wymieniając informacje dotyczące kompetencji polskich i niemieckich instytucji w zakresie systemowej opieki nad dziećmi i nieletnimi. Ponadto, w sferze gospodarczej na podkreślenie zasługuje: realizacja projektu PAPS i promocja oferty

inwestycyjnej Szczecina wspólnie z miastem Prenzlau; udział w cyklicznych spotkaniach Izby Przemysłowo-Handlowej w Neubrandenburgu dla sfer gospodarczych oraz Torgelow. W sferze społecznej należy wymienić: spotkanie z przedstawicielami Zarządu MIT i Zarządu Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Meklemburgii Pomorza Przednim; podpisanie porozumienia z Kommunalgemeinschaft Pomerania na temat otwarcia punktu kontaktowo-doradczego dla obywateli Polski i Niemiec w Domu Mieszkańca w Löcknitz; wymianę młodzieży polskiej-niemieckiej w ramach stałej współpracy pomiędzy Stowarzyszeniem Städtepartner Stettin a Radą Osiedla Turzyn (współpraca poprzez sport); organizację wizyty Hanse Tour – zabytkowych pojazdów mechanicznych w Szczecinie; otwarcie w szczecińskim magistracie wystawy fotograficznej przedstawiającej przejście graniczne w Helmstedt między NRD a RFN w czasach „żelaznej kurtyny”. Ponadto przedstawiciele Szczecina wzięli udział w II konwencji regionalnym Regionu Stettiner Haff. Na szczególne pokreślenie zasługuje współpraca z Greifswaldem w ramach projektu „Edukacja i wychowanie dzieci w wieku przedszkolnym” oraz podpisanie porozumienia z Uniwersytetem w Greifswaldzie dot. realizacji nagrody Pomerania Nostra.

Poprawę połączeń infrastrukturalnych w wymiarze transgranicznym ma ułatwić udział Miasta w projekcie budowy połączeń komunikacyjnych pomiędzy Szczecinem i pograniczem, w szczególności zaś połączenia Loecknitz, Pasewalk, Ueckermunde. Zorganizowano również dwie wizyty studyjne dla dziennikarzy z Litwy i Niemiec (MPP), których tematyką wiodącą była współpraca transgraniczna w obszarze edukacji, kultury i gospodarki. Jednymi z najważniejszych wydarzeń w tym okresie były dwie edycje konferencji transgranicznej (I edycja – „Nasze pogranicze. Polsko-niemieckie spotkanie polityków, praktyków i ekspertów”; II edycja – „Nasze pogranicze. Między wizją a praktyką”). Konferencja zgromadziła polityków, praktyków i ekspertów w dziedzinie współpracy transgranicznej, pozwalając na identyfikację licznych projektów, ale również i problemów do rozwiązania w najbliższym czasie.

Na płaszczyźnie międzyregionalnej zorganizowano szereg cyklicznych spotkań z Administracją Senatu Berlina w zakresie połączeń komunikacyjnych Szczecin-Berlin i kreowanego obszaru metropolitalnego. Inne spotkania polsko-niemieckie dotyczyły: energooszczędnych metod stosowanych w budownictwie STBS w Szczecinie; współpracy z DEPB Deutschland und Europapolitisches Bildungswerk; współpracy służb mundurowych Szczecina i Berlina (przy okazji ogólnopolskiego Dnia Strażnika Miejskiego i Gminnego w Szczecinie). Zorganizowano spotkania ze Städtepartner Berlin; wizytę studyjną na lotnisku Berlin-Brandenburg International (BBI) przedstawiciele miasta Szczecin, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Portu Lotniczego – Lotnisko Szczecin Goleniów; wizytę studyjną geodetów niemieckich w celu wymiany doświadczeń w dziedzinie geodezji i katastrów;

wizytę deputowanych Bundestagu ds. zdrowia i spotkanie z przedstawicielami Komisji RM ds. Zdrowia dot. problemów polskiej służby zdrowia i refundacji kosztów leczenia. Szczególne znaczenie należy nadać wizycie politycznej frakcji SPD z dzielnicy Berlina Treptow – Koepenick i spotkanie z przedstawicielami Rady Miasta Szczecin i Euroregionu Pomerania. Na szczególne podkreślenie zasługuje otwarcie Biura Kontaktowego Szczecina w Berlinie.

W zakresie współpracy z miastami partnerskimi Prezydent Miasta spotkał się z zastępcą burmistrza Lubeki w celu odnowienia kontaktów partnerskich oraz z burmistrzem Schwedt, prowadząc rozmowy dotyczące przyszłej współpracy w dziedzinie turystyki, kultury, ochrony środowiska oraz możliwej współpracy portów. Przedstawiciele miasta wzięli udział w Dniach Szczecinian w Lubecie oraz w Dniach Kreuzbergu. Odnowiono współpracę z przedstawicielami Heimatkreis Stettin i Haus Stettin w Lubecie. Z kolei z miastem Kłajpeda podpisano porozumienie o przedłużeniu współpracy partnerskiej. Tradycyjnie już w organizowanych w Szczecinie Dniach Morza uczestniczyli przedstawiciele miast partnerskich. W sferze gospodarczej godny odnotowania jest udział w Polsko-Litewskim Forum Gospodarczym w Szczecinie oraz w Międzynarodowych Targach Turystycznych ITB w Berlinie. W ramach wizyt zagranicznych miasto gościło przedstawicieli Wielkiej Brytanii (Londyn), Szwajcarii, Norwegii i Włoch (region Apulia). W mieście gościła młodzież z Lubeki, która zapoznała się z atrakcjami turystycznymi miasta, a także jego ofertą edukacyjną i zawodową.

Prezydent Miasta objął swym patronatem konferencję naukową pn. „Polska na arenie międzynarodowej – współczesne wyzwania”, współorganizowaną wspólnie z Uniwersytetem Szczecińskim oraz VIII Młodzieżowe niemiecko-polskie spotkanie z Folklorem Pomorskim. Z inicjatyw, które miały miejsce na terenie Szczecina warto również podkreślić Polsko-Niemieckie Dni Mediów, podczas których zgromadzono najważniejszych polityków zajmujących się w przeszłości współpracą polsko-niemiecką, udział Miasta w uroczystościach 10-lecia utworzenia Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód oraz w posiedzeniu XX Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej. Przedstawiciele miasta przebywali z wizytą w Bremerhaven z okazji 30-lecia tamtejszego Towarzystwa Polsko-Niemieckiego. W trakcie X Konferencji Generalnej Związku Miast Bałtyckich (UBC) w Kristiansand, Norwegia, Miasto zaznaczyło swoją aktywność w obszarze turystyki, angażując się aktywnie w prace panelu tematycznego i wypracowanie zapisów końcowych. Miasto zaangażowało się również w międzyregionalny projekt planistyczny w ramach programu ESPON pn. ULYSSES, włączając jednocześnie do współpracy przedstawicieli Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. W zakresie działalności projektowej Miasto zostało zaproszone do merytorycznego udziału w projekcie SoNoRa, prowadzonego przez Sekretariat CETC Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Ponadto przedstawiciele miasta uczestniczyli w ważnych konferencjach o znaczeniu regionalnym: tj. konferencja dotycząca zmian klimatycznych w Greifswaldzie; konferencja roczna Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX w Amsterdamie dotycząca innowacyjnych strategii metropolitalnych oraz w Londynie dotycząca zmian klimatycznych; seminarium Komisji Turystyki Związku Miast Bałtyckich (UBC) w Szczecinie oraz Koordynatorów Sieci Europejskiej UBC w Rostocku; polsko-niemiecka konferencja „Partnerska współpraca jako droga do polsko-niemieckiego porozumienia” w Kulicach; konferencja „Sztokholmski szczyt edukacyjny”; polsko-niemiecka konferencja z Akademią Sankelmark „Grenze-granica. Niemiecko-polska granica w XX i XXI stuleciu”; XIII Polsko-Niemieckie Forum w Berlinie; zjazd Hanzy w Salzwedel.

W wymiarze europejskim najważniejszym wydarzeniem było spotkanie Prezydenta Miasta Szczecin z Polonią w Wielkiej Brytanii. Projekt pn. „12 miast – wracać, ale dokąd?” realizowany był z inicjatywy organizacji polonijnej Poland Street w Londynie i miał zachęcać młodzież do powrotu do kraju, a w szczególności do Szczecina. Miasto przystąpiło do Europejskiej Karty Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, podpisało również Deklarację dotyczącą zmian klimatycznych, uchwaloną na konferencji Eurocities w Sztokholmie i przystąpiło do Stowarzyszenia Europejski Szlak Gotyku Ceglanego. W szczecińskiej katedrze odsłonięto uroczyste tablicę upamiętniającą lotników litewskich. W ramach wizyt kurtuazyjnych Szczecin gościł przedstawicieli m.in. Republiki Iraku, Obwodu Kaliningradzkiego, Afganistanu, Szwajcarii, Litwy, Danii, Meksyku, Francji, CHRL i Ukrainy. Zorganizowano spotkania z przedstawicielami szkół szwedzkich z Landskrony za pośrednictwem organizacji polonijnej ze Szwecji oraz odnotowano wizytę przedstawicieli attachatów obrony państw NATO akredytowanych w Berlinie i przedstawicieli niemieckiego Federalnego Ministerstwa Obrony. Prezydent Miasta spotkał się również z komisarzami Komisji Europejskiej w sprawie przyszłości Stoczni Szczecińskiej.

ŹRÓDŁO INFORMACJI:

1. Biuro ds. Morskich, Urząd Miasta Szczecin.
2. Biuro Prezydenta Miasta, Referat Współpracy Międzynarodowej, Urząd Miasta Szczecin.
3. Biuro Promocji i Informacji, Urząd Miasta Szczecin.
4. Centrum Obsługi Inwestora Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego.
5. Wydział Rozwoju Miasta, Urząd Miasta Szczecin.
6. www.blueredporter.blox.pl.
7. www.echo.szczecin.pl.
8. www.naszemiasto.stetinum.pl.
9. www.outdoordlamiast.pl.
10. www.paiz.gov.pl.
11. www.szczecin.gazeta.pl.
12. www.szczecin.eu.
13. www.szczecin.pl.
14. www.szczecin2016.pl.

20.1. STRATEGIA ROZWOJU SZCZECINA 2015: CELE, POLITYKI, OCENA

Nadrzędnym dokumentem, który całościowo programuje rozwój miasta we wszystkich sferach jego funkcjonowania i w długiej perspektywie czasowej (do 2015 r.), jest Strategia Rozwoju Szczecina przyjęta Uchwałą Nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecin z dnia 6 maja 2002 r. Strategia przedstawia misję miasta oraz wyznacza cele (strategiczne, kierunkowe i szczegółowe, w tym priorytety), identyfikuje narzędzia realizacji w postaci polityk branżowych obejmujących poszczególne obszary aktywności Miasta oraz – w ramach każdej z polityk – programy i projekty realizacyjne. Pełny tekst dokumentu Strategii, w tym treść wszystkich zatwierdzonych przez Radę Miasta polityk branżowych, dostępny jest pod adresem internetowym www.szczecin.pl/Strategia.

www.strategia-szczecin.pl

Strategia była przygotowywana metodą społeczno-eksperską z szerokim udziałem przedstawicieli różnych środowisk. Na podstawie konsultacji społecznych określono w Strategii Rozwoju Szczecina 5 celów strategicznych (tabela 20.1.). W ramach celów strategicznych wyznaczono 16 składających się na nie celów kierunkowych, a te z kolei zostały rozpisane na 59 celów szczegółowych, ukazujących konkretne efekty, w tym 15 priorytetów rozwoju Szczecina.

W dokumencie Strategii Rozwoju Szczecina zidentyfikowano 20 obszarów tematycznych – polityk branżowych (obejmujących poszczególne sfery funkcjonowania miasta), określając dla każdej z nich założenia do formułowania pełnych wersji dokumentów. Na podstawie zawartych w Strategii założeń zostały opracowane i uchwalone następujące polityki: Polityka mieszkaniowa, Polityka współpracy międzynarodowej, Plan gospodarki

odpadami oraz Program Ochrony Środowiska – kierunkowe zapisy wymienionych dokumentów łącznie tworzą Miejską politykę ochrony środowiska, Polityka utrzymania i rozwoju terenów zielonych, Polityka wspierania rozwoju gospodarczego, Polityka wspierania rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, Polityka wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego, Polityka rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, Polityka poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście, Polityka zarządzania strukturami samorządowymi, Polityka zdrowotna miasta Szczecin, Polityka edukacyjna miasta Szczecin, Polityka transportowa, Polityka kultury fizycznej, Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Miasto Szczecin (zawierająca w sobie zapisy kierunkowe Polityki socjalnej oraz Polityki prorodzinnej), Polityka przestrzenna miasta, Polityka promocji Szczecina, Polityka wspierania rozwoju turystyki.

Ewaluacja celów szczegółowych, kierunkowych i strategicznych wraz ze sformułowaniem wniosków została wykonana dwukrotnie (nie licząc stanu wyjściowego na koniec 2002 r.) – według stanu na koniec 2004 r. oraz 2007 r. Realizacja Strategii Rozwoju Szczecina tak według celów kierunkowych, jak i strategicznych oceniona została pozytywnie. W przypadku celów kierunkowych w 2007 r. w stosunku do 2004 r. nastąpił znaczny wzrost ocen, co przekłada się również bezpośrednio na wzrost ocen celów strategicznych. Szczegółową ocenę celów strategicznych przedstawia tabela 20.1.

Tabela 20.1.

OCENA CELÓW STRATEGII ROZWOJU SZCZECINA WG STANU NA KONIEC 2007 R.

Cel strategiczny	Ocena łączna*	
	punkty z przedziału <0,1>	jakościowa skala ocen
1. Osiągnięcie standardu miejskich funkcji społeczno-gospodarczych właściwego dla ponadregionalnego centrum	0,608 (2004 r. – 0,489)	dobra pozytywna
2. Zróżnicowana, zrównoważona i efektywna gospodarka o dużym potencjale wzrostu	0,604 (2004 r. – 0,547)	dobra pozytywna
3. Stworzenie warunków do osobowego społecznego rozwoju mieszkańców	0,647 (2004 r. – 0,595)	dobra pozytywna
4. Poprawienie jakości życia w mieście	0,602 (2004 r. – 0,518)	dobra pozytywna
5. Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych, rewitalizacja i rozwój przestrzeni miejskiej	0,638**	dobra pozytywna

*Łączna ocena stopnia realizacji celu strategicznego została wyznaczona jako średnia arytmetyczna z łącznych ocen celów kierunkowych realizowanych w ramach danego celu strategicznego. Skala dwustopniowa daje odpowiedź czy realizację celu oceniana jest pozytywnie czy negatywnie, natomiast skala pięciostopniowa różnicuje ocenę realizacji celu od poziomu niedostatecznego do bardzo dobrego (<0-0,2) niedostateczna/negatywna, <0,2-0,4) mierna/negatywna, <0,4-0,6) dostateczna/pozytywna, <0,6-0,8) dobra/pozytywna, <0,8-1) bardzo dobra/pozytywna).

**Z uwagi na konieczność zastosowania innych narzędzi badawczych nie ma możliwości wiarygodnego i jednoznacznego porównania ocen celu 5. wg stanu na koniec 2004 i 2007 r.

Źródło: Ocena realizacji celów strategicznych i kierunkowych Strategii Rozwoju Szczecina, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, 2005 i 2008.

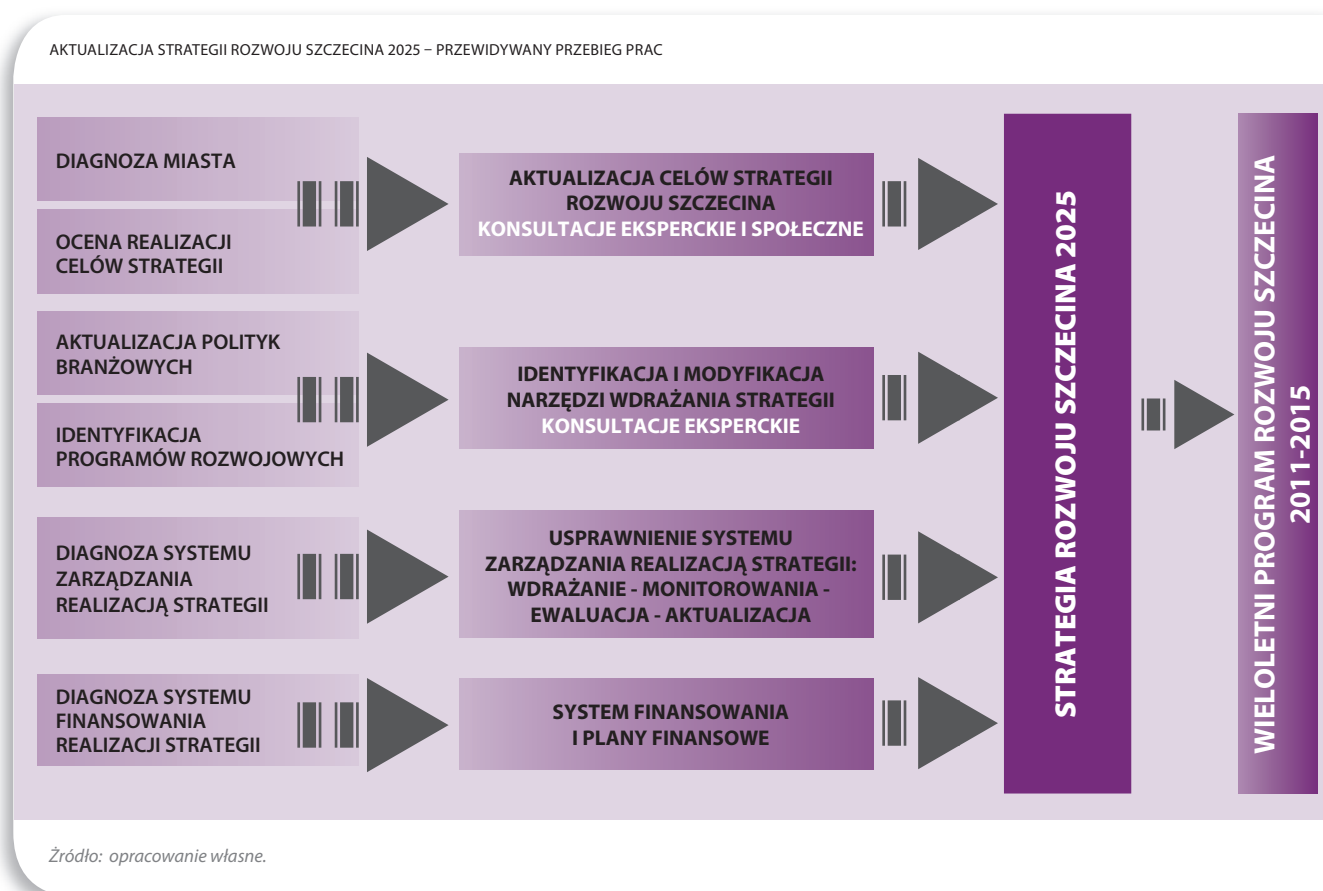
20.2. AKTUALIZACJA STRATEGII ROZWOJU SZCZECINA 2025

Celem monitoringu jest nie tylko ocena, lecz także rekomendacje co do ewentualnej korekty Strategii Rozwoju Szczecina w zakresie treści i układu wyznaczonych celów. Obok rekomendacji ekspertów i innych wniosków zawartych w przeprowadzonych ocenach, w trakcie procesu wdrażania pojawiło się wiele przesłanek do przebudowy dokumentu Strategii wynikających, przede wszystkim, ze zmiany uwarunkowań społeczno-gospodarczych, politycznych i prawnych, a także oczekiwań mieszkańców w stosunku do lat 2000-2002, stanowiących wówczas punkt wyjścia do formułowania misji i celów rozwoju miasta. W ciągu ostatnich dwóch lat przygotowano szereg opracowań, w których szczegółowej ocenie poddano m.in. sytuację społeczno-gospodarczą miasta. Zakończono prace nad długoletnią strategią marki Szczecin. Wnioski płynące z tych opracowań oraz efekty prac związanych z poszukiwaniem kluczowych elementów tożsamości marki Szczecina w sposób jednoznaczny wskazywały na konieczność prze-modelowania dokumentu Strategii. Wychodząc naprzeciw tej potrzebie, na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2008 r.

Rada Miasta Szczecin podjęła uchwałę Nr XVIII/468/08 w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Szczecina, inicjując tym samym proces modyfikacji dokumentu. Przewidywane kierunki zmian to przede wszystkim: zmiany w układzie i treści celów (w tym zdefiniowanie na nowo obszarów priorytetowych), usprawnienie systemu zarządzania realizacją Strategii oraz usprawnienie procedury przygotowania średniookresowego programu rozwoju. Aktualizowana Strategia będzie programowała rozwój miasta do 2025 r.

W drodze procedury o udzielenie zamówienia publicznego wyłoniona została firma wspomagająca Miasto Szczecin w procesie aktualizacji Strategii. Przed wykonawcą postawiono m.in. takie zadania, jak: opracowanie rozbudowanej metodologii oraz procedur dotyczących zarządzania finansowego dla działań związanych z wdrażaniem Strategii, a także doradztwo w zakresie zarządzania realizacją Strategii i średniookresowym programem rozwoju (świadczone przez 12 miesięcy, licząc od daty przyjęcia dokumentów przez Radę Miasta). Przebieg prac nad aktualizacją Strategii przedstawia poniższy schemat.

Rys. 20.1.

Aktualnie dobiegają końca prace związane z opracowaniem rozbudowanej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w mieście oraz z kompleksową oceną realizacji obowiązującej Strategii. Wnioski z diagnozy i oceny celów posłużyły do wstępnego określenia preferowanych obszarów rozwoju Szczecina w latach 2010-2025:

- Szczecin – miasto metropolitalne, o intensywnych związkach z zagranicą, głównie z Niemcami i Skandynawią, atrakcyjne dla gmin sąsiadujących, miasto otwarte na nowe idee i przybyszów z innych regionów i krajów.
- Szczecin – miasto postindustrialne, oferujące atrakcyjne miejsca pracy, ośrodek rozwoju usług nowoczesnych i wybranych usług tradycyjnych (w tym portowo-żeglugowych).
- Szczecin – miasto inwestujące w wiedzę, zorientowane na nowoczesną edukację, mające bogatą ofertę kształcenia na poziomie akademickim, również dla obcokrajowców.
- Szczecin – miasto będące ważnym ośrodkiem rozwoju sfery IT, innowacji techniczno-technologicznych i badań w wybranych dziedzinach (np. genetyka, nanotechnologie, oceanotechnika).
- Szczecin – miasto z rozwiniętym węzłem transportowo-logistycznym, opartym na porcie morskim i śródlądowym, połączeniach drogowych, kolejowych i lotniczych.

- Szczecin – miasto o znacznych zasobach zieleni i wód, bezpieczne, przyjazne i atrakcyjne dla mieszkańców, inwestorów i turystów, z bogatą ofertą kulturalną oraz wysoką jakością życia i wypoczynku.

Dalszy etap to formułowanie celów strategicznych i operacyjnych, a następnie konsultacje społeczne wypracowanej wizji rozwoju miasta. W trakcie całego procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Szczecina, dzięki rozbudowanym narzędziom komunikacji społecznej, w tym stronie internetowej www.strategia-szczecin.pl, wszyscy mieszkańcy mają możliwość zapoznania się z aktualnym przebiegiem i stanem zaawansowania prac, a także wypowiedzenia się w kwestiach istotnych dla miasta i kierunków jego rozwoju. Ostatecznie prace nad stworzeniem zaktualizowanej Strategii Rozwoju Szczecina 2025 powinny zakończyć się w połowie 2010 r., a do końca roku powinien być też gotowy średniookresowy program rozwoju Szczecina na lata 2011-2015 będący podstawowym narzędziem wdrażania Strategii.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Ocena realizacji celów strategicznych i kierunkowych Strategii Rozwoju Szczecina, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, Szczecin 2005.
2. Ocena realizacji celów strategicznych i kierunkowych Strategii Rozwoju Szczecina, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, Szczecin 2008.
3. Strategia Rozwoju Szczecina Załącznik do Uchwały Nr I/ N/1155/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r.

SPIS TABEL

1.1.	Zanieczyszczenia powietrza w 2008 r.	15
2.1.	Obiekty inżynierskie w Szczecinie (stan na 31.12.2009 r.)	20
2.2.	Strefa Płatnego Parkowania (stan na 31.12.2009 r.)	20
2.3.	Drogi rowerowe w Szczecinie (stan na 31.12.2009 r.).....	21
2.4.	Ceny biletów normalnych komunikacji miejskiej w Szczecinie.....	23
2.5.	Ważniejsze inwestycje realizowane w latach 2008-2009.....	23
2.6.	Wydatki bieżące na transport i komunikację z budżetu Miasta Szczecin.....	24
2.7.	Linie kolejowe eksploatowane w granicach Szczecina.....	24
2.8.	Obroty ładunkowe wg grup ładunkowych w porcie Szczecin.....	27
2.9.	Liczba pasażerów przewiezionych drogą lotniczą.....	29
3.1.	Produkcja dobową ujęć wody.....	35
3.2.	Komunalne oczyszczalnie ścieków (biologiczne).....	35
3.3.	Charakterystyka podstawowych źródeł ciepła.....	36
3.4.	Rodzaje sieci ciepłej.....	36
3.5.	Liczba odbiorców gazu w latach 2008-2009.....	37
3.6.	Struktura przyjętych do schroniska zwierząt.....	39
4.1.	Struktura użytkowania gruntów w Mieście Szczecin w latach 2007-2010.....	47
4.2.	Struktura własności gruntów w Mieście Szczecin w latach 2007-2010.....	48
4.3.	Wybrane dochody Miasta Szczecin z gospodarowania gruntami komunalnymi.....	49
4.4.	Zbycie nieruchomości stanowiących własność Miasta Szczecin w latach 2008-2009.....	50
4.5.	Przeznaczenie gruntów komunalnych w dzierżawie.....	50
4.6.	Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych na obszarze miasta Szczecina w latach 2008-2009.....	54
5.1.	Zasoby mieszkaniowe w miastach wojewódzkich w 2008 r.....	59
5.2.	Komunalne zasoby mieszkaniowe w latach 2008-2009.....	60
5.3.	Przydziały mieszkań komunalnych w latach 2008-2009.....	61
5.4.	Budownictwo mieszkaniowe w Szczecinie w latach 2004-2009 na tle kraju i województwa zachodniopomorskiego.....	62
5.5.	Mieszkania oddane do użytkowania w miastach wojewódzkich w I półroczu 2009 r.....	63
5.6.	Mieszkania oddane do użytkowania w Szczecinie w latach 2004-2009.....	64
5.7.	Transakcje kupna/sprzedaży lokali mieszkalnych w miastach wojewódzkich w 2008 r.....	65
5.8.	Średnie ceny ofertowe mieszkań na rynku wtórnym w wybranych miastach.....	66
5.9.	Sprzedaż mieszkań komunalnych w latach 2008-2009.....	66
5.10.	Nakłady finansowe na budownictwo mieszkaniowe poniesione w latach 2008-2009 przez gminne TBS-y.....	68
5.11.	Wydatki majątkowe miasta na gospodarkę mieszkaniową w latach 2008-2009.....	68
5.12.	Umorzenia zaległości w opłatach za mieszkanie komunalne.....	69
6.1.	Wartość środków trwałych i stopień ich zużycia w latach 2007-2008.....	77
6.2.	Wartość brutto środków trwałych w 2006 r. i 2008 r. wg sekcji PKD.....	77
6.3.	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w 2008 r. w miastach wojewódzkich (bieżące ceny ewidencyjne).....	78
6.4.	Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie w 2008 r.....	78
6.5.	Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie w latach 2002-2008 wg sekcji PKD.....	79
6.6.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w 2006 r. i 2008 r. w miastach wojewódzkich.....	80
6.7.	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w Szczecinie wg sekcji PKD.....	80
6.8.	Podmioty gospodarki narodowej w miastach wojewódzkich (stan na 31.12.2009 r.).....	81
6.9.	Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw w jednostkach dużych i średnich.....	82
6.10.	Wskaźniki ekonomiczne przedsiębiorstw w miastach wojewódzkich.....	83
6.11.	Sklepy, punkty sprzedaży paliw i placówki gastronomiczne wg specjalizacji w latach 2007-2008 w Szczecinie.....	86
6.12.	Struktura nakładów na innowacje w regionie zachodniopomorskim w 2008 r.....	90
6.13.	Średnie oprocentowanie nowych umów w bankach komercyjnych.....	96
7.1.	Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wg PKD w Szczecinie (stanu na 31.12.2009 r.).....	103
7.2.	Wydatki majątkowe w latach 2007-2009 według sfer.....	110
7.3.	Największe zadania inwestycyjne realizowane przez miasto.....	113

7.4.	Źródła finansowania wydatków majątkowych w latach 2007-2009	114
8.1.	Ogólne dane o turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie w latach 2007-2009	126
9.1.	Sytuacja demograficzna Szczecina	133
9.2.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach w miastach wojewódzkich w latach 2007-2009	134
9.3.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg PKD w przedsiębiorstwach w latach 2007-2008	135
9.4.	Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto w województwie zachodniopomorskim w latach 2007-2009	135
9.5.	Ceny wybranych usług i artykułów konsumpcyjnych w województwie zachodniopomorskim	137
9.6.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych w województwie zachodniopomorskim	138
9.7.	Wyposażenie w niektóre środki trwałego użytkowania gospodarstw domowych w województwie zachodniopomorskim	138
9.8.	Liczba osób pracujących wg działów gospodarki w latach 2005-2008	139
9.9.	Przeciętne zatrudnienie w Szczecinie wg sekcji EKD w latach 2005-2008	139
9.10.	Stopa bezrobocia w miastach wojewódzkich (stan na 31 XII)	140
9.11.	Wskaźnik i stopa bezrobocia w Szczecinie w latach 2005-2010 (stan na 31 XII)	141
9.12.	Struktura bezrobotnych według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz typu płci	141
9.13.	Podział bezrobotnych wg dużych grup zawodowych w latach 2008-2009 (stan na 31 XII)	142
9.14.	Działania pośrednictwa pracy	143
9.15.	Środki przeznaczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie na Aktywne Formy Przeciwdziałania Bezrobociu	143
10.1.	Liczba wybranych kategorii przestępstw stwierdzonych na terenie działania KMP Szczecin w latach 2008-2009	151
10.2.	Przestępczość w miastach wojewódzkich	152
10.3.	Liczba zdarzeń, w których uczestniczyły jednostki KM PSP na terenie Szczecina	152
10.4.	Szacunkowe straty będące wynikiem pożarów i miejscowych zagrożeń oraz wartość uratowanego mienia	153
10.5.	Osoby poszkodowane w pożarach i miejscowych zagrożeniach	153
10.6.	Wyniki działalności Straży Miejskiej w Szczecinie w latach 2007-2009	154
10.7.	Wpływy Straży Miejskiej w Szczecinie z tytułu nałożonych mandatów w latach 2007-2009	154
10.8.	Poszkodowani w wypadkach przy pracy	155
10.9.	Wydatki z budżetu Miasta Szczecin na realizację zadań sfery bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej w latach 2007-2009	158
11.1.	Sytuacja demograficzna miasta Szczecina	161
11.2.	Zgony mieszkańców Szczecina według przyczyn	162
11.3.	Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w mieście Szczecinie	162
11.4.	Kadra medyczna według głównego miejsca pracy w Szczecinie	163
11.5.	Kadra medyczna zatrudniona w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w Szczecinie	163
11.6.	Pracujący lekarze w poradniach specjalistycznych w Szczecinie	163
11.7.	Osoby dorosłe leczone z powodu chorób cywilizacyjnych w poradniach POZ w Szczecinie	164
11.8.	Ambulatoryjne porady specjalistyczne według specjalności	164
11.9.	Działalność szpitali ogólnych w Szczecinie	165
11.10.	Działalność zakładów opieki długoterminowej w Szczecinie	165
11.11.	Działalność zespołów ratownictwa medycznego na terenie miasta Szczecina	166
11.12.	Wykorzystanie środków z przeznaczeniem dla osób niepełnosprawnych (główne kierunki wydatkowania środków)	167
11.13.	Wybrane wskaźniki dostępności usług medycznych wg stanu na 2008 r.	168
12.1.	Główne wydatki z budżetu Miasta Szczecin na zadania w sferze pomocy społecznej w latach 2007-2009	169
12.2.	Korzystający oraz wysokość zasiłków z pomocy społecznej	170
12.3.	Udzielone świadczenia pomocy społecznej w miastach wojewódzkich w 2008 r.	171
12.4.	Świadczenia rodzinne w latach 2008-2009	171
13.1.	Wielkość wydatków z budżetu Miasta Szczecin na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w latach 2008-2009	179

13.2. Działalność domów i ośrodków kultury w Szczecinie w latach 2008-2009	180
13.3. Działalność Filharmonii im. M. Karłowicza w Szczecinie latach 2008-2009	181
13.4. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie w latach 2008-2009	181
13.5. Działalność Teatru Lalek „Pleciuga” w latach 2008-2009	182
13.6. Działalność Teatru Współczesnego w Szczecinie w latach 2008-2009	182
13.7. Działalność Ośrodka Teatralnego Kana w latach 2008-2009	182
13.8. Działalność Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdnia Sztuki” w latach 2008-2009	183
13.9. Działalność Zamku Książąt Pomorskich w latach 2008-2009	184
13.10. Działalność Opery na Zamku w latach 2008-2009	184
13.11. Działalność Teatru Polskiego w latach 2008-2009	184
13.12. Działalność Książnicy Pomorskiej w latach 2008-2009	184
13.13. Działalność Muzeum Narodowego w Szczecinie w latach 2008-2009	185
13.14. Działalność organizacji i stowarzyszeń kulturalnych w Szczecinie w latach 2008-2009	185
14.1. Porównanie wydatków na kulturę fizyczną i sport w wybranych miastach	192
14.2. Obiekty sportowe na terenie Miasta Szczecina (stan na 31.12.2009 r.)	198
15.1. Przedszkola działające w Szczecinie w roku szkolnym 2008/2009	205
15.2. Szkoły podstawowe działające w Szczecinie w roku szkolnym 2008/2009	205
15.3. Gimnazja działające w Szczecinie w roku szkolnym 2008/2009	206
15.4. Szkoły ponadgimnazjalne działające w Szczecinie w roku szkolnym 2008/2009	207
15.5. Średnie wyniki egzaminu maturalnego w sesji 2009 (poziom podstawowy)	208
15.6. Ośrodki i placówki kształcenia specjalnego w Szczecinie roku szkolnym 2008/2009	208
15.7. Liczba nauczycieli z podziałem na stopnie awansu zawodowego (stan na dzień 19.06.2009 r.)	210
15.8. Liczba uczniów niepełnosprawnych w przedszkolach i szkołach prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin w roku szkolnym 2008/2009 (stan na 31.03.2009 r.)	213
15.9. Wielkość wydatków z budżetu Miasta Szczecin na oświatę w latach 2008-2009	215
16.1. Szkolnictwo wyższe w latach akademickich 2008/2009 i 2009/2010	220
16.2. Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych w latach akademickich 2008/2009 i 2009/2010	221
16.3. Liczba studentów i absolwentów (stan na 30.11. 2008 r.)	221
16.4. Liczba studentów (2008/2009) i absolwentów (2009 r.) wybranych kierunków studiów szczecińskich uczelni wyższych	222
17.1. Wojewódzka administracja zespolona na terenie województwa zachodniopomorskiego (stan na 31.12.2009 r.)	227
17.2. Wojewódzka administracja niezespolona na terenie województwa zachodniopomorskiego	228
17.3. Władze Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	230
17.4. Władze Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego	230
17.5. Prezydium Rady Miasta Szczecin	232
17.6. Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin	232
17.7. Komisje stałe Rady Miasta Szczecin	232
17.8. Wykaz rad osiedli na terenie miasta Gminy Miasto Szczecin (stan na 31.12.2009 r.)	233
17.9. Zmiany na stanowiskach zastępców Prezydenta Miasta Szczecin do dnia 20.04.2010 r.	234
17.10. Zestawienie dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym za lata 2007-2009	236
17.11. Przedstawiciele Gminy Miasto Szczecin w związkach i stowarzyszeniach	236
17.12. Stan spraw Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie	238
18.1. Dochody Miasta Szczecin w latach 2008-2009 według źródeł	240
18.2. Dochody z podatków i wpływy z opłat w latach 2008-2009	241
18.3. Wielkości stawek wybranych podatków w Gminie Miasto Szczecin w latach 2008-2009	241
18.4. Skutki udzielonych przez Gminę Miasto Szczecin zwolnień z podatku od nieruchomości w latach 2008-2009 w ramach programów pomocowych	241
18.5. Dochody Miasta z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych i prawnych w latach 2005-2009.....	242
18.6. Zmiany wartości majątku Miasta Szczecin w latach 2007-2009.....	242
18.7. Dochody z gospodarowania majątkiem Miasta Szczecin w latach 2008-2009.....	243
18.8. Struktura wydatków budżetu Miasta Szczecin w latach 2008-2009.....	243
18.9. Wydatki Miasta Szczecin według sfer wydatkowania w latach 2008-2009.....	244
18.10. Ranking miast wojewódzkich pod względem inwestycji w infrastrukturę techniczną.....	245
18.11. Wynik finansowy Miasta Szczecin w latach 2006- 2009.....	245

18.12. Ranking miast wojewódzkich pod względem wysokości nadwyżki operacyjnej na 1 mieszkańca	246
18.13. Zadania realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2008-2009, dla których podpisano umowę o dofinansowanie lub preumowę – Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013	248
18.14. Zadania realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2008-2009, dla których podpisano umowę o dofinansowanie lub preumowę – Krajowy Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	248
18.15. Zadania realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2008-2009, dla których podpisano umowę o dofinansowanie – Krajowy Program Operacyjny Kapitał Ludzki	249
18.16. Zadania realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2008-2009, dla których podpisano umowę o dofinansowanie – Europejska Współpraca Terytorialna INTERREG IV A	249
18.17. Zadania realizowane w latach 2008-2009, dla których podpisano umowę o dofinansowanie – Europejska Obszar Gospodarczy i Norweski Mechanizm Finansowy	249
18.18. Projekty realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 zlokalizowane lub mające siedzibę na terenie Gminy Miasta Szczecin	250
20.1. Ocena celów Strategii Rozwoju Szczecina wg stanu na koniec 2007 roku	261

SPIS WYKRESÓW

2.1. Powierzchnia ulic w Szczecinie (stan na 31.12.2009 r.)	19
2.2. Zarejestrowane w Szczecinie pojazdy mechaniczne	21
2.3. Poziom motoryzacji w Szczecinie	21
2.4. Kolizje i wypadki drogowe w Szczecinie	21
2.5. Ofiary wypadków drogowych w Szczecinie	22
2.6. Wydatki bieżące i majątkowe na transport i komunikację w Szczecinie w latach 2007-2009	23
2.7. Obroty ładunkowe w porcie szczecińskim	27
2.8. Struktura obrotów ładunkowych portów morskich w 2009 r.	28
2.9. Struktura obrotu ładunków tranzytowych wg portów morskich w 2009 r.	28
2.10. Ruch cargo + poczta	28
3.1. Zużycie gazu w latach 2006-2009	37
3.2. Długość czynnej sieci gazowej (średnie i niskie ciśnienie)	37
3.3. Średnia cena sprzedaży (brutto) energii elektrycznej	38
6.1. Wartość brutto, zużycie i inwestycje w środki trwałe w latach 2002-2008 w zakładach w Szczecinie	79
6.2. Nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych w regionie zachodniopomorskim w latach 1997-2008	90
6.3. Nakłady na działalność innowacyjną wg struktury własności przedsiębiorstw przemysłowych w regionie zachodniopomorskim w latach 1997-2008	90
9.1. Ruch naturalny ludności Szczecina	133
9.2. Liczba zawieranych małżeństw i rozwodów w Szczecinie w latach 2000-2009	133
9.3. Struktura ekonomiczna ludności w latach 2000-2009	134
9.4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym i prywatnym w latach 2002-2009	135
9.5. Liczba osób pracujących w sektorze przedsiębiorstw (stan na 31.12.2008 r.)	139
14.1. Wydatki z budżetu Miasta na kulturę fizyczną i sport w latach 2006-2009	191
16.1. Poziom znajomości języka angielskiego wśród studentów Szczecina	223
16.2. Poziom znajomości języka niemieckiego wśród studentów Szczecina	223
18.1. Struktura dochodów Miasta Szczecin w latach 2006-2009 wg źródeł	240
18.2. Dochody budżetowe na 1 mieszkańca w miastach wojewódzkich w 2008 r.	240
18.3. Struktura wydatków Miasta Szczecin w latach 2006-2009 wg źródeł	244
18.4. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących Miasta Szczecin w latach 2004-2009	246
18.5. Poziom zadłużenia Miasta Szczecin w latach 2007-2015 na tle limitu ustawowego 60%	247
18.6. Poziom obsługi zadłużenia Miasta Szczecin w latach 2007-2015 na tle limitu ustawowego 15% i limitu wynikającego z nowej ustawy	247

SPIS MAP

Tereny zielone	17
Ścieżki rowerowe	31
Układ drogowy, obiekty inżynierskie	33
Komunalne ujęcia wody pitnej	41
Komunalne oczyszczalnie ścieków i składowiska odpadów	43
Ciepłownictwo – centralne źródła ciepła, energetyka – rozmieszczenie GPZ i RS	45
Mieszkania oddane do użytku w 2008 r.	71
Budownictwo mieszkaniowe w latach 2008-2009	73
Komercyjne inwestycje kubaturowe w latach 2008-2009	115
Wybrane inwestycje miejskie modernizujące lub tworzące główne ciągi komunikacyjne	117
Poprawa jakości wody w Szczecinie	119
Atrakcje turystyczne Szczecina	129
Niekorzystne trendy demograficzne	145
Zmiany liczby mieszkańców w latach 2001-2010 w układzie jednostek planistycznych	147
Stopa długotrwałego bezrobocia	149
Poziom przestępczości i wykroczeń	159
Poziom ubóstwa i wykluczenia	177
Wybrane miejskie obiekty sportowe	203